ઈન્નદ્દ દીને ઈન્દલ્લાહિલ ઈસલામ

રૂકનેદીન

ઉર્દુ ઝબાન વ ગુજરાતી હુરૂફમેં લિખવાકર
છપવાને વાલે.

નીઝામુદીન અમીરૂદીન કુરેશી
પાંચપટી—અહમદાબાદ.

દુસરી મરતબા સને ૧૩૪૭ હિજરી
તેઅદાદ ૧૦૦૦ સને ૧૯૨૯ ઈસ્વી

કીમત એક રૂપીયા આઠ આને.
આફ્રીકામેં તીન શીલીંગ.

ઇસ કિતાબકો મોતીલાલ ગણુપતરામને અપને અહમદાબાદ પાનકોરકે નાકે પર આયે હુએ "મનહર" પ્રેસમેં છાપી હય.

ગુઝારિશ

તીન સાલ પહેલે ઇસ કિતાબકા પહેલા એડીશન શાયે હુવાથા, ખુદાકા લાખ લાખ શુક્ર હય કે આજ ઇસકા દુસરા એડીશન શાયે હોના હે. ઉર્દુસે ના વાકિફ મુસલમાનોં કે લિયે યે કિતાબ કિસ કદર ઝુરૂરી હે વો ઇસકે મઝામીનકી ફેહરિસ્ત દેખનેહીસે માલુમ હો સકતા હે. ઉર્દુ હુરૂફમેં ઇસકે કઇ મુખ્તલિફ નુસ્ખે, કાનપુર, દેહલી, લાહોર વગયરામેં છપે હયં. ઉન તમામ નુસ્ખોંકો સામને રખકર બડી મહેનતસે ઇસકો ગુજરાતીકા લિબાસ પહેનાયા હય. અગ્ર હત્તુલ ઇમકાન ગલતી ન રહેને પાયે ઇસકા ખ્યાલ રખા હય. સફહાત અગ્ર જીલ્દ કા લિહાઝ રખતે હુવે કીમત કુચ્છ ઝિયાદા નહીં હે. પહેલે એડીશનસે ઇસ એડીશનકે કાગઝ બઢીયા હેં. હર ઉર્દુ ન જાનને વાલે મુસલમાનકો ઇસ કિતાબકા પઢના નિહાયત ઝુરૂરી હે. કયોંકે તહારતો સલાતકે હર ઝુરૂરી મસઅલેકા બ્યાન ઇસમેં મવજુદ હય. જો હઝરાત ઇસ કિતાબકા મુતાલિઆ કરેં વો મેરે ઇમાનકી પુખ્તગી કી દુઆ કરેં.

૧ લી જમાદીઉલ અવ્વલ
૧૩૪૭ હિજરી પાંચપટી
અહમદાબાદ.

નાચીઝ
નિઝામુદ્દીન કુરેશી

ફેહરીસ્તે મઝામીન.

نحمده ونصلي على رسوله الكريم

રૂકને દીન.

بسم الله الرحمن الرحيم

**અલહમ્દો લિલ્લાહે રબ્બિલ આલમીન વસ્સલાતો વસ્સલામો
અલા રસુલે હિલ કરીમ વ આલેહિલ અઝીમ વ
અસહાબે હિલ ફખામ.**

મુકદ્દમા

સવાલ—હુકમે શરે કિતની કિસમ પર હે ?

જવાબ—દો કિસમપર એક અમર દુસરા નહી.

સવાલ—અમર કિસકો કેહતે હેં ?

જવાબ—અમર, વો હુકમે, શરે હે કે જીસસે કિસી ફેઅલકી [illegible]બ સાબિત હો.

સવાલ—નફી કિસકો કેહતે હેં ?

જવાબ—નફી વો હુકમે શરે હે કે જીસસે કિસી ફેઅલકી મુમાનેઅત સાબિત હો.

સવાલ—મશરૂઆત કિતની કિસમપર હેં ?

જવાબ—તીન કિસમપર

સવાલ—વો, કિસમેં કયા કયા હેં ?

જવાબ—ફરઝ, વાજીબ, સુન્નત.

સવાલ—ઇનકી તારીફ બયાન ફરમાઇએ.

જવાબ—ફરઝ વોહે જો દલીલે કતઇ સે વજુબન સાબિત હો. વાજીબ વોહે જો દલીલે ઝન્નીસે વજુબન સાબિત હો. સુન્નત દો કિસમ પર હેં. એક મોઅકકદા જીસપર રસુલુલ્લાહ સલલલ્લાહો અલય હે વ સલ્લમને હમેશાગી કીહો. દુસરી ગેરમોઅકકીદા યાને મુસ-તહબ, જીસકો રસુલુલ્લાહ સલલલ્લાહો અલયહે વ સલ્લમને કભી કિયા હો ઓર કભી છોડ દીયા હો.

સવાલ—ઇનકા હુકમ બયાન કીજીયે ?

જવાબ—ફરઝકા કરને વાલા સવાબ પાવેગા ઓર ન કરને વાલા અઝાબ ઓર ઇનકાર કરનેવાલા કાફીર, વાજીબકા કરનેવાલા સવાબ પાવેગા ઓર ન કરનેવાલા અઝાબ, મગર મુનકીર કાફીર નહી. સુન્નતે મોઅકકીદાકા કરનેવાલા સવાબ પાવેગા ઓર ન કરને વાલા ઝીડકી પાવેગા. લેકીન મુતુક યાને હલકા જાનનેવાલા કાફીર. ઓર મુસતહબ કરનેવાલા ફઝીલત હાસલ કરનેવાલા હોગા. છોડને વાલેપર અઝાબ ઓર ઇતાબ કુછ નહીં.

સવાલ—નહી કિતની કિસમ પર હેં ?

જવાબ—તીન કિસમ પર.

સવાલ—વો કીસમેં કોનસી હેં ?

જવાબ—હરામ, મકરૂહે તહરીમી, મકરૂહે તનઝીહી.

સવાલ—ઇનકી તારીફ બયાન કરો ?

જવાબ—હરામ વોહે જીસકી મુમાનીઅત કતઇ દલીલસે વજુબન સાબીતહો. મકરૂહે તહરીમી વો હે જીસકી મુમાનીઅત દલીલે ઝન્નીસે વજુબન સાબિત હો. મકરૂહે તનઝીહી વોહે જીસકી મુમાનીઅત શફકતન હો યા અદબન.

સવાલ—ઇનકા ભી હુકમ બયાન કિજીયે.

જવાબ—હરામકા છોડનેવાલા સવાબ પાવેગા ઓર કરનેવાલા અઝાબ ઓર ઉસકી હુરમતકા મુનકીર કાફીર. મકરૂહે તેહરીમીકા ન કરનેવાલા સવાબ પાવેગા ઓર કરનેવાલા ઇતાબ, ઓર મકરૂહે તનઝીહીકા તરક કરનેવાલા ફઝીલત હાસલ કરનેવાલા હોગા ઓર કરને પર અઝાબ હૈ ન ઇતાબ.

સવાલ—ઇસ આપ કે બયાન ફરઝ ઓર હરામસે મસાએલે ઇખતેલાફી મુજતહેદીન રહમતલ્લાહ અલૈહીમ અજમઇનમે બડી ખરાબી વાકે હુઈ. કયું કે ઇજતેહાદી મસાએલમેં એક મુજતહીદ દુસરે મુજતહીદ કે ફરઝ ઓર હરામકા મુનકર હે ઓર ઇસી તરેહ મુકલ્લદભી બતકલીદ અપને ઇમામકે દુસરે ઇમામકે ફરઝ ઓર હરામસે ઇનકાર કરતા હય તો અબ યે ઇનકાર બમુજબ આપકે બયાનકે કયસા હુવા ?

જવાબ—ફરઝ ઓર હરામકી દો કિસમેં હૈં. એક એતેકાદી દુસરા અમલી. એતેકાદી વો હે કે જીસપર અમલકે સાથ એતેકાદભી

ફરઝ હો. જયસે મુતલક સરકા મસાહ, યે ફરઝ મુતતરીક અલયહે અઇમ્મએ અરબઆ હે, અગર કોઇ મુતલક સરકે મસાહકા ઇનકાર કરે તો વો સબકે નઝદીક કાફીર હે. જીસ ફરઝ ઓર હરામકે ઇનકારપર કુફર કા હુકમ હે વહાં એતેકાદી મુરાદ હે ઓર અમલી વો હે કે જીસકા સીરફ અમલહી ફરઝ હો. યાને ઉસકે ફોત હો જાનેસે અમલકી સેહેત ફોત હોજાએ. જેસે મીકદારે મસહે સરકા ઇખતેલાફ. કે હનફીકે નઝદીક ચોથાઇ સરસે કમકા મસાહ, સેહતે વુઝુકા માને હય ઓર માલકી ઓર હમબલીકે નઝદીક સારે સરસે કમકા. ઇસકા ઇનકારે બાહમી મુજીબે કુફર નહી.

સવાલ—કયા અયસી અશીયા નહી હેં કે જીનકે લીયે ન હુકમે અમર હે ન નહી?

જવાબ—હાં એસી બી હેં ઉનકો મબાહ કહેતે હંય,

કિતાબે તહારત

વુઝુકા બ્યાન.

સવાલ—વુઝુમેં ફરઝ હનફીયોં કે નઝદીક કયા કયા હેં.

જવાબ—અવલ મુંહકા ધોના * તુલમે શુરૂ પેશાનીસે યાને જહાંસે બાલ ઉગતે હેં ટોડી કે નીચે તક ઓર અરઝમેં એક કાનકી

---

* ધોનેસે મુરાદ પાનીકા બહાના હય અ૦ર મસાહસે મુરાદ પાનીકી તરી પહોંચાના હય. (આલમગીરી)

લોસે દુસરે કાનકી લોતક. દુસરે દોનું હાથોંકા કોહોનીયું તક ધોના તીસરે ચોથાઇ સરકા મસાહ કરના. ચોથા દોનું પાઉં ટખનું તક ધોના.

સવાલ—વુઝુમેં સુન્નત કયા કયા હેં ?

જવાબ—અવ્વલ નીયત કરના રફે હદસકી. યા કુરબતકી. દુસરા ઝબાનસે "બિસમિલ્લા હિલ અઝીમે વલ હમ્દો લિલ્લાહે અલા દીનીલ ઇસલામ" પઢના. અગર યે યાદ ન હો તો "બિસમિલ્લા હિર રહમા નિર રહીમ" હી પઢે. તીસરે પોહોચ્યું તક દોનું હાથ ધોના અગરચે પાકહી હોં. ચોથે ઉગલીયુંમે હાથુંકી ખીલાલ કરના. પાંચવીં કુલ્લી કરના. છટે મીસવાક કરના. સાતવેં નાકમે પાની ડાલના. આઠવેં હર અઝવકો તીન બાર ધોના. નવવેં તરતીબ. અવલ હાથ ધોના ફિર મિસવાક કરના ફીર કુલ્લી કરના, ફીર નાકમેં પાની ડાલના, વગેરા વગેરા. દસવીં પે દર પે ધોના યાને એક અઝવકે ધોનેસે દુસરે અઝવકે ધોને તક ખુશ્ક ન હો જાએ. ગીયારવેં ડાઢી કે અંદર ખીલાલ કરના. ઇસ સુરતસે કે પુશ્તે દસ્ત આંખુકે સામને રહે. ઓર હથેલી આગેકો. બારવીં સારે સરકા મસાહ કરના. સર ઓર કાન વગેરાકે મસાહકા તરીકા મસનુન યે હૈ કે દોનું હાથકી હથેલીયાં મએ ઉગલિયું કે તર કરકે અવ્વલ મુકદ્દમ સરસે ગુદ્દી તક ખીંચે ઇસતરેહ પર કે ખીંચને મે છે ઉગલીયાં બીચમે સરકે મુલાકી રહેં ઓર હથેલીયાં દોનું હાથું કી ગેર મુલાકી. બાદહુ દોનું હથેલીયું કો વાસતે સરકે દોનું જાનિબ મુલાકી કરકે ગુદ્દીસે જાનિબ મુકદ્દમ ખીંચે બાદહુ દોનું વસત સબબાહા (અગુંઠેકે પાસ કી કલમેકી ઉંગલી) અંગુઠે કે પાસકી ઉંગલીયુંસે દોનું કાનકે બાતીન ઓર અંગુઠેસે ઝાહીર દોનું કાનુકો મસાહ કરે ઓર પુશ્તે ઉગલીયુંસે

ગરદનકા મસાહ કરે. (હાશીયા માલાબુધ મીનહ) તેરવીં કાનુંકા મસાહ કરના (જદીદ પાની કી કાનું ઓર ગરદન કે મસાહ કે લીયે કોઇ ઝરૂરત નહી. હાં અગર અમામા યા ટોપી કો પહેલે મસેહસે હાથ લગા દીયા હૈ તો અબ સર ઓર કાનું કે મસેહકે લીયે જદીદ પાનીકી ઝરૂરત હે. દુર્રે મુખતાર) ચોદવીં પાંઉકી ઉગલીયુંમે ખીલાલ કરના, ઇસ તરેહસે કે બાએં હાથકી ઉંગલીસે દાએ પાઉંકી છુંગલી ઉંગલીકો શુરૂ કરે ઓર બાએં પેરકી છુંગલી ઉંગલી પર ખતમ કરે ઓર બરવકત ખીલાલ બાએં હાથકી ઉંગલીકો પાંઉકી ઉંગલીયુંકે નીચેસે ઉપરકી તરફ ખીંચે.

સવાલ—મુસતહેબાતે વુઝુ કયા હૈં ?

જવાબ—એક કીબ્લારૂખ બેઠના. દો મીટીકે બરતનસે વુઝુ કરના. **તીન** આફતાબા વુઝુકા બાએં તરફ રખના, અગર બડા બરતન હો કે જીસમેં ચુલ્લુ ડાલકર વુઝુ કરે તો દાહની તરફ રખે. (આલમગીરી) **ચાર** ઉંચી જગા પર બેઠકર વુઝુ કરના. **પાંચ** બાએં હાથસે નાક ઝાડના. છે હર આઝાકો મલના: **સાત** વકતસે પેહેલે વુઝુ કા કરના. **આઠ** અંગુઠીકો ફેરના. **નવ** હર અઝવ ધોતે વકત બિસમિલ્લાહ કેહેના. દસ વુઝુમેં દુરૂદ શરીફ પઢના. **ગીયારા** ગરદનકા મસાહ. બારા ધોનેમેં આઝાકો દાહની તરફસે શુરૂ કરના. તેરા વુઝુકા પાની બચા હુવા ખડે હોકર પીના. (ઉસ વકત યે દુઆ પઢે. **અલ્લા હુમ્મગ ફિરલી ઢીની વસ્સેઆ લીફી વ બારેકા લ ફી રિઝકી.**"(શરેહ સફરૅ શહાદત) **ચઉદા** આઝાએ મામુરા કો હુદુદે મોઅઇયેનાસે ઝિયાદા ધોના. **પંદરા** બાએં હાથસે દોનું પાંઉંકા ધોના. **સોલા** ગેરસે મદદ ન

ચાહના મગર માઝુરકો ફુરસત હૈ (ઉઝર યે હૈ કે બરતન ભારી હો, યા ઝઇફી હો. ગાયતુલ અવતાર) સતરકા બાદ વુઝુકે "ઇનના અનઝલના" ઓર કલમએ શહાદત મએ ઇસ દુઆ કે પઢના. અલ્લા હુમજઅલની મિનત તવ્વાબીના વજઅલની મિનલ મોતતહરીના સુબહાનકા. અલ્લા હુમ્મા વ બેમહદેકા અશહદોઅલ લાએલા હા ઇલ્લા અનતા અસ્તગફેરોકા વ અતુબો ઇલયકા (હદીસ શરીફમેં વારીદ હૈ કે જો કોઇ કલમએ શહાદતકો બાદ વુઝુકે પડેગા ઉસકે લિયે આઠું દરવાઝે બેહેશતકે ખુલજાવેંગે જીસસે ચાહવે દાખીલે બેહેશતહો. યે હદીસ મુસલીમ શરીફકી હૈ) દુસરા હદીસ શરીફ મેં આયા હૈ કે બાદ વુઝુકે ઇસ દુઆ કો જો કોઇ પઢેગા ઉસકે અમલ (બરબાદ) ખત્ત ન હોંગે (નસાઇશરીફ)

સવાલ—વુઝુકે અંદર કયા કયા દુઆએં પઢી જાતી હૈં મએ તરજુમેકે બયાન કીજીયે ?

જવાબ—હરએક અઝવ ધોને કે વક્તમેં અલાહેદા અલાહેદા દુઆએં પઢી જાતી હૈં. ચુનાચે કુલ્લી કરતે વકત યે દુઆ પઢેઃ— "અલ્લા હુમ્મા અઇન્ની અલા તીલાવતીલ કુરઆને વ ઝિકરેકા વ શુક્રેકા વહુસને એબાદતેકા" (તરજુમા—અય અલ્લાહ મદદકર મેરી તીલાવતે કુરાનપર ઓર અપને ઝિકર પર ઓર અપને શુક્રપર ઓર અપની ઇબાદતકી ખુબીપર) ઓર નાકમેં પાની ડાલતે વકત યે દુઆ પઢે " અલ્લા હુમ્મરહમની રાયેહતીલ જન્નતે વલા તરહમની રાયે હતીન.નાર " (તરજુમા અય અલ્લાહ સુંઘા મુજકો ખુશબુ જન્નતકી ઓર ન સુંઘા મુજકો બુ નારે દોઝખકી) ઓર બરવકત મું ધોને કે યે પઢે—"અલ્લાહુમ્મ બય્યેદ વજહી યવમા તબ યદદો વોજુહુલ વ તસ વદદો વોજુહ"

(તરજુમાઃ—અય અલ્લાહ રોશનકર મુંહ મેરા જીસ દિન રોશન હોંગે બોહતસે મુંહ ઓર સીયાહ હોંગે બોહતસે મુંહ) ઓર જબ દાહના હાથ ધોવે તો યે પઢે "અલ્લા હુમ્મા અઅતેની કીતાબી બે યમીની વ હાસિબની હીસાબન યસીરા." (તરજુમા. અય અલ્લાહ નામએ આમાલ મેરા મેરે દાહને હાથમેં દીજીયો ઓર હીસાબ મેરા આસાનીસે કીજીયો.) ઓર બાયાં હાથ ધોતે વકત યે પઢે.— "અલ્લાહુમ્મા લા તઅતેની કીતાબી વ શીમાલી વલા મીંવ વરાઆ ઝહરી." (તરજુમા અય અલ્લાહ મત દીજીયો મેરે બાયેં હાથમેં મેરા આમાલ નામા ઓર ન મેરી પીઠકે પીછેસે.) ઓર જબ સરકા મસાહ કરે તબ યે પઢે " અલ્લા હુમ્માઅ ઝીલેની તહતા ઝિલ્લે અરશેકા યવમા લા ઝિલ્લા ઇલ્લા ઝિલ્લો અરશેકા " (તરજુમા અય અલ્લાહ સાયા દીજીઓ મુજકો અપને અરશકે નીચે જીસ રોઝ ન હોગા કોઇ સાયા મગર તેરે અરશકા સાયા) ઓર કાનોંકે મસાહકે વકત યે પઢે " અલ્લા હુમ્મા જઅલની મીનલ લઝીના યસ તમેઉ નલ કવલા ફ્લયત્તબેઉનાહ અહસના " (તરજુમા અય અલ્લાહ કરવું મુજકો ઉન લોગુંમેસે જો સુનતે હૈં કોલકો ઓર પેરવી કરતે હેં ઉસકી જો અચ્છા હોતા હે) ઓર જબ ગરદનકા મસાહ કરે તો યે પઢે. "અલ્લા હુમ્મા આતીક રકબતી અનિનનાર " (તરજુમા અય અલ્લાહ બચા તું ગરદન મેરી આગ સે) ઓર દાયાં પાંઉ ધોતે વકત યે પઢે. " અલ્લા હુમ્મા સબ્બીત કદમી અલસ્સેરાતે યવમા તઝલઝિલુ અકદામો " (તરજુમા અય અલ્લાહ સાબીત રખ દોનું પાંઉ મેરે સેરાતપર જીસદીન ફીસલેંગે પાઉં.) ઓર બાયાં પાઉં ધોતે વકત યે પઢે. " અલ્લા હુમ્મજ અલ ઝમ્બી

અગફુરન વસએ મશફુરન તિજારતી લન તબુરા " (તરજુમા અય અલ્લાહ કર મેરે ગુનાહકો બિખરા હુવા ઓર મેરી કોશીશકો મકબુલ ઓર મેરી તિજારત ન બરબાદ હોને વાલી,) ઓર ઝફર ચાહીએ દુશમન કે લીયે હર અઝુવ ધોતે વકત યા કાદરોબી પઢતા રહે.

સવાલ—મિસવાક મેં મુસતહીબ કયા કયા હૈં ?

જવાબ—દાહને હાથમેં મિસવાક કા પકડના ઇસ સુરતસે કે છુંગલી ઉંગલી ઓર નરે અંગુશ્ત યાને (અંગુઠા) નીચે રહે ઓર તીન ઊંગલીયાં ઉપર રહેં. દુસરા તલબ લકડીકી હો યા ઝેતુનકી. તીસરા સીધા હોના. ચોથા બે ગીરાહ હોના. એક બાલિશ્તકી મીકદાર હોના. અગર ઝિયાદા બાલિશ્તસે હો તો શેતાન સવાર હોતા હૈ. છઠી મોટાઇ છે ઊંગલી કે બરાબર હો. સાતવીં દાંતોંમેં અરઝન કરે તુલન ન કરે. ઓર અદના દરજા મીસવાક કા તીન મરતબે ફેરના હૈ. ઉપરકે દાંતોંમે ઓર ઇસી કદર નીચે કે દાંતો મેં તીન પાનીકે સાથ ઓર યે પાની અલાવા મઝમઝાકે હૈ. (દુરરે મુખતાર)

સવાલ—મકરૂહાતે મિસવાક કયા કયા હૈં ?

જવાબ—એક લેટકર કરવટસે કરના કે ઇસસે તીહાલ યાને તિલ્લી ઝિયદા હોતી હે. દુસરી, મુઠીસે પકડના કે ઇસસે બવાસીર પેદા હોતી હૈ. તીસરા, ચુસના કે ઇસસે અંધા હોતા હૈ. ચોથા, બાદ ફારીગ હોનેકે મિસ્વાક કો ન ધોના કે ઇસસે શૈતાન કરતા હૈ. પાંચવાં, મિસવાકકો ખડી ન રખના કે ઇસસે જનુન હોતા હૈ. છઠી, બાંસકી લકડીસે કરના. (દુરરે મુખતાર)

સવાલ—મિસવાક વુઝુકી સુન્નત હૈ યા નમાઝકી ?

જવાબ—હમ હનફીયું કે નઝદિક સુન્નત વુઝુકી હૈ. ઓર શાફીયું કે નઝદીક સુન્નત નમાઝકી હય. સમરા (નતીજા) ઇસ ઇખતીલાફકા

યે હૈ કે મિસવાક વાલે એક વુઝુસે ચંદ નમાઝેં પઢે તો હમ હનફીયું કે નઝદીક હર નમાઝકા સવાબ સતર નમાઝ બે મિસવાક કે બરાબર હોગા. બરખિલાફ શાફીયું કે કે ઉનકે નઝદીક અલાવા ઉસ નમાઝ કે જીસમેં મીસવાક કી હૈ હર નમાઝમેં ઇસ કદર સવાબ ન હોગા જબતક હર નમાઝ કે વાસ્તે જુદા જુદા મિસવાક ન કરે.

સવાલ—અગર કીસીકે હાથ યા પાઉંમે શિગાફ (ફાટ) હૈ તો વો કયા કરે?

જવાબ—અગર ધોનેસે આજીઝ હય તો ન ધોવે સીરફ પાની બહા લેવે ઓર અગર પાની બહાનેસે બી તકલીફ હોતો ઉસ જગેપર મસાહ કરે ઓર અગર મસાહ બી ન કર સ્કે તો આસ પાસ ધોવે ઉસ જગેકો છોડદે.

સવાલ—વુઝુ કો તોડને વાલી કયા કયા ચીઝેં હૈં?

જવાબ—(૧) પાખાના ઓર પીશાબ કી જગેસે કોઇ ચીઝ નજીસકા નીકલના (૨) મુતલક જીસમકે અંદરસે ખુન યા પીપ નીકલકર મુખરજસે પાક જગેપર પોહોંચના (૩) સહારેસે સોના (૪) મુંહ ભરકે કે કરના (૫) નમાઝકે અંદર બાલિગકા કહ કહા મારના અગરચે સહવન હી હો (૬) બેહોશી અગરચે નશેસે હી હો (૭) મુબાશિરતે ફાહીશા યાને દોનું શરમ ગાહુંકા બીડ જાના અગરચે દો ઓરતું કે દરમીયાન હી હો.

સવાલ—રીહ ઓર પથરી ઓર કીડે પેશાબ કી જગેસે નીકલેં તો યેબી નાકીસે વુઝુ હૈ યાં નહી?

જવાબ—અગર યે ચીઝેં ઝખમકે અંદર સે નીકલેં તો નાકીસે વુઝુ નહીં ઓર પીશાબકી જગેસે પથરી ઓર કીડેકા નીકલના

વુઝુકો તોડ દેગી ન રીહકા નીકલના. કયું કે રીહ પીશાબ ગાહકી દર હકીકત અઝવકા ઇખતીલાજ હે. ઓર વો નાકીસે વુઝુ નહી મગર પાખાને કી જગેસે બરઆમદ હોના ઇન સબ ચીઝોંકા નાકીસે વુઝુ હૈ. (દુરરે મુખતાર)

સવાલ—અગર કીસી ઓરત કે પાખાના ઓર પીશાબકી જગે ફટકર એક હોજાવે ઓર ઉસકો રીહ આવે ઓર યે નહી, માલુમ હોવે કે યે હવા પાખાને કી જગાસે નીકલી યા પીશાબ કી જગાસે તો ઉસકા વુઝુ રહા યા નહી ?

જવાબ—અગર ઊસ ઓરતકી રીહમેં બદબુ હે તબતો ઊસ ઓરતકા વુઝુ ટુટ ગયા. કયું કે બદબુ ઊસ રીહમેં હોતી હૈ જો પાખાને કી જગાસે નીકલતી હૈ. ઓર વો નાકિસે વુઝુ હૈ. ઓર અગર બદબુ નહી હૈ તો યે રીહ પીશાબ કી જગેસે નીકલી ઓર યે ઇખતિલાજ હૈ. ઇખતીલાજ વુઝુ કો નહી તોડતા હય.

સવાલ—જોંક ઓર મચ્છર ઓર ચાચડી વગેરાકે ખુન ચુસનેસે વુઝુ ટુટ જાતા હય યા નહી ?

જવાબ—જોંક કે ખુન ચુસનેસે તો વુઝુ જાતા રહેગા. મચ્છર ઓર ખટમલ વગેરે કે ચુસનેસે નહી જાતા. ચીચડી અગર બડી હે તો જોંક કે હુકમમેં હય ઓર છોટી મચ્છરકે હુકમમેં હય. (આલમગીરી)

સવાલ—આંખ દુખનેકે વકત જો પાની આંખસે બેહેતાહૈ ઊસસે ભી વુઝુ ટુટ જાતા હય યા નહી ?

જવાબ—જો પાની આંખ યા કાન યા નાક વગેરાસે દરદકે સાથ બરઆમદ હો વો સબ નાકિસે વુઝુ હે. (ગાવતુલઅવતાર)

સવાલ—આંસુ ઓર, પસીનેસે ભી વુઝુ ટુટ જાતા હય યા નહી ?

જવાબ—ઇનસે વુઝુ નહી ટુટતા.

સવાલ—થુકમે ખુન, અગર મિલજાવે તો વુઝુ રહા યા નહીં ?

જવાબ—જબ તક ખુન ગાલીબ હે યાને અગર થુકનેસે સુરખી નમુદાર હો તબતો વુઝુ ટુટ ગયા ઓર અગર ઝરદી હે તો વુઝુ નહી ટુટા.

સવાલ—બવાસીર વાલેકી યા ગેર બવાસીર વાલેકી મકઅદ યાને કાંચ નીકલે તો ઉસકા વુઝુ રહા યા નહી ?

જવાબ—અગર કાંચ બાહેર નીકલી ઓર ખુદ બ ખુદ અંદર ચલી ગઇ તો વુઝુ નહી ટુટા જબતક નજાસત ઝાહેર ન હોગી ઓર અગર હાથ યા કપડેસે અંદર કર લિયા તો વુઝુ ટુટ ગયા. (ગાયતુલ અવતાર)

સવાલ—અગર કીસીને ઝખમપર પટી બાંધી ઓર ખુન વગેરાકી તરાવત પટીપર ઝાહેર હુઇ તો અબ વુઝુ રહા યા નહી ?

જવાબ—વુઝુ બાદ ઝાહેર હોને ખુન વગેરા કે ટુટ જાવેગા ક્યું કે યે તરાવટ બજાયે બેહનેકે હે.

સવાલ—એક શખસ બેઠા સો રહા હે ઇસતરેહ કે ઝુક ઝુક કર ઝમીનસે કરીબ હો જાતા હે ઇસકે લીયે કયા હુકમ હે.

જવાબ—જબતક ગીરે નહી વુઝુ હે. અગર ગીરતેહી જાગ પડા તબભી વુઝુ રહેગા વરના નહી. ઇસીતરેહ અગર સોતા હુવા કરીબકી બાતેં સુનતા રહે તોભી વુઝુ નહી જાવેગા. (દુરે મુખતાર.)

સવાલ—અપની યા ગેરકી શરમ ગાહ દેખને સે ભી વુઝુ રહતા હૈ યા નહી ?

જવાબ—હરગિઝ નહીં. અગર અપની યા ગેરકી શરમગાહકો હાથ ભી લીયા તબ ભી વુઝુ નહી જાતા. (આલમગીરી)

સવાલ—ઓરતકે મસાસસે વુઝુ ટુટ જાતા હય યા નહીં ?

જવાબ—નહીં જાતા જબતક મઝી વગેરા ન નીકલે.

સવાલ—મકરૂહાતે વુઝુ કયા કયા હંય ?

જવાબ—મકરૂહાતે વુઝુ યેહ હંય. (૧) ચેહેરે પર પાની ઝોરસે મારના (૨) પાનીકા હાજતસે કમો બેશ કરના યાને નતો મીસલ તેલકે ચુપડે ન હદે ઇફરાતકો પોહોંચે. (૩) વુઝુ કે અંદર બીલા ઝરૂરતે અશદ દુનીયાકી બાતેં કરના. (૪) તીન બાર મસાહ કરના નયે પાનીસે (૫) નાપાક મકાનમે વુઝુ કરના (૬) ઓરતકે બચે હુવે પાનીસે વુઝુ કરના (૭) મસજીદકે અંદર વુઝુ કરના (૮) ઉસી પાનીમેં થુંકના ઓર નાક સીનકના જીસસે વુઝુ કર રહા હય. અગર પાની જારીહો.(૯) વુઝુમે પેર ધોનેકે વકત પાઉંકો કીબલેકી રૂખસે ન ફેરના (૧૦) બાંયે હાથસે મુહમેં કુલ્લીકે લીયે પાની લેના ઇસીતરેહ નાકમેં ભી (૧૧) દાહને હાથસે નાક સાફ કરના બગેર ઉઝરકે (૧૨) કિસી બાસનકો અપને વુઝુકે લિયેહી ખાસ કરલેના. (આલમગીરી.)

સવાલ—એક શખસકો શક હુવા કિસી અઝવ કે ધોને યા મસાહ કરનેમેં વો કયા કરે,

જવાબ—અગર યે શક અવ્વલ મરતબા હય ઓર અસનાએ વુઝુ મેં હય તો જીસ અઝવ કી નિસબત શક પેદા હુવા હય ઉસકો ફીર ધોવે યા મસાહ કરલે. ઓર અગર બાદ ફરાગ વુઝુ શક હુવા હય તો ખવાહ ઉસકો યે શક અવ્વલ મરતબા હો યા

એસે શકકા આદી હો કુછ ઇલતીફાત નકરે ઓર અપને કો બા વુઝુ સમઝે ઓર અગર ઉસકો યકીનન માલુમ હો કે એક અઝવ નહીં ધોયાહે મગર તઅઇયુને અઝવમેં શક હય તો બાયેં પાઉંકો ધો ડાલે ઓર અગર બાયેં પાઉંકો ધોના યકીની યાદ હે તો દાહને કો ધો લેવે. (દુરે મુખતાર.)

સવાલ—એક શખ્સ કે વુઝુ થા મગર ટુટનેમે શક હય કયા કરે ?

જવાબ—યે શખ્સ અપનેકો બાવુઝુ સમઝે. (દુરે મુખતાર.)

ગુસલકે બયાનમેં

સવાલ—ગુસલ કિતની તરેહકા હોતા હય ?

જવાબ—ચાર તરેહ કા.

(૧) ફરઝ (૨) વાજીબ (૩) સુન્નત (૪) મુસતહબ.

સવાલ—ફરઝ ગુસલ કોન કોનસે હંય ?

જવાબ—ગુસલે જનાબત, ગુસલે બઅદે ઇનકિતાએ હયઝ, ગુસલે બાદ ઇનકિતાએ નિફાસ.

સવાલ—વાજીબ ગુસલ કોનસે હંય ?

જવાબ—(૧) મઇયતકા ગુસલ ઝિંદો પર વાજીબ હે. (૨) સારે બદનપર નજાસત લગ જાનેસે યા બાઝ બદનપર નજાસત લગી મગર નજાસતકા મકાન મખફી હે યાને યે નહી માલુમ કે નજાસત હકીકી કહાં લગીહે તો અબ સારે બદનકા ગુસલ વાજીબ હય.

સવાલ—સુન્નત ગુસલકે કિતને હેં ?

જવાબ—પાંચ હંય, જુમેકી નમાઝકે લિયે, ઇદૈનકી નમાઝ કે

લિયે. એહેરામે હજ યા ઉમરેકે લિયે. વકુફે અરફાત કે લિયે, બા દાખલ હોને ઇસલામ કે.

સવાલ—મુસતહબ્બે ગુસલ કીતને હેં ?

જવાબ—ગોન્નીસ હંય (૧) દીવાનગી ઓર ગશી દુર હોને કે બાદ (૨) પુછને લગવાનેકે બાદ (૩) શબે બરાત યાને પંદરવી શાબાનુલ મોઅઝ્ઝમમે (૪) શબે અરફામે યાને નવવીં રાત ઝિલહજકો (૫) શબે કદરમેં. (૬) નઝદીક ઠેરને મઝદુલફાકે (૭) વક્તે કુરબાનીકે (૮) નઝદીક દાખિલ હોને મિનાકે વાસતે સંગ મારીકે (૯) દાખલ હોનેકે વકત મક્કા મોઅઝ્ઝમામેં વાસતે તવાફ ઝિયારતકે (૧૦) વક્તે સુરજ ગેહેન ઓર ચાંદ ગેહેનકે (૧૧) તલબે બારિશકે લિયે (૧૨) ખોફકે વકત (૧૩) દફે મુસીબત મસલન તારીકી અંધેરી દિન યા સખત આંધી વગેરા વગેરાકે લીયે. (૧૪) મદીના મુનવ્વરામેં દાખિલ હોને કે વકત યાને બરાએ તાઝીમ જનાબ રીસાલત મઆબ મોહમ્મદ રસુલુલ્લાહ સલલલ્લાહો અલયહે વ આલેહી વ અસહાબેહી વ સલલમ (૧૫) નયે કપડે પેહેનને કે વકત (૧૬) મુરદા નેહલાનેકે લિયે (૧૭) મકતુલ પર બર વકતે કતલ ઓર યે કતલ કેસાહી હો કીસાસ હો યા ઓર કીસી તરેહકા (૧૮) સફરસે મુરાજઅત કે વકત (૧૯) ઓરતેં મુસતહાઝા પર હરવકત નમાઝકે લિયે.

ફસલ પહેલી.

જનાબત કે બયાનમેં

સવાલ—જનાબત કિસકો કેહતે હેં ?

જવાબ—લુગતમે જનાબત દુરીકો કેહતે હેં ઓર અરઝન ઉસ હાલતે નાપાકી કો કેહતે હેં કે જો મની નીકલને યા અદખાલ

હશફા કે બાદ તમામ જીસમસે મુતઅલ્લીક હોતી હે. ચુંકે ઇસ હાલતમે ઇબાદતસે મખસુસ દુરી હો જાતી હય ઇસ લીયે યે હાલત મજાઝન શરીયતમેં જનાબતસે તાબીર કી ગઇ.

સવાલ—ગુસલકે વાસતે મનીકા નીકલના કિસી શરતકે સાથ હે યા મુતલક ?

જવાબ—મનીકા ખારીજ હોના દફક (યાને કુદનેકા કેહેતે હે') ઓર શેહવત કે સાથ શર્ત હય આમહે. ઇસસે કે છુનેસે હો યા દેખનેસે યા હાથકે અમલસે. સોતેમેં નીકલે યા જાગતેમેં મરદસે નિકલી યા ઓરતસે નિકલી અગર બગેર ઇન શરાયતકે મની નિકલેગી તો જનાબત સાબીત ન હોગી. ઉસપર ગુસલ ભી ફરઝ ન હોગા. મસલન કિસીને બોજા ઉઠાયા યા બીમારીસે યા કિસી ઓર સબબસે અલાવા ઉન અસબાબ મઝકુરતુસ સદરકે મની નીકલી તો ગુસલ ફરઝ ન હોગા ન વો જુનુબી કેહેલાવેગા. (આલમગીરી.)

સવાલ—અદ ખાલે હશફાભી મખસુસ હય યા આમ ?

જવાબ—નહી મખસુસહે. ઓરત ઓર મરદ ઝિંદા ઓર બાલિગ કે કુબલ ઓર દુબરકે સાથ અગર આદમીકે સીવા જાનવર ઓર ઝિંદા કે સીવા મુરદા ઓર બાલિગકે સીવા સગીરાકે સાથ હોગા તો ગુસલ ફરઝ ન હોગા જબતક ઇનઝાલ ન હો. તો ઉસ-વકત સબબે ગુસલ ઇનઝાલ હોગા ન દુખુલ યે હુકમ ગુસલકે લીયેહે ઇસસે યે ન સમઝ લેના ચાહીયે કે મુરતકીબ ઇન એહવાલકા મુસતહકે સઝાભી ન રહા હો.

સવાલ—અગર કોઇ શખસ સોતેસે જાગા ઓર ઉસને અપને બીછોને યા રાનપર યા એહલીલ (અદલીલ સુરાખે ઝકર કો કેહતે હંય) મેં તરી પાઇ તો વો કયા કરે ?

જવાબ—અગર ઉસકો એહતિલામ યાદ હય ઓર ઉસકો મની મઝી કે હોને મેં યકીન હો યા શક હોતો ઈન દોનું સુરતોં મેં ઉસપર ગુસલ વાજીબ હોગા ઓર અગર યકીન હય કે વો વદી હય ગુસલ વાજીબ ન હોગા. [દુરે મુખતાર]

સવાલ—યે સુરત એહતિલામ યાદ હોનેકે સાથ બયાન કી ઇ ઓર જીસકો એહતિલામ યાદ ન રહે વો કયા કરે ?

જવાબ—વો શખસ અપને યકીનપર અમલ કરે અગર વદી ાાર મઝીકા યકીન હય તો ગુસલ વાજીબ ન હોગા ઓર મનીકા કીન હય તો ગુસલ વાજીબ હોગા. ઓર અગર શક હો કે વો ની હય યા મઝીતો અબ ઉસકો યાદ કરના ચાહીયે કે સોનેસે પેહેલે સકા અઝુએ મખસુસ મુનતશિર થા યા સાકિન અગર મુનતશિર થા ા ઉસપર ગુસલ વાજીબ નહી. વરના વાજીબ હય. યે મસલા કસીરુલ કુ હે ઓર લોગ ઇસસે ગાફિલ હંય (કબીરી વ આલમગીરી)

સવાલ—મની ઓર મઝી ઓર વદી કી તશરીહ બયાન કીજીયે ?

જવાબ—મની વો હે કે શેહવતસે લઝઝતકે સાથ બર આમદ ા. મઝી વો હે કે જો મુલાઅબત યા તસવ્વુરે ઓરતસે બ હાલતે ાનતેશાર અઝવે મખસુસસે ચેપસા બર આમદ હો. ઓર વદી ધાડે શાબ કો કેહતે હેં.

સવાલ—મની ઓર મઝી ઓર વદીકે હુકમ ભી બયાન કીજીયે ?

જવાબ—મનીકે નીકલનેસે ગુસલ ફરઝ હોતા હય મઝી ઓર વદી નીકલનેસે ગુસલ ફરઝ નહી હોતા.

સવાલ—ઓરત, ઓર મરદ, દોનું હમબીસતર હુવે ઓર દોનુંમે ાબાશિરત વાકે નહી હુઇ ઓર દોનું સો ગયે. સુબેહ બર વકતે બેદારી

બીસતરે પર ધબ્બા પાયા ઓર એહતિલામ દોનુંકો યાદ નહીં. અગર ગુસલ કીસપર ફરઝ હે ?

જવાબ—ઉસ ધબ્બેકો દેખના ચાહીયે અગર વો ધબ્બા લંબા ઓર સુફેદ ઓર ગલીઝ હે તબતો મરદ પર ગુસલ વાજીબ હે. બર ખીલાફ ઇસકે અગર ધબ્બા ગોલ ઓર રકીક ઓર ઝરદ હય તો ઓરત પર.

સવાલ—એક મરદકો એહતિલામ ઓર ઇનઝાલકી લઝઝત તો યાદ હય મગર બાદ બેદારી ઉસને બદન ઓર બીસતર પર કોઇ નીશાન નહીં પાયા ઇસપર બી ગુસલ વાજીબ હય યા નહીં ?

જવાબ—ઉસ મરદ પર ગુસલ ફરઝ નહીં ઓર ઇસી હુકમમેં ઓરત બી દાખિલ હય. (આલમગીરી)

સવાલ—કીસી ઓરતને મુજામીઅત કે બાદ ગુસલ કીયા ઓર નમાઝ અદાકી ફીર ઉસકી પીશાબ ગાહસે મની ઉસકે શોહરકી બરઆમદ હુઇ તો યે ઓરત નમાઝ દોહોરાવે યા ગુસલ ?

જવાબ—ન નમાઝ દોહરાવે ન ગુસલ. (દુરે મુખતાર)

સવાલ—એક શખસકો એહતિલામ હુવા ઓર જાગનેકે વકત કોઇ અલામત ન પાઇ. ફીર વુઝુ કીયા ઓર નમાઝ પઢી ઉસકે બાદ મની નીકલી આયા ઉસપર ગુસલ વાજીબ હે યા નહી ઓર નમાઝ બી દુબારા પઢે યા નહી

જવાબ—ઉસપર ગુસલ હય ઓર નમાઝ ઉસકી સહી હે (આલમગીરી)

સવાલ--અગર કીસીકે પેશાબ કરતે હુવે મની નીકલી તો ઉસપર ગુસલ ફરઝ હુવા યા નહી ?

જવાબ--અગર ઉસ, વકતમેં તુંદી થી તો ગુસલ, ફરઝ હુવા વર ન નહીં. (આલમગીરી)

ફસલ દુસરી.

હયઝકે બયાનમેં

સવાલ—ફરઝ, ગુસલ કે અકસામમેં એક કીસમ ફરઝ ગુસલકે બાદ ઇનકીતાએ હયઝ બયાન કી ગઇ હય અબ યે બતલાઇયેકે હયઝ કીસકો કહતે હંય ?

જવાબ—જો ખુનકે ઓરતુંકો હર મહીને રેહેમકે અંદરસે આવા હય ઉસકો હયઝ કેહતે હંય. ઉસકી રંગત સુર્ખ, સિયાહ, ઝર્દ સબ્ઝ, મુકદદર, ખાકસ્તરી હોતી હય.

સવાલ—હયઝ કી કોઇ મુદદત મોઅઇયન હય યા નહીં ?

જવાબ—હાં મોઅઇયન હય. યાને ખુને હેઝ તીન રાતદીનસે કમ ઓર દસ રાત દીનસે ઝયાદા નહીં હોતા હે. અગર ઇસ મુદતસે કમ યા ઝિયાદા હો તો વોહ ખુન હયઝ કા નહી હય. ઉસકો ઇસતે હાઝા કહેંગે ઓર યે ઝમાના તીન રાત દીનકા યા દસ રાત દીનકા સાઅતે ફલકીસે શુમાર હોગા. ન સાઅતે ઝમાની ઓર શરઇ ઓર લુગવી વગેરાસે.

સવાલ—સાઅતે ફલકી કીસકો કેહતે હંય ?

જવાબ--સાઅતે ફલકી પનદરા દરજેકી હોતી હંય. ઈસકા અંદાઝા નજુમી ઘડીયુંસે કીયા ગયા હય. એક રાત દીનકી ચોબીસ ઘડીયાં યાને ઘંટે યા કલાક હુવે. ઇસ હીસાબસે તીન રાત દીનકે કે જો કમ મુદ્દત હેઝકી મુકરર કી ગઇ હય (૭૨) બોહતેર કલાક હોતે હંય તો અબ શુરૂ ઓર ખતમ કમતર મુદ્દત હેઝકા વક્ત ૭૨ બોહતેર કલાક કા હુવા. ઇસ વકતમેં અગર પાવ કલાકકી બી કમી હોગી તો વો હેઝ ન હોગા. મસલન એક ઓરતકો અવ્વલ બાર ખુન આયા જબકે સુબોહકે છે બજેથે ઓર ચોથે દીન પોને છે બજે ખુન બંદ હુવા. ઓર ફીર ઉસકે બાદ અકસર મુદ્દતકી મીઆદ તક કે જો દસ રાત દીન રખી ગઇ હય જીસકે દોસો ચાલીસ ઘંટે હોતે હંય કીસી દિન ખુન નહી દેખા તો અબ જાનલે કે ઇસ પાવ ઘડીકી કમીકે યે ખુન હેઝકા ખુન શુમાર ન હોગા. ક્યું કે મીઆદે મુકરરાસે પાવ ઘંટે કી કમી વાકે હુઇ. અગર છે બજે બંદ હોતા યા છે સે બઢ જાતા ઇસ વકતમેં હેઝ હોતા. અબ ઇસતેહાઝા હય ઇસી તરેહ અકસર મુદ્દતમેં અગર પાવ ઘંટેકી ઝિયાદતી ખુનકી હોજાવેગી તો હેઝ શુમાર ન હોગા. મસલન એક ઓરત કો સુબેહ છે બજે હયઝ શુરૂ હુવા ઓર (૧૧) ઇગીયારવેં દીન સવા છે બજે પર ખતમ હુવા તો ઇસ પાવ ઘંટે કી ઝિયાદતી હયઝ નહી. છે બજે તક હયઝ હે ઓર પાવ ઘંટા ઇસતેહાઝા હય.

સવાલ—ઇસતેહાઝા કિસકો કેહેતે હંય ?

જવાબ--ઇસતેહાઝા બીમારી કા નામ હય. ઇસમેં ખુન રેહેમસે નહી આતા બલકે કોઇ રગકે જો મુતઅલ્લીક ફુરજ દાખલીસે હય ફટ જાતી હે ઓર ઉસમે જીમા ઓર નમાઝ વગેરા

સબ ફુરસત હય. મગર ઇસતિહાઝામેં હર નમાઝકે લીયે તાઝા વુઝુ કરે માઝુરકી માનીંદ.

સવાલ— ઓરત કે પાક રેહેને કી ભી કોઇ મીઆદ શરીઅતમે મુકરર હય ?

જવાબ—હાં કમ અઝ કમ પંદરા દિન મીઆદ તહરકી મોઅઇયન હય ઓર એક માહમેં દો હયઝ ભી મુમકીન હંય ઓર ઝેયાદા તહરકી કોઇ હદ નહીં તમામ ઉમર કો ભી ઘેર સકતા હય.

સવાલ—અગર સગીરા પેહેલે બુલુગસે ઓર હામેલા પહેલે જનનેસે ઓર બુઢીયા પચાસ યા સાઠ બરસ વાલી બુઢાપે મેં ખુન ાવે તો હયઝકા હુકમ હય યા નહીં.

જવાબ--યે ખુન હેઝ કા નહીં હય ઇસતેહાઝે કા હે. ખુને હયઝ ઓર ખુને ઇસતેહાઝા કી શનાખત યે હય કે ખુને હેઝમેં બદબુ હોતી હય ઓર ઇસતીહાઝા કે ખુનમેં બદબુ નહીં હોતી.

સવાલ—અગર ઓરત ને પાકી કી હાલતમેં નમાઝ યા રોઝા શુરૂ કીયા ઓર ફીર નમાઝ વ રોઝેકી અંદર હાયઝા હો ગઇ તો ક્યા કરે ?

જવાબ—અગર રોઝા યા નમાઝ નફલ હંય તો કઝા દોનું કી લાઝમ આવેગી ઓર અગર ફરઝ હંય તો સીરફ ફરઝ રોઝે કી કઝા હય નમાઝ કી નહીં.

સવાલ—ઇસકી ક્યા વજેહ હય કે નમાઝ ઓર રોઝએ નફલકી ઓર ફરઝ રોઝેકી તો કઝા કરે ઓર ફરઝ નમાઝકી નહીં.

જવાબ—ઇસકી વજેહ યે હય કે હર નફલ પેહલે શુરૂ કરનેસે નફલ હય અવ્વર બાદ શુરૂ કરને કે વો નફલ વાજીબ હોજાતી હે.

અબ ઉસ નફ્લકા અદા કરના બાદ ઇનકીતાએ હેઝ વાજીબ હો ગયા કયું કે ખુદ ઉસને અપને ઝિમ્મે વાજીબ કરલીયા હય ઓર વાજીબ મુકર્રર કરદએ ખુદા હય ઇસલીએ અપના વાજીબ તો ખુદાને માફ કીયા ઓર જો ખુદ ખરીદા હય વો માફ નહી કિયા ગયા.

સવાલ—ફરઝ નમાઝકી કઝા કયું નહી ઓર ફરઝ રોઝે કી કઝા કયું હય, ઇસકા જવાબ નહી મીલા?

જવાબ—ઇસકી વજેહ એક તો યે હય કે રોઝે ફરઝ સાલ તમામ મે એક માહ કે હોતે હેં ઓર અકસર હેઝકે દસ દીનહેં. પસ દસદીન કે રોઝું કી કઝા તમામ સાલમેં કોઇ હરજ નહી રખતી બર ખીલાફ નમાઝ કે કે અગર નમાઝ માફ ન હોતી તો હર મહીને મેં કઝા નમાઝ પચાસ ઓર હરસાલમે છેસો હોતી ઓર ઇસમે તકલીફ ઓર હરજ બોહોત થા ઇસલીયે શારેઅને નમાઝ માફ ફરમાઇ. જેસાકે અલ્લાહ તઆલાને કુરાને શરીફ મેં લા યો કલ્લેફો લ્લાહો નફ્સન ઇલ્લા વુસઅહા ફરમાયા હય. દુસરી વજેહ યે હય કે હઝરત આદમ અલા નબીયેના અલયહિસ સલાતો વસ સલામને જબ હઝરત હવ્વા અલયહિસ સલામકો મુબતલાએ હયઝ દેખાતો હુકમે નમાઝ દરીયાફ્ત ફરમાયા. બારગાહે અકદસસે હુકમ માફી કા સાદીર હુવા. હઝરતે આદમ સફીઉલ્લાને રોઝે કા હુકમ અપને કીયાસસે નમાઝ પર દેદીયા. શાને બે નિયાઝીને ઇસ દખલ કો પસંદ નહી ફરમાયા ઇસ લીયે રોઝેકી કઝા હુઇ.

સવાલ—એક ઓરતકો અવ્વલ મરતબા દો દીન ખુન આકર બંદ હો ગયા ઓર ફીર છઠ્ઠે દીન ખુન આયા. ચાર દીન પાક રહી ઇસકે લીયે કયા હુકમ હય?

જવાબ—જે ઓરત આઠ દીનતક હેઝમે હી શુમાર હે ઇસ છે દીન કે દરમીયાનકી પાકી કા કોઇ એતેબાર નહીં. જો પાકી કે દરમીયાન દો ખુનું કે દસ દીનકે અંદર હોતી હય. ઉસકો તહુર મુખલલ બેયનદમીન કેહતે હંય વો સબ હેઝ મેંહી દાખલ હય ખ્વાહ તહર આદત વાલીકો હો યા ગેર આદતવાલી કો.

સવાલ—એક ઓરત આદત વાલી હંય ઉસકો આદતકે ખીલાફ ખુન આવે મસલન પાંચ દીન કી આદતથી એક દફાં છે દીન આ ગયા યા સાત દીનકી આદતથી એક દફા આઠ યા નવ રોઝ તક આયા તો ઉસ ઓરત કે લીયે કયા હુકમ હય.

જવાબ—ઇસ ઓરતકી આદત બદલી હય. દસ દીન તક યે સબ અઇયામે હયઝ મે હી દાખલ હંય

સવાલ—અગર આદત વાલી ઓરત કો ગયારા દીન તક ખુન આએ તો ઇસકા કયા હુકમ હય?

જવાબ—જીતને દીન આદતસે ઝિયાદા હય વો ઇસતેહાઝામેં શુમાર હંય. મસલન એક ઓરત કી આદત ચારદીનકે હેઝકી થી ઓર એક દફા ઉસકો ગયારા દીન તક ખુન આયા, તો યે સાત દીન આદતસે ઝિયાદા હુવે હંય, તો યે ઓરત ઉસી આદતકે મુવાફીક ચાર દીન તક તો હેઝ મેં શુમાર હોગી ઓર સાત દીનકા ઉસકો ઇસતેહાઝા શુમાર હોગા. ગરઝ અકસર મુદ્દત યાને દસ દીનસે જહાં ખુન બઢ ગયા તો અબ આદતકે અઇયામ મીનહા કરકે ઝાયદ અઇયામ પર ઇસતેહાઝા કા હુકમ હો જાએગા ઇન અઇયામે ઇસતેહાઝા મે રોઝે ઓર નમાઝ સબ અદા કરેગી.

સવાલ—યે હુકમ આદત વાલીકે લીયે માલુમ હુવા ગેર આદત વાલી મુબતદા અગર પેહેલી મરતબે ગયારા દીન તક ખુન પાવે તો વો કયા કરે ?

જવાબ—ગેર આદત વાલી દસ દીન તક હાયઝા હય ઓર દસ દીનસે એક દીન યા દો જીસ કદર એયામ ઝિયાદા હોં વો સબ મુસતેહાઝા હંય.

સવાલ—મુસતહાઝા ઓરત કે જીસકો અરસે સે બરાબર ખુન જારીહે અગર વો અપને હેઝકે દીનકો ભુલ જાવે તો વો કયા કરે ?

જવાબ—અટકલ દોડાવે ઓર ખુબ સોચે, ઝન્ને ગાલીબપર અમલ કરે. યાને જીન દીનું કો તહર ખીયાલ કરે ઊનમેં નમાઝ વગેરા સબ અદા કરે ઓર જીન દીનુંકો હેઝ સમજે ઊનમેં નમાઝ વગેરા તરક કરે,

સવાલ—એક મુસતહાઝા ઓરતકો હેઝકે દીનતો યાદ હંય અગર અશરાતે સલાસા કા દોરા યાદ નહીં. કે કોનસે અશરા મે હાએઝા હોતી થી. પહેલે અશરામેં યા દુસરે મેં યા તીસરેમેં યે ઓરત કયા કરે ?

જવાબ—યે બી વોહી કરે જો દીનુંકી ભુલને વાલી કરે. યાને જીસ અશરે મેં હેઝકા, ઝન ગાલીબ હો ઇસમેં અપનેકો હાયઝા તસવ્વુર કરે ઓર જીસ અશરેમેં અપને કો તહરમે સમજે ઊસમેં વો તાહેર હય.

સવાલ—એક ઓરત કો કીસી તરહ બી ઝન ગાલીબ નહીં દોનું જાનિબ ઊસકી બરાબર હંય તો વો કયા કરે ?

જવાબ—ઇસ ઓરતકો અબ યે સોચના ચાહીયે કે, તહર ઓર હેઝમેં તરદ્દુદ હય યા તહર ઓર ઇનકીતાઓ હેઝમેં અગર તહર ઓર હેઝમેં શક હે તો હર નમાઝ કે વાસ્તે વુઝુ કરે સિરફ ફરઝ ઓર વાજીબ ઓર સુન્નતે મોઅક્કીદા અદા કરે. ઓર કુરાન બ કદરે મંફરૂઝ પઢે. મસજીદ મેં ન જાવે ઓર કુરાનશરીફકો મૅસ ન કરે. ઓર અગર તહર ઓર ઇન કિતાઓ હેઝ મેં તરદ્દુદ હય તો હર નમાઝ કે વાસ્તે ગુસલ કરે ઓર ઇસમેં ભી નમાઝ ગેર મોઅક્કીદા પઢે ઓર શોહરકો જીમાસે રોકે ઓર મસજીદમેં ન જાવે.

સવાલ—યે ઓરત રમઝાન શરીફકે રોઝે કિસ તરેહ રખે ?

જવાબ—ઇસ ઓરતકો યે ભી યાદ હય કે ઇબ્તદાએ હેઝ રાતમેં હુવા થા યા દીનમેં અગર રાતમેં શુરૂ હોના યાદ હય તો યે ઓરત તમામ રમઝાન કે રોઝે રખકર બીસદીન કે રોઝું કી કઝા કરે ઓર અગર દીન મે હેઝકા આના યાદ હય તો બાદ રખને સારે રોઝે રમઝાન શરીફકે બાઇસ રોઝે ઓર કઝા કરે. કયુંકે રાતમેં હેઝ શુરૂ હોનેસે રાત હી પર ખતમ હોગા. ઓર દીનમે હેઝ આનેસે રોઝા ફાસિદ હો જાતા હય. ઇસલીયે દો દીનકે રોઝે ઓર બઢ ગએ ઓર અગર યે ભી યાદ નહીં કે રાતમેં હેઝ શુરૂ હુવાથા કે દીનમેં તો યે ઓરત અક્સર મશાયેખ કે નઝદીક બીસ દીન કે રોઝું કી હી કઝા કરે. (આલમગીરી)

સવાલ—અઇસી ઓરત તવાફે કાબા ભી કરે યા નહી?

જવાબ—કરેગી મગર તવાફ અઝ ઝિયારતકે જો ફરઝ હય ઇસકા તો બાદ દસદીન કે ફીર ઇઆદા કરે ઓર તવાફુસ્સદદર કે

જો રૂખસત હોનેકે વકત હોતા હય ઇસકા ઇઆદા નહીં ઇસલીયે ી
યે તવાફ હાએઝાસે સાકીત હય. [ગાય તુલ અવતાર]

સવાલ-હાયઝા ઓરતસે મસાસ વગેરા બી દુરસ્ત હય યા નહી

જવાબ—નાફ ઓર ધુટને કે દરમીયાન કી જગા કે અલાવ
સબ બદનસે મસાસ ઓર ફાએદા લેના દુરસ્ત હય.

સવાલ-હાએઝા ઓરતસે ખાના પકવાના ઓર ઉસકી મુસ
તાઅમલા ચીઝુંકા ઇસતેઅમાલ જાયેઝ હય યા નહી ?

જવાબ—સબ જાયેઝ હય. બલકે હાએઝાકો અપને બીછોને
મેં અલાહિદા રખના લાયેક નહીં કે યે ફેલ હનુદ ઓર યહુદ કે સાથ
મોશાબહ હય.

સવાલ-અગર કોઇ શખસ હાયઝાસે જીમા યાને સોહબત કરે
તો ઉસકે લીયે કયા હુકમ હય ?

જવાબ-તોબા ઓર અસતગફાર કરે. ઓર અમીર સદકા બ
દે. સદકે કી સુરત યે હય કે જીમા અગર એસી હાલતમેં કીયા હય
જબકે ખુન સુરખ આ રહા હય તબ તો સાડે ચાર માશા સોનાં
ઓર અગર ખુન કી ઝરદી કી હાલતમેં જીમા કીયા હે તો સવાદે
માશા સોના ખેરાત કરે.

સવાલ—કયા ઓરતકે વાસતે બી યેહી હુકમ હય ?

જવાબ—ઓરત કે લીયે યે હુકમ નહી હય. કયું કે એસ
હાલતમેં ઇસ ફેલકા ઇરતેકાબ મરદ કી તરફસે હોતા હય.

સવાલ--યેબી બતલા દીજીયે કે ઇનકિતાએ હેઝકે બા
સોહબત કરના ગુસલસે પેહેલે બી હલાલ હય યા નહી ?

જવાબ—જો ઓરત કે બાદ અકસર મુદ્દત યાને દસદિન કે પાક હોવે ઉસસે કબલ અઝ ગુસલ બી વતી યાને સોહોબત કરના હલાલ હય. પેહેલી મરતબા વાલી હો યા દસ દીનકી આદત વાલી મગર મુસતહબ યે હય કે એસી ઓરતસે બી જબતક ગુસલ ન કરલે સોહબત ન કરે. ઓર જો ઓરત એસી હો કે જીસકા ખુન દસ દીનસે કમમે બંધ હોજાય વોહ જબતક ગુસલ ન કરલે યા ઉસપર આખીર વકત નમાઝકા ઇસકદર ન ગુઝરલે કે જો ગુસલ ઓર તેહેરીમા કેઃ કાફી હો ઉસવકત ઉસસે વતી જાયઝ નહીં. ઇસલીયે કે નમાઝ બી એસી ઓરત પર ઉસી વકત વાજીબ હોતી હય જબકે નમાઝ કે આખર વકતકા ઇસકદર ઝમાના મોજુદહો. ઓર યેહી હુકમ નીફાસ કા હય. નીફાસ કા હુકમ મિસલે હેઝ કે હય. હર ચીઝુ મેં સીવાએ સાત ચીઝું કે ઓર વો સાત ચીઝે યે હંય. બુલુગ ઇતબરા [ઇસતેહાઝા] ઇદ્દત, તલાક, સુન્નત, ઓર બીદઅતમેં ફરક, કફારેકે રોઝેકે ઇતતીસાલકા ફરક, કમીએ નીફાસકી કોઇ હદ મોઅૈયન નહોના, ઝિયાદતી કી હદ ચાલીસ દીનકા મોઅૈયન હોના. (ગાયતુલ અવતાર)

સવાલ—વો કોનસી ઓરત હે કે જીસપર બાદ ઇંનકીતાએ હયઝ તાખીરે ગુસલ વાજીબ હય ?

જવાબ—યે ઓરત વો હય કે જીસકા ખુન આદતસે કમ મે મુનકતે હુવા હો. મસલન ઉસ ઓરતકી આદત ચાર દીનકે હેઝ કીથી ઓર અબકી દફા ખુને હયઝ તીસરે દીન મુનકતા હુવા તો અબ ઇસ ઓરતપર ગુસલમેં તાખીર કરના વાજીબ હય જબતક કે નમાઝકા વકત મકરૂહ ન હો જાય. (શરેહ વકાયા)

સવાલ—હેઝ ઓર નીફાસ વાલી કો કયા કયા ચીઝે હરામ હંય ?

જવાબ—૧ નમાઝ કા પઢના ૨ રોઝેકા રખના ૩ તવાફે કાબા ૪ મસજીદમેં જાના ૫ કુરાન શરીફકા પઢના યાને પઢના એક આયેતસે કમકા અગર બ નીયતે દુઆ યા ષસતીઆઝા યા હમ્દ ઓર સના હય તો દુરસ્ત હય ઓર યેહી હુકમ જનાબત વાલીકા હય. (ગાયતુલ અવતાર) ૬ ઓર છુના કુરઆન શરીફકો અગર ઉસે ગીલાફ ઓર જીલ્દ સે હય કે જો કુરાન શરીફ સે અલાહેદા હય તો દુરસત હય ઓર અગર ઉસ ગીલાફ ઓર જીલદકે સાથ હય કે જો કુરાનેશરીફસે સિયા હુવા હય તો દુરસત નહી. ઓર યેહી હુકમ જનાબત વાલી ઓર બે વુઝુ પરભી હય મગર બચ્ચે ઉસ હુકમસે મુસતસના હંય. [આલમગીરી] ઓર જીમા કરના યે સબ ચીઝેં હરામ હંય.

સવાલ—અગર કોઇ ઓરત મોઅલ્લીમ હો તો વો બ હાલતે હેઝ ઓર નીફાસ તાલીમે કુરાને શરીફ કિસ તરેહ દે ?

જવાબ—એક એક કલમા સીખાવે ઓર દો કલમોકે દરમીયાન તવકકુફ કરે ઓર કુરાનશરીફકી હીજ્જે બી ઉસકો કરના દુરસત હય.

સવાલ—એસી ઓરત તસબીહ ઓર, તેહલીલ ઓર ખાતે વકત બિસમિલ્લાહ બી પઢ સકતી હય યા નહીં.

જવાબ—હાં ઇનકે પઢને કા મુઝાયકા નહીં બલકે મુસતહબ યે હયકે જબ નમાઝકા વકત હો તો વુઝુ કરે ઓર ઘરમેં નમાઝકી જગે પર આ બેઠે ઓર જીતની દેર તક નમાઝ અદા કરતીથી ઇતની દેર તક સુબ્હાનલ્લાહ ઓર લા એલાહા ઇલલલ્લાહો પઢતી રહે.

સવાલ—એસી ઓરતકો ઇદગાહ ઓર કબરસ્તાન મેં જાનેકી ઇજાઝત હય યા નહીં

જવાબ—હાં ઇજાઝત હય.

સવાલ—એસી ઓરત યાને હાએઝા ઓર નફ્સાકો તફસીર ફીકેહ ઓર હદીસકી કીતાબેં યા રૂપીયા યા તખતી વગેરા જીસપર આયતે કુરઆની લીખી હેં છુના જાયઝ હય યા નહીં?

જવાબ—ઇન સબકો છુનાભી જાયેઝ નહીં હય.

સવાલ—ઇસ ઓરતકો એસી કીતાબત લીખના જીસકી બાઝ સતરોંમેં કુરાન શરીફકી આયત લીખી હેં દુરસત હય યા નહીં?

જવાબ—મકરૂહ હય.

સવાલ—યેભી બતલાઇયે કે હેઝકા શુરૂ હોના કબસે મુતહક્કિક હોતા હય?

જવાબ—જબ ખુન ફુરજે ખારિજ તક આજાયે કબલ ઇસકે નમાઝ રોઝેકો નહી તોડેગી.

સવાલ—કીસી ઓરતને બ હાલતે તહારત અપની ફુરજે દાખલમેં કપડા યા રૂઇ કો લગાયા ઓર વો ખુનસે સુરખ હો ગયા ઓર ફુરજ ખારજમે ગદ્દી રખી ઓર વો ખુનસે સુરખ નહીં હુઇ બવજેહ હાયેલ હોને કપડે કે તો અબ ઇસ ઓરત પર કીસ વકતસે હુકમે હેઝ હય.

જવાબ—ઇસ ઓરતકી મુદ્દતે હયઝ ઉસ વકતસે મુતહક્કિક હોગી જબ ફુરજ દાખલસે કપડેકો ઉઠાએગી યા ખુદ વો કપડા ખુન કે ઝોરસે અપને મુકામસે અલાહેદા હો જાએ ઓર યેહી હુકમ ઇસ્તે

હાઝા ઓર નીફાસ ઓર પેશાબકા હય ઓર મરદકે લીયે ભી યેહી હુકમ હય જબકે વો અપને સુરાખે ઝકર મેં રૂઇ રખે. મગર કલફા યાને જાએ ખતના ઇસ હુકમસે ખારીજ હય. કલફેમેં જબ પેશાબ આ પોહોંચેગા વુઝુ ટુટ જાયેગા. (શરેહ વકાયા)

ફસલ તીસરી.

નીફાસકે બ્યાનમે.

સવાલ—ફરઝ ગુસલકી કીસમોંમે એક કીસમ ફરઝ ગુસલકે બાદ, ઇનકિતાએ, નીફાસ બયાવકી ગઇ હય ઇસસે ભી આગાહી બખશીયે કે નીફાસ કીસકો કેહેતે હંય ?

જવાબ—નીફાસ વો ખુન હય કે જો બાદ બચ્ચા હોને કે ઓરત કે રેહમસે આતા હય.

સવાલ—ઇસકીભી કોઇ હદ મોઅઇયન હે ?

જવાબ—ઇસકી કમીકી તો કોઇ હદ મોઅઇયનનહી. મગર ઝિયાદતીકી હદ ચાલીસ દીન મોઅઇયન હય ઇસસે ઝિયાદા નહીં હોતા.

સવાલ—વો નીફાસ વાલી કે જીસને પેહેલી મરતબા બચ્ચા જના ઓર ઉસકો પચાસ દીન તક ખુન આયા. યા આદત વાલી ઓરત જીસકી આદત ૨૦ બીસ દીનકે નીફાસકી હય ઓર એક દફા પચાસ દીન તક ખુન આયા તો ઇન દોનું ઓરતું કે લીયે કયા હુકમ હય ?

જવાબ—વો ઓરત કે જીસને પેહેલી મરતબા બચ્ચા જન્નેકે બાદ પચાસ દીન તક ખુન દેખા. ચાલીસ દીન તક નીફાસવાલી હય. ઓર બાદ ચાલીસ દીનકે મુસતહાઝા હોગી. ઓર આદત વાલી ઝિયા (સુવાવડી) કે ૨૦ દીન તો આદતકે મુવાફીક ઝચગીમેં શુમાર હોંગે ઓર ૩૦ દીન ઝિયાદતીકે ઈસતીહાઝા મે ઈસી તરેહ દીનુંકી કમી ઝિયાદતી ઓર જીમા ઓર ગુસલ કે અવકાતમેં સબ એહકામ નીફાસકે મીસલ એહકામે હેઝકે હંય ઓર ઈયઝકા મુફસ્સલ બયાન ઉપર બાબે હેઝમે ગુઝર ચુકા હય.

સવાલ—અગર કીસી ઓરતકા બચ્ચા પેટસે ચાક કરકે નીકાલા જાવે તો એસી ઓરતકે લીયે કયા હુકમ હય ?

જવાબ—અગર ખુન રહમસેભી જારી હુવા હય તબ તો યે ઓરત નીફાસવાલી હય વરના ઝખમ વાલી ઠેરેગી ઓર નમાઝ રોઝા સબ અદા કરેગી.

સવાલ—અગર કીસી ઓરત હામીલાકે (આધા) નીસફસે કમ બચ્ચા નીકલ કર રેહ ગયા ઓર વકતે નમાઝ કરીબ અલ ઈખ્તેતામ હય તો વે ઓરત નીફાસ વાલી હય ઓર ઉસ વકત કી નમાઝ માફ હય યા નહીં.

જવાબ—વો ઓરત ઉસ વકત તક નીફાસ વાલી નહી હંય ઓર જબકે નીફાસ સાબીત નહી તો નમાઝ કિસ તરેહ માફ હો સકતી હય. ઉસ વકતકી નમાઝ ભી ઈશારેસે અદા કરે. જાને ગોર હે કે જબ એસે વકત મેં ભી નમાઝ અદા કરનેકા હુકમ હે તો સહી ઓર તનદુરસત ઓરત ઝરાસે ઉઝરં કે સાથ કયુંકર નમાઝ કઝા કર સકતી હે. હાં બચ્ચા અગર નીસફસે ઝિયાદા નીકલ આવે

ઓર ખુનભી જારી હો જાય તો અબ નમાઝ માફ હય ઓર વૈ ઓરત નીફાસ વાલી શુમાર હોગી, (દુરે મુખતાર)

સવાલ—(જોટા) જોડવાલે બચ્ચુંકી માંકા નીફાસ અવલ બચ્ચેકી વિલાદતસે હોગા યા દુસરે બચ્ચેકી વિલાદતસે ?

જવાબ—નીફાસકે લીયે અવલ બચ્ચેકી વિલાદત મોઅતબર હૈ ઓર ઇદતકે લીયે દુસરે બચ્ચેકી, (દુરે મુખતાર)

સવાલ-ઇસકી કયા વજેહ હે ?

જવાબ--ઇસકી વજેહ યે હે કે ઇનફતાહે રહેમ યાઅને રહેમકા મુંહ વલદે અવલસે હોગા તો અબ ઉસકે બાદકા ખુન ૪૦ ચાલીસ દીન તક નીફાસ હે ઓર ઇદતકે ઇનકીઝાકે લીયે ઇનખીલાએ રેહેમ ઝરૂરી હે ઓર ઇનખીલાએ રેહેમ દુસરે મોલુદકે બાદ સાબિત હોગા ઇસ લિયે ઇદતકે ઇનકઝામેં વલદે સાનીકી વિલાદત મોઅતબર હે.

સવાલ--જોડવાન, બચ્ચે; કબ તક હો સકતે હેં ?

જવાબ--છે મહીને સે કમકે જોડવાન હો સકતે હંય.

સવાલ--ઓર છે મહીને યા ઝિયાદા કે લિયે કયા હુકમ હે?

જવાબ—અગર છે મહીને યા ઝિયાદે કા ફાસલા દરમીયાન દો બચ્ચુંકા હુવા તો વો દો હમલ ઓર દો નીફાસ કરાર દીયે જાએંગે.

સવાલ--ઇસકાત વાલીકે લીયે કયા હુકમ હય ?

જવાબ—અગર ઇસકાત એસી હાલતમેં હુવા જબ કે ઝહુરે આઝા હો ચુકાથા તો ઉસકે બાદકે ખુન કે લીયે નીફાસકા હુકમ સાબીત હે ઓર અગર ઝહુરે આઝાસે પહેલે સાકિત હુવા હૈ

તો વો ખુન હેઝકા હે. જ વાસ્તે કે પંદરા દીન કે ગુઝરનેકે બાદ તીન દીન ખુન જારી રહા હો ઓર અગર ૩ તીન દીન ખુન જારી નહી રહા યા તીન દિન જારી રહા મગર ૧૫ પંદરા દીનકા તહર પહેલે નહીં ગુઝરા તો અબ, યે ઇસતેહાઝા હે.

સવાલ—ઝહુરે આઝા કબ તક હો જાતા હે?

જવાબ—૧૨૦ એકસો બીસ દિનોકે બાદ.

સવાલ—એક ઓરતકા હમલ ઇસકાત હોકર ખુન જારી હુવા ઓર યે ખબર નહીં કે બાઝ આઝાકી ખિલકત ઝાહેર હુઇથી યા નહીં મસલન અંધેરેમેં ગીર પડા ઓર ફેંક દીયા ગયા યા હમલકે દીનોંકા ભુલ ગઇ તો ઇસ ઓરત પર કયા હુકમ હે?

જવાબ—યે ઓરત અપને હયઝ કે યકીની દીનુંમેં નમાઝ વગેરા તરક કરે ઓર બાકી દીનુંમે નમાઝ વગેરા અદા કરે માઝુર કી માનિંદ.

સવાલ—માઝુર કીસકો કેહેતે હેં ઓર ઉસકા કયા હુકમ હે?

જવાબ—માઝુર વો હે કે જીસકા ઉઝર એક નમાઝકે પુરે વકત બરાબર રહે. ઓર વો ઉસકે રોકને મેં બે કાબુ હો. જયસે નકસીર (નકસોરી) જારીહો યા ખુને ઇસતેહાઝા યા રીહ યા પેશાબ યા દસત યા પીપ યા પાની કીસી મુકામે બદનસે દરદકે સાથ નિકલે તો હુકમ યે હે કે વુઝુ હર નમાઝકે વકત કે લિયે કરે ઓર ઇસ વુઝુસે ઉસ વકતમેં જો ફરઝ ઓર નિફલ ચાહે પઢે. માઝુર કે વુઝુકો વકતકા જાના તોડતા હે યા દુસરે હદસકા લાહક હોના મસલન એક ઓરત મુસતહાઝાને ઝોહરકા વુઝુ કીયા તો અબ ઇસ વુઝુસે નઝદીક ઇમામ આઝમ રહેમતુલ્લા અલયહ કે ખરૂજે

ઝોહોર કે વક્ત તક જો ચાહે પઢે. જહાં વક્તે ઝોહોર ગુઝરા વુઝુ તુટા યા ઇસ ઓરતકો ઇસ્તીહાઝા કે સીવા દુસરા હદસ યાને મસલન પેશાબ કરને યા પાખાના ફીરને યા નકસીર જાને વગેરા વક્ત કે અંદર લાહક હુવા તો અબ નાકિસે વુઝુ ઇસ દુસરે હદસકા લહુક હય ન પેહેલેકા.

સવાલ—અગર કીસી માઝુરકા સારે વક્ત નમાઝમેં બીલ-ઇસતીઆબ ઉઝર નહીં હય બલકે થોડી દેરકો ઉઝર મુનકતા બી હો જાતા હય ઉસકે લિયે કયા હુકમ હય?

જવાબ—જીસકા ઉઝર કલીલ ઝમાનેકો મુનકતા હો જાતા. હય વો અદમે ઇનકતાકે બરાબર હય. (ગાયતુલ અવાતર)

સવાલ-કલીલ ઝમાના માઝુરકે હકમેં કયા રખા ગયા હય?

જવાબ—જીસમે માઝુર ઉઝરસે ખાલી રેહેકર નમાઝ અદા ન કર સકે,

સવાલ—માઝુર અપને નજીસ કપડોંકો બી ધોલે યા ઉસીસે નમાઝ પઢલે?

જવાબ—અગર એસી હાલત હય કે જો ધોએ તો નમાઝસે ફારગ હોનેસે પહેલે હી ફીર દુબારા નજીસ હોજાએગા તો ઉસકે બગેર ધોએ નમાઝ પઢલે વરના કપડેકા ધોના વાજીબ હય ઇસી તરેહ બદન ઓર મકાનકા હુકમ હય. (આલમગીરી)

ફસલ ચોથી.

ગુલસકે અહકામાત.

સવાલ—અફરૂઝ ગુસલમેં કયા કયા ચીઝેં ફરઝ હંય કે જીનકે બગૈર નાપાકી દુર નહી હોતી ?

જવાબ—તીન ચીઝે હંય. અવલ મુંહ ભરકર કુલી કરના દુસરા નાકમેં પાની ડાલના યાને નાકમે પાની ડાલનેકી હદ યે હય કે જહાંતક નાકકા ચમડા નરમ હય વહાં તક પાની પહોંચ જાય. તીસરા સારે બદનકો ધોના (આલમગીરી)

સવાલ—ગુસલમેં સુન્નતેં કયા કયા હંય ?

જવાબ—ચાર હંય. અવલ દોનું હાથુંકો પોહોચુંતક ધોના. દુસરે શરમગાહકો પહેલે ગુસલસે ધોના ખ્વાહ નજાસત હો યા નહો. તીસરે વુઝુ કરના. ચોથે તીન બાર સર ઓર તમામ બદનપર પાની ડાલના. પાની ડાલનેકા તરીકા યે હય કે પેહેલે તીન બાર પાની સરપર ડાલે ફીર તીન બાર દાહને મુંઢેપર ડાલે, ફીર તીન બાર બાયેં મુંઢેપર ડાલે. (દુરે મુખતાર)

સવાલ—મુસતહબાતે ગુસલ કયા કયા હંય ઓર કીતને હંય.

જવાબ—આઠહંય. પહેલે નીયત દુર કરને નાપાકીકી કરના. દુસરા હાથ ધોને વકત બિસમિલ્લાહ પઢના તીસરા કીબલેકી તરફ મુંહ કરના ચોથા તમામ બદનપર પાની મલલેના તાકે સારે બદનપર પાની અચ્છી તરેહ પોહોંચ જાયે. પાંચવાં એસી જગા નહાના જહાં કોઇ ન દેખે. છઠા ગુસલ કરતે વકત બાતેં ન કરનાં. સાતવાં

પાનીમે કમી ઓર ઝિયાદતી ન કરના. આઠવાં બાદ ગુસલકે મોટે કપડેસે બદન સાફ કરના. [આલમ ગીરી]

સવાલ—નાકમેં પપડી ખુશક માનએ તહારત હય યા નહીં ?

જવાબ—બેશક માનએ તહારત હય. ઇસી તરેહ ગુંધા હુવા આટા નાખુનમે લગા રેહના માનએ તહારત હય પેહેલે નાક કી પપડી ઓર આટેકો દુર કરે તબ ગુસલકરે વરના ન હોગા.

સવાલ—કીસીકે બદન યા બાલોંમે મેહેંદી યા રોગન મલા હુવા હો તો યે મેહેંદી યા રોગન માનએ તહારત હે યા નહીં.

જવાબ—યે ચીઝેં માનએ તહારત ઓર ગુસલ નહીં. ઇસી તરેહ નાખુનમેં અગર મેલ યા મીટી ખુશક હો યા તર હો તો ભી તહારત હો જાયગી.

સવાલ—દાતોંમે રેશા ગોશ્ત કા યા ઓર કોઈ ખાના રેહજાએ તો ગુસલ ઉતર જાયેગા યા નહી ?

જવાબ—ઉતર જાયેગા. હાં અગર કોઇ ચીઝ સખત હોગી. સખત યાને ઓસ્સી કે જો દાંતુંકી જડુંકો બંદ કરદે ઉસસે ભી ગુસલ દુર નહી હોતા. કે જો પાની પોહોંચને કો માને હે તો ગુસલ નહી ઉતરેગા.

સવાલ—અંગુઠી ઓર કાનકી બાલીયાં ગુસલ કે વકત ઉતારી જાયેં યા નહી ?

જવાબ—અગર અંગુઠી યા બાલીયાં એસી સખત હેં કે પાની ઉનકે અંદર નહી પેહોંચ સકતા તબતો ઉતારના વાજીબ હે વર - ઈનોકો હરકત દેના કાફી હે.

સવાલ—ઓરતોંકાં ચોટી ગુંધી હુઇકા ખોલના બર વક્તે ગુસલ કેસા હે ?

જવાબ—ઝરૂરી નહી. ફક્ત બાલુંકી જડુંમે પાની પોહોંચાઓ. હાં અગર બાલ ખુલે હુવે હોં તો અબ ઓરતું પર સબકા ધોના વાજીબ હે. ઇસ લીયેકે અબ હરજ ઓર મશક્કત નહીં રહી, જીસ તરેહ કે મરદોં કે ડાઢીકા ધોના ઓર ખુલે બાલોંકા ધોના વાજીબ હે. બ-વજેહ હરજ ન હોનેકે સીરફ જડોંકા તર કરના કાફી નહીં હે. મરદ ઓરતસે ગુંધે બાલુંમે મુસતસના હે. અગર મરદકે સરપર બાલ ગુંધે હુવે હોં તો મરદ પર બાલોં કા ખોલના ઓર ચીરના ભી વાજીબ હે, (દુરે મુખતાર શરે વિકાયા)

સવાલ—ગેસુ ચોટીસે ઉલાહેદા ગુંધે હોતે હેં ઉનકા ભી બર વક્ત ગુસલ ખોલે યા નહી ?

જવાબ—હાં ગેસુંઓંકા ખોલના ઓરતોં પર વાજીબ હે. (આલમગીરી)

સવાલ—અગર કીસી ઓરતકો સરપર પાની ડાલના નુકસાન કરતાહો તો વો કયા કરે ઓર ઇસ ઉઝરસે અપને ખાવીંદકો જીમાસે મના કર સકતી હે યા નહીં.

જવાબ—સરકા મસાહ કરલે. ઓર બાકી બદન ધોલે, ઓરતકો નહી પહોંચતા હેકે ઇસ ઉઝરસે અપને ખાવીંદકો જીમાસે રોકે. કયું કે વો હકે ખાવીંદ હય. શરીયત મેં રિઆયત હકે ખાવીંદકી કીસ કદર રખી ગઇ હય બાઓ ગોર હય. (દુરે મુખતાર)

સવાલ— અગર કોઇ શખસ ગુસલમેં કુલ્લી કરના ભુલ ગયા ઓર નમાઝ કે વક્ત તક ઉસકો યાદ ભી નહીં આઇ. અલ-

બતા ઉસ દરમીયાન મેં પાની ઝરૂર પીયા હય તો અબ ઇસ શખ-
સકો દુબારા ગુસલ કરના ચાહીએ યા નહી ?

જવાબ—ગુસલ દુબારા કરનેકી કોઇ ઝરૂરત નહીં હય. દર-
મીયાનકા પાની પીના બજાએ કુલ્લી કરને કે હય. (દુરે મુખતાર)

સવાલ—ગુસલ ઓર વુઝુ કે લીયે કીસ કદર પાની હોના ચાહીયે ?

જવાબ—એક સાઆ પાની ગુસલકે લીયે. ઓર એક મુદ
વુઝુકે લિયે ચાહીયે. ઓર કમો બેશકા ભી મુઝાયકા નહીં. એક
સાઆ દોસેર છે છટાંક કા હોતા હય. ઓર એક મુદ તીન પાવ દેઢ
(૧॥) છટાંક કા હોતા હય. ઓર યે મીકદાર સાઆ ઓર મુદકી
ઉસી વકત હય જબકે સીરફ ગુસલ ઓર વુઝુ કરે. ઓર અગર ગુસલ
કે સાથ વુઝુ કરે તો એક મુદસે વુઝુ કરના અલાવા સાઆ કે હય.
ઓર વુઝુમેં મુદકી કેદ જબ હી હય જબ ઇસતીનજા ન કરે ઓર
અગર ઇસતીંજા કરે તો મુદકે વઝનસે એક રતલ પાની જો ડેર (૧॥)
પાવ સે ઝિયાદા હોતા હય ઓર લે લેવે ઓર બાઝ મશાયેખકે નઝદીક
યે મીકદાર સાઆ ઓર મુદકી કમસે કમ પાનીકે બયાન
કી ગઇ હય. વલ્લાહો આલમ બિસસવાબ. (આલમગીરી)

સવાલ—જનાબત વાલી કો ગુસલકી જગા એૈસી મીલે કે
જહાં બે પરદગી હો તો કયા કરે ?

જવાબ—અગર જનબી મરદ હય ઓર બે પરદગીબી મરદોંસે
હોતી હય તો કુછ પરવા ન કરે, મરદોં કે રૂબરૂહી નહાલે. ઓર
ઓરત ઓરતોં કે સામનેહી ગુસલ કરલે. કયુંકે નઝર કરના જીન્સકા
હમ જીન્સકી તરફ ખફીફ તર હય. બર ખિલાફ ગેર જીન્સી
ઓર અગર જનબી ઓરત હય ઓર બે પરદગી મરદોં સે હોતીહો

તો યે ઓરત તયમ્મુમ કરલે. અગર ખોફ જાતે રહેને વકતે નમાઝ કા હો વરના તાખીર કરે ગુસલમેં. (દુરે મુખતાર)

સવાલ—પાનીસે ઇસતીંજા ભી કરે યા નહીં.

જવાબ—ઇસતીંજાતો કીસી સુરતમેં ન મરદ મરદોકે સામને ન ઓરત ઓરતોંકી મોજુદગીમેં કર સકતી હય. કયું કે અવ્વલતો નજાસતે હકીકી ઢેલુંસે દુર હોગઇ હય. અબ સીરફ પાનીસે ફઝીલત હાસલ કરના હય. ઓર અગર કારા નજાસતે હકીકી ઝાયેલ નહીં ભી હુઇ હય તો નજાસતે હકીકી ગલીઝ બકદરે દીરહમ માનએ સલાત નહીં. ઓર કશફે ઓરત ગેર કે સામને સબ તરેહ હરામ હય.

ફસલ પાંચમી.

તયમ્મુમકા બયાન.

સવાલ—તયમ્મુમ કિસકો કેહતે હંય ?

જવાબ—લુગતમેં તયમ્મુમ મુતલક કસદકો કેહતે હંય. ઓર ઇસતીલાહે શરેઅમેં તયમ્મુમ ઉસ કસદ કો કેહેતે હંય કે જો પાક કરનેવાલી મીટટી યા જીન્સ મીટટીકી તરફ તહારત હાસલ કરનેકી ગરઝ કીયા જાતા હય. ઓર યે મખસુસાત ઉમ્મતે મોહમદ સલઅ૦સે હય.

સવાલ—તયમ્મુમ કીસ કીસ ચીજ પર જાયેઝ હય ?

જવાબ-મીટી ઓર જીનસ મીટી પર યાને પથર, ચુના, ગેરુ મુલતાની, સુરમા, હડતાલ ગંધક, યાકુત, ઝબર જદ, ફીરોઝા, અકીક સીંઘા, નમક, વગેરા ઇન સબ પર દુરસત હય.

સવાલ–તયમમુમમેં શરતેં ક્યા ક્યા હંય ?

જવાબ–સાત શરતેં હંય, ૧ ઇસલામકા હોના, ૨ નીયત કરના. ૩ મસાહ કરના. ૪ તીન યા ઝિયાદા ઉંગલીયુંસે મસાહ કરના. ૫ મીટી યા જીનસ મીટીકા હોના. ૬ મીટી યા જીનસ મીટી કા પાક હોના. અગર મીટી નાપાક ખુશક હય તો ઉસપર નમાઝ દુરસત હય. મગર ઉસસે તયમમુમ દુરૂસ્ત નહીં. વો મુસતઅમીલ પાની કી માનીંદ પાક હય. પાક કરનેવાલી નહીં ૭ પાનીકા નહોના હકીકતન (હકીકતન યે કે પાની કા અસલા મોજુદ ન હોના ખ્વાહ મુસાફર હો યા મુકીમ શહેર મેં હોયા બાહીર (શરે વકાયા) ન કર સકના ઓર યે ફકદાને આબકી શરત મખસુસ હય જવાઝે નમાઝે ફરઝ કે લીયે)

સવાલ–તયમમુમ કે રૂકન બયાન કરો ?

જવાબ–તયમમુમ મેં અવલ રૂકનદો ઝરબ હેં યાઅને અવલ ઝરબ મીટી પર મારકર મુંહ પર મસાહ કરે ઓર ઝરબ મારકર દોનું હાથુંકા મસાહ કરે કોહોનીયું તક. દુસરા રૂકન તમયમુમકા ઇસતીઆબ હય. યાને એસે તોર પર મુંહ ઓર હાથું પર મસાહ કરે કે કોઇ મકામ મસાહસે ખાલી ન રહે.

સવાલ–તયમમુમકી સુન્નતેં બયાન કરો ?

જવાબ—એક બિસ મિલાહ કહના. દુસરા દોનું હથેલીયુંકો અંદરકી તરફસે મીટી પર મારના. તીસરા હથેલીયુંસે મીટીપર રખકરકે આગેકુ ખીંચના. ચાર હથેલીયુંકા પીછે કો હટાના. પાંચ હાથુંકા ઝાડના. છઠી મીટીપર હાથ રખને કે વકત ઉંગલીયુંકા કુશાદા રખના સાતવીં તરતીબ યાને અવલ ચહેરે કા મસાહ કરના ફીર હાથને

હાથકો ફીર બાયેં હાથકો મસાહ કરના. તયમ્મુમકા અચ્છા તરીકા યે હય કે દાહને હાથકી ચુંગલી ઉંગલીકી તરફસે બાયેં હાથકી તીન ઉંગલીયાં લેકર મયે ઠોડી હથેલી કે ઉપર ઝાહેર સાથે હાથકી ઉંગલીયું કે સરોંસે કોહોનીયોં તક ખીંચે. બાદ ઉસકે ઉંગલી શહાદત ઓર અંગુઠે ઓર બાકી હથેલી સે બાયાં હાથકા મસાહ કરે. ઉંગલીયું કે સરોં તક ઇસી તરેહ ફીર બાયેં હાથકો મસાહ કરે. (શરેહ વકાયા) આઠવીં પય દર પય બીલા તવકકુફ મસાહ કરના. ઇસ તરેહ કે અગર પાનીકા ઇસતેમાલ કીયા જાતા તો અઝુવ મુતકદ્દમ ખુશક ન હોતા. (ગાયતુલ અવતાર)

સવાલ—તયમ્મુમ કરના કીસ કીસ શખ્સકો જાયેઝ હય ?

જવાબ—અવ્વલ, ઉસ શખસ કો જો આજીઝ હો. ઉસ મુતલક પાનીકે ઇસતેઅમાલસે જો કાદીહો ઉસકી તહારતકો બ સબબ દુરી એક મીલકે. એક મીલ ચાર હઝાર ગઝકા હોતા હે ઓર ગઝ ચોવીસ ઉંગલીકા ઓર ઉંગલી ૭ જવકી ઓર મીલકા ફાસલા મુખતાર કોલમેં જાનીબે તવજ્જોહ હય યાને જીસતરફ કો જા રહા હય ઉસી તરફ પાની એક મીલ પરહો. દાયેં બાયેં જાનિબકા મીલ મોતબર નહીં (શરેવકાયા) દુસરે ઉસ શખસકો જો બ સબબ લાહક હોને બીમારી યા બ ખોફ ઝિયાદતી બીમારી કે ઇસતેમાલ પાનીસે આજીઝ હો. તીસરે ઉસ શખસકો જીસકો પાની લેનેમેં દુશમનકે સબબસે ખોફ આબરૂ જાનેકા હો. મસલન ઓરત કો મરદ ફાસિક કા, મુફલીસ યા મકરુઝકો કરઝ ખુવાહ કે કેદ કર લેનેકા: ખોફ હો યા જાન જાનેકા ખોફ હો આમ હય ઇસસે કે યે દુશમન આદમી હો યા ગેર આદમી મસલન સાંપ યા આગ, વગેરા.

સવાલ—આબે મુતલક ઓર કાફીકો કેદ કીસ વાસતે લગાઇ ગઇ હય ?

જવાબ—યે કેદ ઇસ વાસતે હય કે આબે મુકઇયદ ઓર ગેર કાફી બમંઝલે માદુમ કે હે. યાને અગર કીસી શખસ કે પાસ આબે મુકૈયદ યાને ગુલાબ કેવડા આબે બાકલા, આબે તરબુઝ વગેરા મોજુદ હય તો ઉસ પાનીસે વુઝુ નહીં કર સકતા. યા ગેર કાફી ઇસ કદર પાની હય કે બાદ ઉસસે વુઝુ કરલે યા નજાસતે હકીકી જો કપડે ઓર બદન કો માનએ નમાઝ લગી હુઇ હય દુર કર લે તો ઇસ કદર પાનીસે બી વુઝુ દુરસ્ત નહી. કપડે ઓર બદનકો ધોવે ઓર વુઝુ કે બદલે તયમમુમ કર લે. સબકે નઝદીક યા ભકદરે રફે પયાસ પાની હય આમ હય ઇસસે કે અપની પયાસ હો યા ગેરકી આશના હો યા અજનબી તો ઇસ સબ સુરતુંમેં બાવુજુદ કાફી પાની વુઝુ કે લીયે હોનેકે ફીર ગેર કાફી સમજા ગયા ઓર તયમમુમ જાયઝ હુવા. (દુરે મુખતાર)

સવાલ—જીન નમાઝોમેં બ સબબ ખોફ મખલુકકે તયમમુમ કરકે નમાઝ પઢના જાયઝ હુવા હય જેસે કે ઓરતકે મરદે ફાસિક કે સબબ મુદદઇયુંકો કરઝ ખુવાહકે સબબ વગેરા. આયા બાદ રફે ખોફ ઇન નમાઝોંકા ઇઆદા હય યા નહીં ?

જવાબ—અગર યે ખોફ મરદે ફાસીક ઓર કરઝ ખ્વાહકે દીલાનેસે પેદા હુવા હય તબ તો બાદ રફે ખોફ ઇસ નમાઝકા ઇઆદા હય ઓર અગર મરદે ફાસિક ઓર કરઝ ખ્વાહ વગેરા કો દેખ કર ખુદ બ ખુદ ખોફ પેદા હુવા હય તો નમાઝકા ઇઆદા નહી.

સવાલ—ઇસકી કયા વજેહ કે જો ખોફ કીસીકે દીલાનેસે

પેદા હો ઉસકે રહેસે તો ઇઆદા નમાઝકા હુવા ઓર જો ખુદ બ-
ખુદ પેદા હો ઉસસે ઇઆદા નમાઝ કા નહીં ?

જવાબ—ઇસકી વજેહ યે હય કે જો ખોફ કીસીકે દીલાને સેં પેદા હુવા ઓર ફિર ઉસને તયમમુમ કર કર નમાઝ પઢી તો યે ઈજિઝ બંદે કા જાનિબસે પેદા હુવા ઓર ફેલે ઇબાદ હકકુલ્લાહકે ઇસકાતમેં મોઅતબર નહીં ઓર જો ખોફ બગેર કહે દુશમન કે ખુદ બ ખુદ ઉસકો દેખકરે પેદા હો ગયા તો વો એસા હય જેસે મરઝ પેદા હો ગયા. ચુંકે ઉસકો પેદા કરને મેં કોઇ દરમીયાનમેં નહીં હય વો અલ્લાહી કી તરફસે હય ઇસલિયે ઉસપર ઇઆદા નમાઝકા હુકમ નહી.

સવાલ—અગર કીસીને કુરાન પઢનેકે લીયે યા કબરસ્તાનમેં જાને કે લીયે યા દફન મઇયતકે લીયે યા અઝાનકે લીયે યા કીસી ઓર ગેર મકસુદા ઇબાદત કે લીયે તયમમુમ કીયા તો ઇસ તયમમુમસે ફરઝ નમાઝ અદા કર સકતા હય યા નહીં ?

જવાબ—ઇસ તયમમુમસે બીલ ઇતતેફાક ફરઝ અદા નહીં કર સકતા. કયું કે તયમમુમમેં એસી ઇબાદત મકસુદાકી નીયતકી શરત હય કે જો બગેર તહારતકે સહી નહી ઓર યે સબ બાતેં મઝકુરા સવાલ બે તહારતભી દુરસત હય ઇસ લિયે ઇસ તયમમુમસે નમાઝે ફરઝ દુરસત નહી. (આલમગીરી ઓર શરે વકાયા)

સવાલ—અગર આજીઝને સિજદએ તીલાવત કે લીયે યા નમાઝે જનાઝા કે લીયે તયમમુમ કિયા તો ઇસસે ભી ફરઝ પઢ સકતા હય યા નહી ?

જવાબ–હાં ઇસ તયમ્મુમસે ફરઝ નમાઝેં પઢ સકતા હય. કયું કે યે દોનોં બીલા તહારત દુરસત નહી !

સવાલ–કયા નમાઝે જનાઝાકો ઇસ હાલતમેં કે પાસ પાની મોજુદ હય ઓર તનદુરસત ભી હય સીરફ તયમ્મુમસે અદા કર સકતા હય ?

જવાબ—હાં અદા કર સકતા હય. જબકે નમાઝે જનાઝા ફૌત હો જાને કા ખોફ હો, અગરચે જુનબી ઓર હાયઝા કયું ન હો અગર વલીએ મઇયતકો દુરસત નહીં. ઇસી તરેહ કસુફ ઓર ઇદેનકી નમાઝકે.ભી બખોફ ફૌત હો જાનેકે તયમ્મુમસે સહી આદમી ઓર પાનીવાલા પઢ સકતા હય. ગરઝ જો નમાઝેં અપના ખલીફા નહીં રખતી હંય વો ફૌત હો જાનેકે ખોફસે તયમ્મુમકે સાથ બા વજુદ હોને પાનીકે ઓર તનદુરસતીકે પઢી જા સકતી હંય યે હુકમ કુલ નમાઝ ફૌત હોનેપર હય ઓર અગર મુકતદી વુઝુ કરકે શરીક હો સકતા હય. બાઝ નમાઝમેં તો તયમ્મુમ અબ દુરસત નહીં રહા. (ગાયતુલ૦)

સવાલ– કયા સિજદએ તીલાવતકો એસી હાલતમેં તયમ્મુમસે નહીં કર સકતા ?

જવાબ—નહી કર સકતા કયું કે ઇસકે ફૌત હો જાનેકા ખોફ નહીં વુઝુ કરકે કર સકતા હય.

સવાલ—જુમેઅકી નમાઝ ભી તયમ્મુમસે બ ખોફ ફૌત હો જાનેકે પઢ સકતા હય યા નહી ?

જવાબ—ઇસ નમાઝ કો ભી નહી પઢ સકતા કયું કે જુમેઅકા ખલીફા ઝોહોર મોજુદ હય. [દુરે મુખતાર]

સવાલ—એક શખસ કુવે પર પોહોંચા મગર રસી ડોલ ન હોનેસે પાની લેનેસે આજીઝ હય અબ ઇસ શખસ પર ભી તયમમુમ ફુરસત હય યા નહી ?

જવાબ—ફુરસત હય બ શરતે કે ઉસ કે પાસ કોઇ કપડા એસા ન હો કે, ઉસકો કુવેમેં ડાલકર ઓર નીચોડ કર વુઝુ કર સકે.

સવાલ—એક શખસ કે પાસ કપડા તો હય મગર કીમતી હય અગર ઉસકો કુવે મેં ડાલે તો કપડા બીગડ જાનેકા અંદેશા હય યે શખસ વુઝુ કરે યા તયમમુમ ?

જવાબ—અગર બ કદરે ઝરૂરત પાનીકી કીમતસે ઝિયાદા નુકસાન ઇસ કપડે કે તર હોનેસે લાઝિમ આવે તો તયમમુમ કરે વર ન ઉસ સુરતસે કુવેમેં ડાલકર વુઝુ કરે.

સવાલ—એક [ગુસલવાલે] જુનબી આદમી કે સાથ જાનવર હય ઓર પાની સીરફ ઇસ કદર હે કે ગુસલ કરલે યા જાનવરકો પીલાદે અબ ફરમાઇયે કયા કરે ?

જવાબ—અગર ઉસકે પાસ એસા બરતન મોજુદ હય કે જીસમેં ગુલસકા પાની (ગસસાલા) જમા હો સકે તો ઉસ બરતનમેં બેઠ કર ખુદ ગુસલ કરે ઓર ઉસ ગસસાલાસે જાનવરકી દફએ તીશનગી કરે ઓર અગર એસા બરતન નહીં હય તો ખુદ તયમ-મુમ કરે ઓર પાની જાનવર કો પીલાવે.

સવાલ—એક શખસને બ સબબ પાની ન હોનેકે તયમમુમ કીયા ઓર ફીર પાની ઉસકો બાદ તયમમુમકે મીલ ગયા મગર ઉસ વકત કીસી એસે મરઝમેં મુબતીલા હુવા કે ગુસલ યા વુઝુ કરના

।કસાન હય તો અબ વોહી તયમમુમ પેહેલા બાકી રહા યા ઓર ।યમમુમ કરે ?

જવાબ--વો તયમમુમ કે બ હાલતે પાની ન હોકે કિયા ગયા ા બાતલ હુવા ઇસલીયે કે અસબાબ કા મુતગય્યર હોના પહેલે ।ખસત કે શુમાર ઓર કીફાયત કરને કો માને હય તો અબ દુસરા ।યમમુમ દુસરે સબબસે કરેગા.

સવાલ--એક નમાઝ કે તયમમુમસે કઇ વકતકી નમાઝેં બદા કર સકતે હંય યા સીરફ ઉસી વકતકી ?

જવાબ--હમારે નઝદીક તયમમુમ મુતલક બદલા હય વઝુ બોર ગુસલકા તો જીસતરાહ એક વઝુ ઓર ગુસલસે કઇ વકતુંકી નમાઝ ફરઝ ઓર નિફલ અદા કર સકતે હંય ઇસી તરેહ ઇસસે ભી અદા કર સકતે હંય.

સવાલ—અગર તયમમુમ કરતે વકત અંગુઠીયોંકો ઉતારે નહીં તો તયમમુમ જાયેઝ હોગા યા નહી ?

જવાબ—બગેર ઉતારે અંગુઠી ઓર ચુડીયું કે તયમમુમ દુસરત ન હોગા કયું કે મસાહકે વકત અંગુઠી ઓર ચુડીયુંકી જગા મસાહસે ખાલી રહેગી. હાં અગર ચુડીયું ઓર અંગુઠી કો જગે સે હટાલે ઓર મસાહ ઉસ મકામકા કરલે તો ફીર ન ઉતારે, તયમમુમ દુરસત હો જાયેગા. (ગાયતુલ અવતાર)

સવાલ—કોઇ શખસ ખુદ તયમમુમ નહીં કર સકતા તો તો કયા દુસરા ઉસકો તયમમુમ કરાદે ?

જવાબ—હાં કરાદે, ઉનીકે દો ઝરબું કે સાથ. અવલ ઝરબ સે ઉસકે મુંહકો મસાહ કરાદે પુરી તરેહપર યાને પુરે તોરપર ઇસ

તરેહ કે અગર એક બાલ યા નથનુંક કીનારેકો યા દીવારે નાકકો છોડ દેગા તો તયમમુમ દુરસત ન હોગા ખ્વાહ દુસરેકો તયમમુમ કરાદે યા ખુદ કરે. (ગાયતુલ અવતાર) દુસરી ઝરબકે સાથ અપને એક હાથસે ઉસકે એક હાથકો ઓર દુસરે હાથકો મસાહ કરાદે મગર નીયત તયમમુમ કરનેવાલેપર હય ન કરાનેવાલેપર. (ગાયતુલ અવતાર)

સવાલ—એક મુસાફીર કે પાસ દુસરા આદમી એસાહે જીસસે પાનીકા હાલ દરીયાફત કરસકતા હય લેકિન ઇસ મુસાફરને બગેર દરીયાફત કીયે તયમમુમસે નમાઝ પઢલી. બાદ નમાઝકે ઉસ આદમીસે દરીયાફત કીયા ઓર ઉસને કરીબ પાની બતલા દીયા અબ યે નમાઝ જાયેઝ હુઇ યા નહી?

જવાબ—યે નમાઝ જાયેઝ નહીં હુઇ, હાં અગર યે મુસાફીર પેહલે નમાઝસે દરીયાફત કરતા ઓર વો ન બતાતા તો ફીર મુસાફીર તયમમુમ કરકે નમાઝ પઢતા. ઓર બાદમે પાનીકે કરીબ હોનેકા નીશાન દેતા તો ઇસ સુરતમેં નમાઝ જાયેઝ હો જાતી. ઇસ લીયે કે જો ઇસપર વાજીબ થા યાને તલાશ વો ઇસ મુસાફરને કરલીયા ઓર પેહેલી સુરતમેં મુસાફરને તલાશકે તરક કર દીયા ઇસલીયે નમાઝ જાયેઝ નહીં હુઇ. (આલમ ગીરી)

સવાલ—અગર મુસાફીર બગેર તલાશ કીયે પાનીકે નમાઝ પઢ લે તો કેસા?

જવાબ—ગુનેહગાર હોગા ક્યુંકે ઉસને ઉસ ચીઝકો તરક કીયા જો ઉસપર વાજીબથી યાને તલાશ.

સવાલ—અગર પાની મીલનેકી ઉમીદમેં તંગ વકત હોજાયે તો યે ઇનતઝાર કેસા?

જવાબ—મુસતબ હે. આખર વકતે નમાઝ તક ઇંતેઝાર કરના ઓર અગર ઉમેદ ન હો તો તાખીર ન કરે. (આલમગીરી)

સવાલ—એક કાફિરને ઇસ્લામ લાનેસે પેહલે તયમમુમ કીયા ઓર દુસરેને વુઝુ કીયા. આયા યે દોનું બાદ ઇસલામકે નમાઝ ઉસ તયમમુમ ઓર વુઝુસે અદા કર સકતે હેં ?

જવાબ—જીસને તયમમુમ કીયા હય વો ઇનદુત તરફેન યાને નઝદીક ઇમામ આઝમ ઓર ઇમામ મોહમદ રહે૦ નમાઝ નહી અદા કર સકતા. કયું કે તયમમુમ મેં નીયત શરત હય ઓર વો ઇસ્લામ લાનેસે પેહેલે નીયતકા અહલહી ન થા ઓર જીસને વુઝુ ઇસલામ લાનેસે પેહલે કીયા થા વો બાદ ઇસલામકે નમાઝ ઉસી વુઝેસે પઢ સકતા હય કે વુઝુ મેં નીયત શરત નહીં હય. (આલમગીરી)

સવાલ—અગર કીસીકે આધેસે ઝિયાદા આઝા ઝખમી હોં તો વો કયા કરે ?

જવાબ—તયમમુમ કરે. શુમારકી રાહસે વુઝુમેં ઓર પેમાઇશ કી રાહસે ગુસલમેં. (ગાયતુલ અવતાર)

સવાલ—કયા તયમમુમ ઓર પાના જમા નહી હોતા ?

જવાબ—હાં યે દોનું જમા નહી હોતે.

સવાલ—એક મુસાફીર કે પાસ પાની હય મગર બ ગુમાન ઉસકે કે યે પાની કાફી નહીં હય તો અબ કયા કરે ?

જવાબ—વુઝુ કરકે દુબારા નમાઝ પઢેગા.

સવાલ—એક મુસાફીરને તયમમુમ કરકે નમાઝ શુરૂકી ઓર અસનાએ નમાઝમેં દુસરે શખ્સકે પાસ પાની માલુમ હુવા તો અબ કયા કરે ?

જવાબ—અગર ઉસકો ગુમાન ગાલીબ હય કે પાની માંગનેસે દે દેગા તો નમાઝ કો તોડદે. ઓર અગર નદેને પાનીકા ગુમાન હય તો નમાઝ ન તોડે ઓર અગર પહેલે નમાઝસે એસા શખસ પાવે ઓર ફીર ઉસસે બગેર માંગે હુવે સીરફ ઈસ ઝનપર કે યે પાની માંગનેસે ન દેગા તયમમુમસે નમાઝ પઢેગા તો દુરસત ન હોગી. કયુંકે ઇસ વકતમેં કુદરત ઓર ઇજઝ મઅલુમ હીહા નહીં ઓર અગર શકકી હાલતમેં નમાઝ પુરી કરલી ઓર ફીર બાદ નમાઝકે ઉસ શખસસે પાની માંગા ઓર ઉસને દે દિયા યાને ખ્વાહ કીમતસેહી પાનીદે મગર કીમત દસતુરસે ઝિયાદા ન હો તો ફીર વુઝુ કરકે નમાઝ પઢે ઓર અગર પહેલે ઇનકાર કીયા ફીર દે દીયા તો નમાઝ પહેલે તયમમુમ કે સાથ દુરસત હુઇ લેકિન અબ તયમમુમ જાતા રહા.

સવાલ—દો બરતનોં મે પાની ભરા હય ઓર ઇનમેં સે એક બરતનકા પાની પાક હય ઓર દુસરે કા નાપાક ઓર મુતલકી નહી જાનતા કે નાપાક કોનસા હય ઓર પાક કોનસા એસી સુરતમેં કયા કરે ?

જવાબ—તયમમુમ કરે (શરે વકાયા)

સવાલ—કેદી વગેરાકો અગર પાની ઓર મીટી દોનુંપર કુદરત ન હોતો કયા કરે ?

જવાબ—બ સબબ હુરમતે ઓકાત નમાઝીયુંકે મુશાબા હો જાયેં યાને રૂકુ સજુદ કરેં બુઝુબન અગર પાક ઝમીન પાયેં વરન નમાઝકા ઇશારાહી કરેં. ખડે હોકર ફીર જબ પાની ઓર મીટી વગેરા પર કુદરત હાસીલ હો તો ઇસ નમાઝકા ઇઆદા કરેં.

૪

સવાલ—અગર કીસીકે દોનું હાથ ઓર દોનું પાઉં કટે હુવે હોં ઓર ચેહરે પર ઝખમ ભી હો વો કીસ તરેહ નમાઝ પઢે ?

જવાબ—ઉસસે તહારત ઉઠ ગઈ, બિદું તહારત યાને તયમમુમ ઓર વુઝુકે નમાઝ પઢે ઓર અગર એક હાથ યા એક પાઉં યા કુછ ચેહેરા સલામત હે તો ઉસીકા વુઝુ કરલીયા કરે ઓર અગર સીરફ ચેહેરા હી સલામત હે તો ચેહરેકો મટી પર મલ લીયા કરે. (દુરે મુખતાર)

સવાલ—સફરમેં એક મરદ હય ઓર એક ઓરત, મરદપર ગુસલ જનાબત હય ઓર ઓરત પર ગુસલે હેઝ ઓર વહાં એક મય્યતભી હય ઓર પાની સીરફ ઇસકદર હે કે એક કો કાફી હો તો અબ યે પાની કોન ઇસતેમાલ મેં લાવે !

જવાબ—અગર યે પાની ઇનમેસે કીસીકી મીલ્ક હય તો માલીકહી પર સરફ કરના ઉસ પાનીકા ઉલા હય, ઓર અગર વો પાની સબકી મીલ્ક હો તો મય્યત મુસતહક હે. સબ તયમમુમ કરેં ઓર અગર પાની મબાહ હે તો જુનબી સબસે ઉલા હે કીયુંકે નજાસત જનાબતકી સબસે અશદ હે. (આલમગીરી ગાયતુલ અવતાર)

સવાલ—ગુસલ ઓર વુઝુકે તયમમુમકા તરીકા એકહી તરેહ પર હે યા કુછ ફરક હે !

જવાબ—એક હી તરેહ પર હે.

સવાલ—એક મીટીસે કઇ આદમી યા એકહી શખસ કઇ મરતબા તયમમુમ કર સકતા હે યા નહી !

જવાબ—એક આદમી કઇ મરતબા કર સકતા હે ઓર એક જમાઅતભી કર સકતી હે, મીટી પાની મુસતઅમિલકે હુકમમેં નહી હય. (ગાયતુલ અવતાર)

સવાલ—તયમ્મુમ કીન કીન ચીઝુંસે ટુટ જાતા હય ?

જવાબ--જીન ચીઝુંસે તયમ્મુમકી અસલ યાને વુઝુ ઓર ગુસલ જાતા રેહતા હય ઇન્હીંસે તયમ્મુમ ભી ટુટ જાતા હે.

સવાલ—તયમ્મુમ બાતિલ કબ હોતા હે ?

જવાબ--જબકે વો શરાયત જો હમ ઉપર લીખ આએ હેં ઉઠ જાવેં તયમ્મુમ બાતિલ હો જાવેગા.

સવાલ—જુનબીકો પાની મીલા મગર ગુસલકે વકત કોઇ અઝવ બાકી રેહ ગયા. બાદ ઇસકે હદસે અસગર હો ગયા ફીર દોનું હદસુંકે લીયે એક તયમ્મુમ કીયા બાદ ઉસકે ઇતના પાની મીલા કે વુઝુ ઓર બકીયા અઝુવે ગેર મગસુલા જનાબતકો કીફાયત કરતા હે તો અબ કયા કરે ?

જવાબ—વુઝુ ઓર બકીયા અઝવ ગેર મગસુલા દોનુંકો ધોવે તયમ્મુમ દોનું હદસુંકા બાતિલ હો જાયેગા. ઓર અગર ઇતના પાની હે કે સીરફ બકીયા અઝવે ગેર મગસુલાકો કીફાયત કરતા હે ન વઝુકા તો ગુસલકે હકમે તયમ્મુમ ટુટ ગયા. ઓર વુઝુકે હક મેં બાકી હે ઓર અગર સીરફ એક કે લીયે કાફી હે ખ્વાહ ઉસસે વુઝુ કર લે યા અઝુવે ગેર મગસુલાકો ધો લે તો પેહેલે ઉસ અઝવકો ધોવે જો ગુસલમેં બાકી રહા હે. મગર વો તયમ્મુમ જો વાસતે હદસે અસગર કે થા નઝદીક ઇમામ મોહમદ રે૦ કે ટુટ ગયા. ઉસ હદસકા તયમ્મુમ દુબારા કર લે ઓર ઇમામ અબુ યુસફ રે૦ કે નઝદીક વો પેહેલા તયમ્મુમ બદસતુર હે ઓર અગર ઇસને ઇસ કદર પાનીસે વુઝુ કર લીયા ઓર અઝવે ગેર મગસુલાકો નહી ધોયા તો જનાબતકે હકમેં

ઉસકા તયમમુમ ટુટ ગયા દોનું રિવાયતું કે મુવાફિક તો અબ ફીર તયમમુમ કરેગા. (શરેવકાયા)

સવાલ—એક શખસને એક જમાઅતકો જંગલમેં પાની મુબાહ કીયા. યાને એક જમાઅતકો તયમમુમ કરતે દેખકર કહાકે અય જમાઅત વાલો તયમમુમ મત કરો. યે પાની હે જો તુમમેં સે ચાહે વુઝુ કર લે ઓર વો પાની એક શખસકે વુઝુ કે લાયક હે. ઇસ સુરતમેં જમાઅત વાલુંકો કયા કરના ચાહીયે. ઓર અગર યું કહા કે ઇસ કદર પાની મેને તુમ સબકો દીયા તો કયા કરના ચાહીયે. મુફ-સસિલ ઇસ મસલેકા જવાબ દેના ચાહીયે !

જવાબ—સુરતે અવલમેં જબ એક શખસ વુઝુ કરેગા. સબકે તયમમુમ બાતિલ હો જાઈંગે. કયુંકે હરેકકો ઇલાહેદા ઇલાહેદા કુદરત ઇસકદર પાનીકી હાસલ હુઇ કે જીસસે વુઝુ કર સકતા થા. ઓર દુસરી સુરતમેં કીસીકા ભી તયમમુમ ન જાયેગા કયુંકે ઉસ મોહુબ પાનીમેં સબકા હીસા હય ઓર હર એકકા હીસ્સા ઇતના નહીં જો વુઝુકો કાફી હો તો ગોયા કીસીને પાની અપની તહારત કે મુવાફીક નહી પાયા. હાં અગર સબ મીલ કર એક શખસકો પાની હીબા કરદેં તો ઇમામ આઝમ રે૦ કે નઝદીક તયમમુમ ઉસ શખસ પર હય કે જીસકો જમાઅતને પાની હીબા કીયા હય બાતિલ ન હોગા કયુંકે હીબા મુશતરીક શયકા ઇમામ કે નઝદીક દુરસત નહીં. તો ગોયા પાની મીલ્ક વાહીબપર હી હય ઓર સાહબીન રહ૦ કે નઝદીક તયમમુમ ઉસ શખસકા જીસકો પાની જમાઅતને દીયા હય જાતા રહા હે ઉસ શખ્સકો ઉસી પાનીસે વુઝુ દુરસત હય.

ફસલ છઠી

મોઝુ પર મસાહકા બ્યાન

સવાલ—મોઝું પર, મસાહ કરના કયસા હય ?

જવાબ—દુરસત હય. હઝરત ઈમામ અબુ હનીફા રે૦ ને અહાદીસમેં અલામત એહલે સુન્નત વલ જમાઅતસે ઇસકો રખા હય.

સવાલ—કયા સફર ઓર હઝર દોનુંમેં દુરસત હય ?

જવાબ—હાં દોનુંમેં દુરસત હય. મગર મુદ્દતકે તઅયુનમેં મુકીમ ઓર મુસાફર કે હકમેં ફરક હય.

સવાલ—કયા ફેરક હય ?

જવાબ—મુકીમ કી મુદતે મસાહ એક દીન રાત હય વકતે હદસસે * ઓર મુસાફરકી મુદ્દતે મસાહ તીન રાત દીન હય વકતે હદસે. અબ ઇસ અરસે એક રાત દીન યા તીન રાત દીનમેં જબ હદસ હો તમામ વુઝુ કરે મગર પેર ન ધોવે ઊસપર મસાહ કરતા રહે, ઓર યે હુકમ બે વુઝુ કે લીયે હય જનાબત વાલેકે લીયે નહીં હય.

* એક મુકીમને સુબેહ કે વકત વુઝુ કરકે મોઝા પહેના ઓર ઉસક દિન કે ગયારા બજે વુઝુ ટુટા અબ દુસરે દિન ગયારા બજે તક જબ હદસસે વુઝુ કરે બગયે પેર ધોને કે મોઝું પર મસાહ કરતા રહે. અબ દુસરે દિન ૧૧ બજેકે વકત અગર બા વુઝુ હે તબ તો સિર્ફ દોનોં પે મોઝુંસે નિકાલ કર ધોવે. બાકી વુઝુ દુરસ્ત હય ઓર અગર બે વુઝુ હે તો અઝ સરે નવ તમામ વુઝુ મએ પયરોં કે પાની કે સાથ કરે, ઇસ તરે મુસાફિર તીન રાત દિન તક હદસસે મસાહ કરતા રહે.

સવાલ—મુકીમને મોઝે પર મસાહ કીયા ઓર એક રાત દીન ગુઝરને સે પહેલે મુસાફીર હુવા યા મુસાફર એક રાત દીન ગુઝરને સે પહેલે મુકીમ હો ગયા તો અબ દોનું કે લીયે કયા હુકમ હય ?

જવાબ—મુકીમ અગર એક રાત દીન ગુઝરનેસે પહેલે મુસાફીર હુવા તો ઉસકે લીયે મુદ્દતી મસાહ તીન રાત દીન જો મુસાફીર કે લીયે હય મુકર્રર હો જાયગા ઇસી તરેહ અગર મુસાફીર તીન રાત દીનસે પહેલે કે જો ઉસકી મુદ્દતે મસાહ હય મુકીમ હો જાએ તો અબ ઇસ મુસાફીર કી મીઆદે મસાહ એક દીન રાતકી હોગી.

સવાલ—અગર મુકીમ બાદ મુદત મસાહ મુસાફીર હુવા યા મુસાફીર મુકીમ હુવા તો ઉસકે લીયે કયા હુકમ હય ?

જવાબ—મોઝું કો પેરસે નીકાલ કર ફીરસે ધોવે.

સવાલ—વો કોનસે મોઝે હંય. જીનપર મસાહ દુરસ્ત હય.

જવાબ—વો મોઝે ચમડે યા બનાત વગેરા કે હંય જીનમેં પાની અસર ન કરે ઓર ઉનકો પેહેન કર સફર તય કર સકતા હો ઓર અગર લોહે યા લકડી કે હોંગે તો મસાહ દુરસત નહીં હોગા ઇસ લિયે કે ઉનકો પેહેન કર આદમી આદત કે મુવાફીક બેતકલ્લુફ ચલ નહી સકતા.

સવાલ—સુતકી જુરરાબું પર ભી મસાહ દુરસત હય યા નહીં ?

જવાબ—હરગિઝ દુરસત નહીં. કયું કે ઇનમેં પાની સરાયત કરતા હય.

સવાલ—કીસ મીકદાર કા મોઝા મસેહકે લીયે ચાહીયે ?

જવાબ—જીસસે દોનું ટખને છુપ જાએં. (આલમગીરી)

સવાલ—અગર મોઝા એસા ઢીલા હો કે ઢીલેપનકે સબબ ઉપરસે પાઉં દીખલાઇ દેં તો ક્યા ઉસપર ભી મસાહ દુરસ્ત હય?

જવાબ—હાં દુરસ્ત હય (આલમગીરી)

સવાલ—અગર મોઝા ફટા હુવા હો તો કીસ મિકદાર તક મસાહ જાયેઝ હય?

જવાબ—અગર પેરકી તીન ઉંગલિયું કે બરાબર ફટા હુવા હય. ઓર ચલને કે વકત પેર મોઝુંસે ઇસ કદર ખુલ જાતા હયતો મસાહ દુરસ્ત નહીં અવ્ર અગર ઇસ્સે કમ હય તો દુરસ્ત હય ઓર અગર લમ્બા ફટા હય કે ઇસમેં તીન ઉંગલીયાં બરાબર સમા જાતી હંય લેકિન ઇતના ખુલતા નહી તો મસાહ હય ઓર અગર ચલનેકે વકત ઇતના ખુલ જાતા હય તો મસાહ દુરસત નહી. (આલમગીરી)

સવાલ—એક મોઝા કઇ જગેસે ફટા હુવા હય ઇસકે લિયે ક્યા હુકમ હય.

જવાબ—અગર એક મોઝા કઇ જગેસે થોડા થોડા ફટા હુવા હય ઓર જમા કરનેમેં તીન ઊંગલીયું કે મુતાબીક બન જાએ તો મસાહ દુરસ્ત નહીં ઓર અગર દોનું મોઝે તીન ઉંગલીયું કી મીકદાર ફટે હુવે હંય તો મસાહ દુરસ્ત હય.

સવાલ—એક શખ્સ કા એક પાઉં પુરા મોઝેસે નીકલા યા બાઝ હિસ્સા તો યે શખસ ઇસી પાઉંકો ધોવે ઓર દુસરે પર મસાહ કરે મુફસ્સલ બયાન કીજીએ!

જવાબ—અકસર કદમ નીકલ જાનેસે મસાહ દોનું પાઉં કા ટુટ જાતા હય. અબ દોનું હી પાઉંકો મોઝેસે નીકાલ કર ધોવેગા. યે નહી હો સકતા કે એક પાઉંકો ધોવે ઓર દુસરેપર મસાહ કરે

ધસ લીયે કે મોઝાંમેં ધોના ઓર મસાહ કરના જમા નહી હોતા.
(દુરરે મુખતાર શરેહ વકાયા)

• સવાલ--મસાહ કીસ તરેહ કરે ?

જવાબ—મસનુન તરીકા યે હય કે અપને દાહને હાથ કી ઉંગલીયાં મએ હથેલીયું કે દાહને મોઝેકે અગલે હીસ્સેપર રખે ઓર બાયેં હાથ કી ઉંગલીયાં મએ હથેલીયું કે બાયેં પાઉં કે મોઝે કે અગલે હીસ્સે પર રખે ઓર ઉંગલીયું કો ખોલે હુવે પીંડલીકી તરફ ટખનુંસે ઉપર તક ખીંચે. (આલમગીરી)

સવાલ--એક શખસને ઉંગલીયાં કુશાદા ન કીં મગર મિકદાર તીન ઉંગલીયાં હાથકે મસાહ કીયા આયા ઉસકા મસાહ દુરસ્ત હય ?

જવાબ—હાં દુરસ્ત હય.

સવાલ—એકને એકહી ઉંગલીસે એક મરતબા મસાહ કીયા યે ભી દુરસ્ત હય યા નહી ?

જવાબ--હરગીઝ દુરસ્ત નહીં.

સવાલ—એકને એકહી ઉંગલીસે એક જગા તીન મરતબા ખત ખીંચા યેભી દુરૂસ્ત હય યા નહી ?

જવાબ--દુરૂસ્ત હય.

સવાલ—અગર કોઇ શખસ મસાહ ઉલટા કરે યાને પીંડલી-યુંસે પાઉંકી ઉંગલીયું કી તરફ ખત ખીંચે યે કેસા હય ?

જવાબ—ખીલાફે સુન્નત હય.

સવાલ—એક શખસ મોઝું પર મસાહ ભુલ ગયા ફીર બરસાત પડા યા પાની બ કદર તીન અંગુશત કે પડા યા એસી

ઘાસ પર ચલા કે જો બરસાનકે પાનીસે તર હય ઉસકાબી મસાહ હો ગયા યા નહી ?

જવાબ—ઇસ શખ્સકા મસાહ હોગયા ઈસી તરેહ સરપર બરસાતકા પાની પડનેસે બી મસાહ સરકા હો જાએગા. (આલમગી)

સવાલ—મોઝું પર એસી જગા મસાહ કરના કે જો પાઉંસે ખાલી દુરસ્વ હય યા નહી ?

જવાબ—દુરસત નહીં અગર ઉસ ખાલી જગે પે પાઉં લેજા કર મસાહ કરે તો દુરસત હય. ફિર ઉસ જગેસે પાઉં જુદા હો જાને પર દુબારા મસાહ કરેગા. (આલમગીરી.)

સવાલ—અગર મોઝે કે અંદર પાની ચલા જાવે જીસ સે તમામ પાઉં બીગ જાવે ઇસ સુરતમેં મસાહ કાયમ રહેગા યા નહી ?

જવાબ—ઇસ સુરતમે બી મસાહ ટુટ જાયેગા પેહેલે મોઝુંસે નીકાલ કર ફીરસે ધોવે.

સવાલ—મસાહકી તોડને વાલી ચીઝેં કયા કયા હંય?

જવાબ—જો ચીઝેં વુઝુકી તોડને વાલી હંય વો સબ મસાહ મોઝેકીબી તોડને વાલી હેં. ઓર દોનું મોઝુંસે દોનું પાઉંકા નીકાલના યા સીરફ એકકા યા અકસર કદમ નીકાલના હી નાકીસે મસાહ હે. ઓર મુદ્દતકા ગુઝરના બી મસેહકો (અગર પાની મોજુદ નહીં હે ઓર મુદત મસેહકી પુરી હો ગઇ ઓર મસાહ કરને વાલા નમાઝમેં હે તો અબ ઉસ નમાઝ કો ન તોડે કયું કે ઝરૂરવ ને મુદ્દતે મસાહ કો બઢા દીયા. આલમગીરી, ગાયતુલ અવતાર) તોડતા હય પાની હોને કે વકત.

સવાલ—દસતાનું પર બી મસાહ દુરસત હે યા નહીં ?

જવાબ—દસતાનુંપર મસાહ દુરસત નહીં ઇસી તરેહ અમામા ઓર ટોપી ઓર બુરકે પર જાયેઝ નહી. (ગાયતુલઅવતાર)

સવાલ—ઇસ મસાહકા ઉસ માઝુર કે હકમેં જીનકા વુઝુ વકતકે જાતે રહેનેસે ટુટ જાતા હે કયા હુકમ હે ?

જવાબ—માઝુરકો અગર વુઝુ કે વકત ઉઝર મોજુદ ન થા ઓર ઉસકે બાદ વુઝુ કામીલ મોઝા પેહેના તો અબ ઉસકો મીસલ તનદુરસત કે મુદત માલુમા તક મસાહ જાએઝ હે ઓર અગર વુઝુ કરતે વક્ત યા એક મોઝા પેહેનતે વકત ઉઝર પેદા હુવા તો મસાહ વકત કે અંદર જાયેઝ હે ખારજ વકત મેં જાયેઝ નહિં.

સવાલ—જીસ શખસકો મુદતે મસાહ ખતમ હોને કે બાદ ખોફ પાઉંકે અકડ જાનેકા બરાબર સરદી કે હો ઉસકે લીયે કયા હુકમ હે ?

જવાબ—ઉસ શખસ કે લીયે મોઝોંકે મસેહ કા હુકમ સાકિત હુવા. ટુટી હુઇ હડી પર બંધી હુઇ લકડી યા તખતી કે મસેહકા હુકમ તારી હુવા જીસકો જબીરા કહેતે હંય તો અબ ઉસ વકતમે એક બાર આધેસે ઝિયાદેકા મસાહ કીફાયત કરતા હે બર ખીલાફ મસાહ મોઝેકે. (દુરરે મુખતાર)

સવાલ—જબીરા કા કયા હુકમ હે ?

જવાબ—ઇસિકા યે હુકમ હે કે જબ તક ઝખમકા ધોના યા પટીકા ખોલના સખત ઝરર કરે ઉસ વકત તક જબીરા પર મસાહ કરે.

સવાલ—કયા ફાયા ઓર પટી ઇસ હુકમમેં દાખલ નહીં હો સકતી ?

જવાબ—વે બી ઇસી હુકમ મેં દાખલ હે.

સવાલ—ઝખ્મકે સાથ બાઝ અચ્છી સહી જગા બંધનેમે આજાતી હે ઉસકે લીયે કયા હુકમ હે?

જવાબ—ઉસ જગેહકાબી મસાહ તબઅન ઝખ્મકે સાથ દુરસત હે બલકે ગીરદ પટી કે અગર દો ગીરા બદન ખુલ્લા રહે ઓર ધોને મેં ખોફ હો કે પટી તર હોનેસે ઝખમમેં નુકસાન હોગા તબ બી મસાહ દુરસત હે. (શરે વકાયા)

સવાલ—એક શખસ કા ઝખમ તો એસા નહીં હે કે જીસ પર મસાહ ઝરર કરે. મગર પટી એસી સુરતસે બાંધી ગઇ હે કે જીસકે ખુલનેસે નુકસાન હે. યાને ખુનસે ચિપક ગઇ હે. ઇસ તરેહ કે અગર ઉસકો ઉખાડતે હેં તો ઝખમકી તાઝગી કા એહતિમાલ હે તો ઇસ સુરત મેં મસાહ બાતિલ હોગા યા નહીં.

જવાબ—એસી સુરતમેં બી મસાહ બાતિલ નહિં હોવા. (દુરરે મુખતાર.)

સવાલ—એક શખસ કો પટી બોલને મેં ઝરર હે યાને એસી જગે પર બંધી હુઇ હે કે ખુદ નહીં બાંધ સકતા અઓર ન કોઇ આદમી દુસરા બાંધને વાલા હે અબ બી મસાહ કરે યા ખોલકર ધોવે?

જવાબ—યે શખસ બી સાહેબે ઉઝર હે મસાહ કર લેગા. (આલમગીરી)

સવાલ—જીસકા ફાયા ખુદ ગીર પડે ઉસકે લીયે કયા હુકમ હય.

જવાબ—અગર ઝખમ અછા નહીં હુવા ઓર ફાયા યા જબીરા ગીર પડા તો મસાહ સાબેકા બાતિલ ન હોગા. ઓર અગર ઝખમ કે

અચ્છે હોને કે સબબસે ફાયા ગીરા હય તો અબ મસાહ બાતિલ હોગા ઓર ધોના ઉસ જગે કા વાજિબ હોગા (આલમગીરી)

સવાલ—ઝખમ કી પટી પર મસાહ કીયા ફીર વો ગીર ગઈ ઓર દુસરી પટી બદલી તો અબ ફીર દુબારા મસાહ કરે યા નહી ?

જવાબ—દુબારા મસાહ કરના બેહેતર હય. (આલમગીરી.)

સવાલ—પટી ઓર જબીરા પર મસાહ કીસ હદ તક ઝરૂરી હય ?

જવાબ—આધેસે ઝિયાદા પર અગર આધેસે કર્મ પર મસાહ કરેગા તો દુરસત ન હોગા. (દુરેમુખતાર)

સવાલ—કયા ઇસમેં હદસે અકબર ઓર હદસે અસગર કી કુછ કેદ હય ?

જવાબ—નહીં દોનું હાલતુંમે મસાહ કરે.

સવાલ—અગર ઉપર કી પટી દુર હો જાય તો નીચે કી પટી પર મસેહ કા એઆદા હય યા નહી ?

જવાબ—વાજિબ નહી મગર મુસતહબ હય. (દુરરે મુખતાર)

સવાલ—દુસરે આદમીસે મોઝે પર મસાહ કરાના દુરસત હય યા નહી ?

જવાબ—દુરસ્ત હય. મગર નીયત મસાહ કરને વાલે પર હય ન મસાહ કરાને વાલે પર.

ફસલ સાતવીં.

નજાસતકા બયાન.

સવાલ—નજાસત કિતની તરેહકી હોતી હંય ?

જવાબ-દો તરેહકી હોતી હંય. એક નજાસતે હુકમી દુસરી નજાસતે હકીકી.

સવાલ-નજાસતે હુકમી કીસકો કહેતે હંય ?

જવાબ-નજાસતે હુકમી વો હય જો નઝર ન આયે જયસે હદસે અકબર (જીસકો જનાબત યા નહાનેકી હાજત કહેતે હેં.) હદસે અસગર (બે વુઝુ હોનેકી) કે બઝાહીર કોઈ નાપાકી બદનસે લગી હુઈ માલુમ નહીં હોતી અવર ફિર અયસી નાપાકી હય કે કીસી ઉઝરસે ઇસકે વુઝુબે અઝાલાકી મારી નહીં.

સવાલ-નજાસતે હુકમી કિસ ચીઝસે દુર હોતી હય ?

જવાબ-મુતલક પાનીસે દુર હોતી હય ન મુકઇયદ પાની સે.

સવાલ-મુતલક પાની કિસકો કહેતે હંય ?

જવાબ-મુતલક પાની વો હય જીસકે અંદર બેહેના ઓર પીયાસકા દુર કરના ઓર નબાતાત કા ઉગાના બેરંગ હોના પાયા જાવે કે જો ઉસકી પયદાયશી સીફતેં હયં. જેસે બરસાત કા પાની દરીયા ઓર નદીયોંકા પાની કુવે મેં છોટે બડે ચશમુંકા પાની ઓર ઇન પાનીયુંકી ઓર નાપાકી કા મુફસ્સલ બયાન પાની કે બાબ મે આગે આયેગા.

સવાલ-મુકઇયદ પાની કિસકો કહેતે હંય ?

જવાબ—મુકય્યદ પાની વો હય જો બગેર કેદકે ન બોલા જાય. મસલન તરબુઝકા પાની બાકલા કા પાની અરકે ગુલાબ અરકે કેવડા અરકે બાદીયાન અરકે મકોહ વગેરા એસે પાનીયુંસે ન નજાસતે હકીકી દુર હોતી હય ન નજાસતે હુકમી.

સવાલ—નજાસતે હકીકી કિસકો કહેતે હંય ?

જવાબ—નજાસતે હકીકી વો હય જો નઝર આવે. જેસે પેશાબ વગેરા વગેરા ઓર ઇસ નજાસત કે લીયે મીકદાર માપી કી ભી મોઅય્યન હય.

સવાલ—નજાસતે હકીકી કિતની કિસમ કી હંય !

જવાબ—દો કિસમકી એક ગલીઝા ઓર દુસરી ખફીફા.

સવાવા—ગલીઝ કિસકો કહેતે હંય ?

જવાબ—જીસમેં દો નસ મુતઆરિઝ ન હોં ઓર ઉસમેં મુજતહેદીન રહમતુલ્લા અલયહિમ અજમઇન કા ઇખતીલાફ ભી ન હો. (દુરેમુખતાર)

સવાલ—નજાસતે ગલીઝ મેં કયા કયા ચીઝેં હંય.

જવાબ—જો ચીઝેં કે આદમી કે બદનસે એસી નીકલતી હંય કે જીનસે ગુસલ યા વુઝુ વાજીબ હોતા હય. સિવાય રીહ કે જેસે પાખાના, પિશાબ, મની, મઝી, વદી, ખુને, હેઝ ખુને નીફાસ, ખુને ઇસતેહાઝા, કચલુહો, પીપ, ખુન જારી (બદન મેં કીસી જગાસે હો) મુંહ ભરકે કે. (બચ્ચે કી કે કાભી યેહી હુકમ હય. દુરે મુખતાર)

ઇસકે અલાવા શરાબ પાખાના પેશાબ ઉન જાનવરૂંકા જીનકા ગોસ્ત હરામ હય. ખુવાહ દરિન્દે હોં. મિસ્લ બિલ્લી વગેરા કે (યાને બિલ્લી ઓર ચુહેકા પેશાબ બ સબબ નહો સકને બચાવ કે માફ

• હય સીવાએ પાની ઓર ઉસકે બરતનુંકે. દુરે મુખતાર.) યા ન હો મિસ્લ ગધે વગેરા કે પાખાના બતક ઓર મુરગીકા ઓર સાંપ ઓર બેંક કા ઓર ગોબર ગાય ભેંસ કા યે સબ નજાસતે ગલીઝા હંય.

સવાલ—નજાસતે ગલીઝાકા કયા હુકમ હય?

જવાબ—નજાસતે ગલીઝા અગર ગાઢી હય તો સાડે ચાર માશાકે વઝન ઓર પતલી હય તો હથેલી કે ગઢે કે (હાથકા બિચલા હિસ્સા) બરાબર કપડે યા બદનપર લગ જાય તો ઇસ કદર માફ હય. (માફ હય સે મુરાદ યે હય કે ઇસ કદર નજાસત કે સાથ નમાઝ અસલમે સહી હય ઓર યે મુરાદ નહીં હય કે વો મકરૂહ ભી નહીં બલકે મીકદારે મુઆફનાકા દુર કરના, વાજીબ હય ઓર અગર દુર ન કરેગા તો નમાઝ મકરૂહે તેહરીમા હોગી ઓર ઇસ મીકદારસે કમકા દુર કરના સુન્નત હય ઓર દુર ન કરના મકરૂહે તનઝીહી હય ઓર ઝિયાદા મિકદારે મુઆફના સે ધોના તો ફરઝ હી હય ઓર ન ધોના મુબતીલે નમાઝ હય યેહી હુકમ નજાસતે ખફીફા કા હય.)

સવાલ—નજાસતે ખફીફામેં કયા કયા શય હંય.

જવાબ—ઘોડે ઓર હલાલ જાનવરકા પેશાબ મસલન ગાય બકરી વગેરા કે પીખાલ ઉન પરિન્દે જાનવરૂ કી જીનકા ગોશત ખાના હરામ હય.

સવાલ—નજાસતે ખફીફા કીસકો કેહતે હંય?

જવાબ—નજાસતે ખફીફા ઊસકો કેહતે હંય જીસમે દો નસ મુતઆરીઝ હોં ઓર ઊસકે સાથ મુજતહેદીન રહેમતુલ્લાહ અલૈહીમ અજમાઇનકા ઇખતીલાફ ભી હો.

સવાલ—નજાસતે ખફીફા કા ક્યા હુકમ હય ?

જવાબ—કમતર ચોથાઇસે હર કપડે ઓર બદનકા માફ હય. મસલન અંગરખે પર યા બદનપર નજાસતે ખફીફા લગી તો અબ દેખના ચાહીયે કે દામન મે નજાસત લગી યા આસતીનમેં યા કલીમેં અગર દામન મેં લગી હય તો ચોથાઇ સે કમ હિસ્સા દામન કા ઉસ આલુદગી સે માફ હય ઇસી તરહ બદન મેં લગે તો દેખે કે હાથ મેં હય યા કમરમેં યા પેટમેં અગર હાથમેં હય તો હાથકા ચોથાઇ હિસ્સા માફ હય. ઓર હર અઝવકા ઇલાહેદા ઇલાહેદા કમ ચોથાઇ સે દેખા જાએગા. ઓર યે હુકમ ખીફતકા કપડે ઓર બદનકે વાસતે હય. ન કે પાનીકે લીયે ઇસલીયે કે પાની કે હકમેં ખફીફા ભી ગલીઝ હય. [આલમગીરી]

સવાલ—નજાસતે હકીકી કિસ ચીઝ સે દુર હોતી હય ?

જવાબ—(૧) આબે મુતલક ઓર આબે મુકઇયદ કે ધોનેસે (૨) રગડનેસે [રગડના ખુવાહ ઝમીન પર હો ખુવાહ નાખુન યા લકડી ઓર પથર વગેરાસે હો] (૩) પુછનેસે મીસલ આઇના ઓર રોગની બરતનોં વગેરોકે જીનમેં બાદ પુછનેકે અકસર નજાસત બાકી ન રહે. (૪) ખુશ્ક હોનેસે. ખુશ્કી હરારતે આફતાબસે હો યા હવાસે [યે હુકમ ઝમીન ઓર ઉન ચીઝોંકે હકમેં હય જો ઝમીન પર સાબીત ઓર કાયમ હંય. દુરે મુખતાર] (૫) છીલનેસે (૬) ઝાતકે બદલને સે મસલન શરાબ સીરકા હોજાય યા ગધા નમકસાર મે નમક બન જાય (૭) આગમેં જલનેસે [અગર બરતન મટી યા પથરકા હય ઓર નજાસત ઉસકે અજઝામેં ધુસ ગઇ તો આગમેં જલાને સે નજાસત દુર હો જાતી હય ઓર અગર નજાસત પુરાની હોનેકે સબબસે અજઝામે

નહી ધુસી તો પો ડાલના કાફી હય. ઈસી તરેહ ગોબર ઓર લીદકી રાખ પર તહારતકા ફતવા હય. બકરીકી સીરી ખુનમેં ભરી હુઈ જલાદી જાએ વોભી પાક હય. મીટીકે બરતનમેં જો નજીસ મીટીસે બનાયે જાયેં યા ઈંટ જો નજીસ પાનીસે બનાઈ જાય ઓર ફીર આગમેં પકાઇ જાય સબ પાક હય. આલમગીરી [૮] અકસરમેં સે બાઝકે નીકાલ દેનેસે જેસે અનાજ કે બર વકત જુદા કરને ભુસીકે જીસકો ધાટા ઝમીનદાર કેહતે હંય, બેલ ગોબર ઓર પેશાબ કરતે હંય, અગર ઉસમેં સે કુછ હિસ્સા નીકલ ગયા તો સબ અનાજ પાક હો ગયા. યા રૂઇ થોડી કે જો નીસફસે કમ નાપાકથી ઓર ફીર ધુની (પીંજી) ગઇ તો બાઝ હિસ્સેકે નીકલ જાનેમેં કે જો ધુન્ને મેં જાતા રહા બાકી રૂઇ પાક હો ગઇ (દુરે મુખતાર)

સવાલ—છાછ ઓર દુધ ઓર તેલ ઇનસે ભી નજાસતે હકીકી દુર હો જાતી હય યા નહીં.

જવાબ—ઇન ચીઝુંસે નજાસતે હકીકી દુર નહી હોતી ઇસ લીયે કે ઇનમેં ચીકનાઇ હોતી હય. [આલમગીરી]

સવાલ—મુસતામીલ પાનીસે ભી નજાસતે હકીકી દુર હોતી હય યા નહી?

જવાબ—હાં દુર હો જાતી હય. [દુરે મુખતાર]

સવાલ—અકસર યે મશહુર હે કે યે પાની પાક તો હય મગર પાક કરને વાલા નહીં ઇસકે ક્યા માઅની?

જવાબ—ઇસકે યે માઅની હંય કે યે પાની નજાસતે હુકમીકા પાક કરને વાલા નહી હય યાને ઇસ પાનીસે વુઝુ ઓર ગુસલ નહી કર સકતે—(આલમગીરી)

સવાલ—મુસતામીલ પાની કિસકો કહેતે હંય ?

જવાબ—મુસતામીલ પાની વો હય જીસસે હદસ દુર કીયા જાવે યા ઇબાદત કી નીયતસે બદન પર સરફ કીયા જાએ. જીસ વકત યે પાની અઝવસે જુદા હુવા મુસતામીલ હો જાતા હય. (દુરે મુખતાર.)

સવાલ—બદન યા કપડે પર ગલીઝા ઓર ખફીફા દોનું નજાસતેં લગીં ઓર અપની મીકદારે માફીસે દોનું નજાસતેં કમ હંય તો અબ કયા હુકમ હય.

જવાબ—એસી સુરતમે નજાસતે ખફીફા નજાસતે ગલીઝાકે તાબે હોતી હય દોનુંકી મીકદાર કો મીલાકર દેખા જાવે અગર ગલીઝકી મીકદાર કો પોહોંચ જાએ તો ગલીઝકા હુકમ હોગા. [આલમગીરી.]

સવાલ--કપડે કો કીસ તરેહ ધોવે ?

જવાબ—જો નજાસતકે કપડું પર નમુદાર નહીં ઉસકા તો મહઝ ધોને વાલે કે ગુમાને ગાલિબ મેં એક બારકે ધોનેસે પાક હોજાતા હય. ઓર વસવાસવાલેકે વાસતે તીન બાર યા સાત બાર ધોના ઓર નીચોડના મુબાલિગાકે સાથ મોઅતબર હય. ઓર જો નજાસત કે નમદાર ન હો ઉસકા ઝવાલ એન મોઅતબાર હે. ખ્વાહ ધોનેસે તીન બારકે હો યા રગડનેસે યા છીલને. વગેરેસે.

સવાલ—અગર કીસી ચીઝ પર એસી બદબોદાર નજાસત લગ જાય કે જીસકી બદબુ ધોને કે બાદ બી ન જાએ યા નાપાક તેલ યા મુરદાર જાનવર કી ચરબી લગ જાએ કે જો બાદ ધોને કે દુર ન હો ઉનકે લીયે કયા હુકમ હય ?

જવાબ—તીન બાર ધો ડાલને કે બાદ ભુએ નજાસત યા તેલકી ચીકનાઇકા રહેના મુઝીરે તહારત નહીં હય. હાં અગર મુરદાર જાનવર કી ચીકનાઇ હય તો અલબતા મુઝીરે તહારત હય. ઇસલીયે કે વો એન નજાસત હય. (દુરે મુખતાર)

સવાલ—એક શખસને નજીસ કપડે કો બ કદર અપની તાકત કે બાદ ધોનેકે નીચોડા ફીર દુસરે શખસને અપની તાકતકે મુવાફીક ઉસ કપડેકો નીચોડ કર અબ ઉસ કપડેમેં સે કુછ કતરે પાનીકે નીકલે ઉસ કપડેકી તહારતકા હુકમ પેહેલે નીચોડને મેં હય યા પીછલે મેં ?

જવાબ—હર શખસ બ કદર અપની તાકત કે અહકામ કા મુખાતીબ હય. દુસરે કી તાકતસે વો શખસ કાદર નહી ઠેરેગા અગર પેહલે શખસને અપની તાકત કે મુવાફીક નીચોડ લીયાથા યે ઉસકે નઝદીક પાક હો ગયા થા જબ દુસરે ને નીચોડા તો અબ ઉસકે નઝદીક પાક હુવા. (દુરે મુખતાર)

સવાલ—અગર કોઇ શખસ કપડે કે બારીક હોને કે સબ નીચોડને મેં મુબાલિગા ન કરે જબ ભી કપડા પાક હોગા યા નહી કયું કે ઉસને અપની તાકતકે મુવાફીક નીચોડા નહી હય ?

જવાબ—યે કપડા બ સબબ ઝરૂરત કે પાક હો જાયગા. (દુરે મુખતાર)

સવાલ—બડે ફરશ દરી વગેરાકી યા તખત વગેરા જો નીચોડને મે નહી આતે હંય ઉનકી તહારત કિસતરેહ પર હય ?

જવાબ—બાદ ઝવાલ અયન નજાસત પાની જારી હોનેસે તહારત હોજાતી હય. બીલા સુરત નીચોડને અગર સુખાને કે જીસ

જગા નીચોડના મુશકિલ હો વહાં પે દરપે ધોના યા પાનીકા જારી કરના કાયમ મુકામ નીચોડને કે હય. ઓર સુકનેસે મુરાદ તકાતર કા બંદ હોજાના હય. (ગાયતુલ અવતાર)

સવાલ--નજાસતે ગલીઝા ઓર ખફીફાકા બુખાર ઓર ધુંવા અગર કપડે ઓર બદન કો લગજાએ તો કેસા ?

જવાબ--જબતક અસરે નજાસત મિસ્લ રંગ યા બુકે કપડે પર પેદા ન હો કપડા ઓર બદન પાક હય,

સવાલ--એક શખસ કે કપડે યા બદન પર નજાસત લગ ગઇ ઓર યે યાદ નહીં કે કોનસે મકામ પર લગી હય વો શખસ કયા કરે ?

જવાબ—વો શખસ અપને ગુમાને ગાલીબ પર બદન યા કપડે કો ધો ડાલે ખ્વાહ નજાસત દુસરે તરફ લગી હુઇ હો અગર બીદું અટકલ કે ભી ધોએગા તો ભી કપડા પાક હોજાયગા.

સવાલ—કયા યે તહારત બાદ ઇલમકે ભી રહેગી યાને અબ માલુમ હુવા કે ના પાકી પુલાં જગેપર લગી થી તો કયા અબ પેહલા ધોના કાફી હોગા.

જવાબ—બાદ ઇલમ કે તહારત નહીં રેહ સકતી અબ જીસ તરફ કા ઇલમ હુવા હય ઉસી તરફ કો ધો ડાલે.

સવાલ—દીવાર યા છત કે જો ગોબર ઓર મટી સે લીપી જાયે બાદ ખુશક હોને કે અગર ઉસપર ગીલા કપડા રખદે તો નાપાક હોગા યા નહીં ?

જવાબ--ઇસસે કપડા નાપાક નહીં હોતા. (આલમગીરી)

સવાલ--નાપાક કપડા અગર પાક પાનીમેં તર કિયા (યાને ધોયા ગયા ઓર તીસરી મરતબા ધોને ઓર નિચોડને કે બાદ તરી રેહ ગઇ. કાઝીખાન) ઓર ખુશ્ક કપડા ઇસમેં લપેટા ગયા ફિર પાક કપડેમેં તરી અસર કર ગઇ તો ઇસ પાક કપડેકે લિયે કયા હુકમ હય ?

જવાબ--જબતક નાપાકી કપડેમેં ન પયદા હો કે નીચોડ ને મે કતરે નીકલેં ઉસ વકત તક પાક હય. (આલમગીરી)

સવાલ—જાનવર કે ઝિબાહ કે બાદ જો ખુન ઉસકી રગોં ઓર ગોશત મેં રેહ જાતા હય ઓર ઉસસે કપડે આલુદા હોજાતે હુંય વો કેસા ?

જવાબ—વો પાક હય ઇસલીયે કે યે ખુન જારી નહી હય ઇસસે કપડે નાપાક નહી હોતે અગરચે બોહોત હો. અગર જારી ખુન ગોશત મેં લગજાવે ઓર ઊસ ખુનસે કપડે ઉસ મીકદાર તક કે જો નજાસતે ગલીઝાકી મિકદાર બયાન કી ગઇ હય આલુદા હોજાયેં તો કપડે નાપાક હોજાએંગે. (આલમગીરી)

સવાલ--જીગર ઓર તીલ્લીકા ખુન કેસા ?

જવાબ—પાક હય. (દુરે મુખતાર)

સવાલ—જાનવરકા પીત્તા કેસા હય ?

જવાબ—હર જાનવર કે પીત્તે કા હુકમ ઉસકે પેશાબ કે હુકમમેં હય નજાસતે ગલીઝા ઓર ખફીફા હોને મેં.

સવાલ--જુગાલ જાનવરકા કેસા ?

જવાબ—જુગાલ હર જાનવરકા ઉસકે પાખાને કે હુકમ મેં હય. (આલમગીરી)

સવાલ—મુરદા જાનવરકી કયા કયા ચીઝેં પાક હંય ?

જવાબ—બાલ, હડ્ડી, પુઠ્ઠા, ખુર, સુમ, સીંગ, પશ્મ, પર, દાંત ચોંચ, નાખુન યે સબ ચીઝેં પાક હંય બ શરતે કે ઇનમેંસે કીસી પર ચીકનાઇ ન. હો [દુરે મુખતાર]

સવાલ—બાદ મરનેકે બકરીકે થનમેં જો દુધ રેહ જાય વો કયસા ?

જવાબ—પાક હય. (આલમગીરી)

સવાલ—આદમીકે સરકે બાલ કેસે હંય ?

જવાબ—પાક હંય.

સવાલ—મછર ઓર પીસુ જું ઓર મછલી ઓર જીસ કદર જાનવર પાનીમેં રેહતે હંય ઉનકા ખુન કેસા હય ?

જવાબ—પાક હય અગરચે બોહોત ન હો. (આલમગીરી)

સવાલ—દુધ દોતે વકત બકરીકી મેંગનીં દુધમેં ગીર જાય તો વો દુધ નાપાક હય યા પાક ?

જવાબ—ઉસી વકત સાલીમકો ફેંક દે તો દુધ પાક હય ઓર અગર ટુટ જાએ, તો દુધ નાપાક હો ગયા. (આલમગીરી.)

સવાલ—પાખાને કી મખીયાં કપડે ઓર બદન પર બેઠેં તો કપડા ઓર બદન ઉનસે નાપાક હોતા હય યા નહીં ?

જવાબ—અગર બોહેત સી હોં તો નાપાક હો જાવેગા વરના નહીં. (આલમગીરી)

સવાલ—ચુહે કી મેંગનીં ગીહુંકી ગોલમેં ગિર જાવે અવ્ર ગીહું કે સાથ પીસકર આટા હો જાવે યા તેલમેં ગીર જાવે તો કયા હુકમ હય ?

જવાબ—જબ તક ઉસકા મઝા ન બદલે આટા પલીદ ન હોગા, (આલમગીરી)

સવાલ—અગર ઘી જમા હુવા હો ઓર ઉસમેં ચુહા મરજાયે યા ઓર નજાસત પડ જાય તો અબ યે ઘી કીસ તરહસે પાક હો સકતા હય.

જવાબ—ચુહે મુરદેકી આસપાસકા ઘી નીકાલ કર ફેંક દીયા જાવે. બાકી ઘી પાક હય. ઓર જમે હુવે ઘીકી હદ યે હય કે અગર કીસી તરફસે ઘી નીકાલા જાવે તો ઉસી વકત સબ મીલકર બરાબર ન હો જાવે.

સવાલ—અગર પતલા ઘી યા તેલ યા ઓર કોઇ ચીઝ હો ઓર ઉસમે નજાસત ગીર જાય તો કેસે પાક કરે ?

જવાબ—ઉસમેં પાંચવેં હીસ્સેકા પાની ડાલકર જોશ દે ઇસી તરેહ તીન દફા જોશ દે ઓર પાનીકો જલાદે તીસરે દફા પાક હો જાયેગા. [દુરે મુખતાર]

સવાલ—ગોસ્ત ઘી દુધ સડા હુવા ખાના દુરસત હય યા નહી ?

જવાબ—ગોસ્ત તો દુરસત નહીં દુધ ઓર ઘી દુરસત હય (દુરે મુખતાર)

સવાલ—અગર ચુહા મુરદા યા ઓર કોઇ નજાસત લોટે મેં પાઇ જાયે ઓર પાની હમામ યા મટકેસે લીયા જાતા હય મગર યે ખબર નહી કે યે મુરદા ચુહા હમામમે મરા યા મટકેમે યા કુવે મે યા નજાસત કુવેમેસે યા મટકા યા હમામ મેસે આઇ તો અબ એસી હાલત મે નજાસતકા હુકમ કીસપર કીયા જાએ ?

જવાબ—જીસ બરતન પર નજાસત પાઇ જાએ ઉસી પર નજાસતકા હુકમ હોગા તો લોટા ઓર લોટે કા પાની નજીસ હુવા ન કે મટકા ઓર કુવા ઓર હમામ ઇસ લીયે કે હાદસકી ઇઝાફ્ત અકરબે ઓકાતકી તરફ્ હોતી હય.

સવાલ—એક શખસ કે પાસ તીન ઘડે હેં એક ઘડેમેં શેહેદ હય, દુસરે મેં ઘી તીસરે મેં શીરએ ખુરમા. ફીર હર એક મેં સે એક હીસ્સા લેકર બાહમ મખલુત કીયા ઉસ મેં મુરદા ચુહા નીકલા યા ઓર કોઇ નજાસત નીકલી તો અબ કયા કરે ?

જવાબ—ઇસકો ધુપમેં રખે. અગર ઉસમેં સે ચીકનાઇ નીકલી તો ઘીકા ઘડા પાક હે ઓર અગર જમા હુવા રહા તો શેહેદ કા ઘડા નાપાક હય. ઓર અગર નરમાઇ ઓર ચેપ પેદા હુવા તો શીરએ ખુરમાકા ઘડા નાપાક હય. કયું કે ધુપસે ઘી પીગલતા હય ઓર શહેદ સિમટતા હય ઓર શીરએ ખુરમા નરમ હોતા હય. (દુરે મુખતાર)

સવાલ—ઝબીહા ઓર આબ ઓર તઆમકી હુરમત ઓર હીલ્લત મેં દો ખબરેં મુતઆરીઝ સુની જાએં તો કિસ પર અમલ કરે ?

જવાબ—દોનું ખબરૂં કો સાકતુલ એતેબાર કરકે અસલ પર અમલ કરે યાને ઝબીહા કો હરામ સમઝે. કયું કે ઝબીહા મેં બ વજેહ તાઅઝીમ અસલ હુરમત હય ઓર પાની ઓર ખાને કો હલાલ જાને કયું કે પાની ઓર ખાને મેં અસલ હિલ્લત હય. (ગાયતુલ અવતાર)

સવાલ—કાફ્રોંકે મુસતઅમીલ કપડે પાક હંય યા નાપાક?

જવાબ—પાક હંય. સીવાય પાજામેકી મીયાની કે અગર બગેર ધોયે હુવે મીયાની કે નમાઝ પઢેગા તો નમાઝ મકરૂહ હોગી, (દુરે મુખતાર)

સવાલ—મુશરીકું કા ઝુટા પાક હય યા નાપાક હય?

જવાબ—મુતલક આદમી કા ઝુટા પાક હય. ખ્વાહ વો કાફ્ર હો યા મુશરીક, મરદ હો યા ઓરત, જુનબી હો યા હાયઝા.

સવાલ—ઓરત કા ઝુટા મકરૂહ હય ઇસકી કયા વજેહ હય?

જવાબ—યે કરાહત બ સબબ લઝઝત ગીરી કે હય ન બ સબબ નજાસત કે.

સવાલ—કાફ્ર ઓર મુશરીક તો નજીસ હંય. "ઇન્નમલ મુશરેકુના નજીસુન" ઇન કી શાન મે વારીદ હય ઓર આપ ઉન ઝુટે કો પાક કહેતે હંય યે કયું કર હય.

જવાબ—કુફાર ઓર મુશરેકીનકી નજાસત એતેકાદી હય ન હિસ્સી. અગર હિસ્સી નજાસત હોતી તો જનાબ સરવરે કાએનાત સલ લલ્લાહો અલયહે વસલ્લમ કાફ્રેંકો, મસજીદમેં શબબાશ ન હોને દેતે. હાલાંકે આં હઝરત સલ૦ ને એસા કીયા હય. યે ઝુરૂરત કે વકતકા મસલા હય નકે બે ઝુરૂરત ભી ઇસ લીયે કે ઝુટે મેં અસર ઝુરૂર હય.

સવાલ—વો કોનસે જાનવર હંય જીનકા ઝુટા પાક હય?

જવાબ—ઘોડે ઓર ગધે ઓર ખચર કા ઝુટા ઓર કુલ ઉન જાનવરકા ઝુટા જો હલાલ હંય ખ્વાહ ચાર પાયા હો યા પરીંદ પાક હંય. સિવાયે મુરગી કુચા ગરદ ઓર ગાય નજીસ ખુરારકે.

સવાલ—વો કોનસે જાનવર હંય જીનકા ઝુટા નાપાક હય?

જવાબ—સુવર ઔર કુત્તા ઔર હાથી ઔર કુલ ચાર પાએ હરામ ગોશતકા ઝુટા નાપાક હય.

સવાલ—વો કોનસે જાનવર હંય જીનકા ઝુટા મકરૂહ હય?

જવાબ—બીલ્લીકા ઝુટા મકરૂહ હય. બશરતે કે ઉસને ફોરન પાની ન પીયા હો. ચુહા ખાને કે બાદ. ઔર ઉન જાનવરૂં કા જો ઘરમે રહેતે હંય જેસે ચુહે ઔર છીપકલી વગેરા. ઔર ઉન પરીંદ જાનવરૂંકા ભી ઝુટા મકરૂહ હય જીન કા ગોશત હરામ હે. મસલન કવ્વે ઔર ચીલ ઔર બાઝ વગેરા કે ઔર યે કરાહત ભી દોલત મંદુ કે લીયે ન ગરીબું કે લીયે. (આલમગીરી)

સવાલ—ગધે ઔર ખચરકા ઝુટા પાક બયાન કીયા ગયા હય હાલાં કે ઉનકા ઝુટા મશકુક મશહુર હય યે કયું કર હય?

જવાબ—ઇસ કી મશકુકી ખુદ પાક હોનેકે અંદર નહીં હય બલકે દુસરે કો પાક કરનેકે અંદર હય. (દુરે મુખતાર.)

સવાલ—કીસી જગે સીવાય ઇસ મશકુક પાનીકે ઔર કોઇ પાની નહી હય તો કયા કરે?

જવાબ—ઇસ મશકુક પાનીસે વુઝુભી કરેગા ઔર ફીર તયમમુમ ભી કરે સીરફ એકપર યાને વુઝુ યા તયમમુમપર ઇકતિફા જાયેઝ નહી.

સવાલ—પસીના જાનવરૂં કા કેસા હય?

જવાબ—પસીના હર જાનવરકા ઉસકે ઝુટે કે હુકમ મેં હય. જીસકા ઝુટા પાક હય ઉસકા પસીનાભી પાક હય ઔર જીસકા ઝુટા નાપાક હય ઉસકા પસીનાભી નાપાક હય. જીસકા ઝુટા મકરૂહ હય ઉસકા પસીના ભી મકરૂહ હય.

સવાલ—આદમીકા પસીના કેસા હય ?

જવાબ—પાક હય ખ્વાહ કાફર હો યા મુશરીક જુનબી હો યા હાઇઝા ન ઇસસે કપડે નાપાક હોતે હંય ન બદન. (દુરેમુખતાર)

સવાલ—લુઆબ હાથીકા કે જો ઉસકી સુંડકે અંદરસે ગીરતા હય કેસા હય ?

જવાબ—નાપાક હય. (આલમગીરી)

——o!-!o——

ફસલ આઠવીં.

પાનીકી પાકી નાપાકીકા બયાન.

સવાલ—મુતલક પાની કે જિસસે નજાસત હુકમી દુર હોતી હય કિતની કીસમ હંય ?

જવાબ—દો કીસમ હંય એક જારી પાની દુસરા બંદ પાની.

સવાલ—જારી પાની કિસકો કહેતે હંય ?

જવાબ—જીસકો લોગ ઊરફમેં બેહેતા હુવા કહેં.

સવાલ—કિસ મીકદારકી નજાસત ગીરજાનેસે જારી પાની નાપાક હોગા ?

જવાબ—જારી પાની નજાસતકી મીકદાર પર નજીસ નહી હોતા જબતક કે નજાસત કા અસર જારી પાનીકે ઓસાફે સલાસા યાને રંગ ઓર બુ ઓર મઝાકો ન બદલે. જીસ વકત નજાસતકે સબબ એક બી સીફત જારી પાનીકી મુતગય્યર હોગી જારી પાની નાપાક હો જાએગા.

સવાલ—જારી પાનીકા કોઈ વસફ જબ નજાસતસે બદલ જાએ તો ફીર કિસ તરેહ પાક હો સકતા હય ?

જવાબ—જબ પાક પાની ઉસમેં ઇસ કદર મિલ જાએ કે ઉસકે વસફ મુતગૈયરા કો દુર કર દે તબ પાક હો જાએગા. (આલમગીરી)

સવાલ---બોહતસે આદમી ઘોરે યા નહેરકે કીનારે બેઠ કર વુઝુ કરેં તો કયા વુઝુ જાએઝ હોગા.

જવાબ---હાં, જાયેઝ હય ? (આલમગીર)

સવાલ—છત પર નજાસત પડી હુઇહો ઓર બરસા ઓર છત ટપક કર પાની કપડે પર પડા તો અબ યે કપડા નાપાક હુવા યા નહી ?

જવાબ—જબ તક બરસાત બરસ રહા હય જારી પાની કે હુકમમેં હય. ઉસ વક્ત તક ટપકનેસે કપડા નાપાક નહીં હોતા. જીસ વકત બરસાત બંદ હોગા ફીર અગર ટપકા ગીરેગા તો કપડા નાપાક હો જાએગા. ઓર યે હુકમ તહારતકા અયન બરસને કી હાલત મેં બી ઉસ વકત તક હય જબકે પાની કે ઔસાફ સલાસામેં તગય્યુર ન હુવા હો. ઓર અગર છતકી નજાસત કે અસરસે ટપકે કે પાનીમેં તગય્યુર હો ગયા હય તો અયન બરસનેકી હાલત મેં બી કપડા નપાક હો જાએગા. ઇસી તરેહ અગર છત પર મુતફરરિક મકામમેં નજાસત પડી હુઇ હય મગર પરનાલે કે સરે પર નહીં હય ઓર બરસાત કા પાની બગેર તગય્યુરે ઓસાફ સલાસા કે પરનાલે સે જારી હુવા તો બી પાક હય ઓર અગર નજાસત પરનાલે કે પાસ હય ઓર અકસર પાની યા નીસ્ફ પાની ઉસ નજાસત સે મીલકર આતા હય તો અબ યે પાની નાપાક હય. (આલમગીરી)

સવાલ—બંદ પાની કઇએ કીસમ પર હય?

જવાબ—દો કીસમપર એક કસીર દુસરા કલીલ.

સવાલ—બંદ પાની કસીર કીસકો કહેતે હંય!

જવાબ—બંદ પાની કસીરા વો હય કે એક તરફ કી નજાસત પડી હુઇ કા અસર દુસરી તરફ કો ન પહોંચે. ઉલમાએ મુતઆખરી નને ઇસકી મીકદાર આમ ફહમ યું કરદી હય કે જો હોઝ દેહ દરદેહ મુરબઅ યાને ચાલીસ ગઝ ઓર મુદવવર ૪૮ ગઝ હો ઉસમેં પાની કસીર હોતા હય. ઇસ મીકદાર કે હોઝ મેં એક તરફ કી નજાસત કા અસર દુસરી તરફ નહીં પહોંચતા હય ઓર હોઝ કબીર ભી ઇસી પાનીકી મીકદાર સે તાબીર કીયા જાયેગા. (દુરે મુખતાર.)

સવાલ—મીકદાર તુલ ઓર અરઝ કી તો કસીર પાનીકી માલુમ હો ગઇ મગર અમીક યાને ગહેરાઇ કી મીકદાર નહીં માલુમ હુઇ યે ભી બયાન ફરમાઇયે કે ગેહરાઇ કીસ કદર મોઅતબર રખી ગઈ હય?

જવાબ—ગેહરાઇ સીરફ ઇસ કદર મોઅતબર હય જીસસે પાની ભરતે વકત ચુલ્લુસે ઝમીન ન ખુલજાએ ઓર પાનીમેં ગદલાપન ન આજાયે ઓર યેહી ગેહરાઈ જારી પાનીકે લિયે ભી હય. (આલમગીરી)

સવાલ—કસીર પાનીકી પાકી ઓર નાપાકી કા કયા હુકમ હય?

જવાબ—ઇસકી પાકી ઓર નાપાકી કા હુકમ વોહી હે જો જારી પાનીકા હય. યાને જબ અસરે નજાસતસે એક સીફત ભી બદલેગી ખ્વાહ રંગ બદલે યા મઝા બદલે યા બુ બદલે ઉસી વકત પાની ભી નાપાક હો જાયગા.

સવાલ—હવઝે કબરમેં જહાં નજાસત પડી હુઇ હય વો જગાભી પાક હય યા નહીં ?

જવાબ—વો જગા બિલ ઇજમા નાપાક હય. ઉસ જગાસે બકદર એક છોટે હોઝ કે હટકર વુઝુ અ૦ર ગુસલ કરે. (આલમગીરી.)

સવાલ—એક જોહડ જીસમે પાની નાપાક ભરાથા ફિર વો ખુશ્ક હો ગયા. દુબારા ઉસમેં પાની બારિશકા જમે હુવા તો અબ વો પહેલી નજાસત ઇસ પાનીસે ઉદ કરેગી યા નહી ?

જવાબ—ઉદ નહીં કરેગી અ૦ર યે પાની પાક હય (આલમગીરી)

સવાલ—કીસી હોઝમેં ખ્વાહ સગીર હો યા કબીર કાઇ જમી હુઇ હો ઉસસે ભી વુઝુ ઓર ગુસલ દુરસ્ત હય યા નહીં ?

જવાબ—અગર કાઇ હીલાનેસે હીલ જાતી હય ઓર પાની અંદર કા નીકલ આતા હય તબતો દુરસત હય વરના નહીં ઇસી તરેહ પાનીપર જમી હુઇ બરફ કા યેહી હુકમ હય. (આલમગીરી)

સવાલ—અકસર જંગલુંમેં કસીર ઓર કલીલ મીકદાર કે પાનીયુંમેં બવજેહ ગીરજાને પતે વગેરા કે બદબુ આને લગજાતી હય એસે પાનીસે ભી વુઝુ ઓર ગુસલ દુરસત હય યા નહીં ?

જવાબ—હાં દુરસ્ત હય, નજાસત કે સબબસે તો ઝરાસે તગઇયુર કા ભી એતેબાર હય ઓર પાક ચીઝકે સબબસે તગઇયુર કા ઉસ વક્ત એતેબાર હય જબકે પાનીકા પતલા પન જાતા રહે યા નામ પાનીકા પાની ન રહે.

સવાલ—કિસી પાનીમેં બદ બુ તો આ રહી હય મગર યે નહીં માલુમ કે યે બદબુ નજાસત કી હય યા પાક ચીઝકી એસે પાનીસે ભી વુઝુ ઓર ગુસલ દુરસ્ત હય યા નહીં. ?

જવાબ—દુરસત હય. જબ તક વોકુએ નજાસતકા ઇલમ નહીં ઇસલીયે અકસર પાની ઠેરને સે બી બદબુદાર હોજાતા હય. (દુરેમુખતાર)

સવાલ—બંદ પાની કલીલ કિસકો કહેતે હેં ?

જવાબ—જો મીકદાર મે દેહ દરદેહસે કમ હો.

સવાલ—કલીલ પાની કા વકુએ નજાસતસે કયા હુકમ હય ?

જવાબ— કલીલ પાની તો કલીલ નજાસતસેહી ના પાક હોજા-એગા. ઇસ પાનીકે લીયે તગઇયુર ઓસાફે સલાસા કી કેદ નહી હય.

સવાલ—કિતની કલીલ નજાસત ઇસ પાનીકો નાપાક કર દેગી ?

જવાબ—જીસકે ગીરનેસે પાનીકા હરકત હો જાવે (દુરે મુખતાર)

સવાલ—કુવેમેં ઉંટ ઓર બકરી કી મેંગનીયાં ઓર ગોબર ઓર લીદ ગિરજાએ તો કયા હુકમ હય ?

જવાબ—જબતક બોહોત ન ગિરે કુવા પાક હય ઓર યે હુકમ ટુટી ઓર સાબીત તર ઓર ખુશક સબપર એક સા હય. [આલમગીરી]

સવાલ—બોહોત કીસકો કહેતે હંય ?

જવાબ—બોહોત વોહે જીસકો મુબતલી [મુબતલી વો હયે જીસકો સિવાય ઇસ કુવે કે પાની કે ઓર પાની નહીં મિલે.)બોહોત સમજે. [આલમગીરી]

સવાલ—કબ્વે ઓર ચીલ કી બીટ સે બી કુવા નજીસ હોતા હય યા નહીં ?

જવાબ—ઇનસે કુવા નજીસ નહી હોતા [દુરે મુખતાર]

સવાલ--આપને તો યે બયાન કીયા હય કે કલીલ નજાસત કલીલ પાની કો નજીસ કર દેતી હય ફીર ઇસકી કયા વજેહ કે ગોબર ઔર લીદ વગેરા મઝકુરવુસસદર નજાસતુંસે કુવા નજીસ નહીં હોતા?

જવાબ—બેશક કયાસ તો યેહી ચાહતા થા કે કુવા ઇન ચીઝુંસે નાપાક હોજાએ મગર અમુમન બલવા કે સબબ એક હદ તક ખાસ ચીઝું કે સાથ કુવે કો નજીસ નહીં કીયા ગયા. દુસરે કુવેકે એહકામ બર ખીલાફ કીયાસ આસારે સહાબા રદી અલ્લાહો અનહુમસે સાબિત હંય યેહી વજેહ હય કે કીસી શે નજીસ સે તો સારા પાની કુવેકા નીકાલા જાએ ઔર કીસી શે સે ચંદ ડોલ બર આમદ હો. ઔર કીસી શયએ નજીસસે કુછ ભી નહી જેસે આગે મુફસ્સલ મસાયેલ માલુમ હોંગે. ઇસ લીયે કુવેકે સાથ ઔર કલીલ પાની મુલહક નહી હો સકતે અગર મટકે વગેરામેં ઇન નજાસતું મઝકુરા મેંસે થોડીસી નજાસત ભી ગીર જાએગી તો ફોરન સારા પાની ફેંકા જાયેગા. [દુરે મુખતાર]

સવાલ—ઇસ હુકમ મે જંગલ ઔર શાહેર કે કુવે મેં કુછ ફરક હય યા નહી?

જવાબ—હાં ફરક હય. યે હુકમ બ સબબ ઝરૂરત ઔર ન બચાવ હો સકને કે જંગલ ઔર ઉન કુવું કે સાથ કે જહાં મવેશીયું કી આમદો રફત ઝિયાદા રહેતી હય મખસુસ હય. ઔર શહેરમેં ભી અગર ઝરૂરત મજબુર કરે તો બમુજબ ઇસ મસલએ મુસલલિમા કેકે "અઝ ઝરૂરાતો તલબીહલ મખ ઝુરાતે" (યાને ઝરૂરતેં નાજાયેઝ કો જાએઝ કરદેતી હંય મસલન ઉસ પીયાસે કો

કે જીસકો જાનકા ખોફ હો શરાબકા પીના ઔર અયસે હી જુએકા ખીનઝીર કા ગોશ્ત ખાના અલા હાઝલ ક્યાસ ઔર બોહોતસી ચીઝેં હંય કે જીનકો ઝરૂરત ને જાએઝ કરદીયા હે. ઇસી કાયદે કે તેહેત મેં હીંદુસ્તાનકે કુંવે બી દાખલ હંય કે જીનમેં બ સબબ ગલબએ કુફફાર નહાતે વકત ઉનકી ધોતીયું કી છીંટે પડતી રેહેતી હંય ઔર ઉમુમન બલવા બી ઇસકો કહેતે હંય.) જબતક બોહેત ન હોં મેંગની વગેરાસે કુવા નાપાક ન હોગા.

સવાલ—કુવેકે મુફસ્સીલ એહકામાત બયાન કીજીયે ?

જવાબ—કુવેકા પાની જીન ચીઝુંકે ગિરનેસે નીકાલા જાતા હય વો દો કિસમકી ચીઝે હંય. એક કીસમકી ચીઝેં તો વો હંય કે જીનકે ગિરને સે બઇજમાએ સલફ પાનીકા નીકાલના વાજીબ હય. ઔર પાની કા નીકાલના હી કુવે કી તહારત હય. દુસરી કીસમકી ચીઝેં વો હંય જીનસે કુવેકા પાની નીકાલના મુસતહબ હય. ઔર યે ઉસી કુવે કે લીયે હય જો દેહદરદેહકી મીકદારકા નહીં હય. અગર દેહદરદેહકી મીકદાર કા કુવા હોગા તો વો મીસલ જારી ઔર કસીર પાની કે હોગા ઔર ઉસકે એહકામાત ઉપર દરજ હો ચુકે હંય.

સવાલ—વો ક્યા ક્યા ચીઝેં હંય જીનસે પાની કુવેકા નીકાલના વાજીબ હય ?

જવાબ—વો દો કીસમકી ચીઝેં હય. એક કીસમકી ચીઝેં વો એસી હંય કે જીનકે ગીરનેસે સારે કુવેકા પાની નીકલતા હય. દુસરી કીસમકી ચીઝે વો હંય જીનસે સારા પાની નહી નીકલતા કુચ્છ મોઅય્યના ડોલ નીકાલે જાતે હંય.

સવાલ—વો કયા કયા ચીઝેં હંય જીનકે ગીરનેસે સારા પાનીકા નીકલના વાજીબ હય ?

જવાબ—અવ્વલ કુવેમેં ગિરકર મરજાનેસે કબીરૂલઅંદામ જાનવરકા મસલન બકરી ઓર આદમી વગેરા કે. દુસરે ફટના ઓર ફુલ જાના (ફટને ઓર ફુલનેમે બાલું કા ઝડના બી દાખલ હય. દુરે મુખતાર.) ઇન જાનવરૂંકા કે જીનકે અંદર ખૂન જારી હય. ખ્વાહ છોટે હોં. મીસલ ચીડીયાં ઓર ચુવે વગેરા કે યા મોતવસ્સિત હોં મીસલ મુરગી વગેરા કે મગર આબી ન હો. (આબી યાને મછલી કેંચુવા મેંડક વગેરા) આમ ઇસસે કે યે જાનવર બાહેર કુવેસે ફટ ફુલકર અંદર કુવે કે ગીરેહોં યા અંદર ફટે ફુલે હોં. તીસરે બદ જાનવરકા મુજર્રદ ગિરના ખ્વાહ મરે યા ન મરે (બદ જાનવર કા યે હુકુમ બવજેહ નજીસુલ એન હોને કે હય. ઇસકા અગર એક બાલ બી ગીર જાએગા તો કુલ પાની કુવેકા નીકાલા જાએગા) ચોથે કાફિર મુરદા કા ગીરના (ખ્વાહ બાદ ગુસલ કે ગીરે યા કબલ ગુસલ કે) પાંચવાં મુસલમાન મુરદે કા ગુસલસે પહેલે ગિરના. છઠા ઉસ જાનવર કા ઝિંદા બરઆમદ હોના જીસકા જુઠા નાપાક હય. યા મશકુક બ શરતે કે મુંહ ઉસકા ગીરને કે વક્ત પાની મેં ડુબા હો. આઠવાં નજાસતે હકીકીકા ગિરના ખ્વાહ ખફીફા હો યા ગલીઝા. (કબીરી આલમગીરી, વગેરા વગેરા.) (નજાસત હકીકી યાને અગર એક કતરા પેશાબકા આદમી કા હો યા ગાય બેંસ વગેરાકા.)

સવાલ—કુવે મેં અગર જુતી ગીરજાએ તો કયા હુકમ હય.

જવાબ—સારા પાની નીકાલા જાએ. કયુંકે જુતી

મુસતાઅમીલામે નજાસતકા લગા રહેના યકીની હય ઓર યહાં આમ ખલવાબી નહીં હય કે જીસ સે બચાવ મુશકીલ હો.

સવાલ—વો ચીઝેં કયા કયા હંય જીનસે સારા પાની નહીં નીકલતા હય. મએ મીકદાર બરઆમદગી પાની કે બયાન ફરમાઇયે!

જવાબ—જો જાનવર કે દમવી હંય [દમવી યાને વો જાનવર હંય કે જીસકે અંદર ખુન જારી હય. મસલન કબુતર ઓર બીલ્લી] અગર વો કુવેમેંસે મુરદા નીકલે તો ચાલીસ ડોલ [વજુબનસે] સાઠ ડોલ તક નીકાલે જાએંગે ઓર જાનવર દમવી મીસલ ચુહે ઓર ચીડીયોં કે હંય તો ઊનકે મરનેસે સીરફ બીસ, ડોલસે તીસ ડોલતક નીકાલે જાએંગે.

સવાલ—વો કોનસે જાનવર હંય કે જીનકે મરનેસે કુવેકા પાની નજીસ નહી હોતા ?

જવાબ—જીન જાનવરોંમેં ખુન જારી નહી હય ઊનકે ગીરકર મરજાનેસે કુવા નજીસ નહી હોતા મસલન બીછુ ઓર કનખજુરા ઓર ભિડ વગેરા કે.

સવાલ—જો જાનવર કે ચુહે ઓર બીલ્લીકે દરમીયાનકે હંય ઊનકે લીયે કયા હુકમ હય ?

જવાબ—ઊનકે લીયે વોહી હુકમ હય જો ચુહે કે લીયે યાને બીસસે તીસ ડોલ તક.

સવાલ—જો જાનવર બીલ્લી ઓર બકરે કે દરમીયાન હય ઊનકે લીયે કયા હુકમ હય ?

જવાબ—ઊનકે લીયે વોહી હુકમ હય જો બીલ્લીકે લીયે હય. યાને ચાલીસ ડોલસે સાઠ ડોલ. ઇસકો યાદ રખના ચાહીયે કે જો જાનવર છોટે જીસમ ઓર મોતવસ્સત જીસમ કે દરમીયાન કા હય વો હમેશા છોટે કે હુકમ મેં રહેગા ઓર જો જાનવર કે મોતવસ્સત ઓર કબીરૂલ અંદામ કે દરમીયાનકા હય વો હમેશા મોતવસ્સત અંદામકે હુકમ મેં રહેગા.

સવાલ—દો ચુહે કીસકા હુકમ રખતે હંય ?

જવાબ—એક ચુહેકા હુકમ રખતે હેં.

સવાલ—તીન ચુહે કીસકા હુકમ રખતે હંય ?

જવાબ—તીન ચુહેસે પાંચ તક બીલ્લીકા હુકમ રખતે હંય ?

સવાલ—છે ચુહે કીસકા હુકમ રખતે હંય ?

જવાબ—છે ચુહે એક બકરીકા હુકમ રખતે હંય.

સવાલ—દો બીલ્લી કીસકા હુકમ રખતી હંય ?

જવાબ—દો બીલ્લી એક બકરીકા હુકમ રખતી હંય.

સવાલ—આદમી કા બચ્ચા ઓર બકરી કા બચ્ચા કીસકા હુકમ રખતા હય ?

જવાબ—હર બચ્ચા અપને બડેકા હુકમ રખતા હય. તો આદમી કે બચ્ચે કે ગીરકર મરનેસે ખાસ સકતકી હો [સકત વો બચા હય કે કબલ અઇયામ પેટસે ગિરજાવે] સારા પાની નીકાલા જાએગા ઇસી તરેહ બકરીકે બચ્ચેસે ભી. (ગાયતુલ અવતાર.)

સવાલ—અગર ચુહા ઝખમી કુવેસે બર આમદ હોતો કીસ કદર પાની નીકલેગા ?

જવાબ—સારા પાની નીકાલા જાએગા.

સવાલ—યે ચીઝેં કે જીનસે પાની નીકાલા જાતા હય અગર કુવેમેં પડી રહેં અવ્ર પાની નીકાલ દીયા જાએ તબ ભી પાક હોજા-એગા યા નહીં ?

જવાબ—હરગીઝ નહીં. પેહેલે ઉન ચીઝું કો નીકાલે. બાદ મેં પાની નીકાલે તબ કુવા પાક હોગા. હાં અગર કુવે મેં એસી ચીઝ ગિરી કે જો ગાયેબ હોજાય ઓર ઉસકા નીકાલના ગેર મુમકીન હો મસલન લકડી નાપાક યા નજીસ કપડેકે ટુકડે તો કુવેકે સાથ હી યે ચીઝેં ભી પાક હોજાએંગી. (આલમગીરી.)

સવાલ—કીસી મટકે યા ઘડેમે કોઇ જાનવર મરગયા ઓર વો પાની કીસી કુવેમેં ડાલા ગયા તો ઉસ કુવે કે લીયે કયા હુકમ હય ?

જવાબ—જો ઉસ જાનવર પર કુવેમે ગીરકર મરનેકા હુકમ થા વોહી ઉસ જાનવર પર હોગા. મસલન ચુહા મટકેમેં મરા ઓર વો પાની કીસી કુવેમેં ડાલા ગયા તો અબ બીસસે તીસ ડોલ તક નીકાલે જાએંગે. ઓર અગર મટકે મેં ફ્ટ ફુલ ગયા થા ઓર ફીર પાની કુવેમેં ડાલા ગયા તો અબ સારા પાની કુવેકા નીકલેગા અલા હાઝા ઓર પાનીયુંકો ભી મુરદા જાનવર પર કયાસ કરના ચાહીયે. (આલમગીરી.)

સવાલ--યે હુકમ મટકે કે પાની કે સાથ હી હય યા એક કતરેકે ગીરે જાને પર ભી યેહી હુકમ હય ?

જવાબ—એક કતરે કે ગીરજાને સે ભી વોહી હુકમ જારી હોગા જો એક મટકે સે હોગા. (આલમગીરી)

સવાલ—દો કુવે હંય. એક ઊનમેં સે એસા હય જીસમેંસે બીસ ડોલ નીકાલની વાજીબ હય. નીકાલને વાલે ને બીસ ડોલ નીકાલ કર દુસરે પાક કુવેમેં ડાલ દીં અબ કયા કરના ચાહીયે?

જવાબ—ઊસ દુસરે કુવેમેં સે ભી બીસ ડોલ નીકાલ ડાલે પાની પાક હોવેગા.

સવાલ—અગર કુવા નજાસત કે ગઢે કે કરીબ હો તો ઇસ કુવેકે પાનીકા કયા હુકમ હય?

જવાબ—જબ તક, ઇસ કુવેકે પાનીમેં અસરે નજાતસ ન માલુમ હો પાક હય. ખાહ દસ ગઝકે ફાસલે પર હો યા એક ગઝ કે ઇસમેં ફાસલા મોઅતબર નહી હય અસર મોઅતબર હય.

સવાલ—દુસરી કિસમકી ચીઝેં ઉપર બયાન કી ગઇ હંય કે જીનકે ગીરનેસે કુવેકા પાની નીકાલના મુસતહબ હય. અબ બયાન કીજીયે કે વો કયા કયા ચીઝેં હય?

જવાબ—ચુહે કે સીરફ ગીરનેસે બીસ ડોલ નીકાલના મુસતહબ હય. દુસરી બીલ્લી યા મુરગી જો ખુલી ફીરતી હય ઊનકે ગીરનેસે ચાલીસ ડોલ પાની નીકાલના મુસતહબ હય. તીસરે જીન જાનવરંકા જુદા મકરૂહ હય ઊનકે ગીરનેસે પાની ઊસી કદર નીકાલના જીસ કદર ઊનકે મરનેસે નીકલતા હય મુસતહબ હય. જેસે ચુહે કે ગીરનેસે બીસ ડોલ ઓર મુરગી ઓર બીલ્લી કે ગીરને સે ચાલીસ ડોલ વગેરા. વગેરા ચોથે જનબી ઓર બેવુઝુ કે કુવે મેં ઊતરનેસે ચાલીસ ડોલ નીકાલના મુસતહબ હય. (દુરેમુખતાર વ. આલમગીરી)

સવાલ—ડોલ કી કોઇ મીકદાર મોઅઇયન હય યા નહી?

જવાબ—જો ડોલ જીસ કુવે પર હો ઉસી ડોલ કી મીકદા ઉસ કુવે કે લીયે મોઅતબર હય. ઓર અગર કોઇ ડોલ મુકરર નહી હય તો જીસ ડોલમેં એક સા પાની અ:જાએ વો મોઅતબર હય ઓર સાઅ કી તેહેજીક હમ પેહેલે હી લીખ ચુકે હંય. (દુરે મુખતાર)

સવાલ—આઝ કુવે એસે હોતે હંય કે વહાં કુવે કા પાની ચરસસે ખીંચા જાતા હે ઓર ચરસમેં કઇ ડોલ પાની આતા હય અબ મોઅઇયના ડોલુંકા કેસે અંદાઝ કીયા જાએ.

જવાબ—હિસાબ કરલીયા જાએ. જબ ઉસ કદર પાની કે જીસકા નીકાલના વાજીબ હય બરઆમદ હો જાએ નડારત હાસલ હો જાએગી, મસલન બીસ ડોલ વાજીબ દો ચરસમેં આતે હંય તે દો ચરસ પાની નીકાલ દેને સે કુવા પાક હો જાએગા ઓર આ સે ઝિયાદા ડોલકા ભરા હોના શુમારમેં કીફાયત કરતા હય (ગાયતુલ અવતાર)

સવાલ—એક કુવેમેસે ચાલીસ ડોલ નીકાલના વાજીબ હુવ ઓર ઉસમેં પાની બીસ ડોલ હય તો અબ કયા કરે ?

જવાબ—ઉસી કદર યાને બીસ ડોલ પાની નીકાલને સે કુવ પાક હો જાએગા બાદ ઉસ પાની નીકાલને કે અગર ફીર કુઇમે ઝિયાદા પાની હોજાએ તો ફીર પાની ન નીકાલા જાય.

સવાલ—આઝ કુવેકી સોતેં એસી હોતી હંય કે ચાહે જીસ કદર પાની નીકાલ લો મગર ખાલી નહી હોતા જબ એસે કુવેમેંસે સારે પાની નીકાલને કી ઝુરરત હો તો સારા પાની કીસતરેહ નીકાલા જાવે ?

જવાબ—જીસ કદર પાની ઊસ કુવે મેં નીકાલને સે પેહેલે હો ઉસકા અંદાઝા દો મરદ મુતતકીયુંસે જીનકો પાનીકી ખુબ અટકલ હો કરાલે. વરના યું કરે કે એક રસ્સી કે સિરે મેં એક વઝની શે બાંધ કર કુવે મેં ડાલી જાય ઓર જીસ વકત વઝની શે સતેહ પાની પર પોહોંચે ઉસ વકત કીનારે કુવે પર રસ્સીમે એક ગીરાહ દેદે ઓર ફીર ઊસ વઝની શે કો કુવે કી તેહે તક પહોંચાએ. જબ રસ્સી ઢીલી માલુમ હોને લગે ઊસ વકત ઉસકો અચ્છી તરેહ કાયમ કરકર દુસરી ગીરાહ ફીર કીનારે કુવે પર રસ્સીમે દેદે ફીર ઇન દોનું ગીરૂંહ કી દરમીયાનકી રસ્સાકો હાથુંસે નાપે જીસ કદર પેમાયશમે આવે ઉસી કદર પાની ઉસ કુવેસે બર આમદ હોગા, પાની નીકાલનેકા યે તરીકા હય કે એક ઘંટા યા એક પેહેર પાની નીકલને પર જીસ કદર પાની કમ હોજાએ ઉસી કદર ઘંટા યા પહેર કે હીસાબ સે પાની નીકલવા દીયા જાએ. મસલન એક કુવેમેં દસ હાથ પાની હય ઓર એક ઘટે મેં દો હાથ પાની મુતવાતીર નીકાલ ને પર કમ હુવા તો પાંચ ઘંટે તક પાની ઉસમેં સે મુતવાતીર ખીંચા જાવે. બાદ જદીદ પાની આતા રહે ઓર કુવા ખાલી નહો ઓર જીન કુવેમેંસે કુછ ભી પાની કમ નહો તો એસા કરે કે એક ગઢા કુવે કે પાની કે મીકદાર ઓર ઘેરાઇમેં ખોદકર ઊસકો ભરદે.

સવાલ—એસે કુવુંકી નીસબત જો પેંદા છટ નહી હોસકતે હંય બાઝ ઉલમા ને ૨૦૦ દોસો ડોલસે ૩૦૦ તીનસો ડોલતકકા ફતવા દીયા હય યે કયું કર હય ?

જવાબ—યે ફતવા કોલે ઝઇફ પર હય. ઓર ઉસકી અસલ યે હય કે ઇમામ મોહમદ (રૅ૦ અ) ને ઇસ ફતવેકો બગદાદ શરીફ કેહી

સાથ મખસુસ કરદીયા થા જબકે ઉનુંને દેખા કે તીનસો ડોલસે ઝાએદ પાની બમદાદ શરીફ કે કુવુંમે નહી હય તો ઇસ ડોલસે બી સારા પાની નીકાલના સાબીત હુવા. ભલા યે કયુંકર હોસકતા થા કે ઇમામ મોહમદ રહે૦ એક અદદ મખસુસ પર તમામ દુનીયા કે કુવું પર ફતવા દેદેતે. જબ કે ફુકહાએ સહાબાકા અમલ સારે પાની નીકાલનેકા નજાસતકે સબબસે હો. ચુનાંચે હઝરત અબદુલ્લા ઇબને અબ્બાસ વ હઝરત અબદુલ્લા ઇબને ઉમર (ર. અ.) સે મુખાલિફ ઇસકે મનકુલ હય. બડી ગલતી હય ઉન ઉલમા કી કે જો બે સમઝી સે ઇસ કોલકો હઝરત ઇમામ મોહમદ રહે૦ કી તરફ મનસુબ કરકે ફતવે દે રહે હંય, હાલાં કે ઇમામ મોહમદ રહે૦ ને જહાં પર યે ફતવે દીયે હંય, ઇસ અદદે મખસુસ સે સારે હી પાની નીકાલનેકા ફતવા દીયા હય જેસા કે સાબિત હુવા. અગર ઇસ મસલેકી પુરી તેહકીક કીસી કો મંઝુર હોતો જનાબ મોલાના મોલવી મોહમદ દીદાર અલી સાહેબ સલ્લમુલ્લા હો તઆલાકે રીસાલએ તેહકીકુલ મસાએલ કો મુલાહેઝા કરે.

સવાલ—કુવેકે પાક હોને કે બાદ ડોલ ઓર રસ્સી કો બી ધોવે યા કયા?

જવાબ—કુવે કી તહારત કે સાથ ઉસકી સબ ચીઝે તબઅન પાક હો જાતી હંય યહાં તક કે ચકલી ઓર કુવેકા ગીરદો પેશ ઓર પાની નીકાલનેવાલે કે હાથ બી પાક હોજાતે હંય જેસા કે ઇસતીંજા કરને વાલેકા હાથ બી પાક હોજાતા હય મહલ કી તહારત સે.

સવાલ—જાનવર કે ગીરને સે પાનીકી નાપાકીકા હુકમ કબસે હોગા?

જવાબ—જબસે જાનવર કે ગીરનેકા વકત માલુમ હોગા.

સવાલ—અગર વકત ગીરને કા નહી માલુમ હુવા તો કબસે નજાસત માલુમ હોગી ?

જવાબ—અગર જાનવર ફટા યા પુલા નહી હય તો એક રાત ઓર એક દીન પેહલે વકત ઇલમસે કુવે પર નાપાકીકા હુકમ હોગા. ઓર ફટ પુલ ગયા હય તો તીન રાત દીન પેહેલે સે નજાસતકા હુકમ હોગા. પેહલી સુરતમેં એક રાત દીનકી નમાઝેં ઓર દુસરી સુરતમેં તીન દીનરાતકી નમાઝેં ફેરી જાએંગી બશરતે કે ગુસલ ઓર વુઝુ ઇસ પાનીસે કીયા હય. (આલમગીરી)

સવાલ—જંગલ મેં યા ઓર કીસી જગા પાની મીલા મગર, ઉસ પાની કી હાલત દેખને સે શુબાહ હોતા ઇય કે પાની નાપાક હય ઓર વહાં પર આદમી ભી નહીં જીસસે દરીયાફત કરે એસી હાલતમેં કયા કરે ?

જવાબ—ઉસી પાનીસે વુઝુ કરના જાએઝ હય જબતક યકીન નજાસતકા ન હો ઓર ઉસ શખસ પર દરીયાફત હાલ વાજીબ ભી નહીં હય.

સવાલ—દરંદા જાનવર કલીલ પાની પરસે ગુઝરા ઓર જંગલ મેં સીવાય ઉસ પાની કે ઓર કોઇ પાની ભી નહીં હય અબ કયા કરે ?

જવાબ—અગર ઇસકો યકીન હય કે ઇસ દરંદે ને ઇસ પાની મેંસે પાની પીયા હય તબતો વુઝુ દુરસ્ત નહીં વરના દુરસ્ત હય. (દુરે મુખતાર)

સવાલ—અકસર નહાતે યા વુઝુ કરતે હુવે પાનીઃ મુસતાઅમલકી છીટેં પાક પાનીમેં પડતી હંય ઉનકે લીયે કયા હુકમ હય ?

જવાબ—પાક હય જબ તક મુસતાઅમલ પાની ગાલીબ ન હો. (આલમગીરી)

સવાલ—મુસતામીલ પાની કા પીના કેસા હય ?

જવાબ—મકરૂહ હય.

સવાલ—જો પાની કે નજાસતે હકીકીકે સબબસે ખરાબ હો જાતા હય ઉનકો કીસી ઓર કામમેં લાસકતે હંય યા નહી ?

જવાબ—થોડા પાની ઓસાફે સલાસા કે એક સિફતકે તગેયુરસેબા મસલ પેશાબ કે હય ઉસકો તો કીસી કામમે નહી લા સકતે ઓર અગર એસા નહી હય તો જાનવરૂં કો પીલાના ઓર ઉસસે ગારા કરના દુરસત હય લેકીન ઉસ ગારે કો મસજીદ મેં સરફ ન કરે. (આલમગીર)

ફસલ નવવીં

ઈસતિન્જો કરનેકા બયાન

સવાલ—બેતુલ ખલામેં કીસતરહ જાવે ઓર કયા કયા પઢે ?

જવાબ—બેતુલખલામેં જાનેસે પેહેલે ઉસ અંગુઠી ઓર તાવીઝકો દુર કરે જીસમેં આયાતે કુરઆની યા અસમાએ ઈલાહી

લીખી હોં ફીર જાતે વકત યે દુવા પઢે, "**અલ્લા હુમ્મા ઇન્ની અઉઝો બેકા મિનલ ખુબ્સે વલ ખબાયસે**" યાને અય અલ્લાહ મેં પનાહ માંગતા હું તેરે સાથ પલીદી સે ઓર પલીદ ચીઝુ સે. પાખાને મેં દાખલ હોતે વકત અવ્વલ બાયા પાઉં રખે ઓર જબ પાખાનેસે નીકલે તો અવ્વલ દાહના કદમ બાહેર કો નીકાલે. ખડે હોકર પાજામા યા તેહબંદ ન ખોલે જબ કદમચે પર કરીબ બેહને કે હો તબ કશફ ઓરત કરે, બેઠને મેં પાખાને કે વકત બાયેં તરફ કો ઝુકા રહે. બાદ ફરાગ હોને કે યે દુવા પઢે. "**અલ-હમ્દો લિલ્લા હિલ લઝી દફાઆ અન્નીલ અઝવ આફાની**" યાને શુક્ર હય ઉસ અલ્લાહ કા જીસને મુજસે તકલીફ દુર કી ઓર સલામતી અતા કી.

સવાલ—વો કોનસી જગા હય જહાં પાખાના ઓર પેશાબ મના હય?

જવાબ—મસજીદ ઓર ઇદગાહ કે આસપાસ કબરસતાન ઓર ચોપાયું કે દરમીયાન કે અંદર ખ્વાહ જારી હો યા બસતા ઇસી તરેહ કુવે ઓર હોઝકે કીનારે પર બી મકરૂહ હય. લોગું કે રસતેમેં હર સુરાખ કે અંદર ગુસલ ઓર વુઝુ કી જગેમેં ફલે ફુલે દરખત કે નીચે ઇસી તરેહ ઉસ દરખત કે નીચે જીસકે સાયે મેં લોગ બેઠને હોં ઇન સબ જગે પેશાબ પાખાના મને હે.

સવાલ—વો કયા કયા બાતે હય જો પાખાના ઓર પેશાબ કે વકત મકરૂહ હય.

જવાબ—નંગે સર પાખાના ફીરના યા પેશાબ કરના, દુસરા પાખાના યા પેશાબ કરતે હુવે કલામ કરના, (ઝિકરે ખુદા બાઝમાં સે

ન કરે ઓર ન સલામકા જવાબ દે ન છીંક ન અઝાન) તીસરે પાખાનેમેં બોહોત દેર તક બેઠા રેહેના ઇસસે બવાસીર ઓર દરદે જીગર પેદા હોતા હય. ચોથા ખડે હો કર યા લેટ કર બીલા ઉઝર પાખાના ફીરના, યા પીશાબ કરના, પાંચવા બીલા ઝુરૂરત પાખાના ઓર પેશાબ ઓર શરમ ગાહકો દેખના, છઠા થુકના, સાતવાં નાક સીંનકના, આંઠવા પેશાબ ગાહસે અખસ ફેલ કરના, નવવાં દાએં બાએં ફીર ફીર કર બાર બાર દેખના, દસવાં આસમાન કી તરફ સર ઉઠા કર દેખના, ગીયારવાં કીબલે કી તરફ મુંહ કરના, યા પુશત કરના ઇસ હુકમ મેં હમ હનફીયુંકે નઝદીક જંગલ ઓર શેહેર સબ બરાબર હંય. છોટે બચ્ચોં કી માઓં કો ભેજા હય કે અપને બચ્ચુંકો કીબલે કી રૂખસે ફેર લીયા કરે જીસ વકત પાખાના ફીરાવે. ઇસી તરાહ ચાંદ સુરજ અઅર હવાકી જાનિબ રૂખ કરના નીચે કી જગાસે ઉપરકો પીશાબ કરના યે સબ બાતેં મકરૂહ હંય.

સવાલ—વો કયા કયા ચીઝેં હય જીનસે ઇસતીંજા કરના મકરૂહ હય?

જવાબ—ઈંટ પુખતા, ઠીકરી, હડ્ડી કોયલા, કાગઝ, જાનવરૂં કા ચારા, ઓર હર ચીઝ હુરમત વાલી ઓર નફા દેને વાલીસે ઇસ- તીનજા કરના મકરૂહે તેહેરીમી હય. (દુરેમુખતાર)

સવાલ—વો કયા કયા ચીઝેં હંય કે જીસસે ઇસતીંજા દુરસ્ત હય?

જવાબ—મીટીકે ઢેલુંસે, પથરસે, પાનીસે, રેતસે સુન્નત હય અલાવા ઇનકે હરેક ઉસ ચીઝસે જો હુરમત વાલી ઓર નફા દેને વાલી નહો જાએઝ હય. જેસે પુરાની રૂઈ (અગરચે એસી ચીઝુંસે

ઇસતીનજા જાયેઝ હય મગર મોજીબે ફકીરી યા તંગ દસતી હય. (દુરે મુખતાર) ઓર કપડે ઓર પુરાની ખાલ લકડી વગેરા.

સવાલ—ઢેલેસે ઓર પથર સે ઇસતીંજા કીસ તરેહ કરે ?

જવાબ—સરદી કે મોસમ મેં મરદ કો ઢેલોં સે ઇસતીંજા ઇસ તરેહ કરના ચાહીયે કે પેહલા ઢેલા પીછે સે આગે કો ખેંચે દુસરા ઢેલા આગે સે પીછે કો ઓર તીસરા ઢેલા પહેલે કે માનિન્દ ખેંચે. ગરમી કે મોસમ મેં મરદ ઉસ કે બરઅકસ કરે. યાને અવલ ઢેલા પીછે કો લે જાએ ઓર દુસરા આગે કો ઓર ફીર તીસરા પીછે કો ઇસ લીયે કે સરદી કે મોસમ મેં ઉનસેન મરદ કે સિમટે રેહતે હંય ઓર ગરમીયું મેં છટકે હુવે. અગર બર અકસ નહી કરેગા યાને અવલ ઢેલા પેહેલા આગે કો લાવેગા તો ઉનસેન આલુદએ નજાસત હો જાએંગે ઓર ઓરત દોનું મોસમ મે આગે કો હી ખેંચે. (આલમગીરી)

સવાલ—કીસ કદર શુમાર ઢેલુમેં ચાહીયે ?

જવાબ—કોઇ શુમાર મોઅતબર નહી હય. ઇસ લીયે કે ઇસતીંજા કરનેસે મકસુદ પાકી હય. ખ્વાહ એકસે હો યા તીન યા પાંચ યા ઝિયાદા સે ઓર બાઝ અહાદીસ સે જો તીન ઢેલોં કા ઝિકર આયા હય વો ગાલીબ આદતકે મુવાફીક હય. (ગાયતુલ અવતાર)

સવાલ—બાદ ઢેલે વગેરા કે પાનીસે ધોના કેસા હય ?

જવાબ—સુન્નત હય ઓર અગર મખરજસે નજાસત તજાવુઝ કર ગઇ હય તો ફરઝ હય. (આલમગીરી)

સવાલ—પાનીસે ઇસતીનજા કરનેકા કયા તરીકા હય ?

સવાલ—યે તરીકા હય કે કીબલે કી તરફસે રૂખ બચા કર બૈઠે ઓર રોઝદાર ન હો તો પાખાનેકી જગાકો ખુબ ઢીલા કરે ઓર બાયેં હાથ કી બીચલી ઊંગલી કો ઇબતીદાએ ઇસતીનજે ઓર ઊંગલીયુંસે ઉંચા કરકે નજાસત કી જગાકો ધોવે. ફીર બીચ કી ઊંગલી કે પાસકી ઊંગલીકો નીચા કરકે ઊસસે ધોવે. ફીર ચીતલી ઊંગલીસે ધોવે સબકે બાદ અંગુઠેકે પાસકી ઉંગલીસે ધોવે. યહાં તક કે ચીકનાઈ દુર હોજાએ ઓર તહારતકા યકીન હો ઓર ઓરત અવ્વલ દો ઉંગલીયુંસે શરૂ કરે. યાને બીચકી ઉંગલી ઓર ઉસકે બરાબરકીસે ફીર મરદ કી તરેહ તહારત શરૂ કરે અગર મોસમે સરમા હો ઓર પાની બી સરદ હો તો ધોનેમેં ઝિયાદા મુબાલીગા કીયા જાએ વરના ઝન્ને ગાલીબ પર અમલ કરે. ઓર ઉંગલીયુંકી ચોડાઇસે ઇસતિનજા કરે ઉંગલીયુંકે સિરેસે ન કરે પાની બી નરમી સે ડાલે ઓર ઉંગલીયુંસે મલનેમેં બીસખતી ન કરે. (આલમગીરી)

સવાલ—પાનીસે ઇસતીનજા કરને મેં પેહલે પાખાનેકી જગાકો ધોવે યા પેશાબ કી જગે કો?

જવાબ—તરફેનકે નઝદીક અવલ પેશાબકી જગાકો ધોવે બાદ મે પાખાનેકી જગાકો

સવાલ—ઓરત મુસતહાઝાકો અલાવા વકત પાખાને ઓર પેશાબકે કયા ઇસતીંજા કરના ઝુરૂરી હે?

જવાબ—મુસતહાઝા ઓરત પર હર વકતકી નમાઝમેં ઇસતીનજા કરના વાજીબ હય. (આલમગીરી.)

સવાલ—અગર કીસીકા બાયાં હાથ શલ હોજાયે યા કોઈ આરેઝા એસા હો કે ઉસસે ઇસતીનજા ન કરસકે તો વો કીસતરેહ પાનીસે ઇસતીનજા કરે?

જવાબ—જારી પાનીપર કુદરત નહીં હય તો સીરફ ઢેલુંપર કીફાયત કરે. ઇસતીનજા ઉસકે હકમેં સાબીત હય ઓર અગર બીવી યા લોંડી યા જારી પાની પર કાદીર હો તો દાહને હાથસે હી ધોવેં ઓર અબ કીરાહત ભી નહીં હય.

સવાલ--અગર કીસીકે દોનું હાથ લુંજે હોં તો વો કીસતરેહ કરે ?

જવાબ—અયસે શખસસે ઇસતીનજા બીલકુલ ઊસી વકતમેં સાકિત હોગા જબકે બીવી યા લોંડી નહો અગર બીવી યા લોંડી હે તો ઉનસે ઇસતીનજા કરાલે. ઇસીતરેહ બીમાર જીસકે પાસ કોઇ ઓરત એસી નહીં જીસસે કે જીમા હલાલ હય ઉસસે ભી ઇસતીનજા સકિત હય.

સવાલ—કીસી બીમાર ઓરતકા શોહર મોજુદ ન હો બેહેન ઓર બેટી મોજુદ હો ઉનસે ભી ઇસતીંજા કર સકતી હય યા નહીં ?

જવાબ—હરગિઝ નહીં. ઉસ ઓરતસેભી ઇસતીનજા સાકિત હુવા જીસતરેહ કે મરદસે ઇસતીનજા સાકિત હુવા જબ ઉસકી બીવી યા લોંડી ન હો.

સવાલ—મરદકા અપની પેશાબગાહ દાહને હાથમેં પકડકર ઇસતીનજા કરના કેસા હય ?

જવાબ—મકરૂહ હય બશરતે કે બાયાં હાથ સહી મોજુદ હો વર ન ફીર કરાહીયતભી નહીં.

કીતાબે સલાત

ફસલ પહેલી

નમાઝોંકે અવકાતકા બયાન

સવાલ—ફરઝ નમાઝોંકે ઓકાત બયાન કીજીયે કે કયા કયા હંય ?

જવાબ—પાંચ હંય ફજર, ઝોહોર, અસર, મગરીબ, ઇશા.

સવાલ—ફજરકી નમાઝકા વકત કબસે હોતા હય ?

જવાબ--ફજરકી નમાઝકા વકત સુબોહ સાની યાને સાદકસે શુરૂ હોતા હય ઓર આફતાબકે નીકલને તક રહેતા હય.

સવાલ--કયા કોઇ ઓરભી સુબ્હે હય ?

જવાબ--હાં હય, જીસકો સુબેહ અવલ યાને કાઝીબ કેહતે હંય.

સવાલ—ઇનકી પહેછાન બતલાઇયે ?

જવાબ—સુબેહસાની યાને સાદક ઊસ સફેદીકો કહેતે હંય કે જો કીનારએ આસમાન પર અરઝન ફેલતી હય. બર ખીલાફ સુબેહ અવ્વલ યાને કાઝબ કે વો તુલન થોડી દેરકો ઝાહેર હોતી હય ઓર ફીર ઇસકે બાદ અંધેરા હો જાતા હય સુબેહ કાઝિબમેં નમાઝકા વકત દાખલ હય ન રોઝેકા.

સવાલ—ઝોહોરકી નમાઝકા વકત કબસે કબ તક રેહેતા હય?

જવાબ—ઝોહોરકી નમાઝકા વકત ઝવાલસે શુરૂ હોતા હય ઓર જબ તક સાયા દો મીસલ હો સીવાયે સાયએ અસલી કે ઊસ વકત તક રહેતા હય,

સવાલ—સાયા અસલી કીસકો કહેતે હંય ?

જવાબ--સાયા અસલી ઉસકો કેહેતે હંય કે જો એન ઉસતવારકે વકતમેં હરચીઝકા રહેતા હય.

સવાલ—ઝવાલ કીસકો કેહેતે હંય.

જવાબ—અસલી સાયેકે તજાવુઝકો ઝવાલ કેહેતે હંય.

સવાલ--અસલી સાયા ઓર ઝવાલકે પેહેચાનનેકા તરીકા મશરૂહન બયાન કીજીયે ?

જવાબ—યે તરીકા હય કે એક સાધી લકડી હમવાર ઝમીનમેં ગાડે જબ તક સાયા કમ હોતા રહે ઊસ વકત તક આફતાબ બુલંદી પર હય ઓર જબ સાયા બઢના શુરૂ હુવા, માલુમ હુવા કે આફતાબ ઢલા. ઊસ વકત ઉસ સાયેકે સિરે પર એક નીશાની બનાવે. ઊસ નીશાનસે લકડી તક જો સાયા હય વો સાયા અસલી હય. યે સાયા મેમાઇશમેં હમેશા છોડા જાએગા. ઇસ સાયએ અસલીસે જહાં સાયા બઢા ઓર ઝવાલ યાને અવલ વકત ઝોહોર શુરૂ હુવા. ઝોહોર કે અવલ વકત મેં ઇખતેલાફ નહી હય. આખર વકતમેં ઇખતીલાફ હય. ઇમામકે નઝદીક આખર વકત દુના સાયા હરચીઝ કે હોને તક હય. ઓર સાહેબેન રેહેમહુમુલ્લાહ કે નઝદીક હર એક ચીઝ કા સાયા મીસલ તક. લેકીન એહેતીયાત ઇસીમેં હય કે ઝોહોરકી નમાઝ સાયે કે એક મીસલસે પેહેલે હો પઢલે તાકે બઇત્તેફાક વકતપર નમાઝ અદા હો.

સવાલ—અસરકી નમાઝકા વકત કબસે કબ તક હય ?

જવાબ—સાયેકે દો મીસલ યાને દુના હો જાનેસે ગુરૂબ આફતાબ તક હય.

સવાલ—મગરીબકા વકત કબસે કબતક હય.

જવાબ—મગરીબકા વકત સુરજકે ગુરૂબસે શફક કે ગાયેબ હોને તક.

સવાલ—શફક કીસકો કેહેતે હંય ?

જવાબ—ઇમામ આઝમ (રે૦ અ૦) કે નઝદીક શફક ઉસ સુફેદીકા નામ હય કે જો બાદ ગાયેબ હોને સુરખી કે પેદા હોતી હય. તો ઇમામ સાહેબકે નઝદીક મગરીબકા વકત ઉસ વકત તક હય ઓર ઈસી કોલમે ઝિયાદા અહેતીયાત હય.

સવાલ—ઇશાકા વકત કબસે કબ તક કા હય ?

જવાબ—ઇશા કા વકત ઉસ શફક કે છુપનેસે સુબેહ સાદક તક હય ઓર વીતરકા વકતભી યેહી હય. (આલમગીરી ઓર કબીરી)

સવાલ—અબ યે તો માલુમ હોગયા કે ઇબતીદા ઓર ઈનતેહા એક વકત કી યે હય મગર યે નહી માલુમ હુવા કે ઇન ઓકાતમે મુસતહબ વકત હરેક નમાઝ કા કોનસા હય યે ભી બતલા દીજીયે !

જવાબ—મરદોકે લીયે ફજરકી નમાઝકા મુસતહબ વકત એસે ઉજાલેમેં હય કે અગર નમાઝકા ફસાદ ઝાહેર હો તો ફીર કીરઅત મુસતહબાકે સાથ નમાઝ અદા કરલે. ઓર યે હુકમ હરઝમાનેમેં હય, લેકીન નહરકે દીન હજ કરને વાલું કે લીયે મુઝદુલફા મે અર

ખીલાફ ઇસકે હય. ઊનકો ઊસ દીન અવલ વકત ગીલસ યાને અંધેરેમે પઢના અફઝલ હય. ઓર ઓરતુંકે હકમેં હરનમાઝમેં ફજરકા વકત મુસતહબ અંધેરેમેં હય કે જો શુરૂ વકત ફજર હય. ઓર ઝોહોર કે વકત મેં સાયા મીસલસે પેહલે મોસમે ગરમા મેં તાખીર ઓર સરમામે તાઅજીલ મુસતહબ હય. ઓર અસરકે વકતમે હર ઝમાનેમે તાખીર મુતગઇયર હોને સુરજ તક મુસતહબ હય. મુતગઇયર હોને સે સુરજ કે યે મુરાદ હય કે સુરજ કા ગરદા એસા હોજાએ કે ઉસકે દેખનેસે આંખ ન ચુંધીઆએ ઓર અગર તગઇયુરસે પેહેલે નમાઝ શુરૂકી ઓર તગઇયુર તક નમાઝ દરાઝ હો ગઇ તો વો મકરૂહ ઓર અગર કીસી મશગલએ દુનીયાવીકે સબબ નમાઝ મેં તાખીર તગઇયુર આફતાબ તક કી ગઇ તો મકરૂહ હય. મગરીબ કે વકતમેં તાજીલ હર ઝમાનેમેં મુસતહબ હય. ઇશા કા વકત તીહાઇ રાત તક મુસતહબ હય ઓર તીહાઇસે આધી રાત મબાહ વકત હય. (કબીરી)

સવાલ—અબરકે દીન કોનસે વકતમેં જલદી કરે ઓર કોનસે વકત મેં તાખીર ?

જવાબ—ફજર ઝોહોર ઓર મગરીબ કે વકતું મેં તો અદાએગી નમાઝ કે લીયે દેર કરે. તાકે ફજરકી નમાઝ રાતમેં ઓર ઝોહોરકી ઝવાલસે પેહેલે ઓર મગરીબકી નમાઝ ગુરૂબ આફતાબકે પેહેલે નહો ઓર અસર ઓર ઇશામેં જલદી કરે તાકે અસરમેં મકરૂહ વકત ના આ જાએ ઓર ઇશામે બસબબ બારીશ ઓર અંધેરી કે જમાઅતમે લોગ ન આ સકેં. (કબીરી)

સવાલ—ઇશા મે તાખીર ઝાયદ અઝ નીસફ શબ ઓર

મગરિબ મે તાખીર તા ઝુહુરે નજુમ ઓર અસરમે તાખીર યા ઝર-દીયે આફતાબ કેસી હય ?

જવાબ—યે સબ તાખીરેં અગર બીલા ઊઝર સફર વગૈરાકે હોતો મકરૂહે તહરીમી હંય. (કબીરી)

સવાલ—વો કોનસે ઓકાત હંય જીનમેં ફરઝ ઓર વાજીબ નિફલ સબ નમાઝોંકા પઢના મમનુઅ હય ?

જવાબ—વો તીન વકત હંય. એકતો વકતે તુલુ યાને આફ-તાબ નીકલનેકા વકત, (જબતક ઈનસાન સુરજકે ગરદા દેખને પર કાદીર હય ઉસ વકત તક આફતાબ તુલુ કી હાલતમેં હય. આલમ ગીરી) દુસરે વકતે ઇસતેવા યાને સુરજ કે કાએમ હોનેસે ઝવાલ તક. તીસરે વકતે ગુરૂબ, યાને સુરજ કે સુરખ હોનેસે છુપને તક, મગર અસર ઉસી દિનકા ઊસ કરાહતે તેહેરીમીકે સાથ અદા હો જાએગા (કબીરી)

સવાલ—નમાઝે જનાઝા ઓર સિજદએ તિલાવત ઇન ઓકાતે સલાસા મેં દુરસત હય યા નહીં.

જવાબ—અગર યે દોનું ઇન વકતોંસે પેહેલે વાજીબ હુવે હંય તો ઇન ઓકાતમેં ન પઢે ઓર અગર ઇનહી ઓકાતમે વાજીબ હુવે હંય તો જાએઝ હંય (સજદએ તીલાવતકી ગો ઇસ વકત મેં ઇજાઝત હય મગર અફઝલ તાખીર હય. ઓર જનાઝેકી નમાઝમેં તાખીર મકરૂહ હય. કબીરી) કયુંકે ઇસ સુરતમેં જેસાકે ઊનકે વુજુ-બમેં નુકસાન હય વૈસાહી ઊનકે અદામેં ભી નુકસાન હય. બર ખીલાફ પેહેલી સુરત કે ઉસમેં ઉનકે વજુબમેં નુકસાન નહીં થા, ઇસલીયે અદાએગીમેં નુકસાન કરનેકા મના કીયા ગયા. (કબીરી)

સવાલ--વો કોનસે ઓકાત હંય જીનમેં સીરફ નવાફીલ હી મકરૂહ હંય ?

જવાબ--પેહેલે તુલુએ ફજરસે નમાઝે ફજર તક કા વકત. ઇસ વકત મેં સીવાએ સુન્નતું ફજરકે ઓર સબ નિફલ મકરૂહ હંય. દુસરા નમાઝે ફજર કે બાદ સે સુરજ નીકલને તક કા વકત હય. તીસરા અસર કી નમાઝ કે બાદસે સુરજ કે છુપને તક વકત હય. ચોથા ગુરૂબ આફતાબ કે બાદ કબલ અઝ નમાઝ મગરીબ કા વકત. પાંચવે હર ફરઝ નમાઝ કી અકામતકા વકત. છઠી ખુતબું કે પઢે જાનેકા વકત. સાતવીં તંગીકા વકત યાને અગર કીસી નમાઝકા વકત તંગ હોજાએ તો ઉસ વકત કે ફરઝ કે સીવા સબ મકરૂહ હંય. આઠવીં ઇદુલ ફીતર ઓર ઇદુદદુહા કે દિન આફતાબ નીકલનેકે બાદસે ઇદેન કી નમાઝ તક કા વકત. નવ્વીં અરફાત ઓર મુઝદલફામેં જો નમાઝોંકો જમા કરતે હંય ઉન નમાઝોંકા વકત. (ગાયતુલ અવતાર)

સવાલ—વો કોનસી જગા હય જહાં પર નમાઝ મકરૂહ હોતી હય ?

જવાબ—પેહેલી કાબેકી છતપર નમાઝ મકરૂહ હય, દુસરી રાસતુંમેં, તીસરી કોડીયું પર, ચોથી કમીલુંમે, જહાં જાનવર ઝિઆદ હોતે હંય. પાચવીં ગુસલખાનેમેં, છઠી હમામમેં, સાતવીં નાલેમે, આઠવીં પાખાનેકી છત પર, નવવીં પાખાને મેં, દસવીં ઇદગાહ મેં પેહેલે ઓર પીછે ઇદેન કી નમાઝ સે.

સવાલ—એક શખસને પીછલી રાતમેં દો રકાત નફલ કી નીયત બાંધી. બાદ એક રકાત કે ફજર તુલુ હોગયા અબ ઉસકો કયા કરના ચાહીયે ?

જવાબ—ઇસ શખસકો દુસરી રકાતકા ફજર કે અંદર પુરા કરલેના કતેઅસે અફઝલ હય. યે દોનું રકાત નફલ હો જાએંગી. ઇસ લીયે કે યે નફલ બાદ ફજર કે બીદુન કસદ કે વાકે હોતે હંય.

સવાલ—અગર કીસીકી ફજરકી સુન્નતેં જાતી રહીં તો વો બાદ નમાઝ ફરઝકે પઢ લે યા નહી ?

જવાબ—નહી પઢે કયુંકે ઇસ વક્તમેં તા તુલુએ આફતાબ કોઇ સુન્નત દુરસત નહીં (આલમગીરી)

સવાલ—અગર કીસી શખસ કી ફજરકી સુન્નતેં કઝા હો જાએં તો બાદ તુલુ એ આફતાબ કે ભી પઢ સકતા હય યા નહી?

જવાબ—નહી પઢ સકતા.

સવાલ—તો ફીર કીસ વકત પઢે ?

જવાબ—કીસી વકત મેં ભી નહીં પઢે કયુંકે જબ ફજરકી સુન્નતેં અપને વકત મેં ફોત હો જાએં બગેર ફઝરકે તો સાકીત હોજાતી હંય ઓર અગર ફરઝ કે સાથ ફોત હોંતો કબલ અઝ ઝવાલ ફરઝકે સાથ પઢે. (આલમગીરી)

સવાલ—વીતરકા વકત કબસે કબ તક કા હય ?

જવાબ—બાદ ઇશા કે સુબેહ સાદક કે વકત તક કા હય.

સવાલ—વો નિફલ નમાઝેં કે જો અલાવા ફરઝ ઓકાતકે વકત હંય કયા કયા હંય ?

જવાબ—ચાર હંય ઇશરાક, ચાસ્ત, ઝવાલ, તહજજુદ,

સવાલ—ઉનકી ઓકાત બયાન કીજીયે કયા કયા હંય ?

જવાબ—ઇશરાક કા વકત બાદ તુલુ આફતાબ કે ગરમ હોને આફતાબ તક હય. ઓર જબ આફતાબ ગરમ હો જાએ ઉસ વકતસે

દો પેહેર તક ચાશતકા વકત હય. ઓર ઝવાલકે બાદ ઝોહોરસે પહેલે ઝવાલ હય. ઓર તહજ્જુદકા વકત બાદ આધી રાત કે સુબોહ સાદીક તક હય. તહજ્જુદ કે લીયે અફઝલ વકત અગર રાતકે તીન હીસ્સે કરે તો પીછલા હીસ્સા હય ઓર આધોં આધ કરે તો આખીરકી આધી શબ હય. અવ્વાબીનકા વકત બઅદ નમાઝે મગરીબ હય.

સવાલ—દો વકતું કી નમાઝ એક વકત મેં પઢના કેસા?

જવાબ—અરફાત ઓર મુઝદલ્લફાકે સીવા ઓર કીસી વકત મેં હમ હનફીયુંકે યહાં દુરસત નહીં.

ફસલ દુસરી

અઝાન અવ્ર અકામતકા બયાન.

સવાલ—અઝાન કીસકો કહેતે હંય ?

જવાબ—અઝાન લુગતમેં આગાહી ઓર ખબરદાર કરનેકો કેહેતે હંય ઓર ઈસતિલાહે શરેમેં ફરઝ નમાઝોંકે લીયે બ તરીકે મખસુસ ચંદ કલમું મોઅય્યેના મુરતતિબા કે સાથ ખબરદાર રેહને કો કેહેતે હંય.

સવાલ—વો કલમે મોઅય્યેના મુરતતિબા કિતને હંય.

જવાબ—પંદરા હંય ઓર વો યે હંય, અલ્લાહો અકબર અલ્લાહો અકબર અલ્લાહો અકબર અલ્લાહો અકબર, અશહદો અલ્લા ઈલાહા ઈલલલ્લાહ, અશહદોઅલ્લા ઈલાહા ઈલલલ્લાહ, અશહદો અન્ના મોહોમ્મદર રસુલલ્લાહ, અશહદો અન્ના મોહમ

અહર રસુલલ્લાહ, હૈયા અલસ સલાહ, હૈયા અલસ સલાહ હૈયા અલલ ફલાહ, હૈયા અલલ ફલાહ, અલ્લાહો અકબર અલ્લાહો અકબર લાએલાહા ઈલલલ્લાહ. અકામત ઓર ફજર કી અઝાનમેં દો કલમેં ઓર ઝિયાદા કીયે જાતે હંય. તો ઇન દોનું મેં સતરા કલમા હુવે. ફજરકી અઝાન મેં હૈયા અલલ ફલાહકે બાદ " અસ સલા તો ખેરૂમ મીનન નોમ, અસ સલાતો ખેરૂમ મીનન નોમ " દો મરતબા ઓર ઝિયાદા કીયા જાએગા ઓર અકામત જીસકો ઉલા તકબીર કેહેતે હંય બાદ " હઈય અલલ ફલાહ " કે " કદ કા મતસ સલાત " દો બાર ઓર કહા જાએગા.

સવાલ—અઝાન કેહેનેકા મખસુસ તરીકા કયા હય ?

જવાબ—મોઅઝઝન ખારીજ મસજીદ ઉંચી જગે પર કીબલા રૂખ ખડા હોવે ઓર અપને દોનું કાનું મે દોનું ઉંગલીયા શહાદતકી ડાલકર અવ્વલ ચાર મરતબા અલ્લાહો અકબર એક અવાઝમેં દો બાર ઓર દુસરી આવાઝમેંબી દો બાર ફીર શહા દતેન કો ચાર મરતબા ચાર આવાઝોંકે સાથ અદા કરે. ફીર દાહને તરફ કો ઇલતીફાત કરકે, હઇયા અલસ સલાત દો અવાઝ મેં દો બાર કહે ઇસી તરહ બાએં તરફ ઇલતીફાત કરકે દો બાર દો અવાઝમેં હઇયા અલલફલાહ કહે ફીર એક અવાઝ કે સાથ મેં દો બાર તકબીર ઓર એક આવાઝકે સાથમેં તેહેલીલ કો અદા કરકે અઝાન કો ખતમ કરે. ફજર કી અઝાનમેં દો આવાઝ કે સાથ બાદ હઇયા અલલ ફલાહ કે અસસલાતો ખયરૂમ મીનન નોમ બગેર ઇલતેફાતકે દો બાર ઓર કહે. (દુરેમુખતાર)

સવાલ—અઝાન ઓર અકામતમે મુહમ્મદુર રસુલુલ્લાહ પેશકે સાથ અદા કરે તો કેસા ?

જવાબ—ના જાયેઝ હય કયું કે નહવકા કાયદા હય કે જીસ લફ્ઝ પર અન્ના આ જાતા હય વો ઝબરકે સાથ પઢા જાતા હય.

શવાલ—વો કયા કયા બાતેં હંય જો અઝાન મેં મુઝીબે કુફર હંય ?

જવાબ—અલ્લાહ કે અલેફકો મદ કે સાથ મેં કેહના. અશહદો અન્નાકે નુનકે ઝબર કો બઢા કર પઢના યાને અના કેહેના.

સવાલ—વો કયા ચીઝં હંય કે જીસસે અઝાન ફાસિદ હો જાતી હય ?

જવાબ—વો અકબરકી બે ઓર રે કે માબયન અલીફ બઢા કર પઢના હય યાને અકબાર કેહેના.

સવાલ—વો કયા ચીઝેં હંય જો અઝાનમેં મકરૂહ હંય.

જવાબ—પેહેલે જલદી જલદી બગેર તવકકુફ મીસલ અકામત કે કેહેના. દુસરા તરજીહ કરના. તરજીહ ઉસકો કેહેતે હંય કે પેહેલે આહીસતા આહીસતા કહે ફિર ચારોં શાહદતેન કો ઝોરસે કહે તીસરી બર વકત કેહેને હઇયા અલસ સલાહ ઓર હઇયા અલલ ફલાહકે દાયેં ઓર બાએં તરફ ઇલતીફાત કરના ચોથા બેઠ કર અઝાન કહેના.(બેઠ કર અઝાન અગર ખાસ અપને લીયે કહે તો મુઝાએકા નહી)

સવાલ—વો કયા કયા ચીઝેં હંય જો અઝાનમેં સુન્નત હંય?

જવાબ—એક ઇસતકબાલ કીબલા, દુસરા ઇલતેફાત કરના (ઇલતેફાત યાને દાયેં ઓર બાયેંકો ફીરના ઉસ વકત ભી ચાહીયે જબ કે બચ્ચેકે તવલ્લુદ કે વકત અઝાન કાનમેં દી જાતી હય.

આલમગીરી) તીસરા બર વકત કહેને હઇયા અલસ સલાત ઓર હઇયા અલલફલાહ કે તકબીરાતમેં દો કલમું પર ઠેરના ઓર અલાવા તકબીરાતકે હર એક કલમે પર ઠેરના મીસલ રાગનીકે હરફકે હરકાત ઓર સકનાતમેં કમી બેશી વાકે ન હોના.

સવાલ--અગર મોઅઝઝન કીસી કલમેકો મોઅખ્ખર મુકદમ કર ગયા યા ભુલ ગયા તો અબ કયા કિયા જાવે?

જવાબ--જહાં યાદ આવે વહાંસે હી લોટ જાએ. શુરૂસે ઇઆદા કરનેકી ઝરૂરત નહીં. મસલન અશહદો અન્ના મુહમ્મદર રસુલલ્લાહ પેહેલે કેહ દીયા ઓર બાદ મેં અશ હદુઅલ લાઇલાહા ઇલલલ્લાહો કહા તો અબ ઇસ કલમે કે બાદ ફીર અશહદો અન્ના મુંહમ્મદર રસુલલ્લાહ કહે યા અશહદુ અલ્લા ઇલાહા ઇલલ્લાહો કેહેના ભુલ ગયા તો અબ ફીર ઇસી કલમે કો કેહ કર કે આગે શરૂ કર દે.

સવાલ--અઝાનકા, કેહના કેસા હય?

જવાબ—પાંચ વકતું કી ફરઝ નમાઝોંકે લીયે ખ્વાહ અદા હો યા કઝા (કઝા નમાઝ અગર મસજીદમેં પઢી જાવે તો અઝાન ન કેહેના મસનુન હય કયું કે ઇસમેં લોગોંકી પરેશાન ખાતરી ઓર ગલત અંદાઝી હય (ગાયતુલ અવતાર) અઝાન કેહેના સુન્નતે મોઅ-કેદા હય યહાં તકકે અગર તમામ શેહેર વાલે અઝાન તરક કરદેં તો ઇનસે કીતાલ હલાલ હંય ઇસ લીયે કે યે ફેલ શિઆરે ઇસલામી મેં સે હય.

સવાલ--અકામત કહેના કેસા હય?

જવાબ--અકામત ભી સીરફ ફરઝોં કે લીયે સુન્નત હોને મેં મીસલ અઝાન કે હય ખાહ નમાઝ તનહા પઢે ખાહ જમાઅત સે. આલમ ગીરી)

સવાલ—અઝાન ઓર અકામત કીસકો કેહના જાએઝ હય ?

જવાબ—હર આઝાદ ઓર બાલીગ મરદકો જાએઝ હય ઓરત ઓર ખુનસે ઓર મદહોશ મદહોશ. જીનુનકે સબબસે હો યા નશેકે સબબસે. ઓર સગીર લા યાકલ ઓર જુન્બી ઓર ફાસક ઓર ગુલામ ઓર અજીર ખાસ અગર ગુલામ અપને આકા ઓર અજીર અપને મુસતાજીરકી ઇજાઝતસે અઝાન કહે તો દુરસ્ત હય. [ગાયતુલ અવતાર,] ઇન સબકી અઝાન ના જાયેઝ ઓર મકરૂહ હય.

સવાલ—અગર અશખાસ મઝકુરતસસદર અઝાન યા અકામત કેહદે તો કયા કિયા જાએ ?

જવાબ—સીવાએ ફાસક કે ઓર સબકી અઝાન લોટાઇ જાએગી મગર અકામત ન લોટાઇ જાયેગી. કયું કે અઝાનકા ઇઆદા શરીયતસે સાબીત હય ન અકામત કા. (ગાયતુલ અવતાર)

સવાલ—બે વુઝુકીભી અઝાન ઓર અકામત દુરસ્ત હય યા નહી ?

જવાબ—અઝાન દુરસ્ત હય ઓર અકામત મકરૂહ. (આલમ ગીરી.)

સવાલ—મોઅઝઝન શુરૂ અઝાનમેં બા વુઝુથા મગર દરમ્યાનમે બે વુઝુ હો ગયા તો અબ કયા કરે ?

જવાબ—અઝાન ઉસી હાલત મેં પુરી કરે. કતેઅ ન કરે કયુંકે જબ બે વુઝુકો શુરૂસેહી અઝાન કહેના દુરસ્ત હય તો અબ કયું નહી. ઓર અગર વુઝુ કરને ચલા ગયા તો અબ ફીરસે અઝાન દે. (ગાયતુલ આવતાર.)

સવાલ—તનહા મુસાફર અઝાન કો તરક કરે યા અકામત કો.

જવાબ—એક બારગી દોનુંકા તરક કરના મકરૂહ હય અગર એક વકતકી અઝાન તરક હોજાએ તો મુસાફીર પર મકરૂહ નહીં મગર અકામતકા તરક હર હાલતમેં મકરૂહ હય. (ગાયતુલ અવતાર).

સવાલ—અગર ચંદ મુસાફરૂંને જંગલમેં બગેર અઝાનકે નમાઝ અદાકી સીરફ અકામત પર ઇકતફા કીયા. યે તરકે અઝાનસે ગુનેહગાર હોંગે યા નહીં ?

જવાબ—અઝાન ખબરદાર કરનેકે લીયે મસનુન હુઇ હય. સો હાઝરીએ રૂફકાસે મકસુદ હાસીલ હય. એસી હાલતમેં ગુનેહગાર નહી હોંગે અકામતકા તરક મકરૂહ હય.

સવાલ—એક શખસ શેહેર ઓર ગાઉંમેં સીવાએ અપને ઘરકે નમાઝ મસજીદુંમેં નહી પઢતા ઓર ન કભી અઝાન કહેતા હય ન અકામત ઇસ શખસકે લીયે યે ફેલ કેસા હય.

જવાબ—ઇસ શખસકે લીયે શહેર ઓર ગાઉંકી અઝાન ઓર અકામત કાફી હય બ શરતે કે ઉસ શહેર ઓર ગાઉંકી મસજીદોં મેં અઝાન ઓર અકામત હોતી હો વરના ઉસ શખસકા હુકમ મુસાફરકા સા હય કે અઝાન ઓર અકામત દોનુંકો તરક ન કરે.

સવાલ—મોઅઝઝનકી બીલા ઇજાઝત અગર કોઇ અકામત કેહેદે તો કેસા ?

જવાબ—મોઅઝઝન કી ગિબત મેં કહેતો બીલા કરાહત દુરસ્ત હય ઓર જબ મોઅઝઝન મોજુદ હો ઓર વો દુસરેકી અકામત સે નારાઝ હોતા હો તો અબ મકરૂહ હય.

સવાલ—અઝાન ઓર અકામત કે મા બૈન કીસ કદર ફસલ ચાહીયે ?

જવાબ—અઝાન અવ્વલ વકતમેં ચાહીયે ઓર અકામત અવસત વકતમેં સીવાએ મગરીબકે કે ઇસમેં તીન છોટી આયતુંકી ફસલ કરે.

સવાલ—એક મોઅઝઝન દો મસજીદોં મેં અઝાન કહે તો કેસા ?

જવાબ—અગર અવલ અઝાનકે બાદ નમાઝ ભી પઢલી હય તો દુસરી મસજીદમે ઉસી મોઅઝઝનકા અઝાન કેહેના મકરૂહ હય વર ન મકરૂહ નહી હય. (દુરે મુખતાર)

સવાલ—અઝાનકા જવાબ દેના કેસા હય ?

જવાબ—અઝાનકા જવાબ દો તરાહ પર હય. જો શખસ મસજીદસે ખારીજ હો ઉસકે લીયે તો ફેલી જવાબ હય, યાને અઝાન સુનતેહી સબ કામ છોડે યહાં તક કે તીલાવતે કુરાન શરીફ ભી તરક કરકે મસજીદકો ચલે. ઉસકા યેહી જવાબ હય ઓર ઝબાનસે ભી જવાબ દેના ઉસ શખસ કો મુસતહબ હય. ઓર જો શખસ મસજીદકે અંદર હય ઉસપર ઝબાનસે જવાબ દેના વાજીબ હય બશરતે કે ઇલમે દીનકે સીખને ઓર સીખાને વાલા ન હો. (ગાયતુલ અવતાર)

સવાલ—ઝબાનસે જવાબ કીસ તરાહ દે ?

જવાબ—જબ મોઅઝઝન તકબીર કેહ ચુકે ઉસી તરેહ તકબીર આહીસતા ઝબાનસે કહે. ઇસી તરેહ શહાદતેન અદા કરે ઓર બ જવાબ હઇયા અલસ સલાત ઓર હઇયા અલલ ફલાહ કે આહીસતા લા હવલ વલા કુવ્વતા ઇલ્લા બીલ્લાહ કહે ઓર સુબોહકી નમાઝ મેં અસ સલા તો ખયરૂમ મીનનનોમ કે જવાબ મેં સદદકતા કહે. યાને તું સચ્ચા હય ઓર નેકુ કાર હય ઓર અકામતમે કદ કામતુસ

સલાત કે જવાબમે "અ કામ હલ્લાહો વ અદામહા માદા મતીસ સમાવાતે વલ અરદો" કહે યાને કાયમ રખે અલ્લાહ ઉસકો ઓર હમેશા રખે ઉસકો જબતક આસમાન ઓર ઝમીન હય. બાદ ફરાગ અઝાનકે મોઅઝઝન ઓર સામેઅ ઇસ દુઆકો પડે. હદીસ શરીફ્મેં આયા હય કે જો કોઇ બાદ અઝાનકે મેરે લીયે તલબે વસીલા કરેગા મેરી શફાઅત ઉસપર વાજીબ હોગી ઓર વો દુઆ યે હે. **અલ્લા હુમ્મા રબ્બા હાઝે હીદ્દાવતિતતામતે વસ સલાતીલ કાએ મતે આતે મોહમ્મદનીલ વસીલતા વલ ફ્દી લતા વબા અસહુ મકામમ મહામુદા નીલ લઝી વ અત તહુ ઇનનકા લા તુખલેફુલ મીઆદ.** તરજુમા અય અલ્લાહ ! માલીક ઇસ દુઆએ કામીલ કે ઓર નમાઝ કાએમ કે અતા કર મોહમ્મદર રસુ-લુલલ્લાહો વ અલયહી વ સલ્લમ કો વસીલા ઓર બુઝુરગી ઓર ઉઠા ઉનકો ઉસ મુકામે મહમુદ પર જીનકા તુને ઉનસે વઅદા કીયા હય, તહકીક તું વઅદા ખીલાફ નહી હય.

સવાલ—બાઝ લોગ વલ ફ્દીલતા કે બાદ દરજતર રફી એતા એ.ર વ અત તહુ કે બાદ વઝુકના શફા અતોહ ઓર ખતમ પર અર હમુર રાહેમીન ઓર ઝિયાદા કરતે હંય ઇનકોભી પઢના ચાહીયે, યા કયા ?

જવાબ—ઇન કલેમાત કી કોઇ અસલ નહીં હય. (ગાયતુલ અવતાર)

સવાલ—વોકોન હંય જીનપર અઝાન કા જવાબ દેના દુરસત નહી ?

જવાબ--વો યે હંય હાયઝા, ઝિચ્ચા, ખુતબેકા સુન્નેવાલા, નમાઝ

પઢને વાલા, જનાઝે મે મસરૂફ હોને વાલા, જીમા કરને વાલા, પાખાના ઓર પેશાબ કરને વાલા, ઇલમે દીન સીખને વાલા ઓર સીખાને વાલા.

સવાલ—અગર એક મસજીદ મે કઇ અઝાને હોં જેસે કે દેહેલી કી જામે મસજીદ મેં હોતી હંય યા શેહેર કી કઇ મસજીદોમેં કઇ અઝાન સુની જાએં તો કોનસી અઝાનકા જવાબ દેના ચાહીયે?

જવાબ--જો અઝાન પેહલી હુઇ હય ઉસકા જવાબ દે. (ગાયતુલ અવતાર)

સવાલ—અકામતકા જવાબ કેસા હય?

જવાબ--મુસતહબ હય.

ફસલ દુસરી

નમાઝકી શરતોંકા બયાન

સવાલ--શરત કીસકો કેહતે હંય?

જવાબ--શરત વો હય જો માહીયત સે ખારીજ હો. ઇસતરેહ પર કે ઉસકે ન હોનેસે મશરૂત કા નહોના લાઝિમ હોવે ઓર ઉસકે વજુદસે મશરૂતકા વજુદ લાઝિમ નહો.

સવાલ—નમાઝ કી શરાયત કએ કીસમ પર હંય?

જવાબ—દો કીસમ પર. એક શરત વાજીબ હોને નમાઝકી દુસરે શરાએત સહી હોને નમાઝકી.

સવાલ—વાજીબ હોને નમાઝ કે શરાએત કયા કયા હંય?

જવાબ—ચાર હંય. અવ્વલ ઇસ્લામ, દુસરા સેહતે અકલ, તીસરી બુલુગ, ચોથી વકત કા પાયા જાના, પસ હર મુસલમાન

આકીલ બાલીગ પર કીતાબ ઓર સુન્નત ઓર ઇજમાસે ઓકાત મુકરરા મઝકુરએ બાલામેં નમાઝકા અદા કરના ફરઝ એન હય. યહાં તક કે ઇસકા તારિક મુનકીર કાફીર હય. ઓર ગેર મુનકીર તારીક આલા દરજે કા ફાસીક હય. હમ હનફીયું કે યહાં ફાસીક તરક નમાઝ પર કેદ કીયા જાએગા જબ તક કે તોબા કરે બર ખીલાફ ઓર ઇમામ કે કે ઉનકે યહાં કતલ કીયા જાએગા તો અબ બીલા ઉઝરે શરઇ કીસી તરેહ નમાઝ છોડનેકી ગુનજાએશ નહીં.

સવાલ—ઉઝર શરઇ કયા કયા હંય.

જવાબ—સાત હંય, હૈઝ, નીફાસ, બેહોશી, ગશી, નીસયાન, દીવાનગી, નીંદ.

સવાલ—બુલુગકી અલામત કયા હય ?

જવાબ—મરદું કે લીયે એહતલામ કા હોના ઓરતોં કે લીયે હેઝકા આના.

સવાલ—બુલુગ બરસું કે એતબાર સે કબ હોતા હય

જવાબ—હમારે ઝમાને મેં બ વજેહ કોતાહી ઉમર અદના મુદત બલુગ કી લડકે કે હકમેં બારાબરસ ઓર લડકી કે હકમેં નવ બરસ ઓર ઝિયાદાકી હદ દોનું હકમેં પનદરા બરસ રખી ગઇ હય. અગર ઇસ દરમીયાન મેં લડકા લડકી દાવએ બુલુગ કર બેઠેં તો બીલા કસમ મકબુલ હોગા ઓર અગર નવ બરસ સે પહેલે લડકી ઓર બારા બરસસે પેહેલે લડકા દાવએ બુલુગ કરે તો મકબુલ નહીં. નમાઝ બ એતિબાર બરસું કે પનદરા બરસ કી ઉમરમેં ફરઝ હોગી મગર માં બાપ પર વાજીબ હય કે સાત બરસકી ઉમર સે નમાઝ

બચ્ચેકો પડવાવે યે તાકીદ કબલ અઝ વકતે બુલુગ આદી કરને કે લીયે હય.

સવાલ—અચ્છા અબ બતલાઇએ સેહતે નમાઝકી શરતેં કયા કયા હેં ?

જવાબ—પહેલી શરત પાક હોના હય નમાઝી કે બદનકા નજાસત હુકમી યાને હદસે અસગર ઓર અકબરસે. ઓર નજાસત હકીકી મોગલલિઝ ઓર મોખફફિફાસે. દુસરી શરત પાક હોના નમાઝીકે ઉસ કપડેકા હય જો નમાઝી કે બદન સે મુતતસલ હંય. મસલન એક ચાદર કા આંચલ ઉસકે બદન પર હય ઓર દુસરે આંચલપર એસી નજાસત લગી હય જો માનએ નમાઝ હય તો અગર નમાઝીકી હરકત સે નાપાક આંચલ ભી હરકત કરે તો નમાઝ કા માને હય. ઓર અગર કપડા ઉસકે બદનમે મુતતસલ નહી હય જેસે જા નમાઝ કે ઉસકા એક કીનારા નજાસત માનએ સલાતસે આલુદા હય ઓર દુસરા કીનારા પાક હય તો ઇસ કીનારે પર કે જીસ પર નજાસત નહી હય નમાઝ અદા હો જાએગી મુસલ્લા બડા હો યા છોટા, તીસરી શરત પાક હોના મુસલ્લેકે મકાન કા હય યાને ઉસકે દોનું હાથું ઓર દોનું ઘુટનું ઓર દોનું કદમું કી જગા ઓર સજદે કી જગા. ચોથી શરત ઢાંકના ઓરતકા હય મરદ કો નાફકે નીચેસે ઘુટનોં તક ઓર ઓરત બાલિગા આઝાદ કો તમામ બદનકા સીવાએ ચેહેરે ઓર દોનોં હથેલીયું ઓર દોનોં કદમું કેઓર લોંડીકો પેટ ઓર પીઠસે ઝાનું તક. પાંચમી શરત ઇસતકબાલ કીબલા (યાને કાબેકી તરફ મુંહ હોના ખ્વાહ હકીકતન હો યા હુકમન જેસે વો મુસાફર કે જીસકો જંગલમે સીમ્તે કાબા માલુમ નહી હય ઓર

વો અટકલસે દુસરે તરફકો કાબા ઠેરા કર નમાઝ પઢ રહા હય તે ઇસકા યે કાબા હુકમી હય ન હકીકી.) છઠી શરત નમાઝકી નીયત હય યાને નમાઝકા ઇરાદા ખાલીસ અલ્લાહ તાલાકે વાસ્તે કરના નીયત મેં મોઅતબર દીલકા ફેલ હય. જીસકો ઇરાદા લાઝિમ હય તો સીરફ ઝબાનસે કહેના કે જો દીલકે મુખાલિફ હો મોઅતબર નહીં કયું કે યે કલામ હય નીયત નહી હય, મસલન દીલમેં ઇરાદા ઝોહોરકી નમાઝકા થા ઓર ઝબાનસે અસર નીકલા તો નીયત સહી હે ઓર યે ઝબાનકી ખતા ઇસ નીયત મેં કુછ ઝરર નહી રખતી

સવાલ—અગર કીસી નમાઝી કે પાસ અંડા હય કે જો અંદરસે ખુન હો ગયા હય યા વો શીશી હે કે જીસમેં પેશાબ કિસ મરીઝકા હય ઇન અશીયા કા ઉસકે પાસ નમાઝ મેં મોજુદ હોન માને નમાઝ હય યા નહીં ?

જવાબ—વો અંડા કે જો અંદરસે ખુન હો ગયા હય ઉસકે સાથ નમાઝ જાએઝ હય, કયું કે વો ખુન માઅદનમે હય બર ખીલાફ શીશી કે જીસમેં પેશાબ હય માને નમાઝ હય કયું કે વો માઅદનસે અલાહેદા હય. (ગાયતુલ અવતાર.)

સવાલ--કયું સાહબ, મફરૂઝ સતર ઓરતકા ખોલના કીસી હાલતમેં બી દુરસત હય યા નહી ?

જવાબ—ગરઝ સહી, યાને દફે બોલ વ બરાઝ યા ખતના યા ઇલાજ યા જીમા હલાલ કે લીયે દુરસત હય.

સવાલ—અગર કોઇ નમાઝી ઉંચી જગે પર ખડા હુવા નમાઝ પઢ રહા હો ઓર નીચેસે આદમી કી નઝર ઉસકે કશફ ઓરત પર પડીતો ઉસકી નમાઝ હોગી યા નહી.

જવાબ—સતરે ઓરત ચાર તરફસે ચાહીયે ન અસફલસે. અગર કોઇ શખસ નીચેસે કશફે ઓરત દેખલે તો ઉસકી નમાઝ હો જાએગી.

સવાલ—અગર મૌલાને અપની લોંડીકો નમાઝ કી હાલત મેં આઝાદ કીયા તો વો નમાઝ ઉસકી દુરસત રહી યા ન રહી ?

જવાબ—અગર લોંડી કો ફોરન બર વકત આઝાદકે કુદરત બદન છુપાને કી મીસલ હુર્રા ઓરત કે હાસલ હુઇ ઓર ઉસને ઉસી વકત ફોરન સતરે ઓરત મીસલે હુર્રા કે અમલ કલીલ કે સાથ કરલીયા તો યેહી નમાઝ ઉસ કી દુરસત હો ગઇ વર ન ફાસીદ હોગી. (આલમ ગીરી)

સવાલ—હુર્રા ઓરત કે બાલ ચોટી કે કેસે હંય ?

જવાબ—ઓરત કે બાલ બીલઇતતેફાક ઓરત હય, ઇન કે ખુલ જાને સે ભી નમાઝ ફાસદ હોગી.

સવાલ—અગર બીલા કસદ અસનાએ નમાઝમેં કીસી નમાઝીકે અઝવ ગલીઝા યા ખફીફાસે બકદર ચોથાઇ અઝવ કે ખુદ બખુદ ખુલ ગયા તો ઇસ સુરતમેં ઇસ નમાઝ કે લીયે કયા હુકમ હય ?

જવાબ--અગર યે કશફ ઓરત બ કદર તીન બાર સુબહાન-લ્લાહ કહેનેકે રૂકે તો નમાઝ ફાસદ હોગી ઓર યે કશફ ઓરત ફેલ મુસલ્લી સે હોગા તો ફીલફોર નમાઝ ફાસીદ હોગી.(ગાયતુલ અવતાર)

સવાલ--ઓરત ગલીઝા ઓર ખફીફા મે કોન કોન અઝવ શામીલ હંય ઓર ઉસકો ઓરત કયું કહેતે હંય ?

જવાબ—ઓરત ગલીઝા મરદ ઓર ઓરત કે દકમે બોલ ઓર બરાઝ કા મહલ હય ઓર વો જગા કે જો ઇન દોનું કે

આસપાસ હય ઓર જો ઇસ કે સીવા હય વો ઓરત ખફીફા હય. ઓર ચાર બરસકા લડકા લડકી સગીર સીનમે શામીલ હય. યાને બદન ઉનકા ઢાંકને કે લાયક નહી. બાદ ચાર બરસકે મકાન ઔલ ઓર બરાઝ છુપાને કે લાયક હય. ફીર દસ બરસ તક ઔાલ ઓર બરાઝ કા મુકામ મએ ગીરદ ઓર નવાહ કે ઓરત ગલીઝા હોજાતા હય. બાદ દસ બરસકે જવાન કે માનીંદ હય. બરેહનગી છુપાને મે પંન્દરા બરસકા લડકા ઓરતુંમે જાનેસે મના કીયા જાએ.

સવાલ–નમાઝમેં કીસ કદર ખુલ જાનેસે નમાઝ જાયેઝ નહીં હય.

જવાબ—જો અઝવ કે ઓરત મે દાખલ હય (યાને દોફોતે દો અઝવ હંય. ઝકર અલાહેદા અઝવ હય. અલા હાઝા દો સુરીન અલાહેદા અલાહેદા અઝવ હંય. મરદ કે હકમે નાફસે નીચે ઘુટને તક જીસ કદર આઝા હંય વો સબ એક એક અલાહેદા અઝવ હંય ઓરત આઝાદ કે હકમેં સરસે પાઊં તક સબ ઓરત હય. યહાં તક કે કાન ઓર સર કાન અબ્ર સરકે બાલ લટકે હુવે. પેટ પીઠ દોનું છાતીયાં અગર બડી હોં તો દો અઝવ અલાહેદા અલાહેદા હંય વરના સીનેકે હુકમ મેં સીવાએ ચેહરે ઓર દોનું હથેલી ઓર પાઊં કે કે યે ઓરત નહીં) ઉસકી ચોથાઇ ખુલ જાને સે નમાઝ જાએઝ નહીં. ઇસસે કમ કે ખુલ જાને સે જાએઝ હય. બ શરતે કે ફોરન કશફે ઓરત ઇસ મીકદાર કે હોતેહી ઢાંક લીયા ગયા ઓર અગર એક રૂકન યાને તીનબાર સુબહાનલ્લાહકે મીકદાર ખુલા રહા તો નમાઝ ફાસદ હો જાએગી. ઓર યેભી ઉસી સુરત મેં હય જબકે કશફે ઓરત બીદુન ફેલ મુસલ્લી કે હુવા હય. ઓર અગર ફેલ

મુસલ્લીસે કશફે ઓરત હોગા તો ફોરન નમાઝ ફાસદ હોગી. અગરચે અદાએ રૂકન કી મીકદાર સે કમતર હો. (કબીરી ઓર દુરે મુખતાર)

સવાલ—યે હુકમ એક અઝવ કે ચોથાઇ હીસ્સા ખુલ જાનેકા માલુમ હુવા ઓર અગર કઇ આઝામેં બરેહનગી કલીલ મીકદાર કી પાઇ જાએ તો ઉસકે લીયે કયા હુકમ હય ?

જવાબ—ઇસ સુરતમેં હર એક અઝવ કે લીયે અલાહેદા અલાહેદા ચોથાઇ હિસ્સા કશફ ન હોને કી વજેહસે નમાઝ જાએઝ હોનેકા હુકમ નહી દીયા જાએગા. બલકે હર એક આઝા કી બરહેનગી કે મીકદાર કા હીસાબ હોગા. યહાંતક કે અગર કાનકા નવવાં હીસ્સા ઓર પીંડલી કા નવવાં હીસ્સા ઓરત કા ખુલ જાએ તો નમાઝ ન હોગી. ઇસલીયે કે હીસાબસે દોનું કો જમા કીયા તો કાનકી ચોથાઇ હીસ્સે કે બરાબર હો ગયા.

સવાલ—ઇસકી કયા વજેહ હય કે દોનું હીસ્સોં કો જમા કરકે કાન કી ચોથાઈ કરાર દી ઓર મને નમાઝકા હુકમ દે દીયા ?

જવાબ--જબકે સતર ખુલના કઇ આઝામે પાયા જાએ તો ઉસ વક્ત ઉન આઝા મેં જો સબસે છોટા અઝવ હય પેમાયશમેં ઉસકી ચોથાઇ લીયે જાનેકા હુકમ હય.

સવાલ—વો બરેહનાકે જો સતરે ઓરતકી કુદરત કીસી તરેહ નહી રખતા નમાઝ કયું કર અદા કરે.

જવાબ—યે શખસ દિનકો બેઠકર નમાઝ અદા કરે. રૂકુ ઓર સજુદકા ઇશારા કરે તાકે બરેહનગી ન ખુલે ઓર રાતકો ખડે હોકર પઢે ઇસ લીયે કે રાતકા અંધેરા ઉસકી શરમ ગાહકા સતર હય.

સવાલ—અગર કોઇ અંધેરે મકાન મેં બાવજુદ કુદરત સતર ઓરત કે ઞીર બરહેના નમાઝ અદા કરે તો કેસા હય ?

જવાબ—હરગીઝ દુરસત નહીં. કયું કે યે શખસ શરઅન મસતુર નહીં. (કબીરી.)

સવાલ--અગર કિસીકે પાસ સિવાય રેશમી કપડેકે ઓર કોઇ સાતિર ઓરત નહીં તો કયા કરે ?

જવાબ--ઉસી કપડે સે બદન છુપાકર નમાઝ પઢે. બિરેહના ન પઢે. (આલમગીરી)

સવાલ—અગર નંગેકો કપડે કી અબાહત યા કોઈ વાઅદા કરે તો ઊસ વાએદે કા કબતક ઇનતીઝાર ચાહીયે ?

જવાબ--જબ તક કે નમાઝ કે વકત ફૌત હોજાને કા ખોફ ન હો. ઇસીતરેહ પાની ઓર જગા કી તહારત કા ઉમેદ વાર ભી ઇનતીઝાર કરે. (આલમગીરી)

સવાલ--અગર નંગે કો એસા કપડા મીલે કે ચોથાઇસે હીસ્સા પાક હો. બાકી ના પાક ઓર કોઈ ચીઝ એસી ભી નહી કે જો ઉસકી નજાસત કો દુર કર દે તો કયા કરે ?

જવાબ—ઊસી કપડેસે નમાઝ પઢે. અબ અગર બિરેહના પઢેગા તો નમાઝ જાએઝ નહોગી ઓર અગર કુલ કપડા યા ચોથાઇસે ઝિયાદા ના પાક હય તો ભી અફઝલ ઉસી કપડેસે હય.

સવાલ--અગર નંગે કો નમાઝ કે અંદર કપડા મીલજાએ તો કયા કરે ?

જવાબ—ઇસ નમાઝ કો તોડ કર ફીરસે પઢે. (આલમગીરી)

સવાલ—નંગે કો સીરફ ઇસકદર કપડા મોયસ્સર આયા કે જીસસે પાખાને કી જગા યા પેશાબ કી જગા હી ઢાંકલે તો અબ ઇન દોનું સે કોનસી જગા કો સતર કરકે નમાઝ પડે ઓર અગર કીસી કો ભી ન ઢાંકે તો કેસા ?

જવાબ—પેશાબ કી જગા કો ઢાંક કર કે નમાઝ અદાકરે, ઇસલીયે કે ઇસમે અદબ કીબલે કા ભી મલહુઝ હો ગયા. ઓર અગર ઇસ કદર ન ઢકેગા તો ગુનેહગાર હોગા. નંગે કો જીસ કદર કપડા યા ઓર ચીઝ જો બરેહનગી કો સાતીર હો મીસલ બોરીયા યા પતે વગેરે કે મયસ્સર આએ ઊસી સે મકામ કબલ ઓર દુબર કો છુપાવે ઓર યે છુપાના બીલ ઇતેતફાક વાજીબ હય.

સવાલ—એક આદમી કા પાજામા ઇસતરેહ ફટાહુવા હય કે અગર યે શખસ ખડે હોકર નમાઝ પઢતા હય તો ઊસકો સતર ઊસ મીકદાર કા ખુલતા હય કે જીસ સે નમાઝ જાયેઝ હય. અબ યે શખસ નમાઝ કીસ તરેહ અદા કરે ?

જવાબ—યે શખત બેઠકર નમાઝ અદા કરે ઇસી તરેહ રૂકુ ઓર સુજુદ ઇશારે સે અદા કરે. (આલમગીરી)

સવાલ—સતરે ઓરત નમાઝ મે હી ફરઝ હય યા નમાઝસે બાહેર ભી ?

જવાબ—સતરે ઓરત મુતલકન ફરઝ હય નમાઝ મેં ભી ઓર ખારિજ નમાઝ મેં ભી.

સવાલ—કોઇ નમાઝી અપને કીસી કપડે સે નજાસત માને સલાત ઊસ વકત દેખે જબકે વો નમાઝ પઢ ચુકા હય ઓર યે નહી માલુમ કે નજાસત કબ લગી થી તો યે કયા કરે ?

સવાલ—કીસી વકત કીસ નજાસત કો ધો ડાલે ઓર કીસી નમાઝકા એઆદા ન કરે.

સવાલ—મરદ કો કિતને કપડે સે નમાઝ પઢના મુસતહબ હય ?

જવાબ—તીન કપડું સે. પાએજામા કુરતા યા ઓર કુછ અમામા ઓર દો કપડું સે ભી જાએઝ હય. સીરફ એક પાએજામે સે મકરૂહ હય. (આમલગીરી)

સવાલ—ઓરતોકોં કિતને કપડે સે નમાઝ પઢના મુસતહબ હય ?

જવાબ—ઓરતોંકો ભી તીન કપડોંસે નમાઝ પઢના મુસતહબ હય. પાએજામા કુરતા ડુપટા અગર દોસે ભી પઢલે તો જાએઝહે ઓર એક કપડેસે ભી ઢકજાને તમામ બદનકે દુરસત હય વર ન નહી.

સવાલ—નાપાક કપડેકા પેહેનના અલાવા નમાઝ કે ઓર ઓકાતમેં ભી જાએઝ હય યા નહી ?

જંવાબ—ઓર ઓકાત મેં જાએઝ હય.

સવાલ—પાંચવીં શરત નમાઝ કી કીબલે કી તરફ મુંહ કરના જો બતલાયા ગયા હય કયા ઇસ શરતમેં મકકે વાલે ઓર ગેર મકકે વાલે સબ બરાબર હંય યા ફરક હય ?

જવાબ—ફરક હય. મકકે વાલુંકે લીયે એન કાબે શરીફકી સીધ મેં મુંહ કરના ઓર ગેર મકકે વાલું કે લીયે કાબેકી સીમ્તકી તરફ મુંહ કરના શરતે નમાઝ હય. (કબીરી)

સવાલ—ઇસ મકામપર મુખાલીફ ઇસલામ ઓતરાઝ કીયા કરતે હેં કે કાબે શરીફ કો સજદા કરના શીરકમેં દાખલ નહી

તો ઓર કયા હય. હાલાં કે ઇસલામકા દાવા હય કે તોહીદ બજુઝ ઇસલામકે ઓર કીસી મઝહબમેં નહી ઇસકા ભી જવાબ દીજીયે !

જવાબ—યે એતિરાઝ મુખાલીફોંકા ઇસલામ પર ઉનકી કમાલ બે અકલી ઓર બે ઇલમી પર દાલ હય અગર મોતરેઝીન મસજીદ લહુ ઓર મસજીદ ઇલૈહ કે ફરક કો સમજ લેતે તો કભી એસા લગવ એતિરાઝ ન કરતે.

સવાલ—હઝરત સલામત વો તો ખાક સમજેંગે ઇસકો તો હમ ભી નહી સમજે?

જવાબ—ભાઇ મસજીદ લહુ વો હય કે જીસકે લીયે સજદા કીયા જાવે ઓર મસ જીદ ઇલૈહ વો હય જીસકી તરફ સજદા કીયા જાવે. અબ ફરમાઇયે વો કોનસા મુસલમાન હય જો યેહ નહી જાનતા કે મસજીદ કોન હય. વો તો વોહી વેહદહુ લા શરીક લહુ હય ઓર જો મસજીદ ઇલૈહ હય વો ઉસી મસજીદ લહુ કે હુકમ કી તામીલ હય દુસરે ફરકે બઇન યે હે કે મસજીદ લહુ મકસુદે ઇબાદત હોતા હય ઓર મસજીદ ઇલૈહે મકસુદે ઇબાદત નહી હોતા. અગર કાબા શરીફ મકસુદે ઇબાદત હોતા તો માઝુર કે હકમે સાકત કયું હોતા. હાલાં કે માઝુર જીધર ચાહે નમાઝ પઢલે જેસાકે આઇનદા મસાએલસે માલુમ હોગા બર ખીલાફ બુત પરસતું કે ઇસકા બુત મસજીદ લહુ હય.

સવાલ—યેભી બતલા દીજીયે કે ઇસ હુકમ મેં કયા હીકમત હય.

જવાબ—એકતો યે હય કે જો આકીલ બંદે ખુદા એ તઆલા જલ્લે જલાલહુ પર અકલસે જહત કો મહાલ જાનતે હંય ઉનકી

અસલ ફીતરત ઇસકી મુકતઝી નહીં કે નમાઝ મે કીસી ખાસ તરફ કો મુંહ કરે ઇસલીયે અલ્લાહ જલ્લેશાનહુ ને ઉનકો એસી બાત કા હુકમ દીયા કે જો ઊનકી પેદાએશી મુકતઝા કે ખીલાફ હંય તાકે ઝાહેર હોજાએં હુકમ કે માનને વાલે ઓર ન માનને વાલે. પસ માનને વાલે અરબી ઝબાનમે મુસલમાન કહેલાતે હંય ઓરન માનને વાલે કાફીર. દુસરી હીકમત યે હય કે જમીએ એહલે ઇસલામ એક જેહેતીકો હમેશા પેશે નઝર રખેં. અલાવા ઇનકે ઓર બોહોત સી હીકમતેં હેં કે જીનકી તેહરીર કા યે રીસાલા મુતહમ્મીલ નહીં.

સવાલ—કીબલે કે પેહેચાનને કી કયા અલામતેં હંય ?

જવાબ—શેહેર ઓર ગાઉંમે તો મસજીદોં જંગલો ઓર દરીયાઊંમે સીતારે ઓર આદમી અગર એસે મોકું પર આદમી સે દરીયાફ્ત ન કરે ઓર સીતારુંસે કીબલેકી શનાખ્ત ન કરે અપની અટકલસે નમાઝ પઢે તો જાએઝ નહીં કયું કે તહરી (અટકલ) ફરઝ હય. (ગાયતુલ અવતાર)

સવાલ—હીંદુસતાનમેં સીતારું સે કીબલેકી શનાખ્ત કા કયા તરીકા હય ?

જવાબ—અકસર શેહેરૂમે હીંદુસતાન કે કુતબ તારા નમાઝી કે દેહને શાનું પર હોતા હંય પસ સામને કીબલા નુમા હુવા.

સવાલ—જહાં કોઇ બી અલામત ન હો કયા કરે ?

જવાબ—તહરી યાને અટકલ દોડાયે જીધર ઇસકી અટકલ કીબલેકી સીમત મુકરર કરદે વો ઊસી તરફ નમાઝ પઢલે અગર બગેર (ચોકસી) તહરી કે પઢેગા નમાઝ ન હોગી. (ગાયતુલ અવતાર).

સવાલ—એક શખ્સકી અટકલ કીસી જાનીબકો ન હો ઓર સબ સીમતોં મેં ઊસકો તઝબઝબ હો તો વો કયા કરે ?

જવાબ—યે શખસ એહેતીયાતન હરેક સીમત કો એક એક બાર નમાઝ પઢેગા. (શામી).

સવાલ—એક શખસને બાદ તહરીકે એક સીમત કો એક રકાત પઢી, ઊસકી રાએ દુસરી જાનીબ કો બદલી અબ દુસરી રકાત ઇસ દુસરી જાનબ પઢલી ઇસી તરેહ ચારોં સીમત કો રાએ બદલી ઓર ચારૂં રકાત ચાર સિમ્તકો અદા કી અયા ઇસકી બી નમાઝ હુઇ યા નહી ?

જવાબ—ઇસકી બી નમાઝ હો ગઇ. (આલમગીરી)

સવાલ—એક શખસને તહરીસે એક સીમત મુકરર કી મગર નમાઝ દુસરી તરફ પઢી ઇસકી નમાઝ હુઇ યા નહી ?

જવાબ—ઇસકી નમાઝ નહીં હુઇ ફીરસે અદા કરે. (આલમગીરી)

સવાલ—એક શખસને બાદ તહરી કે નમાઝ શુરૂ કી ઓર અસનાએ નમાઝ મેં યા બાદ ખતમ નમાઝ કે માલુમ હુવા કીબલા દુસરી તરફ હય અબ કયા કરે ?

જવાબ—અગર અસનાએ નમાઝમેં ઇલમ હુવા તો ઊસી વકત ફીર જાએ અગર એક રૂકન કી મીકદાર બી તવકકુફ કરેગા તો નમાઝ ફાસદ હો જાએગી. ઓર અગર બાદ ખતમ નમાઝ કે માલુમ હુવા તો અબ નમાઝ કે ફીરને કી ઝરૂરત નહી. (આલમગીરી)

સવાલ—એક શખસને બાદ તહરીકે એક સિમત કો એક રકાત પઢી ઓર દુસરી રકાત બ વજેહ ઝાહેર હોને ખતા તહરીકે દુસરી તરફ અદા કી. અબ યે માલુમ હુવા કે પેહેલી રકાત સે એક સજદા છુટ ગયા હય યે શખસ કયા કરે ?

જવાબ—ઇસ શખસ કી નમાઝ ફાસદ હો ગઈ. અબ શુરૂસે પઢે. ઇસ લીયે કે અગર સજદા મઝકુર ઇસ તરફ કો કરતા હય જીધર કે અબ નમાઝ પઢતા હય. તબતો યે કીબલા પેહેલી રકાતકા કીબલા નહી ઓર સજદા રકાત કા જુઝ હય તો ગોયા યે સજદા ઊસ કિબલેકો ન હોગા જો મુસલ્લીકે ઇલમમેં પેહેલી રકાત અદા કરતે વકત થા, ઓર અગર ઊસ જાનિબ કો કરતા હય જીસ તરફ કે પેહેલી રકાત અદા કી હય તો જો તરફ અબ ઉસકે નઝદીક કીબલા હય ઉસસે ફીરના લાઝિમ આતા હય. લિહાઝા અઝ સરે નવ પઢે. (ગાયતુલ અવતાર)

સવાલ--એક અંધેને એક રકાત કીબલે કે ગેર સિમત પઢી ફીર એક શખસને ઉસ અંધેકો કીબલે કી તરફ ફેર દીયા ઓર ઉસકે પીછે ઇકતીદા કરલીયા આયા યે ઇકતદા દુરસત હય યા નહીં ?

જવાબ-અગર અંધે કો નમાઝ શુરૂ કરને કે વકત કોઇ શખસ એસા મીલા થા જીસસે વો કિબલે કી સિમત પુછ સકતા થા મગર ઉસને નપુછા તો ઇમામ ઓર મુકતદી દોનું કી નમાઝ ફાસિદ હય. ઓર અગર એસા શખસ ન મીલા થા તો સીરફ મુકતદીકી નમાઝ ફાસિદ હય ન ઇમામકી ઇસી તરેહ ઉસ અટકલ કરનેવાલેકી બી ઇકતેદા ન કરે જો એક તરફ કો તરક કરકર નમાઝ કે અંદર

હી દુસરે તરફ ફિર ગયા હો બશરતે કે મુકતદી ઉસકા પેહેલા હાલ જાનતા હો. (આલમગીરી)

સવાલ—અગર મસબુક ઓર લાહકકી રાય બાદ સલામ ફેરને ઇમામ કે બદલ ગઇ તો અબ કયા કરે ?

જવાબ—મસબુક (મસબુક ઓર લાહક ઓર મદરકકા બયાન મુફસસિલ આગે આયગા) અપની રાએ કે સીમત ફીર જાએ ઓર નમાઝ પુરી કરે, ઉસકી નમાઝ હો જાએગી ઓર લાહક અઝ સરે નવ અદા કરે કયું કે મસબુક બાકી નમાઝ કે પઢને મે મીસલ મુનફરદ કે હય ઓર લાહક બાકી નમાઝ મેં ઇમામકે પીછે હય. જેસે મદરક મુકતદી કે જબ ઉસકો માલુમ હુવા કે ઇમામ કીબલે કી તરફ નમાઝ નહીં પઢ રહા હય તો અબ વો અપની નમાઝકી ઇસલાહ દુસરી રકાતમેં નહી કર સકતા ઇસલીયે કે અગર દુસરી તરફ અપની રાએકે મુવાફીક મુંહ ફેરતા હય તો સરીહન ઇમામ કી મુખાલીફત લાઝિમ આતી હય ઓર અગર નહીં ફેરતા હય તો દીદઓ દાનીસતા કીબલેકી મુખાલીફ સીમ્ત કો નમાઝ પઢતા હય કે જો મુફસીદે નમાઝ હય બસ યેહી હાલ લાહક કા હય. (આલમગીરી)

સવાલ—અગર મુકતદી કી રાએ બદલ જાએ ઉન દો રકાત પીછલી મેં કે જો મુસાફીર ઇમામ કે સલામ ફેરને કે બાદ પઢ રહા હય તો અબ ઇસકો કયા કરના ચાહીયે ?

જવાબ—યે ભી મીસલ લાહકકે અઝ સરે નવ નમાઝ અદા કરે. કયું કે યે હુકમન ઇમામ કી તાબેદારી હય,

સવાલ—એક એસા મરીઝ હે જો ખુદ કિબલે કી તરફ મુંહ ફેર નહી સકતા ન ઉસકે પાસ એસા શખસ હય કે જો કીબલે કી તરફ મુંહ ફેરદે તો અબ યે કયા કરે ?

જવાબ—જીધર કો ચાહે નમાઝ પઢલે ઇસી તરેહ અગર કોઇ મુંહ ફેરને વાલા તો હય લેકીન મુંહ ફેરના મરીઝકો ઝરર કરતા હય તો ભી ઉસકે લીયે યેહી હુકમ હય કયુંકે યે સાહેબે ઉઝર હય ઓર હર સાહેબે ઉઝર કા યેહી હુકમ હય. (આલમગીરી)

સવાલ—એક શખસને કશ્તી યા રેલમેં નમાઝ શરૂ કી ઓર અસનાએ નમાઝમેં કશતી ઓર રેલકા રૂખ કીબલેકી જાનિબસે ફીર ગયા તો અબ નમાઝી કો કયા કરના ચાહીયે ?

જવાબ—યે નમાઝી કીબલે કી તરફ ફીર જાવે. (આલમગીરી)

સવાલ—અટકલસે જેસે નમાઝ કે લીયે કીબલે કો તજવીઝ કરના ઝરૂરી હય વૈસા હી સીજદએ તીલાવત ઓર નમાઝે જનાઝા કે લીયે ભી ઝુરૂર હય યા નહી ?

જવાબ—બેશક ઝુરૂરી હય બલકે હર વકત ઉઠને બેઠને મેં ભી ઇસકા ખીયાલ રહેતો બેહેતર હય.

સવાલ—છઠી શરત નમાઝ કી નીયત બયાન કી હય યે બતલાઇયે કે નીયત કીસકો કહેતે હંય ?

જવાબ—ઇસ જગા નીયત નમાઝ મેં દાખલ હોને કે ઈરાદે કો કેહતે હંય. યાને નમાઝ કે વકત બીલા તાઅમ્મુલ દીલમેં જાને કે આજ કી નમાઝ ફરઝ ઝોહોર કી પઢતા હું અગર યે જાનના તાઅમ્મુલસે હોગા તો નમાઝ જાએઝ ન હોગી. (આલમગીરી)

સવાલ—એક શખસ અફકાર ઓર તશવીશાત મેં ઇસકદર મુનહમિક હય કે નમાઝ કે વકત દીલકે હાઝિર કરનેસે આજીઝ હય યહાં તક કે બીલા તાઅમ્મુલ નહી બતલા સકતા કે કૌનસે વકત કી નમાઝ પઢતા હું યે કયા કરે ?

જવાબ—એસે શખસકે હકમે નમાઝ સહી કરના બજાએ દીલકે અમલકે કાફી હય. (આલમગીરી)

સવાલ—ઝબાનસે નીયત કરને મે વોહી શખસ મખસુસ હય જીસકા દીલ હાઝિર હોનેસે આજીઝ હય યા વો ભી કરલે કે જીસકા દીલ નમાઝ કે વકત હાઝિર હય ?

જવાબ—ઇસ શખસ કો ભી મુસતહબ હય તાકે દીલ ઓર ઝબાનમે મુવાફીકત હો જાએ. (દુરે મુખતાર)

સવાલ—એક શખસ કે દીલમેં તો ઝોહોર થા ઓર ઝબાનસે અસર નીકલ ગયા તો યે નીયત હુઇ યા નહી ?

જવાબ—નીયત તો દીલકે હી અમલ કા નામ હય. યે ઝબાનસે કેહેના લગવ હુવા ઓર દીલકા સમજના મોઅતબિર.

સવાલ—નમાઝકી નીયત મેં ફરઝ ઓર વાજીબ ઓર સુનતકા મુતઐયન કરના કેસા.

જવાબ—ફરઝ ઓર વાજીબ મેં તો તઐયુન ફરઝ હય. યાને અગર નીયત મેં યે મુતઐયન નહી હોગા કે યે નમાઝ જીસકો મેં અદા કરતાહું ફરઝ હય યા વાજીબ યા સુન્નત ઓર ઝોહોરકી હય યા અસર કી તો નમાઝ ઉસ કી નહી હોગી. ઇસી તરેહ નમાઝ વાજીબ મેં યે તઐયુન નહીં કીયા કે યે નમાઝ ઇદકી હય યા નઝર

ગેરા કી ઓર છદકી હય તો કોનસી છદકી ઓર નઝર કી હય તો કોનસી નઝર કી તો ભી ઉસકી નમાઝ નહી હોગી. બર ખીલાફ સુન્નત કે કે ઇસમે બીલા તઓયુન સુન્નત ઓર નફીલ કે મુતલક નમાઝકી નીયત દુરસત હય મગર બેહેતર ઇસમે ભી યેહી હય કે તઅયુન કરલે તાકે સબકે નઝદીક અદા હો જાએ. (કબીરી)

સવાલ--ઓર કયા કયા બાતે હંય જો નીયતમેં ઝુરૂરી હંય?

જવાબ—મુનફરદ ઓર ઇમામ પર દો બાતેં હંય ઓર મુકતદી પર તીન.

સવાલ—વો કયા કયા બાતેં હંય જો મુનફરીદ ઓર ઇમામ પર નીયત મેં ઝરૂરી હંય ?

જવાબ—એકતો નમાઝકા નીયતમેં અલ્લાહહી કે વાસતે કેહેના, દુસરે કાએશરીફ કી જાનિબ નીયત કરના (આલમગીરી)

સવાલ—વો કયા કયા બાતેં હંય જો મુકતદી પર નીયત મેં ઝરૂરી હંય ?

જવાબ—દો બાતેં હંય જો મુનફરદ ઓર ઇમામ પર હંય ઓર એક બાત મુકતદી પર ઇકતદા કી નીયત કી ઝિયાદા હય યે નીયત ભી મુકતદી કે લીયે શરત હય.

સવાલ—રકાતુંમે તઐયુન કેસા હય ?

જવાબ—તઅયુને રકાત ઝુરૂરી તો નહીં હય મગર કરલે તો બેહેતર હય.

સવાલ-એસી નીયત બતલા દીજીયે જો સબકે નઝદીક દુરસ્ત હો.

જવાબ—ઇસ તરેહ કરલે. નીયત કરતા હું મે યા નીયત કી મેને આ.જ ફરઝ નમાઝ ફજર કી યા ઝોહોર કી વાસતે અલ્લાહ તઆલા કે મુંહ મેરા તરફ કાબેશરીફ કે. ઇસી તરેહ જો વકત હો નામ લેવે ઓર નીયત તકબીર તેહરીમા કે સાથ હો બાદમે સહી નહી હય. (ગાયતુલ અવતાર)

સવાલ—અગર કીસી કે ઝિમ્મે ફાએતા નમાઝ ઇસ કદર હો કે જીનકી કઝા કી તારીખ ઓર દીન મોઐયેન નહી કર સકતા કે ફલાની તારીખ યા ફલાને દીનકા ઝોહોર મેરે ઝિમ્મે હય યા અદદે નમાઝ મોઐયન નહી કર સકતા કે દસ ઝોહોર ઝિમ્મે હંય યા બીસ તો યે શખસ ઇન કઝા નમાઝોં કી નીયત કીસ તરાહ કરે ?

જવાબ—ઇસ શખસસે તઐયુન સાકત હુવા બીલા તાઐયુન કઝ. કરે અગર ઇસ તરેહ નીયત કર લીયા કરે તો બેહેતર હય. નીયત કરતા હું મંય પેહેલી ફજરકી યા ઝોહોરકી કે જો મેરે ઝિમ્મે ફરઝ હય. ઓર પઢતા રહે જબ તક અદાએગીકા તાઐયુન હો.

સવાલ—એક શખસ નમાઝ તો પઢતા હય મગર યે નહી જાનતા કે ફરઝ કીસકો કેહતે હંય ઓર સુન્નત કીસકો આયા ઉસકી નમાઝ હોગી યા નહી ?

જવાબ—ઉસકી નમાઝ નહી હોગી કયું કે ઉસકી નીયત સહી નહીં. (આલમગીરી—ગાયતુલ અવતાર)

સવાલ—મુકતદી નીયત કીસ તરેહ કરે ?

જવાબ—ઇસ તરેહ કરે:-"નીયત કરતા હુંમે આજકી ઝોહોરકી

વાસતે અલ્લાહ તઆલાકે મુંહ મેરા તરફ કાબેશરીફ કે પીછે ઇસ ઇમામકે અલ્લાહો અકબર.

સવાલ—અગર મુકતદીને ઇમામ મુએયનકી નીયેત કી યાને ઝયદકી ઓર વે નીકલા અમર તો ઇસકી ઇકતીદા દુરસત હોગી યા નહી ?

જવાબ—ઇસ નીયતસે યે ઇકતીદા દુરસત નહીં ઇસ લીયે નમાઝ ભી નહી હુઇ. (આલમગીરી)

સવાલ—અગર કોઇ ઇશાકી નમાઝમે સીરફ ઇકતીદાકી નીયતસે જમાતમેં શરીક હો ગયા ઓર ઉસકો યે ખબર નહી કે જમાત ફરઝકી હય યા તરાવીહકી તો ઉસકી નમાઝ હોગી યા નહી ?

જવાબ—મુતલક નીયત ઇકતદાસે ઇકતદા દુરસત નહી જબ તક ઇમામકી નમાઝકી ભી નીયત ન કરે. (આલમગીરી)

સવાલ—ઇમામકો ભી ઇમામતકી નીયત ઝુરૂર હય યા નહી ?

જવાબ—મરદોંકે હકમેં ઇમામ કો ઇમામતકી નીયત કી ઝુરૂરત નહીં યહાં તકકે અગર યે નીયત કરે કે ફલાન શખસકા ઇમામ નહી હું ઓર ફીર વોહી શખસ ઇસકા ઇકતીદા કરે તો ઉસકી ઇકતેદા દુરસત હય. મગર ઓરત બીલા નીયત ઇમામકી ઇકતીદા કરેગી તો ઉસકી નમાઝ ન હોગી. (ગાયતુલ અવતાર, આલમગીરી)

સવાલ—એક શખસ અકેલા નમાઝ પઢ રહા હય ફીર એક શખસને આકર ઉસકા ઇકતીદા કીયા તો કયા યે ઇકતીદા દુરસત હય ?

જવાબ—દુરસત હય.

સવાલ—એક જનાઝે કે ઇમામને મય્યત કો મરદ જાનકર

નમાઝ પઢા દી ફીર માલુમ હુવા કે યે મય્યત ઓરત હય યે નમાઝ હુઇ યા નહી ?

જવાબ—યે નમાઝ બ વજેહ સહી ન હોને નીયત કે નહી હુઇ ફીર કર પઢે.

સવાલ—વીતરકી નીયત કીસ તરેહ કરે ?

જવાબ—વીતરકી નીયત યું કરે કે નીયત કરતા હું મે તીન રકાત નમાઝ વીતર વાજીબ કી મુંહ મેરા તરફ કાબે શરીફ કે વાસતે અલ્લાહ પાક કે અલ્લાહો અકબર

સવાલ—જનાઝેકી નમાઝકી નીયત કીસ તરેહ કરે ?

જવાબ—ઇસ તરેહ કરે, નીયત કરતા હું મે નમાઝ જનાઝેકી મએ ચાર તકબીરૂંકી વાસતે દુઆ ઇસ મૈયતકે મુંહ મેરા તરફ કાબે શરીફ કે અલ્લાહો અકબર.

સવાલ—ઇદૈનકી નમાઝકી નીયત કીસ તરેહ પર કરે ?

જવાબ—નીયત કરતા હું મે નમાઝ વાજીબ ઇદુલ ફીતરકી મએ છે તકબીરૂં કે પીછે ઇસ ઇમામ કે મુંહ મેરા તરફ કાબે શરીફ કે અલ્લાહો અકબર

સવાલ—સુન્નત નમાઝોકી નીયત કીસ તરેહ કરે ?

જવાબ—સુન્નત નમાઝોંમેં મુતાબેઅત રસુલુલ્લાહ સલ્લલ્લાહો અલયહે વસલ્લમકી નીયત કરે યાને નીયત કરતાહુંમે ચાર રકાત સુન્નત ઝોહરકી બસબબ પેરવી રસુલુલલ્લાહો સલલલ્લાહો અલયહે વસલ્લમકે મુંહ મેરા તરફ કાબેશરીફકે અલ્લાહો અકબર.

ફસલ ચોથી.

નમાઝકી સિફતકા બયાન

સવાલ—સીફત કીસકો કહેતે હંય ?

જવાબ—લુગતમેં સીફત એસે માનેકે બયાનકો કહેતે હંય જો ઝાત મોસુફમેં મોજુદ હો ઓર ઉરફે નમાઝમેં સીફત વો કેફીયત હય જો શામીલ હો ફરઝ વાજીબ, સુન્નત, મુસતહબ પર.

સવાલ—અચ્છા બતલાઓ, નમાઝકે જીનકો અરકાન કહેતે હંય વો કયા કયા હંય ?

જવાબ—સાત હંય (૧) તકબીર તેહેરીમા યાને અલ્લાહો અકબર કેહેના (૨) કયામ યાને સીધા ખડા હોના ઇસતરેહ પરકે અગર હાથ છોડે જાવેં તો ઘુટનોં પર પોહોંચે. અગર ઘુટનુંપર પોહોંચ જાએંગે તો કયામ અદા ન હોગા (૩) કીરાત યાને એક આયતકા પઢના (૪) રૂકુ યાને ઇસ કદર ઝુકનાકે અગર દોનું હાથ ફેલાદે તો ઝાનું પકડ લેવે વર ન રૂકુ નહોગા. ઓર બેઠકર રૂકુ કરનેમેં પેશાની મુકાબીલ ઝાનુંકે હો. (૫) સજદા યાને નાક ઓર પેશાની દોનું ઝમીનપર રખે ઓર પાઉંકી ઉંગલીયુંમેસે એક ઉંગલીકા ટેકા રેહેનાભી શરત સજદા હય અગર એક ઉંગલીભી ન ટીકી રહેગી ઓર દોનું પાઉં સજદેમેં ઉઠ જાએંગે તો સજદા ન હોગા. (૬) કાએદા આખીરાહ યાને બ મીકદાર તશહહુદ અખીર નમાઝમેં બેઠના. [૭] અપને કીસી કામસે ખારીજ હોના, ઇનીહકો અરકાનભી કહેતે હંય બ જુઝ તકબીરે તેહેરીમાકે.

સવાલ—તકબીર તેહેરીમાકા હાલ નહી મલુમ હુવાકે યે કયા હય. શરત હય યા રૂકન ?

જવાબ—યે શરત હય.

સવાલ—ફીર ઇસકી કયા વજેહ હય જો આપને શરાયતે નમાઝમે ઇસકો બયાન નહી કીયા ?

જવાબ— ઇસકી યે વજેહ હયકે યે નમાઝકે સાથ એસી મીલી હુઇ હય જેસે દરવાઝા ધરસે તો ઇસકા ઝિકર નમાઝહીકે સાથ મુનાસીબ હય. (દેખો કીતાબ શામી)

સવાલ—મુકતદી તકબીરે તેહરીમા કીસ વકત કહે ?

જવાબ—ઇમામકી અલ્લાહો અકબરકી (રેસે) અપની હમઝાકો મીલાલે અગર અકબરકા લફ્ઝ, ઇમામકે કેહેનેસે પેહેલે કેહ દેગા તો નમાઝ શુરૂ નહોગી. ઇસી તરેહ અગર ઇમામકો રૂકુમેં પાયા ઓર અલ્લાહકા લફ્ઝ ઉસને રૂકમેં જાકર કહાતો નમાઝ શુરૂ ન હોગી. [આલમગીરી]

સવાલ—તકબીરે ઉલાકે મીલનેકી ફઝીલત કબતક હય ?

જવાબ—જબ તક પેહેલી રકાત મીલે. (આલમગીરી)

સવાલ—એક શખસને ઇમામકો રૂકુમેં પાયા ઉસને ખડે હોકર તકબીર કહી મગર રૂકુકી તકબીરકી નીયતકી ન તકબીર તેહેરીમાકી, આયા યે નમાઝકા શુરૂ કરને વાલા હુવા યા નહી ?

જવાબ—યે શખસ નમાઝકા શુરૂ કરને વાલા હો ગયા ઓર નીયત ઇસકી લગવ હુઇ. (આલમગીરી)

સવાલ--ગુંગા ઓર અપસે અન પઢ કે અછી તરેહ કુછ પઢ નહીં સકતા ઉસ્કી નમાઝ કીસ તરેહસે હોગી ?

જવાબ—ઉસ્કી નમાઝ સીર્ફ નીયતસે હો જાતી હય ઇસપર ઝબાન હીલાના વાજીબ નહી. (આલમગીરી)

સવાલ—દુસરા ફરઝ નમાઝકે અંદર જો કયામ બતલાયા ગયા હય કયા યે કયામ ફરઝ વાજીબ સુન્નત સબ નમાઝમે ફરઝ હય યા કુછ કેદ હય ?

જવાબ—હાં કેદ હય. ફરઝ નમાઝ ઓર જો મુલહીક બફરઝ હય જેસે નઝર ઓર સુન્નતે ફજર ઓર વીતર ઇન સબમે બીલા ઉઝર કયામ ફરઝ હય. નફલ નમાઝમેં ફરઝ નહીં. બિલા ઉઝર ભી બેઠ કર જાએઝ હય. (ગાયતુલ અવતાર)

સવાલ—વો ઉઝર કયા કયા હંય જીનસે ફરઝ નમાઝ ભી બેઠ કર પઢના જાએઝ હય ?

જવાબ—અવલ બીમારી, દુસરે બરેહનગી. તીસરે શેખુખીયત (એસે બુઢાપે કો કહેતે હંય જીસકી વજેહસે નમાઝ ખડે હોકર ન પઢસકે) ઇન ઉઝરાતકે અલાવા ફરઝ નમાઝ યા મુલહક બફરઝ નમાઝ બેઠ કર અદા કરેગા તો જાએઝ ન હોગી, (ગાયતુલ અવતાર)

સવાલ—કીયામ સારી નમાઝમે ફરઝ હય યા કુછ તફરીક હય ?

જવાબ—હાં તફરીક હય જીસ કદર નમાઝમેં કીરાત ફરઝ હય ઉસી કદર કીયામ ફરઝ હય. (યાને એક આયતકી મીકદાર) ઓર બ કદર સૂરે ફાતેહા ઓર છોટી સુરત કે કયામ વાજીબ હે ઓર ઇસસે ઝયાદા સુન્નત યા મુસતહબ. (દુર્રે મુખતાર)

સવાલ—એક શખસ અગર મસજીદમેં જમાઅતસે આકર નમાઝ અદા કરે તો કયા મફરૂઝ કી તાકત નહી રેહતી હય ઓર ઘર પર પઢે તો નમાઝ ખડે હોકર અદા કર સકતા હય એસા શખસ જમાઅતમે આકર બેઠકર નમાઝ અદા કરે યા ઘરમેં ખડા હો કર નમાઝ પઢે ?

જવાબ—એસા શખસ જમાઅતમે હાઝર ન હો ઘરમેં કયા-મકે સાથ નમાઝ અદા કરે કયું કે કયામ ફરઝ હય ઓર જમાઅત વાજીબ તો વાજીબકે લીયે ફરઝકો તરક ન કરે. (ગાયતુલ અવતાર)

સવાલ--એક શખસ જમાઅતમેં ઝુકે હુવે જલદીસે આકર ઇમામકે સાથ શરીક હુવા મગર તકબીર તેહેરીમા કે સીવાએ તકબીર ઇનતેકાલી રૂકુમેં જાનેકી નહી કહી યે શખસ રકાઅત પાનેવાલા હય યા નહી ?

જવાબ-અગર એસા ઝુકા હુવા આયા કે હાથ ઘુટનું પર પોહોંચ ગએ તબતો રકાતકા પાનેવાલા નહી હય ઇસલીયે કે કયામ જો ફરઝ થા વો તરક હો ગયા ઓર અગર ખડે હોકર તકબીર કહી ઓર ફીર રૂકુ કીયા તો રૂકુ કે જાનેકી તકબીર નહી હો તો કયામ સહી હય ઓર રકાતકા પાનેવાલા બી હો ગયા. (ગાયતુલ અવતાર)

સવાલ--કયામકી સુરત કયા હય ?

જવાબ--કયામકી સુરત યે હય કે અગર અપને હાથ લંબેકરે તો ઘુંટનું તક ન પોહોંચેં ઇસ સુરતસે થોડી દેર ઠેરનેસેબી કયામ અદા હો જાએગા. (આલમગીરી)

સવાલ--અગર કોઇ બીલા ઉઝર એક પાઉંસે કયામ કરે તો કેસા ?

જવાબ—બીલા ઉઝર એક પાઉંસે કયામ મકરૂહ હય. (આલમગીરી)

સવાલ--તીસરા ફરઝ જો કીરાત હય. યેભી બતલાઇયે કે કીરાતકે અંદર કીસ મીકદારકી એક આયત છોટી હોની ચાહીયે જીસસે ફરઝીયત અદા હો જાએ ?

જવાબ—દો કલમે કી આયત મસલન સુમ્મા નઝરા કે પઢનેસે ફરઝીયત અદા હો જાએગી. (દુરે મુખતા)

સવાલ--સહી હરફોં કે સાથ અગર કીરાત અદા ન હો તો ઉસકે લીયે કયા હુકમ હય ?

જવાબ—કુદરત હોનેપર અગર સહી હરફ અદા ન કરેગા તો કીરાઅત જાએઝ નહીં ઓર યેહી હુકમ ઝિબાહમેં હય અલાવા માઝુર કે. (આલમગીરી)

સવાલ--ઇસ બારેમે માઝુર કોન હય ?

જવાબ--તોતલા, હકલા અગર ઇનસે ગેર સહી હરફ ભી નીકલે તો ઉઝર કે સબબ માઅફ હય.

સવાલ--કીરાઅતકી જગા ફરઝ નમાઝોંમેં કિતની રકાત હંય ?

જવાબ—દો રકાત હંય, ખાહ દો ફરઝ દો રકાતુંકા હો યા તીનકા યા ચારકા ઓર યે દો રકાતેં પેહેલી હોં યા પીછલી અગર કીસી રકાતમેં ભી કીરાઅત ન પઢી યા સીરફ એક રકાતમેં પઢી તો નમાઝ ન હોગી. (આલમગીરી)

સવાલ—વીતર ઓર નિફલ નમાઝોંમેં કીરાઅત કોનસી રકાતુંમે ફરઝ હય ?

જવાબ—વીતર ઓર નફ્લકી સબ રકાતુંમે કીરાઅત ફરઝ હય. (કબીરી)

સવાલ—કોઇ શખસ નીંદકી હાલતમેં કીરાઅત પઢે તો જાએઝ હય યા નહીં ?

જવાબ—જાએઝ નહીં. બર વકત બેદારી ફીરસે પઢે ઓર યેહી હુકમ ઓર અરકાનકા ભી હય. યાને અગર સોતે હુવે સજદા કીયા તો ઇસ સજદેકા એઆદા કરે ઓર અગર સજદેકે અંદર સો ગયા તો કુછ ભી નહીં. હાં અગર પુરી રકાત સોતે હુવે અદા કરે તો પુરી રકાતકા એઆદા નહીં ફીર પઢે. (આલમગીરી)

સવાલ—ચોથા ફરઝ નમાઝકા જો રૂકુ હય ઉસકી હદ યે બતલાઇ ગઇ હય કે ખડા હુવા આદમી અગર હાથ બઢાવે તો ઘુટનુંકો પકડલે. કુબડાં આદમી કે જીસ કી પીઠ એસી ઝુકી હો કે જિસકે હાથ હર વકત રૂકુકી હદ તક પોહોંચે હુવે હોં વો રૂકુ કીસ તરેહ અદા કરે ?

જવાબ—એસા કુબડા રૂકુકે લીયે સરસે ઇશારા કરે. (આલમગીરી.)

સવાલ—પાંચવાં ફરઝ નમાઝકા સજદા હે. યે ભી બતલાઇયે કે એક સજદા ફરઝ હય યા દુસરા ભી ?

જવાબ—દુસરા સજદા ભી બઇજમાએ ઉમ્મત ફરઝ હય. (આલમગીરી)

સવાલ—અગર કીસીને બીલા ઉઝર નાકહી સજદેમે રખી ઓર પેશાની ના રખી ઉસકા સજદા હુવા યા નહી ?

જવાબ—ઉસકા સજદા નહી હુવા ઇસી કોલપર ફતવા હય. મગર સાહેબે ઉઝર કા સજદા દુરસત હય. (આલમગીરી)

સવાલ—એકને સીરફ પેશાની પર સજદા કીયા ઓર નાક સજદેમે નહી રખી ઇસકે લીયે કયા હુકમ હય ?

જવાબ—ઇસકા સજદા મકરૂહ હય. (આલમગીરી)

સવાલ—નાકપર સજદા કરનેકી ઇજાઝત કીસ હદ તક હય?

જવાબ—જહાં તક નાક સખત હય અગર નરમ જગાપરકે જો નાકકા સીરા હે સજદા કરેગા તો દુરસત ન હોગા. (આલમગીરી)

સવાલ—અગર કીસીકિ નાક ઓર પેશાની દોનુંમેં ઉઝર હો તો વો સજદા કીસ તરેહ અદા કરે ?

જવાબ—યે શખસ સજદેકા ઇશારા કરે. (આલમગીરી)

સવાલ—ઘાસપર યા રૂઇ કે ગદેપર સજદા દુરસત હય યા નહી?

જવાબ—અગર સજદે કે વકત નાક ઓર પેશાની કરાર પકડલે ઇસ તરહ પર કે અગર મુબાલીગા કીયા જાએ તો સર નીચા ન હોજાએ તો દુરસ્ત હય વર ન નહી ઓર ઇસી હુકમમેં વો પયાલ હય જો અકસર મોસમે સરમામે મસજીદોંમે બીછાતે હંય. (આલમગીરી)

સવાલ—જોઉંચા જીસકો ઝમીનદાર નીચેહબાની ખેતુકે લીયે બનાતે હંય ઇસ પર ભી સજદા દુરસ્ત હય યા નહી ?

જવાબ—અગર ઉસપર સજદેકી જગા સખત હય તો તખતકે હુકમમેં હય નમાઝ હો જાએગી વર ન ઉસ ઘાસકે હુકમમેં હય જીસકો હમ ઉપરમેં બયાન કર આએ હંય. (આલમગીરી)

સવાલ—આદમીકી પીઠપર ભી સજદા દુરસન હય યા નહી ?

જવાબ—ઉઝરકે સાથ દુરસત હય બ શરતે કે વો ભી ઉસી નમાઝકો પઢતા હો કે જીસકો યે અદા કર રહા હય. વર ન દુરસત નહી.

(ગાયતુલ અવતાર) (યાને એક આદમી નમાઝસે ખારીજ બેઠા હુવા હય ઇસ હાલતમેં નમાઝીને ઉસકી પીઠ પર સજદા કીયા. યા વો નમાઝ હય કે જીસકી નમાઝ ઇસકી નમાઝ કે ખીલાફ હય. મસલન સજદે કરનેવાલા ફરઝકા અદા કરનેવાલા હય ઓર દુસરા શખસ જીસકી પીઠ પર સજદા કિયા વો સુન્નત પઢ રહા હય તો ઇન સુરતોંમે સજદા ન હોગા. (આલમગીરી)

સવાલ—વો ઉઝર કયા હય જીસસે પીઠપર સજદા કરના દુરસત હય?

જવાબ—વો ઉઝર તંગીએ જગાકા હય યાને ઇદેન ઓર જુમ્આમેં ઇસ કસરતસે આદમી જમાહોં કે ઇદગાહ ઓર મસજીદમેં ગુન્જાએશ ન હો ઉસ વકત પીઠું પર સજદા હો જાએગા. (ગાયતુલ અવતાર.)

સવાલ—સજદા કદમુંસે કીસ કદર ઉંચી જગાપર બીલા ઉઝર જાએઝ હય?

જવાબ—એક બાલીશત ઊંચી જગોપર સજદા જાએઝ હય અગર ઇસસે ઝિયાદા ઉંચી જગા હોગી તો બીલા ઉઝર દુરસત નહી.

સવાલ—દોનું સજદેકી હદે ફાસલા કયા હય.

જવાબ—બેઠને કે કરીબ હો જાના, અગર ઇસસે પહેલે દુસરા સજદા કરેગા તો બ મુજીબ સહી કોલકે સજદા ન હોગા. (ગાયતુલ અવતાર)

સવાલ—એક શખસ નાક ઓર પેશાની ઝમીનપર રખને કે બાદ ફીર કીસી સબબસે મિસલ કાંટે વગેરા કે કે જીસસે નાક ઓર

પેશાની કો ઝરર પહોંચે ઉઠાકર ફિર દુબારા નાક ઓર પેશાની રખ્ખે ઇસ સુરતમેં દો સજ્દે હુવે યા એક હુવા ?

જવાબ—ઇસ સુરતમેં યે એકહી સજદા હુવા. ઇસી તરેહ અગર મુકતદી અપને ઇમામસે પહેલે રૂકુ યા સજ્દેમેંસે સર ઉઠા લેવે ઓર ફીર ઝુકાવે તો બી એકહી રૂકુ ઓર સજદા હોગા ઓર નમાઝ દુરસ્ત હોજાએગી. (આલમગીરી)

સવાલ—છઠા ફરઝ નમાઝકા જો કાએદા અખીરાહ હય યે ફરઝ નમાઝોંમેં હી ફરઝ હય યા વાજીબ ઓર સુન્નત નમાઝોંમેં બી ફરઝ હય ?

જવાબ—સબ નમાઝોંમેં ફરઝ હય ઇસી તરેહ ઓર અરકાન બી સબ નમાઝ મેં ફરઝ હંય સીવાએ કયામકે કે વો નફલોં મેં ફરઝ નહીં હંય. (ગાયતુલ અવતાર)

સવાલ—સાતવાં ફરઝ જો અપને ઇખતીયારસે નીકલના હય યે ફરઝ મુતતફીક અલેહે હય યા નહીં !

જવાબ—યે ફરઝ મુતતફીક અલેહ નહીં હય.

સવાલ—વાજબાતે નમાઝ કયા કયા હંય !

જવાબ—૧૯ હેં. અવ્વલ ફરઝ નમાઝોંકી પહેલી દો રકાતુંકો કીરાઅતકે લીયે મોઅઇયન કરના. દુસરા અલહમ્દ શરીફકા પઢના. તીસરા અલહમ્દ શરીફકા સુરતસે પેહેલે પઢના. ચોથે અલહમ્દ શરીફકા એક દફા પઢના. પાંચવેં ફરઝ નમાઝોંમેં પહેલી દો રકાતુંમેં ઓર વાજીબ ઓર સુન્નતુંકી સબ રકાતુંમેં સુરતકા મીલાના. છઠા તરતીબ રકાતુ ઓર દરમીયાન દો સજદુંકે. સાતવેં કવમા. આઠવેં

જલસા. નવ્વે તાદીલ યાને આઝાકા સાકીન કરના મીકદાર સુબહા-નલ્લાહ કહેને કે રૂકુ ઓર સજુદ ઓર કોમા ઓર જલસામેં. દસવેં ઇમામ કો જહરી નમાઝોં મેં મીસલ ફજર મગરીબ ઇશા જુમા ઇદેન તરાવીહ ઓર રમઝાન કે વીતર મેં પુકાર કર પઢના. ઓર દુસરી નમાઝોંમેં મીસ્લ ઝોહોર ઓર અસરકે આહિસતા પઢના. ગ્યારવેં પેહેલા કાએદા તીન યા ચાર રકાત વાલી નમાઝમે જો નફલ હી હો, બારવેં તશહુદ દોનું કાએદુમેં યાને અવલ ઓર આખીર દોનું કાએદેમેં અતહઇયાતકા પઢના. તેરવેં લફ્ઝ અસસલામ કે સાથ નમાઝસે નીકલના ચઉધવેં તકબીરે કુનુત, પંદરવેં કીરાતે કુનુત, સોલવેં તકબીરાતે ઇદેન, સતરવેં મુકતદીકા કીરાતસે ચુપ રેહના, અઠારવાં ઇમામકી તાબેદારી મુકતદીકો કરના, ઉન્નીસવે સજદએ તીલાવત. (કબીરી ગાયતુલ અવતાર)

સવાલ—નમાઝમેં સુન્નતે કયા કયા હંય ?

જવાબ—અવલ ઉઠાના દોનું હાથું કા તેહરીમા કે લીયે કાનુંકી લોલતક તકબીરસે પેશતર. દુસરે તકબીરકે વકત ઉંગલીયું કા કીબલે રૂખ ઓર કુશાદા રખના યાને ન ઝિયાદા કુશાદા હોં ન બીલકુલ મીલી હુઇ બલકે ઉનકી હાલતપર છોડના ચાહિયે. તીસરે, ઇમામકો તકબીરાત યાને તેહેરીમા વ ઇનતેકાલ પુકાર કર કહેના બ કદર ઉસકી હાજત કે (ઇમામ કે સીવા મુકતદી ઓર મુનફરદ ઇતની આહેસતા કહેં કે ખુદ સુનલે ગાયતુલ અવતાર) અગર ઇન તકબીરાત-સે ઇમામકી નીયત સીરફ લોગુંકો હી ખબર દાર કરનેકી હોંગી ઓર અપની નમાઝકી તકબીરાત કી ન હોગી તો ન ઇમામકી નમાઝ હોગી ન મુકતદીયુંકી. ચોથે નાફકે નીચે દાહના હાથ બાયે

હાથકે ઉપર બાંધના. પાંચવેં સના યાને સુબહાનકલ્લાહુમ્મા આખર તક પઢના. છટ્ઠે અઉઝો બીલ્લા હે મિનશ શયતા નિર રજીમ પઢના સાતવેં બીસમીલ્લા હીરરહમા નિર રહીમ પઢના (ઇમામ ઓર મુનફરદ કો આહીસતા પઢના બીસમીલ્લાહકા સુન્નત હય. હર રકાતમેં પેહેલે અલહમ્દ શરીફસે ન સુરા મિલાને કે વકત ઓર અઉઝ સીરફ પેહેલી રકાતમેં પઢે ઓર રકાતુ મે ન પઢે. આલમગીરી) આઠવેં પિછલે ફરઝકી દો રકાતુમેં સિરફ અલહમદ પઢના, નવ્વેં સના ઓર અઉઝ ઓર બીસમીલ્લાહ ઓર આમીનકો આહીસ્તા પઢના. ગ્યારવેં કીરાત મસનુન પઢના, બારવેં તકબીરાતે ઇનતેકાલી યાને રૂકુ ઓર સજદા વગેરા કે લીયે અલ્લાહો અકબર કેહના, તેરવેં રૂકુ મેં તસબીહ સુબહાના રબીયલ અઝીમ તીનબાર કેહેના, ચઉધવેં રૂકુમેં દોનું ઘુટનોંકો હાથુંકી કુશાદા ઉંગલીયું સે પકડના, પંધરવેં ઇમામકો સમે અલ્લા હોલેમન હમેદા બીલ ઇજમા કેહેના ઓર મુકતદી કો બીલા ખીલાફ રબ્બના લકલ હમ્દ પઢના ઓર તનહા કો દોનું પઢના. સોલવેં સિજદાંમે દોનું ઘુટનોંકા પેહેલે પેશાનીસે રખના. સતરવેં સજદાં મેં તીન મરતબા સુબહાના રબીયલ આલા પઢના. અઠારવેં જલસા ઓર તશહહુદમેં દાહના પાઉં બીછાના. (ખડે પાઉં ઓર બીછેહુવે પાઉં કી ઉંગલીયું કો ભી કીબલા રૂખ રખના સુન્નત હય. ગાયતુલ અવતાર) ઉન્નીસવેં હર જલસેમેં ઓર તશહહુદમેં દોનું હાથ ઝાનોં પર રખના. બીસવેં ઇશારા કરના સબાબસે જર વકત અશહદો અલલાઓલાહાકે ઉંગલી ઉઠાનેકા તરીકા મસનુન હનફીયોંકે નઝદીક ઇસ તરેહ પર હય, કે જર વકત કેહને અશહદો અલલા ઇલાહા કે ઉંગલી કલમેકી ઉઠાવે (કમાન) હરમેનકે અકદકી સુરત પર યાને હનસીર ઓર બનસીર ઓર વસતી તીનું ઉંગલીયુંકે

બંદ કરે ઓર શહાદત કી ઉંગલીકો ખડા કરકે અંગુઠેકે સરેકો શહાદત કી ઉંગલી ઓર બીચકી ઉંગલીકે જોડપર રખે ઓર જબ ઇલલલ્લાહ ઝબાનસે કહે ઉસ વકત ઉસ ઉંગલીકો ગીરાયે. યેહી મઝહબ હય હમારે તીનું ઇમામુંકા (કબીરી શામી) ઇક્કીસવેં દરૂદ શરીફકા પઢના કાએદએ આખરમેં. બાઇસવેં દુઆકા કાએદા આખરમેં પઢના. તેઇસવેં ફેરના મુંહકા દાએં ઓર બાંયેં તરફ સલામકે વકત ચોબીસવેં ઇમામકો ફીરશતોં ઓર મુકતદીયું કી નીયત કરના ઇસી તરેહ મુકતદીયું કો ઇમામ ઓર દાએં બાએં ફીરશતું ઓર મુકતદીયું કી નીયત કરના. પચીસવેં ઇમામકો પસત કરના દુસરે સલામકા બ નીસબત પેહેલે સલામ કે. છબીસવેં સલામ ફેરના ઇન લફઝોંસે અસ સલામો અલૈકુમ વ રેહમતુલ્લાહ. (ગાયતુલ અવતાર આલમગીરી)

સવાલ—મુસતહબાતે નમાઝ કયા કયા હંય ?

જવાબ—અવ્વલ મરદ કો વકતે તકબીરે તેહરીમાકે દોનું હાથ આસતીનુંસે બાહેર નીકાલ લેના. દુસરે દોનું કદમું કે દરમિયાન બ કદર ચાર અંગુશતકે ફાસલા છોડના તીસરે મુનફરદકો રૂકુ ઓર સજદેમેં તીન બારસે ઝિયાદા તસબીહ કેહેના. ચોથે કયામકે વકત અપની સજદેગાહ પર ઓર રૂકુમેં દોનું પાઉંકી પીઠ પર ઓર સજદેમેં નાકકે સિરે પર ઓર કઉદમેં અપની ગોદ પર ઓર પેહલે સલામમેં અપને દાહને શાને પર ઓર દુસરે સલામમેં બાયેં શાને પર નઝર રખના. પાંચવે રૂકુમેં ઊંગલીયુંકા કુશાદા રખના ઓર સજદેમેં મીલા હુવા રખના. છટ્ટે જીમાઇકે વકત મુંહ બંદ રખના નમાઝમેં અગર બ હાલતે કયામ આવે ઓર ના રૂક સકે તો દાહના

હાથ મુંહ પર રખલે ઓર અગર ઓર જમા સીવાએ ફીરામક આવે તો બાયેં હાથસે રોકે, ખારીજ નમાઝ હરવક્ત બાયેં હાથસેહી રોકે. સાતવેં જહાંતક મુમકીન હો ખાંસને વાલેકો ખાંસીકા દફા કરના. (ગાયતુલ અવતાર)

સવાલ—નમાઝ કે પઢને કા વો તરીકા શુરૂસે આખીર તક કે જો સલફ્સે મુતાબીક હનફી મઝહબકે જીસમેં ફરઝ વાજીબ સુન્નત ઓર મુસતહબ સબ અદા હોં બતલાઈયે !

જવાબ—વો તરીકા યે હય કે જબ નમાઝી નમાઝ શરૂ કરના ચાહે તો પહેલે કીબલા રૂખ ખડા હો ઓર દરમીયાન દોનું કદમુંકે ફાસલા ચાર અંગુસતકા છોડે, ફીર નીયત દીલસે કરે, ઓર મુતાબીક નીયતકે ઝબાનસે કહે, " નીયત કરતાહું મે દો રકાત નમાઝ ફરઝ ફજરકી વાસતે અલ્લાહતઆલાકે મુંહ મેરા તરફ કાબે શરીફકે " ફીર દોનું હાથ કાનોં તક ઇસ તરેહ ઉઠાવે કે હથેલીયાં કીબલેકી તરફ હોં ઓર ઊંગલીયાં જુદા જુદા હોં ઓર અંગુઠે કાનું કે લોકે મૂકાબીલ હોં, ઉસ વક્ત તકબીર અલ્લાહો અકબર યાને અલ્લાહ સબસે બડા કેહકર ફોરન દોનું હાથ નાફ કે નીચે ઇસતરેહ બાંધે કે દાહને હાથકી હથેલી બાએં હાથકી પુસ્તે દસત પર રખકર અંગુઠે ઓર ચીટલી ઉગલીસે પહોંચેકા હલકા કરે ઓર તીન ઉંગલીયા ઊપર કલાઇ કે રખે, ઓર ફીર પઢે " સુબહાન કલ્લા હુમ્મા વ બે હમદે કા વ તબાર કસમોકા વ તઆલા જદદોકા વ લા ઇલાહા ગયરકા " (યાને પાકી બયાન કરતાહું મે તેરી અય અલ્લાહ જો તેરે લાયક હય ઓર હમ્દ બયાન કરતાહું મે તેરી એસી જો તેરે કાબીલ હય ઓર બરકત વાલા હય નામ તેરા ઓર બુલંદ હય બુઝુરગી ઓર કોઈ

નહીં હય માઅબુદ સીવાએ તેરે) અઉઝો બીલ્લા હે મીનશ શેતા નીર રજીમ " (તરજુમાઃ-પનાહ માંગતાહું મેં અલ્લાહ કે સાથ શૈતાન રાંદે ગએસે) " બિસમિલ્લા હીરરહમા નીર રહીમ " (યાને શુરૂ કરતાહુંમે સાથ નામ અલ્લાહકે જો મહેરબાન ઓર રહમ કરને વાલા હય) અલ હમ્દો લિલ્લા હે રબ્બીલ આલમીન અર રહમા નીર રહીમ માલીકે યવા મદ દીન ઇય્યાકા નઅબોદો વ ઇય્યાકા નસતઇન એહદે નસ સિરાતલ મુસતકીમા સીરાતલ લઝીનઃ અન અમતા અલૈહીમ ગયરીલ મગદુબે અલયહીમ વલદ દાલ્લીન. આમીન. (તરજુમાઃ-કુલ તારીફ અલ્લાહ કે વાસ્તે હય કે જો પાલને વાલા હય તમામ આલ-મકા મેહેરબાન ઓર રેહમતવાલા માલિક દિન કયામતકા તેરી હી હમ ઇબાદત કરતે હંય ઓર તુજહીસે મદદ માંગતે હંય. દીખલા હમકો સીધા રસ્તા ઉનકા રસ્તા જીનપર તુને ઇનઆમ કીયા ન ઉનકા જો ગઝબ કીયે ગયે હંય ઓર ન ઉનકા જો ગુમરાહ હંય કબુલકર) ઇન્ના આ અતયના કલ કઉસર ફસલ્લે લેરબ્બેકા વનહર ઇન્ના શાને અકા હો વલ અબતર (તેહકીક અતાકીયા હમને તુજકો હવઝ કોસર નમાઝ પઢ ઓર કુરબાની કર ઉસકે વાસતે તેહકીક દુશમન તેરા વો બે નસલ હય.) યા ઓર કોઇ સુરત જો સહી યાદ હો પઢે ફીર રૂકુ કરે યા ઝુકને કે સાથ તકબીર કેહદે ઓર રૂકુમેં પુરા પોહોંચને તક તકબીરસે ફારીગ હો જાએ. ઇસી તરેહ ઓર રૂકનમેંભી કરે. રૂકનકે અંદર તકબીર ન કહે. જેસે કે અકસર આદત હે કે ઇસસે નમાઝ મકરૂહ હોતી હય. ફીર દોનું પીંડલીયું કો સીધા ખડા રખે કમાનકી તરેહ ન ઝુકાઓ ઓર પુશતકો ફેલાઓ ઓર ગુરીનકો પુશતકે બરાબર રખે. બીદુન સરકે ઉભારે યા સરકે નીચા કરનેસે બલકે સરભી પુશતકે બરાબર રહે. ફીર પઢે " સુબ-

હાના રબ્બીયલ અઝીમ" (પાક હય રબ મેરા અઝમતવાલા) તીન મરતબા ફીર "સમે અલ્લા હોલે મન હમેદા."(સુની અલ્લાહને ઉસકી જીસને ઉસકી હમ્દકી) કેહેતા હુવા સીધા ખડા હો ઓર મુકતદી "રબ્બના લકલ હમ્દ" કેહેતા હુવા (અય રબ હમારે કુલ તારીફ તેરે લીયે હય,) ફીર અલ્લાહો અકબર કહે. ઝુકનેકે સાથ ઓર સજદા કરે ઇસતરેહકે અવ્વલ દોનું ઘુટને ઝમીનપર રખે ફીર દોનું હાથ ઝમીનપર ઇસતરેહ રખે કે કોહોનીયાં ઝમીનસે અલાહેદા રહે ફીર નાક ઓર ફીર પેશાની રખે. પેશાની સજદેમેં દોનું હથેલીયું કે બીચમે ઇસ તરેહ અંગુઠે કાનુંકી લોકે બરાબર હો જાએં ઓર અપને હાથુંકી ઊંગલીયાં મીલી હુઇ રખે તાકે સબ કીબલેકી તરફ મૂતવજ્જાહ રહે. સીજદેમેં પાઉંકી ઊંગલીયાં ન ઉઠે વર ન સજદા ન હોગા, ફીર તીન દફે પઢે "સુબહાના રબ્બીયલ આલા" [પાકહે રબ મેરા બુઝુરગી વાલા) ફીર સજદેસે સર ઓર હાથ ઉઠાનેમેં રખનેકે બર અકસ કરે, યાને પેહલે પેશાની ઉઠાવે, ફીર નાક ફીર હાથ ફીર બ ઇતમીનાન જલસા કરે (એક બાર સુબહાનલ્લાહ કેહેનેકી મીકદાર ઇતિમીનાનમે દાખલ હય) ફીર અલ્લાહો અકબર કેહેતા હુવા દૂસરા સજદા મીસલ પેહેલેકે કરકે દુસરી રકાતકે લીયે પનજો કે બલ અલ્લાહો અકબર કેહેતા હુવા ઉઠે. હાથ ટેક કર ઉઠના બીલા ઉઝર સહી નહીં ફીર દુસરી રકાત અદા કરે ઇસતરેહસે કે પેહલે બીસમીલ્લા હીરરેહમા નીરરહીમ પઢે ફીર અલહમ્દ શરીફ ફીર "કુલ હુવલ્લાહો અહદ અલ્લાહુ સ્સમદ લમ યલિદ વલમ યુલદ વલમ યકુન લહુ કુફુવન અહદ." (કેહ એક હય અલ્લાહ બેન્યાઝ હય ન ઇસકો કીસીને જના ન વો કીસીસે જના ગયા ઓર નહીં હય ઇસકે લીયે કોઇ કુફર વો એક હય)

યા ઓર કોઈ સુરત પઢે ફીર બાદ ખતમ સુરતકે મીસલ પહેલે રકા તકે રૂકુ ઓર કોમા ઓર સજદા ઓર જલસા ઓર દુસરા સજદા કરકે કાએદેમે બાયાં પાઉં બીછા કર ઓર દાહના ખડા કરકે બેઠે ઇસ તરેહસે કે દોનું પાઉંકી ઓર દોનું હાથુંકી ઉંગલીયાં કીબલા રૂખ રહેં ઓર હાથુંકી ઉંગલીયોંકો ઉનકી હાલતપર રખે ઓર પઢે:— "અત હૈયાતો લીલ્લાહે વસ સલવાતો વતતૈયબાતો અસસલામો અલયકા અઇ યોહન નબીઓ વ રહમતુલ્લાહે વ બરકાતુહુ અસસલામો અલયના વ અલા ઇબાદિલ લાહીસ સાલેહીન. અશ્હદો અલલાએલાહા ઇલ લલલાહો વ અશહદો અનના મોહમમદન અબદહુ વ રસુલોહ. અલલા હુમ્મા સલલેઅલા મોહમમદીન વ અલા આલે મોહમમદીન કમા સલ લયતા અલા ઇબરાહીમા વ અલા આલે ઇબરાહીમા ઇન નકા હમીદુમ મજીદ. અલલાહુમમા બારીક અલા મોહમમદીન વ અલા આલે મોહમમદીન કમા બારકતા અલા ઇબરાહીમા વ અલાઆલે ઇબરાહીમા ઇન નકા હમીદુમ મજીદ, અલલા હુમમા ઇનની ઝલમતો નફ્સી ઝુલમન કસીરવ વલા યગ ફીરૂઝ ઝુનુબા ઇલલા અનતા ફગફીરલી મગફીરતુન મીન ઇનદેકા વર હમની ઇનનકા અનતલ ગફુરર રહીમ. (કુલ ઇબાદત કવલી ઓર કુલ ઇબાદત બદની ઓર કુલ ઇબાદત માલી અલ્લાહી કે વાસતે હય, સલામ હય ઉપર તેરે અય નબી ઓર રેહમત અલ્લાહકી, ઓર બરકાત ઉસકી, સલામ ઉપર હમારે ઓર ખુદાકે તમામ નેક બંદોંપર ગવાહી દેતાહું મેં ઇસ બાતકી કે નહીં હય કોઇ માઅબુદ સીવાય અલ્લાહ કે ઓર ગવાહી દેતાહું મેં કે બેશક મોહમ્મદ સલ લલલાહો અલયહે વ સલલમ બંદે અલ્લાહકે ઓર રસુલ ઉસકે હેં. અય અલ્લાહ રેહમત કામીલા નાઝીલ કર ઉપર મોહમ્મદ સલ લલલાહો અલયહે વ સલ લમ કે. ઓર ઉપર

ઓલાદ ઉનકી જેસેકે રેહમત નાઝીલકી તુને ઈબ્રાહીમ અલયહીસ સલામપર, ઓર ઉનકી ઓલાદપર તેહકીક તું સરાહા ગયા હય, ઓર બુઝુરગ હય. અય અલ્લાહ બરકત નાઝીલ કર તુ મોહમ્મદ સલ લલલાહો અલયહે વ સલ લમપર ઓર ઉપર ઉનકી ઓલાદકે, જેસેકે બરકત નાઝીલ કી તુને ઉપર ઇબરાહીમ અલયહીસ સલામ ઓર ઉનકી ઓલાદકે. તેહકીક તુ સરાહા ગયા હય, ઓર બુઝુરગ હય. અય અલલાહ ઝુલમ કીયા મેને ઉપર નફસ અપનેકે ઝુલમ બહોત, ઓર કોઇ નહીં બખશેગા ગુનાહુંસે સીવા તેરે, પસ બખશીશ કર મેરે લીએ મગફીરત અપની સે, ઓર રહમકર મેરે ઉપર, તેહકીક તુ બખ્શને વાલા ઓર રહમ કરને વાલા હય.) યે વો દુઆ હય જો હઝરત અબુબકર સીદીક રદી૦ કો જનાબ રસુલે ખુદા સલલલલાહો અલ યહે વસલલમને તાલીમ ફરમાઇ થી. ફીર નીયત ફીરશતોંકે (નીયત દીલસે કરે ઝબાનસે નકહે અગર મુકતદી હય તો ઇમામકી નીયત ઓર કરે ઓર ઇમામ હય તો મુકતદીઓંકી નીયત ઓર કરે) સલામકી કરકે દાહને તરફ મુંહ ફેર કર કહે. "અસસલામો અલેકુમ વ રેહમતુલલાહ" ઓર ઈસી તરેહ મએ નીયત કે બાયેં તરફ કહે યે તરકીબ હય જીસમે ફરાયઝ વ સનન વ મુસતહબાત સબ અદા હો ગયે.

સવાલ—યે તરકીબ દો રકાત વાલે ફરઝકી બયાન કી ગઇ હય ઓર અગર ચાર રકાત મીસલ ઝોહોર ઓર અસર ઓર ઇશા યા તીન રકાત મીસલ મગરીબ ઓર વીતર કે પઢના ચાહીયે તો કીસતરેહ પઢે?

જવાબ—ઇસીતરાહ પડે. ફરક ઇતના હય કે ચાર રકાત

વાલે ફરઝમેં ઇસ કાએદેમે જીસપર દો રકાતવાલા ફરઝ ખતમ હુવા હય સલામ નફેરે કયું કે અબ યે કાએદા વાજીબ હય. સીરફ અતહઇયાત ઓર તશહહુદ પઢકર ખડા હોજાએ ઓર ઇન દો પીછલી રકાતુંમેં સિવાએ અલહમ્દ કે ઓર કુછ ન પઢે બાકી સારી નમાઝ ઇસી તરેહ પઢે.

સવાલ—સુન્નતેં જો ચાર રકાત વાલી હંય વો ભી ઇસી તરેહ પઢી જાએં ?

જવાબ—હાં વો ભી ઇસી તરેહ પઢી જાએં મગર ઉનમેં હર ચાર રકાતમે અલ્લ હમ્દ કે બાદ સુરત મીલાવે યાને ચારોં ભરી પઢે.

સવાલ--ખતમ નમાઝકે બાદ કીસ કદર ઠેરે ઓર કયા પઢે;

જવાબ—ઇમામકો ઉન નમાઝોંમે જીન કે પીછે સુન્નતેં હંય સીરફ યે દુઆ પઢની ચાહીયે·–“અલ્લા હુમ્મા અનતસ સલામ વ મિનકસ સલામો તબારકતા રબ્બના વ તઆ લયતા યા ઝુલ જલાલે વલ ઇકરામ.” (તરજુમા અય અલ્લાહ તેરા નામ સલામ હય ઓર તેરી તરફસે સલામતી હય બરકત વાલા હે તુ અય રબ હમારે અય સાહેબ બુઝુરગી ઓર ઇકરામ કે) ઓર ફોરન ઉઠ ખડા હો ઓર અપની જગેસે હટકર દુસરી જગા સુન્નતેં અદા કરે ઓર ઉન નમાઝોંસે જીનકે પીછે સુન્નતેં નહી હંય જેસે ફરઝ ઓર અસરકી નમાઝ તો અબ ઇમામ કોમકી તરફ મુંહ કરકે બેઠે. યા બાએં મુંહ કરકે બેઠે ઓર ઇમામ ઓર મુકતદી ઓર મુન ફરદ સબ બાદ ખતમ નમાઝ તીન મરતબા અસ તગ ફીરૂલ્લાહ પઢકર એક બાર આયતુલ

કુરસી ન.ઝીમ તક પઢે. (હદીસ શરીફમેં આયા હય કે જો કોઇ બાદ ફરઝ નમાઝકે ઇસકો પઢે ઊસકે ઓર જન્નતકે દરમીયાન સીરફ મોત હાયલ હય) ઓર તેંતીસ બાર સુબ હાનલ્લા ઓર તેતીસ બાર અલ હમદો લીલ્લા ઓર ચોતીસ બાર અલાહો અકબર પઢે ઈસકા બોહોત સવાબ હય ફીર સબ દુઆ માંગે.

સવાલ—ઇમામ ઓર મુનફરદ ઓર મુકતદી સબ ઇસી તરેહ નમાઝ પઢેં યા કુછ તફાવત હય.

જવાબ--ઇમામ ઓર મુનફરદ તો ઇસીતરેહ નમાઝ અદ કરેંગે સીરફ મુકતદી ઇકતદાકી નીયત કરેગા. ઓર રકાઅત અવ્વલમેં સુબહાન કલ્લા હુમ્મા પઢકર આખરતક સાકત રહેગ ઓર જહરી નમાઝમેં આમીન આહીસતા ઓર કોમામે રબ્બન લકલ હમ્દ કહેગા બાકી સબ અઝકાર મીસલ ઇમામકે અદા કરેગા

સવાલ--ઓરતેં ભી ઇસી તરેહ પઢેં યા કુછ ફરક હય.

જવાબ—ઓરતેં નમાઝમેં બાઝ બાતોમેં મરદોકે મુખાલીફ હંય બાકી ઇસી તરેહ અદા કરેં.

સવાલ—વોહ બીસ બાતેં કયા કયા હંય ?

જવાબ—અવ્વલ ઓરત તેહેરીમા મેં હાથ ઊઠાએગી, અપને શાને તક બરખીલાફ મરદકે કે વો કાનુંકી લો તક ઊઠાએગા. (૨) ઓરત આસતીનુંસે હાથ બાહેર ન નીકાલે ઓર મરદ બાહેર નીકાલેગા. (૩) ઓરત કયામમે દાહને હાથકી હથેલી બાએં હાથકી પુશતપર રખે ઓર મરદ કલાઇપર હાથ બા તરકીબ મઝકુરતુસ સદર બાંધેગા. (૪) ઓરત હાથ સીનેપર બાંધે. મરદ નાફકે નીચે બાંધેગા (૫) ઓરત

રૂકુમેં કમ ઝુકે મરદ ઝિયાદા ઝુકેગા. (૬) ઓરતકો રૂકુમેં હાથુંપર સહારા દેગા. (૭) ઓરત રૂકુમેં ઉંગલીયું કો કુશાદા ન રખે મરદ કુશાદા રખેગા. (૮) ઓરત રૂકુમેં ઘુટનુંપર હાથ રખલે મરદ ઉનકો ઝોરસે પકડેગા (૯) ઓરત રૂકુમેં અપને ઘુટનુંકો ઝુકાલે મરદ નહી ઝુકાએગા. (૧૦) ઓરત રૂકુમેં સિમટી રહે મરદ ઇસકે બર અકસ કરેગા. (૧૧) ઓરત સજદેમેં અપની બગલેં ન ખોલે સિમટી રહે મરદ બર ખીલાફ કરેગા. (૧૨) ઓરત સજદેમેં અપને દોનું હાથ બીછાવે મરદ ન બીછાવેગા (૧૩) કાએદેમેં ઓરત અપને દોનું પાઊં દાહને તરફકો નીકાલ કર અપની સુરીનપર બેઠે મરદ બાયાં પાઊં ફરશ કરેગા ઓર દાયાં પાઊં ખડા રખેગા. (૧૪) કાએદે ઓર જલસેમેં ઓરત અપની ઉંગલીયાં મીલી રખે બર ખીલાફ મરદકે કે વો અપની હાલતપર રખેગા. (૧૫) ઓરતકી નમાઝકે આગેસે જબ કોઇ ગુઝરે તો ઓરત હાથપર હાથ મારે ઓર મરદ સુબહાનલ્લાહ કહેકર ગુઝરને વાલેકો મુતનબ્બા કરેગા. (૧૬) ઓરત મરદકી ઇમામત ન કરેગી બરખીલાફ મરદકે કે વો ઊસકી ઇમામત કર સકતા હય (૧૭) ઓરતકી જમાઅત મકરૂહે તેહેરીમા હય ઓર મરદુંકે હકમેં વાજીબ. (૧૮) અગર ઓરતેં જમાઅત કીરાહતે તેહરીમી કે સાથ કરેગી તો ઇનકા ઇમામ બીચમેં બર ખીલાફ મરદોંકે ખડા હોગા. (૧૯) ઓરતું પર જુમા ઓર ઇદૈન નહીં ઓર મરદોંપર વાજીબ હંય. (૨૦) ઓરતોંપર તકબીર એયામે તશરીક નહી મરદોંપર વાજીબ હંય. (૨૧) ઓરતોંપર નમાઝે ફજર અંધેરેમે મુસતહબ હય બર ખીલાફ મરદકે કે ઇસપર એસે વકતમેં નમાઝે ફજરકા પઢના મુસતહબ હય જબકે ખુબ ઊજાલા હો. (ગાયતુલ અવતાર.)

ફસલ પાંચવીં.

નમાઝ કે મુફસિદાત ઔર મકરૂહાત કા બયાન,

સવાલ—નમાઝકી તોડનેવાલી કયા કયા ચીઝેં હય ?

જવાબ—દો કીસમકી ચીઝેં હંય એક કીસમ તો અકવાલકી હય ઔર દુસરી કીસમ અફઆલકી.

સવાલ—કીસમેં અકવાલમેં કયા કયા કૌલ હંય જીનસે નમાઝ ટુટજાતી હય ?

જવાબ—૧, કલામ કરના ખ્વાહ કસદન હો યા સેહેવન ખ્વાહ ખ્વાબમેં હો યા બેદારીમેં થોડા હો યા બોહોત ૨ સલાત તહઈયુત કરના કસદન હો યા સેહવન બર ખીલાફ સલામ તેહેલીલ નમાઝકે કે ઇસસે નમાઝ નહી જાતી. ૩ જવાબ સલામકા દેના કસદન હો યા સેહવન ૪ છીંકકા જવાબ દેના ૫ બુરી ખબરકે જવાબમે ઇના લીલ્લાહે વ ઇન્ના ઇલયહે રાજે ઊન પડના ૬ ખબર ખુશપર અલહમ્દો લીલ્લાહે પઢના ૭ ખબર તાઅજુબપર સુબહાનલ્લાહ યા લાએલા હા ઇલ્લલાહો કેહેના ૮ સીવાએ ઇમામકે ઔર કીસીકો નમાઝમેં લુકમા દેના ૯ એસી ચીઝ માંગના જો આદમીયુંસે માંગતે હંય મસલન કહે યા ઇલાહી ફલાની ઔરતસે મેરા નીકાહ કરદે યા મુજકો હજાર દીનાર દે દે ૧૦ આહા યા ઊફ કેહેના ૧૧ કુરાન શરીફસે દેખકર નમાઝ પડના મુતલકન ૧૨ કુરાનકા ગલત પડના. (ગાયતુલ અવતાર ઔર આલમગીરી.)

સવાલ—કીસમે અફઆલમેં કયા કયા ફેલ હંય જીનસે નમાઝ ટુટ જાતી હય ?

જવાબ—[૧] ઈલ્મે કસીર [૨] જાનકર યા ભુલકર ખાના ઓર પીના [૩] બીલા ઊઝર કીબલેકી તરફસે સીનેકા ફેરના. [૪] બ કદર દો સફું કે બીલા ઝરૂરત એક બાર ચલના (૫) બીલા ઊઝર ઇમામસે આગે બઢના (૬) બ કદર તીન કલમું કે નમાઝ મેં લીખના (૭) દરદ ઓર મુસીબતસે રોના (૮) બાલીગકા નમાઝમેં પુકારકર હસના (૯) નમાઝમે ગેર નમાઝીકા કેહેના માનના (અગર કોઇ ખારજ નમાઝ નમાઝીસે કહે કે હટજા ઓર વો ઊસકે કેહેને સે બીલા ખીયાલ અમર શરઇ હટ ગયા તો નમાઝ ટુટ જાએગી ઓર અગર હટને યાને સફમેં જગા દેને મેં ખીયાલ ઇતાઅતે રસુલુલલાહ સલલલ્લાહો અલેહે વસલલમ કરલીયા તો નમાઝ ફાસદ ન હોગી. (૧૧) ખલીફા બનાના એસે કો જો કાબિલે ઇમામત ન હો (મસલન ઓરત યા ઊમ્મી કા ખલીફા બનાદેના) (૧૨) મસજીદસે બાહેર ચલા જાના ઇમામકા બીદુન ખલીફા કે (૧૩) હદસ કે બાદ નમાઝકા મીકદાર એક રૂકન કે મુકામ હદસ પર ઠેરના. (આલમગીરી ગાયતુલ અવતાર.)

સવાલ—કલામ કરના નમાઝ મેં જો મુફસીદ નમાઝ બતલાયા ગયા હય. યે નહી માલુમ હુવા કે કલામ કીસકો કેહેતે હંય

જવાબ—કલામ દો હરફ યા એક હરફ મતલબ સમજાને વાલે કો કેહેતે હંય મસલન કાફ એક હરફ હય અરબીમેં ઇસકે નીયા. રખ કે માની હંય તો ઇસસે બી નમાઝ ટુટ જાએગી યા મુખાતબ

કો કહા (ઓ) તો ઇસમેં દો હરફ હુવે ઇસસે બી નમાઝ ટુટ જાએગી હાં એક હરફ બે માનેસે નમાઝ નહીં ટુટે ગી. (ગાયતુલ અવતાર)

સવાલ—ખંખારને ઓર મહારને સે બી નમાઝ ફાસીદ હો જાએગી યા નહી ?

જવાબ—બીલા ઉઝર ખંખારને ઓર મહારનેસે નમાઝ ફાસદ હો જાએગી. (ગાયતુલ અવતાર)

સવાલ—વો ઉઝર કયા કયા હંય જીનસે ખંખારના નમાઝમેં દુરસત હય ઓર નમાઝ નહી ટુટતી ?

જવાબ—ઇમામકો અવાઝકી દુરસતી કા ઉઝર મુકતદીકો અપને ઇમામકી ગલતીકી હીદાયત કા ઉઝર યા મીસલ ઇસકે ગરઝ યેહી કે ઉઝરમે ખંખારના મુફસીદે નમાઝ નહી. (શામી)

સવાલ—ટટ ખારીસે નમાઝ ટુટ જાએગી યા નહી ?

જવાબ—ઇસસે બી નમાઝ નહી ટુટેગી. (આલમગીરી)

સવાલ—સલામે તહઇયુત ઓર સલામે તેહેલીલમે કયા ફરક હય ?

જવાબ—સલામે તહીય્યુત મુલાકાત હય. જો આપસમેં મુસલમાનું કે દર મીયાન હોતા હય ઓર સલામે તેહેલીલ નમાઝસે બાહેર આને કે લીયે હોતા હય. સલામે તહઇયુત નમાઝમેં હર તરેહસે મુફસિદે નમાઝ હય. (આલમગીરી)

સવાલ—સલામે તેહેલીલ કે લીયે બી જો સેહવન હો કોઇ ઝાબેતા કુલીયા મુકરર હય યા નહી ?

જવાબ—હાં મુકરર હય અગર એસા સેહવન ઉસ વકત મેં હો જાય કે અસલ નમાઝ મેં બી સહવ હો મસલન મુકીમ અપને કો મુસાફ્રર સમજકર યા ઝોહોર પઢને વાલા અપનેકો જુમા વાલા તસવ્વુર કરકર દુસરી રકાતમેં સલામ ફેરદે તો અબ ઇસ સલામ સે નમાઝ ફાસદ હોજાએગી. ઇસલીયે કે અસલ નમાઝમેં હી સહવ હો ગયા ઓર અગર વસફ નમાઝમે મહલે તેહલીલ પર સહવ હુવા તો નમાઝ ફાસદ ન હોગી. મસલન દુસરી રકાત કે કાએદે મેં સલામ ફેરા ઇસખીયાલ સે કે ચોથી રકાત હય તો નમાઝ ફાસીદ નહી હુઇ ઇસીતરેહ પઢતા રહે, આખીરમેં સજદએ સહવ કરલે. યા જનાઝે કી નમાઝમે ચોથી તકબીરસે પહેલે સલામ ફેર દીયા તો ફીર દુઆ પઢકર ચોથી તકબીર કહે કર સલામ ફેર દે. ઇસલીયે કે યે કયામ બી નમાઝે જનાઝા મેં મહલે સલામ તેહેલીલે નમાઝ હય. હાં અલાવા ઇન દો મોકુકે ઓર અરકાનમેં મસલન અલાવા જનાઝે કી નમાઝ કે ઓર નમાઝોં મે બ હાલતે કયામ યા રૂકુ યા સજદએ તેહેલીલ નમાઝકા સલામ સહવન ફેરા તો નમાઝ ફાસદ હો જાએગી. ઇસલીયે કે યે મોકે સલામ તેહેલીલ નમાઝોં કે નહી હંય. (ગાયતુલ અવતાર)

સવાલ—ઇસ જગે યે બી બતલા દીજીયે કે વો કોન લોગ હંય કે જીનપર સલામ કરના મકરૂહ હય?

જવાબ—ઇક્કીસ આદમી હંય (૧) નમાઝ પઢનેવાલે પર (યાને નમાઝ પઢ રહા હો) (૨) તીલાવતે કુરાન કરને વાલે પર (૩) વાએઝ ઓર ઝિકરમેં મશગુલ હોને વાલે પર (૪) હદીસ ઓર ખુતબા પઢને વાલે પર (૫) ઇન ચારોં ચીઝોં કી તરફ કાન લગાને વાલે પર (૬)

કાઝી પર બર વકત કઝાત યાને જબ કાઝી હુકમ દેને કે લીયે મસજીદ પર બેઠા હો તો મુદઇ ઓર મુદઇઆ અલયહ ઉસકો સલામ ન કરે (૭) ઇલમે શરઇ મે બહસ કરને વાલુંપર (૮) મોઅઝઝન (૯) તકબીર કેહને વાલે પર (૧૦) ઇલમ શરઇ સીખાને વાલેપર બર વકત તાલીમે શરઈ (૧૧) જવાન ઓરતપર (૧૨) શતરંજ ખેલને વાલેપર ઓર જો લોગ ઉનકે આદતકે મુશાબાહ હોં મસલન જુવારી શરાબ ખુવાર ગીબત કરને વાલા કબુતર ઉડાને વાલા, ગાને વાલા ઓર બાજા બજાનેવાલા ઇન સબપર સલામ મકરૂહ (૧૩) જો શખસ અપની બીવીસે બોસો કીનાર મેં મસરૂફ હો ઉસપરભી સલામ મકરૂહ હય (૧૪) કાફીર પર (૧૫) નંગે પર (૧૬) પાખાના યા પીશાબ ફીરને વાલે પર (૧૭) ખાના ખાને વાલે પર (જીસ વકત સલામ કરને વાલા ભી ભુકા ઓર ભુકા હુવા ઓર યે જાનતા હો કે વો ખાનેસે મના ન કરેગા તો સલામ કરના મકરૂહ નહીં ઇસલીયે કે ઇસ સલામસે ગરઝ ખાના ખાનેકી હય. (ગાયતુલ અવતાર) (૧૮) જુઠે મસખરેપર (૧૯) જુઠેપંર (૨૦) લોગુંકી એબ જોઇમેં મસરૂફ રેહેને વાલેપર (૨૧) ગાલી બકને વાલેપર. યે લોગ હંય જીનપર સલામ મકરૂહ હય ઇનકે અલાવા સબપર સલામ કરના મસનુન હય ઓર સલામ ઇસ તરેહ કરે અસ સલામો અલયકુમ યા સલામુન ઇન દો તરીકું કે ખીલાફ દુરસત નહીં જેસે અકસર સલામો અલયકુમ કેહેતે હંય યાને સલાકે મીમકે પેશ દેકર યા સાકીન કરકે. યે હરગિઝ દુરસત નહી. (ગાયતુલ અવતાર)

સવાલ—વો કોન લોગ હંય જીનપર જવાબ સલામકા વાજીબ નહી ?

જવાબ—અવ્વલતો વો શખસ હય જો ઇન દો તરીકોંકે

સીવાએ સલામ કરે. દુસરે નમાઝ મેં મસરૂફ હોનેવાલે પર (૩) કુરાન યા દુઆ યા ઝિકર યા ખુતબા યા તકબીર યા અઝાન વગેરા પઢનેવાલેપર. (૪) પાખાના પેશાબ ફીરને વાલેપર, (૫) લડકેપર (૬) મતવાલે (બેહોશ) પર (૭) ઓરત જવાન પર (૮) ઉંઘને વાલેપર (૯) હુકમકે ખાલાંપર (યાને મુદઈ યા મુદ્દઆ અલેપર)(૧૦) દીવાનેપર. યે વો લોગ હંય જીનપર સલામકા જવાબ વાજીબ નહીં અગર કોઇ ઇનકો સલામ કરે ઓર યે લોગ જવાબ નદેં તો ગુનેહગાર નહીં. (ગાયતુલ અવતાર)

સવાલ—નમાઝમેં ઇશારેસે બી જવાબે સલામ દે યા નહી ?

જવાબ—ઇશારેસે બી ન દે. (આલમગીરી)

સવાલ—છીંકનેવાલા નમાઝમેં અલહમ્દો લીલ્લાહ કહેલે તો નમાઝ હો જાએગી યા નહી ?

જવાબ—હોજાએગી ઓર અગર અપની તરફસે ખીતાબ કરકે યર હમોકલલાહો યાને અલ્લાહ તુજપર રહમ કરે જવાબે છીંક હો દેદેગા તબભી નમાઝ ફાસદ નહોગી. ગેરકે લીયે જવાબ દેનેમેં નમાઝ ફાસદ હોગી. ખાહ વો જવાબે છીંક હો યા સલામ હો યા ઓર કોઇ જુમલા કુરાનકા કીસી સાએલકે જવાબમે હો. મસલન કીસીને નમાઝીસે દરીયાફત કીયા કે તેરા માલ કયા હય ઉસને નમાઝકી હાલતમે ઇસ આયત શરીફસે જવાબ દીયા "અલ ખયલો વલ બીગાલો વલ હમીરો" ઇસકે માને યે હુવે. ઘોડે ખચ્ચરગધે તો નમાઝ ફાસદ હુઇ, (ગાયતુલ અવૃતાર.)

સવાલ--અગર કીસીને નમાઝમે અલ્લાહપાકકા નામ સુનકર કેહેદીયા જલ્લે જલાલ હુ યા નબી સલલ્લાહો અલેહે વ આલેહી

વ અસહા બેહી વસલ્લમકા નામ મુબારક સુનકર કેહેદીયા સલલ્લા હો અલૈહે વ આલેહી વ અસહાબેહી વ સલ્લમ યા કીરાત સુની ઓર કહા સદકલ્લાહો વ રસુલહુ તો ઇન કલમાતસે નમાઝ ફાસદ હોગી યા નહી ?

જવાબ—અગર યે કલમાત બ નીયત જવાબ કે હોંગે તો નમાઝ ફાસદ હોગી વરના નહી. (આલમગીરી ઓર દુરેમુખતાર)

સવાલ—મુકતદી જીસ વકત ઇમામકો લુકમાદે કયા નીયત કરે ઓર લુકમા દેના સીવાય તરાવીહ કે ઓર નમાઝોં મેં ભી ફુરસત હય યા નહી.

જવાબ—લુકમાહી દેનેકી નીયત કરે. કીરાતકી નીયત નકરે ઓર સબ નમાઝોં મેં લુકમા દેના ફુરસત હય મગર મુકતદીકો ઇમામકે રૂકતેહી ફોરન લુકમા દેના મકરૂહ હય ઇસી તરહે ઇમામ કો બાર બાર પઢનેસે મુકતદીપર હાજત લુકમા ડાલનેકી ભી મકરૂહ હય અગર બ કદર વાજીબ કીરાત પઢ ચુકાહય તો રૂકુ કરે દુસરી આય-તકી તરફ ન જાએ વરના ઉસકો છોડકર ઓર સુરા શરૂ કરદે. (આલમગીરી ઓર શામી.)

સવાલ—નમાઝકે મુફસીદાત મેં એક મુફસીદે નમાઝ કુરાનકા ગલત પઢના જો બતલાયા ગયા હય યે નહી માલુમ હુવા કે વો કોનસી ગલતીયાં હંય જીસસે નમાઝ ફાસીદ હોતી હય.

જવાબ—વો ગલતીયાં ચંદ કીસમકી હંય. એકતો ગલતી એરાબકી હય યાને ઝબરકી જગા ઝેર ઓર ઝેરકી જગા પેશ મુતહહરીકકી જગા સાકીન ઓર સાકીનકી જગા મુતહહરીક ઓર

મુશદદદકી જગા મોખફફ ઓર મોખફફકી જગા મુશદદદ ઓર મદકી જગા કસર ઓર કસરકી જગા મદકા પઢના હય. દુસરી ગલતી તબદીલ હરફકી હય યાને એક હરફકી જગા દુસરા હરફ યા કમ જિયાદા યા મુકદદમ મોઅખ્ખર કરના હય. તીસરી ગલતી તબદીલ કલમા યા જુમલાકી હય યાને એક કલમેકી જગા દુસરા કલમા યા એક જુમલેકી જગા દુસરા જુમલા પઢના યા કમ વ બેશ યા મુકદદમ મોઅખ્ખર કરના. ચોથી ગલતી વકફકી હય. યાને વસલકી જગા વકફ ઓર વકફકી જગા વસલ કરના હય. અબ દેખના ચાહીયે કે ઇન ગલતીયુંસે માયને તબદીલ હુવે. અગર એસે માયને તબદીલ હુવે હંય કે જીનકા એતેકાદ કુફર હય તો નમાઝ મુતલકન ફાસીદ હોગી. ખાહ વો ગલતી એરાબકી હો યા હરફકી યા કલમા ઓર જુમલાકી મસલન "વાઅસા આદમો રબ બહુ" મે મીમકો ઝબરસે ઓર બેકો પેશસે પઢા યા "ઇનનલ લઝીના આમનુ વ આમે લુસસાલેહાતે ઉલા એકા હુમ ખેરૂલ બરીઅ" મે બજાએ સાલે હાત કે તાલે હાત ઓર બજાય ખેરૂલ બરીઅ હે શરરૂલ બરીઅ પઢા તો નમાઝ ફાસદ હો જાએગી ઇસલીયે કે ઇન તગઇયુરાતસે એસે માની હો ગયે કે જીનકા એતેકાદ કુફર હય, પેહલે "વા અસા આદમો રબ્બહુ" કે માની યેથે (ઓર ના ફરમાનીકી આદમને અપને રબકી) અબ તગઇયુર ઝબર ઓર પેશકે સાથ યે માની હુએ ઓર નાફરમાનીકી આદમકી રબ ઉસ કે ને નઊઝ બીલ્લા હે મીનહા. ઇસી તરેહ ઇનનલ લઝીના કે માની યે થે બેશક જો લોગ ઇમાન લાએ ઓર અમલ અચ્છે કીયે વો સબ ખલકતસે બેહેતર હંય અબ હરફે સુવાદ ઓર તોએ ઓર જુમલા ખેરૂલ બરીઅ કી જગા શરરૂલ બરીઅ કે તગઇયુરસે યે માની હુવે બેશક વો લોગ જો ઇમાન

લાએ ઓર અમલ બુરે કીયે વો સબ ખલકતસે બેહતર હંય. યા તગયપુરે જુમલાસે યે માની હુવે. બેશક જો લોગ ઇમાન લાએ ઓર અચ્છે અમલ કીયે વો લોગ સબ ખલકતસે બહતર હંય. નહ્વી બીલાહે મીનહા. ઓર અગર એસી ગલતી નહી હય કે જીસકી માનીકા એતકાદ મુજબે કુફર હો તો સીરફ એરાબકી ગલતી કે લીયે મુફતા બેહ યે કોલ હય કે નમાઝ ફાસદ નહી હોગી. ઇસ લીયે કે અકસર લોગ તમીઝ એરાબકી નહી રખતે હંય. મસલન લા તરફઉ અસવાતકુમમેં તે કુ પેશસે પઢા તો નમાઝ દુરસત હય ઓર હુરૂફ ઓર કલમાતકી ગલતીમેં યે કેદ હય કે અગર ઓર કલમાતકી માનીમેં તગયરાતે ફાહીશ હોંગે યા બે માની હો જાએંગે તો નમાઝ ફાસીદ હો જાએગી. મસલન હાજલ ગુબારો કી જગા હાજલ ગુબારૂ પઢના સરીહ તગય્યુરે હરૂફસે ગલતીએ ફાહશ હય. યા સરાએરકી જગા સરાએલુ મોહોમલ પઢના યા ફાએલીન કી જગા ગાફેલીના પઢના ઓર અગર કલમે યા જુમલે કે માનેમેં તગય્યુર ફાહશ નહી હુવા હય તો અબ યે દેખના ચાહીયે કે વયસા કલમા ઓર જુમલા કુરાન મે હય યા નહી, અગર નહી હય તો નમાઝ ફાસદ હોગી ઓર અગર એસા કલમા કુરાનમેં હય તો નહી ફાસદ હોગી. મસલન આલીમુનકી જગા હકીમુન યા ખબીરનકી જગા બસીરન પઢના ઓર અગર કુછબી માને નહી બીગડે ઓર વેસા કલમા કુરાનમેંબી નહી હય તો તરફેન રહેમહોમુલ્લાહ કે નઝદીક નમાઝ ફાસદ ન હોગી જેસે કવ્વામીન કી જગા કય્યામીન પઢના. ઇન મસાએલમે મુતકદ્દમીન ફુકહા ઓર મોત અખખરીન ફુકુહાકા ફુરઆવમેં બોહોત ઇખતેલાફ હય. મગર ચુંકે ફુકહાએ મોતઆખેરીન કે કવાએદ મુન ઝબત નહી

હંય ઇસ લીયે નમાઝકે બાબમેં બ મુજબ કોલ દુરરૂલ મુખ્
ફતાવાએ આલમગીરી વ કબીરી કવાઇદ મોતકદદેમીનકી પા
ઝિઆદા એહેતીયાત હય. ઇસલીયે ફકીર ને ભી ઇનહી કવાઇદે
ઝએતા મુતકદદેમીનકો હી ઇખતેયાર કીયા હય. અગર
ઝુરૂરત હોતો બડી કીતાબુંકી તરફ રજુ કીયા જાવે.

સવાલ—કિરાતકો રાગનીસે પઢના કેસા હય ?

જવાબ—મુફસીદે નમાઝ હય અગર હરફ મદ ઓર
મેભી હદસે ઝિયાદા રાગની હોગઇ તો નમાઝ ફાસદ હો
(આલમગીરી.)

સવાલ—મદ ઓર લીન કીસકો કેહેતે હંય ઓર
કીતને હરફ હંય ?

જવાબ—મદ ઊસ હરફે ઇલ્લત કો કેહતે હંય કે ઉ
પેહેલી હરકત ઉસકે મુવાફીક હો ઓર ઉસકે તીન હરફ
અલેફ યે વાવ જેસે ખાલેદીનામે હરફ દાલકે નીચે ઝેર હરફ
મુવાફીક હય ઓર ખે પર ઝબર હરફ અલેફ કે મુવાફીક
મુસલે મુના મે મીમ પર પેશ ઓર વાવ કે મુવાફીક હય ઓર
હરકત હરફે ઇલ્લતસે પેહેલે ગેર મુવાફીક હુઇ તો ઉસકા નામ
હય ઇસકે સીરફ દો હરફ હંય વાવ ઓર યે જેસે ખાલેદ
દાલપર ઝબર યે કે ખીલાફ હરકત હય ઓર કોલ મેં
ચેહેલે ઝબર બર ખીલાફ હરકત વાવ કે હય.

સવાલ—એસે હરફ કે બદલને મે જેસે કે સીન ઓર
ઓર દુવાદ તોયે, ઝોએ ઓર તે મે કે જીનકી તમીઝ મુશકીલ
હય નમાઝ ફાસીદ હોગી યા નહી:

જવાબ—અગર હાનીસતા બદલેગા તો નમાઝ ફાસદ હોગી ઓર અગર બે ઈખતીયાર ઝબાનસે નીકલ ગયા યા તમીઝ હુરૂફકી નહી જાનતા તો ફાસીદ ન હોગી (કબીરી આલમગીરી ગાયતુલ અવતાર.)

સવાલ—એક શખ્સ માઝુર યાને હકલા ઓર તુતલા તો નહી હય મગર ઝબાન ઇસ તરેહકી હય કે હુરૂફ સહી અદા નહીં હોતો તો વો કયા કરે ?

જવાબ—યે શખસ માઝુર નહોગા જબતક કોશીશે બલીગ મેહત કીરાઅતકી ન કરલે, અગર બાદ કોશીશ બલીગ કે ભી ઝબાનપર હુરૂફ સહી જારી ન હોં તો માઝુર હય, નમાઝ ઊસકી દુરસત હય ઓર અગર કોશીશસે બાઝ હુરૂફ મે ઝબાન જારી હો ઓર બાઝમે નહી તો ઉસકો વો સુરતેં ઓર આયતેં કુરાન શરીફ મેસે તલાશ કરની ચાહીયેં કે જીનમે વો હુરૂફ ન હોં કે જીનમે ઉસકી ઝબાન રૂકતી હય. અગર એસી સુરતેં યા આયતેં મીલજાએં તો ઊનસે નમાઝ પઢતા રહે. દુસરી સુરત યા આયતસે નમાઝ ફાસીદ હોગી ઓર અગર એસી સુરત યા આયત ન મીલે તો જીસીસે નમાઝ અદા કરતા રહે મગર ઇમામત ન કરે. (આલમગીરી)

સવાલ—અગર કીસીને ખુશી હુઈ ખતાકી ઓર ફીર લોટાકર સહી પઢલીયા ઊસકી નમાઝ ફાસદ હુઇ યા નહીં ?

જવાબ—ઉસકી નમાઝ દુરસત હય ફાસિદ નહીં હુઈ.

સવાલ—અગર નમાઝમે બાઝ વજેહ જવાઝકી હો બાઝ ફસાદકી તો કયા હુકમ હંય ?

જવાબ–અગર યે ફસાદ અલાવા કીરાઅતકે હય તો એહેતીયાતન ફસાદકા હુકમ હોગા ઓર અગર કીરાઅતકી વજેહસે હય તો જવાઝકા હુકમ હોગા ઇસલીયે કે કીરાઅતુંકી ગલતીયેં મેહેફુઝ રેહેના બોહોત મુશકીલ હય. (આલમગીરી)

સવાલ—નમાઝ કે મુફસીદાત અફઆલમેં પેહલા ફેલ અમલ કસીરા જો મુફસીદે નમાઝ બતલાયા ગયા હય યે બી બતલા દીજીયે કે અમલ કસીર કીસકો કેહેતે હંય ?

જવાબ—અમલે કસીર ઉસકો કેહેતે હંય જીસકે સબબસે દુરકા દેખનેવાલા યે સમજ લે, કે ઇસ અમલકા કરનેવાલા નમાઝ કે અંદર નહી હય બશરતે કે વો અમલ ઇસલાહે નમાઝ કે લીયે ન હો. ખાહ વો અમલે કસીર ઇખતેયારી હો, જેસે કપડે પેહેનના યા ઇખતેયારી ન હો જેસે કીસીકે ધકેકેસે નમાઝીકા ચંદ કદમ અપની જગા નમાઝસે હટજાના કે ઉસસે નમાઝ ટુટ જાએગી ઇસલીયે કે યે અમલ કસીરા ઇસલાહે નમાઝ કે લીયે નહી હય. ઓર અગર વો અમલ કસીરા ઇસલાહે નમાઝકે લીયે હય તો નમાઝ નહી ટુટેગી. જેસે નમાઝમે બે વઝુ હોજાનેસે વઝુકા જાના હાલાંકે ઇસ ફેલસે દુરકા દેખનેવાલા કભી નહી જાન સકતા હય કે યે શખસ નમાઝ કે અંદર હય મગર ચુંકે યે અમલ કસીર ઇસલાહે નમાઝ કે લીયે હય ઇસ લીયે મુફસીદે નમાઝ નહી. (દુરે મુખતાર)

સવાલ—અગર દેખને વાલેકો તરદદુદ હો તો ઉસકે લીયે બી કયા યેહી હુકમ હય ?

જવાબ—નહી વો અમર કલીલ હય ઉસ ફેલસે નમાઝ નહી

ટુટેગી. અમલે કસીર ઓર કલીલમે તીન અકવાલ હેં ઇન સબમેં યેહી કોલ સહીતર હય કે જો બયાન કીયા ગયા હય. (આલમગીરી)

સવાલ—મુફસીદાતે નમાઝમેં એક ફેલ મુફસીદે નમાઝ ઓરત કા જમાઅતમેં બરાબર હોના ચંદ શરતું કે સાથ બયાન કીયા ગયા હય. યેભી બતલાઇયે કે વો શરતેં કયા કયા હેં ?

જવાબ—(અવ્વલ શરત) મોહાઝાત ઓરતકા કાબીલે જીમા હોના હય (દુસરી શરત) ઉસ નમાઝકી શીરકત હય જીસમેં રૂકુ ઓર સુજુદહોં (તીસરી શરત) મરદ ઓર ઓરતકા અઝ રૂએ તેહેરીમા ઓર અદા કે શરીક હોના હય, [ચોથી શરત] ઇતિતેહાદ મકાન હય પસ અગર મરદ એસે ચબુતરે પર હો જો કદે આદમ હય ઓર ઓરત નીચે હય તો મરદકી નમાઝ ફાસીદ નહી હોગી (પાંચમી શરત) દોનું કે દરમીયાન કીસી ચીઝકા હાયેલ ન હોના હય અગર સુતુન યા સુતરા હાયેલ હોગા તો નમાઝ ફાસીદ ન હોગી (અગર ઓરત ઓર મરદ કે દરમેયાનમે ફાસલા એક આદમીકા ભી છુટા હુવા હય તો ઇસકદર ફાસલેસે ભી નમાઝ નહી ટુટેગી. (ગાયતુલ અવતાર) (છઠી શરત) ઉસ ઓરતકા આકીલ હોના હય અગર દીવાની બરાબર ખડી હોજાએગી તો નમાઝ ફાસીદ ન હોગી (સાતવીં શરત) ઇમામકી નીયત ઇમામત હય. મુતલક ઓરતુંકી યા મખસુસ એક ઓરતકી કે જો જમાતમે હાઝિર હોતી રેહેતી હય અગર ઈમામ નીયત ઓરતુંકી નકરેગા તો ઇકતીદા ઓરત કા દુરસત ન હોગા ઓર જબ ઇકતીદા દુરસત ન હુવા તો મોહાઝી મરદકી નમાઝ ભી ફાસદ ન હોગી ઓર નીયતકા વકત કબલ અઝ નમાઝ હય અગર દરમીયાનમેં ઓરત કે હાઝિર હોને કે

વક્ત નીયત કરેગા તબ ભી ઇક્તેદા ઓરતકા દુરસત ન હોગા. (આઠવીં શરત) દોનુંકી નમાઝોંકી જહતકા એક હોના હય પસ અગર ઓરત અંધેરી રાતમે તહરીસે દુસરી તરફ કો નમાઝ પઢે તો મરદકી નમાઝ ફાસદ ન હોગી [આલમગીરી ગાયતુલ અવતાર]

સવાલ—બરાબરીમેં કોનસે અઝવકી બરાબરી મોઅતબર હય ?

જવાબ— ઓરતકે કદમ કી બરાબરી મોઅતબર હય યાને ઓરતકા કદમ મરદ કે કીસી અઝવ કે મુકાબીલમેં હો ખ્વાહ ઓરત ઓર મરદ દોનું બરાબર ખડે હોં યા ઓરત આગે હો. [શામી]

સવાલ—યે હુકમ ગેર ઓરત કે સાથ હય યા બેહેન યા મા વગેરા ગેર મેહરમું કે સાથ ભી યેહી હુકમ હય ?

જવાબ—યે હુકમ સબ ઓરતુંકે લીયે શામીલ હય ખ્વાહ જનબીયા હો યા મોહોરરીમા હો ખ્વાહ એસી ઓરત હોકે જો બીલફેલ કાબીલે જીમા હય યા એસી લડકી હો જીસકી તરફ રગબતે જીમાંહો ખ્વાહ એસી બુઢી હો જીસસે મરદ નફરત કરે. (આલમગીરી)

સવાલ—અગર ઓરત મરદું કી સફમેં મીલજાએ તો કિતને આદમીયુંકી નમાઝ ફાસીદ હોગી ?

જવાબ—તીન મરદોં કી એક તો વો જો ઉસકી દાહને તરફ હો દુસરે વો જો ઉસકી બાએં તરફ હો તીસરે વો જો ઉસકે પીછે હો. (આલમગીરી)

સવાલ--અગર ઓરત નમાઝ ઓર પઢતી હય ઓર મરદ ઓર મગર બરાબરી હો તો નમાઝ ફાસીદ હુઇ યા નહી ?

જવાબ—ઇસસે નમાઝ ફાસીદ નહી હોગી મગર મકરૂહે તેહેરીમા ઝુરૂર હય. (શામી)

સવાલ—કીસીકે દાંતુમે કોઇ ચીઝ હો ઓર વો નમાઝમેં નીગલ જાએ તો નમાઝ ટુટી યા નહી ?

જવાબ—અગર વો ચનેકી મીકદારસે કમ હોગી ઓર નીગલ જાએગા તબ તો નમાઝ ફાસદ ન હોગી ઓર અગર ચનેકે બરાબર હય યા ઝિયદા તો નીગલનેસે નમાઝ ટુટ જાએગી (દુરેમુખતાર)

સવાલ—અગર કીસીકે દાંતુંમેંસે ખુન નમાઝકી હાલત મેં નીકલા ઓર વો ઉસકો નીગલ ગયા તો કેસા ?

જવાબ—અગર થુકપર ખુન ગાલીબથા તો નમાઝ ફાસીદ હુઇ ઓર અગર ખુન મગલુબ થા તો ફાસીદ નહી હુઇ. (આલમગીરી)

સવાલ—અગર કીસીને મીઠાઇ ખા કર નમાઝ શરૂકી ઓર નમાઝમે મીઠાસકા મઝા આતા રહા તો નમાઝ ફાસદ હોગી યા નહી ?

જવાબ—ઇસસે નમાઝ ફાસીદ નહીં હોગી હાં અગર મીઠાઇ મુંમે હય યા ઓર કોઇ ચીઝ મીકદાર તીલકે નમાઝકે અંદર બાહેરસે મુંહમેં ગઇ ઓર ઉસકો ચબા કે નીગલ ગયા તો નમાઝ ફાસીદ હોજાએગી. (આલમગીરી ઓર શામી)

સવાલ—એક ઓરત કા બચ્ચા બહાલતે નમાઝ અગર દુધ પીને લગ જાએ તો ઓતકી નમાઝ ટુટેગી યા નહી ?

જવાબ—અગર દુધ પીસતાનસે નીકલા તો નમાઝ ટુટ ગઇ વરના ખાલી તીન ચુસકીયું કે સાથ નમાઝ ટુટ જાએગી ખ્વાહ દુધ પીસતાનસે નીકલે યા ન નીકલે.

સવાલ—નમાઝમેં કીસીકો કે આજાએ તો નમાઝ ફાસીદ હોગી યા નહી ?

જવાબ--અગર કે નમાઝમે બીલાકસદે મુસલ્લી આઇ તો અબ ગે દેખના ચાહીયે કે મુંહ ભરકર હય યા નહી અગર મુંહ ભરકે કુઇ તો વુઝુ ટુટા, નમાઝ નહી ટુટી, વુઝુ કરકે ઉસીપર બીના કરે ઓર અગર મુંહ ભરકર નહી કુઇ હય તો ન વુઝુ ટુટા ન નમાઝ ઓર અગર મુંહ ભરકે કે કી મગર ઉસકો નીગલ ગયા હાલાંકે ઉસકે બાહેર ડાલને પર કાદીર થાતો નમાઝ ભી ટુટી ઓર વુઝુ ભી ઓર અગર મુંહ ભરકર ન થી ઓર ફીર નીગલ ગયા તો ભી બકોલ ઇમામ મોહમ્મદ રેહમતુલ્લા અલેહ નમાઝ ટુટી ઓર ઇસી કોલમે ઝિયાદા એહેતીયાત હય ઓર અગર અમદનકી તો મુંહ ભરકર હોનેમે નમાઝ ફાસીદ હોગી ઓર ઇસસે કમમે નહી. (આલમગીરી)

સવાલ—નમાઝમે ખુજલાના કેસા હય ?

જવાબ—એક રૂકનસે તીનબાર ખુજાના ઓર હરબાર હાથ ઉઠાના તો મુફ્સીદે નમાઝ હય ઓર એક બારકા ખુજાના બીલા ઉઝર મકરૂહ હય. (આલમગીરી)

સવાલ—ક્યા નમાઝ કે આગે ગુઝર જાનેસે ભી કુછ ખલલ નમાઝમે પેદા હો જાતા હય ?

જવાબ-કુછ ભી નહી. હાં અલબતા ગુઝરને વાલા ગુનેહગાર હોતા હય (દુરે મુખતાર)

સવાલ—નમાઝી કે આગેસે ગુઝરનેકી હદ કહાં તકકી હય ?

જવાબ—બડી મસજીદું ઓર જંગલ કે લીયે તો યે હદ હય કે જહાંતક સજદેકી જગા દેખતે હુવે નમાઝીકી નઝર પડે ઓર છોટી મસજીદું ઓર ઘરોં કે લીયે જાએ નઝરકા એતબાર નહી યહાં બગેર સુતુન યા આદમીકી આડકે નીકલને સેં ગુનેહગાર હોગા. (આલમગીરી).

સવાલ —અગર દો શખસ નીકલે તો ઊનસે કોનસા ગુનેહગાર હોગા ?

જવાબ—વો જો નમાઝીસે કરીબ હો. (આમલગીરી)

સવાલ—અગર નમાઝી ઊંચે ચબુતરે વગેરા પર હો તબભી ગુઝરને વાલા ગુનેહગાર હોગા યા નહી ?

જવાબ—અગર નમાઝી ઈસ કદર ઊંચી જગેપર નમાઝ પઢ રહા હય કે ગુઝરને વાલે કે આઝા નમાઝ કે મુકાબીલ નહીં હુવે તો ગુઝરનેવાલા ગુનેહગાર નહીં ઓર અગર આઝા નમાઝીકે મુકાબીલ હોગએ તો અલબત્તા ગુનેહગાર હોગા. (આલમગીરી.)

સવાલ—અગર નમાઝી એસી જગાપર ખડા હુવા હય કે રસતા વહાં ન થા ઓર ગુઝરને વાલે કો ઝરૂર ગુઝરનેકી હય તો અબ કયા કરે ?

જવાબ—ઇસ સુરતમેં ગુઝરને વાલે પર કોઇ ગુનાહ નહી, નમાઝી પર હય બશરતે કે નમાઝી રસતા રોકનેકી ગરઝસે એસી જગે ખડા રહા હો ઓર અગર નમાઝીકી ગરઝ યે નથી તો કીસીપરભી ગુનાહ નહી. હાં અગર ગુઝરને વાલા તા ઇખતેતામે નમાઝ ખડા રહે તો બેહેતર હય. નમાઝી કો ચાહીયે કે જંગલમે અપને સામને

સુતરા (સુતરા ઊસ લકડી કો કેહેતે હંય કે જો નમાઝ કે આગે આડહો જો કે તુલમે એક હાથ કી મીકદાર ઓર મોટાઇ મે બ કદર ઉંગલી હો ખડા કરલે ઓર અગર ખડા ન કર સકે તો આગે ડાલદે મગર તુલન ડાલે અરઝન ન ડાલે ઇમામકા સતરા મુકતદીયુંકે કાફી હય ઓર અગર કોઇ જમાતકે આગેસે ગુઝરે તો ગુનેહગાર નહી ઇસલીયેકે ઇમામકા સુતરા મુકતદીયુંકા સુતરા હય. (આલમગીરી)

સવાલ—સુતરા નમાઝ કો કિતને ફાસલે પર ખડા કરના ચાહીયે ?

જવાબ--તીન હાથકે ફાસલે પર ઓર ઉસકો મુકાબીલમેં દાહને અબરૂ કે રખે. (ગાયતુલ અવતાર.)

સવાલ--નમાઝી કે આગેસે કોઇ ચીઝ હાથ બઢાકર લેલી જાએતો કેસા ?

જવાબ—દુરસત હય, ઇસમેં કોઇ ગુનાહ નહીં. (ગાયતુલ અવતાર સફા ૨૯૭)

સવાલ—વો કોનસે ઉઝર હંય જીનકે સબબસે નમાઝકા તોડ ડાલના વાજિબ હય ?

જવાબ—અવલ પાખાના ઓર પેશાબ કે દબાવ કે વકત (૨) ફરીયાદ રસી ફરીયાદ ખાહ કે લીયે (૩) જલતે હુવે ઓર ડુબતે હુવે કે નીકાલને કે વાસતે (૪) અંધેકો કુવે મેં ગીરતે હુવે દેખને કે વકત (૫) મુસાફીરકો જાનવર કે ચલેજાને કે વકત.

સવાલ--અગર માબાપ અવાઝ દેંતો નમાઝ તોડે યા નહી ?

જવાબ—અગર ફરઝ નમાઝ હય તો બીંદુન ફરીયાદ ખુવાહી કે નમાઝ ન તોડે ઓર અગર નમાઝ નફલ હય તો મતલબ પુકારને પર જવાબ દેના વાજીબ હય બશરતે કે માબાપકો યે ઇલમ ન હો કે વો નમાઝમેં મશગુલ હય ઓર અગર ઇલમકે સાથ માબાપ પુકારે ઓર ફીર બેટા બેટી જવાબ ન દે તો મુઝાએકા નહી ઓર ઇસી હુકમમે મુરીદ ઓર શાગિર્દભી દાખલ હય (શામી.)

સવાલ—વો ઉઝર કોનસા હય જીનસે નમાઝ કા તોડના જાએઝ હય ?

જવાબ—(૧) સાંપ બીછું કે મારને કે લીયે, (૨) મુકીમકા સવારી કે ભાગજાનેકે સબબ (૩) બખોફ તલફહોને એસી ચીઝકે જીસકી કીમત પાંચ આના હો ખ્વાહ વો ચીઝ નમાઝીકી હો યા દુસરેકી (ગાયતુલ અવતાર.)

સવાલ—વો કયા કયા ચીઝે હંય જીનસે નમાઝ મકરૂહે તેહરીમી હોતી હય.

જવાબ—અવ્વલ સદલ યાને કપડેકી દોનું તરફેં છોડદેના બીદુન પેહેનને મામુલીકે યાને દુપટા યા ચાદર કો અપને દોનું મુંઢુસે લટકાવે ઓર ઇસીમે દાખલ હય. યે સુરત કે કુરતા યા અંગરખેકી આસતીન ગરદનપર રખકર પીછેકો ડાલ લેવે ઇસ તરેહકે જીસસે હાથ સબ ખુલે રહેં (૨) ચાદર વગેરા કો દહાની બગલ કે નીચેસે લેકર બાએં મુંઢુંપર દોનું કીનારે ડાલના. (૩) કપડેકા ઉપર ઉઠાના અગરચે મીટીમેં ભરને કે સબબસે હો. (૪) આસતીન યા દામન ચહડાએ હુવે નમાઝ પહડના (૫) નમાઝકા અપને કપડે ઓર બદન ઓર દાઢીસે અબસ ફેલ કરના જો ફેલ મુફીદે નમાઝ નહી

વો અબસ હય (૬) એસી ચીઝકા મુંહમે રખના જીસસે કીરાઅતે મસનુન ન અદા કર સકે ઓર અગર એસી હો જો કીરાઅત મફરૂઝકો માને હો તો મુફસીદે નમાઝ હય (૭) ઉંગલીયુંકા નમાઝમેં ચટખાના (યે ફેલ ખારીજે નમાઝ મકરૂહ નહીં. ગાયતુલ અવતાર.) યા એક હાથ કી ઉગલીયુંકા દુસરે હાથકી ઉગલીયુંમે ડાલના જીસકો તશબીક કેહતે હંય (૮) હાથોંકા નમાઝમેં કુલે પર રખના, કુલે પર હાથ રખના ખારજ નમાઝે મકરૂહે તનઝીહી નહી હય (૯) નમાઝમેં મુંહ ફેરકર ઇધર ઉધર દેખના (૧૦) નમાઝમે મીસલ કુતેકે બેઠના યાને દોનું સુરીન પર બેઠના ઓર રાનું કો ખડા કરકે દોનું ઘુટને છાતીસે લગાલેના યા દોનું પાઉં ખડે કરકે ઉનકી એડીયુંપર બેઠના ઓર દોનું હાથ ઝમીન પર રખના કે યે દોનું નશીસત કુતેકી હંય (૧૧)નમાઝીકા કીસી આદમી કે મુંહકી તરફ નમાઝ પઢના ઇસી તરેહ દુસરે આદમીકા બી નમાઝીકી તરફ મુંહ કરકે બેઠના મકરૂહે તેહેરીમી હય (૧૨) અપને આપસે જિમાઇ લેના (૧૩) એકલા ઇમામકા મેહેરાબકે અંદર બીલા ઉઝર ખડા હોના અગર મેહેરાબસે ઇમામ બાહેર ખડા હો ઓર સજદા મેહેરાબ કે અંદર કરેતો મકરૂહ નહી હય (૧૪) તનહા ઇમામકા ચબુતરે પર એક હાથ ઉંચે ઓર એક હાથ મુકતદાયુંસે ઉચા ખડા હોના મકરૂહે તેહેરીમી હય ઓર ઇસસે કમમે ઇખતીલાફ હય. ઝાહેર રીવાયત કે મુવાફીક મુકતદીયુંસે ઇમામકા મુતામીઝ હોના બી મીકદાર ઇરતીફામે ખીલાફે ઓલા હય (શામી) ઓર મુકતદીયુંકા નીચે બીલા ઉઝર ખડા હોના. ઉઝર યેહે કે જુમા ઓર ઇદૈન કે દીન અગર કસરત આદમીયુંકે સબબ મુકતદી ઉંચી જગેપર ખડેહોં યા ઇમામ મેહેરાબમેં ખડા હોં તો મકરૂહ ન હોગા

ઈસ તરેહ સુરતમેં મકરૂહ નહી કે અગર ઇમામ ચબુતરે પર હો ઓર ઉસકે સાથ કુછ મુકતદીભી હોં (શામી.) મુકતદીયુંકા ઇસી કદર ઉંચે ઓર ઇમામકા નીચે બીલા ઉઝર ખડા હોના (૧૫) નમાઝીકા ઇસ કપડેકો પેહેનના જીસમે તસવીરેં જાનવરૂંકી હોં મકાનું મે મુતલક તસવીરૂંકા રખના મકરૂહ હય હાં અગર તસવીર ઝિલ્લત કે સાથ હો જેસે પાઉ કે નીચે યા સર કટે હુવે તો મકરૂહ નહીં હય (કઝાયીસ શામી) ઇસતરેહ નમાઝી કે સરપર યા સામને યા દાયેં બાએં તસવીરકા હોના મકરૂહે તેહેરીમી હય (૧૬) રૂકુ ઓર સુજુદ ઓર કોમા ઓર જલસામે તમાનીયતકા છોડના (૧૭) પાખાના ઓર પેશાબકી હાજતકે વકત નમાઝ પઢના (૧૮) ચાદરકો બદનપર ઇસતરેહ લપેટના કે કહીંસે હાથ બાહેર ન નીકલે (૧૯) અમામા યા પઘડી કો ઇસતરહે બાંધના કે સર ખુલા રહે. એસા અમામા બાંધના જીસસે બીચમે સર ખુલા રહે ખારીજે નમાઝ મકરૂહ હય. અકસર ઝમીનદાર કોમ મે ઇસ ફેલે મકરૂહ મેં બોહોત મુબતેલા હંય ઉનકો રોકના હય કે એસી પગડી ન બાંધા કરેં. (૨૦) ઢાટા બાંધકર નમાઝ પઢના કે જીસસે નાક ઓર મુહ ઢંક જાવે (૨૧) કુરતી હોતે હુવે સીરફ પાજામેસે નમાઝ પઢના (૨૨) અમામે કી કોર પર સીજદા કરના બ શરતે કે સખતી માલુમ હો ઓર અગર ઝમીનકી સખતી માલુમ ન હો તો મુફસીદે નમાઝ હય (૨૩) મુકતદીકા ઇમામ કે પીછે કીરાઅતકા પઢના. (આલમગીરી વગેરા.)

સવાલ—વો કયા કયા ચીઝેં હય જીનસે નમાઝ મકરૂહે તનઝેહી હોતી હય.

જવાબ—અવલ એસે મેલે કુચેલે કપડુંસે નમાઝ પઢના

જીનકો પેહેનકર દુસરોંકે પાસ નજાએ બશરતે કે ઓર કપડે ન હોં (૨) બાલુંકા જોડા બાંધકર નમાઝ પઢના (૩) કંકરૂંકા મુકામ સજદે પરસે હટાના ઓર અગર બીદુન હટાએ સજદા ન હો તો મકરૂહ નહી હય (૪) બીલા ઉઝર ચાર ઝાનું યાતે પાલથી મારકર બેઠના (૫) જિમાઇ કે વકત મુંહકા ખુલા રખના (જો જિમાઇ નમાઝમે ખુદબખુદ આવે અગર તો ઓર અરકાનમેં સિવાએ કયામ આવે તો બાએં હાથકી પુશત મુંહ પર રખલે ઓર અગર કયામમે આવે તો દાહને હાથકી પુશત મુંહપર રખલે ઓર ખારીજ નમાઝમે હમેશા બાએં હાથકી પુશતહી મુંહપર રખા કરે. કયામકી હાલતમે અગર બાએં હાથકી પુશતસે રોકેગા તો દો હરકત હોગી ઇસલીયે હરકત કલીલ એક હાથહીકી જાએઝ રખે (આલમગીરી) (૬) આંખુંકા બંદ કરના અગર ખુશુકે લી કરે તો જાએઝ હય (૭) અકેલા મુકતદીકા એસી સફકે પીછે ખડા હોના જીસસે હરજાહો ઓર જીસમે હરજા ન હો મકરૂહ નહી (૮) સુબહાનલ્લાહ વગેરોંકા ઉંગલીયુંસે યા તસબીહ લેકર શુમાર કરના અગર ઉંગલીયું કે પુરો કો દબાકર શુમાર કરેગા તો મકરૂહ નહી (૯) હર અમલ કલીલ બીદુન ઉઝરકે કરના (૧૦) બીલા ઉઝર થુકના (૧૧) પંખે યા આસતીનસે અમલે કલીલ કે સાથ હવા કરના (૧૨) નંગે સર નમાઝ પઢા બીલા ઉઝર ખુશુ ઓર અગર ટોપી યા અમામા ગીરજાએ તો ઇસકા અમલ કલીલ કે સાથ ઉઠા કર ફીર રખલેના અફઝલ હય (૧૩) સજદેમેં પાઉંકો ઢાંકના (૧૪) દાએંબાએં પાઉંપર ઝુક જાના (૧૫) દાએં પાઉંપર બીલા ઉઝર ઝોર ડાલના (૧૬) નમાઝમેં ખુશબુકા સુંઘના (૧૭) સજદા વગેરામેં અપને

પાઉં ઓર હાથુંકી ઉંગલીયાં કીબલેકી તરફસે ફેરના (૧૮) મસજીદમેં અપની નમાઝકે લીયે જગા ખાસ મુકરર કરના (૧૯) ઇમામકો કીસી આદમીકે આનેકી વજેહસે રૂકુ ઓર સજદેમે દેર કરના (૨૦) રૂકુમેં ધુટને ઓર સજદેમેં બીલા ઉઝર ઝમીનપર હાથ ન રખના (૨૧) દોનું હાથકા કાનુંસે ઉપર ઉડાના યા મુંહસે નીચે રખના (૨૨) પેટકો રાનોંસે મીલાના (૨૩) બગેર ઇમામકે સંધુંકા ખડા હોજાના (૨૪) ઇમામકા ઇસ કદર જલદી અરકાને નમાઝમેં ખડા હોજાના કે મુકતદી અઝકારે મસનુનકો અદા ન કર સકેં (૨૫) મખી ઓર મચ્છરકા બીલા ઝુરરત હટાના. (આલમગીરી)

સવાલ--એક શખસ નમાઝ ઝીન પર પઢ રહા હય દુસરે શખસને કપડા યા મુસલ્લા ઉસકે સામને ડાલદીયા તો ઉસપર સજદા કરના કેસા ?

જવાબ—જાયેઝ હય (આલમગીરી)

સવાલ—ઇમામકો જુમા ઓર ઝોહોર ઓર અસરકી નમાઝ મે સુરએ સજદેકા પઢના કેસા

જવાબ—મકરૂહ હય (આલમગીરી.)

સવાલ—નમાઝમેં એક આયતકા બાર બાર પઢના કેસા ?

જવાબ—ફરઝ નમાઝમેં બીલા ઉઝર નીસયાન મુઝાએકા નહી વરના મકરૂહ હય ઓર નફીલ નમાઝમેં મકરૂહ બી નહી (આલમગીરી.)

સવાલ--અકસર લોગ સજદેમે જાનેકે વકત દોનું હાથુંસે પાજામેકો ચઢાયા કરતે હંય ઉનકી નમાઝ દુરસત હય યા નહી ?

જવાબ—એક કોલકે મુવાફીક જો અમલે કસીરમેં હય તો નમાઝ ફાસીદ હોજાએગી ઇસ લીયે કે ઇસ કોલમેં અમલે કસીરકી તારીફ યે હય કે જો ફેલ દોનું હાથુંસે કીયા જાયે વરના મકરૂહ હોને મે કલામ નહી ઇસસે એહતીયાત રખના ચાહીયે.

ફસલ છટઠી.

ઈમામતકા બયાન.

સવાલ—ઇમામત કીસકો કેહેતે હંય ?

જવાબ—ઇમામત સરદારીકો કેહતે હેં ઓર ઇમામ પેશવા ઓર સરદાર કો કેહતે હેં

સવાલ—ઇમામત કએ કીસમકી હોતી હય ?

જવાબ—દો કીસમકી હોતી હય એક ઈમામતે કુબરા જો લોગોંકે દીન ઓર દુનીયાકે મસઅલેકી હીફાઝતકે લિયે બતોર નયાબત કે આં હઝરત સલલલ્લા હો અલેયહે વસલ્લમ કી તરફસે હોતી હય દુસરી ઇમામતે સુગરા ઓર વો મુકતદીકી નમાઝકા ઇમામકી નમાઝસે ચંદ શરતુંકે સાથ વાબસતા હોનેકા નામ હય.

જવાબ—વો શરતેં કયા કયા હંય ?

જવાબ—અવલ શરત મુકતદીકી નીયત કરના હય (૨) શરત ઈમામ ઓર મુકતદીકી જગાકા એક હોના હય અગર ઈમામ સવારી પર હો ઓર મુકતદી પીયાદા હો યા બર અક્સ. યા ઇમામ દુસરી સવારી પર હો ઓર મુકતદી દુસરી પર યા

ઇમામ મકાનમેં હો ઓર મુકતદી દુસરે મકાનમે તો ઇન સુરતોંમે બ વજેહ ન હોને ઇત્તેહાદ મકાનકે ઇકતીદા સહી નહી (૩) શરત દોનુંકી નમાઝકા એક હોના હય અગર ઇમામ ફરઝ પઢતા હો ઓર મુકતદી દુસરા યા ઇમામ નફલ પઢતા હય ઓર મુકતદી ફરઝ તો બ વજેહ એક નમાઝ નહોને કે ઇકતીદા સહી નહી (૪) શરત ઇમામકી નમાઝકા મુકતદીકે ગુમાનમે સહી હોના હય અગર મુકતદીકી દાનીસ્તમેં ઇમામકી નમાઝ સહી નહી તો ઇકતીદાભી સહી નહી [૫] શરત ઇમામસે મુકતદીકા બલીહાઝ એડીયું કે આગે ન બઢના યાને અગર મુકતદી ઇમામસે આગે બઢ જાએગા તો ઇકતેદા સહી નહી રહેગી (૬) શરત મુકતદીકા ઇમામ કે એક રૂકનસે દુસરે રૂકનમે જાનેકો જાનતા હય ખાહ ખુદ દેખકર જાને યા આવાઝ સુનકર જાને યા દુસરે કો દેખકર જાને [૭] શરત મુકતદીકા ઇમામકે હાલકો જાનના હય યાને યે કે યે ઇમામ મુકીમ હય યા મુસાફીર ખાહ યે જાનના નમાઝસે પેહેલે હો યા પીછે અગર એસી સુરત હો કે ઇમામને ચાર રકાત નમાઝમે દો રકાત પર સલામ ફેરા ઓર મુકતદીયુંકો યે માલુમ નહી હુવા કે ઇમામને ભુલકર સલામ ફેરા યા સફરકે સબબસે તો ઇકતીદા સહી નહીં. (૮) શરત મુકતદીકા કુલ અરકાનમે શરીક રેહેના હય અગર કીસી રૂકનકો બીલકુલ છોડ દે યા પેહેલે અદા કરદે તો ઇકતીદા સહી નહી હુઇ (૯) શરત નમાઝકી શરાએત ઓર અરકાન કી બજા આવરી મેં મુકતદીકા ઇમામકી માનીંદ યા કમતર હોના હય યાને અગર ઇમામ રૂકુ ઓર સજદા કરને વાલા હય ઓર મુકતદીભી અયસાહી હય યા ઇમામ ઇશારેસે નમાઝ પઢાતા હય ઓર મુકતદી ઇશારેસે તો બવજેહ માનીંદ હોને અદાએગી

અરકાનકે ઇનદો સુરતુંમે મુકતદી સહી હય ન કે બરખીલાફ સુરતમેં યાને અગર ઇમામ ઇશારે સે નમાઝ પઢને વાલા હો ઓર મુક્તદી રૂકુ ઓર સુજુદસે તો અબ ઇક્તીદા સહી નહીં [શામી.]

સવાલ—ના બાલિગકા ઇક્તીદા તરાવીહમે ભી સહી હય યા નહી ?

જવાબ—કોલ મુખતારકે મુવાફીક કીસી નમાઝ મે ભી ના બાલિગકે પીછે બાલિગકી નમાઝ સહી નહી, ખાહ ઇહકી નમાઝ હો યા કસુફકી નમાઝ હો. ઇસ લીયે કે લડકે ના બાલીગ કે ઝિમ્મે કોઇ નમાઝ નહી. ઇસકો તો સીરફ આદત ડાલને કે લીયે નમાઝકા હુકમ કમ્બલ અઝ બુલુગ દીયા હય. ઓર જીન મશાએખ કે નઝદીક લડકે ના બાલીગકી નમાઝ નફલ અદા હોતી હય ઉનોકે નઝદીક ભી ઇમામ બનના લડકેકા દુરસત નહી હય ઇસલીયે કે નફલ પઢને વાલા ફરઝ પઢને વાલુંકા ઇમામ નહી હો સકતા. યે સુરત તો ફરઝ નમાઝું કે ઇક્તીદા કી હય ઓર નફલ નમાઝમેં બાલીગ કી નફલ ના બાલીગકી નફલસે કવીતર હય, કીયું કે બાલીગકી નફલ શુરૂ કરનેસે વાજીબ હોજાતી હય ઇસલીયે તરાવીહ વગેરા મેં ભી બમુજબ દોનું કોલુંકે ઇક્તીદા નાદુરસત રહી. [ગાયતુલ અવતાર.]

સવાલ—હમ હનફીયું કે નઝદીક ઇમામતકા સવાબ ઝિયાદા હય યા મોઅઝઝનીકા ?

જવાબ—હમારે નઝદીક ઇમામતકા સવાબ ઝિયાદા હય (ગાયતુલ અવતાર.)

સવાલ—ઇમામત કે લીયે ઝિયાદાં હક કીસકો હાસલ હય ?

જવાબ—સબસે પેહેલે વો શખસ ઇમામત કે લીયે ઉલા હે જો નમાઝકી સેહેત ઓર ફસાદ કે મસાએલ ઝિયાદા જાનતા હો બ શરતે કે મુતતકી ભી હો. મુતતકી ઉસકો કેહેતે હંય જો ઝાહેરી ગુનાહે ઓર ઇનપર મતઉન હોનેસે બચા હુવા હો ઓર કીરાઅતે મસનુનાસેભી વાકીફ હો અગર ઇસબાતમેં દો આદમી બરાબર હોં તો જો કારી હો યાને ઇલમે તજવીદ જાનતા હો વો ઇમામ બનાયા જાએ અગર ઇસ સીફતમેભી બરાબર હો તો સાહેબે વરા મુસતહકે ઇમામત હય. વરા વો હય જો મુશતબા ચીઝોંસે ભી બચે. ફીર ઝયાદા ઉમર વાલા અગર ઇનબાતુંમે ભી બરાબર હો તો ઇનસબ બાતુંમે પેહલે હોને કા લિહાઝ કીયા જાએગા ઓર અગર ઇસ લિહાઝમેં ભી બરાબરી હો તો ખુશખુલકીકો ફઝીલત દીજાએગી, ફીર ઝયાદા સબમેં ખુબસુરતકો ફીર જો અઝરૂએ હસબ અશરફહો, ફીર નસબકી રૂસે ફઝીલત હોગી. યાને સૈયદહો, ફીર જીસકી આવાઝ સબસે અચ્છી હો વો મુકદદમ કીયા જાએગા. ફીર જીસકી બીબી ઝયાદા હસીનહો ઓર યે બાત લોગોંમેં યા હમસાયોંમેં શોહરત હો જાનેસે માલુમ હો જાતી હય. ઓર યે ફઝીલત ઇસ વજેહસે હય કે ઉસ શખસમેં મઝમુન ઇફત ઓર મોહોબ્બતકા ઝયાદા હોગા. ફીર મુસતહક ઇમામત કા ઝયાદા માલવાલા જો હલાલસે પેદા કરે. ફીર જાહવાલા ફીર જીસકે કપડે સબસે અચ્છે હોં, ફીર જીસકા સબસે સર બડા હો. જબ ચંદ અશખાસ એક અમર શરઇ યા આદીમેં એક દુસરેકે મઝાહમ હોં તો કિસીકો બીલા તરજીહ મુકદદમ ન કીયા જાવે. બસુરત જુમલા ઉમુર શરઈ યા આદીમેં મસાવી હોનેકે કુરા ડાલા જાએ જીસકે નામ કુરા નીકલે વો શખસ ઇમામત કરે. યા

મુકુતદીયુંકો ઇખતીયાર દીયાજાયે જીસકો ચાહે પસંદ કરે અગર ઉલ હોતે મુકતદી અદનાકો ઇમામ બના લેવેંગે તો બુરા કરેંગે. (શામ

સવાલ—એસા ઇમામતો ઇસ ઝમાનેમે મીલના મુશકિલ તો કયા હમારે ઉપરસે બ વજેહ ન મીલને એસે ઇમામકે જમાઅ સાકીત હોજાએગી જેસેકે મઝહબ ઇમામીયામેં હય,

જવાબ—ભાઇ યે બેહેસ તો ફઝીલતમેં હય ના ઇસક જમાઅતમેં. અહલે સુન્નતુલ જમાઅતકા તો યે અકીદા હય અસલ નમાઝ ફાજર ઓર ફાસકકે પીછેભી હો જાતી હય, બરખીલ રવાફીઝકે ઇસલીયે ઇનકો જમાઅતકી હીકમતેં ઓર બરકતુંકે હાંર કરનેસે મહરૂમી હય ઓર એહલે સુન્નતકો નહી.

સવાલ—વો હીકમતેં ઓર બરકતેં જમાઅતકે અંદર ક કયા હંય ?

જવાબ—(૧) બાહમી મુસલમાનુંમેં ઇતતીહાદ ઓર ઉલફ સીલસીલેકા મુનતઝીમ રેહેના (૨) જાહેલકા આલિમસે મસાએલ સીખના (૩) હમસાયું ઓર અહલે શેહેરકા હાલ દરીયાફ્ત હો [૪] નમાઝમેં દીલકા લગાના [૫] કુમલાએ ઉમતકે અનવ ફ્લબીયાસે મુસતફીઝ હોના ઓર બોહોતસી બાતેં હંય જીનકા રીસાલા મોતહમ્મીલ નહી હોસકતા,

સવાલ—જમાઅતકા હુકમ કિતને આદમીયું કે સાથ હો હય ?

જવાબ—પંજવકતા ફરઝમેં ઇમામકે સીવા દો આદમી સાથ ઓર જામેમે ઇમામકે સીવા તીન આદમીયું કે સાથ જમાઅત હુકમ હય. ખાહ ઇનમેં એક લડકા સમજવાલાહી હો. (શામી

સવાલ—જમાઅત મસજીદોંકે સાથહી મખસુસ હંય યા ઘરૂંમે ભી હો જાતી હંય ?

જવાબ—ઘરૂંમેં ભી હો જાતી હંય મગર મસજીદુંકા સવાબ તો મસજીદુંહી કે સાથ મખસુસ હય ઓર યે સવાબ અલાવા જમાઅતકે સવાબકે હય.

સવાલ--મસજીદોંકે સવાબકી તશરીહ બયાન કીજીયે ?

જવાબ—મોહલ્લેકી મસજીદમેં ઘરકી નમાઝસે(૨૫)નમાઝકા સવાબ ઝયાદા હય ઇસી તરેહ મોહલ્લેકી મસજીદસે જામે મસજીદમે પાંચસો નમાઝકા સવાબ ઝિયાદા મીલતા હય. બેતુલ મોકદ્દસકી મસજીદમેં પાંચહઝાર નમાઝકા સવાબ હય. મદીને મોનવ્વરાકી મસજીદમેં પચાસ હઝાર નમાઝકા સવાબ હાસલ હોતા હય ઓર મક્કે મુઅઝ્ઝમાકી મસજીદમેં એક લાખ નમાઝકા સવાબ હય. (દુરે મુખતાર.)

સવાલ—કયા કોઇ મસજીદ અયસી હય જીસમેં મેહેલ્લેકી મસજીદ ઓર જામે મસજીદસે ઝયાદા હય.

જવાબ—હાં વો મસજીદ હય જીસમેં કીસીકા પીર યા ઉસતાદ રેહતા હો ઓર યે બીલ ઇત્તેફાક ફઝીલત ખાસ ઉસી શખસ કે હકમે હય. (ગાયતુલ અવતાર)

સવાલ—અગર મેહેલ્લેકી મસજીદમે જમાઅત ન હોતી હો તો ઓર મસજીદમેં જાકર નમાઝ જમાતસે પઢા કરે યા અપને મેહેલ્લેહીકી મસજીદમેંહી નમાઝ પઢા કરે ?

જવાબ—એસી સુરતમેં મહેલ્લેવાલેકો મેહેલ્લેકી મસજીદકે સીવા દુસરી મસજીદમેં જાના દુરસત નહી ખાહ જામે મસજીદ હી કયું

નહો. ઇસીલીયેકે ઇસપર ઇસી મસજીદકા હક હય. પસ ઇસી મસજીદમે અઝાન કહે ઔર તનહા નમાઝ પઢે. યે તનહા નમાઝ ઇસ મસજીદકી ઉસકે હકમેં દુસરી મસજીદુંકી જમાઅતસે બેહેતર હય.(ગાયતુલ અવતાર)

સવાલ—અગર મોહલ્લેમેં મસજીદેં હોં તો નમાઝકે લીયે કોનસી હકદાર ઝયાદા હય ?

જવાબ—જો ઉસકે કરીબતર હય. (દુરે મુખતાર.)

સવાલ—અગર દોનુંકા ફાસલા બરાબર હો તો કીસમે નમાઝ પઢે ?

જવાબ--જો મસજીદ પુરાની હો. (ગાયતુલ અવતાર.)

સવાલ--અગર કોઇ મસજીદસે અઝાનકે બાદ બીલા નમાઝ અદા કીયે ચલા જાએ તો કેસા ?

જવાબ—મકરૂહ હય. મગર ઇમામ ઔર મોઅઝઝનકા દુસરી મસજીદકો પઢાને નમાઝકે ચલાજાના મકરૂહ નહી. (આલમગીરી)

સવાલ—મસજીદોંમે કયા કયા બાતેં નાજાએઝ હંય.

જવાબ--અવલ સવાલ કરના, દુસરે સાઇલકો દેના ઉસ હાલમેકે જબ લોગોંકી ગરદનોંપર ફલાંગતા હો. તીસરા ગુમશુદા ચીઝકા તલાશ કરના ઔર ચોથે લગવ અશઆર પઢના. પાંચવી આવાઝકા બુલંદ કરના યાને ચીખના. ઔર છઠે વુઝુ કરના. સાતવાં ખાના ઔર સોના સીવાએ મોઅતકીફકે. આઠવીં લસન પીયાઝ ઔર મીસલ ઇસીસે ખાકર આના. નવવીં ખરીદ ફરોખત કરના. દસવીં લોગોંસે બાતેં કરનેકી નીયતસે જાના ઔર ફીર દુનીયાકી બાતેં કરના ઔર અગર ઇસ નીયતસે ન જાય ઔર ફીર બાતેં દુનીયાવી હો જાયેં તો મુઝાએકા નહી. (ગાયતુલ અવતાર.)

સવાલ--પંજવક્તા ફરઝ નમાઝોંમેં જમાઅતસે નમાઝ પઢના કેસા.

જવાબ—વાજીબ હય અગર બીલાઊઝર જમાઅત તર્ક કરેગા ગુનેહગાર હોગા.

સવાલ--વો ઉઝર કયા કયા હંય.

જવાબ—એક બીમારી. દુસરા અપાહજ હોના. તીસરા મીંહ ઓર કીચડકા હોના. ચોથા શીદ્દતકા જાડા પડના. પાંચવાં સખત અંધેરા હોના. છઠા રાતકે વક્ત આંધીકા આના, સાતવાં અપને માલ-પર ચોરૂંકા યા કરઝ ખાહોં યા ઝાલિમ યા કાફલેકે ચલે જાનેકા ખોફ હોના, આઠવાં મરીઝકી ખીદમત કરના. નવવાં ઉસ ખાનેકા સામને આજાના જીસકી તરફ ઊસકા નફ્સ મુશ્તાક હય, દસવાં ઇલ્મે ફીકાકી મશગુલી, ગીયારવાં શેખુખીયત. યે ઊઝરાત હંય કે જીનકે સબબસે તર્કે જમાઅતસે ગુનેહગાર નહી હોતા. બલકે દીલમે હસરત હોનેકી વજેહસે સવાબે જમાઅત મીલતા રેહેતા હય. હાં ઇલ્લાવા ઇન ઊઝરાતકે અગર જમાઅત તર્ક કરેગા તો ગુનેહગાર હોગા. (શામી.)

સવાલ—જુમા ઓર ઇદેનમેં જમાઅત કયસી હય ?

જવાબ—ઇનમે જમાઅતકા હોના શરત હય. બગેર જમા-અતકે યે નમાઝેં દુરસત નહીં (ગાયતુલ અવતાર.)

સવાલ—તરાવીહમેં જમાઅત કેસી ?

જવાબ—સુન્નતે કીફાયા હય, (આલમગીરી.)

સવાલ—રમઝાન શરીફમેં વીતરૂંકે અંદર જમાઅતકા કયા હુકમ હય.

જવાબ—મુસતહબ હય (ગાયતુલ અવતાર.)

સવાલ—કસુફ યાને સુરજ ગહનકી નમાઝમેં ઔર ખુસુફ યાને ચાંદ ગહનકી નમાઝમેં કયા હુકમ હય ?

જવાબ—સુન્નત હય. (આલમગીરી.)

સવાલ—નફલ નમાઝોંમેં જમાઅત કેસી ?

જવાબ—બુલાનેકે સાથ ના દુરસત હય ઔર અગર બીલા બુલાએ દોતીન આદમી જમા હોજાએં તો જાએઝ હય. ઔર અગર તીનસે ઝયાદા બગેર બુલાનેકે સાથભી જમા હો જાએં તો જમાઅત મકરૂહ હય. [આલમગીરી]

સવાલ—ઇસ ઝમાને મેં ઔરતુંકા મસજીદોંમે હાઝિર હોકર શરીકે જમાઅત હોના કેસા હય ?

જવાબ—બ સબબ ઝહુરે ફસાદ કે મકરૂહ હય. (આલમગીરી)

સવાલ—અગર ફજર ઔર ઇશાકી જમાઅતુંમે બુઢી ઔરત શરીક હો જાએ તો કેસા ?

જવાબ—ઇસ ઝમાને મેં કોસી નમાઝમેં ભી ઔરતકા ખાહ જવાન હો યા બુઢી મસજીદોંમે આના ખાલી કીરાહતસે નહી ઇસી પર ફતવા હય. (આલમગીરી.)

સવાલ—વો કોન હય જીનકે પીછે નમાઝ નહી હોતિ ?

જવાબ—૧ મજનુન દાએમ. ૨ મદહોશ. ૩ નાબાલીગ. ૪ ઔરત. ૫ ખુનસે. ૬ માઝુર (માઝુર અપને જેસે માઝુર કી નમાઝ પઢા સકતા હય મસલન તોતલા હકલા યા વો શખસ કે જીસકો આરઝા સીલસીલતુલ બોલકા હય તો વો એસેહી મુકતદીયુંકી ઇમામત કર સકતા હય. સહી પઢને વાલુંકી તોતલા ઔર હકલા ઇમામત નહી કરસકતા. ઇસી તરેહ સીલસીલતુલ બોલવાલા નકસાર વાલે

આઝુરકી ઈમામત નહી કર સકતા. આલમગીરી શામી) ૭ મસ્ણુક, ૮ લાહક, ૯ બીદઅતી, જેસે રાફઝી કદરી ચેહેમી મોશનબાહ ઓર ગેર મુકલીદ ઓર વો મુકલ્લદકે જો ખુદાકે જુઠ બોલ સકનેકે મોતકીદ હંય વગેરા વગેરા. નઝીઓ બીલાહે મીનહા. ઇતને આદમી ઇમામ હોનેકે કાબીલ નહીં. [આલમગીરી ફતહુલ મોઅીન]

સવાલ--વોકોન હયં જીંનકે પીછે નમાઝ મકરૂહે તેહેરીમી હોતી હય ?

જવાબ—વો ફાસીક હંય.

સવાલ—ફાસીક કીસકો કેહેતે હંય ?

જવાબ—ફાસીક વો હય જો ગુનાહે કબીરા એલાનીયા કરે

સવાલ - વો કોન હંય જીનકે પીછે નમાઝ મકરૂહે તનઝેઈ હોતી હય ?

જવાબ—વો આઠ આદમી હંય. [૧] ગુલામ (૨) જાહેલ [૩] વલદુઝઝિના (૪) કમ અકલ (૫) મફ્લુજ (૬) મબરૂસ યાને બરસવાલા (૭) મજઝુમ યાને જુઝામવાલા [૮] બે દાઢીવાલા યાને ખુનસા ઓર યે કીરાહયતે તનઝીહીભી ઉસ વકત હય ઓર જબ કોઇ ઉનસે બેહેતર ઉસ જગા મોજુદ ન હો વરના ફીર યે કીરાહીયતભી નહી. [ગાયતુલ અવતાર.]

સવાલ—જીસ મસજીદમેં એક દફા નમાઝ જમાઅત મએ અઝાન ઓર અકામત કે હો ચુકી ફીર ઉસમેં દુસરી જમાઅત કરના કેસા ?

જવાબ—અગર યે મસજીદ મહલ્લેકી હય જીસમે ઇમામ ઓર મોઅઝઝીન ઓર નમાઝી મોઅીયન હંય તો જમાઅતે સાની મેહેરા·

બસે હટકર બગેર દુસરી અઝાનકે બીલઇતેફાક ઓર બીલ ઇજમા જાએઝ હય. દુસરી અઝાનકે સાથ ઐસી મસજીદમેં જમાઅતેસાની મકરૂહે તેહરીમી હય ઓર અગર યે મસજીદ એસી હય જીસમે ઇમામ મુકરર હય ન મોઅઝઝીન ન નમાઝીતો ઇસમેં દુસરી અઝાનકે સાથ ભી જમાઅતે સાની બીલા કીરાહયત દુરસત હય. [આલમગીરી શામી.]

સવાલ—ઇમામકે લીયે કયા કયા બાતેં મકરૂહે તેહેરીમા હંય?

જવાબ—અવ્વલ નમાઝકા કીરાઅત ઓર અઝકાર મસનુનમેં ઝાયદ તુલદેના ખાહ કોમ રાઝીહો યા નહો. દુસરે સીરફ અજનબીયા ઓરતુંકી ઇમામત કરના એસી જગેમેં [યે હુકમ સીરફ મકાનહી કે લીયે હય મસજીદકે લીયે નહીં બશરતે કે મસજીદકા દરવાઝા ખુલા હુવા હો. ગાયતુલ અવતાર] કે જહાં ઇમામકી મોહરેમા ઓરતુંમેસે કોઇ નહો. તીસરે ઇમામકા સફકે બીચમેં ખડાહોના બશરતે કે વો સફ દો મુકતદીયોંસે ઝયાદાકી હો અગર દો મુકતદીયુંકે બીચમેં ખડા હોગા તો મકરૂહે તનઝીહી હોગી. [ગાયતુલ અવતાર.]

સવાલ—એક મુકતદી કીસતરેહ ખડા હો ?

જવાબ—ઇમામકે દાહને જાનિબ ખડા હો. ઇસ તરેહસે કે ઉસકે પાઉંકી ઉંગલીયાં ઇમામકી એડીકે પાસ હોં બાએં તરફ ખડા હોના એક મુકતદીકા મકરૂહે તનઝેહી હય.

સવાલ--એક મુકતદી ઇમામકે બરાબર ખડા હય ફીર દુસરા શખસ આયા ઉસકો કયા કરના ચાહીયે ?

જવાબ--યે શખસ ઉસ મુકતદીકો પીછેકો ખીંચ લે. ખાહ નીયત બાંધ કર ખીંચે યા બેનીયત બાંધે ઓર ઉસ હટનેમેં મુકતદી

ઇસલાહે નમાઝકી નીયત કરે ઓર અગર યે નીયત ન હોગી તો નમાઝ ફાસદ હોગી ઓર અગર વો પેહેલા મુકતદી અપની જગેસે ન હટેગા ઓર પીછે ઓર મુતદીયુંકે સાથ સફ હોજાએગી તો બીલ ઇતતેફાક નમાઝ મકરૂહ હોગી, [ગાયતુલ અવતાર.]

સવાલ—અગર એસી જગા હોકે મુકતદીકો પીછે હટનેકી જગા નહી હય તો કયા હોના ચાહીયે ?

જવાબ—ઇસ વકતમેં ઇમામ એક ડગમે આગે બઢ જાએ. [ગાયતુલ અવતાર]

સવાલ—એક શખસ એસે વકતમેં આયા જબકે સફ ભર ચુકીથી તો અબ યે શખસ અકેલા ખડા હો યા કયા ?

જવાબ—ઇસ શખસ કો ઇમામકે રૂકુમેં જાનેતક ઇનતીઝાર દુસરે મુકતદીકા કરના ચાહીયે અગર ઇસ વકત તક કોઇ ઓર મુકતદી મયસ્સર ન આએ તો જબ ઇમામ રૂકુ કરે તો અવ્વલ સફ યા દુસરી સફમેંસે કીસી મસઅલા જાનને વાલેકો ખીંચલે ઓર અગર એસા શખસ ન હો તો ન ખેંચે ખુદ અકેલા ઇમામ કે પીછે સીધ મેં ખડા હો જાએ ઉસ વકત મે અકેલા ખડા હોના મકરૂહ નહી. [ગાયતુલ અવતાર]

સવાલ--સફુંમે સબસે બેહેતર સફ અઝરૂએ તુઝુલે રેહમત કોનસી હય.

જવાબ—પેહેલી સફ ફીર દુસરી સફ ફીર તીસરી સફ, અલાહાઝા મગર જનાઝેકી નમાઝમે ઇસસે બર અકસ હય. (ગાયતુલ અવતાર.)

સવાલ--વઝુ વાલેકા ઇકતીદા તયમુમ વાલેકે પીછે ઓર ઉઝર

લેકા ઇકતીદા ઇસી જેસે ઉઝર વાલેકે પીછે. પાણી ઘોનેવાલેકા પાણી જએશપર મસા કરને વાલેકે પીછે ખડે હોકર નમાઝ પઢનેવાલેકા કર નમાઝ પઢનેવાલેકે પીછે સહી આદમીકા કુબડે ઓર એસે મડેકે પીછેકે જો પુરે પાણી પર ખડા ન હો સકે નફલ પઢનેવાલું-ફરઝ પઢનેવાલુંકે પીછે, મુકીમકા મુસાફરકે પીછે ઓર મુસાફરકા ીમકે પીછે ઇકતીદા જાએઝ હય યા નહી ?

જવાબ—ઇન સબકા ઇકતીદા જાએઝ હય, મગર મુસાફરકા તીદા પીછે મુકીમકે બાદ વકત નીકલનેકે જાએઝ નહી (ગાયતુલ રતાર આલમગીરી કબીરી)

સવાલ—સફમેં ઇમામકે પીછે કીસકદર ફાસલા હોના ચાહીએ સહતે ઇકતીદાકે લીયે ઝરૂરી હય.

જવાબ—મસજીદ ખાસ બડીહો યા છોટી ઓર ઇદગાહ ઓર ાઝેગાહમેં તો ચાહે કહીં ઇકતીદા કરે, નમાઝ જાએઝ હય, ર જંગલમે દોસફુંકે ફાસલેકી મીકદારપર બી સહી નહી. ાલમગીરી)

સવાલ—મસજીદકી છતપર ઇકતીદા સહી હય યા નહી ?

જવાબ—અગર મુકતદીયુંકો ઇમામકા હાલ મુશતબા ન તાહો તો જાએઝ હય વરના નહી. (આલમગીરી)

સવાલ—અગર ઇમામ શાહરાહે આમપર જનાઝા વગેરાકી ાઝ પઢાવે તો મુકતદીયુંસે ઓર ઉસમે કીસકદર ફાસલા હોના હીએ ?

જવાબ—જબ ઇમામ એસે રસતેમેં ખડા હો ઓર લોગ ાતેકે અંદર ઉસકે પીછે સફ બાંધે તો ઇમામ ઓર મુકતદીયુંમે

।સકદર ફાસલા હોના ચાહીયે કે ગાડી ન ગુઝરે ઓર અગર ૩સકદર ફાસલા છોડા કે ગાડી ગુઝર જાએ તો ઇકતેદા સ્હી નહી ાગા. (આલમગીરી)

સવાલ—સફોંમે તરતીબ કીસ તરેહ હોની ચાહીયે ?

જવાબ—ઇસતરેહ પર હોની ચાહીયે કે અવ્વલ સફ મરદોંકી ો, ઉનકે પીછે સફ લડકોંકી હો, ફીર ઉનકે પીછે ખુનસેકી, ફીર ઓરતુંકી, ફીર લડકીયુંકી હો. ઇસ તરતીબસે સફ આરાસતા કરે ઓર મુક્તદીયુંપર લાઝિમહે કે જબ નમાઝપર ખડે હોતો દરમીયાનકે ફાસલે બંધ કરલેં ઓર મુંઢેસે મુંઢા બરાબર કરલેં ઓર ઇમામ સફકે બીચકે મુકાબીલેમેં આકે ખડાહો. અગર દાએંબાયેં ખડા હોગા ો મુખાલિફતે સુન્નત લાઝમ આએગી. ફીર ઇમામકે પીછે મુકાબલેમેં ો શખસ ખડા હો જો જમાઅતમેં સબસે અફઝલહો(આલમગીરી)

સવાલ—વો કયા કયા ચીઝેં હંય કે અગર ઇમામ ઉનકો છોડ દે તો મુકતદી ભી છોડ દેં ઓર ઇમામકી તાબેદારી કરેં.

જવાબ—વો પાંચ ચીઝેં હંય અવલ ઈદૈનકી તકબીર, દુસરે પેહેલા કાઅદા, તીસરે તીલાવતકા સજદા, પાંચવા કુનુત.(દુરે મુખતાર)

સવાલ—વો કયા કયા ચીઝેં હંય કે અગર ઇમામ ઉનકો અદા કરે તો મુકતદી ઉનકે અદા કરનેમેં ઇમામકી તાબેદારી ન કરેં.

જવાબ—વો ચાર ચીઝેં હંય. અવલ ઇદૈનકી તકબીરાતમેં ઝયાદતી કરના યાને અગર ઇમામ સોલાસે ઝયાદા તકબીર કહે તો મુકતદી ઉસકા સાથ ન દે. (મુકતદી અગર ઇમામકી અવાઝ સુનતા હય તો અબ સોલાસે ઝયાદામેભી મુતાબીઅત દુરસત હય. શામી કબીરી) દુસરે ચારસે ઝયાદા કરના તકબીરકા જનાઝેકી નમાઝમેં,

તીસરી ઝિયાદા કરના કીસી રૂકનકા યાને દોસે ઝિયાદા સજદા કરના, યા દો બાર રૂકુ કરના ચોથે પાંચમી રકાતકે લીયે ખડા હોના યે ચીઝેં હંય જીનમેં મુતાબેઅત ઇમામકી મુકતદી ન કરે. (ગાયતુલ અવતાર)

સવાલ—વો કયા કયા ચીઝેં હંય કે અગર ઇમામ ઉનકો તરક કરે તો મુકતદી અદા કરે.

જવાબ—આઠ ચીઝેં હંય. અવલ તકબીરે તેહેરીમાકે વકત હાથ ઉઠાના, સનાકા પઢના, તકબીરાત ઇનતકાલી યાને રૂકન રૂકુ ઓર સજુદ વગેરાકે વકત તકબીર કેહેના, ચોથે તસબીહાતે રૂકુ ઓર સુજુદ કેહેના. સમીઅલ્લા હોલેમન હમેદા કેહેના, છટ્ઠે તશહુદ પહડના, સાતવેં લફ્ઝ, અસ સલામ પઢના. આઠવેં તકબીરાતે તશરીક કેહેના, તકબીરાતે તશરીક યે હંય કે નવવીં તારીખ ઝિલહજજાકી સુબેહ બાદ હર નમાઝકે મુકતદી ઓર ઇમામ સબ ઇસતરેહ પઢેં. અલ્લાહો અકબર અલ્લાહો અકબર લાએલાહા ઇલલલલાહો વલલાહો અકબર અલ્લાહો અકબર વલીલ લાહીલ હમ્દ

સવાલ—અગર મુકતદી ઇમામસે પહેલે રૂકુ યા સજદેમેં ચલા જાએ તો કેસા ?

જવાબ—મકરૂહ હય. ઇસી તરેહ સજદા ઓર રૂકુમેંસે પહેલે મુકતદીકા સર ઉઠાનાભી મકરૂહે તેહેરીમી હય. (આલમગીરી)

સવાલ—અગર મુકતદીસે પેહેલે ઇમામ કાએદએ ઉલામેંસે અતહીયાત પઢકર ખડા હો જાએ યા કાએદએ આખરમેં મુકતદીસે પેહેલે ઇમામ દરૂદ ઓર દુઆ પહડકર સલામ કરે યા રૂકુ ઓર સજદેકી તસબીહાત ઇમામ મુકતદીસે પેહેલે પઢકર સર ઉઠા લેવે

તો અબ મુકતદી ઊનકો પુરા કરકે ઉઠે યા છોડકર ઇમામકી મુતાબેઅત કરે ?

જવાબ—ઇનકો છોડદે ઇમામકી તાબેદારી કરે. ઇસી તરેહ દુઆએ કનુતકો ભી છોડદે રૂકુમે ઇમામકે સાથ ચલા જાએ. (આલમગીરી)

સવાલ—મુકતદી કીતની કીસમકે હોતે હંય ?

જવાબ—ચાર કીસમ કે એક મુદરક, દુસરા લાહક, તીસરા મસબુક ચોથા મસબુક લાહક.

સવાલ—હરએકકી તારીફ મુફસ્સીલ બયાન ફરમાઇયે !

જવાબ—મુકતદી મુદરક વો હય જીસને પુરી નમાઝ અવલસે આખર તક ઇમામકે સાથ અદાકી ઓર મુંકતદી લાહક વો હય જીસકી કુલ યા બાઝ રકાત બાદ ઇકતીદા તેહેરીમાકે કીસી ઉઝરસે ફોત હોજાએ ઓર મસબુક વો હય જીસકી ઇકતીદાસે પેહેલે ઇમામ સબ યા બાઝ રકાતેં પઢ ચુકા હો ઓર યે આખર રકાતકે રૂકુકે બાદ યા પેહલી દુસરી રકાતમેં મીલાહો ઓર મસબુક લાહક વો હય કે જો દુસરી રકાતમેં બહાલતે કયામ ઇમામકે સાથ શરીક હુવા ઓર ફીર તીસરી યા ચોથી રકાતમેં સો ગયા યા હદસ હો ગયા ઓર ઇમામકે એક દો રૂકન અદા કરને યા પુરી નમાઝ અદા કરનેકે બાદ બેદાર હુવા યા વુઝુસે ફારીગ હુવા.

સવાલ—મસબુક અપની બકીયા નમાઝ કીસ તરેહ અદા કરે!

જવાબ—જીસ તરેહ ગઇ હય ઉસી તરેહ અદા કરે. મસલન ઝોહોરકી નમાઝમેં મસબુકને ચોથી રકાત ઇમામકે સાથ પાઇ તો અબ બાદ સલામ ઇમામકે ઉન તીન રકાતુંકો જો ફોત હુઇ હંય

ઇસ તરેહ અદા કરે કે અવ્વલ રકાતમેં સુબહાનેકલ્લા હુમ્મા ઓર અઉઝો ઓર બીસમીલ્લાહ ઓર અલહમ્દ શરીફ ઓર સુરા પઢકર રૂકુ કરે ફીર કૌમા કરે ઓર દોનું સજદું કે બાદ તશહહુદકે લીયે બેઠે કયું કે તશહહુદ દો રકાતુંકે બાદ હોતા હય. પસ તશહહુદકે હકમેં એક રકાત જો ઇમામકે સાથમેં અદાકી વો ઓર એક યે જો બાદ ઇમામકે અદાકી લેલી ગઈ હય. ફીર તશહહુદકે બાદ દુસરી રકાતકો ખડાહો ઉસમેંભી કીરાઅત પઢે મગર તશહહુદકે લીયે ન બેઠે. તીસરી રકાતકો ખડા હો જાએ ઓર યે તીસરી રકાત જો મએ રકાત ઇમામકે ચોથી હય ખાલી પઢે. ગરઝ મસબુક બકીયા નમાઝકો ઇસી તરેહ અદા કરે જેસી ઉસકી ફોત હુઈ હય દો ભરી ઓર એક ખાલી. (ગાયતુલ અવતાર)

સવાલ—લાહક અપની નમાઝકો કીસ તરેહ અદા કરે ?

જવાબ—લાહક બરવકત બેદારી ઉસ રૂકનકો કે જીસમેં ઉસકા ઇમામ મોજુદ હય અપની તરતીબ નમાઝ છોડકર ન મીલ જાએ બલકે ઉસી તરતીબસે અદા કરે જીસ તરેહ ઇમામ અદા કર ગયા હયે. મસલન યે પેહલી રકાતકે સજદેમેં સો ગયા થા ઇસકો હદસ હો ગયા ઓર ઇસકે જાગને ઓર વુઝુસે ફારીગ હોને તક ઇમામ દુસરી રકાતકે કાએદેમે જા પહોંચા તો અબ ઇસ મુકતદી લાહકકો યે કરના ચાહીયે કે સજદા દુબારા અદા કરકે ફીર તમામ અરકાન બીતતરતીબ અદા કરે. ગો ઇસકા ઇમામ આગે બઢતા જાએ યહાં તકકે ઇમામ નમાઝકે બાહેર હો જાએ. તબભી યે લાહક અપની તરતીબ ન છોડે બલકે અપની તરતીબકે સાથ ઇમામકી પેરવી કીયે જાએ. ઇસીકા નામ ઇકતીદા હય ઇસલીયેકે લાહક મીસલ

મુકતદી મુદરકકે હય યાને નતો ફૌત શુદા રકાતોંમે કીરાઅત પઢેગા ઓર ન સજદએ સહવ અપને સહવસે કરેગા. દુરે મુખતાર)

સવાલ—મસબુક લાહક અપની નમાઝ કીસ તરેહ અદા કરે ?

જવાબ—મસબુક લાહક પહેલે અપની ઉસ રકાતકો અદા કરે જો ઇકતીદાકી હાલતમેં ફૌત હુઇ હય ફીર ઉસ રકાતકો અદા કરે જો ઇકતીદાસે પેહેલે ફૌત હુઇ હય, મસલન દુસરી રકાતમે ઉસ નમાઝકી જો ચાર રકાત વાલી હય એક શખ્સ આકર મીલા ઓર તીસરી રકાતમે ઉસકો હદસ હુવા યા સો ગયા તો અબ બાદ વઝુ યા બેદારી પેહેલે તીસરી બીલા કીરાત અદા કરે અગર ઇમામ ઉસકો આખર કાએદે તક મીલ જાએ તો ખેર વરના સબ અરકાન જો ઉસકા ઇમામ કર ગયા હય આખર તક યેબી તબઅન અદા કરે, બાદ અદાએગી કાએદએ આખીરા દો રકાત જો ઇકતીદાસે પેહેલે ફૌત હુઇ હય ઉસકો અદા કરે ઇસ રકાતમેં બ હાલતે મસબુકી સુબહાન કલ્લાહુમમા ઓર અઉઝો ઓર બીસ મિલ્લાહ ઓર અલ હમ્દ શરીફ ઓર સુરા સબ પઢે. ઇસ રકાતમેં જીસમે કે મસબુક હય કીરાઅતકે હુકમમે મુનફરદ કે માનીંદ હય ઓર ઉન રકાતુંમે જીસમે કે લાહકથા હુકમન ઇમામ કે પીછે હય ઇસ લીયે કીરાઅત નહી પઢેગા બીકદાર કીરાઅત ખામોશ રહેગા. (આલમગીરી)

સવાલ—મસબુક અગર ઇમામ કે સલામસે પેહેલે ખડા હોકર અપની બકીયા નમાઝકો અદા કરે તો કેસા ?

જવાબ—અગર બગેર બેઠને કદરે તશહુદકે ખડા હો ગયા તબતો ઉઝર ઓંર બીલા ઉઝર નમાઝ ફાસીદ હય કે કાએદએ આખેરાકી ફરઝીયત સાબીત હોગઇ ઓર અગર કદરે તશહુદ બેઠને

કે બાદ બીલા ઉઝર સલામસે પેહેલે ખડા હો ગયા તો નમાઝ મકરૂહ તેહેરીમી હો ગઈ ઓર અગર ઉઝર કે સાથ કાએદે કે બાદ કબલ અઝ સલામ ઇમામ ખડા હોગયા તો જાએઝ હય. (આલમગીરી)

સવાલ--વો ઊઝર કયા કયા હંય કે જીનકે સબબસે મસબુક મુકતદીકો ઇમામકે સલામસે પેહેલે ખડા હોના ઓર અપની બકીયા નમાઝકો અદા કરના દુરસત હય. બશરતેકે કદરે તશહુદભી ઇમામકે સાથ મસબુક બેઠ લીયા હો!

જવાબ—વો ઊઝર યે હય કે અવ્વલ ખોફ બે વઝુ હોજાનેકે દુસરે ખોફ વકત કે જાતે રેહેનેકા તીસરે વકત પુરા હોજાને મુદત મસાકા ચોથે ખોફ ગુઝરને આદમીયુંકા ઉસકે સામનેસે. (દુરે મુખતાર)

સવાલ—અગર મસબુક ઉઝરાત મઝકુરામેસે કીસી ઊઝરકે સાથ બકદર તશહુદ બેઠકર અપની બકીયા નમાઝકે લીયે ખડા હો ગયા ઓર ફીર માલુમ હુવા કે ઇમામને સજદા સહવ કીયા અબ ઉસકો કયા કરના ચાહીયે ?

જવાબ—મસબુકને જબતક કે અપની નમાઝકા સજદા નહી કીયા હય ઔર કરકે ઇમામકે સાથ સજદએ સહવમે શરીક હો જાએ ઓર અગર સજદેસે અપની રકાઅતકો મોકૈયેદ કર લીયા હય તો અપની નમાઝ કે આખીરમેં સજદા સહવ અપને ઇમામકા અદા કરે ઓર યે હુકમ નમાઝકે આખીરમેં સજદા સહવ કરનેકા ઇસતેહ સાનન દીયા ગયા હય. (ગાયતુલ અવતાર.)

સવાલ—યે હુકમ તો સજદા સહવકા માલુમ હુવા ઓર

અગર ઇમામકે જીમે સજદા સલઝી યા સજદા તીલાવત હો ઓર મસ્બુકકો બાદ ખડા હોને કે માલુમ હો તો કયા કરે ?

જવાબ—ઇસ વકત ભી જબ તક અપની રકાઅતકા સજદા નહી કીયા હય ઓર કરકે ઇમામકી મોતાબેઅત કરે, યાને ઇમામ કે સાથ સજદા સલઝી ઓર સજદા તીલાવત મએ સજદા સહવ કે અદા કરે ફીર અપની નમાઝ પઢે ઓર અગર ઓદ ન કરેગા તો નમાઝ ફાસદ હો જાએગી. ઓર અગર રકાતકો સજદેસે મોકૈયદ કર લીયા હય તો ખાહ ઓદ કરે યા ન કરે દોનું સુરતુંમે નમાઝ ફાસદ હોગી. (આલમગીરી ગાયતુલ અવતાર)

સવાલ—અગર મસબુકને ઇમામકે સાથ યા ઇમામસે પેહેલે સહેવન સલામ ફેર દીયા તો નમાઝ ફાસદ હોગી યા નહી ?

જવાબ—ઇસ સુરતમેં નમાઝ ફાસદ નહી હોગી. (આલમગીરી)

સવાલ—અગર મસબુક કા ઇમામ પાંચવી રકાતકે લીયે ખડા હુવા ઓર મસબુકને ઉસકા ઇતતબા કીયા ઉસકે લીયે કયા હુકમ હય ?

જવાબ—અગર ઇમામ આખર કાએદા કર કર ખડા હુવા તબ તો મસબુકકી નમાઝ ફાસીદ હો જાએગી ઇસ લીયે કે મસબુકને અલાહેદા હોજાનેકે મોકેમેં ઇકતીદા કીયા ઓર અગર ઇમામને કાએદા આખર નહી કીયા હય તો નમાઝ મસબુકકી ઇસ વકત તક ફાસદ ન હોગી જબ તક ઇમામ સજદા પાંચમી રકાતકા ન કરલે બાદ પાંચવી રકાતકે સજદે કે મસબુક ઓર કુલ મુકત દીયું કી નમાઝ ફાસદ હો જાએગી. (આલમગીરી દુરે મુખતાર)

સવાલ—મસબુક કો બાદ સલામ કે કીસ વકત અપની બકીયા નમાઝ, કે લીયે ઉઠના ચાહીયે ?

જવાબ—જબ ઇમામ દોનું તરફ સલામ ફેર દે ઓર યે માલુમ હોજાએ કે અબ ઇમામ કે ઝિમ્મે કોઇ સજદા બાકી નહી. (આલમગીરી]

સવાલ—મસબુક બાદ તશહુદ પહડને કે ઇમામ કે સલામ ફેરને તક કયા કરે ?

જવાબ—મસબુક કો લાઝિમ હય કે ઇમામકે કાએદએ આખીરામે ઇસ તરેહ આહીસતા તશહુદ પહડ લે તો સીરફ અશહદો અલલાઇલલાહા ઇલ્લાહકી તકરાર કરે યા ચુપ રહે. (આલમગીરી ગાયતુલ અવતાર)

સવાલ—મસબુક દુસરી રકાઅતમેં ઉસ વકત શરીક હુવા જબકે ઇમામ જહર સે કીરાઅત પઢ રહા હય તો અબ ઇસકો સના યાને સુબહા ન કલલા હુમમા પઢના ચાહીયે યા નહી,

જવાબ—નહી ચાહીયે, ઇસ લીયે કે કુરાનકા સુનના વાજીબ ઓર સનાકા પઢના સુન્નત હય તો વાજીબકે મુકાબલે મે ઇસકો તરક કરે, ઇસી તરેહ વો શખ્સ બી કે જો અવ્વલ રકાતમે બર વકત પઢને કીરાઅત કે શરીક જમાઅત હુવા હો તરક કરે. (આ-લમગીરી કબીરી)

સવાલ—યે હુકમ તો જહરી નમાઝકા માલુમ હુવા ઓર અગર સીરરી નમાઝ મે મસબુક દુસરી રકાઅતમેં શરીક હો તો બી સના પઢના ચાહીયે યા નહી ?

જવાબ—બેહેતર યે હય કે ઉસ વકત ભી પઢે જબકે શરીક હુવા હય, ઓર જબ અપની રકાત અલાહીદા પઢે ઉસ વકત ભી પઢે. (કબીરી)

સવાલ—મસબુક અગર ઇમામકો રૂકુ યા સજદેમે પાયે તો ભી સના પઢે યા નહી ?

જવાબ—અગર ઉસકો ઝન ગાલીબ હો કે મે સના પઢ કર રૂકુ યા સજદેમેં ઝુરૂર મીલ જાઉંગા તબ તો પઢ કર શરીક હો વરના સનાકો તરક કરે. રૂકુમેં શરીક હો જાએ. (આલમગીરી)

સવાલ—અગર મસબુકને કાએદે મેં ઇમામ કો પાયા તો ભી સના પઢે યા નહી ?

જવાબ—કાએદેમેં બગેર સના પઢે મીલ જાએ. (આલમગીરી)

સવાલ—અગર ઇમામ કો નમાઝમે હદસ હો જાએ તો કયા કીયા જાએ. ?

જવાબ—ફોરન હટ કર ઉસી રૂકન મે અપના ખલીફા મુકરર કરે ઓર હટનેકી સુરત યેહ હય કે ઝુકા હુવા નાકપર હાથ રખે હુવે અપની જગેસે અલાહેદા હો તાકે લોગોંકો માલુમ હો કે ઇમામ કી નકસીર ફુટી હય. (આલમગીરી)

સવાલ—ખલીફાકો અગર યે નહી માલુમ હો કે ઇમામ કીસ રૂકન કો છોડ કર ચલા હય ઓર મુજકો ઉસકી જગા કોનસા રૂકન અદા કરના ચાહીયે તો ઇમામ અપને ખલીફા કો કીસ તરેહ ઉસ વકતમે હીદાયત કરે ?

જવાબ—ઇમામ પેહેલી સફમેંસે અયસે શખસ કો જીસમે ઇખતીલાસે સલાહીયત ઇમામ હોનેકી હો ઓર મસાએલ ખલીફા

હોને કે ભી જાનતા હો તલબ કર કે હર એક મુકામ કી અલાહેદા અલાહેદા હીદાયત કરે મસલન અગર કીરાત છોટી હય તો મુંહ પર હાથ રખ દે ઓર અગર એક રકાત રહી હે તો એક ઊંગલી ઉઠાવે ઓર દો રકાત રહી હય તો દો અગર તીન રકાત રહી હય તો તીન ઉંગલીયાં ઉઠાવે ઓર અગર રૂકુ રહા હય તો ઘુટનું પર હાથ રખે ઓર અગર સજદા રહા હય તો પેશાની પર ઓર અગર સજદા તીલાવત છુટા હય તો પેશાની ઓર ઝબાન પર ઉંગલી રખ દે ઓર અગર સજદા સહવ બાકી હય તો દીલ પર હાથ રખ લે ઓર જબ ખલીફા કો હાલ માલુમ હો તો ફીર ઇન ઇશારૂં કે સાથ હીદાયત કરની કોઇ ઝરૂરત નહી હય. (આલમગીરી)

સવાલ--કયા ખલીફાકે પીછે ઇમામ અપની ઉસી નમાઝકો પઢ સકતા હય ?

જવાબ--હાં બાદ ફરાગ વઝુ પઢ સકતા હય ઉસકો બીના કેહેતે હંય.

સવાલ--બીના મુનફરદ ઓર મુકતદીકો દુરૂસત હય યા સીરફ ઈમામકો હી જાએઝ હય ?

જવાબ--બીના સબકો જાએઝ હય. મગર મુનફરદકો અફઝલ બીનાસે અસ સરેનો નમાઝ પઢના ઓર ઇમામ ઓર મુકતદીકો અફઝલ બીના હય ઇસલીયે, કે મુકતદી અગર બીના નકરેગા તો જમાઅતકે સવાબસે મેહેરૂમ રહેગા. (આલમગીરી)

સવાલ--કયા બીના કરને કે લીયે કુછ શરતેં હંય ?

જવાબ--હાં શરતેં હય. બગેર ઇન શરતું કે દુરસત નહી. અવલ શરત યે હે કે એસા હદસ હો જો મુજીબે વઝુ હો. ઓર

ઉસમે ઉસકા ઇખ્તીયાર ભી ન હો. દુસરી શરત યે હય કે નમાઝી બદન સે હદસકા હોના હો અગર ખારીજમે બદન પર નજાસ માનએ સલાત આલગે તો અબ બીના દુરસત નહીં. તીસરી શરત હય કે હદસ કસીરૂલવકુ હોના ઓર અલવકુ ન હો જેસે કે બેહોશ કે યે હદસ નાદીરલ વકુ હય ઇસ પર બીના દુરસત નહી. ચોથ શરત યે હય કે નમાઝકા હદસકી હાલતમેં કીસી રૂકનકા અદા કરના હંય યાને અગર સજદેમેં હદસ હુવા ઓર બકસદ અદ સર ઉઠા લીયા તો નમાઝ ફાસીદ હો ગઇ. પાંચવી શરત યે હ કે ચલને કી હાલતમે કોઇ રૂકન અદા ન કરે મસલન જબ વઝુકે ગયા ફીર લોટને કે વકત કીરાત પઢતા હુવા આયા તો બીના દુરસ નહી. છઠી શરત યે હય કે કોઇ ફેલ નમાઝ કે મુખાલીફ ન કરે મસલન ખાના ખાલેગા યા પાની પી લેગા યા કોઇ હરકત ક બેઠેગા તો નમાઝ ટુટ જાએગી ઓર બીના સહી ન હોગી. સાતમ શરત યે હય કે બીલા ઝરૂરત ન ચલે મસલન વઝુ કે લીયે પાર પાની કે હોતે હુવે દુર ચલા જાએ ઇસ સુરત મે ભી બીના હોગી. આઠવીં શરત યે હય કે બીલા ઉઝર દેર ન લગાઇ જાએ નવવીં શરત યે હય કે કોઇ હદસ પહેલા યાદ ન આ જાએ અગ ઇસ વકત કોઇ ઓર હદસ પેહેલા યાદ આ ગયા તો નમાઝ ફાસી હો જાએગી, ઇસ તરેહ નમાઝ ફાએતા કા યાદ આના હય સાહેબે તરતીબ કો. દસવીં શરત યે હે કે ઇમામ ઓર મુકતદીકે દરમીયા આડ ન હો યે શરતેં હંય જીનકે સાથ બીના જાએઝ હય (આલમગીરી)

સવાલ—અગર કીસી ઇમામકી ઇમામતસે કોમ નાખુશ હે

તો ઉસ ઇમામકો બહાલતે ના ખુશીએ કૌમ ઇમામત કરના કેસા?

જવાબ—અગર કૌમકી ના ખુશી કીસી અમરે શરઇકે સબબસે હય તબતો ઇમામકો ઇમામત કરના મકરૂહે તેહેરીમી હય. ઓર અગર કીસી અમર દુનીયાવીકી વજેહસે ના ખુશી હો તો મોઅત્તબર નહી. (ગાયતુલ અવતાર)

સવાલ—અગર ઇમામ ઓર મુક્તદીયું કે દરમીયાન કીસી નમાઝ કે રૂકન કે હોને ઓર ન હોનેમે ઇખ્તીલાફ હો મસલન કૌમ કહે તીન રકાત પઢી ગઇ હંય ઓર ઇમામ કહે કે ચાર તો કીસકા કૌલ મોઅતબાર હય ?

જવાબ—અગર ઇમામકો ચાર રકાત હોનેકા યકીન હય તો ઇમામકા કૌલ મોઅતબર હય. કૌમકે કેહેનેસે નમાઝકા ઇઆદા ન હોગા ઓર અગર ઇમામકો શક હય ફીર મુંકતદીયુંકા કૌલ મોઅ-તબિર હોગા ઓર નમાઝ ફીરસે પઢી જાએગી. (આલમગીરી)

સવાલ—અગર મુકતદીયુંમે વેહેમ ઇખ્તીલાફ હો. બાઝ કહેં તીન રકાત પઢી હંય ઓર બાઝ કહેં ચાર તો અબ કયા કીયા જાયે ?

જવાબ—ઇસ સુરતમેં જીસ ફરીકકે સાથ ઇમામ હોગા ઉસીકા કૌલ મોઅતબર હય ખાહ એકહી આદમીકે સાથ ઇમામ હો. (આલમગીરી)

સવાલ--અગર એક શખસ કો મુકતદીયુંમેસે યકીન હય કે તીન રકાત હુઇ હંય ઓર એકકો યકીન હય કે ચાર રકાત ઓર ઇમામ ઓર બાકી મુકતદીયુંકા શક હય તો અબ કયા કરે ?

જવાબ—કુછભી ન કીયા જાએ ઉસી નમાઝ પર રહે જો પઢલી ગઇ હંય. (આલમગીરી)

સવાલ—એક મુકતદીકો યકીન હય કે ઇમામને તીન રકાત પઢી હંય ઔર બાકી કોમ ઔર ઇમામકો શક હય તો કયા કીયા જાએ ?

જવાબ—ઇસ સુરતમેં એક મુકતદીકે યકીનપર ઔર ઊસકી મુખાલેફત પેદા ન હોને પર નમાઝકા ઇઆદા કરે. [આલમગીરી]

સવાલ—એક શખસકો એક રકાત ઇમામકે સાથ મીલી આયા યે શખસ જમાતસે નમાઝ પઢને વાલા હુવા યા નહી ?

જવાબ—યે શખસ બીલ ઇત્તેફાક જમાઅતસે નમાઝ પઢને વાલા નહી હય જમાઅતકા સવાબ પાને વાલા હય ખાહ દો રકાતવાલે ફરઝમેસે એક રકાત મીલી હો યા તીન રકાત વાલેમેસે યા ચાર રકાત વાલેમેસે. (શામી)

સવાલ—એક શખસને તીન રકાત જમાઅતસે પઢી ઔર એક રકાત ઊસકી ફોત હુઇ આયા યે ભી જમાઅતસે નમાઝ પઢને વાલા હુવા યા નહી ?

જવાબ—યે શખસ બીલ ઇતેફાક જમાઅતસે નમાઝ પઢને વાલા હય. (આલમગીરી).

સવાલ—જમાઅતમે રકાતકા પઢનેવાલા કબતક હો સકતાહય?

જવાબ—જબ તક ઇમામ રૂકુસે સર ન ઊઠાએ. અગર મુકતદીકે ઝુકનેસે પહેલે ઇમામને સર ઊઠાયા તો રકાતકા પાને વાલા ન હોગા. (આલમગીરી).

સવાલ—એક શખસ ફરઝ નમાઝ ઇલાહેદા અદા કર રહાથા કે ઇતનેમેં જમાઅત ઊસી ફરઝકી ખડી હો ગઇ અબ ઊસકો કયા કરના ચાહીયે ?

જવાબ—અગર યે ફરઝ ફજર ઓર મગરીબ કે હંય તો ઊનકો તોડકર જમાઅતસે નમાઝ પઢે બશરતે કે દુસરી રકાતકા સજદા ન કીયા હો. ઓર અગર દુસરી રકાતકા સજદા કરલીયા હય તો ફીર ઇન ફરઝોંકો ન તોડે ઊન્હીકો પુરા કરે. (આલમગીરી)

સવાલ—અગર એસા ઇતેફાક ઝોહોર ઓર અસર ઓર ઇશાકે ફરઝોમેં વાકે હોતો કયા કરે ?

જવાબ—ઇન ફરઝોમેં ભી દુસરે સજદેસે પેહેલે ઊનકો કતા કરકે શરીકે જમાત હોજાવે ઓર અગર દુસરી રકાતકા સજદા કર લીયા તો કાએદા પઢકર સલામ ફેરદે ઓર શરીક જમાઅત હો જાએ. તાકે યે દો રકાત નફીલ હોજાએં ઓર ફરઝ જમાતકે સાથ હો જાએં ઓર અગર ઝોહોર વગેરાકે ફરઝ નમાઝકી તીન રકાત પઢ ચુકાથા કે જમાત ખડી હો ગઇ તો તીસરી રકાતકે સજદેસે પેહેલે રકાત તીનું કો તોડ કર જમાતમેં શરીક હોજાએ ઓર અગર સજદા તીસરી રકાઅતકા ભી કરલીયા હય તો અબ અપની નમાઝકો ન તોડે. ચારોં રકાત પુરી કરે, ફીર ઊસકો ઇખતિ-યાર હય ચાહે ઝોહોર ઓર ઇશામે જમાંઅતસે નમાઝ પઢે ચાહે ન પઢે. અગર જમાઅતસે નમાઝ પઢેગા તો નફીલકા સવાબ મીલેગા કયુંકે ફરઝ ઇસકે પહેલે હો ચુકે ઓર અસર ઓર ફજરમેં બસુરત પઢલેને અપની અલાહેદા ફરઝ નમાઝકે ફીર જમાઅતસે ન પઢે. ઇસલીયે કે ફજર ઓર અસરકી નમાઝ ફરઝકે બાદ કોઇ નફલ નહી. ઓર નમાઝ મગરીબ કે બાદ કો નફલકા વકત હય મગર શરાકત જમાઅતસે તીન રકાત નફલ કી હોગી ઓર તીન રકાતકે નફલ દુરસત નહીં ઇસલીયે મગરીબમેં બાદ અદાએગી ફરઝ શરીકે જમાઅત નહી હો સકતા. (આલમગીરી દુરે મુખતાર)

સવાલ—યે અહકામ ફરઝ નમાઝ તોડનેકે જમાતમે શરીક હોનેકે લીયે માલુમ હુવે ઓર અગર કોઇ સુન્નતેં પઢ રહા હો ઓર જમાઅત ખડી હો જાએ તો કયા હુકમ હય ?

જવાબ—સુન્નતોમેંસે અગર એસા ઇતેફાક ફજરકી સુન્નત પઢનેકી હાલતમેં હો જબ તક કાએદા આખીરા જમાઅતકે મીલનેકી ઉમીદ હો ઉસ વકત તક ઉસ સુન્નતકો કતા ન કરે ઓર અગર ફજરકી સુન્નત કે સીવા ઓર સુન્નતે હંય તો અબ યે દેખના ચાહીયે કે પેહેલી દો રકાત પઢને કી હાલતમેં જમાઅત ખડી હુઇ હય તો દો રકાત પઢકર સલામ ફેર દે. ઓર અગર દો પીછલી રકાતુમે જમાઅત ખડી હુઇ હય તો ખાહ તીસરી રકાત હો યા ચોથી ચારોં રકાતેં પુરી કરકે સલામ ફેરે ફીર શરીકે જમાત હોવે. (કબીરી આલમગીરી).

સવાલ—ચાર રકાઅત વાલી સુન્નત કો જીસકો કે અવલ શુરૂઆમેં કતાકીથી અબ બાદ જમાઅત ફરઝ કે દો રકાઅત કઝા કરે યા ચાર રકાત ?

જવાબ—ચાર રકાત કઝા કરે વો દો રકાતકે જીનકો કતા કરકે શરીકે જમાઅત હુવા થા અલાહેદા નફલ હોજાએગી સુન્નત હોનેકા હુકમ ચાર રકાતકે સાથહી હય. (દુરેમુખતાર).

સવાલ—એક શખસ મસજીદમેં એસે વકત દાખિલ હુવા જબકે જમાઅત ફરઝકી હો રહીથી ઓર સુન્નતેં ઉસકે ઝિમ્મે હંય તો અબ યે શખસ સુન્નતોં કો કીસ વકત અદા કરે ?

જવાબ—અગર યે શખસ કે ઝિમ્મે ફજરકી સુન્નત હંય તો પેહેલે ઇસ સુન્નતકો અદા કરે, બશરતે કે ઉસકો જમાઅત કે કાએદે

આખીરા મીલજાનેકી ઉમીદ હો ઓર અગર યે ઉમીદ ન હોતો મજ-બુરન ફીર તરક કરકે શરીકે જમાઅત હો. યે હુકમ મખસુસ ફજરકી સુન્નતકે સાથહી હય અગર ઝોહોર ઓર જુમેકી સુન્નત ઉસકે ઝિમ્મે હય તો ઇન સુન્નતોં કો એસે વકતમેં જબકે જમાઅત હોરહી હો શુરૂહી ન કરે ઇસી તરેહ જુમે કે ખુતબે કે વકત ભી સુન્નતે જુમા ન પઢે. (ફતાવી આલમગીરી)

સવાલ—ફીર ઉસ સુન્નતોંકો કીસ વકત પઢે ?

જવાબ—બાદ ફરઝોંકે પઢે (દુરે મુખતાર)

સવાલ—બાદ ફરઝુંકે પીછલી સુન્નતુંસે પેહલે પડે યા પીછે?

જવાબ—પેહલે પઢે ઇસીપર ફતવા હય. મગર ફજરકી સુન્નત કઝા હોનેકે બાદ નહી પઢી જાતી હય.

સવાલ--ઇસકી કયા વજે હય કે સુન્નત ઝોહોર ઓર જુમા તો બાદ જમાઅત કે કઝા કરે ઓર ફજરકી સુન્નત કઝા ન કરે ?

જવાબ—ઇસકી વજે યે હય કે સુન્નત ઝોહોર ઓર જુમેકી અદાએગીકા વકત બાદ જમાઅતકે મોજુદ હય. ઓર ફજરકી સુન્નતકા વકત બાદ જમાઅત કે મોજુદ નહી ઓર ઉસકા મુફસ્સીલ બયાન શેખેનકે કોલકે મુવાફીક બાબ ઓકાતે નમાઝમેં ગુઝર ચુકા હય. (શેખેનસે મુરાદ હઝરત ઇમામ આઝમ ઓર હઝરત ઇમામ અબુ યુસુફ ર. અ. હુમા) અગર કોઇ બાદ તુલુએ આફતાબ ઉસ પેહલી તેહકીકકે સુન્નત કઝા કરે તો ઉસકો મનાબી ન કીયા જાએ. ઇસલીયે કે ઇમામ મોહમ્મદ (રા. અ.) કે નઝદીક બાદ

તુલુએ આફ્તાબકે યે સુન્નત કઝા હો જાતી હય. [કબીરી દુરે મુખતાર આલમગીરી]

સવાલ--અસર ઓર ઇશાકી સુન્નતકા હાલ માલુમ ન હુવા કે ઇનકો બી કઝા હોને પર કઝા પઢે યા નહી ?

જવાબ--ઇન સુન્નતુંકી કઝા નહીં ઇસ લીયે કે યે સુન્નતેં મોઅકકીદા નહી હંય ઝોહોર ઓર જુમેકી મોઅકકીદા સુનતેં બી વકત કે અંદર કઝા હો સકતી હંય બાદ વકત કે ઊનકી બી કઝા નહીં. (કબીરી)

ફસલ સાતવીં.

વીતર વ સુન્નતે મોઅકકીદા વ ગેર મોઅકકીદાકા બયાન.

સવાલ--વીતર વાજીબ હય યા સુન્નત ?

જવાબ--વાજીબ હય. (દુરે મુખતાર કબીરી આલમગીરી)

સવાલ—વીતરકી કિતની રકાત હંય ?

જવાબ--તીન રકાત હંય એક સલામ કે સાથ ઓર યે તીન રકાતેં અલહમ્દ ઓર સુરત કે સાથ પઢી જાએંગી.

સવાલ—વીતરમે કુનુત કીસ વકત પઢે ?

જવાબ—તીસરી રકાતમેં ઝબકે કીરાતસે ફારીગ હોવે.

સવાલ—અગર વીતર સહવન તરક હોજાવે તો કઝા કરે યા નહી?

જવાબ—ઇસકી કઝા વાજીબ હય યહાંતક કે અગર ફજરકી

નમાઝ અદા કરને કે બાદ યાદ આવે તો ફજરકી નમાઝ ફીર કરકે પઢે તાકે તરતીબ દુરસત હોજાએ. (આલમગીરી)

સવાલ—વીતરમેં કુનુત પઢના કેસા હય ?

જવાબ—વાજીબ હય (આલમગીરી.)

સવાલ—વો દુઆભી બતલા દીજીયે જો કુનુતમે પઢી જાતી હય?

જવાબ—વો દુઆ યે હય.—" અલ્લા હુમ્મા ઈન્ના નસ તઈનુકા વ નસ તગ ફેરોકા વ નુઅમેનુ બિકા વ નત વક્કલો અલયકા વ નુસની અલયકલ ખયરા વ નશકોરોકા વ લા નકફોરોકા વ નખલઓ વ નતરોકા મયં યફ જોરોકા અલ્લા હુમ્મા ઇય્યાકા નઅબોદે લકા નુસલ્લી વ નસજોદો વ ઈલયકા નસઆ વ નહફેદો વ નરજુ રહ મતકા વ નખશા અઝાબકા ઈન્ના અઝાબકા બિલ કુફ્ફારે મુલહિક. (તરજુમાઃ—અય અલ્લાહ હમ તુઝસે મદદ માગતે હંય અવર તુઝસે બખશિશ ચાહતે હંય અવર તુઝપર ઇમાન લાયે હંય અવર તુઝપર ભરોસા કરતે હંય અવર તેરીહી તારીફ કરતે હંય ભલાઇસે અવર તેરા શુક્ર કરતે હંય અવર તેરી ના શુકરી નહીં કરતે અવર હમ બેઝાર હંય અવર હમ છોડતે હંય ઉસકો જો તેરી નાફરમાની કરે. અય અલ્લાહ હમ તુજહી કો પુજતે હંય અવર તેરેહી લિયે નમાઝ પઢતે હંય અવર સજદા કરતે હંય અવર તેરી તરફ ચલતે હંય અવર ખિદમત કરતે હંય અવર ઉમ્મીદ રખતે હંય તેરી રેહમતકી અવર ડરતે હંય હમ તેરે અઝાબસે યકીનન તેરા અઝાબ કાફેરકો મિલેગા.)

સવાલ—અગર કિસીકો યે દુઆ યાદ નહોતો કુનુતમેં બજાયે ઇસકે કયા પઢે ?

જવાબ—યે દુઆ પઢે રબ્બના આતેના ફીદ દુનીયા હસનતંવ વ ફીલ આખેરતે હસનતંવ વ કિના અઝાબન નાર” (અય રબ હમારે હમકો દે દુનીયામેં ભલાઈ ઓર આખરતમે ભલાઇ ઓર બચા હમકો અઝાબે દોઝખસે) ઓર અગર ઇસકોભી યાદ ન કર સકે તો તીન મરતબા અલ્લાહુમ્મગફિર લના (યાને અય અલ્લાહ બખશીશકર તુ હમારી) પઢલે. (આલમગીરી.)

સવાલ—મસબુક કીસ વકત કુનુત પઢે ?

જવાબ—ઇમામ કે સાથ કુનુત પઢે અપની બાકી નમાઝ મેં ન પઢે.

સવાલ—યે હુકમ તો ઉસ મસબુકકા હય જીસકો કુનુત ઇમામ કે સાથ મીલે અગર એસા મસબુક હો કે જીસકો કુનુતહી ન મીલે મસલન વીરતકી તીસરી રકાતમે બ હાલતે રૂકુ ઇમામ કે સાથ મીલા તો અબ કીસવકત પઢે !

જવાબ—યે શખસ કુનુત કીસી વકત ભી ન પઢે કયુંકે રૂકુકી હાલતમેં શરીક હોનેસે જબ પુરી રકાતકા પાનેવાલા હો ચુકા તો કુનુતકા પાનેવાલાહો ચુકા અબ દુબારા અદા કરને કુનુતકી ઝરૂરત નહીં. (ગાયતુલ અવતાર.)

સવાલ—અગર હનફીને વીતર શાફઇકે પીછે પઢે ઓર ઇમામને અપને મઝહબકે મુવાફીક કૌમા મે કુનુત પઢી તો હનફી મુકતદીકો કયા કરના ચાહીયે ?

જવાબ—ઇસકો ભી કૌમા મેહી બ મુતાબેઅત ઇમામ કુનુત પઢના ચાહીયે બ શરતે કે ઇમામને વીતરકી તીન રકાત એક સલામસે પઢી હોં. (ગાયતુલ અવતાર.)

સવાલ—અગર શાફઇ ઇમામને ફજરકી નમાઝમેં કુનુત પઢી તો હનફી મુકતદીકો કયા કરના ચાહીયે ?

જવાબ—ઇસ વકત હનફી મુકતદીકો કુનુત નહી પઢના ચાહીયે હાથુંકો છોડે હુવે ખામોશ ખડા રહે (આલમગીરી ગાયતુલ અવતાર.)

સવાલ—વીતરમેં કોનસી સુરતકા પઢના મુસતહબ હય ?

જવાબ—પ્રેહેલી રકાતમેં સબ બેહીસમે દુસરીમેં કુલ યા અઇયો હલ કાફેરૂન ઓર તીસરીમેં કુલ હો વલ્લાહકી પઢના મુસતહબ હય વરના જો યાદ હો પઢે.

સવાલ—અગર કીસીકો દુસરી રકાત વિતરકીમે યકીન હુવા કે યે તીસરી રકાત હય ઓર ઉસને કુનુત પઢલી ફીર માલુમ હુવા કે વો રકાત દુસરીથી તો અબ ફીર તીસરી રકાતમેં દુબારા કુનુત પઢે યા નહી ?

જવાબ—બે શક દુબારા કુનુત પઢે. (આલમગીરી.)

સવાલ—અગર કીસીકો હરએક રકાતમે વીતરકા શકહો કે યે તીસરી રકાત હય તો કયા કરે ?

જવાબ—સબ રકાતુંમે દુઆએ કુનુત પઢે ઓર કાએદાભી કરે. (આલમગીરી)

સવાલ—મોઅકકીદા સુન્નત કોન કોનસી હંય ?

જવાબ—ફજરકી દો સુન્નતેં ઓર ઝોહોર ઓર જુમેકી ફરઝોંસે પેહેલે ચાર ચાર સુન્નતેં ઓર ફીર બાદ ફરઝ ઝોહોર દો સુન્નત ઇસી તરેહ બાદ ફરઝ જુમાકો ચાર સુન્નત મગરેબકે ફરઝકે બાદ દો સુન્નત ઇશાકે ફરઝ કે બાદ દો સુન્નત ઓર બીસ રકાત તરા

વીહકી રમઝાનમે યે સબ સુન્નતે મોઅક્કીદા હંય અગર કોઇ ઇનકો બીલા ઉઝર તરક કરેગા તો ગુનેહગાર હોગા, (દુરેમુખતાર આલમગીરી.)

સુવાલ--ઉન સુન્નતુંમે કોઇ સુન્નત એસીભી હય કે જીસસે કીસી સુરતે મખસુસકા પઢના સુન્નત હય ?

જવાબ—હાં હય ઓર વો ફજરકી સુન્નત હય કે ઉસમેં પેહેલી રકાઅતમેં સુરએ કાફેરૂનકા ઓર દુસરીમે સુરે ઇખલાસકા પઢના સુન્નત હય. (શામી.)

સવાલ—ચાર રકાત વાલી સુન્નતું કો અગર દો સલામુંસે પઢે તો બી સુન્નતેં શુમાર હોંગી યા નહી ?

જવાબ—હરગિઝ નહી ઇન સુન્નતું કો ચાર રકાતકેહી સાથ પઢે જભી સુન્નત શુમાર હોંગી, (આલમગીરી)

સવાલ—ગેર મોઅક્કીદા સુન્નતેં જીનકો નિફલ કહેતે હંય વો કોનસી હંય ?

જવાબ—અસરસે પેહેલે ચાર રકાત, ઇશાકે ફરઝસે પેહેલે ચાર રકાત, દો રકાત સુન્નતે મોઅક્કીદા ઇશાકે બાદ રકાત દો સલામુંસે, મગરીબ કે ફરઝ ઓર સુન્નતે મોઅક્કીદાકે બાદ છે રકાતેં (ઇન છે રકાતું કા નામ સલાતુલ અવવા બીન હય) જુમેકી પીછલી મોઅક્કીદા ચાર સુન્નતુંકે બાદ દો રકાત યે સબ મુસતહબ હંય, (આલમગીરી)

સવાલ—અસરકે પેહેલે ઓર ઇશા કે પેહેલે નિફલુંકો અગર કોઇ બજાએ ચાર રકાતકે દો રકાત પઢલે તો કેસા ?

જવાબ—દુરસત હય, મગર અફઝલ ચારહી હંય. (આલમગીરી)

સવાલ—જો સુન્નતેં કે ફરઝોંસે પેહલે હંય અગર ઉનકો પઢ કર કીસી એસે કામમે મશગુલ હોજાએ કે જો ખીલાફે નમાઝ હય. (જેસે ખાના ઓર પીના ઓર દુનીયાવી કામ બીલા ઝુરૂરત કરના) તો કયા ઇન સુન્નતોં મેં કુછ નુકશાન આજાતા હય ?

જવાબ—હાં નુકશાન આજાતા હય. બાઝ ફુકહા કે નઝદીક તો સુન્નતહી બાતીલ હો જાતી હય ઓર બાઝ કે નઝદીક સવાબ જાતા રહેતા હય. ઇસકા બોહોત ખીયાલ રખના ચાહીયે અકસર લોગ ઇસમેં મુબતીલા હંય. (આલમગીરી.)

સવાલ—કયા ઇન નિફલુંકે સીવા કે જીનકા ઝીકર આયા હય ઓર બી નવાફીલ હંય ?

જવાબ—અલાવા ઇનકે ઓર બેહોતસે નવાફીલ હંય.

સવાલ—ઇનકો બી બતલા દીજીયે કે વો કોન કોનસે નવાફીલ હંય ?

જવાબ—(૧) વીતરકે બાદકે નિફલ (૨) તહેયતુલ વુઝુ (૩) તહેયતુલ-મસજીદ (૪) ઇશરાક (૫) ચાશત (૬) તહજ્જુદ(૭)સફર કે જાનેકે વકત(૮) સફર કે વાપસી કે વકત (૯) સલાતુત તસબીહ (૧૦) નમાઝે ઇસ્તેખારા (૧૧) નમાઝે હાજત (૧૨) નમાઝે હીફઝુલ ઇમાન (૧૩) નમાઝે આસાની તંગીએ કબર (૧૪) આસાની સવાલ મુનકર વ નકીર (૧૫) નમાઝ હર મહીનેકી (૧૬) નમાઝ હર હફતેકી વગેરા વગેરા.

સવાલ—ઉસ નિફલ કી કએ રકાત હંય જો વીતરકે બાદ પઢી જાતી હંય ?

જવાબ--દો રકાત હંય ઓર ઉન દોનું રકાતું કો બેઠકેહી પઢના મુસતહબ હય. હદીસ શરીફમેં આયા હય કે જીસકો રાતકો ઉઠના ગીરાંહો ઊસસે કહોકે દો રકાઅત બાદ વીતરકે પઢે અગર રાતકો ઊઠકર તહજ્જુદકા પઢના મયસસર આયાતો ફબેહા વરના દો રકાત ઊસકો તહજ્જુદસે કાફી હોંગી. દેખો મીશકાત શરીફ.

સવાલ—ઇસમેં કીસી ખાસ સુરતકા પઢના મુસતહબ હય ?

જવાબ—હાં મુસતહબ હય; પેહેલી રકાતમેં ઇઝા ઝુલ ઝ લતુલ અરદકા પઢના ઓર દુસરી રકાતમેં સુરે કાફેરૂનકા પઢના.

સવાલ—તહેયતુલ વઝુકી કએ રકાત હંય ?

જવાબ—દો રકાત હંય.

સવાલ—તહૈયતુલ વઝુકી રકાતુંમે કીસી ખાસ સુરાકા પઢના મુસતહબ હય.

જવાબ—હાં હય, અવલ રકાતમેં સુરે કાફેરૂન ઓર દુસરી રકાતમેં સુરે ઇખલાસકા પઢના મુસતહબ હય. ઇસીતરેહ બાદ ગુસલકે ભી દો રકાતકા પઢના મુસતહબ હય. (ગાયતુલ અવતાર.)

સવાલ—તહૈયતુલ વઝુકે પઢનેકા કબતક સવાબ હય ?

જવાબ—જબ તક આઝા વઝુકે પાનીસે ખુશક નહોં.

(દુરે મુખતાર.)

સવાલ—તહૈયતુલ મસજીદકી કએ રકાત હંય ?

જવાબ—ઇસકી ભી દોહી રકાત હંય.

સવાલ—તહેયુતલ મસજીદકી રકાતુંમેંભી કોઇ સુરતે ખાસકા પઢના મુસતહબ હય ?

જવાબ—ઇસકે લીયે કીસી ખાસ સુરતકા પઢના મુસતહબ નહી હય જો ચાહે પઢે.

સવાલ—ઇન રકાતુંકો મસજીદમેં જાતેહી બેઠનેસે પેહેલે પઢે યા બાદમેં ભી પઢ લે ?

જવાબ—અફઝલ તો યેહી હય કે બેઠનેસે પેહેલે તહૈયતુલ મસજીદકી દોરકાત પઢ લે ઔર અગર ભુલ વગેરેસે બાદ બેઠને કે ભી પઢના દુરસત હય. (દુરે મુખતાર.)

સવાલ—ઇશરાકકી કએ રકાત હંય ?

જવાબ—ઇશરાકકી દો રકાત હંય ઔર ચાર રકાતભી હંય.

સવાલ—કયા ઇશરાકકી રકાતુંમે ભી ખાસ સુરતુંકા પઢના અફઝલીયત રખતા હય ?

જવાબ—હાં રખતા હય, અવલ રકાતમેં સુરએ વશ શમસ દુસરીમેં વદદોહા અફઝલીયત રખતા હય.

સવાલ—ઇશરાકકી નમાઝકા સવાબ બતલા દીજીયે.

જવાબ—હદીસ શરીફમે વારિદ હય કે જો કોઇ અદા કરે નમાઝે ફજર જમાઅતસે ઔર ફીર બેઠા રહે ઔર ઝિકરે ઇલાહીમે મસરૂફ રહે તુલુએ આફતાબ તક ફીર પઢે દોરકાત તો ઉસકે લીયે પુરે હજ ઔર ઊમરેકા સવાબ હય ઔર તમામ ગુનાહ ઉસકે બખશ દીયે જાતે હંય. અગરચે બરાબર કફે દરીયાકે હોં ઔર અગર ચાર પડે તો શામતક કીફાયત કરતા હય અલ્લાહપાક ઉસકો તમામ આફતું ઔર શર ઔર તકસીરૂંસે બચાતા હય. (શરાહ સફરૂસ સઆદત.)

સવાલ—ચાશતકી કએ રકાત હંય ?

જવાબ—ચાશતકી ચાર રકાતભી હંય ઔર બારા રકાતભી હંય.

સવાલ—ચાશતકી નમાઝકા સવાબભી બતલા દીજીયે ?

જવાબ—હદીસ શરીફ્મે આયા હય કે જો કોઈ બારા રકાતેં દોહા યાને ચાશતકી પઢેગા ઉસકે લીયે જન્નતમેં સોનેકા મહેલ તેયાર હોગા ઔર રફે ઇફ્લાસકે લિયે ભી યે નમાઝ મુજરરિબાતસે હય. (મિશ્કાત શરીફ)

સવાલ—તહજ્જુદ કએ રકાત હંય ?

જવાબ—કમતર રકાત તહજ્જુદકી દો હંય ઔર ઔસત ચાર ઔર આઠ ઔર ઝિયાદા બારા રકાત હંય (કબીરી.)

સવાલ—તહજ્જુદમેં કોન કોનસી સુરતેં પઢના બેહેતર હય ?

જવાબ—સુરે બકર, સુરે આલે ઇમરાન, સુરે નીસા, સુરે માએદા, સુરેજુમા, સુરે યાસીન, સુરે ઇખલાસ, સુરે મુઝઝમ્મીલકા પઢના બેહેતર હય. સુરે ઇખલાસકે પઢનેકા એક ખાસ તરીકા જો મશાએખીન (અ. રા.) સે મનકુલ હે વો યે હય કે અવ્વલ રકાતમેં બારા મરતબા, દુસરીમે ઇગીયારા મરતબા, તીસરીમેં દસ મરતબા, ઇસી તરેહ હર એક રકાતમેં એક કુલહો વલલા કમ કરતા ચલા જાએ આખીરમેં એક કુલહો વલલા પઢકર ખતમ નમાઝ કરદે. (તફસીર અઝીઝી.)

સવાલ—સફરમેં જાતે વકત કએ રકાત પઢે ?

જવાબ—દો રકાત પઢે ફીર સફર કરે. (ગાયતુલ અવતાર)

સવાલ—ઇસકા કયા સવાબ હય.

જવાબ– હદીસ શરીફમેં આયા હય કે કીસીને અપને ઘર-વાલુંમે દોરકાતુંસે બેહેતર નાએબ નહી છોડા. જીનકો વો સફર કે ઇરાદે કે વકત અપને ઘરવાલુંમે પઢતા હય.

સવાલ—સફરસે વાપસીકે વકત કએ રકાત પઢે ?

જવાબ—દોરકાત પઢે. આં હઝરત સલલ્લાહો અલેહે વ આલેહી વ અસહાબેહી વસલ્લમકા દસતુરથાકે સફરકે દીનમેં ચારતકે વકત તશરીફ લાતેથે ન રાતમેં ઓર તશરીફ લાતેહી મસજીદમે કદમ રંજા ફરમાકર દોરકાત પઢતે ઓર બેઠ જાતે. (શામી)

સવાલ—સલાતુત તસબીહકી કએ રકાત હંય ?

જવાબ--ચાર રકાત હંય એક સલામકે સાથ.

સવાલ—યે નમાઝ કીસ તરેહ પઢી જાતી હય ?

જવાબ--ઇસતરહે પઢી જાતી હય કે અવલ રકાતમેં સના યાને સુબહાનકલલાહુમ્મા પઢકર પંદરા મરતબા "સુબહાનલલા હે વલહમ્દો લીલલા હે વલા એલાહા ઇલલલ્લાહુ વલલાહો અકબર" કહે અગર લાહૌલ વલા કુવ્વતા ઇલલા બીલલા હીલ અલીયુલ અઝીમ ઓર પઢેગા તો સવાબ ઝિયાદા મિલેગા ફીર અઉઝ ઓર અલ હમ્દો લીલલાહ ઓર સુરા પઢકર દસ બાર સિજદેમેં, દસ બાર ફિર જલસેમેં, દસ બાર ફિર દુસરે સિજદેમેં દસ બાર ઇસીનરેહ ચારો રકાતુંમે ૭૫ પંચોતેર બાર પઢે કુલ તીનસો કલમે હો જાએંગે. (આલમગીરી ગાયતુલ અવતાર.)

સવાલ—કયા ઇસ નમાઝમેં બી સુરતેં મોઅઇયન હંય ?

જવાબ—હાં હંય. પેહેલી રકાતમેં અલહાકોમુત તકાસુરો, દુસરીમે વલ અસરે, તીસરીમેં કુલ યા એયયોહલ કાફેરુન, ચોથીમેં

કુલહો વલલા, ઓર એક રીવાયતમેં આયા હય કે પેલી રકાતમેં ઇઝાઝુલ ઝે લતિલ અરદો દુસરીમેં વલ આદીયાતો, તીસરીમે ઇઝાજા, ચોથીમેં કુલહો વલ્લાહ પઢે. (કીતાબ હાશીયા માલાબુદ મીનહો.)

સવાલ—ઇસ નમાઝકો કોનસે વકત પઢના અફઝલ હય ?

જવાબ—ઓહોરસે પેહેલે પઢના અફઝલ હય ઓર યું જબ ચાહે પઢે ખાહ રાતકો ખાહ દીનકો સીવાએ ઓકાત મકરૂહા કે.

સવાલ—અગર ઇસ નમાઝમે સહવ હોજાએ તો સજદા સહવમેંભી તસબીહ પઢે યા નહી ?

જવાબ—સજદા સહવ ન પઢે ઇસલીયે કે તીનસોસે ઝિયાદા તસબીહકા પઢના ઇસ નમાઝમે જાએઝ નહી. (ગાયતુલ અવતાર.)

સવાલ—અગર કોઇ તસબીહ કીસી જગા પઢના ભુલ ગયા તો અબ કયા કરે ?

જવાબ—દુસરે બડે રૂકનમેં પઢ લે મસલન રૂકુમે ભુલ ગયા તો કોમામે ન પઢે બલકે સિજદેમેં જાકર બીસ મરતબા તસબીહ પઢલે. ઇસી તરેહ અગર કયામમે ભુલ ગયા તો રૂકુમે પઢલે ઓર અગર સિજદેમે ભુલ ગયા દુસરે સજદેમે પઢલે. (શામી.)

સવાલ—રૂકુ ઓર સિજદેમેં પેહેલે સુબહાના રબ્બીયલ અઝીમ ઓર સુબહાના રબ્બીયલ આલા પઢે યા ઇન તસબીહકો પઢે ?

જવાબ—પેહેલે સુબહાના રબ્બીયલ અઝીમ રૂકુમેં પઢે ફીર તસબીહ પઢે ઇસી તરેહ પેહલે સુબહાના રબ્બીયલ આલા પઢકર ઇસકો પઢના ચાહીયે. (શામી.)

સવાલ—ક્યા ઇસ નમાઝમે અતહેયાતસે પીછે સલામકે પેહેલે કુછ ઓરભી દુઆ પઢી જાતી હય ?

જવાબ—હાં પઢી જાતી હય ઓર વો દુઆ યે હય.

" અલ્લા હુમ્મા ઇન્ની અસ અલોકા તવફીકા અહલિલ હુદા વ અઅમાલા અહલલ યકીને વ મના સેહતે અહલિત તવ બતે વ અઝમા અહલિસ્સબ્રે વ જદ્દા અહલિલ વર એ વ અરફાના અહલિલ રગ બતે વ તઅબ બુદા અહલિલ વર એ વ અરફાના અહલિલ ઇલમે હત્તા અખા ફકા અલ્લા હુમ્મા ઇન્ની અસ અલોકા મુખાફતક તજહુર અન મઆસી યકા હત્તા અઅમલા બે તાઅતેકા અમલન ઇસ તહક બેહી રદાકા વ હત્તા અનાસેહકા બિત તવબતે ખવફુમ મિનકા વ હત્તા અખલસા લકન નસી હતા હુબ્બલ લકા વ હત્તા અ તવક્કલા અલયકા ફિલ ઉમુરે હુસ્ના ઝનનિમ બિકા સુબ્હાના ખાલેકિન નુર." (તરજુમાઃ-અય અલ્લાહ મેં તુઝસે સવાલ કરતા હું. તવફીક હિદાયત વાલોંકી અવ્ર અમલ યકીનવાલોંકા અવ્ર ઇખલાસ તવબા વાલોંકા અવ્ર હોસલા સબર વાલોંકા અવ્ર કોશિશ ખ્વફ વાલોંકી અવ્ર તલબ રગબત વાલોંકી અવ્ર ઇબાદત પરહેઝગારોંકી અવ્ર મઅરિફત ઇલ્મ વાલોંકી તાકે મેં તુઝસે ડરૂં અય અલ્લાહ તુઝસે માંગતા હું અયસા ખ્વફ જો મુઝકો તેરી ના ફરમાનીયોંસે રોક દે તાકે મેં અમલ કરૂં તેરી ઇતાઅતકે બ મુજબ વો કામ જીસસે મેં મુસતહક હોઉં તેરી ખુશનુદી કા અવ્ર તાકે મેં ખુલુસ કરૂં તુઝસે તવબામેંસે ડર કર અવ્ર તાકે મેં ખાલિસ તેરી ખયર ખ્વાહી કરૂં તેરી મોહબ્બત કી વજેહ સે અવ્ર તાકે મે તુઝ પર ભરોસા કરૂં કામોં મે તેરે સાથ નેક ગુમાની કે સબબસે પાક હે પયદા કરનેવાલા નુર.

સવાલ—ઇસ નમાઝકા સવાબ ભી બતલા દીજીયે ?

જવાબ—ઇસ નમાઝ કે સવાબસે નમાઝી કે તમામ ગુનાહ પહેલે ઓર પીછલે પુરાને ઓર નએ દાનિસ્તા ઓર ના દાનિસ્તા છોટે ઓર બડે પોશીદા ઓર ઝાહેર સબ બખશ દીયે જાતે હંય. ઇસ નમાઝકો આં હઝરત સલલલલાહો અલૈ હે વસલ્લમને હઝરત અબ્બાસ રદી૦ અપને ચચાકો સીખલાયાથા ઓર બાદ બયાન ફરમાને ફઝાએલ મઝકુર કે આખીર મેં યે ભી ફરમાયાકે અગર તુમારે ગુનાહ કફે સમનદર કે બરાબર હોંગે તો ભી અલ્લાહ તઆલા માફ ફરમાવેગા. (શામી.)

સવાલ—નમાઝે ઇસતેખારાકી કએ રકઅત હંય ?

જવાબ—દો રકાત હંય.

સવાલ—ઇન રકાતું કો કબ પઢે ઓર કીસ તરેહ પઢે ?

જવાબ—જબ કોઇ મોહીમ પેશ આવે ઓર ઉસકે કરને ઓર ના કરને મે મોતરદદ હો તો તાઝા વઝુ કર કે દો રકાત પઢે અવલ રકાતમે સુરે કાફેરૂન ઓર દુસરીમે કુલ હો વલલા પઢે ઓર બાદ ખતમ નમાઝકે હમ્દ ઓર દરૂદ શરીફ પઢકર યે દુઆ ઇસતે-ખારાકી પઢે.

અલ્લા હુમ્મા ઇન્ની અસતખીરોકા બે ઇલમેકા વસ તકદેરોકા બે કુદ રતેકા વસ અલોકા મિન ફિદલેકલ અઝીમે ફ ઈન્નકા તકદેકા વલા અકદેરો વ તઅલમો વલા અઅલમો અન્તા અલ્લામુલ ગુયુબ. અલ્લા હુમ્મા ઇન કુનતા તઅલમો અન્ના હાઝલ અમરો ખયરૂલ લી ફી દીની વ દુન્યાયા વ આકેબતે અમરી ફ કદદેર હો વ યસ્સેર

લી સુમ્મા બારિક લી ફી વ દીન કુનતા તાઅલમો દના હાઝલ અમરા શરરૂલ લી ફી દીની વ દુન્યાયા વ આકેબતે અમરી ફ્સ રેફ્હુ અન્ની વ અસરેફ્ની અન હો વક દેર લીલ ખયરા હયસો કાના સુમ્મર દેની બેહ (તરજુમાઃ—અય અલ્લાહ તેહકીક તુઝસે ભલાઇ માગતા હું તેરે ઇલ્મકે સાથ અવ્ર કુદરત માંગતા હું તેરી કુદરત કે સાથ અવ્ર તેરા બડા ફ્ઝલ માંગતા હું. બેશક તુ કાદિર હય અવ્ર મેં કાદિર નહીં હું. અવ્ર તુ જાનતા હે અગ્ર મેં નહીં જાનતા હું અવ્ર તુ બોહોત જાનનેવાલા હે છુપી બાતોંકા. અય અલ્લાહ અગર તુ જાનતા હે ઇસ કામકો અચ્છા મેરે લિયે અવ્ર મેરી દુનિયા અગ્ર મેરે અંજામકાર મેં તો ઇસકો મુકદ્દર કર મેરે લિયે અવ્ર ઇસકો મેરે લિયે આસાન કર ફિર ઇસમેં મેરે લિયે બરકત દે અવ્ર અગર તુ જાનતા હે ઇસ કામકો બુરા મેરે લિયે દીન અવ્ર મેરી દુનિયા અવ્ર મેરે અન્જામ કારમેં તો ફેર દે ઉસકો મુઝસે અવ્ર મુઝકો ઉસસે અવ્ર મુકદ્દર કર મેરે વાસ્તે ભલાઇ જહાં હો ફિર મુઝકો ઉસકે સાથ રાઝી કર દે.) બર વક્ત કેહને લફ્ઝ હાઝલ અમરેકે અપને કામકો દિલમેં યાદ કરે યા ઝબાન સે બજા લાયે હાઝલ અમરેકે અપને મુદ્દોઆ કો ઝિકર કર કે સહી બુખારીમેં હઝરત જાબિર રદી૦ સે રિવાયત હે કે રસુલુલ્લાહ સલ્લ૦ હમકો સબ કામોં મેં ઇસતિખારા તઅલીમ ફરમાયા કરતે થે જયસે કુરઆન શરીફ કી સુરા સિખાયા કરતે થે.

સવાલ—નમાઝે હાજત કય રકાત હંય ?

જવાબ—દો રકાત ભી હંય ઓર ચાર રકાત ભી હંય.

સવાલ--પીર ઇન રકાતુંકો કીસ વકત પઢે ઓર કીસ તરેહ પઢે ?

જવાબ--બાદ ઇશાકે ઇસતરેહ પઢે કે અવ્વલ રકાતમેં બાદ અલહમ્દકે આયતુલ કુરસી તીનબાર ઓર બાકી રકાતુંમે બાદ અલહમ્દ કે કુલહો વલલાહ ઓર કુલ અઊ ઝોબેરબ્બીલ ફલક ઓર કુલ અઉઝો બેરબ્બીન નાસ એક એક બાર પઢે ઓર બાદ ખતમ નમાઝ કે હમદો સલાત પઢકર ઇસ દુઆકો પઢેઃ-લા એલાહા ઇલલલલા હુલ હ કીમુલ કરીમુ સુબહાનલ્લાહે રબ્બીલઅરશીલ અઝીમે અલહમ્દો લીલ્લાહે રબ્બીલ આલેમીના અસ અલોકા મુજેબાતે રહમતેકા વલ અઝાએમા મગફેરતેકા વલ ગનીમતા મીન કુલ્લે બરરીવં વસ સલામતા મીન કુલ્લે ઇસમીન લાતદઓલી ઝમબન ગફરતહુ વલાહમ્મન ઇલ્લા ફરહતહુ વલાદૈનન ઇલા કદયતહુ વલા હાજતમ મીન હવા ઇજિદ દુનિયા વલ આખેરતા હેયા લકા રદન ઇલિલા કદયતહા યા અર હમુર રાહેમીન. [તરજુમા-નહી કોઇ માબુદ સીવાય અલ્લાહ તાલા બુરદ બાર રકમ કરનેવાલે કે પાક હય અલ્લાહ માલીક અરશે બુઝરગ કા સબ તારીફ હય અલ્લાહ પરવર દીગાર આલમકો. મૈ તુજસે માગતાહું વો બાતેં જો મોજીબ હંય તેરી રેહમતકી ઓર વો કામ જીનસે ઝુરૂરી હો તેરી મગફીરત ઓર ચાહતા હું ગનીમત હર નેકીસે ઓર સલામતી હર ગુનાહસે ના છોડતું મેરે લીયે કોઇ ગુનાહ મગર બખશે તુ ઉસકો ઓર ન કોઇ ગમ મગર વો કે ખોએ તું ઉસકો ઓર ન કોઇ કરઝ મગર વો કે અદા કરેતું ઉસકો ઓર ન કોઇ હાજત હાજતે દુનીયા ઓર આખેરતસે કે વો તુજકો પસંદ હય મગર વોકે બરલાવે તુ ઉસકો અય સબ મેહેરબાનુંસે ઝિયાદા

મેહેરબાન. હદીસ શરીફમે વારીદ હય જીસકો કોઇ હાજત ખુદાએ તઆલા યા કીસી બંદેસે હો તો ચાહીયે કે ઇસ નમાઝકો બાતરકીબ મઝકુરા પઢે ઇનશા અલ્લાહ ઉસકી હાજત રવા હોગી. (ગાયતુલ અવતાર.)

સવાલ—નમાઝે ઇસતીખારા ઓર નમાઝે હાજતમેં કયા ફેરક હય ?

જવાબ—નમાઝે ઇસતેખારા હાજત આઈંદાકે લીયે હય ઓર યે નમાઝ હાજતે મોજુદાકે લીયે. (ગાયતુલ અવતાર)

સવાલ—નમાઝે હીફ્ઝુલ ઇમાનકી કએ રકાત હય ?

જવાબ—દો રકાત હંય.

સવાલ—યે દો રકાત કીસ વકત ઓર કીસ તરેહ પઢી જાતી હંય ?

જવાબ—બાદ મગરીબ ઇસતરેહ પઢે કે અવ્વલ રકાતમેં બાદ અલહમ્દ શરીફકે આયતુલ કુરસી એકબાર ઓર કુલ હુવલ્લાહ શરીફ તીન બાર અવ્વર સુરએ ફલક અવ્વર સુરએ નાસ એક મરતબે ઇસી તરેહ દુસરી રકાતમે પઢે બાદ ખતમ નમાઝ કે સજદેમે જાકર તીન મરતબા યે દુઆ પઢે. યાહૈયો યા કૈયુમો સબ્બીતની અલલ ઇમાન (અય ઝીંદા રખનેવાલે અય કાએમ રખનેવાલે સાબીત રખતુ મુજકો ઇમાનપર.)

સવાલ—યે નમાઝ કીસ કામકે લીયે હંય ?

જવાબ—હીફાઝતે ઇમાનકે લીયે હય. ઇસ નમાઝ કે પઢને વાલેકા ઈમાન દુનીયાસે સલામત જાએગા.

સવાલ—દમદમએ કબરકી આસાનીકે લીયે કએ રકાત હંય ?

જવાબ—દો રકાઅત હંય.

સવાલ—યે દો રકાત કીસ વકત ઓર કીસ તરેહ પઢે ?

જવાબ—જુમેકી રાતમેં ઇસ તરેહ પઢે. હર રકાતમે બાદ અલ્હમદ શરીફકે પંદરા મરતબા ઇઝા ઝુલ્ઝેલતલ અરદો પઢે. હઝરત અબદુલ્લા ઇબ્ને અબ્બાસ (ર. અ.) સે એક શખસને સવાલ કીયા કે આપકે પાસ કોઇ ચીઝ અયસીભી હય કે જીસસે કબરકે અઝાબમેં આસાની હો આપને ફરમાયા કે હય ઓર ફીર યે નમાઝ તાલીમ ફરમાઇ. (રાહતુલ કોલુબ.)

સવાલ—મુનકર ઓર નકીરકે સવાલસે બે ખોફ કરનેવાલી કોનસી નમાઝ હય ?

જવાબ—વો નમાઝ યે હય કે જુમેકી રાતમે દો રકાત પઢે હર રકાતમેં બાદ અલ્હમ્દ શરીફ કે કુલ્હોવલ્લા ૫૦ મરતબા પઢે. (રાહતુલ કોલુબ)

સવાલ—હર મહીનેકી નિફલ નમાઝોંમેં પેહેલી મોહોરમ શરીફકી નિફલેં મએ ફઝાએલ બયાન કીજીયે ઇસલીયે કે ઇસી મહીનેસે સાલ શુરૂ હોતા હય ?

જવાબ—ઇસ માહે મોહર્રમમેં અવ્વલ તો ચાંદરાતહીકો દો રકાત નિફલ પઢે હર રકાતમે બાદ અલહમ્દ શરીફ તીન મરતબા કુલહો વલ્લા શરીફ પઢે બાદ સલામ હાથ ઉઠાકર ઇસ દુઆકો પઢેઃ—
અલ્લાહુમ્માં અનતલલાહુલ અબદોલ કદીમો હાઝેહી સનતુન જદીદતુન અસ અલોકા ફીહલ અસમતા મીનશ શયતાનિર રજીમે વલ અમાના

મીનસ સુલતાનીલ જાએરે વ મીન શરરે કુલ્લે ઝી શરરીંવ વ મીનલ બલાયે વલ આફાતે વ અસ અલોકલ ઓવના વલ અદલા અલા હાઝેહીન નફસીલ અમ્મારતો બીસ સુએ વલ ઇશતેગાલેબેમા યોક રબોની ઇલયકા યા બરરો યા રઉફો યા રહીમો યાઝલ જલાલે વલ ઇક્રરામ.(તરજુમા) અય અલ્લાહ તું એસા હય જીસકી ઇબતીદા હય ન ઇનતેહા. યે નયા બરસ હય તુજસે માંગતા હું ઇસ બરસમે નીગેહબાની શેતાન રાનદા ગયેસે ઓર અમાન ઝાલીમ બાદશાહસે ઓર હર શરીરકે શરસે ઓર આફતુંસે ઓર માગતા હું તુઝસે મદદ ઓર ઇનસાફ ઇસ નફસપર જો બુરાઇ સીખતા હય ઓર માંગતા હું મશગુલી ઉસ ચીઝકે સાથ જો મુજકો નઝદીક કરે તેરી તરફ અય નેકકાર અય મેહેરબાન અય રેહેમ કરનેવાલે અય સાહેબે બુઝરગી ઓર ઇમાનકે ઇસ નમાઝકો જો કોઇ પઢેગા અલ્લાહતાલા ઉસકે ઉપર દો ફીરશતે મવકકીલ કરેગા તાકે વો મદદ કરે ઉસકે કારે નેકમે ઓર શેતાન લઈન કેહેતા હય કે અફસોસ મે નાઉમેદ હુવા ઉસ શખસસે તમામ સાલકો ઓર ઇસી રાતમેં દો રકાત નફિલ હઝરત ખાજએ ખાજગાન ખાજા બહાઉદીન નકશેબંદી (ર.) સે ઇસતરેહ મનકુલ હય કે હર રકાઅતમેં બાદ અલહમ્દ શરીફકે કુલહો વલ્લા શરીફ ઇગયારા મરતબે પઢે બાદ સલામકે કહે સુબહુન કુદદુસુન રબ્બના વ રબ્બુલ મલાએકતો વર રૂહ ઇસ નમાઝકાભી બોહોત સવાબ હય એક નમાઝ ઓર બડી ફઝીલત હાસલ કરનેવાલી ઇસી રાતમેં હય વોભી દોહી રકાત હંય હર રકાતમેં સુરે યાસીન એક એક મરતબા પઢે દુસરી રિવાયતમેં છે રકાતેં આઇ હંય હર એક રકાતમેં દસ દસ મરતબા કુલહોવલલા શરીફ પઢે ઇસ નમાઝકે પઢને વાલેકો અલ્લાહપાક

બેહેશ્તમેં દોહઝાર મેહેલ અતા ફરમાએગા હર મહેલમેં હઝાર દરવાઝે યાકુતકે હોંગે. હર દરવાઝેપર એક તખત ઝબરજદ સબઝકા હોગા ઉસ તખત પર એક હુર બેઠી હોગી ઓર છે હઝાર બલા ઇસ નમાઝીસે દુરકી જાતી હંય ઓર છે હઝાર નેકી ઉસ નમાઝીકે નામએ આમાલમેં લીખી જાતી હંય (રાહતુલ કુલુબ-જવાહીર ગેબી.)

સવાલ—આશુરાકે રાતકીબી નમાઝ બતલા દીજીયે ?

જવાબ—ઇસ રાતમેં બોહતસી નમાઝેં આઇ હંય દો રકાત રોશનીએ કબરકે લીયે ઇસી રાતમે પઢી જાતી હંય. ઉસકી તરકીબ યે હય કે હર રકાતમેં બાદ અલહમ્દ શરીફ કે તીન તીન બાર કુલહો વલ્લા પઢે જો કોઈ ઇસ નમાઝકો ઇસ રાતમેં બ તરકીબે મઝકુરા અદા કરેગા હઝરતે હક તઆલા કયામત તક ઉસકી કબરકો રોશન રખેગા. એક નમાઝ નફલ ચાર રકાતકે સાથ ઇસી રાત આશુરામેં પઢી જાતી હય ઉસમે હર રકાતમે બાદ અલહમ્દ શરીફકે સુરા ઇખલાસ પચાસ મરતબા પઢી જાતી હંય પચાસ બરસ કે ગુનાહ પીછલે સાલકે ઓર પચાસ બરસકે આઇનદા સાલકે બખશ દીયે જાતે હંય. (જવાહીરે ગેબી.)

સવાલ—દસવાં તારીખ મોહર્રમ યાને આશુરાકે દીનકી નિફલેંભી બતલા દીજીયે ?

જવાબ—યે દીનભી ઇબાદતકા હય મગર મુખતસરસી નિફલેં બતલાઇ જાતી હય. જો કોઇ છે રકાત નિફલ અદા કરે હર રકાતમેં યે છે સુરતેં પઢે. એક વશ શમ્સ, દો ઇન્ના અનઝલના. તીન ઇઝા ઝુલઝેલતલ અરઝો, ચાર ઇખલાસ, પાંચ ફલક, છે નાસ. બાદ

નમાઝકે ફ્રારીગ હોનેકે સિજદેમેં જાકર સુરે કાફેરુન પઢે અલ્લાહ તઆલા સારે ગુનાહ ઉસકે બખશ દેતા હય ઓર જો હાજત તલબ કરે રવા હોતીહય. દુસરી નમાઝ યે હય ચાર રકાત અદા કરે હર રકાતમેં બાદ અલહમ્દ શરીફકે પચાસ મરતબા ઇખલાસ પઢે પચાસ બરસકે ગુનાહ બખશ દીયે જાતે હંય. તીસરી નમાઝ યે હય ચાર રકાત અદા કરે, હર રકાતમેં બાદ અલ હમ્દ શરીફ કે પચાસ બાર ઇખલાસ પઢે અલ્લાહ તઆલા પિછલે ગુનાહ ઓર આઇનદા ગુનાહ પચાસ બરસકે બખશ દેતા હય ઓર ઉસકે લીયે હઝાર મેહેલ જન્નતમેં ઉપરકે ગીરોહમેં તૈયાર કરતા હય. (ગુનીયતુતતાલેબીન રાહતુલકુલુબ; જવાહીરે ગેબી.)

સવાલ—ઇસ આશુરેકે દીન સિવાએ નિફ્લુંકે ઓરભી કુછ કીયા જાતા હય ?

જવાબ—હાં કીયા જાતા હય. એકતો રોઝા રખા જાતા હય, ઓર ઇસ દીન રોઝા રખને વાલેકો હઝાર હજ ઓર હઝાર ઉમરાહ ઓર હઝાર શહીદાં ઓર સાતોં આસમાનુંકે રેહેને વાલુંકા સવાબ મીલતા હય ઓર બેહતર યે હય કે નવવી દસવીં ઇગયારવીં તીન દીન રોઝા રખે વરના દો દીનતો રખે તાકે યહુદકી મુશાબીહત લાઝીમ ન આવે. દુસરે અયાલપર ખાનેમે વુસઅત કી જાતી હય. હદીસ શરીફમે આયા હય કે જો કોઇ આશુરાકે દીન ખાનેમે વુસઅત કરેગા અલ્લા તઆલા ઉસ્કે દસતરખાનકો સાલભર વસી રખેગા. તીસરે ઇસ દીન મુસલમાનોંકો ખાના ખીલાયા જાતા હય. હદીસ શરીફમેં વારીદ હય કે જો કોઇ આશુરા કે દીન એક રોઝદારકો ઇફતાર કરાદે ઉસને તમામ ઉમ્મતે મોહમ્મદ મુસતફા (સ. અ. વ.)

કા રોઝા ઇફતાર કરદીયા. ચોથે દીન ઇસ યતીમ કે સરપર હાથ ફીરાયા જાતા હય ઉસકે લીયે જન્નતમે હરબાલ યતીમકે ઇવઝ દરજજા બુલંદ કીયા જાતા હય ઔર બોહતસી બાતેં હંય જીનકા યે રીસાલા મુતહમ્મીલ નહી (ગુનીયતુતતાલેબીન જવાહીરગેબી).

સવાલ—વો નમાઝ કોનસી હય જો હઝરત શીબલી (અ) સે મનકુલ હય જીસકી નીસબત ઇમામ હુસેન (ર. અ.)ને ફરમાયાથા કે જબ તક હમ ઈસકા ઇવઝ કયામતમે ન દીલવાએંગે ઉસ વકત તક હમારી આંખ તુમસે મીલાનેકે કાબીલ નહી હય ?

જવાબ—વો નમાઝ ચાર રકાત નિફલકી હય. હર રકાતમેં બાદ અલહમ્દ શરીફકે સુરએ ઇખલાસ પનદરા મરતબા પઢે ઔર બાદ ખતમ નમાઝ કે ઉસકા સવાબ હઝરત ઇમામેન (રા. અ.) કી અરવાહે મુબારકકો બખશદે. બેહેતર યે હય અવ્વલ મોહોરમસે અશરા તક યે અમલ જારી રહે. ઇસ નમાઝકે પઢને વાલેકી સાહેબ ઝાદગાને દોનેન (ર. અ.) દીન કયામતકે શફાઅત ફરમાએંગે. હઝરત શીબલી અલયહે ૨૯૦ આશુરા તક ઇસકો હર રોઝ પઢકર બખશા કરતેથે, એક દીન શીબલી (રા.)ને ખુવાબમેં દેખા કે હઝરત ઇમામ હુસેન સઇયદુસ શોહદા અલેહીસ સલામને શીબલીકી તરફસે મુંહ ફેરલીયા, શીબલીને અરઝ કીયા કે હુઝુર મુજસે કયા ખતા સરઝદ હુઇ ફરમાયા ખતા નહી હમારી આંખેં તુમારે એહેસાનસે શરમિંદા હંય જબતક હમ કીયામતમે ઈસકા બદલા ન દીલવાએંગે ઉસ વકત તક હમારી આંખ મીલાને કે કાબીલ નહી હય. (જવાહીરે ગેબી.)

સવાલ—દુસરા મહીના સાલમે સફરકા હોતા હય ઇસ મહીનેકા હાલ મએં નિફલકે બયાન કીજીયે ?

જવાબ—યે મહીના નુઝુલે બલાકા હય. તમામ સાલમે દસ લાખ અસી હઝાર બલા નાઝીલ હોતી હંય. ઈનમેસે નવ લાખ બીસ હઝાર બલા ખાસ માહે સફરમેં નુઝુલ કરતી હંય. ચુનાંચે હદીસ શરીફમેં આયા હય કે જોકોઈ માહે સફરકે ગુઝુરને કી ખુશ ખબરી સુનાદે મૈં ઊસકો બેહેશ્તમેં દાખલ હોનેકી બશારત દું. હઝરત આદમ સફીઉલ્લાસે લગઝીશ હુઈ તો ઇસી મહીનેમેં હુઈ, હઝરત ખલીલ અલેહીસ સલામ આગમેંડાલે ગએ તો અવલ તારીખ સફરકી થી, મેહેતર અયુબ અલૈહીસ સલામ જો મુબતલાએ બલા હુવે તો ઇસી મહીનેમે હુવે. હઝરત ઝકરીયા અલૈહીસ સલામ, યહયા અલૈહીસ સલામ ઓર હઝરત મોહમ્મદ સૈયેદુલ અંબીયા અહમદ મુજતબા સલલલ્લાહો અલૈહી વસલ્લમ વગેરા સબ મુબતલાએ બલા ઇસી મહીનેમે હુવે. હઝરત હાબીલ બી ઇસીમેં સહીદ હુવે. ઇસલીયે શબે અવલ ઓર રોઝે અવલ માહે સફરમેં હર મુસલમાન કો ચાહીયે કે ચાર રકાત ઇસ તરેહ પઢે કે પેહેલી રકાતમેં પનદરા બાર સુરએ કાફેરુન ઓર દુસરીમે ઇસી કદર કુલ હોવલ્લાહ ઓર તીસરીમે ઇસી તરાહ સુરએ ફલક ઓર ચોથીમેં ઇસીકદર સુરે નાસ પઢે. બાદ સલામકે સતર મરતબા યે દુઆ પઢે. "સુબહાનલ્લા હે વલ હમ્દો લીલ્લા હે વલા એલાહા ઇલલલ્લા હો વલ્લાહો અકબર" કરે તો અલ્લાહ તઆલા ઊસકો હરબલા ઓર હર આફતસે મેહફુઝ રખેગા ઓર સવાબે અઝીમ અતા ફરમાવેગા. દુસરી નમાઝ ઇસ મહીનેમે બી હય કે પેહેલી તારીખકો ગુસલ કરે ઓર વકત ચાશ્તકે દો રકાત નિફલ ઇગીયારા ઇગીયારા બાર કુલ હોવલ્લાહકે સાથ પંઢે બાદ સલામકે સતરબાર યે દુરૂદ શરીફ પઢે. "અલ્લાહુમ્મા સલ્લેઅલ

મોહમ્મદે નીન નબીઇલ ઊમ્મીયે વ અલા આલેહી વ અસહાબેહી વબારીક વસલ્લમ" ઓર ઉસકે બાદ યે દુઆ પઢે. "અલ્લા હુમ્મા સરરીફ અનની સુઆ હાઝલ યવમે વ અ સીમની મીન સુ એહી વ નજજેની અમ્મા અસાબા ફીહે મીન નહુસાતેહી વ કુરબાનેહી બે ફ્દલેકા યા દાફે અશ શુરરે વ યા માલેકીન નોશુરે યા અર હમર રાહેમીન. વ સલલલ્લાહો અલા મોહમમદીંવ વ આલેહીલ અમજાદે બારેક વ સલલમ" યા અલ્લાહ દુર રખ મુજસે બુરાઇ ઉસ દીનકી ઓર બચા મુજકો ઊસકી બુરાઇસે ઓર નજાતદે મુજકો કીસ ચીઝસે કે જો પહોંચે અંદર ઊસકે નહુસત ઓર સખતીયુંસે અપને ફઝલસે. અય શરોં કે દુર કરને વાલે ઓર અય માલીક કયામત કે અય સબ મેહેરબાનુંસે મેહેરબાન (રાહતુલ કુલુબ વ જવાહીરે ગેબી વગેરા.)

સવાલ—આખરી ચહારશુંબાકો (બુધ) કએ રકાત પઢે?

જવાબ—દો રકાત નફીલ પઢે હર રકાતમેં બાદ અલહમ્દકે તીન તીન બાર કુલહો વલ્લાહ પઢે, બાદ સલામકે અલમ નશરાહ ઓર વતતીન ઓર ઈઝાજાઅ ઓર સુરે ઇખલાસ ઇન સબકો અસી અસી મરતબા પઢે. અલ્લાહ તઆલા ઇસ નમાઝકી બરકતસે ઉસ કે દીલકો ગની કરદેગા. (રિસાલા ફઝાઇલ શહુરે વલ એયામ.)

સવાલ—તીસરા મહીના સાલકા રબીયુલ અવ્વલ હય ઇસ મહીનેકા હાલ મએ નિફેલોંકે બયાન કીજીયે ?

જવાબ—યે મહીના ઊરસ શરીફ રસુલલ્લાહ (સ. અ. સલમ) કા હય ઓર પૈદાયશકા બી હય. બારા રોઝતક રહે મુબારક સલ૦ પર હદીયા ઇસં નમાઝકા ભેજતા રહે કે સહાબા ઓર તાબેઇન

ઔર તબા તાબેઇન (રી. તાલા અજમઇન) ભી ઇન રકાતું કે સ બકા હદીયા રૂહે અકદસે નબવી (સ. અ. સલસ) કો ભેજા કરં ઔર વો બીસ રકાત હંય. હર રકાતમેં ઇકીસ ઇકીસ બાર કુલ વલ્લાહ પઢી જાતી હય. અગર રોઝ મરરા બારા દીનતક તોફીક ન તો દુસરી તારીખ ઔર બારવીં કો તો ઝુરૂર ઝુરૂરહી બીસ રક બતરીક મઝકુરતુસ સદર પઢકર રૂહે પુર ફુતુહ હબીબે અકરમ મો મ્મદુર રસુલલ્લાહો અલૈહે વ આલેહી વ અસહાબેહી વસલ્લ હદીયા પહોંચાદે કે ઇસ નમાઝ કે પઢને વાલોં કો હુઝુર રૂહી ફી (સ. અ. સલ્લમ) ને ખુવાબમેં બશારત જન્નતકી દી હય ઔર હુ કા દેખના ઔર બશારત દેના બાદ વફાત કે મીસલે ઝિનદગી કે (જવાહીરે ગેબી વગેરા.)

સવાલ—કયા ઇસ મહીને રબીયુલ અવ્વલમેં કોઇ ખ દુરૂદ શરીફ ખાસ અદદકે સાથ ભી આઇ હય ?

જવાબ—હાં આઇ હય, એકતો યે હય " અલ્લાહુમ્મા સ અલા મોહમ્મદીંવ વ અલા આલે મોહમ્મદીન કમા સલ્લયતા અ ઇબરાહીમા વ અલા આલે ઇબરાહીમા ઇનનકા હમીદુમ મજીદ ઇસ દુરૂદ શરીફકી નીસબત લીખા હય કે જો કોઇ ઇસ મહીને તમામ તારીખુંમેં એક હઝાર એકસો પચીસ મરતબા પઢે ન નમાઝ ઇશાકે તો ઝુરૂર ઉસકો ખુવાબમેં ઝયારત આં હઝરત સ લલ્લાહો અલૈહી વસલ્લમ કી હોગી. દુસરા દરૂદ શરીફ યે હય "અ સલાતો વસસલામુ અલયકા યા રસુલલ્લાહ " જો કોઇ ઇસ શરીફકો સવા લાખ મરતબા ઇસ મહીને મેં પઢે તો શરફે ઝિયા રૂએ મુબારક આં હઝરત સલલલ્લા હો અલયહે વસલ્લમસે મુશર્રફ હો

કીતાબુલ ઓરાદમેં લીખા હે કે જબ ચાંદ રબી યુલ અવ્વલ કા નઝર આવે ઉસ રાત કો સોલા રકાત નફલ પઢે. દો રકાત કી નીયતસે હર રકાતમેં બાદ અલહમ્દ કે સુરે ઇખલાસ તીન તીન બાર પઢે જબ ફારેગ હોવે તો બાદ કુલ નિફલું કે યે દુરૂદ શરીફ પઢે એક હઝાર મરતબા "અલ્લાહુમ્મા સલ્લે અલા મોહમમદીન નબી યલ ઉમ્મીએ વ રહે મતુલ્લાહે વ બરકાતુહુ" બારા દીન તક પસ દેખે જનાબ રસુલલલ્લાહ સલ૦ કો ખુવાબમેં મગર બાદ નમાઝ ઇશાકે ઇસકો પઢા કરે ઓર બાવુઝુ સોયા કરે.

સવાલ—ચોથા મહીના સાલકા રબીયુસ સાની હય ઉસમેં કએ રકાત નફીલ પઢી જાતી હંય મએ ફઝાએલ કે બયાન કીજીયે ?

જવાબ—ઇસ મહીને કી પેહેલી, પંદરવીં, ઊનતીસવીં, તારીખું મેં ચાર રકાત નિફલ હર રકાતમેં બાદ અલહમ્દ શરીફ કે કુલ હો વલ્લાહ પાંચ મરતબા પઢે. લીખી જાતી હંય ઉસકે લીયે હઝાર નેકી, ઓર મેહવ હોતી હેં હઝાર બદી, ઓર પેદા હોતી હંય ચાર હુરેં. (જવાહીર ગેબી.)

સવાલ—પાંચવાં મહીના સાલકા જમાદીઉલ ઉલા હય ઇસમે કયે રકાત પઢે. મએ ઉનકે ફઝાએલ કે બયાન કીજીયે ?

જવાબ—ઇસ મહીને કી પહેલી રાતમેં ચાર રકાત અદા કરે. હર રકાતમે કુલ હો વલ્લાહ ઇગીયારા મરતબા પઢે. અલ્લાહતઆલા નેવુ (૯૦) હઝાર બરસ કી નેકીયાં ઊસકે નામે આમાલમેં દરજ કર દેતા હય. ઓર (૯૦) હઝાર બરસકી બદીયાં ઊસકે નામે આમાલસે દુર કર દેતા હય. (જવાહીરે ગેબી.)

સવાલ—છઠા મહીના જમાદી યુલ આખર કા હય ઉસકે નિફલ બી મએ ફઝાએલ કે બયાન કીજીયે ?

જવાબ—ઇસ મહીને મે અવ્વલ તારીખમેં ચાર રકાત અદા કરે. હર રકાત મેં ઇખલાસ તેરા મરતબા પઢે, એક લાખ નેકીયાં લીખી જાતી હંય ઓર એક લાખ બદીયાં દુર હોતી હંય. દુસરી નમાઝ હઝરત અબુ બકર સીદ્દીક (ર. અ.) કી હય. રીસાલા ફઝાએલ શહુર મેં હય કે હઝરત અબુ બકર સીદ્દીક (ર. અ.) ઇસ મહીને મેં બારા રકાત નિફલ અદા કીયા કરતે થે ઇસ નમાઝ કે લીયે કોઇ સુરા ખાસ નહીં હય.

સવાલ—સાતવાં મહીના સાલકા રજબ હય ઇસકે ફઝાએલ ઓર નિફલેં મએ સવાબ કે બયાન કીજીયે ?

જવાબ—યે મહીના બડી અઝમત વાલા હય. હદીશ શરીફ મેં આયા હે કે રજબ અલ્લાહકા મહીના હય. દુસરી હદીસ મેં આયા હય કે જો કોઇ પાવે મહીના રજબકા ઓર ઉસકી પેહેલી ઓર પંદરવીં ઓર આખર તારીખમેં ગુસલ કરે તો ગોયા ઉસને ગુનાહુંસે એસી તહારત હાંસલકી જેસે કે અભી માંકે પેટસે પેદા હુવા હે. પસ મહીનેમે પાંચ રાતેં અફઝલ હંય વાસ્તે ઇબાદતકે. એક તો અવ્વલ ઓર એક અવસત ઓર તીન આખીરકી ઇસી મહીનેકી સતાવીસ તારીખ કો મેરાજ શરીફ ભી હુઇથી. જો કોઇ અવ્વલ શબ કો ઇસ મહીને કે મગરીબ ઓર ઇશા કે દરમીયાન મે બ મુજીબ એક રિવાયત કે તીસ રકાઅત ઓર બ મુજીબ દુસરી રિવાયત કે બીસ રકાત પઢે ઓર હર રકાતમેં બાદ ફાતેહાકે કુલ યાએયો હલ કાફેરુન તીન બાર ઓર કુલ હો વલ્લાહ તીન બાર પઢે, તો માફ કરતા હય અલ્લાહ તઆલા ઉસકે તમામ ગુનાહ ઓર ઉસકા શહીદોં કે ગીરોહમેં હશર હોગા. ઓર અલ્લાહ પાક કે

નઝદીક ખડા આગીદ લીખા જાતા હય. ઓર ઉસકો જન્નતમે હઝાર દરજ્જે અતા કીયે જાએંગે. ઓર ફરમાયા હઝરત સલ૦ને નહી પઢતા ઇસ નમાઝ કો મગર મોમીન ઓર નહી છોડતા ઇસ નમાઝ કો મગર મુનાફીક ઓર મુશરીક. હઝરત સલમાન ફારસી (રા. અ.)ને અરઝ કીયા કે યા રસુલુલ્લાહ! ખબર દીજીયે મુજકો ઇસ નમાઝકી કે કીસ તરેહ પઢું ઇસ નમાઝ કો તો ફરમાયા કે અય સલમાન! પઢ અવ્વલ શબે રજબમેં દસ રકાત ઓર હર રકાતમેં કુલ યા અય્યોહલ કાફીરૂન તીન બાર ઓર કુલ હો વલ્લાહ તીન બાર ઓર બાદ ખતમ નમાઝ કે હાથ ઉઠા કર યે દુઆ પઢ. "લાએ લાહા ઇલલલ્લાહો વહદહુ લાશરીકા લહુ લહુલ મુલકો વ લહુલ હમદો યોહયી વ યોમીતો વહોવા હય્યુન લાયમુતો બે યદેહી ખૈર વહો વા અલા કુલે શૈઇન કદીર. અલ્લાહુમ્મા લા માનેઆ લેમા આતયતા વલા મોતેયા લમ્મા મનઅતા વલા યનફઓ ઝુલ જદદે મીનકલ જદદો" પનદરવીં રાત હો તો પઢ દસ રકાતેં હર રકાતમેં કુલ યા ઐયોહલ કાફીરૂન તીનબાર ઓર કુલ હો વલલાહો અહદ એક બાર ઓર ખતમ નમાઝ કે વકત હાથ ઉઠા કર પઢ. "લા એલહા ઇલલલ્લાહો વહદહુ લા શરીકા લહુ લહુલ મુલકો વલહુલ હમદો યોહયી વ યોમીતો વ હોવા હૈયુન લા યમુતુ બે યદેહીલ ખૈરે વ હોવા અલા કુલે શૈઇન કદીર એલાહવં વાહેદન અહદન સમદન, ફરદન, વીતરલ લમ યતતખીઝ સાહેબ તંવ વલા વલદા." ફીર દસ રકાતેં આખર માહે રજબ મેં પઢે. હર રકાત મેં પઢે. સુરે કાફેરૂન તીનબાર, સુરે ઇખલાસ તીન બાર પઢકર હાથ ઉઠાવે ઓર યે દુઆ પઢે. "લાએલાહા ઇલલલ્લા હો વહ દહૂ લા શરીકા લહુ લહુલ મુલકો વલહુલ હમદો યોહી વ યોમીતો બે યદેહીલ ખેર વ હોવા અલા કુલ્લે શેઇન કદીર. સલલલ્લાહો અલા

સઇયેદના મોહમ્મદીન વ આલેહીત તા હેરીના વલાહૌલા વલા કુવ-વતા ઇલ્લા બીલ્લાહીલ અલીયુલ અઝીમ." ફીર માંગતુ અપને રબસે હાજત અપની કબુલ કીજાએગી દુઆ તેરી ઓર કરેગા અલ્લાહ-તાલા દરમીયાન તેરે ઓર દોઝખ કે સતર ખનદક. હરેક ખનદકકી ચોઢાઇ પાનસો બરસકી રાહ હોગી ઓર લીખેગા અલ્લાહ તાલા તેરે વાસતે બદલે હર રકાત કે સવાબ હઝાર હઝાર રકાતકા. જબ સુની યે હદીસ હઝરત સલમાન ફારસીને ફીર કભી યે નમાઝ હઝરત સલમાન ફારસી ને કઝા ન કી. ઇસી મહીને મેં નમાઝ ઝોહોર ઓર અસર કે દરમીયાન ચાર રકાત એક સલામસે પઢે. હર રકાતમેં બાદ સલામ કે પચીસ બાર પઢે "લાહૌલા વલા કુવવતા ઇલલા બીલલા હીલ કબીરલ મુતઆલ" ઓર સો બાર દુરૂદ શરીફ પઢે ફીર હાજત તલબ કરે ઝુરૂર કબુલ હોગી. (ગુની યતુત તાલે બીન ઓર રીસાલા ફ્રઝાએલે શહુર)

સવાલ—કયા લૈલતુલ રગાએબભી ઇસી મહીને મેં હોતી હય અગર હય તો લયલતુલ રગાએબ કો બતલાઇયે કીસકો કહેતે હૅય ઓર ફીર બતલાઇયે ઇસમેં કિતની રકાતેં પઢી જાતી હૅય ?

જવાબ—લયલતુલ રગાએબ ઇસી મહીને કે પેહેલે પનજશંબા ઓર જુમેકી રાતકા નામ લયલતુલ રગાએબ હય. ઇસ રકાતમેં બાદ મગરીબકે બારા રકાત નફલકી અદાકી જાતી હૅય હર રકાતમેં બાદ હમ્દકે ઇન્નાઅનઝલના તીન બાર ઓર ઇખલાસ બારાબાર પઢે. બાદ ફરાગ નમાઝ સતરબાર પઢે. "અલ્લા હુમ્મા સલ્લેઅલા મોહમ્મદીન નબીયીલ ઉમ્મીએ વ અલા આલેહી" ફીર સજદેમેં જાકર સતરબાર પઢે " રબ્બીગ

ફીર વરહમ વ તજાવઝા અમ્મા તઅલ્લમો ફ ઇનનકા અનતલ અલીયુલ કરીમ " ફીર દુસરા સજદા ઇસી તરેહ, કરે ફીર જો દુઆ માંગેગા કબુલ હોગી. ઇસી મહીનેમેં રોઝેભી રખે જાતે હંય ઉનકે ફઝાએલભી બે શુમાર હંય. ફરમાયા રસુલુલ્લાહ સલ૦ ને રજબમેં એક દીન હય ઓર એક રાત જો કોઇ રોઝા રખે ઉસ દીન ઓર ઇબાદત કરે ઉસ રાતકો પસ હોવે વાસ્તે ઊસકે સવાબ માનીંદ ઉસકેકે રખે ઉસને સો સો બરસતક પસ વો રાત સતાવીસમી ઓર દીન સતાવીસવાં હય અગર ઇસ મહીનેકે રોઝે ઓર નમાઝોંકે ફઝાયલ પુરે પુરે લિખે જાએં તો એક રીસાલા મુસતકીલ હો જાવે. લિહાઝા ઇસ કદરપર ઇકતિફા કીયા ગયા. ઇન નિફલું કો જમાઅતકે સાથ પઢના મકરૂહ હે. (કબીરી)

સવાલ—આઠવાં મહીના સાલકા શાબાન હય ઇસકેભી ફઝાએલ મએ નવાફીલ ઓર ઉસકે સવાબ કે બયાન ફરમાઇયે.

જવાબ—શાબાનકે મહીનેકીભી હદીસુંમે બોહોત બડી ફઝીલત આઇ હય. ચુનાંચે આં હઝરત સલ૦ને ઇસ મહીનેકો અપની તરફ મનસુબ ફરમાયા હય ઓર આપ શાબાનમેં રોઝા રખનેકો બોહોત દોસ્ત રખતે થે ચુનાંચે હઝરત ઉમ્મે સલમા ર. અ. સે રિવાયત હય કે રસુલુલ્લાહ સલ૦ કીસી મહીનેમેં બાદ રમઝાનકે ઝિયાદાતર શાબાનકે મહીનેકે રોઝે નહી રખતે પસ જીસતરેહકે નબી સલ૦ સબ પેગમબરૂંસે અફઝલ હંય ઈસીતરેહ આપકા મહીનાભી સબ મહીનુંસે અફઝલ હય ચુનાંચે દુસરી હદીસમેં હય કે રજબકી ફઝીલત બાકી મહીનુપર માનીંદ બુઝુરગી કુરાનકે હય સબ કલામુંપર ઓર ફઝીલત શાબાનકી માનીંદ બુઝુરગીકે હય

સારે પેગમબરૂં પર ઓર રમઝાનકી બુઝુરગી માનીંદ બુઝુરગી ખુદાકે હય સારી મખલુક પર. ઇસ લીયે મુસલમાનુંકો ચાહીયેકે બસુરત નવાફીલ નમાઝ ઓર રોઝેસે ઇસ મહીનેકો આબાદ રખેં દો ચાર મુખતસર નમાઝેં જો ઇસ મહીનેકી હંય વો યે હંય કે શાબાનકી અવ્વલ રાતમેં બારા રકાઅત અદા કરેં હર રકાતમેં સુરએ ઇખલાસ પનદરાબાર પઢેં ઇસકા બોહોત બડા સવાબ હય. ઇસ મહીનેમેં પંદરવીં શબકી બોહોતહી બડી બુઝુરગી હય કે ઉતરતે હંય ફિરશતે રેહમતકે ઓર નુઝુલ હોતી હય રેહમતે ઇલાહી ઉસપર જો કોઇ ઇબાદત કરતા હય ઓર બખશતા હય અલ્લાહ તઆલા ગુનાહે સગીરા ઓર કબીરા ઉનકે જો ઇસ રાતમેં ઇબાદત કરતે હંય ઓર ઇસ રાતમેં નેકું ઓર બદુંકો અલ્લાહતઆલા બખશતા હય મગર સાત આદમી નહીં બખશે જાતે હંય. અવ્વલ જાદુગર દુસરા મુનજ્જમ, તીસરા બખીલ, ચોથા માબાપકા તકલીફ દેનેવાલા, પાંચવા શરાબ ખુવાર. છટા ફાઇલ ઓર મફઉલ, સાતવાં નીશેકી ચીઝોંકા ઇસતેમાલ કરનેવાલા, જો કોઇ ઇસ પંદરવી રાત શાબાનમેં ચાર રકાત નિફલ પઢે ઓર હર રકાતમેં સુરએ ઇખલાસ પચાસ બાર પઢે ઓર પંદરા તારીખકા રોઝા રખે માફ કરેગા અલ્લાહ તઆલા ગુનાહ ઉસકે પચાસ બરસકે, ઇસ મહીનેમેં હર જુમેકી રાતકો ચાર રકાત નમાઝે નિફલ હર રકાતમેં તીસ બાર સુરએ ઇખલાસ પઢે તો પાયા ઉસને સવાબે હજ ઓર ઉમરાકા ઓર આઠ રકાત નિફલ એક સલામકે સાથ બહદીયા ફાતમતઝ ઝેહરા રદી૦ બી ઇસી મહીનેકે સાથ મખસુસ હય. જો કોઇ શાબાનકે મહીનેમેં આઠ રકાત નફલ હર રકાતમેં ઇગીયારા ઇગીયારા બાર કુલહોવલ્લાહ શરીફ એક સલામકે સાથ પઢે ઓર ઉસકા સવાબ રૂહે પુરફુતુહ હઝરત ખાતુને

કયામત ર, અ. કો બખશી ઉસકે હકમે હઝરત સૈયેદા ર, અ, ફર-માતી હંય કે મંય હરગીઝ કદમ ન રખુંગી જન્નતમે જબ તક ઉનકી શફાઅત ન કર લઉંગી. (ગુનીયતુત તાલેબીન ઓર રીસાલા ફઝાએલે શહુર)

સવાલ—નવવાં મહીના સાલકા રમઝાનુલ મુબારિક હય ઇસ મહીનેકે ફઝાયલ મએ નમાઝોં ઓર ઉસકે સવાબાતકે બયાન કીજીયે?

જવાબ—રમઝાન શરીફકા મહીના સબ મહીનુંસે અફઝલ ઓર આલા હય જેસાકે ઉપરકી હદીસુંસે સાબીત હુવા. ઇસી વાસ્તે ઇસ મહીનેમેં ઉમ્મતે મરહુમાપર રોઝે ફરઝ હુવે અગર કોઇ શખસ ઇબતીદાએ આફરીનશ તક મુતવાતીર રોઝે રખે જાવે તો રમઝાનકે એક રોઝેકે બરાબર નહી હોસકતે. ઇસ મહીનેકા નામ તોરેતમેં (ખન) થા ઓર ઇનજીલમે [તાબ] ઓર કુરાને મજીદમે (રમઝાન) ખત ઇસ લીયે ફરમાયા કે યે ગુનાંહુંકો ખોતા હય ઓર તાબ ઇસલીયે કહાકે રોઝદાર ઇસ મહીનેમે ગુનાહુંસે પાક હો જાતા હય ઓર કરીબભી ફરમાયા કે બંદુકો ઇસ મહીનેમેં અલ્લાહપાક કે સાથ નીહાયત કુરબત હોતી હય ઓર રમઝાન માખુઝ રમઝ સે હય ઓર રમઝ ઉસ બારીશકો કેહતે હંય કે જો ખરીફસે પેહેલે બરસે પસ ઇસ મહીનેમેં અવ્વલ દસ તારીખુંમે રેહમત બરસતીહે ઓર દુસરી દહાઇમેં મગફીરત ઓર તીસરી દહાઇમેં દોઝખસે આઝાદી ઓર [મનાકેબે મોહમ્મદીમેં] લીખા હય કે રમઝાન શરીફમેં પંદરા રેહમતેં નાઝીલ હોતી હંય (૧) ફરાખીએ રીઝક [૨] ઝિયાદતીએઉઝર ઓર માલ (૩) જો ખાના ખાયા જાતા હય

સબ ઇબાદતમેં લીખા જાતા હય [૪] કુલ આમાલ નેક દોચંદ
જાતે હંય [૫] કુલ ફીરશ્તે ઝમીન ઓર આસમાનકે રોઝેદારકે
ાયે બખશીશ માંગતે હંય [૬] શયાતીન બંદ કીયે જાતે હંય(૭)
વાઝે રેહમતકે કુશાદે હોતે હંય [૮] જન્નતકે દરવાઝે ખોલે જાતે
ય ઓર દોઝખકે બંદ કીયે જાતે હંય. [૯] હર રાતમેં સાત લાખ
નેહગાર દોઝખસે આઝાદ હોતે હંય [૧૦] હરજુમેકી રાતમેં ઇસ
દર દોઝખી દોઝખસે આઝાદ હોતે હંય કે જીતને સાત દીનમે
ાઝાદ હુવે હંય યાને [૪૯] ઉન પચાસ લાખ. (૧૧) ઇગીયારવીં
ાખીર રમઝાનમેં તમામ ગુનાહ રોઝા દારૂંકે બખશે જાતે હંય
૧૨) હરરોઝ બેહેશતકો આરાસતા કીયા જાતા હય (૧૩) રોઝેદારૂંકી
આએં મુસતજાબ હોતી હંય. (૧૪) તમામ બદન રોઝેદારૂંકા
નાહસે પાક હોતા હય [૧૫) રોઝેદારૂંકો ખુશનુદી અલ્લાહપાકકી
ાસલ હોતી હય. ઇસ મહીનેકા ફરઝ દુસરે મહીને કે સીતેર ફરઝોંકે
રાબર હય. ઓર ઇસ મહીનેકા નફલ દુસરે મહીનેકે ફરઝોંકે
રાબર હય. ઇસી મહીનેકે આખીર અશ્રયામેં મે શબે કદરભી હોતી
ય કે જીસ રાતકી ઇબાદત હઝાર મહીનેકી ઇબાદતસે બેહેતર હય
ાર યે રાતકી ઇબાદત હઝાર મહેનેકી ઇબાદતસે બેહેતર હય
ાર યે રાતભી સબ રાતુંમે અફઝલ હય. ઊતરતે હંય ઝમીન પર
બરીલ અલેહીસ સલામ ઓર ઉનકે સાથ સતર હઝાર ફીરશ્તે
જરતલ મુનતહાકે રેહેનેવાલે હોતે હંય. ઉનકે સાથ નુરકે ઝંડે હોતે
ય. ગાડતે હંય અપને ઝંડુંકો ચાર મુકામ પર. પેહેલા મુકામ કાબે-
રીફ નઝદીક, દુસરા કબર શરીફ નબીએ અકરમ (સલ)કે નઝદીક,
ાસરા મસજીદ બૈતુલ મુકદદસ કે નઝદીક, ચોથા તુરે સિનાકી મસ-
દકે નઝદીક ફીર જીબરીલ અલયહીસ સલામ ફીરશતુંસે કહેતે હંય
ફેલ જાઓ, વો ફેલ જાતે હંય, ફીર કોઇ મકાન ઓર કોઇ હુજરા

ઓર કોઇ બસતી એસી બાકી નહી હોતી હય જીસમે મોમીન મરદ યા મોમીના ઓરત હો મગર ફીરશતે ઉસમે જાતે હંય લેકીન ઉસ ઘરમેં નહીં જાતે જીસ્મે કુતા હો, સુવર, શરાબ, જનબીહો હરામસે, તસવીર હો ઓર તુલુ ઓર ફજર તક યે ફીરશ્તે રહેતે હંય ઓર ઉમ્મતે મરહુમા કે લીયે ઇસતગફાર કીયા કરતે હંય. ઓર તેહેલીલ અપને પરવર દીગારકી બયાન કરતે હંય. હદીસ શરીફમેં આયા હય કે ઓર જો કોઇ રમઝાનકી રાતોંમેં કયામ કરે ઇમામકે સાથ ઓર બ ઉમ્મે સવાબ ઉસ્કે તમામ ગુનાહ બખશ દીએ જાતે હંય સો નમાઝ તરાવી કયાગે લયલમેં દાખલ હય ઇસકે અલાવા ઓર જીસ કદર ચાં નિફલ પઢે. ખુસુસન શબે કદરમેં શબબેદારીકા બડા સવાબ હય શબે કદરમેં જો જાગતા હય ઉસકે પાસ ફિરશતે આતે હંય ઓ મુસાફેહા કરતેં હંય ઓર વકત દુઆ કરનેકે આમીન કહેતે હં ઓર ઇસ રાતમેં ચાર આદમીયુંકી ઇસ ઉમ્મતમેસે બખશીશ ન હોતી. એકતો વો હય જો હમેશા શરાબ પીયે, દુસરા વો હય જો અપ માબાપકી નાફરમાની કરે. તીસરા વો હય જો અપને રહમકો ક કરે, ચોથા વોહ જો મુસલમાનુંસે દુનયવી અદાવત રખે, પસ મુસ માનોંકો લાઝિમ હય કે તરાવીહ ઓર નીઝ દીગર નવાફીલ રમઝાનકી રાતોકો આબાદ રખેં. ખુસુસન શબે કદરમેં. અલાવા તર વીહકે ઇન નવાફીલકો ભી અદા કીયા કરેં, સતાવીસમી શબકો ચ રકાત નિફલ પઢે. હર રકાતમેં બાદ અલહમ્દકે ઇન્ના અનઝલ એક બાર, કુલહો વલલાહ સતાવીસ મરતબા, પસ બાહેર આયા શખસ અપને ગુનાહસે ગોયા વો પેદા હુવા આજહી અપની મ ઓર અતા કરેગા અલ્લાહ તઆલા ઉસકો હઝાર મેહેલ જન્નત એક રિવાયત યે હે કે જો કોઇ પઢે દોરકાત શબે કદરકો.

હર રકાતમેં બાદ અલહમ્દકે ઇન્ના અનઝલના એક બાર ઓર ઇખ-લાસ તીન બાર અલ્લાહતઆલા ઉસકો અતા કરેગા સવાબ શબે કદરકા ઓર ઉસકે રોઝે કબુલ કરેગા ઓર ઉસકો સવાબ ઇદરીસ અલૈહીસ સલામ ઓર હઝરત શોએબ ઓર હઝરત અઇયુબ ઓર હઝરત નુહ અલ્લા નબીયેના અલૈહીમુસસલાતો વસ સલામકા અતા કીયા જાએગા ઓર અતા કીયા જાએગા ઉસકો જન્નતમેં મશરીકસે મગરીબ તક એક શેહેર ઓર ફરમાયા રસુલલ્લાહ સલ૦ જો કોઇ સતાવીસવીં રમઝાનકો ચાર રકાત પઢે હર રકાતમેં બાદ અલહમ્દકે ઇન્ના અનઝલના તીન બાર ઓર કુલ હો વલ્લાહ પચાસ મરતબા પઢે ઓર બાદહૂ સજ્દેમેં જાકર એક બાર કહે સુબહાનલ્લા હે વલ-હમ્દો લીલલા હે વલાએલાહા ઇલલલ્લાહો વલ્લાહો અકબર. બાદ ઇસકે જો દુઆ માંગેગા કબુલ હોગી ઓર અતા કરેગા ઉસકો અલ્લાહ તઆલા બે ઇનતેહા નેઅમત ઓર કુલ ગુનાહ ઉસકે બખશે જાએંગે ઓર શબે કદરકી દુઆ યે હય. “ અલ્લાહુમ્મા ઇનનકા અફુઉન તોહીબ્બુલ અફવા ફ આફો અનની યા ગફુરો યા ગફુર ” ઇસ મહીનેકી ફઝીલત તો બોહોત હય મગર મુખતસર કીયા ઇસ ઝિકરકો બસબબ તવાલતકે. (ગુનિયતુત તાલેબીન ઓર રીસાલા ફઝાએલ)

સવાલ—ઇસ મહીને રમાઝાનમેં અબ તક નમાઝ તરાવીહકા બયાન નહીં આયા યેભી બતલા દીજીયે કે તરાવીહમેં જમાઅત કયસી હય ઓર નફસે તરાવીહ કેસી હય ?

જવાબ—તરાવીહ મેં જમાઅત સુન્નતે કીફાયા હય. (સુનત કીફાયા ઉસકો કહેતે હંય કે બાઝકે કરનેસે બાકી કે ઝિમ્મેસે સાકીત

હો જાએ)´ઓર ખુદ તરાવીહ સુન્નતે મોઅકકીદા હય. (દુરે મુખતાર)

સવાલ--તરાવીહ સુન્નતે મોઅકકીદા મરદોંકે હકમે હય યા ઓરતોં કે હકમેંભી સુન્નતે મોઅકકીદા હય ?

જવાબ--ઓરતુંકે હકમેભી સુન્નતે મોઅકકીદા હય. (દુરે મુખતાર.)

સવાલ--તરાવીહકા વકત કબસે કબ તકકા હય ?

જવાબ--તરાવીહકા વખત ઇશાકે બાદ હય ફજર તક. ખુવાહ વીતરસે પેહેલે હો યા પીછે ઇસી કોલકો હીદાયા ઓર મોહીત વગેરામેં ભી સહી કહા હય. [શામી]

સવાલ—અગર કીસીકી કુછ તરાવીહ રેહ જાએં ઓર ઇમામ વીતરકે લીયે ખડા હો જાએ તો વો કયા કરે ?

જવાબ—ઇસ કોલકે મુવાફીક વીતર ઇમામકે સાથ જમાઅતસે પઢલે બાદમેં તરાવીહ પઢે જો ફોત હો ગઇ હોં. હાં દુસરે કોલકે મુવાફીક નહીં પઢ સકતા જીસમે વકત તરાવીહકા મા બૈન ઇશા ઓર વીતરકે હય. (દુરે મુખતાર).

સવાલ—તરાવીહ અગર વકતસે કઝા હો જાએ તો ફીર કીસ વકત પઢે ?

જવાબ—ઇસમેં ભી દો કોલ હંય એક કોલ કે મુવાફીક તો ફીર ઉનકી કઝા નહી ઇસ લીયે કે સુન્નતે મોઅકકીદા હોનેકા હુકમ બાદ નીકલ જાને વકતકે ઉનપર નહી રહા ઓર દુસરા કોલ યે હય કે દુસરી તરાવીહ તક તનહા કઝા પઢ લે. [ગાયતુલ અવતાર]

સવાલ--એક શખ્સ બગેર ફરઝ પઢે હુવે જમાઅત તરાવીહમેં શરીક હો ગયા આયા ઉસકે લીયે કયા હુકમ હય ?

જવાબ—ઇસકી તરાવીહ દુરસત નહીં કયું કે નમાઝ તરાવીહ

તાબે નમાઝ ઇશાકે હય પેહેલે ઉસકો ઇશાકી નમાઝ અદા કરની ચાહીયેથી. (ગાયતુલ અવતાર)

સવાલ—ઇશાકે ફરઝ જમાઅતસે ન હુવે હોં તો તરાવીહકી જમાઅતભી હો સકતી હય યા નહીં ?

જવાબ—નહી હો સકતી ઇસ લીયે કે તરાવીહકી જમાઅત ફરઝકી જમાઅતકે તાબે હય. (ગાયતુલ અવતાર)

સવાલ—એક શખ્સ ફરઝકી જમાઅતમે શરીક ન હો સકા ઓર ઊસને ફરઝ તનહા પઢે અબ યે શખ્સ તરાવીહકી જમાઅતમે-શરીક હો સકતા હય યા નહી ?

જવાબ—હાં હો સકતા હય (દુરે મુખતાર).

સવાલ—એક શખસને ફરઝ ઇશાકે જમાઅતસે અદા કીયે ઓર તરાવીહ જમાઅતસે નહી પઢી આયા યે શખ્સ વીતરભી જમાઅતસે પઢ લે યા નહી ?

જવાબ—હાં પઢ લે [દુરે મુખતાર].

સવાલ—એક શખ્સને ફરઝ તનહા પઢે યે શખ્સભી વીતર જમાઅતસે પઢે યા નહી ?

જવાબ—યે શખ્સ વીતર જમાઅતસે ન પઢે [શામી].

સવાલ—એક ગીરોહને ફરઝ ઈશાકે તો જમાઅતસે અદા કીયે મગર તરાવીહ જમાઅતસે અદા નહી કી આયા યે ગીરોહ જમાઅત વીતરકી/ભી પઢ સકતા હય યા નહી ?

જવાબ—ઇસ સુરતમે જમાઅત વીતરભી નહી પઢ સકતા. ઇસ લીયે કે વીતર કી જમાઅત તરાવીહકે જમાઅતકે તાબે હય. (શામી)

સવાલ—એક ગીરોહને ફરઝ ઇશાકે તો જમાઅતસે અદા કીયે મગર તરાવીહ જમાઅતસે અદા નહી કી આયા યે ગીરોહ જમાઅત વીતરકીભી પઢ સકતી હય યા નહી ?

જવાબ—ઇસ સુરતમેં જમાઅત વીતરભી નહી પઢ સકતી. ઇસ લીયે કે વીતરકી જમાઅત તરાવીહ જમાઅતકે તાબે હય. (શામી)

સવાલ—તરાવીહ કે સીવા ઓર નિફલુંમે જમાઅત કરના કૈસા હય. મીસલ લયલતુલ રગાઇબ ઓર સલાતુલ બરાત ઓર સલાતુલ કદરકે ?

જવાબ—બજુઝ તરાવીહકે ઇન સબમેં જમાઅત મકરૂહ હય. (દુરે મુખતાર)

સવાલ—આપને તો પેહલે બાબુલ ઇમામતમે દો તીન આદમીયુસે બશરતે કે બે બુલાએ હુવે જમા હોં નિફલોંકી જમાઅત જાએઝ બતલાઇ હય અગર ઇન નિફલુમેભી દો તીન આદમીસે જમાઅત હો જાએ તો કૈસા ?

જવાબ—અગરચે દો તીન આદમીયુંકી ઇકતીદા બે બુલાએ નિફલ નમાઝ મે દુરસત હય મગર જમાઅતકા સવાબ નહી મીલતા હય, ઓર જબકે જમાઅતકા સવાબહી નહી મીલા તો ફીર દો તીન આદમીયુંકે સાથભી નિફલુંકા પઢના બેસુદ હય.

સવાબ—અકસર નમાઝે તરાવીહમેં સુન્નતીકી વજેહસે ઇમામકા ઇનતીઝાર રૂકુમેં જાનેકા કીયા કરતે હંય ઓર તા જાને રૂકુકે ઇતની દેર બેઠે રેહતે હંય યા ઉંઘા કરતે હંય યે ફેલ કેસા હય.

જવાબ—મકરૂહ હય. (દુરે મુખતાર આલમગીરી)

સવાલ—તરાવીહકા બેઠકર પઢના બિલા ઉઝર કયસા હય ?

જવાબ—મકરૂહ હંય (દુરે મુખતાર)

સવાલ—તરાવીહકી રકાતેં કિતની હંય ?

જવાબ—બીસ રકાતેં હોતી હય. પાંચ તસબીહોં કે સાથ, હર તસબીહમેં ચાર રકાતેં દો સલામુંસે હોતી હંય (આલમગીરી દુરે મુખતાર.)

સવાલ—ઇન તરાવીહુંકે અંદર બેઠના કેસા હય ?

જવાબ—મુસતહબ હય. (ગાયતુલ અવતાર)

સવાલ--તરાવીહમેં બેઠકર કયા કરના ચાહીયે ?

જવાબ—ઇસમેં આદમી મુખતાર હય ખ્વાહ તસબીહ પઢે (અગર તસબીહ પઢે તો યે પઢે. સુબહાના ઝીલ મુલકે વલ મલકુતે સુબહાના ઝીલ ઇઝઝતે વલ અઝમતે વલ કુદરતે વલ કીબરીયાએ વલ જબરૂતે સુબહાનીલ મલેકીલ હયયીલ લઝી લાયનામો વલા યમુતો સુબ્બુહુન કુદ્દુસુન રબ્બના વ રબ્બુલ મલાએકતે વર રૂહે. લાઇલાહા ઇલલલ્લાહો વ નસ અલોકલ જન્નતા વ નઊઝો બેકા મિનન નાર (ગાયતુલ અવતાર) ખ્વાહ કુરાન પઢે ખ્વાહ નિફલેં પઢે ખ્વાહ ખામોશ રહે. [આલમગીરી]

સવાલ—તરાવીહમેં કુરાન પઢના કેસા હય ?

જવાબ—એક બારકા પઢના તો દુરસત હય ઓર દો મરતબા કા પઢના ફઝીલત રખતા હય ઓર તીન દફેકા પઢના અફઝલ હય. (દુરે મુખતાર.)

સવાલ—અગર કોમ એક કુરાનકે સુનનેસે સુસતી કરે તો કુરાન ખતમ કરના ચાહીયે ના નહી ?

જવાબ—કોમકી સુસતી કી વજેહસે એક કુરાનકા ખતમ ન છોડા જાવે. ઇસ લીયે કે કુરાન મજીદમેં કુછ ઉપર છે હઝાર આયતેં હંય ઓર શુમાર તરાવીહકી રકાતું કે એસો હંય અગર મહીના તીસ દીનકા હુવા તો ઇસ હીસાબસે હર રકાતમેં દસ આયતેં હુઇ દસ આયતુંકા હર રકાતમેં પઢના ઓર સુનના કુછ એસા દુશવાર નહી હય.

સવાલ—હમારે ઝમાનેમેં જો હુફ્ફાઝ બ એવઝ કુરાન સુનાને કે ઉજરત ઠેરાતે હંય યે કેસા ?

જવાબ—કુરાન શરીફ કે સુનાને કે એવઝમે ઉજરત લેના નાજાએઝ હય. કુરાન કો તો સવાબકે વાસ્તે સુનાએં અગર અપને આને ઓર જાનેકે ઇવઝમેં યા બદીએ વકત કે બદલમેં ઠેરા લેં તો મુઝાએકા નહીં. ફુકહાએ મુતઆખેરીનને જવાઝન ઉજરતકે લીયે યેહી લીખા હય. (દુરે મુખતાર)

સવાલ—એક મસજીદમેં અગર તરાવીહકી જમાઅત દો મરતબા પઢી જાએ તો કયસા હય ?

જવાબ—મકરૂહ હય. (આલમગીરી)

સવાલ—એક ઇમામ દો જગા પુરી પુરી તરાવીહ પઢાએ તો કયસા ?

જવાબ—ના દુરસત હય. (આલમગીરી)

સવાલ—તરાવીહકો અગર દો ઇમામ પઢાવેં તો કયસા ?

જવાબ—અફઝલ તો યેહી હય કે એક ઇમામ સબ તરાવીહ પઢાવે અગર દો ઇમામ પઢાવેં તો મુસતહબ યે હય કે હર એક ઇમામ પુરી તરાવીહ પઢકર જુદા હોવે. [આલમગીરી]

સવાલ—ફરઝ ઓર વીતરતો એક ઇમામ પઢાવે ઓર તરાવીહ દુસરા. આયા યે ભી જાએઝ હય યા નહી ?

જવાબ—જાએઝ હય. હઝરત ઉમર રદી૰ ફરઝ ઓર વીતર કી ઇમામત ખુદ કીયા કરતેથે ઓર તરાવીહ અલી બીન કાબ (રા. અ.) પઢાયા કરતેથે. (આલમગીરી)

સવાલ—અગર તરાવીહકી દો રકાતેં કીરાતકી ગલતીયોંકે સબબસે ફાસીદ હો જાએં તો ઉસમેં જો કુરાન પઢ લીયા ગયા હય કયા ઉસકોભી ફીરસે પઢે ?

જવાબ—હાં ઉસ કિરાતકો ફીરસે પઢેં તાકે ખતમ કુરાન સહી નમાઝમેં અદા હો. (આલમગીરી)

સવાલ—જહાં કહીં ખતમે કુરાન નહી હોતા હય વહાં તરાવીહકા પઢના બેહેતર કોનસી સુરતોંસે હય ?

જવાબ—અલમતરા કેફસે પઢના બેહેતર હય કે ઇસમેં ભુલ રકાતુંકી ભી નહી હો ઓર યાદ કરનેમેં દીલભી નહી ભટકતા. (આલમગીરી)

સવાલ—અગર ઇમામ બીલા ઊઝર બેઠ કર તરાવીહ પઢાવે ઓર મુકતદી ખડે હુવે ઇકતીદા કરેં તો યે ઇકતીદા સહી હય યા નહી?

જવાબ—સહી હય. (આલમગીરી)

સવાલ—ઇમામને દુસરી રકાત તરાવીહકે અંદર કાએદા સહવન નહી કીયા તીસરી રકાતકે લીયે ખડા હો ગયા તો અબ ઉસકો કયા કરના ચાહીયે ?

જવાબ—તીસરી રકાતકે સજદે તક અગર યાદ આજાએ તો લોટ જાએ ઓર કાએદા દુસરી રકાતકા કર કર સલામ કરે ઓર

અગર તીસરી રકાતકા સજદા કર લેનેકે બાદ યાદ આયા તો અબ એક રકાત ઓર મીલાલે ઇસ સુરતમેં કીયાસ ચાહતાથા કે નમાઝ ફાસિદ હોજાએ. મગર ઇસતેહસાનન ફસાદ નમાઝકા હુકમ નહી કીયા ગયા ઓર યે ચાર રકાતેં કાયમ મુકામ દો રકાતુંકે હોંગી ઇસ મસલેકો યાદ રખના ચાહીયે કે કસીરૂલ વકુ હય. (આલમગીરી)

સવાલ—યે જવાબ તો ઉસ સવાલકા હય જબકે ઈમામને કાએદા ન કીયા હો ઓર અગર કાએદા બકદર તશહુદ દુસરી રકાતકા કર કર તીસરી રકાતકે લીયે ખડા હુવા તો ઉસકે લીયે કયા હુકમ હય ?

જવાબ—અગર ઇમામ દુસરી રકાતકા કાએદા કર કર તીસરી રકાતકે લીયે ખડા હો ગયા ઓર ફીર ઉસને ચાર રકાત તરાવીહકી અદા કરલી તો અબ યેહ ચારોં રકાત શુમારમેં આએંગી. (આલમગીરી)

સવાલ—દસવાં મહીના સાલકા શવવાલ હય ઇસકે ભી ફઝાએલ મએ નિફલુંકે ઓર ઉસકે સવાબ કે બયાન કીજીએ ?

જવાબ—હદીસ શરીફમે વારીદ હુવા હય કે પેહેલી રાત શવવાલમેં જીસકી સુબેહકો ઇદ હોતી હય ચંદ હઝાર ફીરશતે નાઝીલ હોતે હંય ઓર વો નીદા કરતે હંય કે અય અલ્લાહ કે બંદો ખુશ ખબરી હો તુમકો ઇસ બાતકી કે બખશ દીયા તુમકો અલ્લાહ તઆલાને ઇસ વાસતે કે રખે તુમને રોઝે રમઝાનકે ઓર અગર રખો તુમ રોઝે છે શવાલમેં ભી તો દેગા તુમકો અલ્લાહ તઆલા બડા મકાન જન્નતમેં કે ન દેગા એસા મકાન કીસીકો મગર ઉસી શખસકો જીસને તુમારે મુવાફીક અમલ કીયા હો. દુસરી હદીસમે આયા

હે કે જો કોઈ છે રોઝે શવાલ કે રખે. લીખતા હે અલ્લાહ તઆલા ઊસકે નામએ આમાલમે સવાબ તમામ ઊમ્મતે મોહમ્મદ સલ૦ કા ઓર જગા પાઇ ઊસને જન્નતમેં સાથ અમીરૂલ મોઅમેનીન હઝરત સીદ્દીક અકબર રદી૦ કે. એક હદીસમે આયા હય કે જો બાદ રમઝાનકે છે રોઝે શવાલકે રખે ઊસને તમામ સાલકે રોઝે રખે ઓર સવાબ મીલતા હય ચાલીસ શહીદું કા બદરકે શહીદુંમેસે. યે તો ઇસમાહકે રોઝોંકી ફઝીલત હય, ઓર નમાઝોંકી ફઝીલત સુનના ચાહીયે. હદીસ શરીફમે આયા હય કે જો કોઇ અવ્વલ રાત શવ્વાલમેં યા દીનમે બાદ નમાઝે ઇદકે ચાર રકાત નિફલ અપને ઘરમેં પઢે ઓર હર રકાતમેં બાદ અલહમ્દકે સુરે ઇખલાસ ઇકીસ મરતબા પસ ખોલેગા અલ્લાહ તઆલા વાસતે ઊસકે આઠું દરવાઝે બેહેશતકે ઓર બંદ કર દેગા વાસતે ઊસકે સાતું દરવાઝે દોઝખકે ઓર નહી મરેગા વો શખ્સ જબતક અપના મકાન જન્નતમે ન દેખ લેગા. દુસરી રિવાયતમેં હય કે પઢે માહે શવ્વાલમે આઠ રકાત રાતકો યા દીનકો ઓર હર રકાતમેં બાદ અલહમ્દકે સુરે ઇખલાસ પચાસ બાર પઢે. ફીર સલામકે બાદ સિત્તેર (૭૦) મરતબા સુબહાનલ્લાહ ઓર સીતેર મરતબા યેહ દુરૂદ શરીફ "અલ્લા હુમ્મા સલ્લે અલા મોહમ્મદે નિન નબીઇલ ઊમ્મીયે વઅલા આલેહી વઅસહાબેહી વબારીક વસલ્લમ" પસ ખોલેગા અલ્લાહ તઆલા વાસતે ઊસકે દરવાઝે રેહમતકે ઓર દરવાઝે હીકમતકે ઊસકે દીલમેં ઓર બનાવેગા અલ્લાહ તઆલા વાસતે ઊસકે બડા મકાન જન્નતમેં કે ન હોગા ઊસસે બડા મકાન કીસીકા ઓર રવા કરેગા અલ્લાહ તઆલા ઊસકી સીતેર હાજતે દુનીયામેં. (રીસાલા ફઝાએલે શહુર)

સવાલ—સાલકા ઇગીયારવાં મહીના ઝિકાદ હય ઇસકે અંદર બી ઇબાદત કરનેકા સવાબ બતલાઇયે?

જવાબ—હદીસ શરીફમે વારીદ હય કે જો કોઇ રોઝા રખે એક દીન ઝીકાદકે મહીનેમેં લીખતા હય અલ્લાહ તઆલા ઊસકે વાસ્તે ઊપર હરસાઅત કે સવાબ હજકે કબુલ હોનેકા ઓર હરદમકે સાથ આઝાદ કરને ગુલામકા. દુસરી હદીસમે આયા હય કે બુઝુર્ગ જાનો ઝીકાદકે મહીનેકો કે યે અવ્વલ મહીના હય મહીનું હરામસે. એક હદીસમેં આયા હય કે ઇસ મહીનેકે અંદર એક સાઅતકી ઇબાદત બેહેતર હય હઝાર બરસકી ઇબાદતસે ઓર ફરમાયા કે ઇસ મહીનેમે દો શુંબા યાને પીરકે દીનકા રોઝા અફઝલ હય હઝાર બરસકી ઇબાદતસે. નિફલ નમાઝોંકે બારેમે હદીસ શરીફમે વારીદ હય કે જો કોઇ અવ્વલ રાત ઝીકાદમેં ચાર રકાત પઢે ઓર હર રકાતમે બાદ અલહમ્દકે તેવીસ બાર સુરે ઇખલાસ પઢે તો ઊસકે લીયે અલ્લાહ તઆલા જન્નતમેં ચાર હઝાર મકાન યાકુતે સુરખ કે બના દેગા ઓર હર મકાનકે અંદર જવાહીરકે તખ્ત હોંગે ઓર ઊપર હર તખ્ત કે એક હુર બેઠી હોગી કે પેશાની ઊસકી આફતાબસે ઝિયાદા રોશન હોગી. એક રિવાયતમેં હય કે હર રાતમેં ઝિકાદકી દો રકાત નિફલ પઢે. હર રકાતમેં બાદ અલહમ્દકે સુરે ઇખલાસ તીન બાર પઢે તો ઊસને હાસલ કીયા સવાબ હર રાતકો એક શહીદ ઓર એક હજકા ઓર જો કોઇ પઢે હર જુમેમેં ઇસ મહીનેકી ચાર રકાત હર રકાતમે બાદ અલહમ્દ કે ઇકકીસ બાર કુલહો વલ્લાહ. લીખતા હય અલ્લાહ તઆલા ઊસકે વાસતે હજ ઓર ઊમરેકા સવાબ ઓર ફરમાયા કે જો કોઇ પંજશંબાકે દીન ઇસ મહીનેમે સો રકાત પઢે હર

રકાતમે સુરે ઇખલાસ બાદ અલહમ્દકે પઢે તો ઊસને સવાબ બે ર્દ્દનતીહા પાયા. (રીસાલા ફઝાએલે શહુર)

સવાલ—સાલકા બારવાં મહીના ઝિલહજ હય. ઇસકે ફઝાએલ મએ નવાફીલ વગેરાકે બયાન કીજીયે !

જવાબ—ઇસ માહે મુબારીકકી બોહોત ફઝીલત હય ખુસુસન બશરા અવ્વલ કે દસ દીનું ઓર દસ રાતુંકી તો બોહોતહી કુછ ઝીલત આઇ હય. હદીસ શરીફમેં વારીદ હય કે દુનીયાકે દીનુંમે ઞબસે બુઝુરગ દીન દસ દીન ઝિલહજકે હંય. દુસરી હદીસમે આયા ;ય કે મહીનોંકા સરદાર રમઝાન હય ઓર સબસે ઝિયાદા અઝરૂએ ;રમતકે ઝિલહજ. ઇસ મહીનેમેં હઝરત ઇબ્રાહીમ ખલીલુલ્લા અલા ।બીયેના વ અલૈહિ સસલાતો વસ સલામને ખાલીસ દોસતી પાઇ ેર અપના માલ મેહેમાનોંકે લીયે ઓર અપની જાન આગકે લીયે ેાર અપના બેટા કુરબાનીકે લીયે ઓર અપના દીલ રહેમાનકે લીયે ખરચ કીયા. ઓર ઇની દીનુંમે હઝરત ઇબ્રાહીમ ઓર હઝરત ઇસ-ાઇલ અલૈહીસ સલામને બયતુલ્લાહ શરીફકી બુનીયાદ ડાલી. ફર-ાયા રસુલલ્લાહ સલ૦ ને કે એક રોઝા ઇસ મહીનેકા બરાબર હય ેક સાલકે રોઝોં કે ઓર ખડા હોના વાસતે ઇબાદતકી દસ રાતુંમે ારાબર હય સવાબમેં શબેકદરકે પસ બોહોત કરો ઇસ મહીનેકે દસ ીનુંમે તમજીદ ઓર તસબીહ ઓર તેહલીલ ઓર તકબીર યે મહીના ઞુબ અદાએ હજકા હય. ફરમાયા રસુલલ્લાહ સલ૦ ને જો અવ્વલ ાન માહે ઝિલહજકે રોઝે રખે ગોયા ઊસને જીહાદ કીયા. અલ્લાહકી હમેં દો હઝાર બરસ તક, ઇસ તરેહકે આરામ કીયા. ઊસને એક ાઅત. ઓર દુસરી તારીખ કે રોઝે રખનેકા યે સવાબ હય ગોયા

ઊસને ઇબાદતકી અલ્લાહ પાકકી દો હઝાર બરસ ઓર તીસરે દીન ઝિલહજકે જો કોઇ રોઝાં રખે તો ગોયા ઉસને તીન હઝાર ગુલામ ઇસમાઇલ અલયહીસ સલામકી અવલાદકે આઝાદ કીયે ઓર અગર ચોથે દીન રોઝા રખે તો ઉસકો સવાબ ચારસો બરસકી ઇબાદતકા મીલતા હય ઓર પાંચવે દીનકે રોઝેકા સવાબ પાંચ હઝાર નંગોકો કપડા પેહનાનેકા હંય ઓર છઠે દીન રોઝા રખનેકા સવાબ છે હઝાર શહીદું કે બરાબર હય ઓર સાતવેં દીન રોઝા રખને વાલે કે ઉપર સાતું દરવાઝે દોઝખકે હરામ હોજાતે હંય ઓર આઠવેં દીન રોઝા રખનેવાલે પર આઠ દરવાઝે બેહેશત કે ખુલ જાએંગે. એક રિવાયતમેં આયા હય કે જો કોઇ અવ્વલ દીન ઝિલહજકે રોઝા રખે તો ગોયા ઉસને છત્તીસ હઝાર કુરાન ખતમ કીયે, ઉમ્મુલ મોમેનીન હઝરત આઇશા સોદીકા રદી॰ સે રિવાયત હય કે ઝમાનએ રસુલુલ્લાહ સલ॰ મે એક મોગન્ની યાને ગવઇયાથા કે દોસ્ત રખતાથા રાગકો વો શખ્સ જબ ઝિલહજ કા ચાંદ દેખતા તો રોઝા રખતા યે ખબર રસુલલ્લાહ સલ॰ કો પોહોંચી તો આપને ફરમાયા કે ઇસ મરદકો હાઝર કરો. પસ આપને ઉસસે ફરમાયા કે ઇનદીનુ કે રોઝે રખનેપર કીસ ચીઝને તુજકો આમાદા કીયા. ઉસને અરઝકીયા યા રસુલલલ્લાહ સલ॰ ! યે દીન ઇબાદત ઓર હજકે હંય દોસ્ત રખતાહું કે અલ્લાહ તઆલા ઉન લોગુંકી દુઆમેં મુજકોભી શરીક કરલે. આં હઝરત સલ॰ ને ફરમાયા તેરે લીયે હરદીનકી ગીનતીકે બરાબર જીસકા તું રોઝા રખતા હય એકસો ગુલામ આઝાદ કરને ઓર સો ઉંટ હદીયા ભેજને ઓર સો ઘોડે જીનપર અલ્લાહ તઆલાકી રાહમેં સવાર કીયા જાએ સવાબ હય, ફીર જબ યવમુલ તરાવીહ હોગા તેરે લીયે હઝાર ગુલામ આઝાદ કરને ઓર હઝાર ઉંટ કુરબાન કુરબાનીકે ઓર હઝાર ઘોડે

કે જીનપર અલ્લાહકી રાહમેં સવાર કીયે જાએં સવાબ હય, પસ જબ અરફેકા દીન હોગા તેરેલીયે દો હઝાર ગુલામ આઝાદ કરને ઓર ઇસીકદર ઉંટ ઓર ઇસીકદર ઘોડે અલ્લાહકી રાહમેં દેનેકા સવાબ હય. ઓર એક સાલ પેહલે ઓર એક સાલ પીછલે રોઝોંકા સવાબ હય. ઇસી તરેહ ઇનદીનું નમાઝે નવાફીલકા બી સવાબ બે શુમાર હય. હદીસ શરીફ મે વારીદ હય કે જો કોઈ અવલ રાત ઝિલહજમેં ચાર રકાત નફલ પઢે ઓર હર રકાતમેં બાદ અલહમ્દ શરીફકે સુરે ઈખલાસ પચીસ મરતબે પઢે તો લીખતા હય અલ્લાહ તઆલા ઉસકે લીયે સવાબ બે શુમાર ઓર ફરમાયા રસુલલ્લાહ સલ૦ કે જો કોઇ પઢે હર રાતમેં દસવીં ઝિલહજતક બાદ વીતરકે દો રકાત હર રકાત મેં બાદ અલહમ્દ કે સુરએ કોસર ઓર સુરે ઇખલાસ તીન તીન બાર તો દાખલ કરેગા ઉસકો અલ્લાહ તઆલા દીન કયામતકે મુકામ આલા ઇલલીઇન મે ઓર લીખેગા અલ્લાહતઆલા ઉસકે હર બાલકે બદલે મે હઝાર નેકીયાં ઓર સવાબ પાયા ઉસને હઝાર દીનાર સદકા. ઓર અગર કોઇ ઇસ મહીનેકી કીસી રાતકી પીછલી તીહાઇમે ચાર રકાત બાદ અલહમ્દ કે હર રકાતમેં આયતુલ કુરસી તીનબાર ઓર ઇખલાસ તીનબાર ઓર મઉઝતૈન એક એક બાર પઢે બાદ ફારગ હોને નમાઝકે અપને દોનું હાથ ઉઠાકર યે દુઆ પઢે. "સુબહાના ઝિલ ઇઝઝતે વલ જબરૂતે સુબહાના ઝિલ કુદરતે વલ મલકુતે સુબહાના ઝિલ હઇયલ લઝી લા યમુતો લાએલાહા ઇલ્લા હોવા યોહ્યી વ યોમીતો વહોવા હઇયુલ લા યમુતો સુબહાનલ્લાહે રબ્બીલ ઇબાદે વલ બીલાદે વલહમદો લીલલાહે કસીરન તૈયેબન મોબા રકન અલા કુલ્લે હાલીલ્લાહો અકબરો કબીરન રબ્બના જલલજલાલહુ વ કુદરતોહુ બે કુલ્લે મકાનીન." ફીર જો ચાહે દુઆ કરે ઉસકે લીયે

અજર હય. જેસે કીસીને હજકીયા બૈતુલ્લાહ હુરમત વાલેકા ઓર નબી કરીમ સલ૦કી કબરકી ઝિયારતકી ઓર અલ્લાહતઆલાકી રાહમેં જીહાદ કીયા ઓર જો દુઆ માંગેગા ઉસકો અતા કી જાએગી ઓર અગર દસ રાતોંમે ઇસી નમાઝકો ઇસી તરકીબકે સાથ પઢેગા તો અલ્લાહતઆલા ઉસકો ફીરદોસે આલામેં દાખીલ કરેગા ઓર ઉસસે હર બુરાઇ મીટા દેગા ઓર કહા જાએગા કે નએ સરસે અમલ કીયેજા ઓર જો કોઇ જુમેકે દીન ઝિલ્લહજકે મહીનેમે છે રકાત પઢે ઓર હર રકાતમેં બાદ અલહમ્દ શરીફ્કે સુરએ ઇખલાસ પનદરા બાર ઓર બાદ તમામ રકાતુંકે સલામ ફેરકર દસબાર પઢે લાએલ્લાહા ઇલ લલ્લાહુલ મલેકુલ હકકુલ મુબીન ઓર ફીર દસબાર દરૂદ શરીફ તો અલ્લાહ ઇસસે પેહેલે કીસીકો જન્નતમેં દાખલ નહી કરેગા. ફરમાયા રસુલલ્લાહ સલ૦ ને જો કોઇ અરફેકી રાતમેં યાને નવવીં રાતકો સો રકાત નિફલ અદા કરે હર રકાતમેં બાદ અલહમ્દ શરીફ્કે કુલ્લહો વલ્લાહ એક એક બાર યા તીન તીન બાર પઢે બખશેગા અલ્લાહ તઆલા ઉસકે તમામ ગુનાહોંકો ઓર ઉસકે લિયે જન્નતમેં યાકુતે સુરખકા મકાન બનાયા જાએગા. દુસરી રિવાયતમેં યું હય કે શબે અરફામેં દો રકાત નિફલ પઢે. અવ્વલ રકાતમેં બાદ અલહમ્દ શરીફ્કે સો મરતબા સુરે ઇખલાસ પઢે બખશેગા અલ્લાહ તઆલા કયામત કે દીન ઇસી નમાઝકી બરકતસે સીતેર આદમી ઉસકે સાથ ઓર જો કોઈ શબે નહર યાને દસવીં રાતકો જીસકી સુબોહકો ઇદ હોતી હય બારા રકાત નિફલ પડે ઓર હર રકાતમેં બાદ અલહમ્દ શરીફ્કે કુલ હોવલ્લાહ પંદરા મરતબે તો તમામ ગુનાહુંસે પાક હુવા ઓર સવાબ હાસલ કીયા ઉસને સીતેર બરસકી ઇબાદતકા. એક નમાઝ ઇસી રાતકી યેભી હય કે ચાર રકાત નિફલ હર રકાતમેં

બાદ અલહમ્દ કે એક બાર ઇખલાસ એક બાર ફલક એક બાર નાસ બાદ સલામ કે સીતેર બાર સુબહાનલ્લાહ ઓર સીતેર બાર દુરૂદ શરીફ પઢે બખશે જાએંગે તમામ ગુનાહ ઉસકે ઓર દસવીં તારીખકો બાદ નમાઝ ઇદુદદુહા કે ઘરપર આકર ચાર રકાત નિફલ જો કોઇ અદા કરે ઓર ઉસમેં અવલ રકાત કે અંદર બાદ અલહમ્દ શરીફકે સબ્બેહ ઇસમે એક બાર ઓર દુસરીમેં બાદ અલહમ્દ શરીફ કે વશ શમ્સ એક બાર ઓર તીસરી મે બાદ અલહમ્દ કે વલ લૈલ એક બાર ઓર ચોથી રકાતમે બાદ અલહમ્દ વદ દોહા એક બાર પઢે પસ પાયા ઉસને સવાબ તમામ કીતાબોં આસમાનીકે પઢનેકા ઓર જો કોઇ કુરબાની કે બાદ દો રકાત નિફલ પઢે ઓર હર રકાતમે બાદ અલહમ્દ શરીફ કે વશ શમ્સ પાંચ મરતબા પઢે તો વો શખસ શામીલ હુવા હાજીયું કે સવાબમેં ઓર કબુલ હુઇ કુરબાની ઉસકી અલ્લાહ પાકકે નઝદીક ઓર પાયા સવાબ ઉસકે બદલેમેં હરબાલ કુરબાની કે, સહાબાને અરઝ કીયા કે યા રસુલુલ્લાહ અગર કોઇ ફકીર હોવે ઓર તોફીક કુરબાનીકી ઉસકો નહી હય તો કયા કરે ફરમાયા રસુલલુલ્લાહ સલ૦ને કે બાદ નમાઝ ઇદકે અપને ઘરમેં આકર દો રકાત નિફલ પઢે ઓર હર રકાતમેં બાદ અલ હમ્દકે સુરએ કોસર તીન બાર પઢે. પસ અલ્લાહતઆલા ઉસકો ઊંટું-કી કુરબાની કા સવાબ અતા કરેગા. ઓર દસવીં તારીખ ઈદકી નમાઝકે પેહેલે જો કોઇ ખાને ઓર પીને ઓર જીમાસે અપનેકો રોકઆ તો ઉસકે નામએ આમાલમે સાઠ હઝાર બરસકી ઇબાદતકા સવાબ લીખા જાતા હય ઓર ઇદુદદોહા કે દીન ગુસલ કરનેકા સવાબ એસા હય ગોયા ઉસને દરીયા એ રેહમત મે ગોતા મારા ઓર મુઆફ હો ગએ તમામ ગુનાહ ઉસકે. ઓર ફરમાયા હઝરત

સલ૦ ને કે જો કોઇ ઇદુદદોહાકો નએ કપડે બદલે ઔર પુરાને કીસી ફકીરકો સદકા દે દેતો અલ્લાહતઆલા કયામત કે દીન સીત્તેર હુલ્લે નુરી બહેશતકે ઉસકો પેહેનાએગા ઔર વો લીવાએ હમ્દકે નચે ખડા હોગા ઔર અતર મલનેકા સવાબ બનીયતે તાઝીમ મલાએકા કો જો મોમીન સે મુસાફેહા કરતે હંય યે હંય કે અલ્લાહતઆલા ઉ-સકે નામ એ આમાલમેં સવાબ ગુલામ આઝાદ કરનેકા લીખતા હય. મુખતસર કીયા હમને બસબબ તવાલત રીસાલેકે ફઝાએલ ઇસ મ-હીને મુબારકકો હરીસે તાઆતકો ઇસ કદરભી બોહોત હય.

સવાલ--હફ્તેકી નમાઝોંમેં સબસે પેહેલે શમ્બેહકી રાતકે નફીલ બયાન કીજીયે?

જવાબ--જો કોઇ હફ્તેકી રાતકો દરમીયાન મગરીબ ઔર ઇશાકે બારા રકાતેં ઔર પઢે ઉનમેં જો ચાહે તો અલ્લાહ તઆલા ઉસકે લીએ બેહેશતમેં એક મેહેલ બનાતા હય ઔર ગોસને ગોયા હર મુસલમાન મરદ ઔર હર મુસલમાન ઔરતપર સદકા કીયા ઔર યહુદકે દીનસે બેઝાર હુવા. ઔર અલ્લાહતઆલા પર હક હય કે ઉસકો બખશદે. (ગુનીયતુત તાલેબીન)

સવાલ--શમ્બેકે દીનકે નફીલભી અલાવા સુનન મોઅકકીદા ઔર ગેર મોઅકકીદા બયાન ફરમાઇયે?

જવાબ--શંબાકે દીનકી ચાર રકાત નફીલ હંય. ઇસ દીનમે ઇન ચાર રકાતુકો અલાવા ઓકાત મકરૂહાકે જબ ચાહે પઢે હર રકાતમેં કાફીરૂન તીન બાર પઢે બાદ ફારીગ હોનેકે આયતુલ કુરસી એક બાર પઢે. હદીસ શરીફમેં આયા હય કે જો કોઇ ઇસ નમાઝ નફીલકો શંબેકે દીન અદા કરે ઉસકે લીયે હર હરફકે બદલે હજ ઔર ઉમરાકા સવાબ હય ઔર હર હરફકે બદલેમેં એક સાલકે રોઝોંકા ઔર એક સાલકી રાતુકે કયામકા સવાબ હય ઔર અતા

કરેગા અલ્લાહતઆલા ઊસકો બદલે હર હરફકે સવાબ શહીદકા ઓર હોગા યે શખસ અરશ કે સાયે કે નીચે સાથ નબીયું ઓર શહીદું કે. (ફઝાએલે શહુર.)

સવાલ—યકશંબા યાને ઇતવારકી રાતકે નિફલબી મએ ફઝાએલ કે બયાન કીજીયે ?

જવાબ--ફરમાયા રસુલુલ્લાહ સલ૦ ને જો કોઇ પઢે યકશંબા યાને ઇતવારકી રાતકો બીસ રકાત નમાઝ હર રકાતમેં બાદ અલહમ્દ શરીફકે ઇખલાસ પચાસ બાર ઓર મઊઝતયન એક બાર ફીર સલામ ફેરકર ઇસતગફાર સો મરતબા અપને ઓર અપને વાલેદયનકે વાસતે પઢે ઓર દરૂદ શરીફ સો મરતબા પઢકર "લા હોલ વલા કુવ્વતા ઇલ્લાબિલ્લાહીલ અલીયુલ અઝીમ" પઢે ઓર ફીર કહે "અશહદુ અલલા એલાહા ઇલલલ્લા હો વ અશ હદુ અનના આદમા સિફવતુલ્લાહે વ ફીતરતુહુ વ ઇબરાહીમા ખલીલુલ્લાહે અઝઝા વ જલ્લ વ મુસા કલીમુલ્લાહે તઆલા વ ઇસા રૂહલ્લાહે સુબહાનહુ વ મુહમ્મદુન હબીબુલ્લાહે અઝઝા વ જલ્લા" તો ઉસ કે લીયે કાફીરોં ઓર મુસલમાનુંકી ગીનતીકે મુવાફીક સવાબ મીલતા હય ઓર ઉસકો કયામત કે દીન અલ્લાહતઆલા અમન વાલુમેં ઉઠાએગા ઓર અલ્લાહતઆલાપર હક હય કે ઉસકો બેહેશતમેં પેગમબરૂંકે સાથ દાખલ કરે. (ગુનીયતુત તાલેબીન)

સવાલ—યકશંબા યાને ઇતવારકે દીનકે નફલ મએ ફઝાઇલકે બયાન કીજીયે ?

જવાબ—ઇતવાર કે દીન ચાર રકાત નફલ પઢે. હર રકાતમેં બાદ અલહમ્દ શરીફ કે આમનર્રસુલો તમામ રૂકુ એકબાર પઢે. હદીસ શરીફમેં વારીદ હય કે જો કોઇ ઇતવારકે દીન ઇન ચાર રકા-

તુંકા ઇસ તરકીબસે અદા કરે તો અલ્લાહતઆલા ઉસકે લીયે નેકીયાં બ અદદ નસરાની ઓર નસરાનીયા કે લીખતા હય ઓર ઉસકો સવાબ નબીકા અતા કરેગા હજ ઓર ઉમરેકા સવાબ મીલેગા ઓર હર રકાતકે ઇવઝ ઉસ નમાઝીકો હઝાર નમાઝકા સવાબભી મીલતા હય ઓર અલ્લાહતઆલા ઉસ નમાઝકો દીન કયામતકે જન્નતમેં હર હરફ કે બદલે એક શેહેર જો મુશકસે બના હોગા દેગા. દુસરી રિવાયતમે યું આયા હય કે જો કોઇ ઇતવારકે દીન બાદ નમાઝે ઝોહોરકે ચાર રકાત નિફલ ઇસ તરેહ પઢે કે અવ્વલ રકાતમેં બાદ અલહમ્દકે સુરે અલેફલામ મીમ સજદા ઓર દુસરી રકાતમેં બાદ અલહમ્દકે તબારકલલઝી પઢકર તશહહુદ કરે ઓર સલામ ફેરદે ફીર ખડા હોવે ઓર બાદ અલહમ્દ કે દોનું રકાતુંમે સુરે જુમા પઢે ઓર બાદ સલામકે હાજત અપની તલબ કરે અલાહતઆલા ઉસ હાજતકો કબુલ ફરમાકર રવા કરેગા ઓર નીગાહ રખેગા અલ્લાહતઆલા ઉસકો તમામ આફતોં ઓર દુશમનું ઓર હાસેદુંસે (ગુનીયતુત તાલેબીન.)

સવાલ--દોશંબા યાને પીરકી રાતકે બી નફીલકો બયાન કીજીયે ?

જવાબ--હઝરત અનસ [ર. અ.] સે રીવાયત હય કે ફરમાયા રસુલલ્લાહ સલ૰ ને કે જો પઢે પીરકી રાતકો ચાર રકાત. પઢે અવ્વલ રકાતમેં બાદ અલહમ્દકે કુલ હો વલ્લાહ દસબાર ઓર દુસરીમેં બીસ બાર ઓર તીસરીમે તીસબાર ઓર ચોથીમે ચાલીસબાર ફીર બાદ સલામકે સુરએ ઇખલાસ ઓર અસતગફાર ઓર દુરૂદ શરીફ પછતર પછતર બાર પઢે. ફીર અપને રબસે અપની હાજત તલબ

કરે પસ હકતઆલાપર હક હય કે ઉસકી હાજતકો અપને ફઝલસે પુરા કરે ઓર ઇસ નમાઝકા નામ નમાઝ હાજતભી હય ઓર દુસરી રિવાયત હઝરત અબી અમામા [રદી૦] સે યે હય કે ફરમાયા રસુલુલ્લાહ સલ૦ ને કે જો કોઇ પઢે પીરકી રાતકો દો રકાત નફલ હર રકાતમેં બાદ અલહમ્દકે કુલ હોવલ્લાહ પનદરા બાર ઓર બાદ સલામકે પનદરા મરતબા આયતુલ કુરસી ઓર પનદરા મરતબા અસ તગફાર તો કરદેગા ઉસકો અલ્લાહ તઆલા એદલે જનનતસે અગરચે હોવે અસહાબે દોઝખમેસે ઓર તમામ ગુનાહ ઝાહેર કે ઉસકે બખશ દીયે જાતે હેં ઓર હર એક આયાત કુરાનકે બદલે જો નમાઝમેં પઢે ઉસકે લીયે સવાબ હજ ઓર ઉમરેકા મીલતા હય ઓર અગર આઇનદા પીર તક મરજાએ તો શહીદ મરતા હય. [ગુનીય તુતતાલેબીન.]

સવાલ—દોશંબા યાને પીરકે દીનકે નવાફીલ મએ ફઝાઇલ બયાન કીજીયે ?

જવાબ--જો કોઇ પીરકે દીન કીસી વકત બારા રકાત નફીલ પઢે ઓર હર રકાતમેં બાદ અલહમ્દ શરીફકે આયતુલ કુરસી એક બાર ઓર બાદ ફારીગ હોનેકે સુરએ ઇખલાસ બારાબાર ઓર અસ તગફીરુલ્લાહ બારા મરતબા તો નીદા કરેગા અલ્લાહ તઆલા દીન કયામતકે ઉસકો કે કહાં હય હમારા બંદા ઓર બેટાં ફલાંકા કે આએ હમારે પાસ ઓર દેં હમ ઉનકો નીયામતે બેકરાં પસ આએગા વો નઝદીક ખુદાએ તઆલાકે દયગા અલ્લાહ તઆલા ઉસકો હઝાર હુરેં જન્નતકી ઓર હઝાર તાજ જન્નતીકે કે પહેનેગા વો ઉસકો ઓર હોંગે હમરાહ ઉસકે એક લાખ ફીરશતે કે લે જાએંગે ઉસકો જન્ન

તમે એ[illegible] હોગા ઉસકો જન્નતમે બોહોત બડા મકાન કે ન આતા હોગા કીસી દુસરેકો મગર ઉસીકા જીસને દસીકે મુવાફીક અમલ કીયા હોગા. એક નમાઝ દો રકાતકે સાથ બરવક્ત ચુન્નંદ હોને આફતાબ કે ઓર આઇ હય ઉસમે બાદ અલહમ્દ કે હર રકાતમેં આયતુલ કુરસી એક બાર ઓર કુલહો વલ્લાહ એક બાર ઓર મઉઝતેન એક એક બાર પઢની ફરમાઇ હય. ઓર બાદ સલામકે “અસતગ ફેરૂલ લાહા રબ્બી મીન કુલ્લે ઝંબીવ વ અતુબો ઇલેહે” દસ મરતબા પઢે. તમામ ગુનાહ ઉસકે બખશ દીયે જાતે હંય. (ગુનીયતુત તાલેબીન)

સવાલ—મંગલકી રાતકે નિફલ બી બતલા દીજીયે ?

જવાબ—ફરમાયા રસુલુલ્લાહ સલ૰ ને કે જો કોઇ મંગલકી રાતમેં બારા રકાત પઢે હર રકાતમેં બાદ અલહેમ્દ કે ઇઝા જાઆ નસરૂલ્લાહે પાંચ મરતબા પઢે તો અલ્લાહ તઆલા ઉસકે લીયે જન્નતમે એસા બડા મકાન બના દયગા જીસકી વુસઅત ઝમીનસે સાત હીસ્સા ઝિયાદા હોગી. (ગુનીયતુતતાલેબીન)

સવાલ—મંગલકે દીનકે નિફલ બી મએ ફઝાઇલ બયાન કીજીયે ?

જવાબ—હઝરત અનસ બીન માલિક (રદી૰) સે રિવાયત હય કે ફરમાયા રસુલુલ્લાહ સલ૰ ને કે જો કોઇ મંગલકે દીન બાદ ઇરતીફા આફતાબ યા બાદ ઝવાલ દસ રકાત નિફલ પઢે ઓર હર રકાતમેં બાદ અલહમ્દ કે આયતુલ કુરસી એક બાર ઓર સુરે ઇખલાસ તીન બાર પઢે તો ઉસકે ઉપર સીતેર દીન તક કોઇ ગુનાહ નહી લીખા જાતા હય ઓર અગર મરા ઇન સીતેર દીનુ કે અંદર તો

શહીદ મરા ઓર સિતેર બરસકે ગુનાહ ઉસકે બખશ દીયે ગએ. (ગુનીયતુત તાલેબીન)

સવાલ—બુધકી રાતકી નમાઝકી બયાન ફરમાઇયે ?

જવાબ—જો કોઇ બુધકી રાતમેં દો રકાત નિફલ ઇસતરેહ પઢે કે અવ્વલ રકાતમે બાદ અલહમ્દકે સુરે ફલક દસ બાર ઓર દુસરીમેં સુરે નાસ દસ બાર તો ઉતરતે હંય આસમાનસે સિતેર હઝાર ફીરશતે લીખતે હંય ઉસકે વાસતે સવાબ કીયામત તક (ગુનીયતુલ તાલેબીન)

સવાલ—બુધકે દિનકી નિફલ નમાઝ ફઝાએલ બયાન ફરમાઇયે?

જવાબ—મઆઝ બીન જબલ (ર૦ અ૦) સે રિવાયત હય કે ફરમાયા રસુલુલ્લાહ સલ૦ ને કે જો કોઈ બુધકે દીન બારા રકાત વક્ત બુલંદ હોને આફતાબ યાને બાદ નમાઝે ઇશરાકકે પઢે ઓર હર રકાતમેં બાદ અલહમ્દ શરીફ કે આયતુલ કુરસી એક બાર ઓર સુરે ઇખલાસ તીન બાર ઓર મઉઝતેન તીન બાર અદા કરે તો નીદા કરતે હંય ઉસકો ફીરશતે નઝદીક અરશકે કે અય બંદએ ખુદા પકડા તુને ઇસ અમલકો પસ બખ્શ દીયા તુજકો અલ્લાહ તઆલાને ઓર અલ્લાહ પાક દુર કરતા હય ઉસસે અઝાબે કબરકો ઓર ઉસકી તંગી ઓર ઉસકે અંધેરેકો ઓર દુર કરેગા કયામતકે દીન ઉસકી તકલીફોંકો ઓર ઉસ દીન ઉસકા અમલ મીસલ અમલ નબીયું કે ઉઠાયા જાએગા. (ગુનીયતુત તાલેબીન)

સવાલ—પંજ શુંબાકી રાતકે નિફલ નમાઝ ફઝાએલ બયાન ફરમાઇયે ?

જવાબ—ઇસ રાતમેં જો કોઇ દરમીયાન મગરીબ ઓર ઇશાકે

દો રકાત નિફલ ઇસ તરેહ પઢે કે હર રકાતમેં બાદ અલહમ્દકે આયતુલ કુરસી પાંચ બાર ઓર મઉઝતેન પાંચ પાંચ બાર ફીર નમાઝસે ફારીગ હોકર પનદરા બાર અસતગફાર પઢે ઓર ઉસકા સવાબ મા બાપકી અરવાહકો બખશદે તો ઉસને અપને માબાપકા હક અદા કીયા. અગરચે હોં માબાપ ઉસકે નારાઝ દુનીયામેં ઓર અતા કરતા હય અલ્લાહ તઆલા ઉસ નમાઝીકો સવાબ સીદીકોં ઓર શહીદોંકા. (ગુનીયતુત તાલેબીન)

સવાલ—પંજશંબા યાને જુમેરાતકે દીનકે નિફલ મએ ફઝાઇલ બયાન કીજીયે ?

જવાબ—હઝરત અબદુલ્લાહ બીન અબ્બાસ રદી૦ સે રિવાયત હય કે ફરમાયા રસુલુલ્લાહ સલ૦ ને કે જો કોઇ જુમેરાતકે દીન દરમીયાન ઝોહોર ઓર અસરકે દો રકાત ઇસ તરેહ પઢે કે અવ્વલ રકાતમેં બાદ અલહમ્દ શરીફકે આયતુલ કુરસી સો મરતબા ઓર દુસરી રકાતમેં બાદ અલહમ્દકે કુલ હો વલ્લાહ સો મરતબા ઓર બાદ ફરાગ નમાઝકે દરૂદ શરીફ સો મરતબા તો અતા કરેગા અલ્લાહ તઆલા ઉસકો સવાબ મીસલ રોઝે રખનેવાલું રજબ ઓર શાબાન ઓર રમઝાનકે ઓર હોગા વાસતે ઉસકે સવાબ મીસલ હાજીયું કાબે શરીફકે ઓર લીખા જાતા હય વો નઝદીક અલ્લાહ તઆલાકે ઇમાનવાલા ઓર દી જાતી હંય ઉસકો નેકીયાં બ અદદ મોમેનીનકે. [ગુનીયતુત તાલેબીન]

સવાલ—જુમેકી રાતકે નિફલ ભી મએ ફઝાઇલ કે બયાન ફરમાઇયે ?

જવાબ—ફરમાયા હઝરત સલ૦ ને કે જો કોઇ જુમેકી

રાતમે દરમીયાન મગરીબ ઓર ઇશાકે બારા રકાત ઇસ તરેહ પઢે કે હર રકાતમેં દસ મરતબા કુલહો વલ્લાહ પઢે તો ગોયા ઉસને બારા બરસ તક અલ્લાહ પાકકી ઇબાદતકી જીસકે દીનુંમેં રોઝા રખા ઓર રાતુંકો કયામ કીયા. દુસરી રિવાયતમે હઝરત અનસ (રદી૦) સે યું આયા હય કે ફરમાયા રસુલ સલ૦ ને કે જો કોઇ જુમેકી રાતકો ઇશાકી નમાઝ જમાઅતસે પઢ કર સુનતુંકે દસ રકાત નફલ પડે ઓર હર રકાતમેં બાદ અલહમ્દકે કુલહો વલ્લાહ દસ દસ મરતબા ઓર મઉઝતૈન એક એક બાર ફીર બાદ સલામકે વીતર પઢે પીર સો રહે ઉપર પેહેલુએ રાસ્ત અપનેકે કીબલેકી તરફ મુંહ કરકે તો ગોયા ઉસને ઝિંદા કીયા શબે કદરકો ઓર ઇસ રાતમે કુરૂદ શરીફકી બી કસરત કરે. (ગુનીયતુત તાલેબીન)

સવાલ—જુમેકે દીનકે નિફલ મએ ફઝાઇલકે બયાન કીજીયે ?

જવાબ—જુમેકા દીન તમામ નમાઝકા હય. અવ્વલતો ઇસદીન ઇશરાકકી નમાઝકાહી સવાબ અલાવા ઓર દીનુંકે ઝયાદા હય કે દોસો નેકી ઉસકે નામએ આમાલમેં દરજ હોતી હંય ઓર દોસો બુરાઇયાં દુર કી જાતી હંય ઓર ફરમાયા રસુલ સલ૦ને કે જો કોઇ ચાર રકાત નિફલ બાદ ઇશરાકકે પઢે ઉસકો ચારસો દરજજે જંનતમે અતા હોતેહેં ઓર આઠ રકાત નિફલ પઢે તો ઉસકો દરજજા આલા બેહેશતમે દીયા જાએગા ઓર તમામ ગુનાહ ઉસકે બખશ દીએ જાએંગે. ઓર અગર બારા રકાત પઢે ઇસ તરેહપર કે હર રકાતમેં બાદ અલહમ્દ શરીફકે તીનબાર કુલ હોવલ્લાહ તો દો હઝાર નેકી લીખી જાએગી ઓર દો ગુનાહ મીટાયે જાએંગે ઓર એક રીવાયતમેં દરમયાન ઝોહોર ઓર અસરકે દો રકાત પઢે અવ્વલ રકાતમેં બાદ અલહમ્દ શરીફકે આયતુલ કુરસી એક બારૂ ઓર પચાસ

મરતબા સુરએ ફલક ઓર એક મરતબા સુરેનાસ દુસરી રકાતમેં બાદ અલહમ્દ શરીફકે કુલહો વલ્લાહ એક બાર ઓર સુરેફલક બીસ બાર ઓર સુરેનાસ એક બાર ઓર બાદ સલામકે " લાહોલા વલા કુવ્વતા ઇલ્લા બીલ્લા હીલ અલીયુલ અઝીમ" પચાસ મરતબા તો યે શખસ ન મરેગા જબ તક અપને રબકો ખુવાબમેં ન દેખેગા ઓર અપની જગેકો બેહશતમે ન દેખ લેગા. રિવાયત હય કે આયા એક એરાબી રસુલ સલ૦ કે પાસ ઓર કહા " યા રસલુલ્લાહ ! મેં દુર રહેતા હું મદીનેસે ઓર કાદીર નહી હું ઇસપરકે પઢું મે નમાઝ જુમેકી મદીનેમેં બસબબ દુરીકે પસ રાહ દીખલાઓ મુજકો યા રસુલુલ્લાહકે સવાબ પાઉંમે માનીંદ નમાઝે જુમેકે" ફીર ફરમાયા રસુલ સલ૦ ને કે "એ એરાબી જીસ વકતકે હોવે દીન જુમેકા પસ પઢ તું દો રકાત વકત બુલંદ હોને આફતાબકે ઓર રકાત અવ્વલમેં અલહમ્દકે બાદ સુરે ફલક એક બાર ઓર દુસરીમેં સુરે નાસ એક બાર ફીર બાદ સલામકે પઢ સાત બાર આયતુલ કુરસી ફીર પઢ તુ આઠ રકાત ચાર ચાર કી નીયતસે હર રકાતમેં બાદ અલહમ્દકે સુરે કાફેરુન એક બાર ઓર કુલહોવલ્લાહ પચીસ બાર પસ જીસ વકત કે તુ ફરાગ પાવે અપની નમાઝસે તો કહે "લાહોલ વલા કુવ્વતા ઇલ્લા બીલ્લા હીલ અલીયુલ અઝીમ" ફીર ફરમાયા રસુલ સલ૦ને "એ એરાબી કસમ હય મુજકો ઉસકી જીસકે કબઝેમે મોહમ્મદકી જાન હય નહી કોઇ બંદા મોમીન ઓર મોઅમીનાસે કે નહી પઢતા રોઝ જુમેકે ઇસ નમાઝકો જીસ તરેહ મેં કહેતાહું મગરમેં ઝામિન હું ઉસકે લીયે જન્નતમેં લેજાનેકા ઓર બખ્શ દેતા હય અલ્લાહ તઆલા ઉસકે વાલદૈનકો ઉસકે ઉઠનેકે પહેલે અગર હો વો મુસલમાન ઓર પાક હો શીરકસે. ઓર નીદા કરતે હંય ઉસકો ફીરશતે અરશકે નીચે કે એ બંદે ખુદાકે અલબત્તા

બખશ દીયા તુજકો ખુદાને. (ગુનીયતુત તાલેબીન)" મકતુબ હઝરત શેખ શરફુદીન યાહયા મુનીરી (ર. અ) મે લીખા હય કે જુમેકે દીન જો કોઇ ચાર રકાત નિફલ એક સલામ સે જીસ વક્ત ચાહે ઇસ તરેહ પઢે કે હર રકાતમેં બાદ અલહમ્દકે આયતુલ કુરસી એક બાર ઓર ઇનના આતેના પનદરા બાર ઓર બાદ નમાઝકે દરૂદ શરીફ સો મરતબા પઢકર ઇસ દુઆકો એક બાર પઢે. "અલ્લાહુમ્મા યા સાબેકલ ફવાતે વ યા સામે ઉસ સવતે વ યા યોહઇલ એઝામે બાદીલ મોવતે સલ્લેઅલા મોહમમદીંવ વ અલા આલેહી વજઅલ ખરજવં મખરજમ મીમ્મા અના ફીહે ઇનનકા તાઆલમુ વલા આલમુ વ અનતા તકદેરૂ વલા ઉકદેરૂ અનતા અલ્લામુલ ગોયુબે યા રાહીમલ અતા-વ યા ગાફેરલ ખતાયા સુબ્બુહુન કુદદુસુન રબ્બના વરબ્બુલ મલાએકતે વરરૂહ રબ્બીગફીર વરહમ વતજાવઝા અમ્મા તઆલમુ ફ ઇનનકા અનતલ અલીયુલ આઝમુ યા સાતેરલ ઓયુબે યા ઝલજલાલે વલ ઇકરામે યા અર હમર રાહેમીના વસલ લલલાહો અલા મોહમમદીંવ વ આલેહી અજમઇન." તો અલ્લાહ પાક ઉસકી ઉન નમાઝે ફાતેઆકા જીનકે અદદ માલુમ નહીં હંય કફારા કર દેગા.

સવાલ—દીનમેં કએ રકાત તક નિફલ એક સલામસે પઢ સકતા હય ?

જવાબ—ચાર રકાત તક એક સલામસે પઢ સકતા હય અગર ચાર રકાતસે ઝિયાદા એક સલામમે પઢેગા તો નિફલ મકરૂહ હોંગે. (આલમગીરી).

સવાલ—રાતમે કએ રકાત તક નિફલ નમાઝ એક સલામસે પઢ સકતા હય ?

જવાબ—આઠ રકાત તક એક સલામસે પઢ સકતા હય અગર આઠ રકાતસે ઝિયાદા એક સલામસે પઢેગા તો મકરૂહ હોગી. [આલમગીરી].

સવાલ—દીન ઓર રાતમે ચાર રકાત નિફલ દો સલોમોંસે પઢના અફઝલ હય ?

જવાબ—એક સલામસે ચાર રકાત નિફલકા પઢના અફઝલ હય યેહી વજેહ હે કે અગર કોઇ એક સલામસે ચાર રકાત પઢનેકી નઝર કરેં ઓર બર વકત અદાએગી દોસલામસે પઢે તો નઝર અદા નહોગી ઓર અગર દો સલામસે પઢનેકી નઝર કરેં ઓર ફીર એક સલામસે ચાર રકાત પઢ લે તો નઝર અદા હોજાએગી. (આલમગીરી)

સવાલ—એક શખ્સને નિફલ નમાઝ સહી તોરસે શુરૂકી ઓર ફીર ઉસકો તોડ ડાલા આયા ઇસ નિફલકી કઝા ઉસકે ઝિમ્મે ઝરૂરી હય યા નહી ?

જવાબ—બેશક ઝરૂરી હય ઇસ લીયે કે નિફલ શુરૂ કરનેસે પેહેલે નિફલ હોતી હય બાદ શુરૂકે ઉસકી અદાએગી વાજીબ હો જાતી હય. (દુરે મુખતાર)

સવાલ—એક શખસને ઇસ ખીયાલસે કે મેં ઝોહોરકી નમાઝ પઢ ચુકા હું ઇમામકા ઇકતીદા બનીયત નિફલ કીયા. ફીર યાદ આયા કે ઝોહોર નહી પઢી હય અબ નિફલકો તોડકર ફરઝકી નીયતસે દુબારા ઇકતદા કીયા. આયા બાદ ફરઝ કે ઇસ નિફલકી ભી ઇસકે ઝિમ્મે કઝા હય યા નહી ?

જવાબ—ઇસ નિફલ કે તોડનેકી કઝા નહીં ઇસી તરેહ અગર ઝોહેર યાદ આએ ફરઝકે નિફલકો તોડકર દુસરે નિફલકી ઇકતદા

કરે તબ ભી કઝા લાઝિમ ન આએગી ઇસ લીયે કે ઉસકી નીયત અદાએ નમાઝકી ઇમામકે સાથ હય સો દોનું સુરતમેં હાસીલ હય. (શામી.)

સવાલ—અગર કીસીને બીલા કેદે રકાઅત નિફલકી નીયતકી યાને દો ચાર રકાતકી તખસીસ નહીંકી તો ઉસપર કિતની રકાત પઢના લાઝિમ હય?

જવાબ—ઉસ પર સીવાએ દો રકાતકે ઓર ઝિયાદાકા પઢના લાઝિમ નહીં હોગા. [આલમગીરી]

સવાલ—એક શખસને ચાર રકાત નિફલકી નીયત નહીં કી ઓર દો રકાત પઢકર કાએદેમેંભી નહીં બેઠા તીસરી રકાતકો ખડા હો ગયા ફીર ઉસકો યાદ આયા કે કાએદા નહીં કીયા અબ ઇસકો કયા કરના ચાહીયે ?

જવાબ—યે શખસ કાએદેકી તરફ બીલ ઇજમા લોટે અગર યાદ આનેપર કાએદેકી તરફ નહી લોટેગા તો નિફલ નમાઝ ફાસિદ હો જાએગી. (આલમગીરી)

સવાલ—એક શખસને ચાર રકાતકી નીયતકી ઓર ઉસને અવ્વલ દુગાનાકે દરમીયાન નમાઝ નિફલ તોડ ડાલી તો અબ ઉસકો કએ રકાત કઝા કરની ચાહીયે ?

જવાબ—દો રકાત નિફલ કઝા કરની ચાહીયે; [દુરે મુખતાર]

સવાલ—એક શખસને ચાર રકાત નિફલકી નીયતકી ઓર એક દુગાના પઢકર દુસરે દુગાનેમેં નમાઝ તોડ ડાલી તો અબ ઉસકો કએ રકાત કઝા કરની ચાહીયે ?

જવાબ—ઇસ સુરતમેં અગર કાએદએ ઉલામે બકદર તશહુદ

બેઠ લીયા હય તો ચારોં રકાત બીલ ઇતિફાક કઝા કરે ઇસમેં કાએદા કુલીયા યે હય કે હર દુગાના નિફલકા અલાહેદા નમાઝ હય મગર તીન સબબ આરેઝ હોનેસે, હર દુગાના જુદા નહી રેહેતા હય બલકે એક હોજાતા હય ઓર વો તીન સબબ યે હંય ઇકતિદા, નઝર, કાએદએ ઉલાકા છુટના કે ઉનકી વજેહસે બ સુરત ફસાદ ફીર ચારહી રકાત કઝા હોતી હંય. (શામી)

સવાલ—આપકે બયાનસે યે તો માલુમ હુવા કે નિફલ નમાઝ બેઠકર જાએઝ હય મગર યે નહી માલુમ હુવા કે ખડે હોકર પઢને વાલે ઓર બેઠકર પઢને વાલેકા સવાબ બરાબર હય યા કુછ ફેરક ?

જવાબ—હાં ફેરક હય, ખડે હોકર પઢનેવાલેકો પુરા સવાબ હય ઓર બેઠ કર પઢને વાલેકો આધા (ગાયતુલ અવતાર)

સવાલ—ઘોડે ઓર ઉંટ ઓર બેહલી (બેલગાડી વગેરા) વગેરાકી સવારીપર નમાઝ પઢના કૈસા ?

જવાબ—નિફલ નમાઝ તો ઉઝર ઓર બીલા ઉઝર સબ તરેહ જાએઝ હય મગર ફરઝ ઓર વાજીબ નમાઝ બીલા ઉઝર જાએઝ નહી. (ગાયતુલ અવતાર)

સવાલ—વો ઉઝર કયા કયા હેં જીનસે ફરઝ વાજીબ નમાઝેં ભી ઇન સવારીયુંપર જાએઝ હો જાતી હંય ?

જવાબ—જાનકા ખોફ, (ખાહ મુઝી જાનવરોં સે હો યા દુશમનું સે) માલકા ખોફ, ઓરતકો મરદે ફાસીકકા ખોફ મુસાફરકો કાફલા ચલે જાનેકા ખોફ યા સવારી એસી હો કે જીસપર બીદુન ઇમદાદ ગેરે સવાર હો સકે. યા ઝમીનપર ગારા વગેરા હો. (ગાયતુલ અવતાર)

સવાલ—એસી સવારીયું પર નમાઝ કીસ તરેહ અદા કરે?

જવાબ—ઈશારેસે પઢે, ઈસ લીયે કે ઈશારેસેહી પઢના મશરૂઅ હય લેકીન સવારી કે ઠેરાનેપર અગર કુદરત હય તો ઠેરા લે (અગર ગાડી ઠેરા કર નમાઝ ફરઝ ઓર વાજીબકો અદા કરે તો જુવા બેલુંકે ઉપરસે દુર કરદે તાકે ગાડી તખત કે હુકમ મેં હોજાએ ઈસ સુરતમેં નમાઝ ઈશારેસે ન પઢે રૂકુ ઓર સુજુદ બેઠકર અદા કરે ઓર જુવા ગાડીકા બેલુંપરહી રહેગા તો ઈશારેસે નમાઝ અદા કરે કયુંકે સવારીપર બીલા ઉઝર દુરસત નહી અગર ઉઝર દુરસત હુવા તો દુરસત હો ગઈ વરના નહીં. (ગાયતુલ અવતાર) ઓર અગર ઈસપર કુદરત નહીં હય તો કિબલા રૂખ કરલે ઓર અગર યેભી મુમકીન નહીં હય તો જીસ તરેહ મુમકીન હો બર વકતે ઝુરૂરત નમાઝ અદા કરે અગર કીસી ઉઝર કે સાથ ભી બશરતે ઈમકાને કુદરત નમાઝ અદા કર લેગા તો જાએઝ નહી. (ગાયતુલ અવતાર)

સવાલ—ઈન સવારીયુંપર જો ફરઝ ઓર વાજીબ નમાઝ અદા કી હય બાદ કુદરત ફીર ઈન નમાઝોં કો ફેરે યા નહી?

જવાબ—નહી ફેરે. (ગાયતુલ અવતાર)

સવાલ—સવારી પર નમાઝ પઢના મુસાફરહીકો જાએઝ હય યા મુકીમકો ભી?

જવાબ—દોનુંકો ઝુરૂરતન જાએઝ હય, મગર મુકીમ શેહેરસે બાહર જહાંસે મુકીમપર કસર લાઝિમ આતા હય પઢ સકતા હય શહેર કે અંદર નહી પઢ સકતા. (ગાયતુલ અવતાર)

સવાલ—રેલમે નમાઝકા કયા હુકમ હય?

જવાબ—ઠેરી હુઈ રેલમેં તો સબ નમાઝેં બીલ ઈત્તિફાક

જાએઝ હંય ઇસલીયે કે ઠેરી હુઇ રેલકા હુકમ તખત હય, હાં. ચલતી હુઇ રેલમેં ઉલમાએ ફીકહકા ફરઝ વાજીબમેં ઇખતીલાફ હય મગર સહી યેહી હય કે બ સબબ ઉઝરકે ચલતી રેલમેં બી ફરઝ વાજીબ નમાઝેં દુરસ્ત હંય, (ગાયતુલ અવતાર)

સવાલ—એક આદમીકો ચલતી રેલમેં વક્ત નમાઝકા હો ગયા ઓર ઉસકો ઉમીદ હય કે ઇસટેશન પર પોહોચને તક વક્ત આખીર નમાઝકા રેહેગા અબ ઇસકો અવ્વલ વક્ત ચલતી રેલમેં નમાઝ પઢના ચાહીયે યા આખીર વક્તમેં જબ કે રેલ ઇસટેશનમેં પોહોંચે ?

જવાબ—એહેતીયાતકી રૂસે ઉલાતો યેહી હય કે વક્ત કે રેહેને તક તવકફુફ કરે ઓર જબ ઠેરે નમાઝ પડે ઓર અગર અવ્વલ વક્ત ચલતી રેલમેં ઇસટેશન પર પોહોંચનેસે પેહેલે બી પઢ લેગા તોબી જાયઝ હય જેસે કે કાફલએ હુજ્જાજમેં બ વજેહ ઉઝર ન ઉતર સકનેકે સવારી પરસે. સાહેબે શામીને અવલ વક્ત નમાઝ પઢલેને કો જાએઝ ફરમાયા હય, (શામી)

સવાલ—ચલતી કીશતીમેં નમાઝકા કયા હુકમ હય ?

જવાબ—દુરસત હય, (આલમગીરી)

સવાલ—અગર કોઇ એક નીફલમેં કઇ નીફલું કી નીયત કર લે મસલન દુખાના તહઇયતુલ વુઝુમેં તહઇયતુલ મસજીદ ઓર ઇશરાક યા ઓર કીસી નિફલકી બી નીયત કરલે તો કયા ઇસ નમાઝીકો સબ નિફલુંકા સવાબ મીલ જાએગા એકહી દુગાનેમેં ?

જવાબ—હાં એકહી દુગાનેમેં સબ નિફલુંકા સવાબ નીયતકે સબબ મીલ જાએગા,

સવાલ—ઇસ બાબમે સુરજ ગહન ઓર ચાંદ ગહન ઓર ઇસતીસકાકી નમાઝોકા અબતક ઝિકર નહી આયા યેભી બતલા દીજીયે કસુફ કીસકો કહતે હંય ઓર ઉસકી નમાઝ કેસી હય ઓર કીસ તરહ પઢી જાતી હય ?

જવાબ—કસુફ સુરજ ગહનકો કહેતે હંય યે નમાઝ બીલા ઇજમા સુન્નત હય ઓર ગે નમાઝ જમાઅત કે સાથ બીલા અઝાન ઓર અકામત ઓર ખુતબા કે પઢી જાતી હય. (આલમગીરી કબીરી)

સવાલ—કસુફકી કયે રકાત હંય ?

જવાબ—કમ અઝકમ દોરકાત હંય વરના ચાર ભી હંય ઓર ઝાએદ ભી. (દુરે મુખતાર)

સવાલ—ઇન રકાતુંમેં કીરાત પુકારકે પઢે યા પોશીદા.

જવાબ—સહી યેહી હય કે પોશીદા પઢે. (દુરેમુખતાર વ. આલમગીરી)

સવાલ—અગર પઢના ઉન ઔકાતમેં શુરૂ હો જો મમનુ હંય તો ભી ઇસ નમાઝકો અદા કરે યા નહી ?

જવાબ—ઉન ઓકાતે મમનુઆમે ન પઢે સીરફ દુઆ ઓર ઇસતગફાર પઢતા રહે અગર ગહનકી હાલતમે આફતાબ ગુરૂબ હો જાએ દુઆ વગેરા તરક કરકે નમાઝે મગરીબમે મસરૂફ હો જાય. (આલમગીરી)

સવાલ—અગર ગહન ઓર જનાઝા દોનું જમા હોજાએં તો પેહેલે કોનસી નમાઝ અદા કરે ?

જવાબ—પેહેલે જનાઝેકી નમાઝકો અદા કરે. (આલમગીરી.)

સવાલ—અગર જમાઅતસે ગહનકી નમાઝકો અદા ન કર સકે તો તનહા ભી અપને ઘરોંમે પઢલે યા નહી. (આલમગીરી)

જવાબ—હાં પહલે ઓર અગર બેઠી ન હો સકે તો સીરફ દુઆ માંગનાહી કાફી હય. (આલમગીરી)

સવાલ—નમાઝકે બાદભી અગર ગહન રહે તો કયા કરે ?

જવાબ—અવ્વલતો ઇસ નમાઝકો તવાલત અરકાનકે સાથ અદા કરે ઓર નમાઝ તવાલત અરકાનકે સાથ અદા ન કર સકે તો ફીર દુઆકો તુલ દે ગરઝ ઇસ વકતકો યાદે ઇલાહીમેં સીરફ કરે જબ તક આફતાબ સાફ હો. (દુરે મુખતાર.)

સવાલ—ખસુફ કીસકો કેહતે હંય ઓર ઉસકી કએ રકાતે હંય ઓર ઇસકો કીસ તરેહ પઢે ?

જવાબ—ખસુફ ચાંદ ગહનકો કેહેતે હંય ઓર ઉસકી દો રકાત હંય ઇસ નમાઝકો બીલા જમાઅત પઢે બ સબબ હરજકે. [કબીરી આલમગીરી.]

સવાલ—અગર કોઇ ગહનકે વકત ન પઢ સકે તો ખુસુફકી રકાતોંકો અદા કરે યા નહી ?

જવાબ—હરગીઝ નહી. (આલમગીરી.)

સવાલ—ઇસતીસકા કીસકો કેહેતે હંય ઓર ઉસકી નમાઝ કે લીયે કયા હુકમ હય ?

જવાબ—ઇસતીસકા ખુશાક સાલીકે વકત ખુદાએ તાલાસે મીંહ તલબ કરનેકો કેહેતે હંય હઝરત ઇમામ આઝમ (રેહ) કે નઝદીક જમાઅત ઓર ખુતબા કે સાથ ઇસકી નમાઝ સુન્નત નહીં હય ઓર સાહાબેન રહેમહોમલ્લાહો તઆલાકે નઝદીક જમાઅત ઓર ખુતબા કે સાથ હી યે નમાઝ સુન્નત હય. [કબીરી શરે વકાયા.]

સવાલ—સહાબેન રહ૦ કે નઝદીક ઇસ નમાઝકી કએ રકાત હંય ?

જવાબ—દો રકાઅત હંય બીલા અઝાન ઓર અકામતકે. [દુરે મુખતાર આલમગીરી.]

સવાલ—ઇન રકાતુંકો પુકારકર પડે યા પોશીદા ઓર ઇનમેં કોનસી સુરતકા પઢના મુસતહબ હય ?

જવાબ--પુકાર કર પઢે ઓર પેહેલી રકાતમેં સુરેકાફ ઓર દુસરી રકાતમે સુરે કમર યા પેહેલીમેં સુરએ આલા ઓર દુસરીમે ગાશીયા પઢે. (આલમગીરી.)

સવાલ—ખુતબા નમાઝસે પેહેલે પડે યા બાદમેં ઓર કીસ તરેહ પઢે ?

જવાબ—બાદ નમાઝકે પઢે ઓર ઊસ વકત તલવાર યા અસાપર સહારાદે ઓર ઇસ તરેહ ખુતબા પઢે " અલ્લહમ્દો લીલ્લા હે રબ્બીલ આલમીન અરરહ માનીરરહીમ માલેકે યવમીદદીન લાએલાહા ઇલલલ્લાહો વફ અલો માયુરીદ અલ્લાહુમ્મા અનતલ લાહુ લાએલાહા ઇલ્લા અનતલ ગનીયુ વ નહનુલ ફુકરાઓ ઊનઝીલા અલય નલ ગયસા વજઅલ મા અનઝલતા અલયના કુવ્વતંવ વ બલાગન ઇલાહીન. (તરજુમા સબ તારીફ અલ્લાહીકો સાબીત હય કે જો પાલને વાલા આલમોંકા હય, મેહેરબાન રહેમ વાલા (દુનીયા ઓર આખરતમેં) માલીક રોઝે જઝાકા. નહીં હય કોઇ માઅબુદ સિવાએ ખુદાકે કરતા હે જો ચાહતા હય અય અલ્લાહ તુંહી હય અલ્લાહ કોઇ માબુદ નહી સીવાએ તેરે તુ ગની હય ઓર હમ મોહોતાજ હંય નાઝીલકર હમારે ઉપર મીંહકો ઓર કર ઉસ ચીઝકો કે ભેજી હય તુને હી ઉપર સબબ તવાનાઇ ઓર પોહોંચા ઝમાના તુલ તક) ઇસકે બાદ યે દુઆ માસુરા પઢે " અલ્લા હુમ્મા અસકેના ગયસન ગરીવન

મોરીઅન નાફેઅન ગૈરા દારરીન આજેલન ગયરા અજેલીન મોહરેઅસ સબાતે અલ્લા હુમ્મા અસકી ઈબાદેકા વ બહાએમેકા વ અનઝિર રહમતેકા વ આહાઈ બલદાદલ મયતા (તરજુમા એ અલ્લાહ દે હમકો મીંહ ફરીયાદ પોહોંચને વાલા સેરાબ કરનેવાલા ખુશ ગવાર હાસલ ઝમીનકો પેદા કરનેવાલા ફાએદા દેનેવાલા નુકસાન ન દેને વાલા જલ્દ આનેવાલા દેર ન કરનેવાલા ફરાખ કરનેવાલા રોઈદગીકા દે અય અલ્લાહ પાની દે અપને બંદુકો ઓર અપને ચોપાયોંકો ઓર રહમત અપની નાઝીલ કર અપને મુરદા શેહરૂંકો)

સવાલ—જબકે ઇમામ ઓર કોમ નમાઝ કે લીયે બાહીર નીકલે તો ઓર કયા કયા બાતેં કરે ?

જવાબ—કાફીરૂંકો ઉસ વક્ત સાથ ન લે (૨) મુસલમાન પાપીયાદા જાયેં (૩) ઓર મેલે કુચેલે પેવંદ દાર કપડે હોં (૪) અપને ગુનાહુસે નાદીમ સરનિગું હોં (૫) ગુનાહુંસે તોબાનસુહ કરેં (૬) સદકા ભી નીકલનેસે પેહેલે દેં (૭) ઝઇફું કો હમરાહ ઝુરૂર લેં મિસલ બુઢે મરદાં ઓર બુઢી ઓરતું ઓર લડકોંકો મોવેશીયુંકો ભી હમરા લેં ઓર ઉનકે ઝરીયેસે દુઆ કરેં. ઈસકી દુઆકા તરીકા યે હય કે હાથકી હથેલી ઝમીનકી તરફ હો ઓર પુશત આસમાનકી તરફ બર ખીલાફ ઓર દુઆઓકે.

સવાલ—ઇસ નમાઝકો ઇસ તરકીબસે કીતને દીન તક પઢેં ?

જવાબ—તીન દીન તક પઢેં ઇસસે ઝિયાદા ન પઢેં (દુરે મુખતાર)

સવાલ—યે નમાઝ કીસ વક્ત પઢની ચાહીયે ?

જવાબ—જબ કુવેં ઓર નેહરૂંમેં પાની ન રહે યા રહે તો ચાર પાયોંકો પાની પીલાને ઓર ખેતુંકો સીંચનેકે લીયે કાફી ન હો

ઓર આસમાનપર અબર હથેલી કે બરાબર નહો ઓર અગર ઐસી સુરત નહો તો સીરફ અસતગફારકો હર મેહેલ્લા ઓર હર ઘરસે લોગ જમાં હોકર ગુઠલીયું યા કંકરીયુંપર પઢેં. ઇનશા અલ્લાહ ઝુરૂર બારીશ હોગી ઇસલીયે કે અસતગફારકે સાથ મીંહકા વાએદા નસ્સે કુરાનીસે સાબીત હય.

ફસલ આઠવીં.

છુટી હુઇ નમાઝોકે કઝા પઢનેકા બયાન.

સવાલ—વો કોનસી નમાઝેં હંય જીનકી કઝા વાજીબ હય ?

જવાબ—જો નમાઝેં વક્ત કે અંદર વાજીબ હોકર ફોત હો. ગઇ હોં ખ્વાહ જાનકે ફોત હોં યા નીંદસે થોડી હો યા બોહોત. (આલમગીરી.)

સવાલ—વો કોનસી નમાઝેં હંય જીનકી કઝા વાજીબ નહી ?

જવાબ—વો નમાઝેં મુરતદ ઓર મજનુનકે ઇરતેદાદ ઓર જનુનકી હાલતકી હંય ઓર ઉસ બીમાર ઓર બે હોશકી હંય જીસ પર (બીમારી વો મોઅતબરહે જીસમેં ઇશારે સે બી નમાઝ અદા ન કર સકે. આલમગીરી) યા બેહોશી (અગર બેહોશી એક રાતદીનસે કમ ગુઝરે તો બાદ ઇફાકા નમાઝોંકી કઝા હય આલમગીરી) એક રાત દીનસે ઝિયાદા ગુઝરે ઓર હાયઝા (અગર હયઝ ઓર નીફાસ વાલી ઓરતકા એક નમાઝ કબલ હયઝ ઓર નીફાસ છુટી હય ઓર ફીર પાક હોનેપર ઉસ નમાઝકો કઝા નહી કોયા ઓર બાદ

વસુદ યાદ હોને ઊસ નમાઝકે વક્તી અદાકી તો બાએઝ નહીં. (આલમગીર) નફ્‌ાસ કે ઐયામે હૈઝ ઓર નફાસ કી નમાઝેં યે હય જીનકી કઝા નહી. (આલમગીરી).

સવાલ—કેઝા નમાઝ કીસ વકત અદા કરે !

જવાબ—તમામ ઉમર ઉસકી અદાએગીકા વકત હય જબ ચાહે પઢે |સવાય ઓકાતે મકરૂહાકે મગર તાખીર બીલા ઉઝર દુરસત નહીં. [દુરે મુખ્તાર]

જવાબ—એક લડકા રાતકો સોતે વકંત નાબાલિગથા જબ ફજરકો ઊઠા તો ઉસકો એહતીલામ હુવા અબ ઉસ લડકે પર નમાઝ ઇશાકી કઝા વાજીબ હય યા નહી !

જવાબ—ઉસ લડકે પર નમાઝ ઇશાકી કઝા વાજીબ હય. (દુરે મુખતાર)

સવાલ—એક લડકી રાતકો સોતે વકત ના બાલિગથી જબ ફજરકો ઉઠી તો ઉસકો હૈઝ માલુમ હુવા ઉસકે લીયે કયા હુકમ હય !

જવાબ—ઉસ લડકી પર ઇશાકી નમાઝકી કઝા વાજીબ નહી.

સવાલ—ઇસકી કયા વજેહ હય કે લડકે પરતો ઇશાકી નમાઝકી કઝા વાજીબ હય ઓર લડકી પર નહી. હાલાં કે નમાઝકે વકતમેં બાલુગ દોનુંકા સાબીત હયે !

જવાબ—ઇસકી વજેહ યે હય કે એહેતલામ વલુબે વકત કો ચાહે નહી હય ઓર હૈઝ વુજુબે વકતકો માને હય. (આલમગીરી)

સવાલ—એક શખસકી ફજરકી નમાઝ કઝા હો ગઇ ઇસ શખસને પેહેલે ઝોહોરકી નમાઝ વકતીયા અદાકી હાલાં કે ઉસકો

ફજરકી ફાતિયા નમાઝ યાદથી ઇસકે લીયે કયા હુકમ હય ?

જવાબ—ઇસ શખસકી ઝોહરકી નમાઝ નહીં હુઇ ઇસ લીયે કે ઇસને તરતીબ કો કે જો હમારે નઝદીક વાજીબ હય તરક કરદીયા અબ ઉસકો લાઝિમ હય કે પેહેલે ફજરકી નમાઝ કઝા કરે ઓર ઝોહરકી નમાઝ ફીર કરસે પઢે [કબીરી વ આલમગીરી]

સવાલ—યે નમાઝ ઝોહરકી કે જો ફજરકી નમાઝકે યાદ આનેસે નહીં હુઇ આયા બીલકુલ સાકીત હો ગઇ યા નિફલ હો જાએગી ?

જવાબ—શેખેન (રે–હો) કે નજદીક નિફલ હો જાયગી. (દુરે મુખતાર) (શેખૈન હઝરત ઇમામે આઝમ ઓર હઝરત ઇમામ અબુયુસુફ (રે–હો) સે મુરાદ હય)

સવાલ—તરતીબ કભી સાકીત ભી હોતી હય યા નહી ?

જવાબ—હાં તીન ઉઝરોં સે સાકીત હો જાતી હય. એક ઉઝર તો તંગીએ વકતકા હય, દુસરા ઉઝર નીસીયાન યાને ભુલ જાનેકા હય ભુલને કે હુકમ મે જહાલત ભી હય, યાને એક શખસ તરતીબકી ફરઝીયતસે વાકીફ હી નહી હય ઓર ઉસકી નમાઝે ફજર કઝા હુઇ ફીર ઉસને ઝોહોર ફજરકી યાદ હોતે હુવે અદાકી તો યે ઝોહોર દુરસત હય. (દુરે મુખતાર) તીસરા ઉઝર છે યા ઝિયાદા નમાઝોં કે ફોત હોજાને કા હય (યે છે નમાઝેં ફોતશુદા પહેલી હોં યા પીછલી) (આલમગીરી) મસલન કિસિકી નમાઝ ઝોહોર કી કઝા હો ગઇ ઓર અસરકા ઇતના વકત મીલા કે અગર ઝોહોર અદા કરે તો અસર ભી કઝા હો જાએ તો ઇસ ઝીકકે વકતમેં તરતીબકી ફરઝીયત સાકીત હો ગઇ યા અસરકી નમાઝ ભુલ કર પઢલી તો ઇસ નીસયાનમેં ભી

તરતીબકો સાકત કર દીયા ઓર છે યા ઝિયાદા નમાઝોંકી કઝા હો જાનેકી વજેહસે તરતીબકો સાકીત હોજાના બ વજેહ ફરઝ કે હય. (દુરે મુખતાર વ. કબીરી.)

સવાલ--તરતીબ વીતરકે અંદર બી વાજીબ હય યા નહી ?

જવાબ—ઇસકે અંદરબી વાજીબ હય. યહાંતક કે અગર વીતર કઝા હોજાએ ઓર ફજરકી નમાઝ વીતરકે યાદ હોતે હુવે પઢી જાએ તો ફજરકી નમાઝ નહી હોગી. [શરેવીકાયા વ આલમગીરી.]

સવાલ—એક કે ઝિમ્મે છે નમાઝેં મુતફરરીક હંય મસલન છે નમાઝેં ફજરકી કઝા હુઇ હંય યા અસરકી ઓર ઉનકે દરમીયાન કી નમાઝેં પઢતા રહા હય તો ઇસપર બી તરતીબ સાકત હય યા કયા ?

જવાબ—ઇસ શખસ પરસે બી તરતીબ સાકીત હો ગઇ. (દુરે મુખતાર.)

સવાલ--એક શખસકી ઇશાકી નમાઝ કઝા હોગઇ.ફજરકો ઇસ ખીયાલસે કે વકતમેં ગુંજાએશ નહીં હય ફજર અદાકી બાદ અદાએગી માલુમ હુવાકે અભી વકત હય મગર દો રકાત કે લાએક. અબ ઇસકો કયા કરના ચાહીએ ?

જવાબ—ફીર ફજરકી નમાઝ અદા કરે વો પેહેલી નમાઝ નિફલ હોગઇ ઇસી તરેહ જિતની બાર ગુંજાએશ દેખે ફજરકી પઢેગા જો ફુઆનાત તુલુકે વકત હોગા વો ફરઝ હોગા બાકી સબ નિફલ હો જાએંગે.

સવાલ—એક શખસને એક મહ.ના યા એક સાલ યા દસ સાલ બરાબર નમાઝ નહી પઢી ફીર ઉસને શુર કરનેકે બાદ કોઇ નમાઝ

કઝા નહી કી. અબ અગર કોઇ નમાઝ નઇ કઝા હોવે ઓર બા વુજુદ ઇસ નઇ નમાઝ ફ઼ાતીયા કે બાદ હોતે હુવે નમાઝ વકતી અદા કરે તો જાએઝ હય યા નહી?

જવાબ—જાએઝ હય ઓર યે ફ઼ાતીયા પેહેલી ફ઼ાતીઆ નમાઝોંમે મીલ જાએગી ઇસ લીયે કે જબતક એક મહીના યા એક બરસ યા દસ બરસકી નમાઝેં કઝા ન પઢ લેગા ઉસવકત તક તરતીબ ઓદ ન કરેગી. (દુરે મુખતાર.)

સવાલ—એક શખસ કે ઝિમ્મે એક માહ યા એક સાલકી નમાઝેં કઝાથીં ફીર ઉસને ઇન ફ઼ાતીયા નમાઝોંકો અદા કર લીયા યહાંતકકે એક નમાઝ યા દો નમાઝેં બાકી રેહ ગઇં અબ ફીર નમાઝોં-મેંસે એક નમાઝ કઝા હોગઇ ઇસ હાલતમે ઇસ નઇ નમાઝ ફ઼ાતી-યાકે યાદ હોતે હુવે વકતી નમાઝ અદા કરની જાએઝ હય યા નહી?

જવાબ—જાએઝ હય, ઇસલીયે કે જબતક પેહેલી નમાઝોં ફ઼ાતીયામેસે એક ઉસકે ઝિમ્મે બાકી રહેગી ઉસ વકત તક તરતીબ ઓદ નહી કરેગી ઇસી કોલપર ફ઼તવા હય.

સવાલ—અગર કીસીકી બોહોતસી નમાઝેં કઝા હોજાએં (બોહોતકી હદ યે હય કે છઠી નમાઝકો નીકાલકર છે નમાઝેં જમા હોજાએં (આલમગીરી) તો ઉસકી અદાએગી મેં બી તરતીબકી રિઆયત રખની ઝુરૂરી હય યા નહી?

જવાબ—ઇનકી અદાએગીમેં તરતીબ ઝુરૂરી નહીં હય મસલન કીસીકી એક મહીનેકી નમાઝેં કઝા હો ગઇ ફીર ઉસકો ઇસતરેહ અદાકીયા કે પેહેલે તીસ નમાઝેં ફ઼જરકી પઢલે ફીર તીસ

નમાઝેં ઝોહોરકી, અલા હાઝલ કીયાસ ઇસીતરેહ સબ નમાઝેં અદાકીં વો સબ નમાઝેં દુરસત હંય (આલમગીરી)

સવાલ—એક શખસકી ફજરકી નમાઝ કઝા હુઇ ઝોહોર કે વકત ઉસને નમાઝ ઝોહોર ભુલકર શુરૂ કરદી દુસરી તીસરી રકાતમેં ઉસકો યાદ આયા કે તેરે ઝિમ્મે ફજરકી નમાઝ હય અબ કયા કરે?

જવાબ—યાદ આને પર ઉસ નમાઝકી ફરઝીયતનો સાકત હો ગઇ અબ યે કરે કે અગર દુસરી રકાત હય તો તશહહુદ પઢકર સલામ ફેરદે ઓર અગર તીસરી હય તો ચાર રકાતપર સલામ ફેરદેં. અવલ સુરતમેં દોનિફલ હો જાએંગે, દુસરી સુરતમેં ચાર રકાત નિફલ હોજાએંગે અબ પેહલે ફજરકી નમાઝ કઝા કરે ફીર ઝોહોર અદાકરે. (દુરે મુખતાર)

સવાલ—એક શખસ કે ઝિમ્મે એક યા દો નમાઝેં કઝા હંય ઓર યાદ હોને કે સાથ ઉસકો અદાએગીકી કુદરત ભી હય ઓર ફીર તાખીર કરતા હય યે તાખીર કેસી?

જવાબ—યે તાખીર બીલ ઇતેફાક મકરૂહ હય. ઇસલીયે કે કઝા વકત હી વો હય કે જબ યાદ આવે સિવાએ ઓકાત મકરૂહા કે.

સવાલ—વો કોનસી નમાઝ હય જીસકે ન પઢનેસે પાંચ નમાઝોકી ફરઝીયત જો ઇસસે પેહેલે પઢ ચુકા હય દુરસત હોજાએ ઓર અગર ઉસકો પઢ લે તો પાંચો નમાઝોંકી ફરઝીયત જાતી રહે?

જવાબ—યે વોહી નમાઝ ફાતેયા હય કે જો છઠી નમાઝકે વકતમે મોજુદ હય. અબ અગર ઇસકો પેહેલે વકતકી નમાઝસે પઢ લેગાતો પાંચા નમાઝોકી ફરઝીયત જાતી રહેગી ઓર અગર અબભી ઇસકો ભુલે રહેગા ઓર પઢેગા તો સબ નમાઝેં ફરઝીઅતકે સાથ કાયમ રહેંગી. (દુરે મુખતાર.)

સવાલ—એક શખસકી એક નમાઝ કઝા હો ગઇ ઓર વો ભુલ ગયા કે કોનસે વક્તકી નમાઝથી ઓર ગુમાન ગાલીબ ભી કિસી નમાઝ પર નહી હોતા તો કયા કરે ?

જવાબ—યે શખસ એસી હાલતમે એક રાતદીનકી નમાઝ કઝા કરે ઓર અગર દો વકતકી નમાઝમેં તરદદુદ હય તો દો દીનકી નમાઝ પઢે ઇસી તરેહ જિતને વકતુંકી નમાઝમેં તરદદુદ હો વીતનેહી વકતુંકી નમાઝ કઝા કરે. (આલમગીરી)

સવાલ—જો નમાઝેં કે બહાલતે સફર કઝા હુઇ હંય ઉનકો કયામકી હાલતમેં ચાર રકાતસે અદા કરે યા દોસે ઓર અગર કયામકી હાલતકી નમાઝેં સફરમેં પઢે તો દો રકાત પઢે યા ચાર ?

જવાબ—સફરકી હાલતકી કઝા દો રકાતહી પઢી જાએગી ઇસી તરેહ કયામકી હાલતકી નમાઝ ખાસ સફરમેં અદા કરે યા કયામમે ચારહી રકાત અદા કરેગા [આલમગીરી.]

સવાલ—મા બાપ યા ઓર કીસી દોસ્ત વગેરાકી તરફસે ભી કઝા નમાઝેં પઢી જાએં તો દુરસત હંય યા નહી ?

જવાબ—હરગીઝ દુરસત નહી. ઇસ લીયે કે નમાઝ ઇબાદત હર મુકલ્લફકે લીયે હય દુસરે કે અદા કરનેસે અદા નહી હોતી હય. (દુરે મુખતાર.)

સવાલ—કઝા નમાઝોંકા અદા કરના મસજીદમેં એલાનકે સાથ બેહેતર હય યા ઘરમેં.

જવાબ—એલાન કે સાથ અદા કરના કે જીસસે નાવાકિફભી વાકીફ હો મગર વો મકરૂહે તેહરીમી હય ઇસ લીયે કે તાખીરે નમાઝ

ગુનાહ હય ઓર ગુનાહપર ઈતતેલા દુસરા ગુનાહ હય ઈસ લીયે છુપકર ઘરમેં કઝા કરે. (શામી ઓર આલમગીરી.)

સવાલ—એક શખસને મરનેકે વકતમે અપને વારેસોંકો કઝા નમાઝોંકે કફ્ફારા દેનેકી વસીયતકીતો સબ ઉસકે વારસોંકો બાદ ઉસકે મોતકે કીસકદર અનાજ દેના ચાહીયે.

જવાબ—અગર ઉસ શખસને તરકા છોડા હય તો ઉસકે તીહાઇ માલમેંસે હર નમાઝ કે એવઝમેં નીસફ સાઆ ગહું ઓર દરીકદર બ એવઝ વીતરકે ભી વીરસાદે ઓર અગર તરકા નહી છોડા હય ઓર વુરસા ગની હંય તો વો તબરઃઅન કફ્ફારાદેં ઓર અગર વુરસા ગની નહીં હંય તો યું કરેં કે નીસફ સાઆ ગહું એક નમાઝકે કફ્ફારેમેં કીસી મીસકીન કો દેં ઓર ફીર વો મીસકીન એક વારીસ ફકીરકો સદકાદે ઓર ફીર યે ઉસકો ઈસીતરાહસે સબ કફ્ફારા અદાકરેં ઈસી તરેહસે રોઝોંકા કફ્ફારાભી દેવેં. હર રોઝેકે કફ્ફારેમેંભી ઇસી કદર ગહું દેને હોગે ઓર સાઅકા વઝન પોને દોસેર એક તોલા ગહુંકા હોતા હય. (આલમગીરી)

સવાલ—બોહોત બુઢા કે જીસકો શેખ ફાની કેહેતે હંય ઉસકો ભી ઝીંદગીમેં અપની નમાઝોંકા કફ્ફારા દે દેના દુરસત હય જેસે કે રોઝોંકા યા નહી ?

જવાબ—બુઢેકો અપની નમાઝોંકા કફ્ફારા દેના બહાલતે ઝિંદગી દુરસત નહીં હય ખુદ હી અદા કરે ખાહ ઇશારેસે હી અદા કરનેપર કાદર હો. (આલમગીરી)

ફસલ નવવીં

સજદએ સહવકા બયાન.

સવાલ—સહવ કીસકો કેહતે હંય ?

જવાબ—સહવ ભુલકો કેહતે હંય ઓર ઇસી હુકમમે શકભી દાખલ હય. (દુરે મુખતાર) પુકહાકે નઝદીક સહવ ઓર શક દોનું બરાબર હંય યાને જીસ તરેહ સહવ સે સજદા વાજીબ હોતા હય ઇસી તરેહ શકસે ભી વાજીબ હોતા હય ઓર શકકી ભી સબ સુરતેં સજદા વાજીબ હોનેમેં બરાબર હંય. (આલમગીરી.)

સવાલ—શક ઓર ઝન ઓર વહમ મેં ક્યા ફરક હય ?

જવાબ—શક કીસી ચીઝ કે હોને યા ન હોનેમેં તરદદુદ કરનેકો કેહતે હંય. બીદું ગલબા કીસી જાનિબકે ઓર અગર કીસી જાનીબકો ગલબા હય તો ઉસકો ઝન કહેંગે ઓર તરફ મગલુબકો વહમ.

સવાલ—સજદએ સહવ કીસ વકત ઓર કીસ તરેહ હોતા હય ઓર ઇસસે ગરઝ ક્યા હય.

જવાબ—બાદ ફારેગ હોને નમાઝ કે એક સલામ ફેરને કે બાદ હોતા હય ઓર ઇસકા તરીકા યે હય કે આખીર કાએદેમેં પેહેલે સલામકે બાદ અલ્લાહો અકબર કેહકર સજદેકો ઝુક જાએ ઇસમે તસબીહ તીન દફા પઢે ફીર અલ્લાહો અકબર કેહકર સર ઉઠાએ ઓર જલસા કરકે ઓર ફીર ઉસી તરેહ દુસરા સજદા કરે ઓર દુઆરા તશહહુદ (દોનું સજદે ઓર અતહયાતકા દુઆરા પઢના)

ઓર સલામકા દુબારા ફેરના યે સબ વાજીબ હંય ઇસ લીયે કે સજદા સહવ અતહઇયાતકો દુર કર દેતા હય ન કાએદેકે બસબબ કવી હોને કાએદે આખેરાકે કે વો ફરઝ હય ઓર સજદા સહવ વાજીબ હય. વાજીબ ફરઝકો ઉઠા નહી સકતા. (ગાયતુલ અવતાર) મબ્એ દરુદ ઓર દુઆકે પઢે ઓર સલામ ફેરે ગરઝ ઇસ સજદેસે યે હય કે જીન બાતોંસે નમાઝ તાકીદ હુઇ હય ઇસકે સબબસે ઇસલાહ હોકર નમાઝ દુરસ્ત હો જાએ.

સવાલ—પહેલે કાએદે મેં સજદએ સહવસે પેહેલે દરુદ ઓર દુઆભી પઢે યા સિર્ફ તશહહુદહી પઢકર એક સલામ ફેર?

જવાબ—દોનુંહી કાએદુમેં દરુદ ઓર દુઆ પઢના ઝિયાદા એહતીયાત રખતા હય. (આલમગીરી.)

સવાલ—અગર કોઇ શખસ એક સલામ ભી ન ફેરે ઓર સલામસે પેહેલે હી સજદા સહવ કર લે તો જાએઝ હય યા નહી?

જવાબ—અયસા કરના મકરુહે તનઝેહી હય. (દુરેમુખતાર.)

સવાલ—અગર કીસીને બાદ દૂસરે સલામ કે સજદા સહવ કીયા તો ઉસકે લીયે કયા હુકમ હય?

જવાબ—એક કૌલકે મુવાફીક સહી હય મગર જમહુર ફુકહાકે કોલકે મુવાફિક દુસરે સલામમે સજદા સહવ સાકીત હો જાએગા. ઇસ લીયે કે પેહેલા સલામ દો ચીઝોં કે લીયે હય. એક તો નમાઝસે હલાલ હોનેકે લીયે હય. દુસરે કોમકી તહઇયુત કે લીયે ઓર દુસરા સલામ સીરફ તહઇયુત હીકે લીયે હય તો દુસરા સલામ કલામકે માનીંદ હુવા. ઇસ વજેહસે દુસરે સલામ કે બાદ સજદા સહવ ન કરે ફીર કરસે નમાઝ પઢે

સવાલ—વો કયા બાત હય જીનસે નમાઝ નાકિસ હો જાતી હય ઔર દસ નુકસકા જબર સજદએ સહવસે હો જાતા હય ?

જવાબ—વો એક તો તરકે વાજીબ ઔર તાખીરે વાજીબ હય ઉન વાજીબુંમેસે કે જો સીરફ સલાતમે ગુઝરી, દુસરે તાખીર ફરઝ હય. ઉન્હી ફરઝોંમેંસે બ શરતે કે સહવ હુવા હો ઔર અગર તરક વાજીબ યા તાખીર વાજીબ થા આખીર ફરઝ કસ્દન હોંગી તો સજદા સહવસે જબર ન હોગા. ઉસ વકત ઇઆદા નમાઝકા કરે. [આલમગીરી.]

સવાલ—સજદા સહવકા હુકમ ફરઝ વાજીબ નફલ સબ નમાઝોંમે બરાબર હય યા કુછ ફરક હય ?

જવાબ—સબ નમાઝોમેં બરાબર હય. (આલમગીરી.)

સવાલ—અગર કીસીસે એક નમાઝમેં કઇ વાજીબ તરક હોં મસલન અલહમ્દ શરીફ પઢના ભુલ જાએ ઔર કાએદે ઉલાભી ભુલ જાએ યા ઔર કુછ વાજીબ સહવન તરક હો જાએ તો અબ ઉસ શખસ પર એક હી દફા સજદા સહવ કરના વાજીબ હય યા હરએક વાજીબ કે ઇવઝ મેં સજદા સહવ અલાહેદા અલાહેદા કરે ?

જવાબ—યે શખસ એકી દફા સજદા કરે ઇસલીયે કે સજદા સહવ એકી દફા હોતા હય ખાહ એક વાજીબ તર્ક હો યા ચંદ સબકા તદારૂક એક દફે કે સજદેસે હો જાએગા. (આલમગીરી.)

સવાલ—એક શખસ અલહમ્દકો ભુલ કર દુબારા પઢ જાએ તો સજદા સહવ કર લે યા નહી ?

જવાબ—અગર ઇસ શખસ કો યે સહવ પેહેલે દુગાને મેં હુવા હય તો સજદા સહવ કર લે ઇસ લીયે કે પેહેલે દુગાને મેં

અલહમ્દ કા એક દફા પઢના જો વાજીબ થા વો તરક હો ગયા. ઓર અગર દુસરે દુગાને મેં હુવા તો સજદા સહવ ન કરે. (આલમગીરી)

સવાલ—યે હુકમ તો પુરી અલહમ્દ પઢકર દુબારા અલહમ્દ પઢનેકા હય ઓર અગર પુરી અલહમ્દ ન પઢે ઓર થોડી યા બોહોત પઢકર ફીર પઢે તો કયા હુકમ હય ?

જવાબ—અગર બોહોતસી અલહમ્દ પઢ કર ફીર દુબારા પઢનેકો લોટા હય તો સજદા સહવ કર લે ઓર અગર થોડી અલહમ્દ પઢકર દુબારા શુરૂ કી હય તો સજદા સહવ ન કરે (દુરેમુખતાર આલમગીરી)

સવાલ—અગર અલહમ્દકે પહેલે સુરત પઢલી જાએ તો સજદા સહવ કરે યા નહી ?

જવાબ—ઝુરૂર કરલે ઇસ લીયે કે અલહમ્દ કા પહેલે પઢના જો વાજીબ થા વો તરક હો ગયા. ખાહ પુરી સુરત પઢી હો યા. કમ (આલમગીરી) અલહમ્દસે પહેલે અગર સુરત શુરૂ કર દે તો જબ યાદ આવે સુરતકો તરક કરે ઓર અલહમ્દ શરૂ કરે બાદમેં સજદા સહવ કરે. (આલમગીરી)

સવાલ--પીછલે દુગાનેમેં ફરઝોં કે અગર અલહમ્દ કે સાથ સુરત મીલા જાએ તો સજદા સહવ કર લે યા નહી ?

જવાબ—ઇસ સુરતમે સજદા સહવ ન કરે (આલમગીરી.)

સવાલ—અગર કોઇ કયામમે તશહહુદ સહવન પઢ લે તો ઉસકે લીયે કયા હુકમ હય ?

જવાબ—અગર યે કયામ ફરઝ નમાઝોંકા હય તો યે દેખના

ચાહીયે કે તશહહુદ પેહેલે દુગાનુંમે પઢા હય યા પીછલેમેં. અગર પેહેલે દુગાનુંમે પઢા હય તો યે ભી દેખના ચાહીયે કે અલહમ્દસે પેહેલે પઢા હય યા પીછે અગર પહેલે પઢા હય તો સજદા સહવ નહી ઓર અગર બાદ અલહમ્દકે પઢા હય તો સજદા સહવ કરે. ઇસ લીયે કે અલહમ્દ કે પીછે મહલ હય ઉસ શય કે પઢનેકા કે જો વાજીબ હય તો તાખીર વાજીબસે સજદા સહવ હુવા ઓર અગર ફરઝ નમાઝેંકે પીછલે દુગાનુંમે પઢા હય તો સજદા સહવ વાજીબ નહી ઓર અગર યે કયામ વીતર યા નિફલ નમાઝોંકા હય તો સબ રકાતુંકે લીયે વોહી હુકમ હય જો કે ફરઝ નમાઝોંમેં પેહેલે દુગાનુંકે લીયે હય.

સવાલ—કોમા ઓર તમાનીયત કે છોડનેસે સજદએ સહવ વાજીબ હોગા યા નહી ?

જવાબ—સહી યેહી હય કે અગર સહવન છોડ દેગા તો સજદા સહવ વાજીબ હોગા. (આલમગીરી)

સવાલ—અગર કાએદએ ઉલાકો ભુલકર તીસરી રકાતકે લીયે ખડા હોવે તો કયા કરે ?

જવાબ— અગર કરીબ બેઠને કે હય (કરીબ બેઠને કે ઉસ વકત તક હય જબ તક દોનું ઘુટને ઝમીન પર હોં ગો સુરીન ઉઠ જાવે) ઓર બાદ આ જાવે તો વુજુબન બેઠ જાએ ઇસ સુરતમેં સજદા સહવ ભી નહી ઓર કરીબ ખડે હોનેકે હય (કરીબ ઉઠને કે ઉસ વકત હે જબ ઘુટને ઉઠ જાવેં. આલમગીરી) તો અબ ન બેઠે. આખરમે સજદા સહવ કર લે નમાઝ હો જાએગી ઓર યે હુકમ ઇમામ ઓર મુનફરદ કે લીયે હય ઓર અગર

મુકતદી હય તો સીધા ખડા હોનેકે બાદ ભી વુજુબન બેઠેગા અગર ન બેઠેગા તો નમાઝ મુકતદીકી ફાસીદ હો જાએગી. (આલમગીરી દુરેમુખતાર)

સવાલ—ઈસી બીચકે કાએદેમે અતહઇયાતકી જગા અગર કોઇ અલહમ્દ પઢલે તો સજદા સહવ કરે યા નહી ?

જવાબ—ઇસ કાએદેમેં અગર બજાએ અતહૈયાતકે અલહમ્દ પઢલે યા દુબારા તશહહુદ પઢલે યા એક બાર તશહહુદ પઢકર કુછ ઝિયાદતી દુરૂદ શરીફ વગેરાકી કરલે તો ઇન સબ સુરતુમે સજદા સહવ વાજીબ હય (આલમગીરી.)

સવાલ—દુરૂદ શરીફકી ઝિયાદતી બીચકે કાએદેમે સહવના કિસકદર મુજીબે સજદએ સહવ હય ?

જવાબ—બાઝ કે નઝદીક "અલ્લાહુમ્માસલ્લે અલા મોહમદીન" ઇસકદર ઝિયાદતી મુજીબે સજદા હય ઓર બાઝકે નઝદીક " વઅલા આલે મોહમ્મદીન " જબતક ન પઢેગા સજદા સહવ વાજીબ નહોગા, ગરઝ ઇસ કાએદેમેં વુજુબ સજદેકે લીયે અગર ઇસ મીકદારકા સુકુતભી હોગા તબ ભી સહવ વાજીબ હોગા. (આલમગીરી.)

સવાલ—અગર કોઇ કાએદએ આખેરાકો ભુલકર પાંચવી રકાતકો ખડા હોજાએતો કયા કરે.

જવાબ—જબતક પાંચવી રકાતકા સજદા નહી કીયા ઉસ વકત તક કાએદે આખીરકી તરફ ઓદ કરે ઓર તશહહુદ પઢકર સજદા સહવ કરલે. નમાઝ દુરસત હોજાએગી. (દુરેમુખતાર.)

સવાલ—અગર પાંચવીં રકાત કા સજદા કરલીયા હય તો કયા કરે ?

જવાબ—એક રકાત ઓર મીલાવે તાકે છે રકાત ઉસકી નિફલ હોજાએં ઓર આખીરમેં સજદા સહવ કરલે ઇસ સુરતમેં ફરઝ બસબબ તરક કાએદએ આખેરાકે જાતે રહે.

સવાલ—યે સુરત તો વો બયાન હુઇ જીસમે કાએદએ આખીર બીલકુલ છોડદીયા ઓર અગર કાયેદા આખેરા કરકર ફીર સહવન ખડાહુવા પાંચવી રકાતકો તો કયા કરે.

જવાબ—ઇસ સુરતમેં બી જબતક પાંચવી રકાતકા સજદેસે મુકૈયદ નહી કીયા હય ઓર કરે ઓર અગર પાંચવી રકાતકો સજદેસે મુકૈયદ કરલીયા હય તો બી વોહી કરના ચાહીયે યાને એક રકાત ઓર મીલાલે અબ ઇસ સુરતમેં ચાર ફરઝ હોજાએંગે ઓર દોનિફલ ઓર અગર ન મીલાએગા તો ચાર રકાતતો ફરઝ હો જાયેંગે ઓર એક રકાત બાતીલ હોગી મગર સજદા સહવ હર તરેહ કરે. (આલમગીરી વગેરા.)

સવાલ—મુકતદીસે કોઇ વાજીબ તરક હોજાએ તો સજદા સહવ કરે યા નહી?

જવાબ—મુકતદી અપને તરકે વાજીબસે સજદા સહવ ન કરે ઇસલીયેકે મુકતદી અગર ઇમામકે સલામકે પેહલે સજદા કરેગા તો ઇમામકી મુખાલેફત લાઝિમ આએગી ઓર અગર ઇમામ કે સલામ કે બાદ સજદા કરેગા તો નમાઝસે ખારીજ વાકે હોગા ઇસ વાસ્તે મુકતદી પર સજદા સહવ નહી હય. (ગાયતુલ અવતાર.)

સવાલ—અગર ઇમામ ઉન નમાઝોંમેં જીનમેં પુકાર કર કીરાત પઢના વાજીબ હય પોશીદા પઢે તો કયા સજદએ સહવ કરે?

જવાબ—જબ હમ યે બતલા ચુકે કે તરફે વાજીબ ઓર તાખીરે વાજીબસે સજદા સહવ આતા હય ફીર ઇસસે કયું નહીં સજદા સહવ લાઝિમ હોગા. મગર આપકો વાજીબાતે નમાઝ જો હમને સીફતે સલાતમે બતલાએ હંય શાયદ યાદ નહી રહે અગર સજદા સહવ સે નમાઝ બીગડી હુઇકો દુરસત કરના મંઝુર હય તો વાજેબાતે નમાઝ ખુબ યાદ કરો. હાં યે સવાલ ઇસ જગા કરતે તો મુઝાએકા નથા કે કીસ મીકદાર ખુ઼રીયા કીરાત પઢનેસે જહરી મોકેમેં ઓર ઇસી તરેહ બરઅકસસે સજદા સહવ લાઝિમ હોગા. સો ઇસકો ભી બતલાએ દેતે હંય. ભાઇ વુજુબે સજદે કે લિયે જહરકી જગા સીર ઓર સીરકી જગા જહર ઇસકદર કાફી હય જીસ કદરકે કીરાત ફરઝ હય યાને એક આયત બડી યા છોટીકી મીકદાર મુખાલીફ જગે મે ખફાયત યા જેહેરીયત હોગી તો સજદા સહવ ન હોગા. (દુરે મુખતાર)

સવાલ—મસબુક કો અગર અપની બકીયા નમાઝકી અદા-ઇગી કે વકત સહવ હોજાએ તો સજદા સહવ કરે યા નહી ?

જવાબ—મસબુક બકીયા નમાઝમેં મોસલ મુનફરદ કે હય અગર ઊસમે સહવ હુવા હય તો ઝુરૂર સજદા કરે ઓર અગર ઇમામ કે સાથ હુવા હય તો હર હાલમેં બઇકતીદા ઇમામ કરે ખાહ સહવસે પેહેલે ઇકતીદા કીયા હો યા પીછે. (દુરે મુખતાર)

સવાલ—મસબુકને ઇમામકા ઇકતીદા દુસરે સજદે સહવ કે અંદર કીયા પેહેલા સજદા જીસકો ઇમામ પેહેલે કરચુકા હય ઇસસે જાતા રહા અબ ઇસ સજદે કો મસબુક કીસ વકત અદા કરે ?

જવાબ—કીસી વકત ભી અદા ન કરે ઇસી તરેહ અગર કોનું સજદે સહવ કે બાદ ઇકતીદા કરે તબભી કુછ ન કરે.

સવાલ—લાહકસે સહવ હોજાએ તો વોભી સજદા સહવ કરે યા નહી ?

જવાબ—નહી કરે, ઇસલીયેકે લાહક ઇમામકી પેરવીમે મીસલ મુકતદીકે હય જેસે મુકતદીપર ઉસકે સહવસે સજદા ઊડ ગયા ઐસાહી લાહક કે ઉપરસે ભી. (દુરે મુખતાર.)

સવાલ—યે હુકમ તો લાહક કે ખુદ સહવ કરનેકા માલુમ-હુવા ઔર અગર લાહક કે ઇમામને અપને સહવસે સજદા કીયા તો યે લાહક કયા કરે ?

જવાબ—ઇમામકે સહવસે લાહક પર સજદા વાજીબ હય અબ લાહક આખીરમે નમાઝકે સજદા કરલે જેસે ઉસકે ઇમામને આખીર નમાઝ મેં કીયા હય અગર ઇમામ કે સાથ કરલેગા ફીર દુબારા ઉસકો કરના ચાહીયે. (દુરે મુખતાર.)

સવાલ—ઇમામ મુસાફીર હય ઔર મુકીમ મુકતદી હય. ઇમામકો સહવ હુવા અબ મુકતદી ઇમામકે સાથ સજદા કરે યા કયા ?

જવાબ—ઇમામ કે સાથ હી કરલે. [દુરે મુખતાર]

સવાલ—ઇમામકો સહવ હોનેકે બાદ હદસ હુવા ફીર ઇમામ ને અપની જગા ખલીફા મસબુક કો બનાયા અબ મસબુક ઇમામકે સજદએ સહવ કો કીસતરેહ અદા કરે ?

જવાબ—મસબુક સલામકે લીયે કીસી મદરકકો આગે બઢાદે તા કે વો સજદા સહવ કોમકો અદા કરાદે ઔર અગર કોઇ મદરક મુકતદી નહી હય તો સબ અપની બકીયા નમાઝ પઢનેકે બાદ અલાહેદા અપને અપને ઇમામકા સજદએ સહવ અદા કરે (આલમગીરી.)

સવાલ—અગર ઇમામ સહવન પાંચવીં રકાતકો બાદ કાએદએ આખેરા કરલેનેકે ખડા હો જાવે તો મુકતદીયુંકો કયા કરના ચાહીયે ?

જવાબ—બાદ મુતનબ્બા કરનેકે મુકતદીયુંકો ઇમામકા પાંચવી રકાતકે સજદે તક ઇનતીઝાર કરના ચાહીયે અગર ઇમામ પાંચવીં રકાતકે સજદેસે પેહેલે ઓદ કરે તો મુકતદી ઊસકે સાથ સલામ ફેરે વરના મુકતદીયુંપર અબ મુતાબીઅત ઇમામકી ફરઝ નહી હય. સબ સલામ ફેર કર અલાહેદા હોજાવેં ઓર અગર ઇકતીદા કરેં તોબી દુરસત હય. અબ અગર ઇમામને એક રકાઅત ઓર પાંચવી રકાતકે સાથ મીલાલી તો ઇસ તરેહ ઇમામકી ચાર રકાત ફરઝ હોજાએંગી ઓર દો નફલ ઇસી તરેહ મુકતદીયુંકે બી ચાર રકાત ફરઝ ઓર દો નફલ હો જાએંગે ઓર અગર ઇમામને પાંચવી રકાત પઢ કર નમાઝ કો કતા કર દીયા તો ઇમામ પર દો રકાતુંકી કઝા લાઝિમ નહી મગર મુકતદીયુંપર કઝા લાઝિમ હોગી. (શરે વીકાયા દુરે મુખતાર).

સવાલ—ઇસકી કયા વજેહ કે ઇમામ પર તો કતાસે દો રકાતુંકી કઝા લાઝિમ નહી આઇ ઓર મુકતદીયું પર કઝા લાઝિમ હુઇ ?

જવાબ—ઇસકી વજેહ યે હય કે ઇમામ સે યે દો રકાત નિફલ બીલાકસદ શુરૂ હુઇથી ઓર મુકતદીયુંસે કસદન ઇસ લીયે મુકતદીયુંપર ઊનકી કઝા વાજીબ હય. (શરેવીકાયા દુરે મુખતાર આલમગીરી).

સવાલ—અગર ઇમામ ભુલકર પાંચવીં રકાતકો ખડા હો ગયા ઓર મુકતદી બી ઊસકે સાથ સહવન ખડે હો ગએ ફીર

ઇમામકો બાદ રૂકુકે સજદા કરનેસે પેહેલે યાદ આ ગયા ઓર વે કાએદેકી તરફ ઓદ કર આયા મુકતદીયુંને બાદ સજદેકે ઓદ કીય તો અબ ઇન મુકતદીયુંકી નમાઝ દુરસત હુઇ યા નહી ?

જવાબ—અગર મુકતદીયુંકો ઇમામકા લોટ કર બેઠના માલુ નહી હુવાથા તબ તો નમાઝ મુકતદીયુંકી સહી હય કીયું કે ઝિયાદતી સજદેકી સહવન હુઇ હય ઓર મુકતદીકી સહવન એ રૂકનકી ઝિયાદતી અપને ઇમામ કે ખીલાફ મુફસદે નમાઝ નહી હય હાં અગર ઇમામ રૂકુસે પેહેલે કાએદેકી તરફ ઓદ કર ગયા ઓ મુકતદી રૂકુ ઓર સજદા દોનું કરકે લોટે તો દો રકાતુંકી ઝિયાદતીક વજેહસે નમાઝ ટુટ જાએગી. (ગાય તુલ અવતાર).

સવાલ—એક મુસાફીરકો દો રકાતકે અંદર 'સહવ હુવા ફી ફાસને સજદએ સહવ કરલીયા બાદ સજદએ સહવ કે અકામતકી નીય કરલી ઇસકે લીયે કયા હુકમ હય ?

જવાબ--વે સજદા સહવ દુબારા કરેગા ઇસ લીયે કે વે પેહેલા સજદા દરમીયાનમેં ગેર જગા વાકે હોનેકે સબબસે ગે મોઅતબર હુવા. (આલમગીર).

સવાલ—અગર કીસીકો સજદા સહવ કે અંદર ફીર સહ હુવા તો અબ ફીર સજદા સહવ કરે યા નહી ?

જવાબ—અબ ન કરે ઇસ લીયે કે સજદા સહવ મેં સહ હો જાનેસે સજદા સહવ વાજીબ નહી હોતા હય વર ન ફીર સીલસીલા કભી ખતમહી ન હો. (આલમગીરી).

સવાલ—અગર સલામ કે પીછે શક હુવા તો કયા કરે ?

જવાબ—કુછભી ન કરે ઇસ વકત જવાઝે નમાઝકાહી હુકમ દીયા જાએગા.

સવાલ—કીસીકો વકતી નમાઝકે પઢને ન પઢનેકે અંદર શક વાકે હુવા તો કયા કરે ?

જવાબ—અગર નમાઝકા વકત બાકી હોતો ફીરસે અદા કરલે વર ન કોઇ ચીઝ ઉસપર વાજીબ નહી. (આલમગીરી).

સવાલ—અગર કીસીકો નમાઝમે શકહો કે કિતની રકાતેં પઢીં તો વો કયા કરે ?

જવાબ—અગર યે શક પેહેલેહી મરતબા ઉસ શખસકો હુવા હય કે જીસકી આદત શક કરનેકી નહી હય તો અઝસરે નવ નમાઝ પઢે. (દુરે મુખતાર).

સવાલ—અગર એસા શખસ નહો બલકે વો હો જીસકી આદત શક કરનેકી હય તો કયા કરે ?

જવાબ—વે શખસ ન થોડી રકાતુંકો ઇખતીયાર કરે બ સબબ યકીન હોને કમતરકે ઓર હર રકાતકે બાદ કાએદા કરે તાકે કાએદા ફરઝ ઓર વાજીબ તરક ન હો. મસલન અવ્વલ રકાતમેં શક હુવા કે યે દુસરી હય યા અવલ તો ઇસ રકાતકો અવલ મુકરર કરે કયું કે ઇસમે ગુમાન ગાલીબ અવ્વલ હોનેકા હય. ઓર ઉસકે આખીરમે કાએદા કરે ઇસ લીયે કે ઉસકે વેહમમેં યે રકાત દુસરી ભી હય ઓર યે મુજબીલ કાયદે કી હય. ઇસી તરેહ દુસરી રકાતકે આખિરમેં કાએદ. કરે કે વો બ એઅતારે ઝન ગાલીબ કે દુસરી હય ઓર દુસરી રકાતકે બાદ કાએદા વાજીબ હોતા હય અલા હાઝા તીસરી ઓર ચોથી રકાતકે

બાદ ભી કાએદા કરે ગો ઇસ સુરતમેં ચાર કાએદે હોંગે મગર પકીની તોરસે કોઇ કાએદા ફરઝ ઓર વાજીબ તરફ નહી હોગા આખરમે સજદા સહવ કરલે નમાઝ દુરસત હોજાએગી. (શરે વીકાયા દુરે મુખતાર આલમગીરી).

સવાલ—અગર કીસીકો બાદ દોનું સલામકે ફીર યાદ આવે કે તેરે ઝિમ્મે સજદા સહવ બાકી હય તો કયા અબ ફીર સજદા સહવ કર સકતા હય ?

જવાબ—બ મુજબ એક કોલકે જબ તક કીબલેસે મુહ ન ફેરે યા કલામ ન કરે ઉસ વકત તક સજદા સહવ કર સકતા હય ઓર દુસરે કોલ કે મુવાફીક નહી કર સકતા ફીર કરસે પઢે. (શામી આલમગીરી)

સવાલ—નમાઝ અગર ભુલેસે દોરકાત પર સલામ ફેરદે ઇસ વહમસે કે ચાર રકાત હો ગઇ તો કયા કરે ?

જવાબ—ઊસી વકત ફીર ખડા હો જાવે ઓર ચાર રકાત પુરી કરલે. ઓર આખીરમેં બ વજેહ તાખીર ફરઝ કે સજદા સહવ કરે. ઇસી તરેહ અગર મસબુક ઇમામકે સાથ ભુલકર સલામ ફેરદે તો વો બી ઇસ સલામસે નમાઝસે ખારીજ નહોગા ઓર ન મસબુક પર સજદા સહવ લાઝિમ હોગા. (દુરે મુખતાર).

સવાલ—અગર વીતરકી નમાઝમેં સહવ હુવા કે પેહેલી રકાત હય યા દુસરી યા તીસરી તો કયા કરે ?

જવાબ—સબ રકાતુંમે કુનુત પઢે ઓર હર એક રકાતકે બાદ કાએદા કરતા રહે આખીરમેં સહવકા સજદા કર લે નમાઝ હો જાએગી. યે યાદ રખના ચાહીયે કે શકકે સબબ સબ સુરતુંમે સજદા

સહવ વાજીબ હોજાતા હય ખાહ ગુમાન ગાલીબપર અમલ કરે યા વહમ કે જાનિબકો ઇખતીયાર કરે. (આલમગીરી).

સવાલ—એક શખસ કીસી રૂકનકે કરને યા ન કરનેકો બોહોત દેર તક સોચતા રહા ફીર યકીન હુવા કે ઉસ રૂકનકો કર લીયા હય યા નહી કીયા ઇસકે લીયે કયા હુકમ હય ?

જવાબ—અગર યે વકત સોચનેકા ઇસ કદર ગુઝર ગયા કે રૂકન કે હાલમે તગઇયુર હો તો સજદા સહવ કરે વરના નહી. (આલમગીરી).

સવાલ—અગર કીસીકો નમાઝકે અંદર શક હુવા કે તું બેવઝુ હય તો કયા કરે ?

જવાબ—નમાઝ અદા કરતા રહે. ઇસ શકસે નમાઝકો ન તોડે, હાં અગર યકીન હુવા ઓર ફીર ઉસને યકીનકી હાલતમેં કોઇ રૂકન અદા કીયા તો નમાઝ ફાસીદ હોજાએગી. ગો ઉસી વકત ફીર યકીન તહારતકા હાસલ હોજાવે ઓર અગર આદત શક કરનેકી નહી હય તો નમાઝ અઝ સરે નવ પઢે. (આલમગીરી).

સવાલ—અગર બાદ નમાઝકે કોઇ શખસ ખબર દે કે તુને ચારકી જગા તીન પઢી હંય યા પાંચ યા દોકી જગા તીન પઢી હંય યા ચાર તો અબ ઉસકો કયા કરના ચાહીયે ?

જવાબ—એહેતયાતન ફીરકરસે પઢ લે, ગો યે અપની રાએમે ઉસકો ગલત હી સમજતા હો. (આલમગીરી)

સવાલ—અગર કોમ ઓર ઇમામ કે દરમીયાન ઇખતેલાફ હો તો કયા કરના ચાહીયે.

જવાબ—અગર ઇમામકો યકીન હે તો ઇઆદા નમાઝકા ન કરે ઓર કોમ ઇઆદા કરે ઇસલીયે કે કોમકે ગુમાનમેં નમાઝ ફાસીદ હય. (દુરે મુખતાર).

સવાલ—કયા ઇદેનકી તકબીરૂંમેં ઝિયાદતી ઓર તરકસે સજદા સહવ આતા હય ?

જવાબ—હાં સબસે સજદા સહવ આતા હય. (આલમગીરી)

ફસલ દસવીં

સજદએ તિલાવતકા બયાન.

સવાલ—તમામ કુરાન શરીફમે કુલ સજદે કિતને હંય ?

જવાબ—ચઉદા. (આલમગીરી કબીરી દુરે મુખતાર.)

સવાલ—કયા હમારે નઝદીક ઓર ઇમામ શાફી (રા. અ) કે નઝદીક કુછ ફરક હય ?

જવાબ—તેઅદાદકે અંદર તો ફરક નહી હય મગર મુકામુંમે ઇખતેલાફ હય. હાં અલબના ઇમામ માલીક (રા. અ.) કે નઝદીક તેઅદાદમે બી ફરક હય ઉનકે નઝદીક કુલ સજદે ગીયારા હંય. (દુરે મુખતાર)

સવાલ—અગર હનફી શાફઇકે પીછે ઇકતીદા કરે ઓર વો ઇસ મુકામપર સજદા કરે જહાં હમારે નઝદીક નહી હય તો કયા કીયા જાએ ?

જવાબ—નમાઝમેં તો બવજેહ મુતાબેઅત હનફી બી સજદા

કરે મગર ખારીજ નમાઝ અગર શખ્સ સે સુને તો ન કરે. (ગાયતુલ અવતાર)

સવાલ—અગર માલકી ઇમામકે સાથ ઇકતીદા કીયા ઓર ઉસને સજદા ઉસ મુકામપર નહી કીયા જહાં હનફીકે નઝદીક સજદા હય તો કયા કરે ?

જવાબ—યેભી ન કરે ઇસ લીયે કે ઇકતીદાકી હાલતમે શરત વજુબે સજદા યેભી હય કે ઇમામ સજદા કરે અગર હનફી ઇમામ ભી સજદા પઢકર ન કરે તો મુકતદીપર ભી સજદા નહી. ખાહ સુનાહો યા ન સુનાહો. (ગાયતુલ અવતાર)

સવાલ—સજદા તીલાવત કીસપર વાજીબ હય ?

જવાબ—હર મુસલમાન આકીલ બાલીગ પર પઢને ઓર સુનનેસે વાજીબ હોતા હય. (કબીરી)

સવાલ—વો કોન હંય જીનપર બા વજુદ પઢને ઓર સુનનેકે સજદએ તિલાવત વાજીબ નહીં ?

જવાબ—વો યે હંય. અવલ કાફીર, દોયમ દીવાના, સીયુમ ના બાલીગ, ચાહારૂમ હેઝ નફાસ વાલી ઓરત.

સવાલ—અગર ઇનસે ઓર કોઇ સુને તો સુનને વાલેપર ભી સજદા હય યા નહી ?

જવાબ—બેશક હય, (દુરે મુખતાર)

સવાલ--સજદેકી આયત અગર કીસી ઓર ઝબાનમે પઢી જાએ તબ ભી સજદા વાજીબ હોગા યા નહી ?

જવાબ—પઢને વાલેપર હરતરહા વાજીબ હોગા મગર સુનને વાલેપર ઉસ વકત વાજીબ હોગા જબકે ઉસકો ખબર દી જાએ કે

યે આયત સજદાકી પઢી ગઈ હય. ઇસી તરાહસે અરબીકા ન જાનને વાલાભી ઉસ વકત તક માઝુર હય જબતક ઉસકો માલુમ ન હો. (આલમગીરી)

સવાલ—અગર કોઇ હીજે કરકે સજદાકી આયત પઢે તો ભી સજદા વાજીબ હય યા નહી ?

જવાબ—એસે પઢનેસે નતો પઢને વાલેપર સજદા હય ન સુનને વાલેપર. (આલમગીરી)

સવાલ—અગર નમાઝસે બાહીર સજદા વાજીબ હોતો કીસ તરહા અદા કરે ?

જવાબ—બીદું રફે યદેનકે ખડે હોકર અલ્લાહો અકબર કહેકર સજદા કરે ઓર ફીર બાદ સજદે કે અલ્લાહો અકબર કહેકર ખડા હો જાએ ઇસ તરહા સજદે કરનેસે સુન્નત (સુન્નત દો તકબીરેંકા કેહેના હય) ઓર મુસતહબ (મુસતહબ દો કયામ હેં) સબ અદા હો ગએ. (આલમગીરી)

સવાલ—ઇસ સજદે કે અંદર કયા કયા પઢે ?

જવાબ—વહી તસબીહ પઢે જો નમાઝ કે સજદું કે અંદર પઢી જાતી હંય યાને તીન મરતબા સુબહાના રબ્બીયલ આલા પઢે.

સવાલ—ઇસ સજદેમેં શરત કયા કયા હંય.

જવાબ—વહી છે શરતે હંય જો કે નમાઝકે અંદર શરત હય યાને અવ્વલ સુનત દો તકબીરેંકા કેહના હય, દુસરા મુસતહબ દો કયામ હેં તીસરી તહારત ચોથી સતરે ઓરત પાચવીં ઇસતકબાલે કીબલા છઠી નીયત (આલમગીરી)

સવાલ—અગર નમાઝ પઢનેકી હાલતમેં ઉસ શખસસે કે જો

નમાઝસે બાહેર હય આયત સજદાકી સુન લે યા નમાઝ ન પઢને વાલેસે સુને તો ભી ઇન દોનુંપર સજદા વાજીબ હય યા નહી !

જવાબ—હાં વાજીબ હય. નમાઝ પઢને વાલા જબ અપની નમાઝસે ફારેગ હો તબ સજદા કરે ઓર જો ખારીજ નમાઝ હય વો નમાઝસે ખારીજ કરે (દુરે મુખતાર આલમગીરી)

સવાલ–કયા કોઇ અયસા ભી હય કે જીસ કે પઢનેસે ન ઉસપર સજદા વાજીબ હો ન સુનને વાલોંપર ?

જવાબ—હાં હય, ઓર યે વો મુકતદી હય કે જો બહાલતે ઇકતીદા સજદેકી આયત પઢે કે ઉસકે પઢનેસે ખુદ ઉસપર સજદા હય ન ઉસકે સાથી ઓર મુકતદીયું પર ન ઉસકે ઇમામપર હાં અગર કોઇ નમાઝસે બાહેર હો ઓર વો ઉસ મુકતદીસે સુન લે તો ઉસપર સજદા વાજીબ હોગા. (શરેવકાયા વગેરા.)

સવાલ—એક શખસને બાહેર નમાઝકે ઇમામસે આયાત સજદાકો સુની ઓર ફીર ઉસી ઇમામકા ઉસી નમાઝમે ઇકતીદા કીયા તો ફીર સજદા યે શખસ કબ કરે ?

જવાબ—અગર ઉસ શખસને દુસરી રકાતમે ઇકતીદા કીયા ઓર ઇમામને પેહેલી રકાતમે સજદા પઢા તબતો બાદ નમાઝકે ઉસ સજદે કો કરે ઓર અગર ઉસી રકાતમેં જીસમેં કે સજદા પઢા હય સજદેસે પેહેલે ઇકતીદા કીયા તો ઇમામકે સાથ સજદા કરે ઓર અગર બાદ સજદા ઇમામકે ઉસી રકાતમે ઇકતીદા કીયા તો અબ ઉસ શખસસે સજદા સાકીત હુવા ન નમાઝ કે અંદર કરે ન નમાઝ કે બાહીર. (આલમગીરી)

સવાલ—એક નમાઝપર નમાઝ કે અંદર સજદા વાજીબ હુવા

મગર ઉસને નમાઝ કે અંદર સહવન યા. કસદન સજદા અદા ન કીયા તો અબ યે શખસ નમાઝકે બાહીર સજદા કરે યા નહી ?

જવાબ—ન કરે. કીયું કે જો સજદા નમાઝ કે અંદર વાજીબ હોતા હય કે ઉસકે અદા કરનેકા મહલ નમાઝ હી હય. બાહેર નમાઝકે કઝા નહી હોતા ઇસ લીયે કે નમાઝકા સજદા નમાઝકા જુઝ હય મગર કસદન તરક કરનેસે ગુનેહગાર હોગા ઇસ ગુનાહસે મુખલસીકી સુરત સીવાએ તોબાકે ઓર કુછ નહી હય. (ગાયતુલ અવતાર.)

સવાલ—સોયે હુવેસે યા નીશા વાલેસે આયત સજદાકી સુની જાવે તો સજદા વાજીબ હોગા યા નહી ?

જવાબ—બેશક હોગા ઓર બાદ ઇતતિલાકે ખુદ નશાવાલે ઓર સોનેવાલેપર બી સજદા વાજીબ હય. (આલમગીરી.]

સવાલ—સજદએ તિલાવત કો બાદ વજુબ દેરસે અદા કરના કેસા હય ?

જવાબ—અગર વો સજદા નમાઝકે અંદરકા હય તબ તો ફોરન વાજીબ હય તાખીર ઉસમેં મકરૂહ તેહરીમી હય ઓર અગર બારીજે નમાઝ હય તો તાખીર મકરૂહે તનઝેહી હય. (ગાયતુલ અવતાર).

સવાલ—અગર કીસીને નમાઝ કે અંદર સજદા પઢા ઓર સજદા કરનેસે પેહેલે વો નમાઝ ફાસીદ હો ગઇ તો અબ ઉસ સજદે કો કબ કરે ?

જવાબ—ખારજ નમાઝ અદા કરે ઇસ લીયે કે જબ નમાઝ

ફાસિદ હો ગઇ તો યે સજદા સીરફ તીલાવતકા રેહ ગયા, નમાઝકા ન રહા. (દુરે મુખતાર)

સવાલ—કઇ સજદું કે બદલે એક હી સજદા કાફી હોને કે લીયે કયા કયા શરતે હંય ?

જવાબ—દો શરતે હંય. એક તો મજલીસકા એક હોના હય દુસરે આયતકા એક હી હોના અગર મજલીસકા ઇખતીલાફ હોગા યા આયતકા તો દો સજદે વાજીબ હોંગે. (શરેવીકાયા કબીરી વગેરા)

સવાલ—એક શખસને એક મજલીસમેં આયત સજદા પઢી ઓર ફીર ઉસી મજલીસમેં દુસરે શખસસે ઉસી આયત કો સુના તો અબ યે શખસ એક સજદા કરે યા દો ?

જવાબ—યે શખસ એક હી સજદા કરેગા. [ગાયતુલ અવતાર]

સવાલ—એક શખસ આયત સજદાકો પઢ કર ઉસી મજલીસમે ખાના ખાને લગા યા તીન કદમ ચલા યા ખરીદ વ ફરોખતમે મશગુલ હુવા બાદ મે ફીર ઉસી જગા ઉસ આયતકો પઢને લગા તો અબ ઇસ શખસકો દો સજદે કરને ચાહીંએ યા એક ?

જવાબ—ઇસ શખસપર દોસજદે વાજીબ હુવે. ઇસ લીયે કે ઇસ શખસ કી મજલીસ બદલ ગઇ ઓર યે તબદીલે મજલીસ હુકમન હય ન હકીકતન. (શામી)

સવાલ—જો હુકમ પઢને વાલેપર હય કયા વોહી હુકમ સુનને વાલેપર ભી હય ?

જવાબ—હાં વહી હુકમ સુનને વાલેપર ભી હય. (ગાયતુલ અવતાર.)

સવાલ—એક શખસને એકહી આયતકો આતે ભી પઢા ઓર

જાતે ભી મગર સુનને વાલેને એકહી જલસેમેં સુનાઇન દોનુંકે લીયે ક્યા હુકમ હય ?

જવાબ—પઢને વાલા દો સજદે કરેગા ઓર સુનનેવાલા એક ઇસ લીયે કે પઢને વાલેપર બવજેહ ઇખતલાફે મકાન દો સજદે વાજીબ હુએ ઓર સુનને વાલેપર બવજેહ ઇતતેહાદે મકાન એક અગર સુનને વાલેકા ભી જલસા બદલ જાતા તો ઉસપર ભી વહી હુકમ હોવા જો પઢને વાલેપર. શરેવકાયા દુરે મુખતાર)

સવાલ—અગર કોઇ એક જલસેમેં સારા કુરાન પઢે તો કિતને સજદે કરે ?

જવાબ--ચઉદા કરે. (કબીરી દુરે મુખતાર વગેરા)

સવાલ—અગર તીલાવત કરનેવાલા સારી સુરતતો પઢે મગર સજદેકી આયતકો છોડ દે યે કેસા ?

જવાબ--મકરૂહ હય બર ખીલાફ઼ ઇસકે કે આયાત સજદાકી પઢે ઓર સુરત છોડ દે કે યે મકરૂહ નહીં. (શરે વકાયા)

સવાલ--તીલાવત કરને વાલેકો બર વકત તીલાવત આયત સજદાકી આહીસતા પઢના કેસા. ?

જવાબ—મુસતહબ હય. (શરે વકાયા)

સવાલ—સજદએ શુકર કેસા હય ?

જવાબ—સાહએન રહમહુમલ્લાહ કે નઝદીક ઇબાદત હય ઇસપર સવાબ મીલતા હય. (આલમગીરી)

સવાલ—સજદા શુકરકા કીસ વકત કરના ચાહીયે !

જવાબ—જબ કોઇ નેઅમત ઝાહેર હો યા મુસીબત દુર હો

ઉસવકત મીસ્ત્ર સજદા તલાવતકે કરે સીવા ઓકાત મકરૂહા કે. (આલમગીરી)

સવાલ—અકસર લોગ બીજ્ઞા સબબ બાદ નમાઝ કે સજદઃ કીયા કરતે હંય યે કેસા હય ?

જવાબ—મકરૂહ હય.

ફસલ ગ્યારવીં

જુમાકા બયાન.

સવાલ—જુમાકો જુમા કીસ લીયે કેહેતે હંય ?

જવાબ—ઇસ લીયે કેહતે હંય કે યે દિન મુસલમાનુકિ ઇજતેમા કા હય ?

સવાલ—જુમા ફરઝે એન હય. યા ફરઝે કીફાયા ? (ફરઝ એન વો હય જો હર એકકે અદા કરનેસે અદાહો ઓર ખીલાફ ફરઝે કીફાયા કે વો એક કે અદા કરયેસે ઉઠ જાતા હય)

જવાબ—ફરઝે એન હય ઇસકા મુનકર કાફીર હય ઇસ લીયેં કે ઇસકી ફરઝીયત કા સબુત દલીલે કતઇસે હય. (દુરે મુખતાર)

સવાલ—જુમેકે અંદર કયા કયા શરતેં હંય ?

જવાબ—નવ શરતેં હંય ૪ શરતેં તો વોજુબકી હંય ઓર ૫ સેહેતકી.

સવાલ—વોજુબે જુમેકી શરતેં ક્યા ક્યા હંય ?

જવાબ—૧ મરદી ૨ આઝાદી ૩ બેઉઝરી ૪ અકામત. યેહી વજે હય કે ઓરત, ગુલામ, (ગુલામકો અગર ઉસકા આકા જુમેકી

ઇજાઝત દે દે તો ભી ગુલામકો ઇખતીયાર હય ચાહે જુમા પઢે ચાહે ન પઢે બર ખીલાફ મઝદુર કે કે ઉસ પર જુમા વાજીબ હય. ઓર મઝદુરકી મઝદુરી ઉજરતકે હીસાબસે સાકીત હો જાએગી. યાને અગર મસજીદ ઇતની દુર હો કે આને જાનેમેં એક પેહેર લગતા હય તો ઉસ દીનકી ઉજરતમેંસે ચોથાઇ ઉજરત વઝે હો જાએગી. ઇસકા મુતાલેબા માલીકસે મઝદુર નહીં કર સકતા. ઓર અગર મસજીદ ઇતની દુર નહી હય તો મઝદુરી સાકીત નહી હો સકતી. શામી) બીમાર. (બીમારી કે હુકમમે તીમારદારભી હય દુરેમુખતાર) મુસાફીરપર જુમા ફરઝ નહી [દુરે મુખતાર]

સવાલ—સેહેત જુમેકી કયા કયા શરતેં હંય ?

જવાબ—૧ શહેર હોના ૨ વકત ઝોહોરકા હોના ૩ ખુતબેકા હોના ૪ જમાઅત ૫ ઇઝને આમ. યે શરતેં સેહેત જુમેકી હંય.

સવાલ—સેહેત ઓર વોજુબમે હુકમન કયા ફરક હય ?

જવાબ--યે ફરક હય કે અગર સેહેતકી શરતેં ન હોંગી તો જુમા ન હોગી ઓર અગર વોજુબકી શરતેં ન હોંગી તો જુમા દુરસત હોગા. મસલન ઓરત યા બીમાર વગેરાપર જીનપર જુમા વાજીબ નહી હય અગર શરાયતે સેહેત જુમે કે સાથ જુમા અદા કરે તો ઉસ વકતકા ફરઝ ઉસકા અદા હો જાએગા. બરખીલાફ ઉસકે કે જીસપર જુમાતો વાજીબ હય મગર અદા વાજીબ નહી. જેસે મરદે, આઝાદ તનદુરસત અગર બ સેહેત જુમેકી શરાયત ન હોનેસે જુમા અદા કરે તો ઉસકા જુમા દુરસત નહી. સબ માઆમુલોંકો કે જીનપર જુમાકા વોજુબ નહી હય ઝોહોરસે જુમા પઢના અફઝલ હય બર-

બીલાફ઼ ઓરતકે કે ઉસકો જુમેસે ઝોહાર હી પઢના અફ઼ઝલ હય.
(દુરેમુખતાર)

સવાલ—જુમેકી અદાએગીકી જો પેહેલી શરત શહર બતલાઇ ગઈ હય ઉસસે ભી આગાહી ફ઼રરમાઇયે કે શહેર કીસકો કેહતે હેંય જહાં જુમા દુરસત હય ?

જવાબ—શહેર શરઅન ઉસ બસતીકા નામ હય જહાંપર ઇતને મુસલમાન મરદ મુકલ્લફ઼ રહેતે હોં (ખાહ વો નમાઝી હોં યા બે નમાઝી કે અગર વો નમાઝ જુમે કે લીગે સબ એક હો જાએં તો વહાંકી સબસે બડી મસજીદમેં ન સમા સકેં ઈસી કોલપર અકસર ફુકહાકા ફ઼તવા હય. (શરેવકાયા દુરે મુખતાર)

સવાલ—બડી મસજીદ કીસ મિકદારકી કેહેલાતી હય ?

જવાબ—મુખતાર કોલકે બમુજબ ચાલીસ ગઝ શરઇકી મીકદાર બડી મસજીદ શુમારકી જાએગી ઓર શરઇ ગઝ દસ ગીરેહકા હોતા હે તો ઇસ હીસાબસે હમારે ઝમાનેકે મુરવજીજા કતઇ ગઝસે બડી મસજીદ પચીસ ગઝકી હુઈ. (શામી)

સવાલ—અગર કીસી જગા બડી મસજીદ ઇસ મીકદારકી ન હો ઓર વો જગા મુસલમાનુંકી આબાદી ઓર બસતીકે લીહાઝસે ઇસ કદર હો જેસા કે ઉપર બયાન કીયા ગયા હય બલકે ઇસ મીકદારસે ભી ઝિયાદા હો તો કયા કીયા જાએ ?

જવાબ—બીલા તાઅમ્મુલ નમાઝે જુમા અદા કીજાએ ખાહ કીસી જગેપરહો કુછ મસજીદકા હોના શરતે જુમા નહી હય.

સવાલ—હમને તો યે સુના હય કે શેહેર વો હય જહાં અમીર ઓર કાઝી એસા મોજુદ હો કે જો સઝાએં શરીયતકે મુવાફ઼ીક કાએમ કરનેપર કાદીર હો ફ઼રમાઇયે યે કયું કર હય ?

જવાબ—ભાઇ યે તારીફ શેહેરકી જો આપને સુની હય વો ગૈર મુફ્તી બેહ હય. અગર યેહી તારીફ મોઅતબર હોતી તો ઇસ ઝમાનેમે કયા બલકે પેહેલે ઝમાનેસે હી જુમા મુતલકન તરક હોજાતા. ઇસ લીયે કે ઇસ તારીફકે બ મુજીબ કોઇ શેહેર હીંદુસતાનકા શહેર હી નહી હોસકતા. ફરમાઇયે ફીરોઝપુરમેં કોઇ અમીર યા કાઝી શરઇ હદ જારી કરનેવાલા મોજુદ હય? યા દેહેલી ઓર કલકત્તા, બમબઇ,લાહોર વગેરામેં હાલાંકે બ ફઝલેહુ સબ જગા જુમા બીલા તકલુફ હમેશાસે જારી હય ઓર ઉસી તારીફ કે મુજબ હય કે જીસકો હમને બયાન કીયા હય. ઇસ તારીફસે બડે ગાઉં ભી જવાઝે જુમે કે લીયે શેહેર હો ગએ. ગો જાહેર ઉસકો ગાઉં કહે ઇસ વજેસે સાહેબે શામી ભી ફરમાતે હંય "હાઝા તસદદકુ અલા કસીરીમ મીનલકુરા" યાને તારીફ જો બ મુજીબ અકસર ફુકહાં મુફ્તી બેહ હય બોહોતસે ગાઉંપર સાદીક આતી હય. પસ જીસ ગાઉંપર યે તારીફ સાદીક આએ યાને આબાદીમે ઇસ મીકદાર પર હોકે વહાંકે રેહેનેવાલે પચીસ ગઝકી મસજીદમેં યા ઓર જગોમેં ન સમા સકેં તો વો શરઅન શહર હય. વહાં જુમા જાએઝ હય ઓર અગર ઇસ મીકદારકી આબાદી નહી હય તો વો ગાઊં હય, વહાં જુમા જાએઝ નહી હય. અગર કીસીકો ઇસ મસલેકી ઝિયાદા તેહકીક મંઝુર હો તો હમ ઇસ રીસાલે કે આખીરમેં ફતવા દરજ કરેંગે ઉસસે ઇતમીનાન કર લે.

સવાલ—દુસરી શર્ત સેહેત જુમેકી જો ઝોહોરકા વકત હય. યે બી બતલા દીજીયે કે અગર યે વકત ફોત હો જાએ તો ફીર જુમેકે વકતકી કઝા પડે યા ઝોહોરકી ?

જવાબ—બાદ ગુઝરને વકતે ઝોહોર કે જુમેકી નમાઝકી

કેઝા ન પડે ઓહોરકી નમાઝકી કઝા કરે યહાં તક કે બાદ યહ મસલુક પર નમાઝ પઢનેકી હાલતમેં વકત ઝોહર ગુઝર ગયા તો અબ યે નમાઝ નિફલ હો ગઈ ફીર કરસે નમાઝે ઝોહર કઝા કરે. (શામી)

સવાલ--તીસરી શરત સેહેત જુમેકી જો ખુતબા હય અગર કોઇ વકતસે પેહેલે ખુતબા પઢલે ઓર નમાઝ વકતકે અંદર તો જાએઝ હય યા નહી !

જવાબ--હર ગીઝ જાએઝ નહીં. ઇસ લીયે કે ખુતબેકા પઢનાભી વકતકે હી અંદર શરતે જુમા હય, ઇસી તરહે બાદ નમાઝકે ભી ખુતબેકા પઢના જાએઝ હય. (દુરે મુખતાર)

સવાલ—ખુતબેકે અંદર કીસ મીકદારકા ઝીકર કીફાયત કરતા હય !

જવાબ—ઇસકાત ફરઝીયત કે લીયે તો સીરફ " અલહમ્દો લિલ્લાહ " યા " લાએલાહા ઇલ્લ લલ્લાહા " યા "સુબ હાનલ્લા"કા એક બાર કેહેના કાફી હય મગર ઇસી મીકદાર પર કીફાયત કરના મકરૂહે તેહેરીમી હય બ સબબ મુખાલીફત સુન્નતકે (દુરેમુખતાર)

સવાલ—ખુતબેમેં સુન્નત કીસ મીકદારકા ઝિકર હય !

જવાબ—એક સુરત તવાલ (સુરતે તવાલ મુફસ્સિલ સુરત હજરાતસે સુરએ બુરૂજ તક સુરતેં હંય. આલમગીરી). મુફસ્સલકી મીકદારકા ઝિકર ખુતબે મેં સુન્નત હય. ઓર ઇસસે ઝિયાદા મકરૂહ હય.

સવાલ--ઇસ મીકદારકી તવાલત દોનું ખુતબોંકે અંદર ચાહીયે યા એક કે અંદર !

જવાબ—દોનું ખુતબે કે અંદર (શરેવીકાયા દુરે મુખતાર.)

સવાલ—દોનું ખુતબુંકે દરમીયાન જલસા કરના કેસા હય?

જવાબ—સુન્નત હય. (આલમગીરી.)

સવાલ—બાઝ લોગ ખુતબે મેં જબ નામે પાક મોહોમ્મદ રસુલુલ્લાહો અલય હે વસલલમ સુનતે હંય તો દરૂદ શરીફ પઢતે હંય યે કેસા હય ?

જવાબ—પુકારકર પઢના ખુતબા સુનનેકી હાલતમેં નાજાએઝ હય, હાં દીલમેં ચુપકીસે પઢ લે તો મુઝાએકા નહીં. (દુરેમુખતાર)

સવાલ—બાઝ ખતીબ દુસરે ખુતબા પઢનેકે વકત દાહને ઓર બાએંકો મુંહ ફેરા કરતા હંય યે કેસા હય ?

જવાબ—યે બી બીદઅત હય (શામી.)

સવાલ—ખુતબેકે અંદર મુસતહબ કયા હય ?

જવાબ—ખુલફાએ રાશેદીન ઓર આં હઝરત સલ૦ કે દો ચીચા બુઝર્ગવારૂંકા યાને હઝરત હમઝા (રદી૦) ઓર હઝરત અબ્બાસ (રદી૦) કા ઝિકર કરના મુસતહબ હય. (દુરે મુખતર)

સવાલ—ખુતબેકી પુરી તરકીબ બયાન કીજીયે !

જવાબ—અવલ અઉઝો બિલ્લાહે મીનશશયતા નીર રજીમ, આહીસતા પઢે ફીર હમ્દ ઓર સના પઢકર શહાદતેન પઢે ફીર દુરૂદ શરીફ ફીર વાઅઝ ઓર કુરાને મજીદકી આયત પઢકર ખતમ કરે. પીછલે ખુતબેમેં કુરાન શરીફકી આયાતકા પઢના મસનુન હય.(શામી)

સવાલ—ઇસ મુકામ પર એક ખુતબા બી જુમેકા બતલાયા જાએ તો બોહોત બેહેતર હોગા. મએ તરકીબ પઢનેકે ?

જવાબ--(ઇસ રીસાલેમેં દર અસલ ખુતબાતો મોજુદ હય મગર નાકીલ કે ખીયાલમેં યે બાત હય કે ખુતબેકા લીખના ચંદ વજુહસે ઝુરૂર નહી.) મગર ખુતબે કી તરકીબ યે હય. અવ્વલ ઇમામ મીંબર પર બેઠે જબ મોઅઝઝન અઝાનસે ફારગ હો ઉસ વકત ઇમામ ખડા હોવે ઓર કોમકી તરફ મુંહ કરકે પેહેલે અઉઝ ચુપકીસે પઢ કર ખુતબા શુરૂ કરે. ઓર પેહેલા ખુતબા પઢ કર તીન આયાત છોટીકી મીકદાર મીંબર પર બેઠ જાએ ઓર ફીર ખડા હોકર દુસરા ખુતબા શુરૂ કરે. મગર પેહેલે ખુતબે કી બ નીસબત દુસરે ખુતબેમેં આવાઝ પસત હો ઓર ખુતબા ખતમ હોનેકે બાદ ઇમામ મીમ્બરસે ઉતર આવે ઓર તકબીર નમાઝકી શુરૂ હોજાએ.

સવાલ--ખતીબ કે સીવા ઓર શખસકો નમાઝ પઢના કેસા હય ?

જવાબ--ના મુનાસીબ હય. [શામી]

સવાલ—અગર ખતીબ કો હદસ હો જાએ તો કયા કરે ?

જવાબ—અગર હદસ બાદ ખુતબા પઢને કે હુવા તો એસે શખસ કો ખલીફા કરે જો ખુતબા સુનને મે શરીક હો ઓર અગર એસેકો ખલીફા ન કરેગા તો જાએઝ નહી ઓર અગર નમાઝકે અંદર હદસ હુવા તો અબ ચાહે જીસકો ખલીફા બનાલે. (આલમગીરી)

સવાલ—ઇમામ કો ખુતબા પઢનેસે મેહેરાબ કે અંદર નમાઝ પઢના કૈસા હય ?

જવાબ—મકરૂહ હય (દુરે મુખતાર)

સવાલ—દોનું ખુતબે દો રકાત ઝોહોર કે કાએમ મુકામ હંય યા નહી ?

જવાબ—દો રકાત કે કાએમ મુકામ તો નહી હંય મગર સવાબમેં યે ખુતબે આધે [નીસફ] હોતે હંય જુમેકી નમાઝસે. (શામી)

સવાલ—અગર ખુતબા ઔર નમાઝ કે દરમીયાન ફાસલા બોહોત હોજાએ મસલન ઇમામ બાદ ખુતબે કે ઘર ચલા જાએ યા ખાના ખાને યા ઔર કોઇ કામ માને નમાઝ કર બેઠે તો કયા કીયા જાએ ?

જવાબ—ખુતબા અઝ સરે નવ પઢા જાએ. (દુરે મુખતાર)

સવાલ—ખુતબે કે વકત કયા બાતેં નાજાએઝ હંય ?

જવાબ-જો બાતેં નમાઝમેં ના જાએઝ હંય વોહી ખુતબે કે વકત નાજાએઝ હંય. મસલન ખાના ખાના, પાની પીના ઔર કલામ કરના જવાબે સલામ દેના વગેરા મગર ઇશારેસે બુરી બાતકા મના કરના જાએઝ હય. (દુરે મુખતાર)

સવાલ—ચોથી શરત સેહેત જુમેકી જમાઅત હય યે બી બતલા દીજીયે કે જુમેકી જમાઅતમે કીસ કદર આદમીયુંકે સાથ જમાઅત ઝરૂરી હય કે જીનકે બગેર અદાઇગીએ જુમા સહી નહી?

જવાબ-સીવાય ઇમામ કે તીન આદમી હોને ચાહીએં બર ખીલાફ ઔર નમાઝોંકે ઉનમે સીવાય ઇમામ કે દો આદમીયું કે સાથ જમાઅત કા હુકમ હય. (દુરે મુખતાર)

સવાલ—પાંચવીં શરત સેહેત જુમેકી ઇઝને આમ હય. યેબી બતલા દીજીયે કે ઇઝને આમ કીસકો કહેતે હંય ?

જવાબ-ઇઝને આમ વો હય કે કીસીકો આનેજાનેસે ન રોકા જાએ અગર આમ ઇઝન ન હોગા તો જુમા દુરસત ન હોગા.

મસલન કીસી કીલેકે અંદર મસજીદ હો ઓર હાકીમે કીલા અવામકે આનેજાનેકો રોકે ઓર આપ અપને ચંદ લશકરી ઓર બાશંદગાન કીલે કે સાથ જુમા અદા કરે તો જુમા જાએઝ નહી બ વજેહ ઈઝને આમ ન હોને કે. (દુરે મુખતર)

સવાલ—શેહેરકે અંદર અગર કોઇ નમાઝે જુમેસે પેહેલે ઝોહોર અદા કરે તો કેસા હય ?

જવાબ—હરામ હય. (દુરે મુખતાર)

સવાલ—માઝુર અગર જુમેસે પેહેલે ઝોહોર પઢલે તો કયસા ? (માઝુર વો લોગ હંય જીન પર જુમા વાજીબ નહી.)

જવાબ—મકરૂહે તનઝેહી હય. (દુરે મુખતાર)

સવાલ—માઝુર શેહેરકે અંદર જુમે કે દીન ઝોહોર જમાઅતસે પઢે યા અલાહેદા અલાહેદા ?

જવાબ—અલાહેદા અલાહેદા પઢે. ઇનકો ભી જમાઅતકે સાથ નમાઝ પઢના જુમેકે દીન મકરૂહે તેહેરીમી હય. (દુરે મુખતાર)

સવાલ—કયદી જેલખાનેમેં જુમા અદા કર સકતે હંય યા નહી ?

જવાબ—નહીં કર સકતે ઓર અગર પઢેગે તો જુમા ન હોગા ઇસલીયે કે ઇઝને આમ નહી હય.

સવાલ—જહાંપર જુમા દુરસત નહી હય વહાંકે રેહેને વાલે ભી જુમેકે દીન ઝોહોર જમાઅતસે પઢેં યા વોહી અલાહેદા અલાહેદા પઢેં ?

જવાબ—ઊનકું જમાઅતસે ઝોહોર પઢના દુરસત હય. શેહેર વાલોંકો જમાઅતકે સાથ ઝોહોર પઢના દુરસત નહીં (દુરે મુખતાર)

સવાલ—એક શખસને ઝોહેરકી નમાઝ જુમેકી નમાઝસે પેહેલં પઢલી ઓર ફીર જુમેકી નમાઝ અદા કરનેકો ઘરસે નીકલા ઉસકે લીયે કયા હુકમ હય ?

જવાબ—અગર ઇસ શખસકો ઇમામકે સાથ જુમા મીલ ગયા તો ઝોહેર કી ફરઝીયત બાતીલ હો ગઇ ખાહ માઝુર હો જેસે મુસાફીર યા મરીઝ વગેરા ખાહ ગેર માઝુર ઓર અગર ઊસકો જુમા મીલા તો જીસ વક્ત યે ઘરસે નીકલા થા અગર ઊસી વકત ઇમામ ફારેગ હો ગયા થા તો બીલઇજમા ઝોહેરકી ફરઝીયત બાતલ હોગી ઓર અગર ઉસકે ઘરસે નીકલતે વકત ઇમામ નમાઝમેં થા મગર ઉસકે પોહોંચનેસે પેહેલે ફારગ હો ગયા તો ઇમામ આઝમ રેહેમતુલ્લા અલૈહકે નઝદીક ઝોહેરકી ફરઝીયત બાતીલ હો ગઇ. ફીર કરસે ઝોહેર પઢે. (આલમગીરી દુરે મુખતાર.)

સવાલ—એક શખસ જુમેકી નમાઝ મેં ઇમામ કે સાથ તશહહુદમે આકર મીલા યે શખસ બાદ સલામ ઇમામ કે નમાઝ જુમેકી અદા કરે યા ઝોહેર કી ?

જવાબ—નમાઝ જુમેકી અદા કરે. ગો સજદએ સહવકીહી અતહીયાતમે આકર શરીક હુવા હો ઓર યેહી હુકમ મુસાફીરકે લીયે ભી હય ? (દુરે મુખતાર)

સવાલ—જુમેકી નમાઝકે લીયે દો અઝાન હોતી હંય ઇનકી અસલીયત કયા હય ?

જવાબ--એક અઝાનકા હોના તો આં હઝરત ·સલ૦ કે અહદે મુબારક ઓર હઝરત શેખેન રીઝવાનલ્લા હો તઆલા અલૈ હીમકે ઝમાનેસે ચલાઆતા હય ઓર દુસરી અઝાન હઝરત ઉસમાને

ગની રદી० ને જબકે કસરત આદમીયુંકી હુઇ બઢાઈ તોયે બી સુન્નત હય. મગર ઇખતેલાફ ઇસમેં હય કે પેહેલે અઝાન ઈન દોનુંમેસે કોનસી હય જીસકે સુનનેસે ખરીદ ઓર ફરોખત ઓર કુલ કામ સીવાએ નમાઝકી તરફ ચલનેકે હરામ હો જાતે હ'ય. સહીતર કોલકે મુવાફીક પેહેલી અઝાન વોહી હય જો વકતકે અંદર પેહેલી હો. યાને ખતીબકે સામનેકી અઝાનસે પેહેલી અઝાન. ઈસી અઝાનકે સુનનેસે સબ બાતેં યાને બેઅ વગેરે મકરૂહે તેહેરીમા હો જાતી હંય ઓર નમાઝકી તરફ ચલના વાજીબ. (આલમગીરી દુરે મુખતાર)

સવાલ—અગર ગાઊવાલે જીનપર જુમા વાજીબ નહી હય વો જુમેકે દીન શહેરમે નમાઝે જુમેકે લીયે આવેં ઓર દુસરી હાજતભી ઉનકી હો તો ઉનકો નમાઝે જુમેકા સવાબ મીલેગા યા નહી ?

જવાબ—અગર ઉનકી નીયતમેં ઝિયાદાતર મકસુદ નમાઝકે અદા કરનેકા હય તબ તો સવાબ મીલેગા વર ના નહી. (દુરેમુખતાર)

સવાલ—એક શહેરમેં કઇ જગા જુમા દુરસત હય યા નહીં ?

જવાબ—મુજબ મઝહબે સહી ઇમામ આઝમ (ર. અ.) કે દુરસત હય ખાહ વો શેહેર બડા હો યા છોટા. (દુરેમુખતાર શામી)

સવાલ—જુમેકી નમાઝકે બાદ જો ચાર રકાત ફરઝ એહેતીયાતન પઢા કરતે હ'ય ઉનકા પઢના કેસા હય ?

જવાબ—બોહોત અચ્છા હય. તાકે ફરઝ ઝિમ્મેસે યકીની તોરસે સાકીત હો જાએ. ઇસલીયે કે જુમા અગરચે રિવાયતે કવીયાકી રૂસે ઉન ગાઊમેં જહાંકે રેહેનેવાલે મુકલ્લફ મુસલમાનુંસે પચીસ ગઝ જગા ભર જાએ દુરસત હય, ઇસી તરેહ ચંદ જગેભી એકહી શેહેરમેં જુમા બમુજીબ કવી અકવાલકે દુરસત હય લેકીન ચુંકે

ઇસમે દુસરે અકવાલભી મોજુદ હંય અગરચે ઝઇફહી સહી ઇસલીયે પુકહાએ મોહકકેકીનને ઇખતેલાફસે નીકલનેકે લીયે બાદ નમાઝ જુમેકે એહેતયાતન ચાર રકાત પઢનેકા હુકમ દીયા. અગર કોઇ ઇન રકાતુંકી વજેહસે અદમ ફરઝીયત જુમાકા મોતકીદ હો જાએ તો ઇન ચાર રકાતુંકો ન પઢે, જુમાહીકો યકીની તોરસે ફરઝ સમજ કર અદા કરતા રહે. (દુરેમુખતાર શામી શરેસફરૂસ સઆદત આલમગીરી)

જવાબ—ઇન ચાર રકાતુંકી નીયત કીસ તરેહ કરે ?

સવાલ—ઇસ તરેહ કરે " નીયત કરતા હું મે ચાર રકાત ફરઝ ઉસ ઝોહરકી જીસકા વકત મેને પાયા ઓર અભી અદા ન કીયા. " ઇસ નીયતકા ફાયદા યે હય કે અગર જુમા બમુજીબ રિવાયતે ઝઇફ ન હુવા તબતો યે ચાર રકાત ઝોહોરકે દીનકી હોંગી ઓર ઝોહોરકા ફરઝ ઉસકે ઝિમ્મેસે સાકીત હુવા. ઓર અગર જુમા બમુજીબ અકવાલ કવીયા દુરસ્ત હુવા તો કીસી ઝોહેરકી નમાઝ અગર ઇસકે ઝિમ્મે હય તો અદા હો જાએગી ઓર અગર કઝા નમાઝ ભી ઉસકે ઝિમ્મે નહીં હય તો નિફલ હો જાનેમેં તો કોઇ શુબાહી નહીં હય. ગરઝ ઇન ચાર રકાતુંકા પઢનેવાલા ખાલી ફાએદેસે કીસી તરેહ નહી રેહ સકતા. બરખીલાફ તારીક કે. (ગાયતુલ અવતાર કબીરી આલમગીરી.)

સવાલ—યેભી બતા દીજીયે કે ઇન ચાર રકાતું કો કીસ તરેહ પઢે ભરી પઢે યા ખાલી ?

જવાબ—અગર ઉસકે ઝિમ્મે કઝા નમાઝ ઝોહરકી હય તબ તો મીસલ ફરઝકે દો રકાત ભરી પઢે ઓર દો રકાત ખાલી ઓર

અગર કઝા નમાઝ ઉસકે ઝિમ્મે નહી હય તો ચારોંમે સુરા મીલાવે. (ગાયતુલ અવતાર)

સવાલ--જુમેકે દીન વો સાઅત કોનસી હય જીસમે દુઆ કબુલ હોતી હય ?

જવાબ—ઇસ સાઅતકે અંદર બોહોત ઇખતીલાફ હય. ચુનાંચે સબ અકવાલ (૪૨) બીયાલીસ હંય જીનમેંસે દો કોલ સહી હંય. એક તો યે કે વો સાઅત ખુતબે કે શુરૂસે નમાઝ તક હય તો બમુજબ ઇસ કોલકે દુઆ અપને દીલમેં માંગે કયું કે ખુતબેમેં સકુતકા હુકમ હય. દુસરા કોલ યે હય કે વો સાઅત પીછલી સાઅત હય ઓર વો અસરસે શામતક હય. (દુરેમુખતાર)

સવાલ—જુમેકી કએ રકાતેં હંય ?

જવાબ—દો રકાત હંય જહરકેસાથ (આલમગીરી.)

સવાલ—જુમેમે કીસી સુરતે ખાસકા પઢના મુસતહબ હય ?

જવાબ—હાં હય, સુરતે જુમા ઓર સુરે મુનાફેકુન ઓર આઅલા ઓર ગાશીયાકા પઢના સુન્નત હય વર ન જો યાદ હો પઢે.

ફસલ બારવીં.

ઇદકા બયાન.

સવાલ--ઇદ કએ હોતી હંય.

જવાબ—દો હોતી હંય એક ઇદુલફીતર દુસરી ઇદુદ દુહા.

સવાલ--ઇદુલ ફીતર કોનસી ઇદકા નામ હય ઓર ઇદુદદુહા કોનસી ઇદકા ?

જવાબ—ઇદુલ ફીતર ઉસ ઇદકો કેહેતે હંય જો બાદ

ખતમ માહે મુબારક રમઝાન શરીફકે પેહેલી તારીખ શવ્વાલકો હોતી હય, ઓર ઇદુદ દુહા વો હય જો માહે ઝિલ્લહજમેં દસવીં તારીખકો હોતી હય ઝિલ્લહજકી ૯ નવીં તારીખકો હજ હોતા હય.

સવાલ—ઇન દોનું ઇદુંકી નમાઝેં કયસી હંય ?

જવાબ—વાજીબ હંય ? (કબીરી દુરેમુખતાર)

સવાલ—કયા ઇન નમાઝકે લીયે ભી મીસલ જુમે કે કુછ શરતે હંય ?

જવાબ—હાં વોહી શરતે હંય જો જુમેકે વાજુબ ઓર અદાકી હંય. સીર્ફ દો બાતુંકા ફરક હય, એક તો જુમેમેં ખુતબા શરત હય, યાને બગેર ખુતબેકે જુમેકી નમાઝ સહી નહી, બરખીલાફ ઇદેનકે કે ઇનમેં ખુતબા સુન્નત હય અગરચે ખુતબેકા તરક બુરી બાત હે. દુસરે જુમેમેં ખુતબા નમાઝસે પહેલે હોતા હય ઓર ઇદેનમે બાદ નમાઝકે. (દુરેમુખતાર આલમગીરી)

સવાલ—ઇદકે દીન કયા કયા બાતેં સુન્નત હંય ?

જવાબ—[૧]સુબેહકી નમાઝ અપને મેહેલ્લેકી મસજીદમેં પઢના [૨] ગુસલ કરના [૩] મીસવાક કરના [૪] ખુશબો લગાના [૫] નએ યા ધોએ હુવે કપડે પેહેનના [૬] ખાસ ઇદગાહકો જાના [૭] રસતેકો બદલના [૮] રસતેમેં તકબીરકા પઢના (મગર ઇદુલ ફીતરકો આહીસતા પઢતા જાએ ઓર ઇદુદ દુહાકે દીન પુકાર કર ઓર ઇદગાહમેં પોહોંચકર ખતમ કરદે) [૯] ફીતરેકા ઇદુલ ફીતરકી નમાઝસે પેહેલે દેના [૧૦] ઇદુલ ફીતરકી નમાઝસે પેહલે કુછ મીઠા ખાના [અગર છુવારે વગેરા હોં તો બ અદદ તાક ખાવે, વરના જો હો ખાકર ઇદકી નમાઝ કો જાએ] બર ખીલાફ ઇદુદ દુહાકે ઇસમે

નમાઝસે પેશતરે ન ખાના મુસતહબ હય (પાન ઓર હુકા પાની વગેરા જીનસે રોઝા ઇફતાર હો જાતા હય ઇન સબ ચીઝોંકા ન ખાના મુસતહબ હય અગર ખા લેવે તો મકરૂહ ભી નહીં હય મગર અફઝલીયતકા ઝુરૂર તારીક હય (દુરે મુખતાર) ખાહ કુરબાની કરે. યા ન કરે. [દુરેમુખતાર આલમગીરી]

સવાલ—ઇદેનકી નમાઝકે લીયે સવારી પર જાના કૈસા હય ?

જવાબ—દુરસત હય મગર પા પીયાદા જાના અફઝલ હય. [આલમગીરી]

સવાલ—એક શહેરમે ઇદેનકી નમાઝ કઇ જગા હોના દુરસત હય યા નહી ?

જવાબ—બીલ ઇતતેફાક દુરસત હય.[દુરેમુખતાર આલમગીરી]

સવાલ—ઇદેનકી નમાઝકા વકત કબ તક હય ?

જવાબ—સુરજમે સફેદી હોનેસે ઝવાલ તક વકત હય, મગર અફઝલ યે હય કે ઇદુદ દોહામેં જલદી કરે ઓર ઇદુલ ફીતરમે તાખીર. [આલમગીરી]

સવાલ—અગર ઇદેનકી નમાઝ કીસી ઉઝરસે ઉસદીન પઢી ન જાએ મસલન કસરતે બારીશસે યા અબરકી વજેહસે યા ચાંદ નઝર ન આયા ઓર દુસરે દીન બાદ ઝવાલકે રોયત કા ઇલમ હુવા યા જીસ વકત નમાઝ પઢી ગઇ અબર થા, ફીર ન માલુમ હુવા કે નમાઝ ઝવાલ કે બાદ પઢી ગઇ યા ઇમામને બે વઝુ નમાઝ પઢાઇ તો કયા કીયા જાએ.

જવાબ—ઇન સબ સુરતોંમેં ઇદુલફીતરકી નમાઝ તો દુસરેહી દીન યાને ઝવાલસે પેહેલે પઢલે ઇસલીયેકે બાદ દુસરે દીનકે ફીર

ઇદુલફીતરકી નમાઝ જાએઝ નહી. ઓર ઇદુદ દુહાકી નમાઝ તીનદ યાને બારવીં તારીખ વકતે ઝવાલ તક બીલા કીરાહીયત દુરસત ઓર બગેર ઉઝરકે કીરાહત કે સાથ. [દુરે મુખતાર આલમગીરી.

સવાલ--ઇદેનકી નમાઝકી કએ રકાત હંય ?

જવાબ—દો રકાત હંય બીદુન અઝાન ઓર અકામત (આલમગીરી વગેરા)

સવાલ--ઇદકી નમાઝ કીસ તરાહ પઢેં ?

જવાબ—ઇમામ ઓર મુકતદી દોનું નીયત કરેં ફીર તકબ તેહેરીમી યાને અલ્લાહો અકબર કેહેકર હાથ બાંધકર સુબહ કલલા હુમ્મા પઢે ફીર રફેયદેન કે સાથ અલ્લાહો અકબર કહે મીસલ સાબિકકે હાથ છોડે ફીર તીસરે મરતબા તકબીર કેહેકર હ બાંધલે. ઇમામ અઉઝ બીસમીલ્લાહ અલહમ્દ સુરત પઢે ઓર મુકત ન પઢેં, ફીર તકબીર કહેકર રૂકુમેં સજદા જલસા કરકે દુસરી રકાત ખડે હોજાએ ફીર બાદ પઢને ઓર સુનને કીરાઅત કે જબ દુસ રકાતકા રૂકુ કરે તો પેહેલે રૂકુસે તીન તકબીરેં ઝાએદ મિસલ સાબિ કે અદા કરે ઓર ચોથી તકબીર કેહેકર રૂકુ કરે. યે ચોથી તકબ ઇનતેકાલી રૂકુકી ઇસ નમાઝમે વાજીબ હય. ફીર બાદ રૂકુ ક કૌમા ઓર સજદા ઓર જલસા વગેરાકે નમાઝકો પુરી કરે ઇમામ ખુતબા પઢે પસ ઇસ તોરસે કયામ કે અંદર દોનું રકાતુ નવ તકબીરેં હોતી હંય [આલમગીરી]

સવાલ—તકબીરાતકે દરમીયાન કુછ પઢે યા નહી ?

જવાબ--કુછ ન પઢે સીરફ બકદર તીન બાર સુબાનલ્લ કેહેને કે ખામોશ રહે. કુલ્લીયા કાએદા યે હે કે જીન તકબીરૂં કે બ

કુચ્છ પઢા જાતા હય ઉનકે બાદ તો હાથ બાંધા જાતા હય જેસેકે અવ્વલ તકબીરકે બાદ હાથ બાંધા ગયા ઔર સના પઢી ગઇ ઔર જીસ તકબીરકે બાદ કુછ નહી પઢા જાવે ઉસમેં હાથ છોડા જાતા હય જેસે તકબીરે ઝાએદ ઇદેનકી ઇસકો યાદ રખના ચાહીએ.

સવાલ—અગર કીસીને ઇમામકો પહેલી રકાતકે કયામમે ઉસવકત પાયા જબકે ઇમામ તકબીરેં કેહ ચુકાથા તો અબ કયા કરે?

જવાબ—પેહેલે અપની છુટી હુઇ તકબીરેં અદા કરે ફીર ઇકતીદા કરે. (આલમગીરી દુરેમુખતાર)

સવાલ—અગર કોઇ પહેલી રકાતકે રૂકુમેં ઇમામકો પાએ તો કયા કરે ?

જવાબ—અગર ઇસ શખસકો કીયામમેં તકબીરેં કેહનેકે બાદ ઇમામકે સાથ રૂકુ મીલનેકી ઉમીદ હય તો તકબીરેં કયામમેં કહે વર ન સિવાય તકબીર તેહરીમાકે તીન તકબીરેં ઝાયદ રૂકુમે જાકર કહે. ઔર યે શખસ પુરી તકબીરેં ન કેહને પાયાથા કે ઇમામને સર ઉઠાલીયા તોભી મુતાબીઅત ઇમામકી કરે બાકી તકબીરેં ઇસસે સાકીત હો જાએંગીં. [આલમગીરી]

સવાલ—અગર કીસીને ઇમામકો કોમેમેં પાયા તો કયા કરે?

જવાબ—કુછભી ન કરે ઉસી તરેહ મીલજાએ ઇસલીયેકે ઇસ શખસને રકાત નહી પાઇ મસબુક હોગયા. અબ યે રકાત અપની જીસ વકત બાદ સલામ ઇમામકે પઢેગા ઉસ વકત તકબીરેં બાદ કીરાઅત રૂકુસે પેહેલે કહેગા ઔર યેહી હાલ સજદેમે મીલને વાલે ઔર દુસરી રકાતમે મીલને વાલેકા હય. બર ખીલાફ લાહકકે કે વો તકબીરેં મીસલ ઇમામકે કહેગા ઇસલીયે કે વો ઇમામહીકે

પીછે હય ઔર મસબુક અપની રકાત પઢનેમે ઇમામકે પીછે નહી હય. (આલમગીરી.)

સવાલ—અગર કીસીને ઇમામકા તશહહુદ મે પાયાતો કયા કરે ?

જવાબ—અપની દોનું રકાત ઇદકી મએ છે તકબીરોં કે અદાકરે મીસલ ઇમામકે અગરચે યે તશહહુદ સજદા સહવકીહી હો. (આલમગીરી)

સવાલ—અગર ઇમામ પેહેલી રકાતમેં સહવન તકબીરાંસે પેહેલે કીરાઅત શુરૂ કરદે તો કયા કરે ?

જવાબ—ઇમામને સુરત અલહમ્દ ઔર સુરત દોનું પઢલી તબતો રકાતકે આખીરમે તકબીરેં કેહલે ઔર અગર સીર્ફ અલાહીદી પઢી હોં તો ઝાએદા તકબીરેં કેહે કર અલહમ્દ ઔર સુરત પઢે. (આલમગીરી ગાયતુલ અવતાર.)

સવાલ—અગર ઇમામ દુસરી રકાતમેં તકબીરેં ભુલગયા ઔર રૂકુ કરદીયા તો કયા કરે ?

જવાબ—તકબીરેં રૂકુમેં કેહેલે રૂકુસે કયામકી તરફ ઔદ ન કરે. (દુરેમુખતાર.)

સવાલ—અગર કીસીકી નમાઝ ઇદકી ફોત હોજાએ તો ફીર ઉસકી કઝા હય યા નહી.

જવાબ—ઉસકી કઝા નહી હય મગર ઘરમેં ચાર રકાત નિફલ બીલા તકબીર ઝાએદ મીસલ ચાશ્તકે અદાકરે. (દુરેમુખતાર)

સવાલ—ઇદકે ખુતબેકો પેહેલે બેઠ કર મીસલ જુમેકે શુરૂ કરે યા પેહેલેહી ખડા હોજાએ ?

જવાબ—હમારે મઝહબમે ઇદકે ખુતબેમેં પેહેલે ન બેઠે. (આલમગીરી.)

સવાલ—જબ ઇમામ ખુતબેમેં તકબીરેં પઢે તો કોમભી પઢે યા નહીં ?

જવાબ—હા પઢે. (આલમગીરી)

સવાલ—ખુતબેસે પેહેલે ઇમામકો કયા પઢના ચાહીયે ?

જવાબ—ખુતબેકે શુરૂકરનેસે પહેલે નવ બાર તકબીરેં પેહમ કહે ઓર દુસરે ખુતબેકે શુરૂમેં સાત બાર. (આલમગીરી.)

સવાલ—ઐસે ખુતબે કિતને હંય જીનકા શુરૂ અલહમ્દસે હોતા હય ?

જવાબ—વો તીન ખુતબે હંય અવ્વલતો જુમેકા, દુસરે તલબ બારાનકા, તીસરા નીકાહકા. (દુરે મુખતાર.)

સવાલ—વો કોનસે ખુતબે હંય જો અલ્લાહો અકબરસે શુરૂ હોતે હંય.

જવાબ—વો પાંચ ખુતબે હંય. દો દોનું ઇદુંકે ઓર તીન ખુતબે હજકે.

સવાલ—ઇદે.ાકે ખુતબેમેં કયા કયા પઢા જાતા હય ?

જવાબ—અગર ખુતબા ઇદુલ ફીતરકા હય તો બાદ તકબીર ઓર તસબીહ ઓર દરૂદ વગેરાકે એહકામ સદકએ ફીતરકે બયાન કીયે જાતે હંય ઓર અગર ખુતબા ઇદુદ દુહાકા હય તો એહકામ કુરબાનીકે ઓર અગર અલાવા ઇદેન કે ઓર કીસીકા ખુતબા હય તો જીસ ચીઝકી હાજતહો ઇમામ તાલીમ કરે. કીસ લીયેકે ખુતબા તાલીમહી કે લીયે શુરૂ હુવા હય. (દુરે મુખતાર.)

સવાલ--અગર ઇદકી નમાઝ કે પેહેલે જનાઝા ભી હાઝરહો: તો કોનસી નમાઝસે પેહેલે પઢે ?

જવાબ--પેહેલે ઇદકી નમાઝ પઢે ઓર ખુતબેકો નમાઝે જનાઝા કે બાદ પઢે. (આલમગીરી)

સવાલ--ઇસ જગેપર મુખતસર તોરપર ઇદુલ ફિતરકે ખુતએકા ભી બયાન ફરમાઇયે.

જવાબ—પેહેલે ઇમામ બગેર બેઠનેકે મીંબર પર ખડા હોવે ઓર કોમકી તરફ મુંહ કરકે નવ મરતબા આહીસતા આહીસતા તકબીર પઢકર પેહેલા ખુતબા શરૂ કરે, બાદ ખતમ તીન આયાત છોટીકી મીકદાર જલસા કરે. ફીર ઇસતગફાર પઢકર સાતબાર તકબીર આહીસ્તા પઢે તબ મીંબરસે ઉતરે કે યે ભી મુસતહબ હૈ. (દુરેમુખતાર) (ઇસ સવાલ કે જવાબમેં ખુતબા મોજુદથા મગર નાકીલને બવજે તવાલત કલમ અંદાઝ કીયા)

સવાલ-એક ખુતબા ઇદુદ દુહાકાભી બયાન કરદીયા જાએ તરકીબ કે સાથ.

જવાબ-પહેલે ઇમામ મીસલ ઇદુલફિતર કે મીમ્બર પેર ખડા હોવે ઓર કોમકી તરફ મુંહકરકે નવ મરતબા આહીસતા તકબીર પઢ કરકે ખુતબા ઇદુદ દુહાકા શુરૂ કરે. (દુરે મુખતાર) બાદ ઇખતેતામે ખુતબે અવ્વલ તીન આયાત છોટી કે મીકદાર બેઠજાવે ઓર સાત મરતબા આહીસતા તકબીર પઢ કર દુસરા ખુતબા શુરૂ કરે ઓર બાદ ઇખતેતામે ખુતબા સાનીયા મીસલ ફીતરકે ચોદા મરતબા આહીસતા તકબીર પઢ કર મીંબરસે ઉતરે. (દુરે મુખતાર) (ઇસ સવાલ કે જવાબમે ભી ખુતબા મવજુદથા નાકીલને બખીયાલે સેહેલગીરી બે મરામ બાઝ રહા)

સવાલ---તકબીરાત તશરીક કીનપર વાજીબ હૈં ?

જવાબ—જીન પર નમાઝ ફરઝ હય ઊનીહ પર તકબીરેં ભી વાજીબ હંય. બ મુજબ મઝહબ સાહીબૈન (રા. આ) કે ઓર ઈસી કોલ પર ફતવા હય તો અબ મુસાફીર ઓર ઓરત તનહા પઢને વાલેપર ભી યે તકબીરે વાજીબ હંય. (દુરે મુખતાર કબીરી)

સવાલ—ઈન તકબીરાતકો કબસે કબતક પઢે;

જવાબ—અરફા યાને નવવીં તારીખકી સુબેહસે તેરવીં તારીખકી અસર તક બાદ હર નમાઝકે બઆવાઝ બુલંદ એક બાર પઢે અલ્લાહો અકબર અલ્લાહો અકબર લાએલાહા ઈલ્લલ્લાહો વલ્લાહો અકબર અલ્લાહો અકબર વલીલ્લાહીલ હમ્દ.

સવાલ—ઓરતભી બુલંદ આવાઝસે કહે યા નહી ?

જવાબ—નહી ઓરત આહીસતા કહે. (દુરે મુખતાર)

સવાલ—બાદ ફરઝકે અગર કલામ કરે યા ઓર કોઈ બાત જો મનાફી નમાઝ હય તબ ભી તકબીર પઢલે યા નહી ?

જવાબ—ફરઝ નમાઝકે મુત્તસલહી યે તકબીર કહી જાતી હય અગર કોઈ ફેલ ભી એસા સરઝદ હો કે જો માને હો બીનાએ નમાઝકા તો ફીર યે તકબીરેં સાકીત હોજાતી હંય, (દુરે મુખતાર)

સવાલ--અગર કોઈ અૈયામે તશરીકકી નમાઝેં ગેર અૈયામે તશરીકમે કઝા કરે તો તકબીરેં કહે યા નહી ?

જવાબ—નહી કહે ઈસીતરેહ અગર તશરીકકી નમાઝ અૈયામે તશરીકમે પઢે તો ભી નકહે, હાં અગર ઈન્હી દીનોં ઈસી નમાઝકી કઝા કરે તો અલબતા તકબીરેં ભી કહે. (દુરે મુખતાર)

ફસલ તેરવીં

મુસાફિરકી નમાઝકા બયાન.

સવાલ--મુસાફીર કીસકો કેહેતે હંયે ?

જવાબ--મુસાફીર હર ચલને વાલે કો કેહતે હંય મગર શરીયતકે અંદર મુસાફીર વો હય જીસકે સફરકી મુસાફત તીન દીનસે કમ નહો ઇસ મુસાફતમેં સુબેહસે શામ તક ચલનેકી શરત નહીં હય બલકે સુબેહસે ઝવાલ તકકા ચલના મોઅતબર હય. જો શખ્સ ઇતની મુસાફત કરનેકા ઇરાદા કરકે શહેરસે બાહીર હોજાવે ઉસકે લિયે એહકામ બદલજાતે હંય.

સવાલ—વો કયા એહકામ હંય જો મુસાફરકે લીયે બદલ જાતે હંય ?

જવાબ—અવ્વલ નમાઝકા કસર હો જાના [યાને બજાએ ચાર રકાતકે એસામુસાફીર દોરકાત પઢેગા] (૨) રોઝા ન રખનેકા મુબાહ હો જાના (૩) તીસરા મોઝોં કે મસાહકી મુદતકા તીન દીન તક બઢ જાના (૪) જુમા ઇદૈન કુરબાની કે વુજુબકા સાકીત હોના વગેરા વગેરા. (આલમગીરી).

સવાલ—યે મુસાફત કે જો મુસાફીરસે તબદીલે અહેકામ કરતી હય કોનસી ચાલકી મોઅતબર હય ?

જવાબ-ઓસત ચાલકી મોઅતબર હય. ઓર વો ચાલ ઊંટ ઓર પીયાદા ચલને વાલુંકી ચાલ હય ઓર વોભી ઉન દીનુંકે અંદર કે જો સાલમે સબસે છોટે દીન હોં. (આલમગીરી.)

સવાલ—ઇસ હીસાબસે કોસ ઔર મેલ કીસ કદર હોતે હંય?

જવાબ—કોસ ઓર મેલ મોઅતબર નહી. (આલમગીરી)

સવાલ—એક શેહેરકે અગર દો રાસતે હોં એકસે તો તીન દીનકી મુસાફત હય ઓર દુસરે રાસતેસે દો દીનકી તો ઇસકે લીયે કયા હુકમ હય ?

જવાબ—જીસ રાસતેસે મુસાફીર ચલેગા ઉસી રાસતેકા હુકમ ઉસપર જારી હોગા. અગર તીન દીનકે રાસતે ચલેગા તો રાસ્તેમેં નમાઝે કસર પઢતા ચલા જાએગા ઓર અગર દો દીનકે રાસતેસે જાએગા તો કસર ન કરેગા. (આલમગીરી)

સવાલ—એક શેહેરકી મુસાફત આદતકે મુવાફીક તીન દીનકી ચાલકી હય મગર સવારી વગેરાકે ઝરીયેસે જલ્દ તય હોતી હય ઇસકે લીયે કયા હુકમ હય ?

જવાબ—જબ મુસાફત આદતકે બમુજબ તીન દીનકી ચાલકી હય તો જો ઇસ મુસાફતકો તે કરેગા વોહી મુસાફીર શરેઈ હય ખાહ રેલહીકી સવારીકા સવાર કયું ન હો. (આલમગીરી)

સવાલ—મુસાફીર પર સફરકા હુકમ કબસે કબતક રેહેતા હય?

જવાબ—અપને શેહેરકી ઇમારતકો પીછે છોડે ઉસ વકતસે ઉસપર હુકમ રૂખસત હય ઓર જબતક અપને વતનકી આબાદીમેં દાખલ હો ઉસ વકત તક હુકમ રૂખસત રહેગા. (દુરે મુખતાર આલમગીરી)

સવાલ—વતન કએ કીસમકા હોતા હય,

જવાબ—દો કીસમકા એક વતને અસલી દુસરા વતને અકામત

સવાલ—વતન અસલી કીસકો કેહેતે હંય ઓર વતન અકામત કીસકો.

જવાબ—વતન અસલી વો હય જો ઉસકી ઔર એહેલકી જુદો બાશકી જગા હો ઔર વતન અકામત વો હય જહાં પંદરા દીન યા ઝિયાદા દીન ઠેરનેકી નીયત કર લે. (દુરે મુખતાર)

સવાલ—એક શખસકા વકત અસલી પેહેલે ઔર થા ઔર ફીર ઉસને દુસરી જગા જુદોબાશ ઇખતીયાર કરલી હય ઇસ હાલતમે કોનસા વતન અસલી શુમાર હોગા ?

જવાબ—અગર પેહેલે વતનસે બીલકુલ ઇનકતા હો ગયા હય તો અબ યે વતન અસલી હય ઇસ વતનને ઉસ વતનકો બાતલ કરદીયા ઔર અગર પેહેલે વતનસે ભી કુછ તાઅલુક હય ગો જુદોબાશ ન હો મસલન વહાં ઝમીન હય મકાન વગેરે તો દોનું વતન અસલી શુમાર હોંગે જબ વહાં જાએગા (ગો યે જાના એક હો રોઝહી કા હો) મુકીમ હો જાએગા ઔર જબ યહાં આએગા તો ભી મુકીમ હોગા. (આલમગીરી)

સવાલ—મુસાફરકે લીયે કયા કયા શરતે હંય જીનકી વજેહસે વો મુકીમ હોકર હુકમે રૂખસત ઉસપરસે ઉઠ જાતા હય ?

જવાબ—પાંચ શરતે હંય. એક તો મુસાફીર ચલના મોકુફ કરે અગર મુસાફીર નીયત અકામતકી કરલે ઔર મોકુફ ન કરે તો મુકીમ ન હોગા. દુસરે જહાં નીયત અકામતકી ઇખતીયાર કરલે વો જગા લાએક ઠેરનેકે હો અગર જંગલમે યા દરીયા યા જઝીરેસે અકામતકી નીયત કરેગા તો મુકીમ ન હોગા. તીસરે નીયત અકામતકી એકી જગા હો અગર દો ચાર જગા નીયત અકામતકી કરેગા તો મુકીમ ન હોગા. ચોથે પનદરા દીન યા ઝિયાદાકી ઠેરનેકી નીયત કરે અગર ઇસસે કમકી નીયત કરેગા તો મુકીમ ન

હોગા. પાચવીં રાએપર મુસતકીલ હો અગર નોકર યા ગુલામ યા ઓરત બીલા હરીયાફત અપને આકા યા માલીક યા ખાવીંદકી નીયત અકામત કી કરલેંગે તો મુકીમ ન હોંગે. (દુરેમુખતાર વગેરા)

સવાલ--એક શખસને નીયત પનદરા દીનકી નહીં કી મગર યે નીયતકી કે ફલાં કાફલેકે સાથ જાઉંગા યા ફલાં જહાઝમેં ઓર ઊસ કાફલે યા જહાઝકા જાના બાદ પનદરા દીનકે બાદ માલુમ હય તો યે શખસ મુકીમ હય યા મુસાફીર ?

જવાબ--હુકમન મુકીમ હય ઇસકો પુરી નમાઝ અદા કરની પડેગી. [દુરે મુખતાર]

સવાલ--એક શખસ મકકા મોઅઝઝમામે અવલ અશરએ ઝિલહજમે પોહોંચા ઓર નીયત અકામત પનદરા દીનકી કરલી આયા ઇસ નીયતસે મુકીમ હોગા યા નહી ?

જવાબ--મુકીમ નહી હોગા કયું કે પનદરા દીન જો અકામતમે શરત હય. વો અરફાતકે જાનેકે સબબસે પુરે ન હોંગે ઓર અરફાતમે જાના ઝુરૂરી હય લિહાઝા સફરહીકા હુકમ રહેગા. (આલમગીરી)

સવાલ—એક શખસને તીન દીનકી મંઝલકા કસદ કીયા રાસતેમેં દો દીનકી મંઝલકે બાદ વતન અસલીકો લોટ આયા ઇસપર કયા હુકમ હય ?

જવાબ—ઇસ શખસપર ઊસ વકત તક સફરકા હુકમ થા જબતક ઊતને લોટનેકા કસદ નહી કીયા થા ઓર જીસ વકત લોટનેકા કસદ કીયા ઊસી વકતસે રૂખસતકે અહકામ સાકીત હો ગએ અગર વો તીન મંઝલ તે કરચુકનેકે બાદ લોટતા તો ફીર મુસાફીર થા. (આલમગીરી)

સવાલ—હુકકામ અપને ઇલાકેમેં જો દૌરા કરતે હંય ઉનકે લીયે કયા હુકમ હય ?

જવાબ—અગર દૌરા મુસાફતે શરઇકી મીકદારકા હય તો નમાઝેં કસર પઢેં વરના પુરી અદા કરેં યે નહીં હય કે ઇલાકા હુકમકે હકમે એક શેહરકા હુકમ રખતા હય. (દુરે મુખતાર)

સવાલ—અગર કોઇ મુલઝિમકી ગીરફતારીકો નીકલે યા ઓર કીસી કામકે લીયે મગર યે નહી માલુમ કે મુલઝિમ કહાં ગીરફતાર હોગા. કામ કીસ જગા બનેગા યે શખસ રસ્તેમે કીસ તરેહ નમાઝ અદા કરે ?

જવાબ—યે શખસ અવલ ગુમાન ગાલીબ પર અમલ કરે અગર તીન દીનકી મંઝલ પર મુલઝિમકે મિલ જાનેકા યા કામ બનજાનેકા યકીન હય તો નમાઝ કસર પઢે ઓર અગર શુરૂ સફરમેં યકીનકે સાથ નહી હય તો ગો સારી દુનીયાંમે ફીર આયે તબભી મુકીમહીકે હુકમમે હય હર જગા પુરી નમાઝ અદા કરેગા. (આલમગીરી)

સવાલ—ઓરત હાયઝા ઓર લડકા નાબાલીગ ઓર કાફીર યે તીનો તીન દીનકી મુસાફતકે મુસાફીર હુવે, દુસરી મંઝલપર ઓરત હેઝસે પાક હુઇ ઓર લડકા બાલીગ હુવા ઓર કાફીર મુસલમાન હુવા અબ યે તીનું નમાઝ ઇસ તીસરી મંઝલસે કસર પઢેં યા પુરી ?

જવાબ—ઓરત ઓર લડકા પુરી નમાઝ પઢેંગે ઓર કાફીર કસર ઇસલીયે કે ઓરત ઓર લડકા બ વજેહ ઉઝર આસમાનીકે સફરકી ઇબતીદામેં અદાએ નમાઝકે એહેલ નથે ઓર કાફીર ઇબતીદાએ સફરમે બવજેહ ઉઝર ઇખતીયારીકે એહેલ થા ઇસલીયે કાફીરકે હકમે સફર અવ્વલસે મોઅતબર હુવા ઓર લડકે કે હકમે દુસરી મંઝલસે.

સવાલ—અગર મુસાફીર દો ફરઝકી જગા ચાર પઢે તો કેસા હય ?

જવાબ—અગર ભુલકર પઢે તો આખિરમે સજદએ સહવ કરે તો ફરઝ હો જાએંગે ઓર દો નફલ ઓર અગર કસદન પઢેગા તો ગુનેહગાર હોગા. (ગાયતુલ અવતાર)

સવાલ—મુસાફીર ચાર રકાતવાલે ફરઝકો હી કસરસે પઢે યા તીન રકાત વાલે ફરઝકો ભી ?

જવાબ—સીરફ ચાર રકાતવાલે ફરઝકો હી કસર પઢેગા ઓર બાકી સબ ફરઝ નમાઝેં જેસી હંય વેસી હી અદા કરેગા.

સવાલ—સુન્નતેં ભી કસર પઢી જાએંગીં યા નહી ?

જવાબ—હરગીઝ નહી, હાં અગર ઇતમિનાન ન હો તો સફરમે તરક કરદેનેકા મુઝાએકા નહી (આલમગીરી)

સવાલ—મુસાફીરકો ચલતી રેલ યા કશતીમેં નમાઝ પઢના કેસા ?

જવાબ—અગર મુસાફીરકો રૂકુ ઓર સજુદપર કુદરત હય તો બીલ ઇતેફાક નમાઝ ઇશારેસે જાએઝ નહી અગર કયામપર કુદરત હય ઓર ફીર બેઠકર પઢે તબ ભી નમાઝ ના જાએઝ હય બર ખીલાફ ઓર સવારીયુંકે કે ઉનપર ઇશારેસે હી નમાઝ પઢના મશરૂઅ હય. યહાંતક કે અગર ઘોડે યા ઉંટકી ઝીન યા પાલાનપર સજદા કરે તો નાજાએઝ હય. (આલમગીરી)

સવાલ—અગર કશતી ઠેરી હુઇ હો ઉસપર નમાઝ પઢના મુસાફિરકો કેસા ?

જવાબ—અગર બંધી હુઇ હો યા ઝમીનપર હો તો દુરસ્ત હય મગર બેઠકર ફરઝ પઢના બીલા ઊઝર સહી નહી. ઓર અગર ઝમીનપર ઠેરી હુઇ નહી હય ઓર બાહેર નમાઝ પઢના મુમકીન ભી હય તો દુરસત નહી ઓર યેહી હુકમ કશ્તીમે નમાઝ પઢનેકા મુકીમ કે લીયે હય. [આલમગીરી]

સવાલ—મુસાફીર ઇમામહો ઓર મુકતદી મુકીમ તો યે દોનું અપની નમાઝ કયસી પઢેં ?

જવાબ—મુસાફીર અપની દો રકાત પઢકર સલામ ફેરદે ઓર મુકીમ મુકતદી સલામ ન કરે બલકે દો ઓર પઢે મગર ઇનદો રકાતુંમે મુકીમ મુકતદી કીરાત ન પઢે બીકદાર કીરાત ખામોશ ખડા રહે. [આલમગીરી]

સવાલ—જેસે વકતી નમાઝમેં ઇકતેદા મુકીમને મુસાફીરકા કરલીયા કયા ઇસી તરેહ કઝા નમાઝમેંભી કરલે ?

જવાબ—હાં કરલે, મુકીમકો બાદ વકતકે ભી મુસાફીરકી ઇકતેદા દુરસત હય, બર ખીલાફ મુસાફીરકે કે ઉસકો મુકીમ ઇમામકા ઇકતીદા બાદ વકતકે જાએઝ નહી જેસાકે ઇમામતકે બયાનમેં ઝિકર કીયા.

સવાલ—ઇસકી વજેહ નહી માલુમ કે વકત કે અંદર તો મુસાફીર કયું ઇકતીદા મુકીમકા કરલે ઓર બાદ વકતકે કયું નહી કરે ?

જવાબ—ઇસકી વજેહ યે હય કે મુસાફીરકે ફરઝ વકતકે અંદર બઇત્તેબા ઇમામ પુરે ચાર હો જાતે હંય ઓર બાદ વકતકે યે હુકમ નહી હય. અબ અગર વકત કે બાદ ઇમામકે પીછે નમાઝ પઢને વાલેકા ઇકતીદા ગેર ફરઝ પઢને વાલેકે પીછે હોગા ઓર યે

નાજાએઝ હય યાને મુકીમ ઇમામ પુર બીચકા કાએદા વાજીબહય ઓર મુકતદી મુસાફીરપર ફરઝ, ઇસી તરેહ પિછલે દુગાનેમેં મુકીમ ઇમામપર કિરાઅત સુનતા હય ઓર મુકતદી મુસાફિર પર ફરઝ, ગરઝ ઝોહોર ઓર અસર ઓર ઇશામે મુસાફીરકા કઝા નમાઝોંમેં મુકીમકા ઇકતીદા સહી નહી હાં મગરીબ ઓર ફજરમે દુરસત હય. [દુરે મુખતાર]

સવાલ—અગર મુકીમ મુકતદી મુસાફીર ઇમામકે પીછે દુસરી રકાતમે આકર શરીક હુવા તો બકીયા નમાઝ કીસ તરેહ અદા કરે ?

જવાબ—એક રકાત તો ઇમામં મુસાફીરકે સાથ હોચુકી અબ તીન રકાત બાદ સલામ ઇમામ મુસાફીરકે ઇસી તરેહ પઢે કે પેહેલી રકાત જો નાકેમે દુસરી હય કીરાત ન પઢે. મીકદાર કીરાત ખામોશ ખડા રહે ફીર રૂકુ સજુદ કરકે કાએદા કરે બાદ કાએદા ન કરે સીધા ખડા હોજાએ અબ તીસરી રકાતમેં જો વાકેમેં ચોથી હય સુબહાન કલ્લા હુમ્મા ઓર અલહમ્દ ઓર સુરત સબ પઢે ઇસ લિયે કે ઇસ રકાતમેં મસબુક હય ઓર ઉન દોનુંમે મીસલ લાહકકે.[આલમગીરી દુરેમુખતાર]

સવાલ—અગર મુકીમ મુકતદી મુસાફીર ઇમામકી ઇકતેદા કાએદેમે કરે તો બકીયાનમાઝ મુકતદી મુકીમ કીસ તરેહ અદા કરે ?

જવાબ—પહેલી દો રકાતોંમે કુચ્છ કિરઅત પઢે કયોં કે ઇનમેં મુકીમ હુકમન મુકતદી હય પિછલી દો રકાતોંમે કિરઅત વગેરા પઢે. મુસાફીરકો મુસતહબ હય, કે કબલ નમાઝકે યા બાદ નમાઝકે કેહદે કે મેં મુસાફીર હું તુમ અપની નમાઝ પુરી પઢો. [દુરેમુખતાર આલમગીરી]

સવાલ—મુસાફીરકો સફર કોનસે દીન બેહતર હય ?

જવાબ—પંજશંબા ઓર શંબેકી સુબેહકા. અકસર રૂહી ફીદા રસુલુલ્લાહ સલ૦ પંજશુંબેકો સફર ફરમાયા કરતે થે (એહયાઉ ઉલઉલુમ)

ફસલ ચૌદવીં.

મરીઝકી નમાઝકા બ્યાન

સવાલ—કૈસા બીમાર નમાઝ બેઠકર પઢે ?

જવાબ—વો બીમાર કે જો આજીઝ હય ખડે હોનેસે ઓર ધજઝકે માની જીસ પર ફુકહાકા ફતવા હય યે હય કે બીમારકો ખડે હોનેસે ઝરર હોતા હો. ખાહ ઝરર હકીકી હો જેસે દરદકા ઝિયાદા હોના યા પીપકા બેહના યા ઝરર હુકમી હો જેસે ખોફ ઝિયાદતી મરઝ યા તાખીર સેહેતે મરઝ. (દુરે મુખતાર વગેરા)

સવાલ—એક શખસ સારે કીયામપર તો કાદીર નહિ મગર થોડે કીયામપર કાદીર હય ઊસકે લીયે કયા હુકમ હય ?

જવાબ-યે શખસ જીસ કદર કયામપર કુદરત રખતા હય ઉસી કદર કયામ કરના ઉસપર વાજીબ હય. અગરચે તકબીરે તેહેરીમા ઓર એક આયતહી કે મીકદાર હો ઓર લાઠી યા દીવાર યા આદમીકે સહારેસે હો. જાએ ગોર હય કે કીયામ ઇસ મીકદારકા ભી દરકાર હય તો ઝરાસે ઉઝરકે સાથ બેઠકર નમાઝ કીસ તરેહ જાએઝ હોગી ઇસ મસલેકો યાદ રખના ચાહીયે કે લોગ ઇસસે ગાફીલ હંય. (આલમગીરી ગાયતુલ અવતાર)

સવાલ—એક શખસ કયામ તો કર સકતા હય મગર રૂકુ ઓર સજુદસે હય વો નમાઝ કીસ તરેહ અદાકરે. ?

જવાબ—યે શખસ અગર રૂકુ ઓર સજદા દોનુંસે આજીઝ હય તો ખડે હોનેસે ઉસકો બેઠકર ઇશારેસે નમાઝ પઢના અફઝલ હય. (દુરે મુખતાર.)

સવાલ—એક શખસ સીધા બેઠકર નમાઝ નહી પઢ સકતા હાં અગર દીવાર યા આદમી વગેરાકે સહારેસે પઢે તો બેઠકર પઢ સકતા હય યે શખસ કીસ તરેહ નમાઝ પઢે ?

જવાબ—યે શખ અગર સહારેસે, નમાઝ પઢ સકતા હય તો ફીર બેઠકર પઢના ઇસકો જાહેઝ નહી સહારેહ.સે પઢે. (આલમગીરી)

સવાલ—એક શખસ ન કીયામપર કાદીર હય ન રૂકુ ઓર સુજુદ પર મગર સીરફ બેઠનેપર કાદીર હે યે શખસ કીસ તરેહ નમાઝ પઢે ?

જવાબ—યે શખસ બેઠકર સરકે ઇશારેસે નમાઝ અદા કરે મગર રૂકુસે સજદેકે લીયે ઝિયાદા ઝુકે અગર સજદેકે ઝુકનેમે ફરક ન કરેગા તો નમાઝ ન હોગી. (આલમગીરી)

સવાલ--અગર બીમાર યા હામીલા ઓરત સજદેકે લીયે કોઇ ચીઝ આગે રખમે તો દુરસત હય યા નહી ?

જવાબ—દુરસત હય બશરતે કે વો ચીઝ ઝમીન પર હો. અગર કીસી કે હાથપર હોગી તો નમાઝ મકરૂહ તેહેરીમી હોગી.

સવાલ—અગર કીસીકી પેશાનીમેં ઝખમ હો ઓર નાકપર નહી તો યે શખસ સજદા કરનેકે હકમે આજીઝ હય યા નહી?

જવાબ—આજીઝ નહી હય. ઇસ શખસ પર વાજીબ હય કે

નાકપરહી સજદા કરે અગર નાક પર સજદા ન કરેગા ઓર ઇશારેસે સજદા કરેગા તો નમાઝ ન હોગી. (આલમગીરી.)

જવાબ—લેટકર નમાઝ પઢના કીસ હાલતમે જાએઝ હય

સવાલ—જીસ વકત સહારેસે બેઠનેપર ભી કાદીર ન હે

આલમગીરી.)

સવાલ—લેટકર મરીઝ કીસતરેહ નમાઝ અદા કરે ?

જવાબ—ચીત લેટકર અપને પાંઉ કીબલેકી તરફ કરલે મગ ખડે રખે ઇસલીયે કે પાંઉ ફેલાના કીબલેકી તરફ મકરૂહ હય ઓ અપને સરકે તકીયા વગેરાસે ઉભારે તાકે મુશાબહ હોજાએ બેઠ વાલુંકે. ફીર સરકે ઇશારેસે રૂકુ ઓર સુજુદ કરે ઓર અગર ચીત લેટા જાએ તો દાહને પેહેલુસે લેટકર નમાઝ પઢે ઓર અગર એસી ન પઢ સકેતો બાએં પેહેલુસે મગર ચારપાઇકો ફીરવાલે તાકે મું કીબલેકી તરફ હો. (દુરેમુખતાર)

સવાલ—અગર કોઇ મુંહકા ફેરનેવાલા કીબલેકી તરફ મોજુ નહો તો કયા કીયા જાએ જીધર મુંહ હો ઇશારેસે નમાઝ અદાકર અસલ યેહે કે જબ ઉઝરસે (ય ઉઝર ઉની વકત હય જબ કો ચાર પાઇકા ફેરને વાલા મોજુદ નહો ઓર અગર આદમી મોજુ હો ઓર મરીઝ ઉનસે ચાર પાઇ ફેરનેકો ન કહે ઓર બે ઇસતકબા કીબલા નમાઝ અદા કરે તો ઉસકી નમાઝ અદા નહોગી ઇસી તરે ઓર અરકાન કી નીસબત ભી યેહી હુકમ હય. (આલમગીરી. અરકાન સાકીત હોગએ તો શરાયત બતરીક ઉલા સાકીત હોજાઇ સિવાએ વકતકે. (ગાયતુલ અવતાર.)

સવાલ—અગર કોઇ સરકે ઇશારેસેભી નમાઝ ન પઢ સકે કયા કરે ?

જવાબ-ઉસ વકત ઇસ મરીઝસે નમાઝ સાકીત હય ફીર જબ ઉસકે મરઝકો તખફીફ હોજા એ તો યે દેખના ચાહીયે કે ઇસ મરીઝપર એસી હાલતકા ઝમાના કીસ કદર ગુઝરા અગર એક રાત દીન યા ઇસસે કમ ગુઝરાતો પાંચ નમાઝેં યે મરીઝ કઝાકરે ઓર અગર ઝમાના ઇસ મરીઝકા રાતદીનસે ઝયાદા ગુઝરા તો ફીર બસુરત તખફીફ મરઝ કઝાભી નહી ઓર યેહી હુકમ ઉસ બેહોશીકા હય કે જીસકી બેહોશી બીમારીસેહો યા ખોફસે અગર નીશા વગેરાસે હોગી તો ખાહ કીતનીહી નમાઝેં કયું નહો સબકી કઝા વાજીબ હોગી મીસલ સોને વાલેકે. (દુરેમુખતાર આલમગીરી.)

સવાલ—એક મરીઝ બેહોશ તો રેહેતા હય કભી ઉસકો હોશભી હો જાતા હય ઉસકે લીયે કયા હુકમ હય ?

જવાબ-અગર યે અફાકા વકતે મુકરર પર હોતા હય મસલન દીન રાત બેહોશ રેહેતા હય મગર સુબુકે વકત હોશમે આજાતા હય તો નમાઝોંકી કઝા હય ઓર અગર વકતે મોઐયન નહી હય તો કઝા નહી હય. (દુરે મુખતાર)

સવાલ--અગર મરીઝ કીરાઅત ઓર તસબીહ ઓર તશહહુદ પઢનેસે ભી આજીઝ હો તો કયા કરે ?

જવાબ—હતતલ ઇમકાન અદા કરે વરના તરક કરે.(આલમગીરી)

સવાલ—અગર મરીઝ રકાતું યા સજદું કે શુમારકો યાદ ન રખ સકતા હો તો કયા કરે !

જવાબ—કીસી દુસરે આદમીકો નમાઝ પઢતે વકત અપને પાસ બિઠાલે તાકે વો ઉસકો બતલાતા જાએ ઓર યે બતલાના વેહ તાલીમ નહી હય જીસસે નમાઝમે ફસાદ લાઝીમ આએ બલકે યે યાદ દીહાની હય. (ગાયતુલ અવતાર.)

ફસલ પંદરવીં.

જનાઝેકા બયાન.

સવાલ—જાંકનીકી અલામત કયા હય ?

જવાબ—અવ્વલ પાઉંકા સુસત હોજાના, ઈસતરેહકે ખડે ન હો સકે દુસરા ખુસીયુંકી ખાલકા ખીચ જાના તીસરા નાકકા ટેડા હોજાના, ચોથા દોનું કનપકટીકા બેઠ જાના, પાંચવાં મુંહકી ખાલકા ઈસતરેહ વનજાના કે ઉસમેં નરમી ન રહે. (આલમગીરી)

સવાલ—જબ યે અલામતેં ઝાહેર હોજાએં ઉસ વકત અકરબાએ મૈયતકો કયા કયા ફેલ કરને ચાહીયેં કે જો સુન્નત ઓર મુસતહબ હંય ?

જવાબ—અવ્વલ ઉસકે મુંહકો કીબલેકી તરફ ફેરદે કે યે સુનનત હય, દુસરે ગરગરાસે પેહેલે ઉસકે પાસ પુકારકર શહાદતૈન તલકીન કરે યાને "અશહદુ અલલાઈલાહા ઈલલલ્લાહો વ અશહદુ અનના મોહમ્મદન અબદો હુ વરસુલોહ" યા સીરફ-"લાએલાહા ઈલલલલાહો મોહોમ્મદુર રસુલુલલલલાહ" ઉસસે યે ન કહે કે તું પઢ કીસ લીયે ખોફ હય કે મબાદા ઝિડક ન દે ઓર જબ શહાદતૈન એક બાર કેહેલે તો ફીર તલકીન નકરે હાં અગર કોઇ કલામ કરે તોફીર તલકીન કરે આખીર કલમા ઝબાનપર શહાદતેનહો ઓર યે તલકીન બીલઈજમા મુસતહબ. તીસરે સુરે યાસીન ઓર સુરએ રઅદ ઉસકે રૂબરૂ પઢે કે યેભી મુસતહબ હે. ચોથે ખુશબુ ઉસકે પાસ રખે. (દુરે મુખતાર.)

સવાલ-જાંકનીકે વકત અગર કોઇ તોબા અપને ગુનાહુંસે કરે તો મકબુલ હય યા નહીં.

જવાબ--બેશક ગુનાહુંકી તોબા મકબુલ હય. મગર કુફરકી તોબા મકબુલ નહી ઉસ વકત કાફીર મુસલ્લીમ નહી હોસકતા. (ગાયતુલ અવતાર)

સવાલ--યે બાતેં જો જાંકનીકે વકતકી બતલાઇં અબ યે બતલાઇયે કે જબ દમ નીકલ જાએ તો કયા કરના ચાહીએ ?

જવાબ—પેહેલે ઉસકે જબડે એક ચોડી પટીસે બાધે ઓર ઉસકે સરપર ગીરાહદેં ફીર આંખેં બંધ કરેં નીહાયત નરમી ઓર આસાનીસે આખે બંધ કરનેવાલા યે દુઆ પઢે “ બીસમીલ્લા હે વ અલા મીલલતેહી રસુલલ્લાહે અલલાહુમ્મા યસસીરહુ અલૈહે અમરહુ વ સહીલ અલૈહે મા બાદહુ વસઅદ બી લીકાયેકા વજઅલ મા ખરજા ખૈરમ મીમ્મા ખરજાં અનહુ ” ઇસકે બાદ હર એક જોડ ઓર બંદ ઢીલા કરે ઇસ તરેહ કે પેહેલે દોનું બાહેં ઉસકી બાજુકી તરફ લેજાએ ઓર ફીર પાઉંકી તરફ ફેલાએ ફીર ઉસકે હાથું ઉંગલીયાં હથેલીયુંકી તરફ મોડ કર સીધી કરે, ફીર પીનડલીયુંકો રાનુંકી તરફ મોડકર સીધા કરે ઓર જીન કપડુ મે વો મરા હય વો ઉતારલે ઓર એક કપડેસે તમામ બદન ઢાંકદે ઓર ઉસકે પેટપર લોહા યા મીટીકા બંઝા ડલા રખદે તાકે ફુલે નહી ફીર ઉસકે ફરઝ કે અદા કરનેસે જલદી કરે. (આલમગીરી.)

સવાલ--અગર માઆઝલ્લાહ કીસીસે બર્ વકત તલકીન કલમાત કુફરીયા સરઝદ હોં તો કયા હુકમ હય ?

જવાબ—ઉસ વકતકે કલમાતકા કુછ એતેબાર નહીં ઉસકે

સાથમે વોહી મામલા કીયા જાએગા જો મુસલમાનુંકે મુરદેકે સાથ કીયા જાતા હય. [આલમગીરી]

સવાલ—હયઝ ઓર નીફાસ વાલી ઓરત યા જનબીકા બેઠના મોતકે વકત મુરદે કે પાસ જાએઝ હય યા નહી ?

જવાબ—જાએઝ હય મગર નેક ઓર સાલેહ લોગુંકા ઉસ વકત બેઠના બેહતર હય. (આલમગીરી)

સવાલ—ઓર અગર કોઇ ઓરત મરે ઓર ઉસકા બચ્ચા પેટમે તડપતા હો તો ઉસ વકત કયા કીયા જાએ ?

જવાબ—પેટ ચાક કરકે નિકાલ લીયા જાએ. (આલમગીરી.)

સવાલ—મુરદેકે ગુસલકી તરકીબ બતરીક મસનુન મુફસ્સલ બયાન કીજીયે ?

જવાબ—જબ ઇરાદા ગુસલકા કરે તો પેહેલે ઉસ તખતકો કે જીસપર ગુસલ દેના મંઝુર હય મૈયતકે રખનેસે પેહેલે બ અદદ એક યાને તીન યા પાંચ યા સાત મરતબા લોબાન વગેરાકી ખુશબુસે ધુની દે ઇસ તરેહસે કે તખતેકે ગીરદ ઇસ ખુશબોકી ચીઝકો ફીરાદે. ફીર મુરદેકો લીટા દેં જીસતરેહ આસાન હો ખાહ કીબલેકી તરફ મુંહ કરકે જેસે હાલતે મરઝમેં ઇશારે સે નમાઝ પઢનેકે લીયે લીટાતે હંય ખાહ શીમાલન ઓર જુનુબન જયસા કે કબરમેં દસતુર હય ઉસ જગેપર પડદા ભી કર લેના મુસતહબ હય તાકે સીવાએ ગુસલદેને વાલે ઓર મદદગારકે ઓર કોઇ ન દેખે ફીર નાફસે ઘુટનેતક કીસી કપડેસે ઢાંકકર પેહેલે ઇસતીનજા કરાદે. તરીકા ઇસતીનજા કરાનેકા યે હે કે ગુસલદેનેવાલા અપને દોનું હાથુંકો કપડેસે લપેટ લે ફીર નજાસતકે મકામકો ધોવે કપડા યું લપેટા જાત હય કે જીસતરેહ

સતરકો દેખના હરામ હય ઇસીતરેહ બેહીજાબ છુના બી હરામ હય. મરદકી રાન ઓર ઓરતકી રાન કો બી બેહીજાબ નદેખે યેબી સતરે ગલીજમે દાખલ હય. ફીર તખતે પર લિટાનેકે બાદ મુરદેકો અવ્વલ વઝુ કરાએ શુરૂ મુરદેકે વુઝુકા હાથુંસે ન હોગા બલકે મુંહ ઓર નાકસે હોગા. ઇસતરેહકે બજાએ કુલ્લી ઓર નાકમેં પાની ડાલનેકે ગાસીલ એક કપડા અપની ઉંગલી પર લપેટકર મુરદે કે મુંહમે દાખલ કરે ઓર ઉસકે દાતોં ઓર લબું ઓર મસોડું ઓર તાલુકા સાફ કરે ઓર ઉસકે નથનુંમેં બી દાખલ કરકે સાફ કરે. ફીર મુંહપર પાની ડાલકર ધોવે, ફીર મસાહ સરકા કરે, યે મુરદેકા વઝુ હુવા ફીર ગુસલ શુરૂ કરે. ઇસ તરહેપર કે અવ્વલ ઉસકે સર ઓર દાઢીકે બાલોંકો ગુલ ખેરૂ યા સાબુન યા મુલતાની મટીસે ધોવે ઓર અગર બાલ નહોંતો ન ધોયા જાએ ઓર યે પાની વો હો કે જીસમે બેરીકે પતે જોશ દીયે ગએ હોં ઓર અગર બેરીકે પતે ન મીલેં તો ખાલીસ પાનીસેહી કાફી હય. મગર ગરમ પાનીસે ગુસલ દેના હમારે યહાં અફઝલ હય. ફીર બાંએં કરવટ પર મુરદેકો લીટાએ તાકે પાની અવલ ઉસકે દાએં તરફ પર પડે ફીર નહલાવે યહાંતક કે પાની બદનકે ઉસ સારેપર પહોંચે જો તખતેસે મીલા હુવા હય. ફીર દહાની કરવટ પર લીટાકર ઉસી તરેહ પાની ડાલાજાએ ફીર મુરદે કો સહારેકે સાથ બિઠલાવે ઓર ઉસકે પેટકો નરમીસે સુતે અગર કુછ નજાસત નીકલે તો ધો ડાલે ગુસલ ઓર વુઝુમે એઆદા ન કરે ફીર બિઠાનેકે બાદ ઉસકો બાએં કરવટપર લિટાકર ગુસલદે ઓર યે ગુસલ તીસરે મરતબા હય તાકે અદદ મસનુન હાસલ હોજાએં. ફીર લીટાનેકે બાદ તીન મરતબા પાની બહાએ ઇસતરેહપર કે અવલ દાહને પહેલુપર ફિર બાએં પહેલુપર ફીર દાએંપર ફીર કીસી પાક કપડેસે બદનકો

ખુશક કરે ઓર બગેર કંઘીકે ઉસકી દાઢી ઓર સરમેં અતર મલે કે યે મુસતહબ હય ઓર કાપુર ઉસકે સજદે કે મકામાત યાને પીશાની ઓર નાક ઓર દોનું હથેલીયું ઓર દોનું ઘુટને ઓર દોનું પાઉંપર મલા જાએ ઇસ તરકીબે ગુસલકો યાદ રખના ચાહીએ. (આલમગીરી દુરેમુખતાર કબીરી.)

સવાલ—કયા બચ્ચુંકોભી વઝુ કરાવે ?

જવાબ—હાં ઉનકો ભી વુઝુ કરાવે ઇસલીયે કે વુઝુ ગુસલે મૈયતકી સુન્નત હય. (શામી)

સવાલ—કયા ઓરત ઓર બચ્ચુંકોભી ઇસી તરકીબસે ગુસલ-દીયા જાએગા ?

જવાબ—હાં ગુસલકી તરકીબ સબકે લીયે ઇસી તરેહકી હય ખાહ ઓરત હો યા બચ્ચા (એસે બચ્ચેકે હકમેં ઉસકી માં ઓર દાઇકી ગવાહી મકબુલ હય આલમગીરી.) બચ્ચા વો હો કે જીસકે પેદા હોનેકે વકત ઝીંદગીકી કોઉ હરકત પાઈ ગઇ હો, (આલમગીરી)

સવાલ—જો બચ્ચાકે પેટસેહી મુરદા પેદા હો ઉસકે લીયે ગુસલકા કયા હુકમ હય ?

જવાબ—ઉનકો ભી ગુસલ દે ઇસી તરેહ મુખતાર કોલકે મુવાફીક ઓર ઉસ બચ્ચેકો ભી ગુસલદે જીસકે બાઝ આઝા નાતમામહોં ઓર હમલમેસે ગીર જાએ. (આલમગીરી)

સવાલ—અગર મુરદેકે બાલ ઓર નાખુન બઢ રહે હોં તો તરાશ દીયે જાએ યા નહી ?

જવાબ—તરાશે ન જાએં અગરચે ઝેરે નાફ ઓર બગલ ઓર ભવોં કેહી બાલ હોં યા કાટે જાએં યા તુટા હુવા નાખુન અલાહેદા કીયાજાએ તો મુરદેકે કફનમેંહી રખદીયે જાએં.

સવાલ--મુરદેકે કાન નાક મુંહ વગેરાકે સુરાખુંમે રૂઇ રખના કૈસા હય?

જવાબ--કુછ મુઝાએકા નહી, મગર પાખાના ઓર પેશાબકે મકામુંપર ન રખે. (ગાયતુલ અવતાર.)

સવાલ--અગર કોઇ પાનીમે ડુબકર મરે તો કયા ઉસકો ભી ગુસલ દીયા જાએ ?

જવાબ—હાં ઉસકો ભી ગુસલ ઇસતરેહ દીયા જાએગા, ઓર અગર પાનીસે નીકાલતે વકત બનીયત ગુસલ પાનીમેં હિલાલેં તો ફિર દુબારા ગુસલકી ઝુરૂરત નહી. (આલમગીરી.)

સવાલ—અગર કોઇ મુરદા એસા સડ ગયા હો કે છુ ભી નહી સકતે તો કયા કરે ?

જવાબ--એસે મુરદેપર સીરફ પાનીહી બહાદેના કાફી હય. (આલમગીરી.)

સવાલ--અગર કીસી મુરદેકા બદન નીસફ્કે ઝિયાદા મએ સરકે મીલે તો ઉસકો ભી ગુસલ ઓર કફન દીયા જાએ યા નહી ?

જવાબ—હાં દીયા જાવે ઓર નમાઝ ભી પઢી જાએ બર ખીલાફ ઉસકે કે જીસકા નીસફ બદન બે સરકા હો યા નીસફ બદન તુલમે ચીરા હુવા મીલે યા નીરા સરમીલે તો ઉસ કો ગુસલ ઓર કફન ન દેના, ઉસપર નમાઝ પઢે ઓર એક કપડેમેં લીપેટકર દફન કરદે. (આલમગીરી દુરે મુખતાર.)

સવાલ—ખાંવદ અપની બીબીકો બાદ મરનેકે ગુસલ દે સકતા હય યા નહી ?

જવાબ—હરગીઝ નહીં ઇસ લીયે કે હમારે ઈમામકે નઝદીક મરદકો ઓરત કે મરનેકે બાદ ઇલાકા નહી રેહતા. બર ખીલાફ ઓરતકો કે વો ખાવીંદ કો નેહલાવેગી ઇસ લીયે કે ઉસકા ઇલાકા અઇયામ ઇદદત તક કાયમ હય બશરતેકે ઓરતસે કોઇ હરકત અયસી ન હુઇ હો કે અગર વો ઝિંદા હોતા તો ઉસકે નીકાહમેં નહી રેહેતી. મસલન મૈયતકે બેટેકો યા બાપકો શહવતસે છુ લીયા હો વગેરા. [આલમગીરી]

સવાલ—અગર મરદ દરમીયાન ઓરતું કે યા ઓરત દરમીયાન મરદુંકે મર જાએ તો કયા કિયા જાએ ?

જવાબ—એસી સુરતમેં તયમમુમ કરાયા જાવે મગર ઓરતકો ઓરતકા મરદ મહરમ ઓર મરદકો મરદકી મહરમ ઓરત તયમમુમ કરાવે ઓર અગર મહરમ બી મોજુદ ન હો તો અજનબી મરદ યા ઓરત હાથ પર કપડા લપેટકર મુરદેકા તયમમુમ કરાવે. મરદ ઓરતકી બાહુંપર નઝર પડનેકે વકત અપની આંખકો બંદ કરલે મગર ખાવીંદકો આખ બંદ ન કરના જોએઝ હય. (આલમગીરી.)

સવાલ—અગર કોઇ જહાઝમે મરજાએ તો કયા કિયા જાએ ?

જવાબ—ઉસકો ગુસલ ઓર કફન દેકર નમાઝ પઢે ઓર કુછ બોઝ બાંધકર દરીયામેં ડાલદે. [આલમગીરી.]

સવાલ—વો કોન શખસ હય જીનકો ન ગુસલ દીયા જાએ ન નમાઝ પઢી જાએ ?

જવાબ—૧ તો વોહ હુંય કે જો અપને માંબાપકો અમદન હલાક કરેં. [૨] દુસરે વો હુંય જો ઇમામસે બાગી હો જાએં ૩ વો હુંય જો ગલા ઘુંટકર લોગુંકો મારા કરતેહોં ૪ વો હુંય જો રાતુંકો હથીયાર બાંધકર ગારત ગરી કરેં. બાગી ઓર ગલા ઘુંટકર મારનેવાલે

ઓર હુંડને વાલેપર યે હુકમ ઉસ વકત હય જબકે ઇમામસે ચઢાઇકે વકત મારે જાએં ઓર અગર કબલ ગીરફ્તારી અપની મોતસે મરેતો ગુસલ ઓ઼ર નમાઝ સબ હોગી. (શામી)

સવાલ—નેહલાનેવાલા અગર જનબી હોતો કયસા ?

જવાબ—મકરૂહ હય ઇસી તરેહ હયઝ ઓર નીફાસ વાલીકા નેહલાના બી મકરૂહ હય મગર બે વઝુકા નેહલાના બીલ ઇતેફાક મકરૂહ નહી, (આલમગીરી)

સવાલ—મુરદેકા નેહલાના કીસકે હકમે મુસતહબ હય ?

જવાબ—જો સબસે ઝિયાદા મેયતકા રીશતેદારહો ઓર અગર વો નેહલાના ન જાનતા હો તો સિકા આદમી જો ગુસલ અછી તરેહ જાનતાહો નેહલાવે. નેહલાને વાલા અગર કોઇ બુરીઆત મુરદેકી મીસલ મુંહ સીયાહ હોને યા બદબુ વગેરાકે દેખે તો કીસીકે સામને ઝિકર ન કરે મગર બીદઅતીકી હાલતકા ઝિકર કરના દુરસત હય. તાકે લોગ ઇસ અકીદેસે તોબા કરેં ઓર અગર અચ્છી બાત મિસલ નુર વગેરાંકે દેખે તો લોગોંમે ઝિકર કરના મુસહતબ હય (આલમગીરી)

સવાલ—નેહલાને વાલેકો નેહલાને પર ઉજરત લેના જાએઝ હય યા નાજાએઝ ?

જવાબ—અગર કોઇ ઓરભી નેહલાને વાલા ઉસ જગા મોજુદ હો તો ઉજરત લેના જાએઝ હયવરના નહી, ઓર ન લેના હર તરેહ અફ્ઝલ હય. (આલમગીરી)

સવાલ—લડકુંકો અગર ઓરતેં નેહલાદેં યા લડકીયુંકો અગર મરદ નેહલાદેં તો કેસા ?

જવાબ—અગર લડકા એસા હો કે જીસકો ઓરતુંકી ખ્વાહીશ

નહોતી હો તો ઓરતુંકો નેહલાના દુસરત હય વરન નહી ઇસી તરેહ મરદોકો ઉસ લડકીકા જીસકો ખ્વાહીશ મરદોંકી ન હોતી હો નેહલાના દુસરત હય વર ન નહી. [આલમગીરી]

સવાલ—એક શખસકો બવજેહ નમીલને પાનીકે તયમમુમ કરાકર નમાઝ પઢા દી ગઇ ફીર પાની મીલ ગયા અબ કયા કીયા જાએ ?

જવાબ—ફીર કર ગુસલ દેકર નમાઝ પઢે. (આલમગીરી)

સવાલ—કફન દેના કેસા હય ?

જવાબ—ફરઝે કીફાયા હય. એકકે દેનેસે સબ પરસે ગુનાહઉઠ જાએગા વરના સબ ગુનેહગાર હોંગે. (આલમગીરી વગેરે)

સવાલ—અગર કીસી મેહેલ્લેમેં એકભી આદમીકો તોફીક કફન દેનેકી નહો તો કયા કીયા જાએ ?

જવાબ—બેતુલમાલમેંસે દીયા જાએ, અગર બેતુલમાલ નહો તો મુસલમાનુંસે સવાલ કરકે કફન દીયા જાએ ઓર અગર યે ભી નહો તો ઘાસમેં લપેટ કર દફન કર દીયા જાએ. (આલમગીરી)

સવાલ—અગર એક મુરદેકે લીયે ચંદા કરકે કફન તજવીઝ કીયા ફીર કુછ દામ બચ રહે તો ઉનકા કયા કીયા જાએ ?

જવાબ—અગર બચે હુવે દામ માલુમ હોં કે ફલાં શખસ કે હંય તો ઉસ શખસ કો વાપિસ કરદો વરના કીસી દુસરે મોહોતાજકે કફનમે સરફ કરે ઓર અગર યેભી નહોતો ખેરાત કરે. (આલમગીરી)

સવાલ—કફનમે સુનંત કએ કપડે હંય ?

જવાબ—મરદકે લીયે તીન કપડે સુંનત હંય. એક તેહબંદ, દુસરે કફની, તીસરે ચાદર લપેટનેકી જીસકો પોટલી કેહેતે હંય. ઓર

ઓરતકે લીયે પાંચ કપડે એક તેહબંદ દુસરે કફની તીસરે ઓડની ચોથે સીનાબંદ, પાંચવી ચાદર લપેટનેકી. (આલમગીરી)

સવાલ—હર એક કપડેકી શરાહ મુફસ્સલ બયાન કીજીયે કે કીસ કદર હો ?

જવાબ—તેહબંદ સરસે પાઊં તક, કફની ગરદનસે પાઊં તક ચાદર સરસે પાઊં તક, ઇન તીન કપડું મેં તો મરદ ઓરત બરાબર હંય અબ ઓરતુંકે લીયે વો કપડે જો ઝાએદ હંય વો યે. હંય સીનાબંદ કે વો છાતીયુંસે રાનું તક હય ઓર ઓડની મીકદાર ઉસકી દો ગઝકી હય. (ગાયતુલ અવતાર.)

સવાલ—અગર કીસીકો કફન સુનત મયસ્સર નહોતો કીસ મીકદારપર કીફાયત કરના ચાહીયે ?

જવાબ—મરદકે લીયે દો કપડું યાને કફની ઓર લપેટનેકી ચાદરપર કીફાયત કરે ઓર ઓરતકે લીયે તીન કપડું યાને કફની ઓર લપેટનેકી ચાદર ઓર ઓડનીપર. (આલમગીરી)

સવાલ—ઓરત ઓર મરદકી કફનીમેં કયા ફરક હય ?

જવાબ—યે ફરક હય કે મરદકી કફનીકા ગીરેબાન મુંઢોકી તરફસે હોગા ઓર ઓરતુકી કફનીકા સીનેકી તરફ. (ગાયતુલ અવતાર)

સવાલ—કફન ઝરૂરત કીસ મીકદારકા હોતા હય ?

જવાબ—કફન ઝરૂરતકી મીકદાર વો હય જો મયસ્સર હો, ઊસકી કમતર મીકદાર વો હય જો સારે બદનપર આજાએ !

સવાલ—બચ્ચોકે લીયે કફન દેનેકા કયા હુકમ હય ?

જવાબ—બેહેતર તો યેહી હય કે બાલીગકી તરેહ દીયા જાએ ઓર અગર દો કપડુંસે દીયા જાએ તો બી અચ્છા હય ઓર અગર

એક કપડેસે દીયા જાએ તો ભી જાએઝ હય. (ગાયતુલ અવતાર)

સવાલ--પેટસે મુરદા બંચ્ચા પેદા હો યા હમલસે ગીરપડ્ડા હો ઉસકે લીયે કફનકા કયા હુકમ હય ?

જવાબ--ઉસકો એક કપડેમેં લીપેટકર દફન કરે. (દુરેમુખતાર)

સવાલ—અગર મુરદેકા કફન ચોરી ગયા યા લાશ કીસી વજેહસે બરામદ હુઇ ઓર કફન નહી હય તો કયા કિયા જાએ ?

જવાબ--ફીર દુબારા કફન દીયા જાએ ફીર અગર એસાહી મામલા હોતો જબ તક બદન ન બીગડે કફન દીયે ચલે જાએં અગરચે માલ ઉસકા વુરસામે બટ ગયા હો. (દુરે મુખતાર)

સવાલ—કફન કૈસા હોના ચાહીયે ?

જવાબ—સફેદ સબસે બેહેતર હય. મરદોંકો ભી ઓરતુંકો ભી અગર ઓરતુંકા કફન રેશમી યા રંગીન હો તો ભી જાએઝ હય. અસલ ઇસમે યે હય કે જો કપડા ઉસકો ઝિંનદગીસે પેહેનના દુરસત હય ઉસીકા કફન ભી દુરસત હય. (આલમગીરી)

સવાલ—કફન ઝિયાદા કીમતકા હોના ચાહીયે યા કમકા ?

જવાબ—મરદકો એસા હોના ચાહીયે કે જીસ કીમતકે કપડે વો ઇદેનમે પેહેના કરતાથા ઓર ઓરતકા ઊસ કીમતકા હોના ચાહીયે કે જીસ કીમતકે કપડે વો અપને માબાપકે ઘર પેહેનકર જાયા કરતીથી. (આલમગીરી)

સવાલ—કફન પેહેનાનેકી તરકીબ વરતીબવાર મશરૂહન બયાન કીજીયે ?

જવાબ—પેહેલે સબ કપડું કો મોઅતર કરકે અવલ ચાદર પોટકી બીછાઇ જાએ ફીર ઉસપર દુસરી ચાદર જો તેહેબંદ હય બીછાવે,

ફીર કમીસ યાને કફની જીસકા ગીરેબાન મોઢું પરસે ચાકહો પેહેનાકર મરદ મૈયતકો લિટાવેં ઓર ઉસકા બાયાં પલા લીપેટકર દાહીના પલેપર લપટે ફીર પોટકી ચાદર ઉસી તરેહ યાને અવલ બાએં તરફ ફીર દાએં તરફ મુરદેપર લીપટે તાકે દાહની જાનિબ બાએં જાનિબકે ઉપર રહે ઓર ઓરતકો કફન દેનેકા તરીકા યું હય કે અવલ વોહી ઉપરકી ચાદર ફીર તેહબંદકી ચાદર બીછાવે જેસે મરદકે લીયે બયાન કીયા ફીર ઓરત મયતકો વો કફનીકે જીસકા ગીરેબાન સીનેપરસે ચાક હય પેહેનાવે ઓર ઉસકે બાલુંકી દોઝુલફેં કરકે સીનેપર કફનીકે ઉપર રખદે ઓર ઉસકે ઉપર ઓડની ઉઢાવે ઇસ તરેહ કે બાલુંકે ઉપર ઓર ચાદર કે નીચે ઓડની રહે ફીર તેહબંદકી ચાદર ઓર પોટકી ચાદરકો લિપટે જીસ તરેહ કે હમને મરદકે વાસતે બયાન કીયા ફીર સબકે ઉપર છાતીયુંપર સીનાબંદ બાંધે. (આલમગીરી ગાયતુલ અવતાર.)

સવાલ—જનાઝેકો જબ કબરસતાનમેં લે જાએં તો કીસ તરેહ ચારપાઇ ઉઠાએં ઓર કીસ તરેહ લેજાએં ?

જવાબ--જનાઝેકે ઉઠાનેમેં દો ચીઝેં હંય એક અસલ સુનત, દુસરી કમાલ સુનત. અસલ સુન્નત તો યે હય કે ચાર પાયુંકો ચાર આદમી પકડકર દસ દસ કદમ ચલેં, ઇસ અસલ સુન્નતકો બસ અદા કર સકતે હંય ઓર કમાલ સુન્નત યે હય કે ઉઠાનેવાલા અવલ મૈયતકે સીરાનેકે દાહને પાયેકો પકડે ઓર અપને દાહને કાંધેપર રખે ફીર ઉસકી પાએંતીકે દાહને પાએકો અપને દાહને કંધેપર રખે ફીર મુરદેકે સીરાનેકે બાંએ પાએકો અપને બાએં કાંધેપર રખે ઓર

ફીર ઉસકી પાએંતીકે બાંએ પાએકો અપને બાંએ કાંધેપર રખે યે કમાલ સુન્નત સબસે અદા ન હોગી. દો શખ્સુંકા જનાઝેકો ઉઠાના લકડીયાં વગેરા બાંધકર મકરૂહ હય ઉસકા કુછ મુઝાએકા નહી કે ચાર પાઇકે પાયુંકો કાંધેપર રખે યા હાથપર મગર નીસફ કંધેપર ઓર નીસફ ગરદનકી જડપર રખના મકરૂહ હય ઓર લેચલનેમેં જનાઝેકે જલદી કરે ઓર ચલનેમેં સીરહાના ચાર પાઇકા આગેકો રહે. [આલમગીરી.]

સવાલ--બચુંકો કીસ તરેહ લેજાએ ?

જવાબ—અગર અચ્ચા શીર ખુવાર હો યા ઇસસે ઝિયાદા ઉમરકા જબતકકે અચ્છા બડા ન હો ઉસકો હાથુંપર લે જાએ તો કુછ મુઝાએકા નહીં વરના છોટે ખટોલેપર યા ચાર પાઇપર લે જાએ. [ગાયતુલ અવતાર આલમગીરી]

સવાલ--જો લોગ જનાઝેકે આગે યા દાએં બાએં ચલેં તો કયસા ?

જવાબ—તમામ આદમીયુંકા આગે જનાઝેસે ચલના તો મકરૂહ હય. હાં અગર કુચ્છ આગે જનાઝેસે દુર ચલેં તો જાએઝ હય. મગર દાએં બાએં જનાઝે કે હમરાહ ચલના નાજાએઝ હય. અફઝલ જનાઝેકે પીછેહી ચલના હય. (આલમગીરી.)

સવાલ--રીશતેદાર યા પડોસી યા ઓર કીસી સાલેહ યા આલીમ મશહુરકે જનાઝે કે સાથ જાના કેસા હય ?

જવાબ—સવાબમેં નવાફીલસે અફઝલ હય. [આલમગીરી.]

સવાલ--અકસર લોક બઝારૂંમેં જનાઝેકો દેખકર ખડે હો જાયા કરતે હંય યે કેસા હય ?

જવાબ—અગર ઉસકે સાથ જાનેકા ઇરાદા હો તો મુઝાએકા નહીં વરના બમુશાબેહતે કુફ્ફાર મમનુ હય. (શામી)

સવાલ—જો લોગ કે જનાઝે કે હમરાહ હોં ઉનકો કલમએ તઇયબા રસતેમેં પઢના કેસા હય ?

જવાબ—પુકાર કર પઢના તો મકરૂહ હય, દીલમે અગર પઢે તો મુઝાએકા નહીં. બેહેતર ખામોશી હય. (આલમગીરી)

સવાલ—ગોરસતાનમેં જનાઝેકો ઝમીનપર રખનેકે પહેલે આદમીયુંકા બેઠના કેસા હે ?

જવાબ--મકરૂહ હે બાદ રખનેકે દુરસત હય. ઓર અફઝલ યે હય કે જબ તક મીટી ઉસપર ન ડાલે ઉસ વકત તક ન બેઠે.

સવાલ—જનાઝેકી નમાઝ કૈસી હય ?

જવાબ—ફરઝે કીફાયા હય. ઓર ઇસમેં શરત્ જમાઅત બી નહીં હય. યહાંતક કે અગર એક આદમીબી પઢેગા તો ફરઝીયત સાકીત હો જાએગી. (આલમગીરી)

સવાલ—જનાઝેકી નમાઝ કીસ શખસકી દુરસ્ત હય ?

જવાબ--જો મુસલમાન પેદા હોનેકે બાદ મરે, ખાહ બચ્ચા હો યા બડા, ઓરત હો યા મરદ, આઝાદ હો યા ગુલામ: નમાઝી હો યા બે નમાઝી સિવાએ ઉન લોગુંકે જીનકા ઝિકર ઉપર હો ચુકા હય નેહલાને કે બાબમેં. (આલમગીરી.)

સવાલ--અગર કીસી મુસલમાનકો બગેર નહલાએ ઓર નમાઝ પઢે દફ્ન કર દીયા તો કયા કીયા જાએ ?

જવાબ—ઉસકી કબર પર બાદ દફ્નકે નમાઝ પઢે જબતક ગલને સડનેકા યકીન ન હો. (આલમગીરી.)

સવાલ—અગર કીસીકી નમાઝ ગુસલસે પેહેલે પઢ લી જાએ તો કયા કીયા જાએ ?

જવાબ—બાદ ગુસલકે દુબારા પઢી જાએ ઇસલીયે કે ગુસલે મૈયત શરતે નમાઝમેં હય ઇલ્લા બઝુરૂરત. (આલમગીરી)

સવાલ—જનાઝેકી નમાઝ કોન પઢાવે ?

જવાબ—અગર બાદશાહ યા હાકીમે શેહેર મૌજુદ હો તો અવ્વલ ઉસકો નમાઝે જનાઝા પઢના વાજીબ હય. ઓર અગર યે ન હો તો વલીઅકબર પઢા દે ઓર અગર વલીઅકબર ભી ન હો તો ફીર ઇમામે મેહેલ્લા ઓર જબ ઇમામે મેહેલ્લા ભી નહો ઓર વલી લાએક ન હો તો બ ઇજાઝતે વલી જો ચાહે પઢા દે. (ગાયતુલ અવતાર)

સવાલ—અગર કોઈ યે વસીયત કર જાએકે મેરે જનાઝેકી નમાઝ ફલાં પઢાવે તો યે વસીયત કૈસી ?

જવાબ—યે વસીયત બાતિલ હય ઉસકે વુરસાકો ઇખતીયાર હે જીસસે ચાહે ઉસસે નમાઝ પઢાવે. [આલમગીરી.]

સવાલ—માંકી વીલાયત બેટેકો હાસલ હય યા બાપકો ?

જવાબ—બેટેકો, મગર બેટેકો ચાહીયે કે બાપકો અપની ઇજાઝતસે મુકદદમ કરે. ઇસ લીયે કે બાપકે હોતે હુએ બેટેકો મુકદદમ હોના મકરૂહ હય. બશરતેકે બાપ લાયકે ઇમામત હો. [આલમગીરી]

સવાલ—જનાઝેકી નમાઝકા દુબારા પઢના કૈસા હે ?

જવાબ—મકરૂહ હય ઇસ લીયે કે જનાઝેકી નમાઝ એકહી દફા પઢના મશરૂઅ હય. [દુરે મુખતાર આલમગીરી.]

સવાલ—વલી અગર નમાઝમે શરીક ન હુવા ઓર બાદ હો ચુકને નમાઝકે આયા તો ઉસકે લીયે કયા હુકમ હય ?

જવાબ—વલી અપને હક્કે સબબસે ઉસ વક્ત તક દુબારા પઢ સકતા હય જબ તક પેટફુલજાનેકા યકીન ન હો બશરતે કે નમાઝ પઢાને વાલા ઇસસે ઝિયાદા વલાયતકા હક ન રખતા હો. અગરચે ઇસકાતે ફરઝીયત તો પેહેલે હો ચુકી યે હુકમ ખાસ વલીકે હક્કે લીયે હય દુસરેકો બાદ નમાઝ હો જાનેકે દુરસત નહી. (ગાયતુલ આવતાર)

સવાલ—જનાઝેકી નમાઝકા વકત કયા હય ?

જવાબ—હુઝુરે જનાઝા વકત હય. (ગાયતુલ અવતાર)

સવાલ—જનાઝેકી નમાઝમેં કયા શરતેં હંય ?

જવાબ—અવ્વલ તો વહી શરત હય જો ઓર નમાઝોંમે હય યાને એક મુસલમાન હોના ૨ હકીકી હુકમી નજાસતસે પાક હોના ૩ સતરે ઓરત ૪ ઇસતકબાલે કીબલા ૫ પાંચવા નીયત લેકીન ખાસ શરતેં જો ઇસી નમાઝસે મખસુસ હંય વો યે હંય ૬ મૈયતકા સામને મોજુદ હોના ૭ મૈયતકા ઝમીનપર હોના અગર જનાઝા ગાયેબ હો યા સવારી પર યા હાથોંપર હો યા પીછે હો તો નમાઝ દુરસત નહી, (દુરેમુખતાર આલમગીરી)

સવાલ—આં હરઝત સલલલ્લાહો અલૈહીસ સલાતો વસ સલામને નજાશી અસમઆકી નમાઝે ગાએબ પઢાઇ ઓર આપ મના કરતે હંય યે કયું કર હય ?

જવાબ—યે નમાઝ હૂઝુરકે ખુવાસમેંસે શુમારકી ગઇ હય દુસરૂંકો જાએઝ નહી હય. (દુરેમુખતાર શામી)

સવાલ—જનાઝેકી નમાઝમેં કયા કયા રૂકન હંય ?

જવાબ—દો રૂકન હંય. એક તો ચાર તકબીર કે જો કાયમ

મુકામ ચાર રકાતુંકે હંય દુસરે ખડા હોના, અગર કોઇ બીલાઉઝર બેઠકર જનાઝેકી નમાઝ પઢે તો દુરસ્ત નહી (ગાયતુલ્લઅવનાર)

સવાલ—જનાઝેકી નમાઝ મેં વાજીબ કયા હય ?

જવાબ—દુઆ કરના મૈયતકે લીયે વાજીબ હય. (દુરેમુખતાર)

સવાલ—જનાઝેકી નમાઝમેં સુન્નત કયા કયાં હંય ?

જવાબ—સના ઓર દરૂદ પઢના. (દુરેમુખતાર)

સવાલ—મુફસીદાતે નમાઝે જનાઝા કયા કયા હંય ?

જવાબ—જો મુફસીદાત ઓર નમાઝોંકે હંય વોહી ઇસકે હંય સીવાએ ઓરતકી બરાબરીકે ઇસમેં ઓરતકી બરાબરી દુરસત હય. (આલમગીરી)

સવાલ—જનાઝેકી નમાઝ કીસ તરહા અદા કરે, મુફસસીલ બયાન કીજીયે ?

જવાબ—ઇમામે સુન્નીયા મૈયતકે મુકાબલેમે ખડા હોકર પેહેલે નીયત કરે કે મેં અલ્લાહકી ઇબાદતકે લીયે ઇસ ફરઝકે અદા કરનેકી નીયત કરતા હું ઓર કાબેકી તરફ મોતવજજહ હું. અગર મુકતદી હય તો ઇકતીદાકી નીયત કરે ફીર ઇમામ તકબીર તેહેરીમા યાને અલ્લાહો અકબર બુલંદ અવાઝસે કહે ઓર મુકતદી આહીસતા કહે ફીર પઢે "સુબહાન કલ્લાહુમ્મા વ બેહમદેકા વતબાર કસમોકા વતઆલા જદદોકા વજલ્લા સના ઓકા વલ્લાએલ્લાહા ગેરોકા" ફીર અલ્લાહો અકબર બીદુન રફે યદેન યાને હાથ ઊઠાનેકે કહે. ઓર ફીર પઢે વો દરૂદકે જો ફરઝ નમાઝકે કાએદએ આખીરામે પઢી જાતી હય, ફીર ઇસી તરેહ તકબીર કહેકર યે દુઆ પઢે "અલ્લાહુમમગફીર લેહૈયેના વ મૈયતેના વ શાહેદના વ ગાએબના વ સગીરેના વ કબીરેના

વઝકરેના વ ઉનસાના અલ્લાહુમ્મા મીનલ અહયય તહુ મિનના ફ્રા આહયેહી અલલ ઇસલામે વમન તવફ યતહુ મીન્ના ફ તવફફહુ અલલ ઇમાન " ફીર ચોથી બાર તકબીર કહે કર સલામ ફેરે. ઇસ તરેહકે અવ્વલ સલામસે દુસરા સલામ આહીસતા હો. ઇમામ ઓર કોમ સબ ઇસી તરેહ નમાઝ પઢે ઇમામ તકબીરેં તો બુલંદ અવાઝસે કહેગા બાકી આહીસતા. (આલમગીરી વગેરા)

સવાલ—અગર કીસીકો યે દુઆ યાદ ન હો તો કયા પઢે?

જવાબ—યે પઢે " અલ્લાહુમ મગ ફીરલના વલે વાલેદૈના વલીલ મોમેનીના વલમોઅ મેનાત " ઓર અગર યે બી યાદ ન હે તો જો ચાહે દુઆ પઢે. (આલમગીરી)

સવાલ—કયા ઓરતુંકી નમાઝ બી ઇસી તરેહ પઢી જાએગી?

જવાબ—હાં ઇસી તરેહ પઢી જાએગી. (દુરે મુખતાર વગેરા)

સવાલ—કયા બચ્ચુંકી નમાઝ બી ઇસી તરેહ પઢી જાએગી?

જવાબ—હાં ઇસી તરેહ પઢી જાએગી. સીરફ દુઆ ઓર પઢી જાએગી.

સવાલ—વો દુઆ કયા હય?

જવાબ—તીસરી તકબીરકે બાદ અગર લડકા નાબાલીગ હય તો યે દુઆ પઢે:—" અલ્લા હુમમજ અલહો લના ફરતં વજઅલહો લના અજરંવ વ ઝુખરં વ જ અલહા લના શાફેઅં વ મેઃશફે અતન "ઓર અગર લડકી નાબાલેગા હય તો સીરફ ઝમીર તઝકીર અમરે તાનીસકી બદલ દે યાને યું કહે." અલ્લાહુમમજ અલહા લના ફરતંવ વજઅલહા લના અજરંવ વઝુખરંવ વજઅલહા લના શાફેઅતુન વ મોશફેઆ.

સવાલ—એક શખસ જનાઝેકી જમાઅતમેં હાઝર હુવા ઉસ

વકત જબકે ઇમામ એક તકબીર કેહ ચુકા થા તો અબ યે કીસ તરેહ નમાઝ પઢે ?

જવાબ—યે શખસ અગર પહેલેસે મોજુદ થા ઓર ફીર કીસી વજેહસે તકબીરે તેહરીમામેં શરીક નહુવા તબ તો ઇનતેઝાર તકબીરે સાની જમાતઅમે મીલ જાએ ઓર અગર બાદ મે આયા તો અબ ઇસકો દુસરી તકબીરેં કેહેનેતક ઇમામકા ઇનતેઝાર કરના ચાહીયે. જબ ઇમામ દુસરી તકબીર કેહેકર મીલ જાએ ઓર જબ ઇમામ નમાઝસે ફારીગ હો ઉસ વકત તકબીરેકો કેહલે જેસે મસબુક અપની બકીયા રકાતકો બાદ ફરાગ નમાઝ પઢતા હય યેહી હુકમ દુસરી ઓર તીસરી તકબીરકે બાદભી મીલનેકા હય. (કબીરી આલમગીરી)

સવાલ—અગર કોઇ ચોથી તકબીર કે બાદ હાઝર હુવાતો કયા કરે ?

જવાબ—અગર ઇમામને અભી સલામ નહી ફેરા હય તો ફોરન મીલ જાએ ઓર જબ તક જનાઝેકો હાથું પર ઊઠાએ પહાલે તકબીરેં અદા કરલે દુઆએં છોડ દે, નમાઝ હો જાએગી. (આલમગીરી)

સવાલ—અગર ઇમામ દુસરી યા તીસરી તકબીરકે બાદ ભુલ કર સલામ ફેરદે તો કયા કરે ?

જવાબ—કુછભી ન કરે ઉસી તરેહ પઢતા રહે યે સલામ એસા હય જેસે કોઇ નમાઝ કે કાયદએ દરમીયાનીમે સહવન સલામ ફેરદે.

સવાલ—અકસર લોગ જનાઝેકી નમાઝમેં જુતી નહી ઊતારતે યે કેસાહે ?

જવાબ—અગર ઇન લોગોંકો અપની જુતીયોંકી તહારતકા

મકીન હય તો મુઝાએકા નહી વર ન ઉતારકર પઢના ચાહીયે.

સવાલ--અગર બોહોતસે જનાઝે હાઝર હોં તો એક એક જનાઝેકી અલાહેદા અલાહેદા નમાઝ પઢે યા સબકી એકી નીયતસે અદા કરે ?

જવાબ—ઇસકો ઇખતીયાર હય ખાહ એક એકકી અલાહેદા પઢે યા સબકી એક નીયતસે અદા કરે. (આલમગીરી)

સવાલ—અગર બોહોતસે જનાઝે આજાએં તો ઉનકે રખનેકી ક્યા તરકીબ હય ?

જવાબ—ખાહ તુલમે સફકે તોર પર યાને એક જનાઝેકે પેરૂંમે દુસરા જનાઝા ઇસ તરેહ રખે ખાહ એકકે બાદ દીગરે કીબ-લેકી તરફ રખે મગર ઇમામકે રૂબરૂ મરદકા જનાઝા હોગા. અગર ઓરતેં ઓર લડકે ભી શામીલ હોં વરન જો સાલેહતર હો વો ઇમામકે સામને હો. (આલમગીરી)

સવાલ--અગર જનાઝોંમેં મરદ ઓર ઓરત ઓર લડકે શામીલ હોવેં તો કીસ તરેહ જનાઝોંકો રખેં ?

જવાબ—પેહેલે ઇમામકે સામને મરદે આઝાદકા જનાઝા રખે, ઉસકે બાદ લડકુંકા જનાઝા ફીર ઓરતુંકા જનાઝા રખે ઓર યે કીબલેકી તરફકો રખે જાએંગે બર ખીલાફ ઝિંદોકી તરતીબ સફોંકે. (આલમગીરી).

સવાલ—ઇસ નમાઝમેં ભી ખલીફા કરના દુરસ્ત હય યા નહી ?

જવાબ—હાં દુરસત હય. (આલમગીરી)

સવાલ—મસજીદોંમેં નમાઝ જનાઝેકી પઢની કેસી ?

જવાંબ—મુતલકન મકરૂહ હય, મગર બઊઝર બારીશ મકરૂહ નહી. (શામી આલમગીરી)

સવાલ—હમરાહીયાને જનાઝાકો કબ્તક વાપિસ ઘરકો ન આના ચાહીયે ?

જવાબ---જબતક નમાઝ ન હોલે ઓર બાદ નમાઝકે દફનસે પેહેલે બગેર ઇજાઝત વલીકે ન લોટે ઓર બાદ દફનકે બગેર ઇઝન બી લોટ આના જાએઝ હય. (આલમગીરી.)

સવાલ—યે બી બતલા દીજીયે કે મુરદેકી કબર કીસ-તરહે ખોદે ?

જવાબ—કબર તુલમે આદમીકે કદકે બરાબર ખોદી જાએ ઓર ચોડાઇમેં બકદર નીસફ કદ આદમીકે ઓર ઘેરાઇમે આદમીકે સીનેકે બરાબર ઓર કબરમે લહદ ખોદના સુન્નત હય ન શક. [આલમગીરી.]

સવાલ—લહદ કીસકો કેહતે હંય ઓર શક કીસકો કેહતે હંય?

જવાબ—લહદ ઊસકો કેહતે હંય કે જો કબર પુરી ખોદનેકે બાદ ઊસકે અંદર કીબ્લેકી તરફ ગઢા ખોદા જાએ. પટે હુવે મકાનકી સુરત ઓર શક ઊસકા કેહેતે હંય જો મીસલ એક નેહેરકે એક ગઢા કબરકે બીચમેં ખોદા જાએ ઓર ઇસકે દોનું તરફ કચી ઇંટે યા ઓર કુછ લગાદે. [આલમગીરી.]

સવાલ—લહદ તો વહાં હો સકતી હય જહાં ઝમીન સખત હો ઓર જહાં ઝમીન નરમ હય વહાં કયા કરે ?

જવાબ—વહાં શકહી ખોદના ચાહીયે.

સવાલ—કબરમેં મૈયતકે નીચે ચટાઇ યા ગદદા વગેરા બીછાના જાએઝ હય યા ના જાએઝ ?

જવાબ—ના જાએઝ. [આલમગીરી.]

સવાલ—લકડી યા લોહે કી સંદુકમે મૈયતકા રખના કેસા ?

જવાબ—બીલા ઝરૂરત મકરૂહ હય. ઓર અગર ઝરૂરત હો તો ઊસસે બી મૈયત કે નીચે મટી બીછા દે ઓર ગીરદા ગીરદ હલકી કચી ઇંટ લગાદે ઓર સનદુકકી છતમેં બી મટી લેસ દે તાકે લહદકી સુરત હો જાએ. પકી ઇટેં લહદમે લગાના ઇસ સુરતસે મૈયતકે મુતતસીલ હો મકરૂહ હય. (દુરે મુખતાર આલમગીરી.)

સવાલ—ઘરૂંમે મૈયતકો દફન કરના કેસા હય ?

જવાબ—નહી ચાહીયે કે યે તરીકા અંબીયા અલેહીસસલામ કે લીયે ખાસ હય.

સવાલ—મૈયતકો કબરમેં કીસ તરેહ ઊતારે ?

જવાબ—કીબલેકી તરફસે ઉતારે ઓર ઉતારને વાલે કવી ઓર સાલેહ હોં. ઓરતકે ઉતારને વાલે ઉસકે રીશતેદાર મેહરમ હોં ઓર અગર વો ન હોંતો રીશતેદાર ગેર મેહરમ ઉતારેં ઓર અગર વો બી ન હોંતો અજનબી લોગ કબરમેં ઉતારેં મગર પરદા ઓરૂંસે કર લેના ચાહીયે, ઓરત કોઇ કબરમેં દાખીલ ન હો વાસતે ઊતારને કે. (આલમગીરી).

સવાલ—ઊતારને વાલે ઉસ વકત કયા પઢેં.

જવાબ—યે પઢેં "બીસમીલ્લાહે વ બીલ્લાહે વ અલા મીલ્લતેરસુલલલાહે." (દુરે મુખતાર વ આલમગીરી).

સવાલ—મૈયતકો લહદમેં કીસતરેહ રખેં ?

જવાબ—દાએં કરવટ પર કીબલા રૂખ લીટાવેં ઓર ઉસ વકત તીનું ગીરાહ ખોલ દી જાએં. ઇસલીયે કે અબ ખતરા કફનકે ખુલજાનેકાં નહી રહા ઓર કચી ઇટેં લહદ કે મુંહ પર રખી જાએં

ઓર ઢેલું યા તર મીટીસે ઊનકી દરઝોંકો બંદ કીયા જાએ ફીર મીટી ડાલી જાએ ઉસી કદર જીસ કદરકે કબર મેંસે નીકલે, ઉસસે ઝિયાદા ડાલના મકરૂહ હય ઇસ લીયે કે બજાએ ઇમારત કે હય. (ગાયતુલ અવતાર.)

સવાલ—મીટી કીસ તરફસે ડાલના મુસતહબ હય ?

જવાબ—સરકી તરફસે મીટી ડાલના મુસતહબ હય. (ગાયતુલ અવતાર)

સવાલ—મીટી કીસ તરેહ ડાલે ?

જવાબ—અવલ દફા દોનું હાથુંમે મીટી લેકર કહે "મીનહા ખલક નાકુમ" ઓર ઊસકો કબર પર ડાલ દે ઓર દુસરે મરતબા મીટી હાથુંમે લેકર કહે "વફીહા નોઇદો કુમ" ઓર મીટી ડાલ દે. ઓર ફીર કહે "વ મીનહા નુખરીજોકુમ તારતન ઉખરા" ઓર ફીર મીટી ડાલ દે ઓર ઇસમે મુઝાએકા નહીં કે ફીર કબર પર ફાવડુંસે મીટી ડાલી જાએ યા હાથુંસે મગર કબરકો કોહાને શુતરકી સુરત એક બાલીશત ઊંચી બનાઇ જાએ ઓર ચોરસ ન બનાઈ જાએ ઇસપર પાની છીડક દેનેકા મુઝાએકા નહી. (આલમગીરી)

સવાલ—અગર કોઇ શખસ અપને લીયે કબર ઝિન્દગીમે ખોદે તો જાએઝ હય યા નહી ?

જવાબ—જાએઝ હય બલકે અજર પાએગા. (આલમગીરી)

સવાલ—એક કબરમે કઇ મુરદુંકા દફન કરના કેસા ?

જવાબ—એક વકતમે બીલા ઝરૂરત ના જાએઝ હય ઓર ઝરૂરતકે વકત જાએઝ હય. ઇનમેં અગર મરદ બી હોં ઓર ઓરતેં બી તો કીબલેકી રૂખ મરદ કો રખેં ઓર ઉસકે પીછે ઓરતકો

ઓર અગર મરદ હી મરદ હોં તો અફઝલીયતકા લીહાઝ તકદીમ વ તાખીરમે કીયા જાએગા. ઓર જબ ગલ સડ જાએં ફીર ઉસમે દુસરેકો દફ્ન કરના ભી જાએઝ હય ઓર ઉસ જગા ખેતી ઓર ઈમારત ભી દુરસત હય. (આલમગીરી)

સવાલ—ઓલીયા અલ્લાહ કે મઝારોં કે કરીબ મૈયત કો દફ્ન કરના કૈસા હય ?

જવાબ—મુસતહબ હય. (દુરે મુખતાર આલમગીરી)

સવાલ—એક શેહેરસે દુસરે શહેરમેં મૈયતકા લે જાના કૈસા હય?

જવાબ—જાએઝ હય મગર મુસતહબ યેહી હય કે ઉસી શેહેરકે કબરસતાનમેં દફ્ન કરે બાદ દફ્નકે નીકાલ કર લે જાના જાએઝ નહી. લેકીન ઇસ સુરતમેં બાદ દફ્નકે નીકાલના ઓર દુસરી જગે લે જાના ભી દુરસત હય. જબ કે ઝમીન ગસબ કી હો યા કોઇ બગેર શુફ્આકે ઉસકો લે લેવે. (આલમગીરી)

સવાલ—દફ્ન કરતે વકત કબરમેં ઉતારને વાલેકા કુછ માલ રેહ જાએ ઓર બાદ મીટી વગેરા ડાલનેકે યાદ આએ તો કયા કરે ?

જવાબ—કબરકો ખોદકર માલ નીકાલ લેવે ખાહ એકી દીરમ હો. (આલમગીરી)

સવાલ—કબરસતાનકી લકડી યા ઘાસ કાટના કૈસા ?

જવાબ—ખુશકકા મુઝાએકા નહી મગર તરકા કાટના મકરૂહ હય. (આલમગીરી)

સવાલ—કબરસતાનમે જુતીયાં પેહેનકર જાના મકરૂહ હય યા નહી ?

જવાબ—હમારે યહાં મકરૂહ નહી. (આલમગીરી)

સવાલ—કબરકે પાસ કુરાનખાનું કો બીઠલાકર કુરાન પઢવાના વાસતે ઈસાલે સવાબ મૈયતકે કેસા હય ?

જવાબ—દુરસત હય. [દુરે મુખતાર]

સવાલ—કબરૂંકી ઝિયારત કરના કૈસા હે ?

જવાબ—મુસતહબ હય. (શામી).

સવાલ—કોનસા દીન વાસતે ઝિયારતકે અફઝલ હય ?

જવાબ—જુમેકા યા ઇસસે એક દીન પેહેલે યા પીછેકા યાને પંજશંબા યા શંબાકા ઓર દોશંબાકે દીનભી ઝિયારત કરના મુજીબે બરકત હય. (શામી)

સવાલ—ઓરતોંકો ભી વાસતે ઝિયારતકે કબરોં પર જાના દુરસત હય યા નહી ?

જવાબ—બુઢી ઓરતોંકો દુરસત હય ઓર જવાન ઓરતોંકો મકરૂહ. (દુરે મુખતાર શામી)

સવાલ—જબ ઝિયારતે કબુર ઓર ઇસાલે સવાબકા તરીકા મસનુન યે હય કે અવ્વલ કબરસતાનમેં પોહોંચકર યે દુઆ પઢે "અસ્સલામો અલયકુમ યા અહલલ કુબોરે મિનલ મુસલેમીના વલ મુસલેમાતે વલ મુઅમેનીના વલ મુઅમેનાતે અનતુમ લના સલફા વ નહનો લકુમ તબઉન વ ઇન્ના ઇન્શા અલ્લાહો બેકુમ લાહેકુના યર હમુલ્લાહુલ મુસ તકદેમીના વલ મુસ્તાખેરીના અસ અલોકલ્લાહો લના વ લકુમુલ આફીયતે યગફેરૂલ્લા હો લના વલકુમ યર હમો નલ્લાહો વઇય્યા કુમ" અગર ઇસકદર યાદ ન હોતો યે પઢે "અસ સલામો અલૈયકુમ દારા કૌમીમ મોઅમેનીના વ ઇન્ના ઇનશા અલ્લાહો બેકુમ લાહેકુના" ફીર કીબલેકી તરફ પુશત કરકે ઓર કબરકી તરફ મુંહ

કરેકે જો કુછ કુરાન શરીફસે યાદ હો પઢકર સવાબ બખશે. હદીસ શરીફમે આયા હય કે જો કોઇ ઇગીયારા મરતબા કુલહો વલ્લાહ પઢકર મુરદે કો બખશે તો મુવાફીક શુમાર મુરદોંકે ઉસકો સવાબ અતા કીયા જાતા હય. દુસરી હદીસમે વારીદ હય કે જો કોઇ અલહમ્દ ઓર સુરે તકાસુર પઢકર મુરદું કો સવાબ બખશે મુરદે ઉસકે લીયે શફી હોંગે. અગર સુરે યાસીન પઢકર બખશે તો મુરદુકે લીયે મુજીબે તખફીફે અઝાબ હય ઓર ઉસકે હકમે સવાબ બે અદદ શુમાર મુરદુંકે ઓર સુરે તબારકલલઝી વાસતે રફે અઝાબે કબરકે મખસુસ હય. (દુરે મુખતાર.)

સવાલ—કબરસતાનમેં ઓર કયા કયા બાતેં મમનુ હંય?

જવાબ—જો બાતેં ગફલતકી હંય વો સબ મમનુ હંય જેસે પુકારકર હંસના કલામે દુનીયાવી બે ફાએદા કરના, ખાના પીના સોના વગેરા વગેરા.

સવાલ—મેયત કે સાથ તોશેકી રોટીયાં યા ગલ્લા લેજાના કેસા હય?

જવાબ—બમુજીબ રસમે મોજુદા ના જાએઝ હય. મુસતહકુંકો ઘર પર અલ્લાહ કે વાસતે દેના ઓર ઉસકા સવાબ મેયતકો બખશના હર તરેહસે હય, ખાહ ઊસી દીનહો યા દુસરે દીન, યા તીસરે દીન યા દસવેં દીન યા બીસવેં દીન યા ચાલીસવેં દીન ખુવાહ રોટીપર હો યા હલવેપર ગરઝ જબ તોફીક હો ઊસી વકત ઇસાલે સવાબ માલી ઓર બદની સબ તરેહસે કરે ઓર અપની મેયતકો બખશે કે યે ફેલ બાઇસ મઝીદે હસનાત વ બરકાત હય.
(તફસીરે અઝીઝી)

સવાલ—મૈયત * વાલેકે યહાં ઉસકે કરીબકે રીશતેદાર યા એહબાબ ખાના પકાકર ભેજતે હય યે કૈસા હય ?

જવાબ—મુસતહબ હય. (આલમગીરી ગાયતુલ અવતાર)

સવાલ—મુસીબત વાલુંકો સોગ કરના કેસા ?

જવાબ—તીન દીન તક જાએઝ હય ઇસસે ઝિયાદા કીસીકો દુરસત નહી સીવાએ ઓરતકે કે વો અપને ખાવીંદકે લીયે ચાર માહ ઓર દસ દીનતક સોગ કરે.

સવાલ—માતમ પુરસી કૈસી હય.

જવાબ—એક બાર મુસતહબ હય ઇસ લીયે કે આં હઝરત સલ૦ ને ફરમાયા હય કે જીસને સબર દીલાયા અપને ભાઇકો કીસી મૈયતમે અલ્લાહ તાલા ઉસકો કયામતકે દીન કરામતકા લીબાસ પેહેનાવેગા (શામી)

સવાલ—તાઅઝીયત યાને માતમ પુરસી કીસ જગા મકરૂહ હય. ?

જવાબ—અવ્વલ મસજીદમેં, દુસરા કબરકે પાસ, તીસરા દરવાઝએ મકાન એહલે મઇયત કે પાસ, ઇન મકામુંપર તાઝીયત કરના મકરૂહ હય. (દુરે મુખતાર)

સવાલ—તાઅઝીયત કીસ તરેહસે કરે?

જવાબ—તાઅઝીયત ઇન કલમુંસે કરે, " આઅઝમલ્લાહો અજરકા વ અહસના જઝાઅકા વ ગફરા મૈયતકા" યાને અલ્લાહતુઆલા તેરા સવાબ ઝિયાદા કરે ઓર તેરા સબર અચ્છા કરે ઓર તેરી મૈયતકો બખશે. (દુરે મુખતાર,)

ફસલ સોલવીં.

શહીદકા બયાન.

સવાલ—શહીદ કીસકો કેહતે હંય ?

જવાબ—જો અલ્લાહકી રાહમેં મારા જાએ,

સવાલ—શહીદ કએ કીસમકે હોતે હંય ?

જવાબ—દો કીસમકે, એક, કામીલ દુસરા નાકીસ.

સવાલ—શહીદે કામીલકી કયા તારીફ હય ?

જવાબ—જો બ હાલતે બુલુગ વ અકલ વ તહારત વ ઇસલામ કેસે દુશમન યા કાફીર યા રેહેઝન વગયરાસે બરાહે ઝુલમ બ સુરત મુકાબીલા યા ગેર મુકાબીલા આલએ જારીહાસે કતલ કીયા જાએ યા ઓર કીસી તરેહસે મારા જાએ મસલન જલાયા જાએ યા ઉસપર દીવાર ગીરાદી જાએ યા ડીબો દીયા જાએ વગેરા વગેરા.

સવાલ—અગર મુસલમાન કીસી મુસલમાનકો બરાએ ઝુલમ માર ડાલે તબ બી યેહી હુકમ હય યા કયા ?

જવાબ—યેહી હુકમ હય બશરતે કે આલએ જારેહા યાને તલવાર યા છુરી વગેરાસે મારા હો બર ખીલાફ કાફીર હરબીકે કેવો જીસ તરેહ મારેગા શહીદ કામીલહી હોગા. ઇસલીયે કે ઇસમેં અસલ શોહોદાએ ઓહદકી નઝીર હય. વો જંગે ઓહદમે હર તરેહસે મારે ગએ થે ઓર ફીર સબ શહીદ કામીલ શુમાર કીયે ગએ ઓર જો કતલ કે મુજીબ કીસાસ હોગા વો બી મકતુલકે લીયે હરતરેહ કમાલે શહાદત હય.

સવાલ--આપ અપને બેટેકો કતલ કરડાલે ઉસપર કીસાસ નહી આતા આયા યે બેટા મકતુલ ભી શહીદે કામીલ હય યા નહી?

જવાબ—હાં હય.

સવાલ—ઇસકી કયા વજેહ હય ?

જવાબ—ઇસકી વજેહ યે હય કે અસલમેં ઇસ જગા ભી કીસાસહી વાજીબ થા મગર બવજેહ તાઝીમ બાપ હોનેકે કીસાસ સાકીત હુવા ન શહાદત ઇસી તરહે કતલ વ સલાહ વગેરામેં ભી અગર મકતુલ ઇન સબકા શહીદ કામીલ હય.

સવાલ—એસે શહીદ કા હુકમ બયાન ફરમાઇયે !

જવાબ—દુનીયામેં એસે શહીદ કે લીયે હુકમ હય કે ઉસકો ગુસલ ઓર કફન કુછ ન દીયા જાએ બલકે ઉસી સુરતસે મએ ખુન ઓર ઊનહી કપડું કે નમાઝ પઢાકર દફન કર દીયા જાએ ઓર આખરતમે હયાતે અબદી મખસુસ ઓર રીઝકે અબદી મખસુસ અતા કીયા જાતા હય ઓર નીઝ દીગર સવાબાતકી ખુસુસીયત દુસરે મુરદુંસે હોગી.

સવાલ—અગર ઊસકે કપ્રડુંમે નજાસત ગલીઝ લગી હુઇહો તો ઉસકો ભી ધોએ યા નહી?

જવાબ—હાં ઇસકો ધોવે.

સવાલ--ઇસ શહીદ કે બદનપર હથીયાર હોં મીસલ તરવાર વગેરા કે વો ભી ઉતાર લેં યા કયા ?

જવાબ—હાં ઉતાર લેં ઓર જો ચીઝેં જીનસે કફનસે ન હોં જેસે પોસતીન ઝિરેહ ટોપી મોઝે વગેરા નીકાલ લીયે જાવેં.

સવાલ—અગર કફન મસનુનસે ઉસકે પાસ કપડા કમ હો તો ઝિયાદા કર દે યા નહી !

જવાબ--હાં ઝિયાદા કર દે, ઇસી તરહે અગર ઝિયાદા હો. તો કમ કરસે. (આલમગીરી)

સવાલ—મરતસ કીસકો કેહેતે હંય ?

જવાબ—મરતસ વો શખસ હય કે જો કુછ ઝિંદા રેહેનેકી વજેહસે શહીદે કામીલ કે હુકમસે જુદા હોકર ગુસલ વ કફન દીયાજાવે. મસલન બાદ ઝખમી હોનેકે કુછ ખાયા યા પીયા યા સોયા યા દવા કી હો યા મારકેસે ઊસકો ઝિંદા ઉઠા લાએ (યે ઉઠા લાના અગર ઘોડુંકે રોંદનેકે ખીયાલસે હોગાતો મરતસ ન હોગા) યા હોશ વ હવાસકે સાથ ઇતની દેર તક ઝિંદા રહે કે એક વકત નમાઝકા ગુઝર જાએ યા ખરીદ વ ફરોખત કી યા દુનીયાકી બાતેં બોહોત કીં ઇસીમેં વસીયત દુનીયાકી ભી દાખલ હય બશરતે કે યે સબ બાતેં બાદ લડાઇકે હોં અગર દરમીયાન લડાઈ કે પાઇ જાવેંગી તો મરતસ ન હોગા.

સવાલ—શહીદે નાકીસકી કયા તારીફ હય ઓર ઉસકે લીયે કયા હુકમ હય ?

જવાબ—જીસકી મોતકા સબબ અલાવા ઇન અસબાબુંકે ઓર અસબાબ હોં ઓર હુકમ ઇસ શહીદકા યે હય કે દુનીયામેં ગુસલ ઓર કફન દીયા જાએગા ઓર નમાઝ પઢાઇ જાએગી ઓર આખેરતમેં મીસલ કામીલકે સવાબ પાએગા. (દુરે મુખતાર)

સવાલ—શહીદે નાકિસકી તઅદાદ ભી બયાન ફરમાઇયે કે વો કોન અશખાસ હંય.

જવાબ—૧ તો વો હય જો લડાઇમેં દુશમનકા કસદ કરતાથા ઓર ખતાઅન અપનેહીકો માર કર મરગયા. ૨ પાનીમેં

ડુબકર મરનેવાલા. ૩ મકાન વગેરાસે દબકર મરને વાલા ૪ જલકર મરનેવાલા. ૫ સફરમેં મરનેવાલા. ૬ દસતોં યા ઈસતીસકાસે મરને વાલા. ૭ વબાએ તાઉન યા હયઝાસે મેરનેવાલા ઈસીતરેહ જો શખસ અઇયામે વબામેં અપને શેહેર મે સબર કરકે બનીયત હસુલે સવાબ ઠેરા રહે વો, અગર ઉસ અરસેમે કીસી ઓર મરઝસે મરે તો બી શહીદ હોગા (દુરેમુખતાર.) ૮ પસલીકે દરદસે મરનેવાલા ૯ સીલકી બીમારીસે મરનેવાલા ૧૦ મીરગીકી બીમારીસે મરનેવાલા ૧૧ તપસે મરનેવાલા ૧૨ અપને ઘરકી હીફાઝતમે મરનેવાલા ૧૩ અપને માલકી હીફાઝતકે અંદર મરનેવાલા ૧૪ જાન બચાનેકે અંદર મરને વાલા ૧૫ ઝુલમે ઝાલીમસે મરનેવાલા ૧૬ ઈશકમે બશરતે પારસાઈ યા પોશીદગી મરનેવાલા ૧૭ પાની પીતે વકત પાનીકે ફંદેસે મરનેવાલા ૧૮ ઈલમે શરઈકે તલબમેં મરને વાલા, ઇલમે શરઈ નામ હય ખાહ તાલીફ કરતા હો યા પઢતા હો યા સુનતા હો. (આલમગીરી.) ૧૯ અઝાન દેનેવાલા ૨૦ સાંપ બીછું વગેરાકે કાટનેસે મરનેવાલા ૨૧ સોદાગર સચ બોલનેવાલા ૨૨ જહાઝમેં મતલી ઓર કેસે મરનેવાલા ૨૩ અપને ઝન ઓર ફરઝંદકો હલાલ કમાઇ ખીલાનેવાલા ઓર અલ્લાહ તાલાકા હુકમ ઉનપર જારી કરનેવાલા ૨૪ હરરોઝ ૨૫ પચીસ મરતબા યે દુઆ પઢનેવાલા. "અલ્લાહુમ્મા બારકલી ફીલ મોતે વ ફીમા બાદલ મોત" ૨૫ ચાલીસ મરતબા મરઝે મોતમેં લાએલાહા ઇલ્લા અનતા સુબહાનકા ઇનની કુનતો મીનઝ ઝાલેમીન' પઢનેવાલા ૨૬ સો મરતબા હરરોઝ દુરૂદ શરીફ પઢનેવાલા ૨૮ હર સુબેહકો તીનબાર "અઊઝો બીલ્લા હીસ સમીઉલ અલીમો મીનશ શયતાનીર રજીમ' પઢનેવાલા ઓર તીનબાર સુરે હશરકી આયતેં પઢનેવાલા ૨૯ જુમેકી રાત યા દીનમેં મરને વાલા ૩૦ રાતકો બા

તહારત સોનેવાલા ૩૧ ઝિંદગીમેં તવાઝો ઓર મહારાત લોગુંકી કરનેવાલા ૩૨ સવારીકે જાનવર પરસે ગીરકર મરનેવાલા ૩૩ સચ્ચે દીલસે શહાદતકી દુઆ માંગનેવાલા ૩૪ હાજતકે વકત મુસલમાનુંકે એક શેહેરસે દુસરે શેહેરમેં ગલ્લા લેજાનેવાલા ૩૫ ઉમ્મતકે ફસાદકી હાલતમે સુન્નતે નબવીપર સાબીત રેહનેવાલા ૩૬ ઝેહેરસે મરનેવાલા ૩૭ વો શખસ જો બાદશાહકે ખોફસે છુપતા ફીરતા હોવે ઓર મરજાએ યા ઝાલિમ બાદશાહને કેદ કીયા હો ઓર બહાલતે કેદ મરજાએ યા બાદશાહને ઝુલમન પીટવાયા હો ઓર મરજાએ. ૩૮ ઓરત ઇઝતપર સબરકરકે મરનેવાલી ૩૯ ઓરત હમલસે મરનેવાલી ૪૦ ઓરત જનનેકે વકત યા નીફાસકી મુદતકે અંદર મરનેવાલી યે સબ શહીદે આખેરત હંય (શામી) અલ્લાહુમ્મરઝુકના સહાદતન કામેલ તન મુ સલતન ઇલિર રીદવાન.

ફસલ સતરવીં.

હર કીસમકી દુઆઓંકા બયાન.

સવાલ—યેભી બતલા દીજીયે કે બાદ પંજવકતા નમાઝકે મુખતસર વઝાએફ કયા કયા અદા કરલીયા કરેં કે મુજીબે ફઝા-હીયતે દારૈન હોં.

જવાબ—બાદ નમાઝ ફજરકે સાત મરતબા "અલ્લાહુમ્મા અજીરના મીનન નાર" ફીર સો મરતબા "લાએલાહા ઇલલલ્લા હુલ મલેકુલ હકકુલ મુબીન" ઓર કમ અઝ કમ તીનસો મરતબા દુરૂદ શરીફ પઢ લીયા જાએ. બાદ નમાઝે ઝોહોર પાંચસો મરતબા

"હસબેય લ્લાહો નઅમલ વકીલ " અવ્વલ આખીર સો મરતબા દરૂદ શરીફકે સાથ પઢ લીજાએ. બાદ નમાઝે અસર ખતમે ખુત્રાજગાન કે જીસકી તરકીબ યે હય. અવલ સાત મરતબા અલહમ્દ શરીફ ફીર સો મરતબા દરૂદ શરીફ ફીર ૭૯ મરતબા અલમ નશરહ ફીર ૧૦૧ બાર કુલહો વલ્લાહ ફીર ૭ મરતબા અલહમ્દ શરીફ ફીર એકસો એક મરતબા દુરૂદ શરીફ ફીર ૧૬ મરતબા યા કાઝીયુલ હાજાત ફીર સો મરતબા યા કાફીયુલ મહીમ્માત યા મુજીબુદ્દઅવાત યા હલલલ મુશકીલાત યા દાફેઉલ બલેયાત ફીર ઇસી કદર યા રાફેઊદ દરજાત ફીર ઇસી કદર યા શાફીયલ અમરાઝ ફીર ઇસી કદર યા અર હમર રાહેમીન પઢકર સુલતાનુલ આરેફીન હઝરત બાયઝીદ બોસતામી (ર. અ.) ઓર હઝરત ખાજા અબુલહસન ખીરકાની (ર. અ.) ઓર હઝરત ખાજા અબદુલ ખાલીક અજદવાની (ર. અ.) ઓર હઝરત ખાજા અબુયુસફ હમદાની (ર. અ.) ઓર હઝરત ખાજા આરીફ રેવગરી (ર. અ.) ઓર હઝરત ખાજા અલી અઝીઝાન રામબની (ર. આ.) ઓર હઝરત ખાજા બાબા સમાસી (ર. અ.) ઓર ખાજા સૈયદ અમીર કલાલ (ર. અ) ઓર હઝરત ખાજા ખાજગાન પીર પીરાન ખાજા બહાવુદ્દીન નકશબંદ (ર. અ.) ઓર હઝરત ખાજા અબુ મનસુર માતરેદી (ર. અ.) કી અરવાહે પાકકો સવાબ બખશદે ઓર ફીર દુઆ માંગે. યે ખતમ જમીયે હાજતે દીની ઓર દુનીયાવીકે લીયે અકસીરે આઝમ હય. અગર રોઝમરરા ન હો સકે તો જબ કોઇ મુશકીલ પેશ આવે ઉસ વકત ઝુરૂર પઢે. ઇનશા અલ્લાહો તઆલા તીન દીનકે બાદહી હાજત રવા પાએગા. બાદ મગરીબકે સાત મરતબા અલ્લાહુમ્મા અજીરના મીનન નાર પઢે. ફીર બાદ ઇશાકે અસતગફાર ઓર દુરૂદ શરીફ ઓર

સુરએ મલક પઢકર સોએ યે મુખતસરસે વઝાએફ હંય ઇનકો ઝુરૂર અદા કરે.

સવાલ—દુરૂદ શરીફ ઓર ઇસતગફાર ભી બતલા દીજીયે કે કોનસી પઢી જાએં.

જવાબ—દુરૂદ શરીફ યે હંય. "સલલલ્લાહો અલા હબીબે હી મોહમ મદીંવ વ આલે હી વ અસહાબેહી વસલ્લમ" ઓર અસતગફાર યે પઢે. "અસતગ ફિરૂલ્લા હલ અઝીમલ લઝી લાએલાહા ઇંલ્લા હોવલ હૈયુલ કઇયુમ વ અતુબો ઇલયહે"

સવાલ—કોઇ ઓર ચીઝ મુખતસર સી પાંચ વકતા વઝાએફકે લીયે બતલા દીજીયે ?

જવાબ—ઇસ દુઆકો સાત મરતબા હર નમાઝકે બાદ પઢ લીયા કીજીયે. "અલ્લા હુમ્મા અહસીન આકેબતના ફીલ ઉમુરે કુલ્લેહા વ અજીરના મીન ખીઝ ઇદ દુનીયા વ અઝાબીલ આખેરા" ઓર એક ઇસ દુઆકો ભી સાત મરતબા પઢ લીયા કરો. "અલ્લા હુમ્મા ખિઝલી વખઝલી વલા તોકલલેની ઇલ્લા ઇખતીયારી" ઇન દોનું દુઆઉંકે પઢને વાલેકા કોઇ કામ ખરાબ ન હોગા ઓર તીન મરતબા સુબેહ ઓર શામ "રદીતોબીલ્લાહે રબ્બંવ વબીલ ઇસલામે દીનંવ વ મોહમમદીન નબીયન સલલલ્લાહો અલયહે વસલ્લમ" ઓર દીનમે સો મરતબા "કલમએ તમજીદ સુબહાનલ્લા હે વલ્લહમ્દો લીલ્લાહે વલાએલાહા ઇલ્લલ્લાહો વલ્લાહો અકબર વલા હૌલા વલા કુવ્વતા ઇલ્લા બીલ્લા હીલ અલીયુલ અઝીમ" ભી પઢતે રહો.

સવાલ—ઝફરયાબીએ દુશમનોકે લીયે ઓર હર બલાસે બચનેકે લિયે કયા પઢના ચાહીયે ?

જવાબ—બાદ નમાઝે ફજર ઓર ઇશા એકતાલીસ મરતબા ।। અઝીઝો ઓર ઇકીસ મરતબા યા બુદદુ ઓર લઇલાફે શરીફકાભી બેક સો એક મરતબા પઢના ઇસ કામ કે લીયે મુજર્રિબાતસે હય.

સવાલ—તંગીએ મઆશસે નજાત હાસલ હોનેકે લીયે કયા પઢના ચાહીયે ?

જવાબ—એક હઝાર મરતબા અસતગફાર દુસરે બાદ નમાઝે ઝોહર સુરે અર અયતલ લઝી એકતાલીસ બાર તીસરે હસબેયલ્લાહો નેમલ વકીલ પાંચ મતબા પઢે ઇનશા અલ્લાહો તઆલા ઝુરૂર અલ્લાહ તઆલા ઉસકી રોઝી ફરાખ કરેગા.

સવાલ—અગર કીસીકે ઓલાદ ન હોતી હો તો વો કયા પઢે ?

જવાબ--અસતગફારકી કસરત કરે, ઇનશા અલ્લાહ ઝુરૂર ઉસકો ઓલાદ હોગી.

સવાલ—ઇખલાસ હાસલ કરને કે લીયે કયા પઢે ?

જવાબ—સુરે ઇખલાસ તીનસે તેરા મરતબા પઢે અવ્વલ આખીર દરૂદ ગયારા મરતબા જો કોઇ ઇસકો પઢતા રહેગા જમીએ મખલુક ઉસસે મોહોબત રખેગી ઓર ખાલિકે મખલુકકા ભી મંઝુર હોગા

સવાલ—જબ બઝારમેં જાવે તો કયા પઢે ?

જવાબ—“ અલ્લાહુમ્મા ઇન્ની અસ અલોકા ખેરા હાઝસ સુકે વ ખયરા માફી હે વ અઉઝો બેકા મીન શરરેહી વશરરે માફીહે અલ્લાહુમ્મા ઇન્ની અઉઝો બેકા અન ઉસીબા ફી હા યમીનન ફાજેરતન વ સફકતન ખાસેરતન લાઇલાહા ઇલલલ્લાહુ વહદહુ લાશરીક

લહુ લહુલ મુલકો વલહુલ હમ્દો યોહી વ યો મીતો વ હોવા હૈયુલ લા યમુતો બેયદે હીલ ખયરો વહોવા અલા કુલ્લે શયઇન કદીર." ઓર અગર યે દુઆ યાદ ન હોતો સીરફ ચોથા કલમાહી પઢે યાને "લાએલાહા ઇલલલાહો વેહદહુ લાશરીકા લહુ લહુલ મુલકો વલ હુલ હમ્દો યોહી વયોમીતો વહોવા અલા કુલ્લે શેઇન કદીર" હદીસ શરીફમેં આયા હય કે જો કોઇ ઇસ કલમેકો પઢેગા અલ્લાહ તાઆલા બઅદદ શુમાર બઝારીયુંકે ઉસકે ગુનાહ બખશ દેગા ઓર ઉસકો ઝાકેરીનમેં લીખેગા.

સવાલ—ખાના ખાનેકે વકત ઓર બાદ ખાના ખાનેકે કયા દુઆ પઢે ?

જવાબ—"બીસમીલ્લા હીલ લઝી લા યદુરરો મઆ ઇસમેહી શૈઉન ફીલ અરદે વલા ફીસ સમાએ વહોવસ સમીઉલ અલીમ" પઢકર ખાવે. અગર ઉસ ખાનેમેં ઝેહેર ભી હોગા તો ઇનશા અલ્લાહ અસર નહી કરેંગા. ઓર બાદ ફારીગ હોનેકે અગર અપનેહી ઘર ખાના ખાયા હય તો યે પઢે. "અલ હમ્દો લીલ્લાહીલ લઝી અતઅમની વસેકાની વજઅલની મીનલ મુસલેમીના વગયીરહી વરહમની વ બારીકલી" ઓર અગર દુસરે કે યહાં ખાયા તો યે પઢે. "અલહમ્દો લીલ્લાહીલ લઝી અતઅમનો વસેકાના વજ અલના મીનલ મુસલેમીના વગયીર લહુ વરહમ લહુ વબારીક લહુ."

સવાલ—બીવી, સે સોહબત કરતે વખત કયા પઢે.

જવાબ—અવ્વલ "બીસમીલ્લા હીલ અલીઇલ અઝીમે અલ્લાહો અકબર અલ્લાહો અકબર" કેહેતે હુવે કુલહો વલ્લાહ પઢકે યે દુઆ પઢે. "અલ્લાહુમ્મા જન્નેબન શયતાના વજન્ન બિલ શયતાના

મીમ્મા રઝકના હુ. " હદીસ શરીફમેં વારીદ હય કે જો કોઇ ઇસ તરેહ સોહબ્બત કરેગા ઉસકી ઓલાદ શયતાનસે મેહફુઝ પેદા હોગી ઓર બર વકત ઇનઝાલ દીલમેં પઢે "અલહમ્દો લીલ્લા હીલ લઝી જાઅલા મીનલ માએ બશરન ફજઅલહુ નસબંવ વ સહરા(અહયાઉલ ઉલુમ.)

સવાલ--આઇના દેખને કે વકત કોનસી દુઆ પઢી જાતી હય?

જવાબ—યે દુઆ પઢી જાતી હય. અલ હમ્દો લીલ લાહીલ લઝી સવ્વા ખલકી વ અહસના સુરતી વઝાના મીન્ની માશાના મીન ગૈરી (ગુનીયતતુ તાલેબીન)

સવાલ--અગર કોઇ બીમાર પુરસીકો જાયે વો કયા પઢે ?

જવાબ—બીમારકા હાથ પકડકર યે દુઆ પઢે " લાબાસા ઝુહુરન ઇનશા અલ્લાહો તઆલા. "

સવાલ--જબ ખુદ બીમાર હો યા કોઇ અઝીઝ ઓર દોસતકી બીમારીકી ખબર સુને તો કયા પઢે ?

જવાબ—યે પઢે"રબ્બુનલ્લાહુલ લઝી ફીસ સમાએ તકદદસ ઇસ્મોકા અમરોકા ફીસ સમાએ વલ અરદે કમા રહમતોકા ફીસસ-માએ વલ અરદે અગફીર લના હુબ્બના વખતાયાના વા રબ્બત તૈયબોના અનઝીલ રહમતોહુ મીરરહમતેકા વ શીફાએકા અલલ વજ ઉલલઝી" ઇનશાઅલ્લાહ તઆલા." ફૌરન આરામ હોગા.(ગુનીયતુત તાલેબીન)

સવાલ—મુરગીકું ઓર કુકડાંકે ગીરોહ ઓર ઉનકે માઅણુ-દોંકો દેખકર યા ઉનકે સંખોકી અવાઝ સુનકેર મુસલમાનોંકો કયા પઢના ચાહીયે ?

જવાબ—" અશ હદુ અલલા ઇલાહા ઇલલલ્લા હો વહદોહુ-લાશરીકા લહૂ ઇલાહંવ વાહેદ ન લા નઅબુદો ઇલ્લા ઇય્યાહો "

હદીસ શરીફમેં આયા હય કે અલ્લાહ તાલા બ અદદ ઊન કાફેરૌંકે ઉસકી બખશીશ કરતા હય. (ગુનીયતુત તાલે બીન.)

સવાલ—રાઅદ યાને કડક કે વકત કયા પઢના ચાહીયે ?

જવાબ—યેહ પઢે " અલ્લાહુમ્મા લા તકતુલના બે ગદબેકા વલા તુહલેકોના બે અઝા બેકા વ આફેનાં કબલા ઝાલીકા. " (ગુનીયતુત તાલેબીન.)

સવાલ—આંધીકે વકતકી ભી દુઆ બતલા દીજીયે ?

જવાબ—અલ્લા હુમ્મા ઇનની અસ અલોકા ખેરોહા વખેરોમાં ઉરસેલત બેહી વ અઉઝોબેકા મીન શરરેહા વમીન શરરેના ઉરસે લત. (ગુનીયતુત તાલેબીન)

સવાલ—ચાંદ દેખને કે વકત કયા પઢા જાતા હય ?

જવાબ- યે પઢા જાતા હયઃ-" અલ્લા હુમ્મા અહલહી અલયના બીલ યુમને વલ ઇમાને વસ સલામતે વલ ઇસલામે રબ્બી વ રબ્બોકલલાહુ અઝઝા વ જલ્લા. (ગુનીયતુત તાલેબીન,)

સવાલ—જબ કીસી એસે શખસકો દેખે કે જો કીસી બલામેં મુબતીલા હોતો કયા પઢે ?

જવાબ--યે પઢે " અલહમ્દો લીલ્લા હીલ લઝી આફાની મીમ મબતલાએલા બેહી વ ફદ દલની અલયકા વ અલા કસીરીમ મીમમન ખલકના તફસીલા, " અલ્લાહતાલા ઇસ શખસ કો ભી ઉસ બલામેં મુબતીલા ન કરેગા.

સવાલ--હાજી જબ હજ કરકે આવે તો ઉનસે મુલાકાતકે વકત કયા પઢે ?

જવાબ--યે પઢે. " તકબ બલલ્લાહો નુસકકા વ આઝમા અજરકા વ અખલફ નફકા. " (ગુનીયતુત તાલેબીન.)

સવાલ--જબ નયા કપડા પેહેને તો કયા પઢે ?

જવાબ--યે પઢે. " અલહમ્દોલીલ્લાહીલ્લ લઝી કસ વની હાઝસ સવબા ફલકલ હમ્દો અલ્લાહુમ્મા ઇન્ની અસ અલોકા મીન ખૈરેહી વ ખેરા મા સનઆ લહુ અઉઝો બેકા મીન શરરેહી મા સનઆ લહુ. "

સવાલ--જબ મકરૂહ ઓર બદશીગુની વાલી કોઇ ચીઝ દેખે તો કયા પઢે ?

જવાબ--યે પઢે " અલ્લાહુમ્મા લાયાતી બીલ હસનાતે ઇલ્લા અનતા વલા યઝ હબુ બીસયયેઆતે ઇલ્લા અનતા વલા હોલ વલા કુવવના ઇલ્લા બીલ્લાહે. " (ગુનીયતુત તાલેબીન.)

સવાલ--જબ કીસી સવારીપર મીસલ ઘોડે ઓર ઊંટ ઓર ગાડી બેહલી વગેરા કે સવાર હોતો કોનસી દુઆ પઢે ?

જવાબ--યે પઢે. "અલ હમ્દો લીલ્લા હીલ લઝી સખખરા લના હાઝા વમા કુન્ના લહુ મુકરે નીન. "

સવાલ--અદાએગીએ કરઝ કે લીયે કયા દુઆ પઢે ?

જવાબ--યે પઢે "અલ્લા હુમ્મા યા ફારી જલ હમ્મે વ યા કાશેફલ ગમ્મે યા મુજીબોલ મુદતરરીના યા રહ મા નુદ દુનીયા વ રહીમુલ આખેરતે અસ અ લોકા અન તરહમની રેહેમતન મીન ઇનદેકા તગનેની બેહા અર ર હ મતીમ મીન સવાકા. "હઝરત આઇશા સીદદીકા રદી૦ ફરમાતી હંય કે હઝરત અબુ બકર રદી૦ને મુજસે ફરમાયા

કે તુને વો દુઆ સુની કે જો રસુલુલ્લાહ સલ૦ ને હમે સીખલાઇ હય. ઓર ફરમાયા કે ઇસા બીન મરીયમ અલેહીસ સલામ ભી યેહી દુઆ અપને સાથીયુંકો સીખાતે થે. ફરમાયા જો કોઇ ઇસકો પઢેગા અગર કોહે ઓહદકે બરાબર ભી કરઝ હોતો અલ્લાહતઆલા ઉસકા કરઝ અદા કરદેગા. દુસરી રીવાયતમેં આયા હય કે હઝરત હસન બસરી (રા. અ.) કે પાસ ઉનકા એક દોસ્ત આયા ઉસને કહા કે હઝરત મુજકો ઇસમે આઝમ સીખા દીજીયે. ફરમાયા અગર તું ચાહતા હય તો ઉઠ ઓર વઝુકર વો ઉઠા ઓર વઝુ કીયા ફરમાયા કેહ " યા અલ્લાહો યા અલ્લાહો અનતલ્લાહો બલ્લા વલ્લાહો અનતલ લાહો લાએલા હા ઇલ્લા અનતલ લાહો અલ્લાહો અલ્લાહો વલ્લાહો ઇન્નકુ લાએલાહા ઇલલલ્લાહો અકદે અનનીલ લઝીના વરઝુકની બઅ દદ દયન. " ફિર સુબેહકે વકત ઉસને મસજીદમે એક લાખ દીરહમ કીસમ કીસમ કે દેખે હિમયાનીકે મુંહપર લીખા હુવા થા કે અગર તું ઇસસે ઝિયાદા માંગતા તો હમ તુજે દેતે તુને જન્નત કયું ન માંગી ફીર વો હસન (ર. અ.) કે પાસ આયા હસન (ર. અ.) ઉસકે સાથ ગયે ઓર દીરહમોકો દેખા ઉસ શખસને કહા કે મે શરમીંદા હું ઇસ લીયે કે મેને જન્નત કયું ન માગી. હસન (ર. અ.) ને કહા મેને તુજકો યે ઇસમ કઇ ભલાઇયું કે લીયે સીખલાયા હય. તું ઇસ ઇસમકો છુપા. ઇસકો હરજાઇ ન સુને વરના ફીર ઉસસે કોઇ ખલાસી ન પાએગા. ઇસસે સાબીત હોતા હય કે કુછ કરઝ કે લીયે હી નહીં બલકે જીસ મકસુદ ઓર મુરાદ કે લીયે ઇસકો પઢેગા વો પુરી હોગી. [ગુનીયતુત તાલેબીન.]

સવાલ—વો દુઆ કોનસી હય જીસકો હઝરત ઇમામ આઝમ [ર. આ.] ને બાદ ઝિયારત ૯૯ બાર અલ્લાહ પાકસે

મગફિરત મુસલમાનોકે લીયે દરીયાફત કી ઓર આપકો બારગાહે રબ્બુલ ઇઝતસે તલકીન ફરમાઇ ગઇ ઓર હુકમ હુવા કે જો કોઇ સુબેહશામ ઇસ દુઆકો તીન મરતબા પઢતા રહેગા હમારે અઝાબસે કયામતકે દીન મેહ્ફુઝ રહેગા ?

જવાબ—વો દુઆ યે હય " સુબહાનલ અબ દીયુલ અબદે સુબહાનલ વાહે દીલ અહદે સુબહાનલ ફરદીસ સમદે સુબહાના રાફે ઇસ સમાએ બગૈરે અમદીન સુબહાના મન બસતલ અરદા અલા માઇન જમદીન સુબહાના મન ખલકલ ખલકો ફ હ સાહુમ અદદંવ સુબહાનામન કસમર રીઝકા વલમ યાસે અહદન સુબહાનલ લઝી લમયત તખીઝ સાહેબતવં વલદન સુબહાનલ લઝી લમ યલીદ વલમ યુલદ વલમ યકુલ લહુ કોફોવન અહદ. "

સવાલ—જબ ખેત બોએ તો કયા પઢે ?

જવાબ—પેહેલે બોનેસે દો રકાત નફીલ ખેતપર પઢકર ઇસ દુઆકો કિબલા રૂખ બેઠકર પઢે. "અલાહુમ્મા ઇન્ની અબદુન ઝર્ઇફુન સલલમતો હાઝા ઇલયકા ફ સલલેમહુ લી વબારકલી ફીહ. "

સવાલ—રાસ તૈયાર હોનેકે વકત કોનસી દુઆ પઢી જાતી હય ?

જવાબ—વો યે હય, ઓર ઇસકો બાદ દો રકાત નિફલકે પઢે. " યા રબ્બી અલકયતો બઝરન કલીલબીન આતયતની શયઅન કસીરન ફજ અલહા કુવ્વતો તાઅતીવં વલા તજ અલહા કુવતતમ મા સીયતિન વજઅલની મીનશ શાકેરીન " જો કોઇ ઇસકો પઢકર ઉસ અનાજકો અપને ઘર લાએગા જબ તક વો અનાજ રહેગા અલ્લાહ કે ઝિકર ઓર ફીકરમે મસરૂફ રહેગા ઓર અનાજમેં બરકત હાસલ હોગી.

સવાલ—જબ કોઇ જાનવર ખરીદે યા દુલહન ઘરમેં લાએ તો કયા પઢે ?

જવાબ--ઉસકી પેશાનીપર હાથ રખકર યે પઢે " અલ્લાહુમ્મા ઇન્ની અસ અલોકા ખેરહા વખેરમા જબલતા અલયહા વ અઉ-ઝોબીકા મીનશરરે માજબલતા અલયહા " ઇસકે પઢનેસે ઇનશા અલ્લાહો તઆલા જાનવર ઓર આદમીકે શરસે મેહફુઝ રહેગા.

સવાલ—નમાઝકે બાદ કીસ તરેહ દુઆ માંગેં ?

જવાબ—ઇસ તરેહ માંગે. રબબના લા તોઝીગ કોલુબના બાદ ઇઝ હદયતના વહબ લના મીન લદુનકા રહમતન ઇનનકા અનતલવહાબ રબબના-આતેના ફીદ દુનીયા હસનતંવ વ ફીલ આખેરતે હસનતંવ વકિના અઝાબન નારં ઇસિકો ઝુરૂર પઢતા રહે તાકે દીન ઓર દુનીયા ઉસકી દુરસત રહે ઓર અકાયદે હકકાસે ભી ઉસકો કભી ગુમરાહી હાસલ ન હોગી.

ખતમ શુદ.

પંજસુરા અને મજમુએ વઝાયેફ

(ગુજરાતી હરૂફમે)

ઇસમેં કુરઆનેમજીદકી સાત સુરતેં હેં ઓર બહોતસે વઝાયફ ભી દરજહેં, જો રોઝાના પઢનેસે તરેહ તરેહકે દીની ઓર દુન્યવી બેશુમાર ફાયદે હોતે હેં. ઇસમે મીન્દર જે ઝેલ સુરતેં ઓર વઝાયેફહેં.

સુરે યાસીન, સુરે ફતેહ, સુરે રહમાન, સુરે વાકેઆ સુરે તબારક, સુરે મુઝ ઝમ્મીલ સુરેઅમ સુરએ કેહેફ દોઆએ ગંજુલ અર્શ, દુરૂદ શરીફ અકબર, દોઆએ કદેહ. દોઆએ નુર, દોઆએ સુર્યાની દોઆએ અહદનામા, કસીદા ગવસીયા, આયતુલ કુરસી, અસ્માએ બારીતઆલા, અસ્માએ રસુલે કરીમ, અસ્માએ ગવસ પાક, દુરદે તાજ દુરૂદે લખી, હફ્ત હેકલ. વગયરા ઇન તમામ સુરતુ ઓર વઝાયેફ કે પઢનેકી ફઝીલત ઓર ઉસકે અસ્નાદભી લીખ દીયે હેં તાકે આપકા શવક બઢે ઓર કુર્બે ઇલાહી હાસિલ હો. ઇસસે પહેલે જીતને પંજસુરે દુસરે બેપારીયુંને છાપેથે વો સિર્ફ તિરજાતી નફેકી ખાતિર હોનેસે બેશુમાર ગલતીયાં ઉસમેં રેહ ગઇથીં બફઝલે ખુદા હમને બહોત કોશીશ ઓર મહેનતસે એક એક લફ્ઝ દેખાહે ઓર જહાંતક હોસકા ઉસકો બિલકુલ સહી ગુજ રાતી હરફમે છાપાહે ઇનશાઅલ્લાહ આપભી જહાંતક દેખોગે સહી પાવગે. આઇન્દા દુસરે કોઇ બેપારીકા છાપા હુવા પંજસુરા આપ ન ખરીદેં વરના સવાબકે બદલે અઝાબમેં પડીંગે. સહી પંજસુરા અગર આપ ચાહતે હેં તો હમારે યહાંસે મંગવાઇએ છપાઇ એક આબદાર મોતીકે માનીન્દ હે કાગઝ બહોત ઉમદા જીલ્દ ભી ખુબસુરત મઝબુત સોનેહરી અંગ્રેઝી તરકીબકી હે ઇતની તમામ ખુબીયું પર હદીયા સીર્ફ એક રૂપીઆ પોરટેજ ચાર આના.

મીલનેકા પતા

અમીર હસન નિઝામી પાંચપટી અહમદાબાદ.